1891

ARQUIVO NACIONAL DA TORRE DO TOMBO

Queſtiones Antonii andree ſuper duodecim libros methaphyſice.

Inc 1508

Tabula

Liber primus.

Trũ ens ſimplr̃ ſumptum ſit ſubm metha. qõ primo.
Utrum iſta ꝑpoſitio ſit vera. omnes homines naturaliter ſcire deſiderant. 2.
Utrum viſus faciat magis ſcire. 3.
Utrum prudentia ſit in brutis. 4.
Utrum ex experimentis generetur ars. 5.
Utrũ expertus nõ hñs artẽ certi⁹ opet artifice inexpto. 6.
Utrũ oẽs act⁹ ⁊ gñationes ſunt circa ſingularia 7.
Utrũ ſingularitas ſit rõ formalis obiectiua ſenſus. 8.
Utrũ ad methaphiſicum ptineat cognoſcere oẽs quiditates rerum in particulari. 9.
Utrũ magis vlia ſint difficiliora ad cognoſcendum 10.
Utrũ methaphiſica ſit ſcia practica vel ſpeculatiua. 11.
Utrũ ſcia ſpeculatiua ſit nobilior practica. 12.

Liber ſecundus

Trum prima principia complexa ſint nobis nãliter cognita. queſtio prima.
Utrum difficultas cognoſcendi res ſit ex parte intellectus. 2.
Utrũ ſube imãles poſſint cognoſci ſm ſuas gditates 3.
Utrum ſit ponere ſtatum in omni genere. 4.
Utrum infinitum poſſit cognoſci a nobis. 5.

Liber tertius.

Trũ in imobilib⁹ ſit cã efficiẽs ⁊ finalis. qſtio pma.
Utrũ genus predicef per ſe de differentia. 2.
Utrũ idem nunc vel inſtãs ſit in toto tpe. 3.

Liber quartus.

Truz ens vniuoce pdicef de oib⁹ entibus. qſtio. pma.
Utrum negatio habeat diſtinctam formalitatem ab affirmatione. 2.
Utrũ vnũ ⁊ ens ſignificent eandẽ naturam. 3.
Utrũ illud principium impoſſibile eſt idem eſſe ⁊ nõ eſſe ſit firmiſſimum. 4.
Utrũ illud pncipiũ impoſſibile ⁊c. ſit ſimplr̃ pmum. 5.
Utrũ inter ꝯtradictoria ſit dare medium 6.

Liber quintus.

Trũ eiuſdez effectus ſint plẽs cãe per ſe. queſtio pma.
Utrũ finis ſit principium. 2.
Utrum cauſa particularis ⁊ in actu ſimul ſit ⁊ non ſit cum effectu. 3.
Utrũ neceſſaria habeant cauſaz ſui eſſe. 4.
Utrũ mã q̃ eſt altera ps cõpoſiti ſit cã idiuiduatiõis. 5.
Utrũ ſcda diuiſio vnius que dr̃ logica ſit ꝯueniẽs. 6.
Utrũ ens diſtinguaf in decẽ pdicamenta. 7.
Utrum poſſibile ſit duo accidentia differentia ſolo numero eſſe in eodem ſubiecto. 8.
Utrũ ratio prioris ſit bene aſſignata. 9.
Utrũ propria ratio quantitatis ſm q̃ eſt generaliſſimum ſit diuiſibilitas. 10.
Utrum tempus ſit idem quod motus. 11.
Utrum philoſophus conuenienter ⁊ ſufficienter aſſignet tres modos relatiuorum. 12.
Utrũ pmus modus relatiuoꝝ fuerit bñ aſſignat⁹. 13.
Utrũ ſcðs modus relatiuoꝝ ſit bñ aſſignatus. 14.
Utrũ tertius modus ſit bene aſſignatus. 15.
Utrũ terti⁹ modus diſtinguaf a duob⁹ pmis. 16.
Utrũ idem referaf ad duo vel ad plura. 17.

Liber ſextus.

Trũ ſcia practica ſortiaf eſſe practicũ a fine. qõ prima
Utrum practicum ⁊ ſpeculatiuũ ſint differentie eſſentiales ſcientie. 2.
Utrũ diuiſio trimẽbris ſcie ſpeculatiue ſit ꝯueniẽs. 3.
Utrũ de ente per accñs primo mõ ſit per ſe ſcia 4.
Utrũ de ente per accñs ſcðo mõ ſit ſcientia. 5.
Utrũ ens vnũ debeat ſepari a ꝯſideratiõe methaphiſici. 6.

Liber ſeptimus.

Trũ iherẽtia ſit de eẽntia accñtis. queſtio prima.
Utrũ ſuba ſit por oĩ accidente tpe. 2.
Utrũ ſuba ſit por oĩ accñte diffinitione. 3.
Utrũ ſuba ſit por omni accñte cognitione. 4.
Utrũ forma ſit por mã ⁊ cõpoſito ⁊ magis ens vtroq̃. 5.
Utrũ materia ſit ens. 6.
Utrũ qð qd eſt ſit idẽ cũ eo cui⁹ eſt qð quid eſt. 7.
Utrũ gñata per putrefactiõez ⁊ p ꝑpagatiõez diffant ſpẽ. 8.
Utrũ tm̃ cõpoſitũ ex mã ⁊ forma generef pmo. 9.
Utrũ rõ phi ꝯcludat ꝯtra platonẽ de ideis. 10.
Utrũ mã rez nãliũ ſit aliq̃ ps forme generande. 11.
Utrũ in nãlib⁹ mã ſit pars gditatis ſpecifice. 12.
Utrũ ſingulare ſit p ſe a nobis intelligibile. 13.
Utrũ ꝯceptus generis ſit ali⁹ a ꝯceptu dĩe. 14
Utrũ differẽtia diuiſiua generis inferioris includat formaliter differentiã ſuperioris. 15.
Utrũ vniuerſale ſit aliquid in rebus. 16.
Utrũ diſtinctio formalis ptiũ organicaꝝ aĩalis ſit pp plures formas reales realr̃ aut ſpecifice diſtinctas. 17.
Utrũ cõpoſitũ dicat aliã entitatẽ a partibus. 18.

Liber octauus.

Trũ in motu alteratiõis opz manere idẽ ſbm. qõ pma.
Utrũ ad formationẽ ꝑlis nr̃ aliqd actiue coopef .2.
Utrũ in omni generatione ⁊ corruptione ſiat reſolutio vſq̃ ad materiam primam. 3.
Utrũ ſubſtantia corporis ſempiterni puta celi ſit compoſita vere ex materia ⁊ forma. 4.
Utrũ accñs ſit cõpoſitũ ex ptibus diſtinctis. 5.
Utrum in quiditate formarũ naturalium ſuſcipientiũ magis ⁊ minus ſit dare gradus. 6.
Utrũ ex materia ⁊ forma ꝯſtituaf p ſe vnũ. 7.

Liber nonus.

Trũ aliqd poſſit moueri a ſeipſo. queſtio prima.
Utrũ differentia quã aſſignat pħs inter potentias rõnales ⁊ irrationales ſit ꝯueniens. 2.
Utrũ act⁹ ſit prior potentia ſm rõnẽ. 3.
Utrũ actio ſit in paſſo ſicut in ſubiecto. 4.

Liber decimus.

Trũ pmus motor ſit mẽſura oĩuz q̃ ſũt de gñe ſube. 1.
Utrũ vnũ ⁊ multa opponanf ꝯtrarie. 2.
Utrũ diuiſibile ſit pri⁹ indiuiſibili. 3.
Utrũ poſſibilis ſit trãſmutatio a puatione ad hitũ. 4.
Utrũ media ꝯrioꝝ ſint vere potẽtia ex extremis. 5.
Utrũ formalis repugnantia que eſt inter formas ſubſtãtiales ſit repugnantia contrarietatis. 6.
Utrũ corruptibile ⁊ incorruptibile differãt gñe. 7.

Liber vndecimus.

Trum gñatio ⁊ corruptio ſit mutatio ſucceſſiua. qõ. 1.

Liber duodecimus.

Trum omnis productio vel inductio cuiuſcunq̃ forme ſit vniuoca. queſtio prima.
Utrũ pm̃ celũ moueaf immediate a pᵒ principio. 2.
Utrũ Ariſt. poſuerit oẽs itelligẽtias vtutis infinite. 3.
Utrũ principatui ⁊ regno vniuerſi pſit tm̃ vnus. 4.

Finis.

¶ Altiſſimi doctoris Antonij andree ſeraphici ordinis minorū queſtiones ſubtiliſſime ſup duodecim libros methaphiſice. Ariſtotelis feliciter incipiunt.

Celi girum circuiuit ſola. Eccleſiaſt. xxiiij. Secundū doctrinā Ariſt. ꝛ eū cōiter ſequentium ſciētia metha. q̄ theologia pḣorum ꝛ ſapia nomiaꝛ. verſaꝛ circa totū ens. ꝛ ſignanter circa ſubſtātias ſepatas vt circa nobiliores partes ſui ſubiecti primi. Et iō qꝛ eſt circa nobiliſſima entia: nobiliſſima ſcia ē īter oēs ſcias nālr adīuētas. Nobilitas eni ſciaꝝ ex nobilitate oriꝛ ſubiectoꝝ ex p̄° ð aīa. Jō ī pſona huiꝰ ſcie ꝯgrue pt dici. Girꝫ celi ꝛc. ¶ Ubi dſcribiꝛ eiꝰ dignitas admiranda q̄ꝫtum ad quatuor. ſ. q̄ꝫtū ad amplexū ambitionis magnifice. Influxum correctōis auctentice. Actum inquiſitōis amplifice Et graduꝫ prelatōis mirifice. ¶ Primum probat ipſius giri continentia generalis. cuꝫ premittitur girum. ad inſtar. n. cuiuſlibet giri vel circuli qui eſt figura capaciſſima ſm geometricos: ſcientia metha. omnis ambit. Nam vt dicitur primo huius in ꝓlogo. ſapientis. i. metha. eſt omnia ſcire vt contingit. Scientia enim metha. girat omnia entia ſiue ſint immobilia ꝛ incorruptibilia. ſiue mobilia ꝛ corruptibilia: inq̄ꝫtum in eis reperitur ratio entis ꝑ quo poteſt intelligi illud eccl. 43. Uide arcum ꝛ benedic qui fecit illum. valde ſpecioſus eſt in ſplendore ſuo. girauit celum in circuitu glorie ſue. Habitus quidem metha. eſt quidam arcus myſticus iaciens ſagittas veritatis cōtra hoſtes falſitatis. ideo ē quaſi arcus refulgens inter nebulas glorie. eccle. 50. Uide igitur ipſum ꝛ benedic qui fecit illum. Nam girauit celū. i. totam vniuerſitatem entiū. ꝛ ſpecialiter entium quorum habitatio eſt in celo. ¶ 2m probat ipſius influentia virtualꝛ cū additur celi. Sicut. n. celum influit in hec oīa īferiora: ſic ſciētia metha. in oēs alias ſciētias humanas. vtpote q̄ hñt iſtaꝫ ſciam oēs alias ꝛ eaꝝ p̄ncipia pñt corrigere v̄ga veritatis. defendere haſta ꝓbitatis. approbare ꝛ roborare norma equitatis. ſicut innuit Ariſt. in p̄mo poſte. parum ante illud capitulū. Difficile eſt autem noſcere. Jccirco de hac ſcientia poteſt etiā intelligi illud eccle. 43. Altitudinis fundamentuꝫ pulchritudo eius ſpecies celi in viſione glorie. ¶ 3m probat efficacia regularis cum ſubiungitur circuiuit. Circuit quidem inquirendo de omnibus veraciter ſine deceptione. Et plurimum efficaciter ſine defectione: ꝛ generaliter ſine exceptione. ideo in figura ipſa eſt ille fluuius phiſon de quo dicitur geneſis. 2°. ꝙ ipſe circuit oēm terrā euilath vbi naſciꝛ aurū. ſ. ſapie. ꝛ aurū terre illius optimū eſt. Euilath interpretatur ſtolidus. cuiuſmodi ſunt omnes ſcientie humane de ſe. metha. excepta. ¶ Quartum probat eius eminentia ſolitaris cum ꝯcluditur ſola. Inter oēs. n. ſcias humanas iſta ſola precellit ꝛ oībus p̄ncipatur. ipſa enim ſola. eſt cui nulla alia aſſimilaꝛ. Sola. n. eſt cui omnis alia famulaꝛ. Sola eſt quaꝫ omnis alia admiraꝛ vt admiratiue dicere poſſimꝰ illud trenoꝝ p̄°. Quō ſedet ſola ciuitas plena populo. ꝛc. certe ſedet vt regina omniuꝫ ſciaꝝ.

Quia ſecundum doctrinam Ari. primo poſter. notitia ſubiecti p̄ſupponiꝛ toti ſcie. Nā de ſubiecto oportet p̄ſupponere. qꝛ eſt ꝛ qd eſt. Jdcirco ad expoſitionem libri metha. manum extendens confidens de domini bonitate de ſubiecto metha. taleꝫ ꝓfero qōnē. ¶ Utrū ens ſimplr ſumptū qð eſt cōe deo ꝛ creature ſit ſcie metha. ſubiectū primū ſm̄ p̄uitate adeq̄tōis. Et arguiꝛ ꝙ nō. ¶ Naꝫ vniꝰ ſcie realꝛ eſt vnū ſubiectū reale. ſed ens acceptum vt cōmune deo ꝛ creature nō eſt aliqd vnū reale. metha. autē eſt vna ſcia realis. pꝫ. q̄ ens ſic cōe nō ē ſubiectū metha. maior ꝓbatur tū qꝛ ꝯtingit vno hītu vel vno actu: vnius actus eſt vnū obiectū. ergo vnius hitus ē vnū obm. pꝫ ſic prima ps: tuꝫ qꝛ non maioris entitatis eſt effectus q̄ꝫ cauſa. ꝛ menſuratuꝫ q̄ꝫ menſura. ſed obiectum cauſat ſcientiaꝫ ꝛ menſurat. ergo ſi eſt ſcientia realis obiectuꝫ non eſt ens rationis ſed ens reale: ꝛ ſic patet ſecunda pars. minor ꝓbatur. qꝛ que ſunt ſe totis diſtincta nihil comune reale habent in quo cōueniunt oppoſitū predicati infert oppoſituꝫ ſubiecti. ſed deus ꝛ creatura ſunt ſe totis diſtincta. aliter deus non eſſet ſumme ſimplex. qꝛ haberet quo conueniret ꝛ quo differret a creatura. ergo ens comune deo ꝛ creature non eſt aliquid vnum reale. ¶ Preterea illud quo ſcientia formaliter diſtinguitur: ꝛ a quo formaliter denominatur eſt eius ſubiectum primuꝫ ſed ens ſic cōmune non eſt huiuſmodi reſpectu ſcientie metha. ergo ꝛc. maior eſt euidens. he. n. ſunt conditiones ſubiecti primi. ſ. ꝙ denoiet ſcientiaꝫ formalr ꝛ ꝙ diſtinguat eā a q̄libet alia. Scientie. n. ſecantur quemadmoduꝫ ꝛ res. ex tertio de anima. minor ꝓbatur primo q̄ꝫtuꝫ ad primaꝫ partem de diſtinctione. qꝛ ſexto metha. capitulo primo. diſtinguit Ariſto. tres partes ſcientie ſpeculatiue dicens phyſicaꝫ eſſe circa inſeparabilia. ꝛ mobilia. mathematicā circa inſeparabilia: ꝛ immobilia p̄mā vo phiſicā circa ſeparabilia: ꝛ imobilia: cuiuſmodi ſunt ſubſtātie ſeparate. Si ergo hec diſtinctio ſciaꝝ ſit ꝯueniēs videtur ꝙ ſit per ſubiecta ꝓpria ipſaꝝ 2a ps minoris de denoiatione pꝫ ex 6. huius vbi vocat hāc ſciam theologiā. qð ꝓbat dupl̄r tū qꝛ ſi alicubi diuinū exiſtit. in tali nā exiſtit. hoc eſt in īmobili ꝛ īſeparabili. de qua ꝑdixit hāc ſciaꝫ ꝯſiderare. tū. qꝛ honorabiliſſimā ſciaꝫ oꝫ eē circa honorabiliſſimum genus. ſed iſta ſcia ē honorabiliſſima ex ꝓlogo huius. ꝛ genus ſubſtantiarū ſeparatarū ē nobiliſſimū: ergo ꝛc. Confirmatur. qꝛ in prologo huius vocat phs hanc ſcientiam diuinaꝫ qꝛ eſt diuinoꝝ. ¶ Preterea ſi ens ſic cōe eſt ſubiectum metha. ergo in ſpeculatione entis ſic cōmunis cōſiſtit felicitas nālis. ꝯñs eſt falſum. ergo ꝛ añs ꝓbatio ꝯñe. ſcðm Ariſto. 10. ethicoꝝ felicitas naturalis cōſiſtit in actu metaphiſicali vel ſapientiali qð idē eſt. Tunc ſic. notitia ſubiecti in ſcia virtualiter cōtinet totā notitiā illius ſcientie ergo eſt perfectior quacūq̄ alia in illa ſcientia. qꝛ qð cōtinet virtualiter aliud eſt eo perfectius. ſi ergo felicitas cōſiſtat in aliquo actu ſapientie vel metha. maxime erit circa actum cognoſcendi ſubiectuꝫ metha. quod eſt ens per ſe cū ille actus ſit perfectiſſimus in metha. falſitas autem conſequentis patet ex hoc. qꝛ notitia entis vt ens eſt ſimpliciter imperfectiſſima. ¶ Preterea ſi ens ſic cōmune eſt ſubiectuꝫ primum ſcientie metha. ergo ſciētia metha. ſubalternat ſibi omnes alias ſcientias. ꝯſequēs ē falſuꝫ. ergo ꝛ añs. ꝓbatio ꝯñe. qꝛ tunc ſubiectum vniuſcuiuſq̄ ſcientie eſſet ſub ſubiecto metha. hec. n. eſt conditio ſcientie ſubalternate: vt patet ex primo poſterioruꝫ. falſitas ꝯñtis patet ſexto metha. vbi Ariſto. diſtinguit tres parte eſſentiales ſcientie ſpeculatiue. qð nō eſſet ſi oēs alie ſubalternarentur metha. ꝓbo. qꝛ ſcie ſubalternate vel ponunt numeꝝ. vel non. ſi ſic. ergo plures eſſent q̄ꝫ tres cum multe ſint ſciētie ſubalternate amplius q̄ꝫ tres. ſi non ponunt numeꝝ. ergo phiſi. ꝛ mathe. nō ſubalternanꝛ metha. ¶ Preterea de ſubiecto ſcie oꝫ notum eſſe ſi eſt ꝛ qd ē ex primo poſte. capitulo p̄°. ſed in iſta ſcia nō eſt notuꝫ de ente qd eſt. q̄ ens non eſt ſubm in iſta ſcia. ꝓbo mi. tuꝫ qꝛ ens ē equocū. vt ait Por. ca. de ſpē. ſi quis ꝛc. Equocū aūt nō habet qd. tū. qꝛ dato ꝙ ſit vniuocū eſt cōiſſimum non hñs genus ſupra ſe nec dr̄ia. nec ꝑ ꝯñs diffinitionē q̄ nec qd. qꝛ diffinitio dicit qd ē eē rei ex p̄° topi. ¶ Preterea omne ſubꝫ ſcie hꝫ paſſiones de ipſo demōſtrabiles ex p̄ poſt. ſed ens nō eſt hꝫ. ꝓbo minorē dupl̄r. tū. qꝛ paſſio dr̄ eēntialiter a ſubo ens aūt nō ē hꝫ qꝛ ens eſt de eēntia cuiuſlibet. tuꝫ qꝛ paſſio predicaꝛ denoiatiue de ſubo: ꝛ ſubm de paſſione non niſi ꝑ

accñs.qꝛ ꝑdicatiões ꝑ ſe nō ↄuertunt.ex ꝑmo poſt.ens aūt
ꝑdicat de quolibet in quid.vt videt. ¶Preterea ſubm cu-
iuſlibet ſcie hꝫ ꝑncipia ꝑpria ⁊ ptea.ex ꝑ poſt.ca.illo certioꝛ
ante ſcd ens cōe ſic nō eſt huiuſmodi.ꝫ ⁊c. pbo.mi. tum qꝛ
ente nihil eſt prius prinᵐ ꝗ eſt pri⁹ principiato: tū qꝛ ſi ens
inꝗ̃tū ens ⁊ vt ſic cōe haberet principia.ꝫ qdlibet ens hret
principia.ſic.n.arguit ꝑhs ꝑ po.ca.de reduplicatiōe.ſi iuſti-
cia eſſet bonū in eo ꝙ bonū oē bonū eſſet iuſticia.ↄñs ē fſm.
qꝛ tē eēt pceſſus in infinitū in ꝑncipijs ⁊ ꝑncipiatis.¶Pre
terea ſuba ē primū ſubm hui⁹ ſcie.ꝫ nō eſt ens.ↄña patet.qꝛ
eiuſdeꝫ ſcie nō pñt eſſe pl'a ſubiecta ꝑma.añs pbatur ꝑ Ari.
q̃rto metha.c.ꝑmo qui ait.Ubiqꝫ vero primi ꝑprie ē ſcia ex
quo alia dependēt ⁊ ꝑꝑ qd dñr.ꝫ ſi hoc ē ſba ſubſtātie opoꝛ
tet ꝑncipia ⁊ cauſas habere ſubm primū.tū ex.8.metha.c.ꝑ.
ſbaruꝫ q̃runt cauſe ⁊ ꝑncipia.ſed illd cuius cauſe ⁊ ꝑncipia
querunt in ſcia eſt ſubm primū illius ſcie.tū.ex.4.metha.
ca.3.tot ſunt partes ꝑhie quot ſunt ſubſtantie.ꝑ qd innuit
ꝙ ſm diuiſionē ſubſtātie vt ſubi primi diſtinguit ſcia iſta.
¶Contra Ari.4.metha.ē ſciētia que ſpeculatur ens inꝗ̃tū
ens.⁊ illa nō eſt aliq̃ pticularis.vnde ſm cō.loquit de me-
tha.cuius ibi ſtatuit ſubiectum.¶Preterea Auic.ꝑ metha.
ca.2.primū ſubm huius ſcie ē ens inꝗ̃tum ens.

Reſpondeo in iſta qōe ſic pcedā.Prio qōis ti-
tulū breuiter declarabo.2°.ꝗ̃daꝫ
opi.quā nō teneo ptractabo.3°.ad qōnē ⁊ ad argumēta rñ-
debo.¶Quantū ad primū ſciendū ē ꝙ in titulo qōnis po
nitur vtrum ens.ſimplr.per li ſimplr intelligo vniuerſali-
ter ⁊ abſtracte.ſm ꝙ ens cōſideratur cōmuniſſime ⁊ preci-
ſe inꝗ̃tum ens ⁊ ſub preciſa ⁊ ꝑpria ratiōe entitatis abſtra
hens a quacūqꝫ rōe entis ſpecialis.¶2° ponit cōmune deo
⁊ creature.Ad cuius euidentiā eſt notandū ꝙ diuiſio entis
in.x.predicamenta nō eſt prima entis diuiſio.ſed alia ē prioꝛ
iſta.ſ.qua ens diuiditur in ens finitū ⁊ in ens infinitū: ⁊ ac-
cipiendo alteꝝ membroꝝ.ſ.ens finitum diuidit 2ª diuiſio-
ne in decem predicamenta.ex quibus patet correlarie ꝙ de
us cadit ſub altero membro prime diuiſionis.⁊.x.predica-
menta ſub alio.omni.n.ens predicamentale eſt finitū.ideo
deus eſt extra omne genus.Queſtio ergo accipit ens vt di
uiditur prima diuiſione:⁊ nō vt diuidit 2ª diuiſione.ideo
poſitū eſt ens qd eſt cōe deo ⁊ creature.¶Tertio ponit pri-
mum primitate adequationis.vnde notandū eſt ꝙ q̃rum
ad pñs ſufficit duplex eſt primitas.ſ.primitas pfectionis: ⁊
primitas adequatiōis.primitas pfectiōis in quacūqꝫ ſcia
cōſequit gradū entitatis rei.vt illud dicatur primū tali pri-
mitate qd eſt nobilius ens quocunqꝫ alio ad illam ſcientiā
pertinente.ſicut in ꝑpoſito ponit primū ens qd eſt deus qꝛ
eſt nobilius ens ſm gradū entitatis quocunqꝫ alio ente ad
cōſiderationē ſcientie metha.ptinente.ſed primitas ſiue ꝑo-
ritas adequatiōis notat equalitatē ꝑciſam ſubiecti ad ſcias
qñ.ſ.ſcia nō excedit ſubm nec econuerſo.Sed qcqd cadit ali
quo modo ſub ↄſideratiōe ſcie:cadit ſub rōne formali ſubi
⁊ econuerſo quicqd participat rōnē formalē ſubi cadit ſub
cōſideratione illius ſciētie.verbi gratia ſi ens inꝗ̃tū ens po
nitur ſubm primū metha.tali primitate.quicqd participat
rōnē entis vt ſic:cadit ſub cōſideratione metha.⁊ quicquid
metha.cōſiderat ſub rōne entis conſiderat.¶Eſt ergo ſen-
ſus qōis.Utrū ens cōiſſime ſumptū vt ſub ſe ↄtinet omne
ens finitū ⁊ infinituꝫ.⁊ ſub ꝑpria ⁊ formali rōe entitatis.ſ.
ens inꝗ̃tū ens ſit ſubiectū primū ſcie metha.ſic adequatuꝫ
ꝙ nihil ſubterfugiat cōſiderationē huius ſcie vt participat
rationem entis.

Quantum ad 2ᵐ ē vna opi.Cōmen.ſ.ꝙ de⁹ ⁊ in-
telligentie ſiue qd illud ē gen⁹ ſubaꝝ
ſeparatarū eſt ſubꝫ primū huius ſcie.vnde ↄtra Auic.q po
ſuit ſubiectū eē ens inꝗ̃tū ens dic ſic ꝑ phi.ↄmēto vltimo
q dicit ꝙ prima phia nitit pbare entia ſeparabilia eſſe pec-
cat.gen⁹.n.entiū ſeparatorum eē nō demonſtrat niſi in ſcia
naturali.hec.n.entia ſunt ſubm prime phie.⁊ impoſſibile ē
aliqꝫ ſcientiā demōſtrare ſuū ſubiectū eē.ſed concedit ipſuꝫ
eſſe aut qꝛ ē manifeſtū ꝑ ſe.aut qꝛ eſt demonſtratum in alia
ſcia.Unñ peccauit Auic.q.d.primū pbm demonſtrare pri-
mū principiū eſſe.hec cōmentatoꝛ.¶Hec aūt opi.tria po-
nit vt pꝫ intuēti.primū dictū ē ꝙ nulla ſcia pbat ſuū ſubm
eē.ſm eſt primā phiā nō poſſe pbare deū eſſe ſed tantuꝫ nā
lē.tertiū ē ꝙ genus entium ſeparatoꝝ eſt prime phie ſubm
primū.¶Pro iſta opione arguit ꝑ ſcdaꝫ rōnē poſitā in pe-
de qōnis.Illud quo ſcia formalr diſtinguit ⁊c.¶Preterea
hic in ꝑlogo pbat Ari.ꝙ hec ſcia eſt ſpeculatiua circa ꝑma
principia ⁊ primas cās.ex deſcriptione ſapientie.huiuſmo
di autem ſunt ſube ſeparate.¶Preterea ſubſtantie ſepara-
te nō ſunt omnino nobis ignote cum de ipſis multa ſigna
hēamus.ꝫ cognitio earuꝫ tradit aliqua ſcientia.non natu-
rali vel mathema.patet.ergo in iſta.cum tantūmodo ſint
tres partes ſcientie ſpeculatiue:ex ſexto metha.Preterea ſci
entia conſiderans aliqua pl'a attributa ad aliquod vnū pri
mum maxime conſiderat illud primum tanqꝫ proprium
ſubiectum ad quod aliqua attribuuntur:ſed primum ens
ideſt prima cauſa eſt ad quod omnia entia attribuuntur.er
go de illo primo maxime eſt hec ſcientia vt de ꝑprio ſubie-
cto.ma.eſt euidens ex quarto metha.vbiqꝫ vere ꝑprie ꝑmi
eſt ſcientis ex quo alia dependent ⁊ ꝑpter quod dicuntur.
¶Sed hec opinio non placet ideo arguitur contra ipſam.
¶Contra primū dictum ſic.Omnis ſcia vtitur vel poteſt
vti demonſtratione.qꝛ ꝫ pbat vel pōt pbare ſuuꝫ ſubiectū
eſſe.ma.eſt enidēs.qꝛ ſicut per cām pbatur effect⁹ ꝑꝑ qd: ita
econuerſo ꝑ effectū pbat cā qꝛ.ↄña oñdit ſic.ꝙ.ſ.oīs ſcientia
qꝛ demonſtrat ſuū ſubiectū eē.qꝛ ꝑ effectū demōſtrat aliqd
de cā.ſ.eē.ex hꝫ.n.ꝙ effect⁹ nō pōt eſſe ſine tali ↄdiciōe in cā:
effectus nō pōt eē ſine eſſe cauſe.ergo ſi effectus ē:cā ē.¶Con
firmat qꝛ appꝫ iductiue ꝙ ſcia aliq̃ pōt demōſtrare ſuum
ſubm eē.⁊ hoc a poſteriori.ſicut in libro elenc.demonſtrat
ſyllogiſmū ſophiſticū eē ꝑ ſimile.patet ibi.Silr priſcianus
libro ↄſtructionū oñdit orōnē cōſtructā eē ꝑ ſilem modum
habendi l'raꝝ ad dictiōes.⁊ dictionū ad orōnes.¶Aduer-
tendū tñ ꝙ nulla ſcia demonſtrat ſuū ſubiectum eē demon
ſtratione ꝑpter qd ⁊ a priori.qꝛ ipſum ſubiectuꝫ eſt primo
cognitū ꝑoritate nāe.pōt tñ dr̄are ſuum ſubm eē diatiōe
qꝛ ſic intelligēdo ꝙ ſcia q̃ ꝑſupponit ↄceptū aliquem puta
qd nois apd intellectū de ſubo ⁊ de illo cōceptu ꝑ effectum
arguit ꝑ ꝙ ſit.2° ꝙ alia ſibi inſint.¶Contra ſꝫ dcm̄ arguo
ꝑ ꝙ vtraqꝫ tā phia prima q̃ꝫ ēt nālis pōt pbare deū eſſe ſic.
Ois ꝑprietas ↄſiderata in effectu quā ipoſſe ē ſibi ineē niſi ēt
cā ſit:cōcludit cām eē diatione qꝛ.Sed tam ꝑprietas conſi-
derata in ſcia methaphiſicali.q̃ꝫ ēt in naturali de effectu nō
poteſt ſibi ineſſe niſi primū mouēs ⁊ primū ens ſit.ꝫ vtraqꝫ
ſcientia pōt ipm pbare eſſe diatione qꝛ.¶Preterea.2° ꝙ hꝫ
magis poſſit prima phia q̃ꝫ naturalis arguit ſic.ſciētia conſi
derās ↄditiōes effect⁹ que ducunt in cognitionem excellen
tiorem cauſe magis poteſt demonſtrare cām eſſe.ſed prima
phia eſt huiuſmodi reſpectu nālis.ergo ⁊c.ma.ē euidēs ſed
minoꝛ pꝫ ex hoc ꝙ gñales ꝑprietates entis q̃ cōſiderantur
in ſcia metha.magis ducunt in cognitionē poſitiuā primi
entis per excellentiam q̃ꝫ ſpāles cōditiones cōſiderate i ſcia
naturali.minus.n.excellens videt primitas mouendi tan-
tum quam pbat pha naturalis.8.phiſi.q̃ꝫ eſſe primum ens
ſimpliciter quod pbat primus phs.¶Tertio arguitur ꝙ
phiſi.non poteſt pbare deū eſſe ſic.qꝛ ſi ſic.ergo phiſica ſic eſt
ſimpliciter prioꝛ metha.ↄñs eſt euidenter falſuꝫ.ergo ⁊ añs.
pbatio ↄñe.tu ponis deum eſſe primū cognituꝫ ⁊ primum
notum in iſta ſcia ⁊ eſſe nobis precognitum ex aliquo me-
dio naturali.Si ꝫ ponis deū eſſe ſimplr ꝑcognitum ex ta-
li medio.⁊ hꝫ ꝑſuppoſitū inꝗ̃tū ſit cognitū ꝫ ſcientia nālis
ſimplr ē prioꝛ iſta.qꝛ notiſſimo hic eſt aliqd ibi ſimplr noti
us.¶Confirmatur.qꝛ tūc illa q̃ eſt ſimplr ↄ in phiſi.ſ.deum
eē eēt hic prima ꝑpō ſimplr idemōſtrabilis.⁊ ita phiſi.eſſet
ꝑoꝛ metha.¶Preterea ſeqt ꝙ ſaltē q̃tū ad iſtā cōcluſioneꝫ

deum eſſe. metha. ſubalternaret phyſi. ſiue phie nali. ſicut ci
rurgia ſubalternatꝛ geometrie q̄ꝫtum ad iſtā ꝯcluſionem ꝙ
vulnera circularia tardius curantur. lꝫ oīo non ſit ſile hic ⁊
ibi vt pꝫ. ¶Contra. 3m dictū arguit ſic. vnius ſcīe eſt vnum
ſubiectū. ex pmo poſt. ſi ergo deus ⁊ itelligentie ſunt hic ſub
iectū oꝫ aſſignare illis aliqđ cōe ⁊ vniuocum a quo hꝫ iſta
ſcīa vnitatē. illud vel eſt ens vel ſuba. Nihil eniꝫ aliud vide
tur eis poſſe aſſignari cōe vniuocū. Cū ens immediate diui
datꝛ poſt pmā diuiſionē in. x. gn̄a. ⁊ ſuba imediate p corpo-
ream ⁊ incorporeā. ſi illud cōe ſit ens. ergo habeo ꝓpoſitum
qꝛ ens erit hic ſubiectū. ⁊ per ꝯn̄s nō tm̄ ſubſtantie imateria
les immo materiales. ⁊ gn̄aliter oē ens ſubijcitur ꝯſidera-
tioni ſcientie huiꝰ vt ſubꝫ. Ens. n. cōe nō magis abſtrahit a
ſubſtātijs materialibus q̄ꝫ immaterialibꝰ. Si aūt illud cōe
ſit ſuba. Cōtra multipliciter. Tū qꝛ deꝰ caderet in genere per
ſe. ⁊ per ꝯn̄s eſſet diffinibilis. Tū. qꝛ vt ſic metha. nō magis
erit de ſubſtantijs imaterialibꝰ q̄ꝫ mālibus cū ſuba eq̄liter
abſtrahat ab vtriſqꝫ. ¶Confirmatꝛ. qꝛ ſcīa cōis nō magis eſt
de vna ſpē q̄ꝫ de alia. pꝫ autē ex dictis ꝙ in nullo ſpāli ma-
gis vniuocatꝛ deus ⁊ ſube ſepate q̄ꝫ deus ⁊ ſube corporee. g̊
ſi pp aliq̄ꝫ vnionē vel virtutē ſit totū illud genꝰ entiū ponē
dū vnuꝫ ſubm: pari rōe ⁊ genꝰ ſubſtātiaꝝ corporeaꝝ. ¶Ul
terius ꝯtra opi. iſtam faciūt oēs rōnes poſteriꝰ ponende ꝙ
ens in q̄ꝫtū ens eſt ſubm pmū met. qꝛ ſi ſic. ergo nō genꝰ en-
tium ſeparatoꝝ. cū vnius ſcīe ſit tm̄ vnū ſubm primū. nec
rōnes cogunt. Ad primū poſitū in pede. q. dicetꝛ rn̄dēdo ad
rōes pncipales. ¶Ad 2m cū dicitur ꝙ hic in ꝓlogo ꝓbatur
ꝙ h̄ ſcientia eſt ſpeculatiua circa pma pnꝰ. Dico ꝙ hoc non
probat ſubſtantias ſeparatas eſſe hic ſubiectum primū. nā
queliꝫ ſcientia cōſiderat pncipia ſui ſubiecti ⁊ paſſiones ⁊ p-
tes ⁊ multa alia ſm ꝙ diuerſimode ad ſubiectū primū ha-
bent attributionē. ¶Ad tertium cuꝫ dicitur: ſube ſeparate
nō ſūt nobis totaliter ignote. Rn̄deo ſicut dicetꝛ ſexto. libro
de ſubſtantijs ſepatis. ſunt multe ꝓprietates cognoſcibiles
q̄ꝫtuꝫ ē ex pte illaꝝ. ſed nō a nobis via ſenſus. ideo aliq̄ ſcien
tia ſpeculatiua eſt poſſibilis haberi de eis ſed nō a nobis. ꝓ
prietates autem que ſunt ſcibiles a nobis via ſenſus de illis
ſubſtantijs ſunt ſole paſſiones entis. Unde verum eſt ꝙ il-
le ſubſtantie ſunt ſubm alicuius ſcientie ſpeculatiue poſſi-
bilis intellectui potenti cognoſcere ipſas ſed nō nobis. ⁊ lō
q̄ꝫtum ad ea que ſunt ſcibilia de eis cadunt ſub cōſideratio
ne metha. nō vt ſubm pmū. ſed vt aliquid cōtentū ſub ſub-
iecto primo qđ eſt ens vt patet. ¶Ad 4. cum dicitur ſciētia
cōſiderans aliqua pl'a ⁊c̄. Iſta ratio poteſt reduci ꝯtra ipm
nam aſſumpta maiori addo iſtam minoreꝫ. ſed ſuba eſt ad
quam omnia entia attribuuntur. 4. metha. vbiqꝫ vero pri
mi ꝓprie ⁊c̄. ergo de ſuba eſt maxime iſta ſcientia. ⁊ per ꝯn̄s
non de deo vel de genere entium ſeparatoꝝ. ¶Ad formam
argumenti ꝯcedo maiorem cum iſta ſpecificatione ſi illud
tale habet omnes conditiones requiſitas ad ſubiectum pri
mum. tunc minor eſt falſa vt patet ex predictis. qꝛ illud ge-
nus nō eſt aliqđ vnū ab ente vel ſubſtantia. ⁊ tunc vt prꝰ.

Quantum ad tertiū articulū dōm ꝙ ens in q̄ꝫ-
tū ens qđ ē cōe deo ⁊ creature ē ſubꝫ
primū methā. Ad cuius euidentiā declaro aliquas ꝯcluſio
nes. ſcilicet quinqꝫ. ¶Prima ꝯcluſio ſit iſta. ens qđ eſt cōe
deo ⁊ creature dicit vnū ꝯceptum ꝓpriū alium a conceptu
dei vel creature. Hanc cōcluſionē oſt̄do ſic. ipoſſibile eſt eun
dē ꝯceptum eidem intellectui ſimul eſſe certum ⁊ dubium
ſed aliquis intellectus certus de aliquo ꝙ ſit ens poteſt du
bitare vtrum ſit deus vel creatura. ergo iſte intellectus ha-
bet vnum conceptum entis alium a conceptu dei ⁊ creatu
re. maior videtur euidens ex terminis qꝛ negare predicatuꝫ
eſt negare ſubiectum. minor probatur. qꝛ fidelis diſputans
cum infideli vtrū. a. ſit deus. non dubitat vtrū. a. ſit ens imo
eſt certꝰ tā ille q̄ꝫ aduerſarius. nā vterqꝫ ſupponit tāq̄ꝫ veꝝ
⁊ certū ꝙ. a. ſit ens. ⁊ tm̄ dubitāt an. a. ſit deꝰ vel creatura. ali
as eſſet vana eoꝝ diſputatio. ¶Preterea ipoſſibile eſt aliq̄
plura ſic eodē vno ꝯceptu ꝯuenire ⁊ differre. ſed deꝰ ⁊ crea-
tura cōueniūt in ente vel ꝯceptu entis: qꝛ vtrūqꝫ vere ē ens.
dr̄ntāt ꝓprijs ꝯceptibus ſic patꝫ. qꝛ nō eſt idē cōceptus dei ⁊
creature. ergo cōceptus entis eſt alius a ꝯceptu dei ⁊ creatu-
re. ma. patet. nō. n. eſt intelligibile oppoſitū. ¶Preterea cer-
tum eſt ꝙ ens predicatur de deo ⁊ de creatura. ergo vel ſm
alium ꝯceptū vel eundē. ſi ſm eundē ſic erit pdicatio eiuſdē
de ſeipſo. ergo ſm alium ꝯceptū. ⁊ ille alius eſt vnus in ſe
alioquin tot eēnt entia cōiſſima quot inferiora. ¶Confir-
matur qꝛ vel ꝯceptus entis eſt idē cū ꝯceptu dei ⁊ creature
vel alius. ſi alius habere ꝓpoſitum. ſi idem vel idē alteri vel
vtriqꝫ. ſi alteri. ergo nō predicabitꝛ de altero. ⁊ ſic deꝰ vel crea
tura nō eſſet vere ens qđ eſt abſurdū. Si. n. eſt idē vtriqꝫ. er
go ⁊ illi ſunt idē inter ſe. qꝛ que ſunt idem vni tertio inter ſe
ſunt ideꝫ eo modo quo ſunt idē illi. 3. Cum igitur cōceptus
dei ⁊ creature ſit vnus ⁊ idem p ꝯn̄s ſequitꝛ ꝙ cōcipiēdo deū
ꝯcipitꝛ creatura ⁊ ecōuerſo: qđ eſt abſurdū vt patet. ¶Prete
rea conceptꝰ entis eſt prior naturaliter cōceptu dei ⁊ creatu
re. ergo alius. an̄s patet. qꝛ ille ꝯceptꝰ naturalr̄ eſt pꝰor a quo
nō cōuertitꝛ ſubſiſtendi ꝯſequentia ex libro pdicamentoꝝ ⁊
ex. 5. metha. caplo de priori. ſed cōceptus entis eſt huiuſmo-
di. qꝛ ſequitꝛ eſt deus ergo ens ⁊ nō econuerſo. Similiter ſi
eſt creatura ergo ens ⁊ non econuerſo. ergo cōceptus entis
eſt naturaliter prior. ꝓbatio ꝯſequentie. prius in ſuo priori
nō dependet a poſteriori nec q̄ꝫtū ad eſſe nec q̄ꝫtū ad cogno
ſci. qꝛ vt ſic non repugnat ſibi eſſe ſine poſteriori. ergo ē aliđ
a poſteriori. ¶Preterea inter ꝯceptus quiditatiuos ſolus
ꝯceptus entis ē ſimplr̄ ſimplex. ergo alius a quocunqꝫ ꝯce-
ptu entis inferioris cuiuſmodi ſunt deus ⁊ creatura. an̄s
ſuppono ꝓ nunc. ꝯn̄a pꝫ. qꝛ ipoſſe ē eundē cōceptū eē ſimplr̄
ſimplicē ⁊ non ſimplr̄ ſimplicē. nullus ꝯceptus entis iferio
ris eſt ſimplr̄ ſimplex oīo. ¶Ex predictis cōcludo correla-
rium ꝙ ꝯceptus entis ē vniuocus deo ⁊ creature qꝛ ſi aliꝰ
⁊ vnus. ergo vniuocus de qua vniuocatione dicetur am-
plius in. 4. huius dn̄o ꝯcedente. ¶2a ꝯcluſio ſit iſta. ꝯceptꝰ
entis cōis deo ⁊ creature eſt vnus realiter. hanc oſtendo ſic.
¶Ois ꝯceptus q pdicatꝛ i qd de aliqbus pdicatione dicen-
te hoc eſt hoc. eſt vnus ꝯceptꝰ realr̄. ſed ꝯceptꝰ entis ē hꝰ. er-
go ⁊c̄. ma. ē euidens qꝛ oppoſitū pdicati infert oppoſitū ſub
iecti Dato. n. ꝙ nō ſit vnus realr̄. iā non pdicabitꝛ i quid de
pluribꝰ. nullū. n. ens rōnis pdicatꝛ de ente reali eſſentialiter
⁊ in quid. minor ꝓbatur ſimili modo quo Arguit Ariſto. p̊
topi. qꝛ illud pdicatur in quid de aliquo per qđ rn̄detur ad
interrogationem factam per quid de eo. huiuſmodi ē ens
qꝛ ſi queras quid eſt deus reſpondetꝛ ꝙ ens. ſimiliter eſt de
creatura. ¶Reſpondetur forte ꝙ ens non habet cōitatem
aliq̄ꝫ realem. ſed ſolum q̄ꝫtū ad q̄ꝫdā indifferentiā concipiē
di cuꝫ ergo dicitur q̄ꝫ pdicatꝛ in qd: nō ē itelligendū ꝙ ſit ali-
qđ cōe reale qđ pdicet in qd de pl'ibus. ſed ſub vno mō ꝯci
piendi ꝯtinētꝛ plᵉs res q̄rū q̄lꝫ pdicatꝛ de hoc ⁊ de illo ſeor-
ſum puta realitas dei ꝯtenta ſub vno mō ꝯcipiendi ens i
coi pdicatꝛ de deo. ⁊ realitas creature ꝯtēta ſub alio mō ꝯci-
piendi ens de creatura. ¶Cōtra. qꝛ ſi ſic. tūc pdicatio entis d
deo non eēt pdicatio ſuperioris de inferiori. ſed eiuſdem de
ſeipſo. ſimiliter ⁊ de alijs. quod nullus ſane mentis diceret.
¶Preterea ad principale vnius potentie vnum eſt obie-
ctum adequatum. ſed ens commune deo ⁊ creature eſt pri-
mum obiectum intellectꝰ. ſcđm Auic. primo metha. caplo
quinto: ens ⁊ res pma ipreſſione iprimuntꝛ in aīa. g̊ ens ſic
cōe ē aliqđ vnū. nō vnū ſcđꝫ rōnē. g̊ vnū realr̄ ꝓbatio aſſū-
pti. obiectū potētie pcedit naturalr̄ actū potētie ergo nō eſt
vnū p intellectum qꝛ in ſuo pori eſt aliqđ vnū. ¶Preterea
circūſcripto oī intellectu deꝰ ⁊ creatura hn̄t aliq̄ꝫ ꝯuenien
tiā qꝛ plus ꝯueniūt q̄ꝫ ens ⁊ nihil. ergo illa conuenientia eſt
realis. ⁊ ita fundamentū iſtius ꝯuenientie eſt reale. qꝛ nulla
relatio realis pōt fundari ſup ens rōis. nō. n. maioris enti-
tātis ē res fundata q̄ꝫ fūdans. fundamētū illiꝰ ꝯuenientie
eſt vnū cū ſit relatio de pmo mō relatiuoꝝ. ex quīto metha.

capitulo de ad aliqd.ergo deus ⁊ creatura hn̄t aliq̄ʒ vnita
tem realē.⁊ hec eſt vnitas entis in quo cōueniūt deꝰ ⁊ crea
tura.¶Preterea intellectꝰ intelligens ens cōe deo ⁊ creatu
re:aut eſt verus aut eſt falſus.ſi eſt falſus nihil ad ꝓpoſitū.
ſi verus ḡ ſicoꝛ eē ex pte rei ꝙ aliqd realiter ſit cōe.tūc.n.itel
lectus ē verus qn̄ intelligit ſicut ſe hʒ in re.ſm̄ Ariſto.9.me
tha.capitulo vltimo.¶Confirmaꝛ qꝛ alr̄ vniuerſalitas en
tis eſſet quoddā fictitiuʒ vt chimera niſi intellectus a parte
rei cogereꝛ ad ſic abſtrahēdū vnū aliqđ cōe.vnde opoꝛtet ꝙ
omni vnitati alicuius veri conceptus corrn̄deat aliqua vni
tas ex natura rei.¶Tertia cōcluſio ſit iſta.ens cōe deo ⁊ crea
ture eſt ſubiectū primū metaphiſice ſcie.⁊ hec ꝯcluſio.ē dire
cte ad queſtionē.Hanc oñdo ſic primo auctoꝛitatibus.2°.ra
tiōibus.Auctoꝛitate ſic.Ariſ.poſt q̄ʒ diſtinxit.6.metha.tres
partes ſcientie ſpeculatiue:mouet dubitationē.vtrū prima
phīa ſit vl'is.aut circa aliquod genꝰ determinatū.Et vide
tur ſoluere ꝙ ſit vniuerſalis.vnde circa finē ſolōnis dicit de
ente inquātū ens.huiꝰ vtiq̄ʒ erit ſpeculari.¶Preterea ibi
dem in 6°.dicit ꝙ ſi nō eſt altera ſuba pter nā ꝯſiſtens:tunc
phyca erit pⁱma ſcia qꝛ phyca tūc eſſet de oibus entibꝰ.ſicut
nunc eſt de oibus naturalibus.qꝛ tunc omnia entia eſſent
naturalia.ſed nunc eſt ita de omnibus naturalibus ꝙ pri
mum ſubm eius eſt aliqđ cōe omnibus naturalibus:⁊ nō
aliqđ primū ad qđ oia attribuanꝛ.ſicut Aui.vl'r primo me
tha.c.2.⁊ ꝯmētatoꝛ.4.metha.ꝯmē.1.ergo ſubm prime ſcie
eſt aliqđ cōiſſimū.alr̄ ꝯn̄a Ariſto.nulla eēt.⁊ illud commu
niſſimū nō eſt niſi ens.¶Preterea.metha.ꝯſiderat primas
cauſas.vt pbatur in prologo metha.ergo debet cōſiderare
effectum primaꝝ cauſarū.qꝛ eiuſdem ſcientie eſt conſiderare
cauſam ⁊ effectum.prime autē cauſe ſunt per ſe ⁊ ſm̄ ſe cau
ſe entium.inquantū ſunt entia.ergo ens inquantum ens cō
ſideratur in iſta ſcientia vt ſubm primū.¶Preterea hoc ex
preſſe dicit Cōmen.in phemio metha.ꝙ ſubiectū vtriuſq̄ʒ
ſcientie.ſ.metha.⁊ diſputatiue eſt ens inquantū ens.¶Ad
ꝯclōnē iſtam arguiꝛ ēt p rōnes.Primo ſic.illud eſt ſubectū
cuiuſlibet ſcientie cuius per ſe primo ſunt paſſiōes que cō
ſideranꝛ per ſe in illa ſcientia.ſed nihil aliud ab ente ē hꝫ.ꝙ
ſcilicet paſſiones metha.ſunt per ſe primo illius.ergo ens ⁊
nihil aliud eſt ſubm primū ſcie metha.maioꝛ eſt euidens ac
cipiendo li primo vt accipit Ariſto.primo poſt.capitulo de
vniuerſali.quod.ſ.ineſt ſibi ſcđm ꝙ ipſum ⁊ non per aliud
ſed omni alij ineſt per ipſum.Hec enim eſt conditio primi
ſubiecti cuiſlibet paſſionis ſed mi.pa.quantum ad vtranq̄ʒ
partem.qꝛ paſſiones metha.puta vnum bonum verū vnū
⁊ multa actus ⁊ potēia ⁊c.non ſunt alicuius inferioris en
tis per ſe primo.ſed cuiuſtibet inquantum ens.nam alr̄ nō
cōuenirent omni enti.ergo ſunt per ſe primo paſſiones en
tis inq̄ʒtū ens.Iſtam rationē pōdero.¶Preterea ſi ens in
q̄ʒtum ens non eſt ſubm primuʒ ſcientie metha.ergo opoꝛ
tet dare quatuoꝛ ſcientias ſpeculatiuas eſſentialiter diſtin
ctas.ꝯn̄s eſt falſum ⁊ ꝯ phm̄ in ſexto huius qui ponit tm̄
tres.ergo ⁊ an̄s.pbatio ꝯn̄e.ens inq̄ʒtum ens eſt ſcibile ⁊ hʒ
ꝓprias paſſiones demonſtrabiles de ipſo.vt dicetur infra.
ergo in ſcientia aliqua.non phīca nec mathe.nec in iſta pte
ergo in aliqua alia.ergo quatuoꝛ.qꝛ illa eſſet ſpeculatiua ⁊
non practica.qꝛ ſpeculatio entis inq̄ʒtū ens non eſt directi
ua in aliqua vera praxi.vt habet declarari infra.6.huius.
¶Preterea ſi ſciētia metha.ē de aliquo gn̄e determinato ⁊
non de ente inq̄ʒtū ens.ergo aliqua ſcia erit pⁱoꝛ ⁊ ſuperioꝛ
ad iſtā.ꝯn̄s eſt falſuʒ.qꝛ iam iſta ꝓprie diceretur ab Ariſ.
6.huius.⁊ primo de generatione ⁊ alibi frequenter prima
phīa.qꝛ nihil eſt prius primo.pbatio ꝯn̄e.illud genus de
terminatū de quo eſſet metha.hrēt aliquid ſuperius ad ipm̄
qđ haberet aliq̄ʒ paſſionem demonſtrabilem de ipſo i alia
ſcientia.ergo eadem paſſio eſſet demonſtrabilis de ſubiecto
huius ſcientie accipiendo p medio illud ſubiectum ſupe
rius cuius eſſet prima paſſio ſicut habere tres demonſtrat
de iſochele accipiendo ꝓ medio triāgulū qđ eſt ſubiectum

huius paſſiōis pⁱmū.arguēdo in 3ª.figura ſic.Oīs triāgulꝰ
hʒ tres angulos.aliqs triangulus eſt iſocheles.ḡ iſocheles
hʒ tres.Silr̄ etiā in ꝓpoſito.⁊ ita illa ſcia de ſubiecto cōioꝛi
demonſtrabit aliquid tanq̄ʒ concluſionē qđ accipieꝛ hic ꝓ
principio ⁊ ſic ſimpl'r illa ſciētia erit prioꝛ ⁊ ſuperioꝛ q̄ʒ iſta.
¶Preterea maxima ſcia eſt circa maxime ſcibilia ſm̄ Ari.
hic in ꝓlogo.ſed metha.ē maxima ſcia ſm̄ eunden ibidem.
ḡ ē circa maxime ſcibilia.Maxime ſcibilia aūt dr̄ dupli
ter vel qꝛ pⁱmo oiuʒ ſciunꝛ ſine qbus nō pn̄t alia ſciri.cuiuſ
modi ſunt cōiſſima vt ens inq̄ʒtū ens.⁊ qcqd ꝯſequitur ens
inquātū ens.vel dr̄ maxime ſcibilia.qꝛ ſunt certiſſima co
gnoſcibilia cuiuſmōi ſunt pⁱncipia ⁊ cauſe.⁊ tanto ſm̄ ſe cer
tioꝛa ſunt.quāto ſunt pⁱoꝛa.ex illis.n.depēdet tota certitu
do poſterioꝝ.ḡ iſta ſcia conſiderabit maxime ſcibilia vtroq̄ʒ
mō nō ſeoꝛſuʒ ꝓpter vnitatē ſcie ꝯſeruandā.ergo ſub aliq̄
rōne cōi.hec eſt rō entis inq̄ʒtū ens.⁊ nulla alia.¶Confir
matur.nam iſtam ſciam vocamus metaphiſicā.que dicitur
a metha.qđ ē trans.⁊ phiſis.qđ eſt ſcia.quaſi trāſcendēs ſcia
qꝛ eſt de tranſcēdentibꝰ.¶Quarta concluſio eſt iſta.ens qđ
eſt ſubm metha.ſcie hʒ veras ⁊ ꝓprias paſſiones.Hanc oñ
do ſic.Ariſto.in q̄rto methaphiſice:in pⁱn°.eſt ſcientia q̄ ſpe
culaꝛ ens inq̄ʒtū ens:⁊ que huic inſunt ſm̄ ſe.¶Preterea.ibi
deʒ caplo.3°.qđ icipit.⁊ phi.⁊c̄ vult expſſe ꝙ ens iq̄ʒtū ens
hʒ ꝓprias paſſiōes.vnde dicit ſic.quoniā ſicut ſunt nume
ri ⁊ inq̄ʒtū numerꝰ ꝓprie paſſiōes vt paritas ⁊ imparitas
cōmenſuratio.eq̄litas.excellentia ⁊ defectio.⁊ hec ſm̄ ſe ad
inuicē inſunt numeris.Silr̄ āi ⁊ in ſolido.⁊ imobili ⁊ mo
bili ⁊ leui ⁊ graui ſunt alia ꝓpria:ſic ⁊ enti inq̄ʒtū ens ſunt
q̄dam ꝓpria.⁊ ea ſūt de qbus phi ē perſcrutari veritateʒ.ſ
Ari.qđ planiꝰ:hoc idē vult Ariſto.⁊ cōmentatoꝛ in q̄rto ⁊
alibi frequēter.¶Preterea.qđ ē pfectōis in q̄cunq̄ʒ ſcia:ſim
pl'r nō eſt negandū in ſcia pfectiſſima ⁊ nobiliſſima.ſed ha
bere ꝓprias paſſiōes eſt pfectōis in q̄cunq̄ʒ ſcia.nā omnis
ſcia realis ꝯſiderat ꝓprias ⁊ reales paſſiones circa ſubiectū
ergo hoc non eſt negandū in ſcia methaphiſice q̄ eſt nobiliſſi
ma.Confirmaꝛ.nā ſcia ꝓprie ſumpta ē habitꝰ cōcluſiōis de
mōſtrate.ex pⁱ poſte.demonſtratio vō includit ꝓpriā paſſio
nem de ſubo.q̄ modo ergo ſaluabiꝛ metaphiſicā eſſe veram
ſciam.ſi nō habet ꝓprias paſſiones ſcibiles vel demōſtrabi
les de ſubiecto?¶Sed contra iſtam concluſionem argui
tur ſic.ſi ens inquantum ens ⁊ ſm̄ ſuam totam cōmunita
tem habet aliquam propriam paſſionem.ſit.a.tunc ſic.ſi ens
habet paſſionem.a.ergo.a.eſt nihil.conſequens eſt falſum.
ergo ⁊ an̄s.falſitas ꝯſequētis patet.qꝛ nihil non eſt paſſio
vera alicuius.pbatio ꝯn̄e.oē ſubm eſt ex eēntiaʒ paſſionis.
cū cadat in diffinitiōe eiꝰ vt additum.vt habeꝛ ex ſeptimo
methaphiſice.ſed qcquid eſt ex eſſentiam entis eſt.non ens.⁊
per ꝯn̄s nihil.Sequiꝛ etiā ꝙ ens ſm̄ ſuā totā cōitatē nō p
dicetur in qđ de quolʒ.¶Preterea.ſi dicas ꝙ ens aliquo
mō pⁱdiceꝛ de.a.in qđ.ergo.a.erit paſſio ſui.ꝯſequens eſt fal
ſum.qꝛ nihil eſt paſſio ſui.pbatio ꝯn̄e.qcqd eſt paſſio ſupe
rioꝛis ē paſſio inferioꝛis.per ſe.lʒ eſt pⁱ.ſi ergo ens pⁱdicatur
in qđ de.a.ergo.a.ē inferiꝰ ad ens.ſi ergo.a.eſt paſſio entis
eſſet paſſio ſui.⁊ per ꝯn̄s eſſet demōſtrabilis ꝓpter qđ de ſe
ipſo p ens tanq̄ʒ p mediū.qꝛ paſſio que eſt pⁱ ſupioꝛis ē de
monſtrabilis ꝓpter qđ de q̄libet inferioꝛi p illud ſupiꝰ tan
q̄ʒ p mediū.ſicut hr̄e tres ē demonſtrabile ꝓpter qđ de yſo
chele p triāgulū tanq̄ʒ p mediū.ergo.a.eſſet ſimpl'r notius
taʒ de ente q̄ʒ de ſeipſo.⁊ ſic eēt q̄rere ꝓpter qđ.a.eſt.a.qđ
eſt cōtra phm̄ ſeptīo methaphiſice.caplo vltimo.q̄rere pro
pter qđ ipm̄ eſt ipſū:nihil ē q̄rere.¶Preterea.Auicenna
primo methaphiſice dicit ꝙ vnum ⁊ multa ſunt quaſi paſ
ſiones entis:ſicut ſuba ⁊ quantitas ſūt ſpēs.Tūc ſic.qđ ē q̄ſi
tale nō eſt vere tale.ſed ens habet quaſi paſſiones.ergo non
habet vere paſſiones.¶Sed iſte rationes non cogunt.Ad
primam nego conſequentiā.qꝛ.a.non eſt ſimpliciter nihil.
ad probationem cum dicitur ꝙ omne ſubiectū eſt ex eſſen
tiam paſſionis.ſi per eſſe extra eſſentiam intelligis eſſe extra

conceptum formaleꝫ alicuius. ſic concedo. nam ſubiectum diſtinguitur formalr̄ a ſua ꝓpria paſſiõe. ⁊ ſic cadit in eius diffinitiõe vt additũ. ſi aũt per eſſe ex̄ eſſentiã itelligis diſtinctionẽ realem que ẽ inter rem ⁊ rẽ. ſic nego. nã ꝓpria paſſio nõ diſtinguit̄ a ſubiecto realr̄ ⁊ per ꝯñs a. eſt ens realr̄. ⁊ nõ nihil. nõ tamẽ eſt ens formaliter. Eſt enim dare mediuꝫ inter ens formaliter ⁊ nihil. ſcilicet aliquid qđ nec eſt hoc nec illud. tamẽ inter ens realr̄ ⁊ nihil nõ ẽ dare mediuꝫ. Quod additur ꝙ tunc ens ſcđm ſuam totã cõitatẽ non predicatur in quid de oibus: nõ hẽo pro incõuenienti. imo ꝓ neceſſario. qꝛ ipoſſibile eſt ens predicari de vltimis differentijs vel de ꝓprijs paſſionib⁹ vel de ſuis ꝓprijs. ꝯtrahẽtibus quibus cõtrahit̄ ad ens creatũ vel increatũ. ſicut oſtẽdã deo dãte in q̊rto metha. ¶ Ad ſecundũ. nego ſuppoſituꝫ. ꝙ ens aliquo modo p̄dicet̄ in quid de. a: ⁊ per ꝯñs totus proceſſus rõnis nullus eſt. qꝛ ruinoſo ⁊ falſo innitit̄ fundamento. Ad auice. dico ꝙ v̄ba ſua ſunt iſta. ex ꝯſequẽtibus ens inquãtũ ens quedã ſunt ei quaſi ſpẽs. vt ſubſtantia. quãtitas. q̄litas. ⁊ q̄dam ſunt ei vt accidẽtalia ꝓpria. vt vnuꝫ ⁊ multa potentia ⁊ actus. ⁊c̄. Hille. pꝫ ꝙ nõ dicit quaſi paſſiões Sꝫ dato ꝙ diceret quaſi: ad formã rõnis dico ꝙ ly quaſi nõ ſemꝑ eſt additio diſtrahẽs. immo aliq̄ñ eſt diſtractiua. aliquãdo cõfirmatiua. Exemplũ primi. eccli. 24. Ego quaſi vitis fructificaui. ⁊c̄. ly quaſi dicit ſimilitudinẽ: nõ ꝓprietatẽ. ⁊ ideo quodam modo diſtrahit. Exẽplũ ſecũdi Joannis ꝑmo. Uidim⁹ gloriam eius gloriã quaſi vnigeniti a patre. i. illius qui eſt vere vnigenit⁹ patris. ſic in ꝓpoſito ens hꝫ quaſi paſſiones ideſt ens habet v̄as paſſiões. ſtat ergo ꝯc̄o. ¶ Quinta ꝯcluſio ſit iſta. ens qđ eſt ſubꝫ primũ metha. hꝫ veras ⁊ ꝓprias paſſiones demr̄abiles de ipſo. Hanc oñdo ſic. ſcđm pħm in ꝓlogo metha. ſapientia eſt certiſſima ſcientia. certior aũt eſt ſcia ꝓpter quid q̄ꝫ qꝛ. primo poſte. ergo methaphica q̄ eſt ꝓprie ſapia ex ꝓlogo methaphiſice ẽ ſcia ꝓpter q̄d. ſed oĩs ſcia pp quid demõſtrat paſſionẽ de ſubo. etiã demõſtratiõe potiſſima vt pꝫ. ¶ Ꝙ. vt ſupra arguit̄. qđ eſt ꝑfectiõis in q̄libet ſcia nõ eſt negandũ in ſcia ꝑfectiſſima. ſed perfectiõis eſt in quacunqꝫ ſcia ꝙ demõſtret ꝓprias paſſiones de ſubiecto qꝛ ſm Ariſto. primo poſte. vna ſcia eſt vnius generis ſubiecti ptes ⁊ paſſiones ei⁹ cõſiderans. ergo hoc non eſt negandũ in ſcia nobiliſſima. Cõfirmat̄. qꝛ ſcia eſt habit⁹ ꝯcluſionis demonſtrare. ex primo poſte. ꝯcluſio autẽ demonſtratiõis cõtinet paſſionẽ demõſtratã de ſubo. Unde multi vident̄ vilificare methaphiſicã: q negant eam poſſe demõſtrare. maxime cum ipſa ꝯſiderat ꝑma ꝑncipia demõſtratiõis quib⁹ vtuntur alie ſcie demõſtrãtes vt pꝫ ex quarto ⁊ ſexto methaphice. ¶ Sep cõtra iſtam cõcluſionẽ arguit̄. nã in demõſtratione potiſſima oꝫ ſumi ꝓ medio aliquid mediãs inter ſubm ⁊ paſſionẽ. ſed inter ens ⁊ ſuã paſſionẽ nõ cadit mediũ. ergo de ente non poteſt aliquid demõſtrari demõſtratiõe potiſſima. probo minorẽ. iter ſubiectũ cuius cõceptus eſt ſimplr̄ ſimplex ⁊ ſuã paſſionẽ nõ põt eſſe aliqđ mediũ. ſed ꝯceptus entis ẽ ſimplr̄ ſimplex. g̊ ⁊c̄. ꝓbatio minoris ꝑ ſilr̄i. nã illđ medium aut eſſet diffõ paſſionis. aut diffõ ſubi. aut mixtũ ex diffõne huius ⁊ illius. ſed ſubiectũ ⁊ paſſio que habẽt cõceptũ ſimplr̄ ſimplicẽ cuiuſmodi ſunt ens ⁊ ſua paſſio: nõ poſſunt diffiniri. ergo inter ens ⁊ ſuam ꝓpriã paſſionẽ nullum demõſtratiuũ mediũ põt aſſumi. ¶ Preterea. oĩs demõſtratio eſt ex principijs ꝓprijs. ex ꝑmo poſte. Unde in demonſtratiõe potiſſima vnũ tantũ mediũ ẽ ad vnã ꝯcluſionẽ. augentur enĩ ꝯcluſiones vel demõſtratiões nõ per media. ſed in poſt aſſumẽdo. ex primo poſt ſed quecunqꝫ cõſiderata a metha. ſunt cõia ⁊ nõ ꝓpria. ergo ⁊c̄. ¶ Preterea. nulluꝫ ſubiectũ eſt in potẽtia contradictionis ad ſuas paſſiones demõſtrabiles de ipſo. ſed ens eſt in potentia contradictionis ad ea que ponuntur paſſiones demonſtrabiles de ente. ergo illa que ponuntur paſſiones entis non ſunt paſſiones entis demonſtrabiles de ipſo. maior patet. qꝛ aliter paſſio contingenter ineſſet ſubiecto. ⁊ per ꝯñs non eſſet demõſtrabilis ſcibilis de ſubiecto. minor probatur inductiue. ꝑmo in paſſionib⁹ diſiunctis. puta actus ⁊ potentia. cauſa ⁊ cauſatum cõtingens vel neceſſarium ⁊c̄. Nam potentia includit negationem actus ⁊ econuerſo. ergo ſi ens eſt in actu vl̄ potentia poteſt eſſe in actu ⁊ non in actu. potentia ⁊ nõ potentia. ¶ 2°. oſtẽdo in paſſionib⁹ vnicis. puta in vno. vnũ enim dicitur vno modo vnum cõtinuitate. ex. 5. metha. ca. primo. Continuũ autẽ omne eſt diuiſibile ⁊ poteſt fieri plura. ⁊ per cõſequẽs non vnũ. ergo vnum ⁊ non vnuꝫ. ¶ Preterea. Nulla paſſio demonſtrabilis de ſubiecto predicatur in quid de ſubiecto nec de aliquo cõtento ſub ſubiecto. pꝫ. ſed aliquid quod ponitur paſſio demõſtrabilis de ente puta vnum predicatur in quid de contentis ſub ente. ergo ⁊c̄. ꝓbatio minoris. 4. metha. capitulo. 3. in fine dicit Ariſt. ꝙ ſicut ens predicat eandem naturam ⁊ non aliã de quanto ⁊ quali ⁊c̄. ita ⁊ vnum de his de quibus predicatur: ſed ens ita predicat naturã decem predicamentoꝝ ꝙ p̄dicat̄ de eis in quid. ergo ⁊ vnum de his de q̄bus p̄dicat̄. ſilr̄itudo Ariſt. valet. Et nota ꝙ iſte due vltime rõnes eque vel magis ꝯcludunt ꝯtra q̊rtã ꝯcluſionẽ ſicut ꝯtra quintã vt patet intuẽti. ¶ Sed iſte rõnes nõ cogunt. ¶ Ad primũ non cogit ſcienti artẽ demõſtrãdi. cũ dr̄ ꝙ in demõſtratiõe potiſſima oꝫ ſumi ⁊c̄. ꝯcedo maiorẽ. ſed minor eſt falſa. Ad ꝓbationẽ eſt dicendum ꝙ diffõ eſt duplex. quedã dicens quid eſt. q̄dã pp q̄d eſt mediũ ãt demõſtratiõis nõ eſt diffõ dicens quid eſt ſimplr̄. ſed diffinitio dicẽs pp q̄d. Ad ꝓpoſitũ inter ens ⁊ paſſiones entis põt ſumi diffinitio dicens ꝓpter quid ipſius paſſionis. non obſtante ꝙ paſſio hẽat ꝯceptũ ſimplr̄ ſimplicẽ. Ad cuius euidentiã notandũ eſt ꝙ ſubm hñs plures paſſiões ſic ſe habet reſpectu eaꝝ ipſe paſſiones fluunt ab ipſo ſubiecto ſm ordinẽ quedã nãlem. qꝛ vna mediãte alia ita ꝙ prior paſſio eſt cã pp q̄d inherentie ſcđe. ⁊ põt ſumi ꝓ medio ad demonſtrãdũ ſcđam de ſubiecto. Exẽplum. hr̄e angulũ extrinſecũ equipollentẽ duobus rectis intrinſecis oppoſitis: ⁊ habere tres angulos eq̄les duobus rectis. ſunt due paſſiones triãguli hñtes ſe ad triangulũ ſm ordinẽ nãlem qꝛ vna ineſt mediante altera. ⁊ vna poteſt ſumi pro medio ad ꝓbandum aliam demonſtratiue. Nam per habere angulũ extrinſecũ probatur triangulus habere tres. Sed nunq̄d habere angulũ extrinſecum eſt diffinitio hr̄e tres? ẽ vtiqꝫ diffinitio eius. non dicens quid ſed propter q̄d. Nam diffinitio dicens pp q̄d ẽ mediũ demõſtrationis. ⁊ iſto mõ ois cã ẽ dicens pp q̄d effect⁹. vnde Ariſt. 2. poſte. iuxta principiũ ait. idẽ ẽ mediũ ⁊ cã. ⁊ ibidẽ iuxta mediuꝫ libri. oñdit quõ ꝑ oẽs cãs ꝯtingit demõſtrare. ¶ Iteꝫ. 7. hui⁹ capitulo vltimo oſtendens Ariſ. ꝙ queſtio pp quid ſemper querit aliquid de aliquo. dicit ſic. palam igitur ꝙ querit cauſam. hoc aũt eſt ꝙ q̄d erat eſſe vt eſt dicere logice quod in q̄buſdã quidem eſt cui⁹ cã. i. finis. vt forſam in domo aut lecto. in q̄buſdam vero quod mouit ꝑmum. i. cã efficiens. Uñ expſſe dicit ꝙ logice loquẽdo cãe etiam extrinſece pertinent ad ꝙ q̄d eſt rei. ⁊ per ꝯñs ꝙ q̄libet cã poſſit eẽ mediũ demonſtrationis ſumendo ꝙ q̄d ꝓ pp quid. ¶ Ad ꝓpoſitũ cum entis ſint plr̄es paſſiones nõ oꝫ q̄rere diffinitionem quid eſt ad ꝓbandũ paſſionem de ente vt arguit rõ. ſed ſufficit diffinitio pp q̄d. hec aũt ẽ vna paſſio reſpectu alterius: ſ. ꝓor reſpectu poſterioris. Sic enim diffinitio vel ratio a ſcilicet primi termini. i. paſſionis eſt medium demonſtrationis. vt dicitur 2. poſte. quod intelligendum eſt de omni demonſtratione potiſſima demonſtrante paſſionem de ſubiecto excepta prima paſſione que vel non eſt demonſtrabilis vel demonſtratur de ſubiecto per diffinitionem ſubiecti. paſſiones ergo entis habent quendam ordinem ad ens: ⁊ vna poteſt ſumi pro medio ad demonſtrandum aliã: eſto ꝙ ens ⁊ propria paſſio quelibet entis ſit indiffinibilis diffinitione dicente quid eſt. quia conceptus ſimpliciter ſimplex non eſt diffinibilis vt patet per Ariſto. 6. metha. contra platonem. ¶ Sed hic eſt vnum dubium que paſſio ſit prior ⁊ que po-

ſtet ioꝛ in paſſionibꝰ entis vt ſic vna poſſit aliã demõſtrare. ¶ Rũdeo ſaluo meliori iudicio quicqd ſit de alijs paſſionibus qꝛ nimis ꝓlixũ ꝛ difficile eẽt videre hoc de omnibus paſſionibus entis: tamẽ videt ꝙ vnũ ſit ſimpliciter prima paſſio entis: qꝛ de ea ſpecialiter ꝓbat Ariſt. ꝙ ſignificat eandem naturã cũ ente 4°. metha. capitulo ſcḋo ꝛ ibdẽ dicit ꝙ eedem ſunt ptes entis ꝛ vnius. cũ: qꝛ in. xi. methaph. caplo tertio dicẽ ꝙ nihil differt omnia entia reducere ad ens ꝛ ad vnum cũ idẽ ſignificent cõuertibiliter vnde ibi videt ꝙ̃ ſit loqui vniformiter de ente ꝛ vno. ¶ Poſt vnũ videt eẽ. 2ª verũ. 3ª aũt bonũ. Nã ratio veritatis videt eſſe prioꝛ ex natura rei rõne bonitatis. ſicut intellectꝰ naturaliter eſt prior voluntate. ſic poteſt dici de alijs paſſionibus ↄſequẽter qḋ ſubtiliori doctori relinquo. quod ſi ita ẽ ipſum vnũ põt ſumi pro medio ad ꝓbandũ ꝛ demonſtrandũ ens eẽ verũ ꝛ verũ ad ꝓbandũ ens eſſe bonũ ꝛ ſic de alijs. Ipſum aũt vnũ remanet indemõſtrabile de ente vel ꝓpter defectũ medij. vel qꝛ ipm ineſſe enti eſt per ſenotũ vel ꝓpter vtrũqꝫ. ¶ Ad 2m. dico ꝙ ꝓprietas medij demõſtrationis eſt reſpectu ↄcluſiõis demõſtrande. vt vnius ↄcluſionis ſit tm̃ vnũ mediũ. ſed aliqd eẽ ꝓpriũ vni ꝛ cõe pluribus alijs ſm aliã rõnem nõ repugnat ↄſiderata ergo a metha. ſunt ꝓpria ſibi ꝛ cõia alijs ſcientijs ꝓportionabiliter cuilibet. ¶ Ad 3m cũ dr nullũ ſubiectum eſt in potentia ↄtradictionis ꝛc̃. dicit ad maiorem ꝙ vera eſt loquẽdo de paſſionibꝰ vnitis ꝛ nõ diſiunctis ꝛ ſic mi. eſt falſa. Cõtra qꝛ paſſio diſiuncta vel eſt vna vl' due. ſi eſt vna. ergo neceſſario ineſt enti ꝛ cuilibet enti inferiori. ergo omne ens vel eſt in actu vel in potẽtia cã vel cauſatum ↄtingẽs vel neceſſariũ. ꝛ ſic nullũ ens eſſet alterũ determinate. quod eſt abſurdum. Si ſint due. idem qḋ prius: imo abſurdius ſequit ꝙ cum quelibet paſſio ſuperioris ſit paſſio inferioris quodlibꝫ ens nõ ſolũ eſſet ↄtingens vel neceſſariũ ſub diſiunctiõe immo determinate quodlibet ens eſſet neceſſarium ꝛ quolibet ↄtingens ſil'. ¶ Dices ꝙ paſſiones diſiuncte non ſunt proprie paſſiones illius cõis cuius aſſignãtur ſed ꝓprie inferioris. Exẽplum par ꝛ impar dicunt paſſiones numeri. non tamẽ ſunt ꝓprie paſſiones ipſius numeri in cõi. qꝛ nullus numerꝰ ẽ q ſimul ſit par ꝛ ĩpar. ſed ſunt paſſiones diſiuncte ꝛ ſeorſuꝫ iferiorũ numerorũ. Similiter in ꝓpoſito in paſſiõibus diſiunctis ipſius entis. ¶ Cõtra. ois talis ꝓpria paſſio hꝫ aliqḋ ſubm cui ineſt ꝑ ſe primo ſic ꝙ nõ ineſt illi ſm rõnẽ alterius: ſed omni alij per rõneꝫ eius ex ꝓmo poſt. ſed paſſio diſiuncta ſiue ponat vna ſiue due nõ hꝫ aliquod tale primũ ſubm niſi ipſum cõe: qꝛ nulli alteri conuertibiliter ineſt. pꝫ ḡ ꝙ illud cõe eſt eius ſubm̃ pmũ. ꝛ tunc idem eſt quod prius. ¶ Aliter ergo dicẽdũ eſt ꝙ paſſio diſiuncta realiter vel quantũ ad illud qḋ ſignificat eſt vnica. qꝛ enim illa paſſio vnica ẽ ignota nobis nõ poſſumus eã nominare vno noĩe. ſed circũloquimur eã ꝑ aliqua duo noĩa diſiuncta eo modo quo loquitur Ariſt. 10. methaph. ḋ medio ↄtrariorũ innoĩato: qḋ circũloquimur ꝑ abnegationẽ vtriuſqꝫ. vt qḋ nec eſt bonũ neqꝫ malũ. Dico ergo ꝙ ꝑ cõtingẽs ꝛ neceſſariũ circunloquimur vnã paſſionẽ que ſit. a. ꝛ ad. a. non ſe hꝫ ens in potẽtia ↄtradictiõis. imo neceſſario omne ens eſt. a. ſilr de alijs. Si arguas. ergo omne ens eſt neceſſarium vel ↄtingens ſimul. Dico ꝙ ſi per hec duo intelligis ipſum. a. concedo. aliter non. ꝛ ſic nihil mali ſequitur. non tñ dẽ ens ẽ cõtingẽs vel neceſſariũ. accipiẽdo neceſſariũ ꝛ cõtingens ſm ꝓprium ſignificatũ. ¶ Ad aliud qḋ additur ꝙ idẽ ens puta ↄtinuũ aliqñ ẽ vnũ. aliqñ multa ꝛ nõ vnũ. Dico ꝙ vnũ accipit duplr. vno modo ſimplr. alio mõ ſꝫ qd. ꝓmõ ẽ paſſio vnica nec opponit mltitudini imo ipa mltitudo ẽ aliquo mõ vna ſicẽ ens. 2°. mõ ẽ paſſio diſiũcta ꝛ opponit multitudini. multitudo. n. cõparata ad vnũ nõ ẽ vnũ ſimplr. Prio mõ ens nõ eſt ĩ potẽtia ↄdictiõis. pꝫ. 2°. mõ dicẽdũ ẽ ſic dictũ ẽ de alijs paſſiõibꝰ diſiunctis. ¶ Ad. 4m dicẽdũ ꝙ illa ſimilitudo nõ currit quatuoꝛ pedibꝰ. verũ qdeꝫ eſt ꝙ ſic ens ſignificat eandẽ naturã realr cũ quolibet de quo predicatur. ſic ꝛ vnũ. qꝛ vnũ cũ ſit ꝓpria paſſio entis non differt realiter a quocũqꝫ ente. ſed ẽ diſſilr. qꝛ ens ẽ idẽ formalr cuilibꝫ inferiori de quo ꝑdicat. ꝛ ĩ ꝗ ꝑdicat ĩ qd. nõ ſic vnũ. ideo nõ ꝑdicat in quid ſed in q̃le. ꝛ denoĩatiue: ſicut paſſio de ſubo. paſſio enim ꝛ ſi ſit idẽ realiter cũ ſubo: tñ ẽ ſibi nõ idẽ formaliter. vt dicetur. 4. huius.

Ad argumenta principalia in oppoſitum facta. Ad queſtionẽ maiorẽ cõcedo ꝙ vnius ſciẽtie realis eſt vnũ ſubiectũ reale. ſed nego minorẽ. qꝛ ens vt ẽ cõe deo ꝛ creature dicit vnũ ↄceptuꝫ realẽ. vt ꝓbatũ eſt ſupra. ↄclõne 2ª. Ad ꝓbationẽ dico ꝙ deꝰ ꝛ creatura ſunt ſeipſis totis diſtincta in realitate. ſed non in conceptu reali. ſed quo modo hoc ẽ poſſibile ſciendum eſt. ¶ Sciendũ ad huius euidẽtiã ꝙ qñ intelligit aliqua realitas cum modo ſuo itrinſeco iſte ↄceptꝰ non eſt ita ſimplr ſimplex: quin poſſit cõcipi illa realitas abſqꝫ mõ iſto. ſed tũc eſt cõceptus imperfectus illius rei poteſt ẽt cõcipi ſub mõ ꝛ tunc ẽ cõceptus perfectus ꝛ adequatus illi rei. Exẽplum. ſi eẽt albedo in tertio gradu itenſionis. poſito etiam ꝙ eſſet omnino ſimplex in re: poſſet tñ concipi ſub rõne albedinis tante. ꝛ tunc ꝑfecte ↄciperet conceptu adequato ipſi rei. vel poſſet concipi preciſe ſub rõne albedinis. ꝛ tunc conciperet cõceptu in ꝑfecto ꝛ deficiente a ꝑfectione rei. Cõceptus autẽ iſte imperfectꝰ poſſet eſſe cõis albedini iſti ꝛ alij. cõceptꝰ aũt perfectus eſſet ꝓprius. requiritur ergo diſtinctio inter illud a quo accipit ↄceptꝰ cõis. ꝛ illud a quo accipit ↄceptus ꝓpriꝰ non vt diſtinctio realitatis ꝛ realitatis. ſed vt diſtinctio realitatis ꝛ modi intrinſeci eiuſdem realitatis. que diſtinctio ſufficit ad habendũ cõceptũ ꝑfectũ vel imperfectũ de eodeꝫ quorũ imperfectꝰ ſit cõis ꝛ perfectus ſit ꝓprius. ¶ Ad ꝓpoſitum. cõceptꝰ entis cõis deo ꝛ creature deſcendit in ↄceptũ dei ꝛ creature nõ per aliã ꝛ aliã realitatẽ. ſed ꝑ modos itrinſecos alterius ꝛ alterius realitatis. ſ. per finitũ ꝛ infinitum. ita ꝙ ſicut conceptus albedinis abſtrahit a tanto vel tanto gradu albedinis: ꝛ eſt conceptus imperfectus ꝛ inadequatus huic ꝛ illi albedini: ita quidem conceptus entis reſpectu dei ꝛ creature. deus ergo ꝛ creatura ſunt ſe totis diſtincta in realitate ꝛ in cõceptu reali perfecto ꝛ adequato realitati cuicunqꝫ. ſed hoc nõ obſtante cõueniunt in aliquo conceptu reali imperfecto ꝛ inadequato realitati. cuiuſmodi ẽ cõceptus entis qui vt ſic abſtrahit ab omni mõ intrinſeco realitatis dei ꝛ creature qui ſunt finitũ ꝛ infinitũ. Unde conceptus entis formalr nõ eſt finitus nec infinitus poſitiue. ſed cõis vtriqꝫ abſtrahens ab vtroqꝫ. ¶ Ad ſm cũ dicit ꝙ illud quo ſcia formalr diſtinguit. ꝛc̃. dico ꝙ iſta maioꝛ non ẽ vniuerſaliter vera. ¶ Ad cuiꝰ euidentiã ſunt duo notãda. ¶ Primũ eſt. ꝙ ſcia nõ ſolũ videt eſſe circa aliquid tanꝙ̃ circa ſubiectũ ꝑncipalr cõſideratũ. ſed ẽt circa cãs ſubiecti. Exẽplum in phiſica tractat de natura. quãuis nullꝰ ponat naturã eſſe ſubm illius ſcie. ſed aliqd eius natura ẽ ꝑncipiũ. Silr in libro de aĩa tractatũ de diffinitiõe aĩe ꝛ paſſiõibꝰ ꝛ ꝑtibꝰ eius q̃uis ſubm̃ illiꝰ ſcie ponat corpꝰ aĩatũ. cuiꝰ aĩa ẽ ꝑncipiũ. ꝛ ſic de multis alijs. Conſilr ẽ ĩ ꝓpoſito. nã circa cãs altiſſimas ẽ ↄſideratio hꝰ ſcie. cuiuſmõi ſũt ſubſtãtie imãles. nõ tãꝙ̃ circa ſubm ꝑncipale. ſꝫ tãꝙ̃ circa principia ſubi. nã in ꝑncipio ſexti huius dr. ꝙ ꝑncipia ꝛ cãe q̃runt entiũ inquãtũ entia ſunt. ſ. tanquã pricipia ſube. Uñ in ꝑncipio q̃rti metha. dicit Ariſto. hãc ſcientiã eſſe circa ens. ex eo ꝙ eſt circa primas cauſas. qꝛ ille cauſe ſunt cãe ſm ſe effectus primi. qḋ eſt ens inquantum ens. Ideo concedit ꝙ prime cauſe cauſant entitatẽ in effectu. Alie aũt cãe ſecũde cãnt determinatã entitatem vel talitatẽ entis. Conſiderat ergo metha. cãs altiſſimas vt principia ſui ſubi. vel etiã aliter ↄſiderat eas vt principaliores partes ſui ſubiecti. nam ſunt nobiliſſima entia. ¶ 2°. eſt notandũ ꝙ ſbe imãles ꝛ imobiles non pertinent ad cõſiderationẽ alicꝰ ſcie ꝑticularis nobis note ex puris nãlibꝰ nõ nãl. qꝛ nõ ſũt mobilia. nõ mathẽatica. qꝛ nõ ſũt q̃ta. ſꝫ earũ ↄſideratio ꝑtinet ad aliquã ſciaꝫ ſuperiorem: cuius conſideratio

abſtrahit a motu ꝛ q̄zto.hec autem eſt metha. Unde in iſta
ſcia nō ſolum ꝯſiderant tanq̄z cauſe ſui ſbti:ſed tanq̄z pnci-
pales ptes ſbti.que ſm eſſe ſunt abſtracte illa abſtractiōe q̄
propria eſt huic ſcie.que abſtractio ſm ꝯſiderationez vel rō-
nem compeiit alijs cōſideratis in hac ſcia.Quicqd.n.ꝯſide-
rat hic:ꝯſiderat nō inq̄ztū:q̄ztū:aut inq̄ztū mobile. Et ideo
qdlibet hic ꝯſideratū abſtrahit ſm ꝯſiderationē ꝛ a q̄zto ꝛ
a motu.ꝛ per ꝯñs pcipue ꝯſiderant hic illa que ſm eſſe ab-
ſtrahūt ab vtroqz.hō ſunt ſbe ſepate.nō q̄ conſiderent ſub
rōne qua tales ſbe.ſed ſemp ſub rōne entis ꝯſiderat metha.
qcqd ꝯſiderat.Tunc ad rōnem ꝛ auctoritatez phi.ſexto me-
tha.de diſtinctione ſcie ſpeculatiue:dicenduz q̄ ſm Ariſto.
pmo poſte.caplo illo.Certior aūt ſcia.altera aūt ſcia eſt ab al
tera q̄rūcūqz principia neqz ex eiſdē:neqz ex alterutris ſunt.
Diſtinguunt igit ſcie nō ſolum penes diuerſa ſba:ſed etiaz
penes principia diuerſa.ꝛ forſan h̄ diſtinctio per principia
eſt prior ꝛ eſſentialior q̄z illa que eſt per ſba.q̄zq̄z per ſba ali
qñ fiat diſtictio.vt pbat illa auc̄tas tertij de aia.Secant.ꝛc̄
Sic igit itelligi pōt illa diſtinctio vel diuiſio ſciaꝝ ſpeculati
uaꝝ.6.metha.Quia lz duaꝝ.ſ.phice ꝛ mathematice ponant
ibi ſubiecta diſtinguentia.vel forte principia.tñ hui9 ſcie po
nunt ibi principia:non ſba:per que ab alijs diſtinguit. Ali
ter pōt dici iuxta 2m notabile q̄ iſta ſcia ꝯſiderat omnia illa
que alie ſcie pticulares ꝯſiderant.lz ſub rōne cōiori ꝛ magis
abſtracta.Aliqua tñ conſiderat methaphica quib9 conuenit
tāta abſtractio in eſſendo.q̄zta nō ꝯuenit ꝯſideratis in alijs
ſcientijs.ꝛ ideo qñ diſtinguit h̄ ſcia ab alijs:cōuenienter hoc
fit per illa ꝯſiderabilia in quib9 non cōuenit cū alijs ſciētijs.
ſed in quib9 diſtinguit.vnde hec ſcientia eſt circa ſepabilia ꝛ
imobilia.nō tanq̄z circa ſba:ſed tanq̄z circa principales ptes
ſubti.que non pticipant rōnem ſubti alicui9 alteri9 ſcientie.
Per idem reſpondet ad aliam partē minoris de denomi-
natione.hec enim ſciētia poteſt dici theologia nō a ſubto.ſz
a cā.ſicut nālis ſciētia dicit a nā:que non eſt ſubum illi9 ſciē-
tie ſed principiū illi9 ſubiecti.pz ergo ex predictis q̄ illa ma-
ior non eſt vlr vā.lz aliquādo ſit vā. ¶Ad ꝯfirmationez q̄
iſta ſcientia dicit diuina.dicit vt prius.¶Ad tertium nego
ꝯñtiaz.ad probationē dico q̄ aliquid eſſe pfecti9 poteſt eſſe
duplr.vel pmiſſiue.vel poſitiue.primo modo.q̄zto vlius:tā
to pfecti9.ſecundo modo.omne iferi9 eſt pfecti9 ſuo ſupiori.
qꝛ etiam icludit aliquid poſitiue qd addit ſupra ſupi9. Exē
plum.aial eſt pfecti9 muſca pmiſſiue:pro tāto qꝛ aial poteſt
eſſe in aliquo pfectiori q̄z muſca.puta in homine.ſed mu-
ſca eſt pfectior aiali poſitiue.inq̄ztum includit animal:ꝛ ali-
quid aliud quod addit ſupra animal.Ad propoſitum.no-
titia ſubiecti in ſcientia eſt pfectior permiſſiue ꝛ ṽtualr.non
autem opz q̄ ſit pfectior poſitiue.pfectior enim eſt cognitio
qua ſcit q̄ primum ens itelligit per eſſentiam ſuam qd pro
batur duodecimo metha.q̄z ſcire q̄ ens inq̄ztū ens eſt vnū.
Cum ergo ait Ari.decimo ethicorum.q̄ in actu methaphi-
cali ꝯſiſtit felicitas:hoc habet ṽitatem pro q̄zto ſube imāles
ſunt de ꝯſideratione metha.modo preexpoſito.in quaꝝ cō-
templatione ꝯſiſtit felicitas nālis ſm ipſum.h̄ enim eſt pfe
ctior notitia poſitiue q̄z notitia entis inq̄ztum ens.nō ob-
ſtāte q̄ illa ſit pfectior ṽtualr ꝛ pmiſſiue.¶Cōtra.omne vir-
tualr ꝯtētiuū alicui9 ē pfecti9 eo ēt poſitiue.ſz notitia ſbti ꝯti
net ṽtualr oēz aliā notitiā in illa ſcia.g̃ ꝛc̄. Rñdeo.cōtinere
ṽtualr aliqd pōt eē duplr.vel ṽtualr actualr vel ṽtualr po
tētialr.pa ꝯtinētia arguit maiorē pfectionē poſitiue.2a ſolū p
miſſiue.ſic eſt in ppoſito.maxie de vna ſcia vnitate gñis p-
ximi vel remoti.de qua dicet in ſexto hui9. ¶Ad q̄rtū cum
arguit q̄ ſi ſic:tūc methaphica oēs alias ſubalternet ſibi.ne-
go ꝯñam.ad probationē dico q̄ procedit ab iſufficienti.nā
ad ſciam ſubalternatā non ſufficit hr̄e ſbuz ſub ſbto.ſz plu-
ra alia requirunt.iter que eſt vnū.q̄.ſ.ſubuz ſcie ſubalternate
addat aliq̄z diām accñtalē ſupra ſubuz ſcie ſubalternātis.
quo mō ſe hz muſica ad ariſmeticā.ꝛ pſpectiua ad geometri
az nō ſic in ppoſito.Unde caueāt illi qui ens mobile ponūt

ſubm ſcie nālis.qm̄ non poterūt euadere qn ſcia nālis ſub-
alternet methaphice.cum mobilitas ſit quaſi diā accñtalis.
¶Ad qntū cum dicit q̄ de ſubto opz ſcire ſi eſt.ꝛ qd eſt.ꝛc̄.
cōcedo.ſed minor eſt falſa. Ad pmā pbationē cū dicit q̄ ens
nō eſt vniuocū.dico q̄ falſuz eſt.vt hz declarari q̄rto huius.
ꝛ ibidē dicet ad porphiriū entia.n.ꝛ ſi equocant realr ꝛ phi
ce loquēdo.nō tñ equocant in ꝯceptu entia logice ꝛ metha.
loquēdo.Ad ſcdam pbationē cū dicit q̄ ens nō hz qd cum
ſit cōiſſimū ꝛ trāſcēdens.dico q̄ hoc ꝯcludit gnālr ꝛ eq̄liter
de omni gñaliſſimo.qꝛ nullū gñaliſſimū hz qditatē ppie di
ctaz.ꝛ tñ qdlibet hz qd qꝛ alias nō pdicat in qd de aliq̄.vñ
ppō iſta eſt iſufficiēs.ſ.q̄ ſi nō hz diffinitionē ppe dictaz.g̃
nō hz qd.non.n.ſeqtur niſi de qditate ſpēi cui9 eſt pprie dif
finitio.lz g̃ ens nō habeat qd qd exprimit per diffinitionez
ſicut arguit pbatio illa.tñ hz qd eo mō quo hz eſſentiā.opz
eniz in diffinitionib9 deuenire ad aliq̄ ſimplr idiffinibilia.
qꝛ nō eſt pceſſus in īfinitum in rōnib9.ſm phm.4.metha.
¶Ad ſextū dicit q̄ ens hz pprias paſſiones demrābiles de
ipſo.vt pz ex 4o ꝛ 5o ꝯnib9.Ad primā pbationem cuz dicit
q̄ paſſio differt eēntaliter a ſubto.dico q̄ falſum eſt.niſi per
hoc eēntialiter itelligas idez q̄ formaliter.Subz.n.ꝛ paſſio
ſunt idē eēntialiter ꝛ realr:lz habeant non idētitatez forma-
lem:vt dicet quarto hui9.Ad ſcdam rōnē ꝯcedo q̄ paſſiōes
entis pdicant denominatiue de ente.ꝛ ens de paſſionibus
non niſi per accñs:ꝛ cū dicit q̄ ens pdicat in qd de quolibz.
dico q̄ falſum eſt.vt iam dixi in corpore q̄ōnis. ¶Ad ſepti
mū cū dicit q̄ ens inq̄ztum ens nō hz principia.dicendū q̄
principia ſubti poſſunt itelligi in duplici genere.vel cōple-
xa.vel icōplexa:ꝛ vtroqz modo ens hz principia.nam prin-
cipia icomplexa entis inq̄ztum ens ſunt pme cāe.ſ.ſube im
māles.nā ipſe ſunt cauſe pmi effect9:qui eſt rei entitas. Ha
bet etiam principia complexa.i.pna proprietatum per que
ſue pprietates ſibi iherent:qꝛ de ipſo poteſt eē demrātio pp
quid.vt iam preoſtenſum eſt.¶Tūc ad probationes.cuz dicit
q̄ ente nihil eſt prius.principiuz aūt eſt prius principiato.
dico q̄ ſi ſit ſermo de principio icomplexo:ens cōe vt ſic nō
hz pnm.qꝛ cū ſit cōe cāe ꝛ cāto abſtrahit ab vtroqz.ꝛ neutruz
icludit in ſua qditatiua rōne.ſed bene ens hz principiuz vt
ꝯſeruat in ſuis iferioribus.nam plura ſunt entia quib9 ꝯue
nit principiuz habere ꝛ eſſe principiata.ꝛ hoc modo ens ha
bet aliquid ppri9 ſe.Si ſit ſermo de principio complexo:cō
cedo q̄ tale principium non eſt prius ente.ſed proprietate
entis cuius eſt principium.vt predictum eſt.Ad ſecundam
probationem q̄ ſcilicet tunc omne ens haberet principiuz
vel principia.ſi entia inq̄ztum ens eſſent principia.Reſpon
deo ſi loquimur de principio incomplexo:ſic dico q̄ ens in
q̄ztum ens habet principia.accipiendo ly inq̄ztum ſpecifica
tiue:ꝛ non reduplicatiue.ꝛ tunc eſt ſenſus.entis inq̄ztū ens.
ideſt entis ſecundum ſuam entitatem.ſicut dicimus.homo
inq̄ztum albus videtur.ideſt ſecundum ſuam albedinem.ꝛ
tunc cum infertur.ergo quodlibet ens habet principium.
neganda eſt conſequentia:quia conſequentia non valet ab
inquantum ad vniuerſale:niſi quando inquantuz tenet re-
duplicatiue eo modo quo loquitur Ariſto.primo prioruz.
vt allegatuz eſt de iuſticia. Si vero loquamur de principio
complexo que ſunt propoſitiones imediate ad probanduz
paſſiones de ſubiecto.ſic dico q̄ entia inquantum ens ſunt
principia.etiaz accipiendo ly inq̄ztū reduplicatiue.ꝛ ſic om
ne ens habet pncipium:qꝛ paſſiones entis ſunt demonſtra
biles de quolibet ente per principia complexa.nam omnis
paſſio ſuperioris eſt paſſio inferioris cuiuſlibet per ſe.licet
non per ſe primo.ergo patet q̄ argumentum accipit mino-
rem falſam.¶Notādum autem ad euidentiam predictoruz
q̄ ly inquātum ꝛ quelibet alia dictio reduplicatiua:dupli-
citer accipit.aliquando ſpecificatiue.ꝛ aliquando reduplica
tiue.Reduplicatiue accipitur quando denotat illud cui in
iungitur eſſe formalem cauſam preciſam ꝛ propriā inherē-
tie predicati ad ſubiectum.Exēplum.homo iquātū homo

eſt riſibilis.hic.n.ly inquantū denotat ꝙ homo qui ſequit̄
imediate ly inq̄ꝫtum.ꝛ cui ꝯiungit̄.ly inq̄ꝫtuꝫ eſt cā preciſa
propria ꝛ formalis quare riſibilitas ineſt ſb̄to quod eſt hō.
nā riſibilitas ineſt homini ſꝫ propriā rōnem humanitatis
vt per cām ꝛ tunc valet ꝯñtia ab inq̄ꝫtū ad vl̄e.naꝫ ſi homo
inq̄ꝫtum homo eſt riſibilis.ergo omnis hō. Accipit̄ autem
ſpecificatiue quando non notat talē cām ſed ſoluꝫ illud cui
addit̄ accipi ſm̄ rōnem formalem. Exēplum.hō inq̄ꝫtū hō
eſt albus.eſt ſenſus.hō inq̄ꝫtū hō.ideſt illud qḋ eſt homo eſt
albus.ſolū enim ſpecificat ꝛ nō reduplicat ſic accipiendo ly.
inq̄ꝫtū.ꝛ tunc non valet ꝯñtia ab inq̄ꝫtū ad vl̄e.non eniꝫ ſe-
quit̄.homo inq̄ꝫtuꝫ hō eſt albus:ergo oīs homo eſt albus.
hoc etiam modo accipit Ariſto.tertio.phicoꝝ.ꝛ eſt exēpluꝫ
aptius ad propoſitū:vbi diffiniens motuꝫ dicit.ꝙ motꝰ eſt
actus entis in potentia inquātum in potētia.cuꝫ.n.mobile
habeat in ſe duas rōnes qꝛ eſt ens in actu ꝛ ens in potētia:
motus eſt actus eiꝰ non primo modo:ſed ſcḋo modo.ꝛ iſto
modo ſignificat ly inq̄ꝫtuꝫ quando accipit̄ tm̄ ſpecificatiue.
qꝛ ſi reduplicatiue: inferret vl̄em.ergo omne ens in potētia
mouet̄:quod eſt falſum quo modo ait Ariſto.primo prio-
rum.ꝙ ſi iuſticia eſt bonum inquātum bonum: iuſticia eſt
omne bonū.qḋ eſt falſuꝫ.Sic in propoſito primo modo ac
cipit̄ reduplicatio propriiſſime.ſcḋo modo minus proprie.
¶Ad octauū cū arguit̄ ꝙ ſb̄a eſt primū ſbum ergo non eſt
ens.nego añs.ꝛ ad omnes auctoritates que adducunt̄ dicē
duꝫ ꝙ nihil vult plus dicere phs niſi ꝙ de ſb̄a eſt principa
lior intentio metha.ſicut de priori nobiliori ꝛ notiori parte
iui ſb̄ti primi. Sic enim queruntur principia ſb̄e non vl̄r ſꝫ
principal̄r.ꝛ iſto modo intēdit Ariſto.probare in principio
ſeptimi methaphi.vbi probat ſb̄am eſſe prioreꝫ omni ente
triplici prioritate.quare de ſb̄a principal̄r eſt agenduꝫ.ꝛ qd
ſit ſubiectum metha.patet.

¶ Oēs homines natura ſcire deſiderāt.

Queritur Utrū dicta p̄ma ꝓpoſitio
ſit vera. ¶Et videt̄ ꝙ nō.
nā ſi ſic: ergo omnes homines naturaliter
ſciunt ſe ſcire.ꝯñs eſt falſum.ergo ꝛ añs.fal
ſitas ꝯñtis pꝫ.tuꝫ qꝛ nō oēs homines ſunt
ſcientes.nec per ꝯñs ſciunt ſe ſcire.tū qꝛ ſci-
re ſe ſcire eſt actꝰ reflexus:nō aūt oēs hoies reflectūt ſe ſupra
actuꝫ rectū ſciēdi.vt ſic ſciant natural̄r ſe ſcire.tū qꝛ multi cre-
dunt ſe ſcire ꝛ nō ſciūt.ſi aūt natural̄r ſcirent ſe ſcire: nunq̄ꝫ
deciperent̄ in tali opiniōe quia actꝰ nālis ſemp eſt rectꝰ.ꝯña
pꝫ.qꝛ nihil deſiderat̄ niſi cognitum.ſm̄ Auguſtinum.9.de
trinitate. Inuiſa iquit diligere poſſumus:incognita nequa
quam. Preterea ad principale.ſi ſic:ergo oēs homines amo
to impedimento ſcirent.ꝯñs eſt falſum.qꝛ anima noſtra eſt
ſicut tabula raſa in qua nihil depictuꝫ eſt.ex tertio de aīa.ēt
extrinſeco ipedimēto amoto.ꝯña pꝫ in oībꝰ nālibꝰ.nā ignis
qꝛ natural̄r inclinatur ſurſum ſtatim mouet̄ ſurſum ſi ſit ex
tra locum illum amoto impedimēto. ¶Preterea.ſi ſic.ergo
omnes homines non hn̄t ſcientiam. vel ſaltem hn̄s nō deſi-
derat.ꝯñs eſt falſum quantū ad primā ꝑtem euidēter.nā vi
demꝰ ꝙ multi hn̄t ſcientiam.quātū ad ſcḋam ꝑtem eſt etiaꝫ
falſum.al̄r ꝓpō non eſſet vl̄r va.ꝛ ſic habet̄ ꝓpoſitū.ꝯña tn̄
ꝓbat̄.qꝛ deſideriū nō eſt niſi reſpectu rei nō hite.ſi ergo deſi-
derāt nō hn̄t:vel hn̄s non deſiderat. ¶Preterea aliqui de-
ſiderant ignorantiā.ergo nō oēs nāl̄r deſiderant ſciam.ꝯña
eſt euidens.ſed añs ꝓbat̄ qꝛ eſt aliq̄ ignorātia affecta. ¶Cō-
tra eſt Ariſtoteles hic in lr̄a.

Reſpondeo In iſta q̄ōne ſic ꝓcedā.p̄mo p̄mit
tā vnā diſtinctionē.2°.oñdā tripli-
cē ꝯnem.3°.q̄dā dubia ꝑtractabo. ¶Quantū ad p̄m notan
dū.ꝙ triplex eſt appetitꝰ vel deſiderium in rebus. Quidam
enim eſt appetitus nālis. Quidam ſenſitiuꝰ ſiue animalis.
Quidam intellectualis: ſiue rōnalis. Dicit̄ appetitus nālis
inclinatio vel tendentia quedā qua vnaqueq̄ꝫ res tēdit ꝛ in
clinat̄ ad finē ſuū ꝛ ꝑfectionē. Appetitus autem aīalis dicit̄
qui ꝯſequit̄ ſenſum ſcḋm quem qlibet ſenſus tēdit ꝛ iclina
tur ad obiectum conueniēs ꝛ fugit diſcōueniēs. Sed appe-
titus rōnalis dicit̄ ipſa voluntas ꝯñs ipſum intellectum.ſi
cut appetitus ſenſitiuus ſequitur ipſum ſenſum. ¶Et no-
ta ꝙ iſti appetitus differunt adinuicem.primo quia appe-
titus rōnalis eſt formal̄r liber.non ſic appetitꝰ animalis vl̄
nālis. Secundo quia appetitꝰ rōnalis ꝛ ſenſitiuus aliquan
do nominant potentiam.aliquando actum elicitum.appe
titꝰ autem nālis nec nominat potentiam nec actū elicitū.ſed
eſt q̄dā tendētia ꝯñs nām rei nō differens real̄r ab ipſa nā
rei.nā quecūq̄ꝫ res ſeipſa inclinat̄ ad ſuū finē ꝛ ꝑfectionem.
Tertio appetitꝰ ſenſitiuꝰ ſe hꝫ in plus q̄ꝫ itellectiuꝰ.nam vbi
cūq̄ꝫ reperit̄ intellectiuus reperit̄ ꝛ ſenſitiuꝰ.ꝛ non econuer-
ſo.ꝛ hoc in mortalibus.vt dicitur ſecūdo de anima.ſimil̄r
appetitꝰ nālis ſe hꝫ in plus q̄ꝫ ſenſitiuus vel intellectiuꝰ.nā
vbicunq̄ꝫ illi reperiunt̄.ꝛ ipſe.ꝛ non econuerſo.vnde etiam
ipſemet appetitꝰ ſenſitiuꝰ ꝛ itellectiuꝰ vt ſunt quedā nāe hn̄t
appetituꝫ nālem ꝛ inclinationem quādam ꝛ tēdētiam qua
tēdunt in ſuum finem ꝛ ꝑfectionem. Unde appetitꝰ rōnalis
in mortalibꝰ:eſt iferior ꝛ in paucioribus ſimpliciter.ꝛ poſt
ipſum appetitꝰ animalis.ſimpl̄r autem prior prioritate cō-
munitatis ꝛ in plus ſe hn̄s eſt appetitꝰ naturalis. Quarto
differūt.qꝛ appetitꝰ animalis ꝛ rōnalis in ſuis actibꝰ ſemꝑ
p̄ſupponūt actū priorem alteriꝰ potētie cognitiue.puta vo-
lūtas actum itellectꝰ.ꝛ appetitꝰ ſenſitiuꝰ actum ſenſus. Appe
titꝰ autem nālis nullum actum alicuiꝰ potētie preſupponit.
vbi grā.graue appetit cētrū appetitu nāli. Quem aliū actū
preſupponit:videt̄ ꝙ nullum.

Quantum ad 2m ſit iſta p̄a ꝯclō. Oēs hoies.ꝛc̄.
nō eſt intelligenda de appetitu vl̄ de
ſiderio rōnali. Hāc ſic oñdo.omnis talis appetitꝰ rōnalis p̄
ſupponit actum itellectꝰ.ſed appetitꝰ quo omnes homines
natural̄r ſcire deſiderāt non preſupponit actum itellectꝰ.er-
go ꝛc̄.maior pꝫ ex precedētibꝰ.minor probat̄.quia appetitꝰ
ꝛ ſi eſt aliquādo reſpectu habiti:nō tamē neceſſario eſt reſpe
ctu habiti.dicta aūt ꝓpō ſupponit̄ eē vl̄is ꝛ necīa.ſi aūt iſte
appetitꝰ ſupponeret necīo actū itellectꝰ.cū actꝰ itellectꝰ ſit ſci-
re.iſte appetitꝰ eēt necīo reſpectu habiti. Preterea.oīs appe
titꝰ rōnalis eſt formal̄r liber.ſed appetitꝰ quo oēs hies nā ſci
re deſiderāt non eſt fomal̄r liber.ergo ꝛc̄.probatio minoris
qꝛ ſi ſic.ergo poſſent nō deſiderare ſcire.ꝛ ſic dcā ꝓpō nō eēt
necīa ſed contingens. ¶2a ꝯclō ſit iſta.ꝙ ꝓpō iſta. Omnes
homines.ꝛc̄.nō eſt intelligenda de appetitu vel deſiderio
animali. Hanc oſtēdo ſic.omnis appetitꝰ aīalis eſt tātuꝫ re-
ſpectu ſenſibiliū.ſed appetitꝰ quo oēs hoies ſcire deſiderant
nō eſt hmōi.ergo ꝛc̄.maior eſt euidēs.qꝛ appetitus aialis ꝛ
ſenſitiuꝰ ſequit̄ adeq̄te ipſum ſenſum.minor pꝫ.qꝛ nō tm̄ ap
petimꝰ ſcire ſenſibilia.imo etiā iſenſibilia.ꝛ plus. Cōfirmat̄.
qꝛ tūc bruta appeterēt ſcire.cū appetitū ſenſitiuuꝫ habeāt.
¶3a ꝯclō.iſta ꝓpō. Oēs hies.ꝛc̄.itelligenda eſt de appetitu
nāli. Hoc pꝫ per locū a diuiſione.qꝛ nō reſtat aliꝰ appetitꝰ.ḡ
oēs homines ſcire deſiderāt natural̄r.i.nāli appetitu.quia
vnaqueq̄ꝫ res tēdit ꝛ iclinat̄ ad ſuū finē ꝛ ꝑfectionē.nā Ari.
ſcḋo phicoꝝ ꝓbat nām agere ꝓꝑ finem:al̄r.n.non accideret
ibi error nec fruſtratio.nā ergo itēdit finē.ergo hꝫ appetitū.
ꝛ tū non cognoſcit.ergo eſt aliqs appetitus ſine cognitiō-
ne.ꝛ cum ꝑfectio ſit aliquo mō finis ꝑfectibilis.ex ſcḋo phi-
coꝝ.qꝛ ēt eſt finis motꝰ.ideo ponit̄ appetitꝰ ſiue deſiderium
naturale in omnibus ordinatis ad finē aliū a ſe ꝛ ꝑfectibili
bus ꝑfectione differente ab eſſentia ſua.qḋ dico ad excludē
dum p̄mū ens.ꝛ iſto mō dicit̄ graue appetere centrū:ꝛ ma-
teria formā:ꝛ ſic de alijs.

Quantū Ad tertium p̄ncipale eſt p̄mum dubiuꝫ.
Utrū illa propoſitio quam infra Ariſto.
probat a poſteriori ꝛ a ſigno:poſſit etiam a cauſa ꝛ a priori
declarari. ¶Ubi ſciendum ꝙ qdam expoſitor nititur eaꝫ a
cauſa declarari tripliciter. Primo ſic.omne imperfectum

naturalr̄ appetit ſuā pfectionē.ex primo phicoꝝ.caplo vlti-
mo.anima aūt hoīs de ſe eſt impfecta ſm itellectiuam potē
tiam.cuȝ ſit ſicut tabula raſa in qua nihil depingit.ex tertio
de anima.ergo naturalr̄ deſiderat ſcire.qđ eſt pfectio eiꝰ ſm
potētiam intellectiuam.¶Secūdo ſic.vnūqđqȝ inclinat ad
ſuam propriā opationē.ſicut calidū ad calefaciendū.opatio
autem hoīs ſingtuin hō:eſt itelligere per hoc.n.diſtinguit
ab oībꝰ alijs.ergo homo naturalr̄ deſiderat ⁊ iclinat ad itel-
ligere.ergo ⁊ ad ſcire.¶Tertio ſic.vnūqđqȝ naturalr̄ appe-
tit ꝯiungi ſuo principio.hō aūt ꝯiungit ſbȳs ſeparatis per
itelligere.ſicut pbat Ariſto.decimo ethicoꝝ.ꝙ in ſpeculatio
ne vitatis homo maxime aſſimilat ſbȳs ſeparatis.⁊ ibi con
cludit ⁊ pbat btitudinē nr̄am ꝯſiſtere.ergo hō naturalr̄ ap
petit ſcire.Sed iſte probatiōes eo mō quo valēt vident coi-
cidere:⁊ abiuicē nō diſtingui.¶Ad cuiꝰ euidētiā notādum
ꝙ ſicut eſt duplex actus.ſ.pmus ⁊ ſecūdus.ex ſecūdo de aīa.
ita eſt duplex pfectio.ſ.pma ⁊ ſecūda.pma eſt forma vel ha-
bitus.2ª ipſa opatio ꝯīis formaȝ.vnūqđqȝ aūt naturalr̄ ap-
petit vtrāqȝ pfectionē.cū opatio ſit finis habitꝰ. Iſta ḡ ppō.
vnūqđqȝ appetit ſuā pfectionē:oſidit propoſitū tam de ſcia
de qua procedit pma ratio qȝ de itelligere de quo procedit
ſecūda ratio.⁊ ſic ſcđa coincidit in ideȝ cū pma. ¶Preterea.
tertia ratio non videt diſtincta a ſecūda.qꝛ hō non eſt natꝰ
ꝯiungi ſuo pncipio niſi per opationē.nec videt eſſe alia ra-
tio deſiderādi opationē niſi propter talē ꝯiūtionem ⁊ iō eo
dem appetitu appetit hoc ⁊ illud.cū ergo 2ª coincidat cum
pma.⁊ tertia cū 2ª.pª erit eadē cuȝ 2ª ⁊ tertia.⁊ ſic ſunt realr̄
vna.¶Ex iſtis ergo tribꝰ rōnibꝰ poteſt colligi vna ratio ſic.
vnūqđqȝ naturalr̄ appetit ſuam pfectionē taȝ pmā que eſt
forma.qȝ ſecūdā que eſt propria opatio per quaȝ etiā poteſt
ꝯiungi ſuo pncipio.ergo hō naturalr̄ appetit ſciam que eſt
pma pfectio.⁊ itelligere qđ eſt ſecūda pfectio:per quā ꝯiūgi
tur ſuo principio. ¶Scđm dubium eſt circa pdicta.cū ho-
mo naturalr̄ appetat vtrāqȝ pfectionē.ſ.pmā ⁊ ſcđam:vtrū
eodē appetitu vel vniuoce dicto:appetat vtrāqȝ.vel appeti
tu equiuoce dicto. ¶Et videt ꝙ equiuoce.nā ſicut potētia
dicit equiuoce de potentia eſſentiali que eſt ad formaȝ.⁊ de
accītali que eſt ad opationē ꝯſītem formam.ex ſcđo de ani-
ma.ita videt equiuocum eſſe deſiderium illud qđ eſt ad for
mam.⁊ illud qđ eſt ad opationē ꝯſītem formā. ¶Ad quod
poteſt dici ꝙ poteſt eſſe vniuocꝰ ⁊ equiuocus alr̄ ⁊ aliter ſū
ptus.ſicut ⁊ ipſa potētia.vniuoce qdem qꝛ eodem deſiderio
vel ſaltem vniuoce dicto appetit ſcia imediate:itelligere au
tem mediate.qꝛ mediante ſcia.quod qdem deſideriū corrn̄-
det potentie eſſentiali.qꝛ nō hn̄s formā eſt in potētia eētia-
li ad actū pmū ⁊ 2m.⁊ eſt eadem potentia reſpectu vtriuſqȝ
actus.Similr̄ codeȝ appetitu ⁊ deſiderio eētiali poteſt ap-
peti forma ⁊ opatio.lȝ diuerſimode qȝtuȝ ad mediate ⁊ im-
mediate appeti.⁊ hoc qn̄ neutrum habet:ſed vtrūqȝ deficit.
forte etiam eodem appetitu ⁊ deſiderio eſſentiali poteſt ap-
peti imediate opatio vt finis.⁊ ipſa forma propter fineȝ.nō
curo ſiue ſic.ſiue ecōuerſo. ¶Poteſt etiam dici ꝙ deſiderio
equiuoce dicto appetit vtraqȝ perfectio.qđ pȝ.qꝛ poſſunt ſe
parari.nā habita forma eſt appetitꝰ ad opationem non ad
formā.⁊ ſi ſic:tūc ſcia appetit imediate ⁊ itelligere imediate
quodlibet ſuo ppꝛio appetitu. Primꝰ appetitꝰ corrn̄det po-
tentie eētiali.⁊ poteſt dici appetitꝰ ad formam.⁊ appetitus
eſſentialis.Scđs correſpondet potentie accidentali.⁊ poteſt
dici appetitus conſeqn̄s formam.⁊ appetitus accidentalis.
Vtraqȝ via eſt probabilis.ſed prima magis.quia plurali-
tas non videtur ponenda eſſe ſine neceſſitate.Et ſic patet ad
queſtionem.

Ad argumenta Ad primū cū dr̄.ḡ oēs ſciūt
ſe ſcire.nego ꝯn̄am.ꝯn̄a.n.
teneret ſi illud deſideriū ſciendi eēt actus elicitus volūtatis
de quo loquit Augu.vbi allegat.tali.n.deſiderio nihil deſi-
derat niſi cognitū.ſed nō eſt ita hic. Illud.n.deſideriȝ ſciē-
di eſt qdaȝ iclinatio nālis ipſiꝰ intellectꝰ ad ſciendū.ſic qlibet
potentia hȝ nālē inclinationē ad ſuā pfectionē.⁊ tale deſide-
riū nō pexigit neccio cognitionē in ipſo deſiderato.graue.n.
deſiderans cētrum quā notitiaȝ hȝ de centro? ¶Ad 2m cum
dicit.ergo amoto impedimento omnes ſcirēt.nego ꝯn̄am.
Ad probationē notādū ꝙ vt dictū eſt in corpore qōnis.du-
plex eſt appetitus.eſſentialis ⁊ accītalis.eſſentialis precedit
formā ⁊ pfectionē.primā.accītalis eſt ꝯn̄s formā. De pmo
appetitu dico ꝙ non eſt veꝝ ꝙ amoto ipedimento neccio il-
lud habeat ad quod eſt iclinatio.qꝛ exigit agens extrinſecuȝ
iducēs formam.De ſecūdo appetitu concedo ꝙ ſaltem pōt.
hn̄s.n.formam ⁊ habitū amoto impedimento pōt exire in
actū habitꝰ:ſine etiam aliquo extrinſeco agēte.de primo ap
petitu itelligēda eſt ppō.non de ſecūdo. ¶Ad explū qđ po-
nit de igne.dico ꝙ ignis appetit ſurſum appetitu accītali.
qꝛ hn̄s primū actum.ſ.formā leuis poteſt exire in actū amo
to impedimēto.non.n.appetit appetitu eētiali.vt pȝ.⁊ iō
nihil mali ſequit. ¶Ad tertiū cum arguit.ergo oēs nō hn̄t
ſciam.vel hn̄s nō deſiderat.nego ꝯn̄am qȝtū ad vtrūqȝ ꝯn̄s.
⁊ ad pbationē cū dicit.ꝙ deſideriuȝ non eſt niſi reſpectu nō
habiti.dico ꝙ falſum eſt.imo poteſt eſſe eciā reſpectu habiti
vt probat per quādam gloſam ſupra ſecūdā canonicā Pe-
tri ſup illud. In quē deſiderāt angeli pſpicere.ponit.n.deſi-
deriū reſpectu habiti.ne faſtidiū gn̄etur.gloſa tn̄ illa loquit
de deſiderio quod eſt actus elicitus voluntatis.⁊ illud forte
nō manet deſiderato habito. Iuxta illud Auguſtini.nono
de trinitate.appetitꝰ inhiātis fit amor tenentis.vel fruentis.
qcqd m̄ ſit de iſto deſiderio deſideriuȝ nāle de quo eſt ſermo
nō corrūpit habito ipſo deſiderato.qꝛ tunc eſſet pncipiū ap
periēdi ſuā corruptionē.ſicut de priuatiōe arguit pmo phi
ſicoꝝ.vnde idē videt oino deſiderium nāle:⁊ dilectio nālis.
qđ ex hoc pȝ:qꝛ Ariſtoteles probat dictam ppōnem per di-
lectioneȝ nālem ſenſuū.quos non appetimꝰ tm̄ vt habitos:
ſed habitos amamꝰ.Aliter dicit ꝙ propoſitio itelligitur de
omni homine ſm ſe cōſiderato.ſicut anima de ſe ſemper eſt
nuda ab omni cognitione.⁊ ſic ꝯn̄s eſt veruȝ.ꝙ omnes ho-
mines non ſciunt ſm ſe cōſiderati:ſed prima ſolutio verior
eſt. ¶Ad quartū cuȝ dicit ꝙ aliqui deſiderāt.⁊c̄.dico.ſimul
ſtat ꝙ hō naturalr̄ deſiderat ſcire deſiderio nāli:⁊ tn̄ accīta
liter ⁊ volūtarie velit ꝯriuȝ.voluntas enim in nobis ex ſua
libertate poteſt moueri contra nālem iclinationē.nunqȝ tn̄
per ſe vult non ſcire:ſed per accidens.puta qꝛ aliquid aliud
vult magis actu elicito.vt pigriciam vel non habere remor
ſum ꝯſcientie:qȝ ſcire ad quod eſt iclinatio naturalis.equi-
uocatur ergo in argumento de appetere nāli et appetere
voluntario ſeu libero.aliquid enim appetitur naturaliter:
quod voluntarie oditur.

¶Hic maxime ſenſuū cognoſcere nos facit:⁊ multas drias demonſtrat.

Queritur Utrum iter oēs ſenſus.vi
ſus faciat nos magis ſci-
re. ¶Et videtur ꝙ nō:quia dicit phus in
libro de ſenſu ⁊ ſenſato ꝙ ceci nati haben-
tes auditum ſunt magis ſapientes qȝ ſur-
di nati habentes viſum.ergo ſi ſenſus ma-
gis diligitur quia magis cognoſcitiuus ſecunduȝ ꝙ cogni
tio ordinatur ad ſcientiaȝ.ſequitur ꝙ auditus ſit magis di
ligendus. ¶Preterea.Leo in ſermone Paſce prefert tactū
thome viſui quo ad certitudineȝ cognitionis.vnde palpās
clamauit.dominus meus ⁊ deus meus. ¶Itē contra hoc
ꝙ dicit viſum plures differentias demonſtrare.nam tactꝰ
plures demonſtrat.qꝛ ſenſus qui eſt duarum ꝯrietatū plu-
res differentias demr̄at qȝ ille qui eſt vniꝰ tm̄:ſed ſenſus ta-
ctus eſt duaruȝ ꝯrietatum.ſ.calidi.⁊ frigidi.humidi ⁊ ſicci.
viſus autem eſt vnius tantū.ſ.albi.⁊ nigri ex ſecūdo de ani
ma.ergo ⁊c̄. ¶Preterea Ariſto.ſecundo de generatione.pri
me qualitates ſunt per ſe tangibiles.ſed poſterius non inue-
nitur ſine priori.ergo vbicūqȝ inuenitur qualitas viſibilis

inueniꝛ ⁊ q̄litas tāgibilia ⁊ nō ecōuerſo. ergo plures dr̄ias nobis demōſtrat tact⁹ q̄ꝫ viſus. ¶ Preterea ꝯtra hoc qđ dicit ꝙ ſenſuꝫ viſus magis diligim⁹. ꝓbo ꝙ nō. nā illū ſenſuꝫ magis diligim⁹ cui⁹ oppoſitū magis odim⁹. ex 2°. ꝓorū capl'o illo. qñ aūt extremitates ꝯuertunꝛ. in vltia regula dicit ꝙ magis eligēdo: magis fugiēdū opponiꝛ. ſꝫ magis odim⁹ oppoſitū tact⁹ q̄ꝫ oppoſitū viſus. q: oppoſituꝫ tact⁹ deſtruit aīal. nō aūt oppoſitū viſus. ģ tactū magis diligim⁹ q̄ꝫ viſū.

Reſpondeo Iſte rōnes nō cogūt. ¶ Ad ꝑmuꝫ dōꝫ ꝙ viſus magis facit ad cognitioneꝫ per ſe ſiue ad ſciam que eſt per īuentionem. ſicut vult Ari. in de ſenſu ⁊ ſenſato. vbi ſupra. Ad ꝓbm dōm ꝙ ſicut ipſe ibidem vult audit⁹ ſolum per accñs magis facit ad cognitionem ſiue ad ſciam que eſt per doctrinaꝫ. ex hoc ꝙ vox audibilis q̄ mouet auditū eſt ſignificatiua ꝯceptuū mētis. ⁊ hoc accidit voci ſcđm ꝙ īmutat auditū. ſi. n. cedē voces formarenꝛ que modo. ⁊ non eſſent ſigna īſtituta ꝯceptib⁹ auditio eaꝝ nihil iuuaret ad diſciplinā. etiā ſi ſigna viſibilia ipoſita eſſent ad ſignificādum ꝯcept⁹ omnes. ſicut monachi hn̄t de multis: tunc viſus per illū modū ꝯferret ad diſciplinā. ꝑ quem modū ꝯfert nūc audit⁹. ſed voces ſunt ſigna ꝓptiſſima. ⁊ propter illud videꝛ linguā eſſe datam hoīb⁹. ex ſcđo de aīa. ſic ergo pꝫ ꝙ q̄ꝫtum ad ſciam habitā per īuētionem: viſus facit magis ad ſciam q̄ꝫ audit⁹. ſed q̄ꝫtum ad ſciam habitā per doctrinā audit⁹ magis facit ad ſciam nō per ſe: ſed per accñs. q: ſuū obiectū ex īſtitutione ſcām eſt ſignuꝫ cōcept⁹. per quam īſtitutionē nihil ſibi accreſcit. vñ per accñs auditus magis facit ſcire. viſus aūt per ſe ⁊ directe mediante lumine nāli ipſi⁹ itellect⁹. ¶ Ad illud leonis dico ꝙ prefert tactū viſui non quo ad per ſe ꝑmum oīm vtriuſqꝫ. ſed ſolū q̄ꝫtū ad illud corp⁹ xp̄i magis experiēdum per viſum ⁊ per tactū ſimul q̄ꝫ per viſum ſolū. ¶ Ad aliud ꝯcedo ꝙ tactus eſt duaꝝ ꝯtrietatuꝫ. viſus aūt vni⁹ tm̄. ⁊ ex hoc forte ſequiꝛ ꝙ tact⁹ non eſt ſimpl'r vnus ſenſus. de quo alias. tm̄ ex hoc non ſequiꝛ ꝙ tact⁹ plures reꝝ dr̄ias oñdat. q: obiectū ipſi⁹ viſus ſcilicet lux ⁊ color in plurib⁹ corporib⁹ reperiunꝛ q̄ꝫ omnes qualitates tāgibiles ſi eſſent mille. ⁊ q: cognoſcim⁹ ſubam per ſua accidētia. vt diceꝛ ſeptimo hui⁹. q̄one illa. vtrum ſuba ſit prior omniū entium cognitione. ⁊ obiectum viſus in plurib⁹ reperiꝛ q̄ꝫ obiectum tact⁹. vel cuiuſlibet alteri⁹ ſenſus ꝑticularis. quia omnia corpora tam īferiora q̄ꝫ ſupiora lucem vel colorem ꝑticipāt. nō autem alias qualitates. puta tāgibiles. audibiles ⁊ hmōi. ideo viſus plēs res demōſtrat. ⁊ magis facit ad ſciam. iō magis diligiꝛ. ¶ Ad illud de ſecūdo de gñatione dici poteſt ꝙ hꝫ veritatem quando ꝑus eſt de eſſentia poſterioris. ſicut aīal de eſſentia hoīs. ſed non ſic in propoſito. q: iſte qualitates ꝑme nō ſunt de eēntia lucis. ſimil'r iſte qualitates tāgibiles nō ſunt ſimpl'r ꝑme. ſed ſunt ꝑme reſpectu ſuſceptiui earum. cuiuſmodi ſunt hec īferiora. vñ etiā male allegaꝛ illa auctoritas. dicit enim ſic. qm̄ igiꝛ querim⁹ ſenſibilis corporis ꝑncipia. hoc aūt eſt tangibile. iō ſole ꝯtrietates ſcđm tactū faciunt ſpēs corporis. ⁊ ꝑncipia corporis ſenſibilis. de quo ibi itēdit. ⁊ ſequitur. q̄ꝫuis viſus ſit ꝑor tactu: quapropter ⁊ ſubm ꝑrius. ſ. oīm. ſed non eſt corporis tāgibilis paſſio ſcđm ꝙ tāgibile: ſed ſcđm ꝙ aliud. ⁊ ſi cōueniꝛ prius nā. i. hꝫ aliq̄ꝫ nām cōem corpori generabili. de quo itēdit. ⁊ corpori celeſti. cuiuſmodi forſan eſt nā ꝑſpicui. pꝫ ergo ꝙ auctoritas eſt ad oppoſituꝫ. q: obiectū viſus ꝯtingit eſſe ꝑus: ſ. prioritate cōmunitatis. ⁊ ideo eſt in plus. ¶ Ad vltimū de illa regula ſecundi priorum. dōm ꝙ fallit per exēplū in terminis. nā meli⁹ eſt bene viuere q̄ꝫ viuere. ⁊ tm̄ magis odim⁹ oppoſitū viuere q̄ꝫ oppoſitum bene viuere. q: oppoſitum viuere deſtruit viuere. ⁊ bene viuere. vnde Ariſto. 7. thopicoꝝ gloſat illam ꝓpōnem ſic. niſi cū alteꝝ infert alteꝝ. ⁊ vult ꝙ illa regula nō tenet qñ magis eligenduꝫ īcludit minus eligēdū. ſicut in exēplo poſito bn̄ viuere icludit viuere. ſil'r in ꝓpoſito ſenſus viſus icludit ſenſum tact⁹. ⁊ oppoſitum tactus deſtruit viſum ⁊ tactum.

¶ Ex ſenſib⁹ aūt q̄buſdā q̄dē ipſoꝝ memoria nō fit. q̄buſdam vero fit: ⁊ ꝑꝑ hoc alia q̄deꝫ prudentia ſunt. alia vero diſciplinabiliora non potentibus memorari.

Queritur Utrū prudētia ſit in brutis. ¶ Et videꝛ ꝙ nō. nā prudētia ē recta rō agibiliū. ex 6°. ethicoꝝ. bruta nō hn̄t rōnē. ģ nec prudētiā. ¶ Preterea. prudētia icludit ꝓuidētiā de futuris cū memoria ꝑteritoꝝ. qđ non pōt eſſe ſine collatione preteriti ad futurū. cōferre autē eſt act⁹ rōnis. ſed bruta nō hn̄t rōnē. ergo nec prudētiā. ¶ Preterea. bruta nihil cognoſcūt niſi per ſenſus. ſenſus aūt nō eſt per ſe niſi ſenſibiliū ꝓprioꝝ vel cōium. ſed prudētia eſt circa nociuū ⁊ vtile que non ſunt ſenſibilia nec cōia nec ꝓpria. pꝫ ergo ꝙ bruta non hn̄t prudētiā. ¶ Contra Ariſto. in l'ra.

Reſpondeo Duplex eſt prudētia. ꝓprie dicta. ⁊ methaphorice dicta. hoc ſuppoſito dico duo ad q̄ōnē. ¶ Primo ꝙ in brutis nō eſt prudentia ꝓprie dicta. ſicut bñ ꝓbāt ꝑª ⁊ 2ª rō ad oppoᵐ. ¶ Scđo dico ꝙ in brutis eſt prudentia methaphorice dcā. Circa qđ dicit vnus expoſitor ꝙ in brutis eſt prudētia methaphorice dicta. ⁊ hoc reſpectu illoruꝫ que nāli īſtinctu ꝓſequunꝛ. vñ ſcđm eum prudētia in aīalib⁹ alijs ab hoīe eſt nālis eſtimatio de ꝯuenientib⁹ proſequēdis ⁊ nociuis fugiēdis. ſicut agnus ſequiꝛ mr̄em. ⁊ fugit lupuꝫ. ⁊ ſic de alijs puta irūdo facit nidū. ⁊ formica colligit grana ꝯtra hyemem. ¶ Sed cōtra ſm Ari. hic in l'ra. memoria eſt pars prudētie brutoꝝ. nā prudētia eſt prouidentia de futuris ex memoria preteritoꝝ ſed formica gñata in eſtate nō meminit hyemis. q: nunq̄ꝫ vidit hyemē. ⁊ tamē colligit grana. ergo prudētia non eſt in eis reſpectu eoꝝ ad que hn̄t nālē īſtinctū. ¶ Preterea prudētia eſt habit⁹ ꝯſiliatiu⁹. 6. ethicoꝝ. ꝯſiliū aūt nō eſt de fine. ſed de his que ſunt ad finē. nō circa nec̄ia. ſed circa cōtingentia que poſſunt aliter ſe hr̄e. ergo prudentia in brutis dꝫ poni circa ea que poſſunt ſic vel al'r agere. ſed ea circa que ſe hn̄t ex nāli īſtinctu nō ſunt ꝯtingētia hoc mō. q: cū ꝯſequanꝛ totā ſpēm ita neceſſario proſequunꝛ illa ꝙ ad iſta magis neceſſitanꝛ ⁊ magis agunꝛ q̄ꝫ agāt. ģ reſpectu taliū nō eſt prudētia in iſtis. ¶ Dicēdū ergo al'r ꝙ in brutis eſt prudētia methaphorica. nō tm̄ reſpectu illoꝝ ad que iclinanꝛ ex inſtinctu nāli. ſed reſpectu ꝯtingētiū ad que ſic ſe poſſunt hr̄e. vel al'r. puta ꝙ formica grana cōgreget vel reponat in hoc loco vel in illo. ⁊ accipiat ex hoc cumulo vł ex illo ⁊ hoc ex memoria loci vbi ꝑmū granum poſuit. ⁊ cumuli vnde primo grana ſuſtulit. Item ex prudentia aranea facit telaꝫ vbi eſt maior copia muſcaꝝ. ⁊ irūdo facit nidum vbi difficilior eſt acceſſus. prudentia ergo non eſt ponenda in brutis reſpectu eorum ad que natural'r inclinātur ⁊ neceſſario. vbi gr̄a. in formica reſpectu hui⁹ qđ eſt aggregare grana ſimpl'r: ſed reſpectu eorū ad que ſe hn̄t contingenter. puta aggregare grana in hoc foramine ⁊ nō in illo. vel accipe de hoc cumulo: ⁊ nō de illo. ⁊ hoc ē memoria loci vbi poſuit ꝑus: ⁊ vnde accepit: ſimil'r de alijs. ¶ Ad argumēta in oppoſitū. illa diffinitio Ariſto. eſt de prudentia proprie dicta: que tm̄ eſt in hoīe nō in brutis. ſed preter iſtam pōt eſſe alia methaphorica que nō requirit rōnem. ⁊ illa poteſt eē in brutis. ¶ Ad 2ᵐ ꝯcedo ꝙ prudētia eſt prouidentia futurorum cum recordatione preteritoꝝ. ⁊ hec eſt in brutis. ⁊ cū diciꝛ ꝙ hoc nō fit ſine collocatione. dico ꝙ bruta experimenti paruꝫ participāt. vt dicitur in l'ra. ⁊ ſicut habent aliquo modo experimentū: ita ⁊ collationē aliq̄ꝫ. ſed non illā que appropriat rōni que eſt per diſcurſum a noto ad ignotū. talis eniꝫ collatio eſt in hoīe. de qua ꝓcedit argumentum. Alia eſt improprie ſumpta ꝑut aliqs ex memoria vni⁹ facit illud ⁊ nō aliud. ⁊ iſta non nec̄io requirit rōnē. ⁊ hec ē in brutis. ¶ Ad 3ᵐ dr̄ ꝙ ꝑ cognitionē ſenſitiuā

interiorem: puta per eſtimatiuam poteſt aliqd cognoſci. qd
nõ cognoſcit per ſenſuz exteriorẽ. lz forte ſpes illi⁹ ſit in ſenſu
exteriori. ſicut ponit de cognitione ſbe per itellectũ quã nul-
lus ſenſus cognoſcit. lz ſm eos ſba multiplicet ſpẽm ſuã cuz
ſpẽ acñtis. q aũt ſenſus non cognoſcit ſpẽm illaz que tñ eſt
in ipſo ſenſu. hoc eſt pp deſectũ ṽtutis ſenſitiue. nõ ſpẽi repñ
tãtis. ſicut mediũ nõ videt colorẽ: lz in medio ſit ſpẽs coloris.
qcqd ſit de ſba. Exẽpla. n. ponim⁹ non vt ita ſint ex ꝑmo po-
rum. tñ ꝓbabile videt q cũ ſpẽ acñtis ſimul cõmultiplicet
ſpẽs nociui z vtilis: lz nõ ꝑcipiat nociuuz z vtile ſenſu exte-
riori pp ꝺfectũ ſenſas illi⁹. tñ ꝑcipit a ſenſu iteriorẽ. puta ab
extimatiua que ſub itentionib⁹ ſenſatis ſubfodit intẽtiões
nõ ſenſatas ſm Auice. ſic. n. ouis vidẽs lupũ ſtatiz apprehẽ-
dit inimicitiã lupi. z hoc mõ poteſt hr̃e actuz prudentie cir-
ca talia. ſ. fugiendo vel proſequendo.

¶ Hoibus aũt ſcia z ars per experimẽ-
tũ euenit: expientia qdẽ enim artẽ fecit:
vt ꝑtholo. recte dicẽs. ſz in expiẽtia caſũ.

Queritur Utrũ ex expimentis gñet
ars. Et videt q nõ. nam
ſm p hz in lr̃a. hr̃e qdẽ acceptionẽ in multis
ſingularib⁹ expimenti eſt. hr̃e aũt in oĩb⁹ ar-
tis eſt. ſz ex multis nõ põt ꝯcludi oĩa. qꝛ eẽt
falſa ꝯñtis. g̃ ex expimẽtis ñ gñat ars. ¶ P.
habet ex lr̃a ſequẽti q expti ſciunt qꝛ ſolũ. ſed artiſex pp qd.
ex cognitione aũt qꝛ. nõ ꝯcludit cognitio pp qd: qꝛ nobilius
dz eſſe inferẽs qz illatũ. z gñans gñato. ſaltem nõ imꝑfecti⁹.
ergo zc̃. ¶ P. ſi ex experimentis ſit ars o pz q ly ex: dicat cir-
cũſtantiam alicui⁹ cãe. q̃rto cui⁹? nõ finalis. pz. qꝛ finis eſt po
ſterior in eſſe eo cui⁹ eſt finis. expimentũ aũt precedit artẽ. nec
formalis. vel mãlis. qꝛ forma z mã ſunt ptes rei z inexiſtunt
rei. cognitio aũt expimentalis eſt ſingulariũ qd nõ eſt pars
cognitionis vlĩs que habet per artẽ. nec dicit habitudinem
efficiẽtis. qꝛ vel vniuoci. vel equiuoci. nõ ꝑmo mõ qꝛ tũc cã-
tum z effiriẽs eẽnt eiuſdẽ ſpẽi. qd eſt falſum. nec ſcdo mõ. qꝛ
tũc cã efficiens eſſet nobilior ſuo effectu. qd eſt falſum in ꝓ-
poſito. qꝛ ars nobilior eſt expimento. ¶ P. ars z ſcia inſunt
nobis a nã. ergo nõ gñantur ex expimento. ꝯñtia eſt euidẽs.
añs probat a Platone. ipſe. n. Plato queſiuit ab vno pue-
ro de geometria directe qui nũqz didicit eam. qui recte iter
rogatus de ꝑncipijs geometricis z ꝯnib⁹. recte rñdit ad oĩa.
tũc ſic nullus recte iterrogat⁹ recte rñdet ad ea que igrat. ſed
iſte puer recte interrogat⁹ recte rñdit. z tñ nunqz didicit. ergo
a nã habuit. ¶ P. ſicut ex vna memoria non gñatur vnum
experimentum. nec ex vno expimento ars. vt pz in lr̃a. ergo
nec io ex multis. ſed multa experimẽta ſunt multe cognitio
nes eiuſdem ſpẽi. qꝛ multorum ſingularium in vna ſpẽ. ſed
multa acñtia eiuſdem ſpẽi non poſſunt eſſe in eodem ſub-
iecto. ex quinto huius. ergo nec multe tales cognitiones in
eadez potentia experimentatiua. ſiue illa ſit cogitatiua. ſiue
alia quecũqz. ergo nunqz gñatur ars ex expimentis. qꝛ nõ
poſſunt eſſe plura ſimul. Preterea Auguſti. in libro 83. qõ-
num capitulo vltimo dicit. q a ſenſibilib⁹ non eſt expectan
da ſincera ṽitas. quod probat: quia omne ſenſibile eſt con-
tinue mutabile. ſed de talibus non eſt certa apprehenſio ſen
ſitiua. z per conſequens ex talibus non habetur ars que eſt
certa noticia. ¶ Contra. philoſophus hic in littera. z ſecun-
do poſteriorum.

Reſpondeo In iſta qõne ꝑmo ꝑmittã aliqua
neceſſaria. Scdo dicã ad qõnem.

Quantum ad ꝑmũ ꝑmitto vnũ. ſ. q ars vel ſcia
dupl̃r habet in nobis vel ꝑ iuẽtiõez.
vel per doctrinã. omne. n. qd quis nouit. aut diſcẽs: aut iue-
niens nouit. primo poſterioꝝ. ¶ Circa qd dico tria per ordi
nem. Primo dico q ſcia habita per iuẽtionẽ eſt ſimpl̃r ꝑor.
Probatio huius. nullus enim docet niſi qd didicit per do-
ctrinã ab alio vel per iuẽtionẽ. ſi per inuẽtionẽ habet ꝓpoſi-
tũ. ſi per doctrinaz ab alio. querit de illo alio. qꝛ vel habuit
per doctrinã. vel per inuẽtionẽ. z tunc vt prius. vel ergo erit
preceſſus in iſinitũ. vel ſtabit ad habẽtem ſciaz per iuẽtionẽ.
¶ 2ᵐ dictũ eſt q de iſtis modis ſciẽdi eſt ſic de ſanatiõe. qñqz
enim nã eſt ita potẽs q ſine adiutorio extrinſeco inducit ſa
nitatem. qñqz aũt pp ſui debilitatẽ indiget adiutorio extrin
ſeco: z a ſe non ſufficit. hoc pz ad ſenſum. tunc etiam illud re
quiſitum extrinſecũ eſt tanqz inſtrumentũ. ipſa autem natu
ra adiuta eſt principalr̃ ſanans. ſimil̃r in propoſito. nam in
quibuſdam naturale lumen intellect⁹ eſt ita potens q ex ſe
ſufficit q applicet principia ad ꝯnes. z tunc dicit ſcia gene-
rari vel acquiri per inuentionẽ. qñqz autem a ſe non põt. z
tunc iuuat ex qbuſdam ſignis ſenſibilib⁹ ſibi a docẽte ꝓpoſi
tis per que docẽs exprimit applicationẽ ꝑncipioꝝ ad ꝯnes
q̃s apud ſe hz. z adiſcẽs ꝯcipit z in ṽtutẽ luminis ꝓprij itel
lectus ꝯni aſſentit quam videt eſſe deductam ex principijs
ſibi prius notis. ita q illa ſigna ſe habent vt inſtrumẽtũ: ſed
lumen itellect⁹ ſe habet vt agens principale iducens ſciam.
z tunc ſcia dicit acquiri per doctrinam. ¶ Tertium dictũ eſt
quod ſequit ex ſecũdo q ſcia habita per iuẽtionem aſſimi-
lat prime ſanatiõi qꝛ nõ idiget extrinſeco adiutorio. habita
aũt per doctrinã ſecũde ſanatiõi. pz de ſe. ¶ Scdm qd ꝑmit
to eſt. q oĩs nr̃a cognitio ſiue ptinet ad ſenſitiuam iteriorem
puta imaginatiuã. memoriã. ſenſum cõem. zc̃. ſiue ad itelle
ctiuam: orit a ſenſu. ¶ De ſenſitiua iteriori quo modo de-
pendet z orit a ſenſu. poteſt colligi ex dictis Aui. ſexto natu-
ralium. z in libro de dr̃ia ſpũs z anime. ¶ Ad cui⁹ euidẽtiã
notãdum q ſicut colligit ex dictis libris cerebruz animalis
diuiditur in duas ptes. anteriorez: que maior eſt: z poſterio
rem que minor eſt. Et in parte anteriori ſunt duo vẽtriculi
vnus altior alio z ante alium. In poſtrema parte eſt vnus
tãtum. z quaſi inter iſtas duas partes eſt vnus vẽtriculus
medius habẽs duas partes. vnam ſuperiorem: z aliam in-
feriorem. ita q eſt vna ſita ſuper aliam. z inter illum medi-
um vẽtriculum z ptem poſteriorem eſt quoddã corpus ad
modum ṽmis: z claudit z aperit cum opus fuerit memora
ri. z vergit verſus ptem poſteriorẽ. ¶ De iſtis ergo per ordi
nem dicamus. A primo ergo vẽtriculo prime partis proce-
dunt ſeptem paria neruorum. quorũ vnũ deſeruit ṽtuti vi-
ſiue. z orit vnus neruus a dextra parte illi⁹ primi vẽtriculi.
alius a ſiniſtra. z qui orit a ſiniſtra tẽdit ad dexteram. z qui
a dextera ad ſiniſtram. ita q concurrunt z iterſecãt ſe ad mo
dum crucis. protẽdunt autem iſti nerui z elõgãtur quouſqz
recipiũt in ſuis orificijs ipſos oculos. ¶ Nota etiam q in il
lo concurſu eſt q̃dam ꝯcauitas per quam poteſt eſſe tranſit⁹
ipſius ſpiritus ab oculis vſqz ad illum primũ ventriculuz
prime partis cerebri. z ab illo eſt via vſqz ad ventriculũ me
dium. z ab illo vſqz ad poſteriorem. ¶ His premiſſis notã-
dum q in illo concurſu neruorum duorum eſt organũ vir
tutis viſiue cuius eſt colores apprehendere. quia ſi alibi vi-
ſus iudicaret de obiecto. cum recipiat duas ſpecies in duo-
bus oculis: ſemper iudicaret vnum eſſe duo. ¶ Uirtus au-
tem ſenſitiua interior propinquior virtuti viſiue eſt ſenſus
cõmunis. cuius organum eſt in primo ventriculo anterio-
ris partis cerebri. cuius officium eſt apprehendere oĩa ſenſi
bilia ſenſuũ pticulariũ. z iudicare dr̃iam eoꝝ. vt habet ſecũ-
do de aĩa ad hũc ſenſum vident ꝯcurrere organa ſenſuũ pti
cularium. ſicut ad cẽtrum vel ad pũctum. vt ait Ariſtoteles
ibidem. hec etiam virtus vocat fantaſia. vnde idem eſt dice-
re fantaſiam z ſenſum cõmunez. de hoc ſenſu loquit Auice.
6. naturaliũ. libro. 4. capitulo primo. ¶ Poſt ſenſum autẽ
cõmunẽ eſt imaginatio. cuius organum eſt poſterior vẽtri-
culus anterioris partis cerebri. cuius offiñ eſt retinere illud
quod ſibi tradit a ſenſu cõmuni. retinet eniz ſpecies illorum
que apprehenduntur tam a ſenſibus particularibus qz a
ſenſu communi. non tamen diſcernit. vt dicit Auice. 6. natu
ralium: libro. 4. capitulo primo. diſcernere autẽ ꝯuenit ipſi

ſenſui cómuni. ⁊ pticulari. ⁊ cuilibet ſuo mõ. ¶ Poſt imaginatiuá eſt v̓tus cognitiua. cui⁹ organum eſt in inferiori parte ventriculi medij. officium ei⁹ eſt facere compoſitionem inter ea que conſeruant in imaginatione. vt vult Auice. libro eodem capitulo primo per hanc potẽtiam poſſum cogitare vel cognoſcere ſolem viridem vel montẽ aureum. lȝ non viderim ea coniuncta. tamen ſpẽm ſolis ⁊ viridis habeo ſeorſuȝ in imaginatione. forte hec eſt vis expimentatiua de qua nũc eſt ſermo in concluſione. ¶ Poſt cogitatiuaȝ eſt eſtimatiua cui⁹ organum eſt in ſupiori pte vẽtriculi medij. officiuȝ ei⁹ eſt apprehendere itẽtiões non ſenſatas que. ſ. nunq̃ʒ ceciderũt ſub apprehẽſione alicui⁹ ſenſus particularis. tamẽ apprehendit eas ſub itentionib⁹ ſenſatis que. ſ. ceciderunt ſub pticulari ſenſu. Per hanc v̓tutem apprehẽdit ouis inimiciciá lupi videẽs lupũ. lȝ non apprehenderit ſpẽs inimicicie p ſenſum pticularẽ: ⁊ ideo videns lupum fugit eſtimans eum eſſe inimicũ. Et hoc vult Auice. vbi ſupra. capl̃o eodẽ ſcd̃m eum ibidẽ apprehẽdunt aliquádo itẽtiones ſenſate quas. ſ. ſenſus pticularis nat⁹ eſt apprehendere: lȝ non apprehẽdat. puta cum videm⁹ aliqð ceruellum iudicam⁹ ⁊ extimam⁹ illud eſſe mel ⁊ dulce. hoc enim non oſtendit nobis ſenſus. Ultimo eſt vis memoratiua. cuius organum eſt in vẽtriculis poſterioris ptis cerebri. officiũ ei⁹ eſt retinere ea que apphenſa ſunt per eſtimationẽ. vnde ſic ſe hȝ ad eſtimatiuam ſicut imaginatio ad ſenſum cõem. ſicut enim ſenſus cõis apphendit que ſibi reddunt a ſenſibilibus particularib⁹. ⁊ non retinet aliquid niſi forte per modicũ tẽpus vel q̃ʒdiu eſt in actu ſentiendi. imaginatio autem illa retinet ⁊ conſeruat. ſimilr̃ vis memoratiua retinet ⁊ conſeruat ea que in eſtimatiua non remanẽt niſi q̃ʒdiu eſt in actu apprehendẽdi. ⁊ hoc dicit Auice. ſexto nãlium. capl̃o ſexto. libro primo. ¶ Ex p̃dictis patet euidẽter ꝙ omnis cognitio ſenſitiua iterior oritur a ſenſu exteriori. ¶ Sed circa predicta eſt vnuũ dubiuȝ. nã Ariſto. libro de ſõno ⁊ vigilia vult ꝙ p̃mũ ſenſitiuuȝ qð vocat ſenſum cõem eſt ſitum in corde: eodem etiam libro oñdit ꝙ omnes ſenſus radicantur in corde. probat eniȝ ibi ꝙ motus ⁊ ſenſus in animali habet principium a corde. ⁊ tamen organa omniũ ſenſuũ aſſignata ſunt modo eſſe in cerebro. Licet de hoc ſint multe opiniones tamen poſſunt concordari. Idcirco dicendum ꝙ omnes ſenſus ſunt a corde radicaliter ⁊ originaliter vt dicit Ariſto. tamen formalr̃ ⁊ quaſi ſubiectiue ſunt in organis ſituatis iuxta cerebrum modo p̃expoſito. ſicut etiam ipſe Ariſtoteles concedit de viſu. auditu. odoratu. de ſenſu ⁊ ſenſato. libro p̃mo. capitulo 2°. lȝ de tactu ⁊ guſtu aſſerat habere organum circa cor. ¶ De cognitione intellectiua patet etiam ꝙ oritur a ſenſu. ſiue ſit habita per inuẽtionem ſiue per doctrinam. De habita per inuentionem patet. de habita etiam per doctrinam pȝ idem. lȝ aliquid dicant ꝯ̃trum. nam adiſcẽs non poteſt cognoſcere niſi cognoſcat ad quid iſtituta ſunt, ſigna que proponit docens. ⁊ illa apprehẽdit per aliquẽ ſenſum. vnde ſi cecus a natiuitate doceret ab aliquo de colorib⁹: nunq̃ʒ h̃ret de eis habitum ſcientificum. ſed tm̃ habitum fidei vel credulitatis: qꝛ poſſet credere docenti ꝙ color eſt tale ens. vel forte non h̃ret niſi ꝯceptũ nominis. vel habitũ vocalẽ. ⁊ ideo dicit Ariſto. p̃mo poſte. ꝙ deficiente ſenſu deficit ſcia que habet de ſenſibilib⁹ illi⁹ ſenſus quam ipoſſibile eſt accipe. omnis ergo ſcia orit a ſenſu. nã ſi illa ſcibilia ſunt ſenſibilia: pȝ. ſi autẽ nõ ſint ſenſibilia: puta ſb̃e imãles ⁊ intẽtiones nõ ſenſate. ⁊ hmõi. tũc etiam talia ꝯcipiunt ab itellectu p̃mo actu itellectus nõ ſine apprehẽſione ſenſibiliũ ex quib⁹ cognoſcunt. vel per diſcurſum. vt forte ſb̃a: vel qꝛ multiplicãt ſpẽm ſuaȝ cũ ſpẽb⁹ ſenſibiliũ. vt intẽtiones nõ ſenſate ⁊ ſb̃a ſm̃ aliã opinioneȝ. ergo nullo actu intellect⁹ cognoſcit aliquid a nobis: niſi preceſſerit cognitio ſenſitiua in ſenſu.

Quantum ad 2ᵐ p̃ncipale notãdũ ꝙ oĩs cognitio itellectiua. vel eſt p̃ncipioꝝ. vel eſt ꝯ̃nuȝ. ⁊ vtroq; modo diuidit: quia vel eſt notitia icõplexa puta de terminis principij vel ꝯ̃nis. vel eſt notitia cõplexa. de complexione. ſ. huius vel illius.

His dictis R̃ñdeo ad q̃õnẽ. ⁊ ſit iſta p̃ma cõcluſio: ꝙ ad habẽdã notitiã icomplexã de p̃ncipijs que eſt de terminis ſimplicib⁹ nec̃ia eſt cognitio ſenſitiua ſeu expimentalis. hoc pȝ ex predictis. nã ex p̃exiſte cognitione particulari ſenſitiua gñant ꝯ̃iter cognitiões poſteriores in ſenſu cõi. qui fantaſia dicit. ⁊ ſic vlteri⁹: ⁊ qꝛ illud quod exiſtit in v̓tute fantaſtica: vt ibi exiſtit: eſt iproportionatum ad mouendũ intellectũ poſſibilem ſm̃ q̊ſdã. ideo attribuit ſibi aliqua forma ab intellectu agente abſtrahẽte ꝙ eqd ſit illa forma v̓tute cui⁹ poteſt mouere itellectũ poſſibileȝ. ⁊ ſic intelligit terminos incomplexos. ¶ Secunda cõcluſio ſit iſta. ad h̃ndum de p̃ncipijs notitiam cõplexã. non eſt nec̃ia ſimplr̃ cognitio ſenſitiua ſeu expimentalis: bñ tamẽ eſt vtilis ⁊ coadiuuãs vt complexioni p̃ncipij citi⁹ aſſentiat. Prima pars ꝯ̃nis declarat ſic. nam ipſe intellect⁹ conceptis modo p̃expoſito terminis ſimplicib⁹ poteſt v̓tute propria ipos componere vel diuidere. ita ꝙ cõcept⁹ tales complexi ſi ſint principiorum p̃moꝝ cognoſcunt eſſe veri lumine nãli intellectus qꝛ principia cognoſcim⁹ inq̃ʒtum terminos cognoſcimus. primo poſte. ⁊ ideo cognitio ſenſitiua vel expimẽtalis non eſt ſimplr̃ nec̃ia pro tali complexa cognitione de principijs habenda. 2ᵃ ps declarat ſic. qꝛ tales concept⁹ complexi poſſunt cognoſci qꝛ veri ſunt ex frequenti cognitione ſenſitiua ⁊ memoratiua ⁊ expimentali: quaten⁹ per eas cognoſcimus terminos talis principij in ſuis ſingularib⁹ in re eẽ cõiunctos. ſicut ſenſus frequenter videat hanc totalitatẽ ⁊ hãc maioritatem ꝯiungi. ⁊ ex hoc intellect⁹ citi⁹ aſſentit huic p̃ncipio. omne totum mai⁹ eſt ſua pte. ſic ergo pȝ ex p̃dictis qualiter cognitio expimentalis valet ad cognoſcendũ illud qð eſt principium artis ⁊ ſcie: de quo habet 2°. poſterioruȝ: qꝛ ⁊ propter cognitionem ſimpliciuȝ que cognitione ſenſitiua apprehendunt. ⁊ propter cognitionem veritatis in cõpõne modo p̃expoſito. ¶ Notãdum tamẽ ad maiorẽ declarationem v̓ualis duaꝝ ꝯ̊num dictaꝝ ꝙ q̃tum ad cognitionem terminoꝝ de principijs nõ eſt cognitio expimentalis ſeu frequens acceptio ſenſibiliũ nec̃ia: ſed aliqua apprehẽſio ſenſibiliũ eſt ita nec̃ia ꝙ ſine illa ipoſſ̓e eſt ab intellectu ꝯcipi vel apprehendi qð eſt terminus p̃ncipij vel ipȝ cõpoſitũ qð ita veꝝ eſt de ꝯ̊ne ſicut de principio. vt dicet. q̃ʒtuȝ aũt ad cognitionem cõplexionis principij iuuat cognitio expimentalis vt citi⁹ aſſentiat principio affirmatiuo ſi per ſenſum cognoſcat cõiunctio extremoruȝ in ſingularibus. ⁊ negatiuo: ſi in ſenſu ſit diſiunctio: ſed non eſt ſimpliciter nec̃ia nec ipſa. nec aliqua ſenſitiua. lȝ enim nunq̃ʒ per aliquẽ ſenſuȝ videat cõiunctio vel ſeparatio in re ſed tm̃ ex ſenſib⁹ apprehẽdunt termini ⁊ intellect⁹ componat vel diuidat ipſe ꝓpria v̓tute aſſentiet imo vbi ſenſus ꝑcipit ꝯiunctionẽ ſingulariũ terminorũ in re: adhuc certi⁹ adhereret principio per lumen nãle intellect⁹ q̃ʒ propter aliq̃ʒ apprehenſionẽ ſenſus ſi. n. i apprehẽſione ſenſus eſſet error: adhuc intellectus circa illud principium non erraret. q̃ʒtũ ad v̓itatẽ cõpõnis. ⁊ iudicaret ẽt ſenſuȝ errare circa hoc: non obſtãte ꝙ a ſenſu errãte acciperet notitiaȝ ſimpliciũ. ⁊ illa cõponeret ex ſua v̓tute. ¶ Tertia ꝯcl̃o ſit iſta. ad h̃ndã notitiã incomplexã de ꝯ̊ne que eſt notitia terminoruȝ nec̃ia eſt cognitio ſenſitiua ſeu expimentalis. Iſta declarat ſicut prima. ⁊ ei⁹ probatio pȝ ex precedentib⁹: qꝛ nihil eſt in itellectu quin pri⁹ fuerit in ſenſu aliquo mõ. qꝛ vel per ſe vt color. vel per partes ſuas vt mõs aure⁹. vel in ſuo remiſſo vt albedo intenſa. vel in ſuo ſimili. vt antixps. vel in ſuo effectu. vt intelligentia. vel aliquo alio modo. ¶ Quarta concluſio ſit iſta. ad h̃ndã de ꝯ̊ne notitiam complexaȝ iuuat cognitio ſenſitiua ⁊ experimentalis. non tamẽ eſt nec̃ia ſimplr̃. Hoc ſic pȝ. nam cognitio experimẽtalis iuuat ex frequenti memoria genita ꝙ. ſ. ꝯcl̃o iſta vera eſt: qꝛ per ſenſuȝ videt ꝯiunctio ꝯ̊nis in terminis ſingularibus. vlterius cũ intellectus aſſentit ꝯ̊ni: quia vera eſt ex frequenti cognitõe.

ſenſibilium. ⁊ cognoſcit illud cui aſſentit non eſſe per ſe notum. nec eſſe pͥmū principiuꝫ. cognoſcit illud eſſe veꝝ. ⁊ hoc qꝛ hꝫ cām. ⁊ ſic incitatꝛ ad inquirenduꝫ ꝓpter qd illius veri. vnde experti de ꝯcluſione qꝛ eſt: vident ſe hr̄e circa illam ſicut admirantes adhuc cauſas eius. quod cognoſcunt qꝛ verum eſt. ⁊ ex hoc incipiunt philoſophari ⁊ cauſam ingrere. patet in lr̄a. ſed differentia eſt inter admirationeꝫ ⁊ experimentū qꝛ admiratio minus eſt ꝙ̄ cognitio experimentalis: qꝛ admiratio pōt eſſe ex vnico actu ſentiendi. ⁊ experimentum nō. ¶Ex predictis pꝫ veritas q̄ōnis. qꝛ ex experimentio generatur ars. ſiue quo ad principia: ſiue quo ad concluſiones. qꝛ cognitio experimentalis ſeu notitia ſenſitiua ꝙ̄tū ad notitiā complexā nō eſt totalis cā nec neccīa ſimplr̄. verū tn̄ eſt vtilis ⁊ coadiuuans mō predicto. eſt tn̄ neceſſaria ſimpliciter ꝙ̄tum ad notitiā incōplexam. Sic ad queſtionem.

Ad argumēta ad pͥmum cū dr̄ ꝙ ex multis nō poſſunt ꝯcludi oīa. dī vno mō ꝙ ſcd̄m Ariſto. 8. thopicoꝝ. inducēti i multis ſingularibus oportet vl'e ꝯcedere. vel inferre inſtantiā. alioqn ꝑteruit rn̄dens. expertus aūt hꝫ notitiā de multis. ⁊ in nullo inferꝛ inſtātia. ergo pōt accipe ꝙ ſic eſt de oībus. ¶Sed ꝯtra. ꝙ̄uis ꝯcludaꝛ rn̄denti dyalectice ſcd̄m artē nunc dictā tamē ſcīa nō generaꝛ per hoc. nā lꝫ ita ſit in multis. nō tn̄ neceͤ eſt ita eſſe in oib⁹: lꝫ neſciat qͦ inferre inſtantiā: ⁊ ꝙ̄diu nō eſt neceſſe ita eſſe in oibus no eſt firma adheſio ꝙ ſit ita in oib⁹. ¶Aliter ergo dicendū ꝙ argumentū bene ꝓbat ꝙ cognitio experimentalis ꝙ̄tūcūqꝫ frequēs nō infert neccīo ita eſſe in oibus ſed tn̄ ꝓbabiliter. ⁊ ex h̄ ſequiꝛ ꝙ non eſt ſufficiens cauſa ad cāndū artē vel ſciam. ſꝫ tn̄ coadiuuās ⁊ occaſionalis. qd̄ ꝯceſſuꝫ eſt in corpore q̄ōnis. ¶Ad ſcd̄m cū dr̄ ꝙ ex cognitione qꝛ nō inferꝛ cognitio ꝓpter qd: dicenduꝫ vt prius ꝙ ex experimento nō ſequiꝛ ꝓpter qd notitia ſcientifica. ſed ex expimento cognoſcenti qꝛ eſt daꝛ occaſio ingrendi cām. ⁊ ſic ineſtigādi ꝓpter qd. ⁊ per ꝯn̄s ꝙ ita ſit i oibus. nā expertus per ſingularia arguit per ſiſe ꝙ ſicut eſt de vno ſingulari. ita eſt de plurib⁹: ⁊ ſicut eſt de multis: ita ⁊ de oibus. ex multis enim ſingularib⁹ cuꝫ hac ꝓpōne. nā agit vniformiter vt in plurib⁹ niſi impediaꝛ. ſequiꝛ vl'r. ⁊ ſi non ſit cā impediens ſequiꝛ ſimplr̄ ꝙ ſic ſit in oibus. ¶Ad tertiū dicēdū ꝙ ly ex. pōt ibi nominare cām efficiētē nō principalē: ſed inſtrumētalē. nec talē q̄lis eſt notitia principioꝝ reſpcū ꝯcluſionis. ſꝫ minorē qꝛ occaſionalē. in ꝓpoſito. efficiēs aūt principale in omni acqſitione ſcie iā h̄ ꝙ̄ etiaꝫ ꝯcluſionū ex principijs eſt iſte: intellectus v̄tute luminis nālis. ꝓpō vͦ allegata de efficiente ꝙ vel eſt pfectius effectu. vel nō minus pfectū. vera eſt de cā principali. ⁊ totali. ſm̄ cōmenta. 11. metha. ¶Ad q̄rtum nego aūs. qꝛ ſcia nō ineſt nobis a nā. Ad ꝓbationē platonis dico ꝙ plato docuit pueꝝ in illa interrogatione. ſicut ⁊ oēs alij docentes. nihil. n. poteſt doces facere quo ad aſſenſum ꝑhendū complexis: niſi debito ordine ꝓponere principia nota diſcipulo. ⁊ alia ſequētia ex illis in illo ordine quo ſequunꝛ: ⁊ ipſe diſcipulus ꝓpria v̄tute intellectus acqeſcit illis ſic ordinate ꝓpoſitis qꝛ ſyllogiſmus pfectus nullius indiget. ex pͥmo prioꝝ. ¶Ad qntū de plurib⁹ expimentis ⁊c̄. dictū eſt in corpore q̄ōnis qūo cognitio ſenſitiua ſufficit ad notitiā pncipij ſi vltra intellect⁹ abſtrahat ⁊ cōponat. Ad notitiā aūt ꝯcluſionis plus valēt multe memorie. ⁊ plura expimēta vt faciētes cogſcere qꝛ. ⁊ ingrere ꝓpter qd. cū autem dr̄ ꝙ multa accn̄a eiuſdē ſpēi nō pñt eſſe ſil' in eodē: dico ꝙ nō eſt veꝝ vl'iter nec in ꝓpoſito. Ad Ari. dicet in qnto qūo intelligendus ſit. ¶Ad vltimū auguſti. dicendū ꝙ non oia ſenſibilia ſunt ꝯtinue mutabilia nec in fieri vt dicet in quarto hui⁹ ꝯtra hereticū. Sed ad auctōtatē Augu. ſaluādā pōt dici ꝙ ſincera v̄itas nō cogſciꝛ a ſenſu. ita ꝙ ſenſus cogſcat imutabilitatē v̄itatis nec obm̄ inꝙ̄tū ſic imobile niſi pñs ⁊ duꝫ eſt pñs. nō aūt ſemꝑ eſt pñs poſito etiā ꝙ ſemꝑ ꝯtinuareꝛ viſio mea circa obm̄ aliqd̄ qd̄ ſit. a. ſicut in pͥmo inſtāti nō ꝑcipio imutabilitatē. a. per ſenſū qꝛ pro tūc tn̄ ꝑcipio niſi qūo . a. ſe habet vt tunc qꝛ non ꝑcipio ipſum niſi vt eſt tunc pñs illa ēt in tota viſione ꝙ̄tūcūqꝫ ꝯtinua nūꝙ̄ ꝑcipiā imutabilitatē. a. ſꝫ pro omni nūc ꝑcipiā qūo ſe hꝫ pro tūc. nō ſic eſt de intellectu qꝛ poſſum intelligere rē ſcd̄ꝫ ꝙ ipa imutabilis eſt ⁊ ipſam rei imutabilitatē. Aliter dr̄ ꝙ a ſenſibus nō eſt expectāda ſincera veritas tanꝙ̄ a cauſa principali effectiua. tn̄ a cognitione ſenſitiua tāꝙ̄ ab occaſione acqriꝛ ſincera v̄itas ⁊ imutabilis qꝛ oīs nr̄a cognitio incipit a ſenſu lꝫ ab eo non habeat totalē cāūtatē. ¶Aliter dr̄ ꝙ auguſti. loquiꝛ de qͣdā cognitione ſupiori in diuinis vel regulis eternis in qͥbus ſolū vr̄ ꝑcē veꝝ. ⁊ ad iſtā nō attingit cognitio ſenſitiua.

¶Ad agē qdē igr̄ expiētia nihil ab arte differre videꝛ. ſꝫ ⁊ exptos magis pficere videm⁹ ſine expientia ratione hn̄tib⁹.

Queritur vtrꝝ veꝝ ſit ꝙ expt⁹ nō hn̄s artē certi⁹ opeꝛ artifice inexpto. vr̄ ꝙ nō qꝛ ſicut prudētia eſt habit⁹ cognitiu⁹ circa agibilia. ita ars circa ſcibilia. ex. 6. eth. ſꝫ nullus certius agit circa agibilia ꝙ̄ prudēs. ergo nec circa ſcibilia ꝙ̄ artifex. ¶Pͦ. agens per cognitionem ꝙ̄to certius cognoſcit. tāto certius opaꝛ. ſed artifex certius cognoſcit ꝙ̄ exptus ex lr̄a qꝛ cognoſcit cām ⁊ ꝓpter quid: expertus nō qꝛ. ergo ⁊c̄. ¶Preterea qui pfectius ſcit quiditatē alicuius pfectius ſcit illud. ſed artifex perfectius ſcit qd eſt ſanare ꝙ̄ exptus. ergo pfectius ſcit ſanare. ꝓbatio minoris. qꝛ quiditas ſanationis eſt vl'e ⁊ per ſe etiā reſpicit obiectum vl'e. vl'e autem magis ſcit ab artifice ꝙ̄ ab experto. ergo. ¶Contra Ariſto. in littera.

Rn̄deo planum eſt ꝙ exptus certius opaꝛ artifice inexpto. cuius rō eſt quaꝫ ponit ph̄s qꝛ cognitio expimentalis eſt per ſe ſingularis circa qd̄ per ſe eſt opatio. cognitio aūt artis eſt vl'is pͥmo ⁊ per ſe. qꝛ ſi eſt ſingularis h̄ eſt ex ꝯſequenti ⁊ per accn̄s. qꝛ ergo expertus pfecti⁹ cognoſcit opabile ꝙ̄ artifex ideo perfectius operaꝛ: ⁊ h̄ eſt quod ait Ariſto. hic in lr̄a. ſi igitur ſine experimento quis rationem habeat. ⁊ vl'e quid cognoſcat. in h̄ autem ſingulare ignorat. multotiens quidem in curatione peccabit.

Ad argumēta ad pͥmū dicendū ꝙ in aliq eſt ſilitudo. ſ. ꝙ ſicut prudētia eſt habitus cognitiu⁹ circa agibilia. ita ars circa factibilia. ſꝫ eſt diſſilitudo in alio qꝛ prudentia nō generaꝛ in nobis niſi ex actibus nr̄is ideo nullus eſt prudens qn fuerit expertus. ars aūt nō generaꝛ ſolū per expimentū. ſꝫ ēt per doctrinam ſine expimentis. pꝫ. ⁊ ideo pōt aliqs hr̄e artē qui nō eſt exptus. quare minus certe cognoſcit opabile per ſe ꝙ̄ exptus. ⁊ ideo certius opabiꝛ ꝙ̄ exptus. ¶Contra h̄ dicit Ariſto. ꝙ ars generaꝛ ex experimento. nō ergo poteſt gñari per doctrinā ſine expimento. ¶Rn̄deo. dcm̄ ph̄i non eſt vl'r veꝝ. ſic. n. eſt veꝝ ꝙ ex expimēto generaꝛ ars. ſꝫ nō oīs ars. ¶Aliter pōt dici ꝙ expimentū dupliciter pōt ſumi. vno modo pro cognitione experimentali adhibito opere exteriori alio modo non adhibito opere exteriori exercitato. ſcd̄o modo oīs ars generaꝛ ex experimento. pͥmo mō nō opꝫ. nō ſic de prudentia qꝛ opꝫ exercere act⁹ prudētie ſi hō debeat eē prudēs. ſic aūt loqꝛ in ꝓpoſito. ¶Ad ſcd̄m de agēte per cognitioneꝫ dicendum ꝙ argumentū ꝓcederet ſi artifex certius cognoſceret ſingulare circa quod eſt operatio per ſe ꝙ̄ expertus. qd̄ falſum eſt. qꝛ artifex certius cognoſcit vl'e. expertus autē certius ſingulare circa quod eſt operatio per ſe. ¶Cōtra. qꝛ tūc videꝛ ſequi ꝙ artifex nō cognoſcit particulare quod eſt contra multos. vel ſi ſic. tūc argumentum ꝓcedit. qꝛ tunc cognoſcit particulare ꝓpter qd: ſicut vniuerſale. quod non facit expertus. ⁊ per ꝯn̄s certius cognoſcit operabile. ⁊ tunc illud qd̄ prius. ¶Rn̄deo qcqd ſit de cognitione particularis. vtꝝ per ſe poſſit itelligi ⁊ cognoſci: ſorte dicet ſeptimo hui⁹. tamen cōcedaꝛ pro nunc. tūc ad formaꝫ rōnis dr̄ vno mō ꝙ

artifex ex hoc ſolo eſt artifex perfectus qꝛ habet habitum perfectum in vlī quē hr̄e pōt nō applicādo ad particulare. ꝯuenit.n. ſcire in vlī ignorādo in ꝑticulari ſcḋo prioꝝ. poſ⸗ ſe eſt igit̄ artificē eē pfectū ꝛ tñ nō per ſe cognoſcere pticulare circa qḋ eſt opatio. Exptū aūt eſt impoſſibile eē pfecte exp⸗ tum niſi pfecte cognoſcat ſingulare. qꝛ cognitio expimenta⸗ lis per ſe eſt ipſius ſingularis. artifex ergo ex eo ꝙ artifex nō opꝫ ꝙ ita cognoſcat opabile ſicut exptus: tñ ex h̄ non ſequit̄ qn poſſibile ſit artificē ita per ſe ꝛ perfecte cognoſcere ſingu⸗ lare ſicut expertū ſi applicet cognitionē vl̄em quā habet ad ipſum ſingulare. Eſt ergo intelligendū dictū Ariſto. de hīs habitibus pciſe ꝯſideratis in reſpectu ad illa quoꝝ ſunt ꝑn⸗ cipia cognoſcendi ex ſe. nō aūt de hīs que pñt cognoſci per applicationē hoꝝ habituum ad alia. ¶ Aliter dr̄ ꝙ in ſin⸗ gulari circa qḋ eſt opatio per ſe ſunt mlt̄a p̄ter naturā cōem que multū diuerſificāt actionē. nā aliter oportet agere circa hunc infirmū in h̄ loco. ꝛ h̄ tpe. q̄ꝫ circa illū infirmū eadem infirmitate in ſpē laborantē in alio loco ꝛ in alio tpe. Iſta aūt annexa cognoſcit exptus ex multa frequentatione ꝛ co⸗ gnitione ſingulariū ꝛ q̄tū ad ſe ꝛ q̄tū ad annexa que non oportet cognoſcere artificē vt artifex eſt. qꝛ lꝫ in ſinglari poſ⸗ ſit cognoſcere per ſe ꝑpter qḋ ſi applicet. nō tñ cognoſcet an⸗ nexa per habitū artis. ideo expertus certius operat̄. ¶ Ali⸗ ter dr̄ q̄ qḋ ſit de cognitione artis ꝛ experimenti ꝙ expert⁹ cuius eſt frequenter agere habet habitum in potentia mo⸗ tiua qua exeqnit̄ operationē vel forte in membro quo agit alium ab habitu potētie experimētatiue interioris ſenſiti⸗ ue vt citharedus habet quēdā habitū in manu qualē non habet artifex inexpertus. ꝛ qꝛ iſte habitus multū facit ad ex pedite agendū. ideo expertus habēs talē habitū expeditius ꝛ certius operat̄. ¶ Ad tertiū cū dr̄ qui pfectius ſcit ꝛc̄. di⸗ cendū ꝙ maior eſt vera de ſcire ſpeculatiuo. ꝛ mi. ſili. ſꝫ con⸗ cluſio nō pōt ſumi niſi pro ſcire practico. qꝛ li ſcire ꝯſtruitur cum infinitiuo ſanare. qḋ ex cōi modo loquendi ſignificat operationē: ideo rō nō valet qꝛ ꝯcluſio practica non ſequit̄ ex p̄miſſis ſpeculatiuis. ¶ Sed contra qꝛ artifex inquantū. talis nihil cognoſcit ſpeculatiue. cū ars ſit habitus practic⁹ ergo minor eſt vera de cognitione practica. maior autem de vtraqꝫ. qꝛ quacūqꝫ cognitiōe ſiue practica ſiue ſpeculatiua pfectius cognoſcit̄ quid eſt aliqḋ: eadē ꝑfectius cognoſcitur illud. ergo concluſio eſt vera de cognitione practica. ¶ Pre⸗ terea. ſciencia practica. cū ſit habitus intellectus eſt circa obꝫ vl̄e quod eſt obm̄ intellectus. ergo magis eſt circa obm̄ vl̄e q̄ꝫ circa particulare. ꝛ tunc ſequit̄ ꝓpoſitū. ꝙ perfectior em ſciam practicā hꝫ qui per ſe cognoſcit vl̄e. cuiuſmodi eſt ar⸗ tifex ꝛ per ꝯñs pfectius operat̄. ¶ Rñdeo. ad primum dico ꝙ ſcire practicū eſt duplex. ſ. ſcire opari. ꝛ ſcire ordinatiuum ad operari. primū ꝓprie eſt practicū. ꝛ ſtricto modo. 2ᵐ vero minus ꝓprie ꝛ cōiter dr̄ practicū. primū ſcire eſt experti qui imediate opat̄. 2ᵐ eſt artificis cuius eſt ordinare potentiam exequentē opationē. ꝛ ideo artifex mediate ꝛ remote opera tur. h̄ vero imediate. oīs ergo artifex ſcit practice. non p̄mo modo. ſꝫ ſcḋo modo. Scire aūt ſecundo modo pōt dici ſpe⸗ culatiuū reſpectu primi. cū aliq̄liter recedat a ꝓpriſſime ſci⸗ re practico. ꝛ ſic accedit ad ſpeculatiuū. qñ.n. ſunt duo extre⸗ ma oppoſita: qñ aliqḋ recedit ab vno: videt̄ accedere ad ali⸗ ud. Sic ergo intelligenda eſt ſolutio data. qꝛ concluſio rō⸗ nis eſt ꝓpriſſime practica. minor aūt eſt practica. ſed non ꝓ⸗ prie. ꝛ ideo eſt ſpeculatiua reſpectu ꝯcluſionis. ꝯcluſio aūt practica nō ſequit̄ ex ambabus p̄miſſis ſpeculatiuis. ¶ Ad ſcḋm dicendū ꝙ ſcire practicū p̄mo modo eſt per ſe circa ſin gulare ꝛ nunq̄ꝫ acquirit̄ niſi ex expientia. vnde eſt eiuſdem potentie cui⁹ eſt cognitio expimentalis. puta cogitatiue for⸗ ſan. ſꝫ ſcire practicum ſcḋo modo pōt eē circa vniuerſale. ꝛ eſt in intellectu extendente cognitionem ad vniuerſale ope rabile circa quod non eſt operatio actualis.

¶ Actus autem ꝛ omnes generationes circa ſingulare ſunt. ꝛc̄.

Uerit Utꝝ hoc ſit verꝫ. ¶ Et videt̄ ꝙ non. qꝛ ſi ſic. ergo actus intel lectus eſt circa ſingulare. ꝯñs eſt falſuꝫ. ergo ꝛ añs. falſitas ꝯñtis pꝫ. qꝛ act⁹ intelligendi nō eſt circa ſingulare: ſꝫ circa vl̄e per ſe. naꝫ ex ſcḋo de aīa. ſingulare dū ſentit̄. vl̄e dum intelligit̄. ꝓbatio ꝯñe. qꝛ act⁹ intelligēdi eſt ꝓprius actus ar⸗ tis ꝛ ſcie. ergo aliquis actus. ¶ Preterea. ſi ſic. ergo ſingula⸗ re eſt per ſe ſubm̄ motus ꝛ gñationis. ꝛ taliū paſſionū. ꝯñs eſt falſum. ergo ꝛ antecedens. ꝯñs pꝫ. ſed ꝙ ꝯñs ſit falſum ꝓbo. qꝛ tunc tales paſſiones cuꝫ per ſe inſint ſingulari. non poterunt demonſtrari de ſubiecto in aliq̄ ſcia. cū ſingulare nō ſit per ſe ſubm̄ alicuius artis vel ſcie nā ſingularia relin quenda ſunt ab arte ſcḋm porphiriū. ¶ P. ſi ſic. ergo ex nu⸗ merali diſtinctione obiectoꝝ ſequit̄ numeralis diſtinctio potētie. ꝯñs eſt falſum. qꝛ eodē viſu videmus hoc albū ꝛ il⸗ lud. ꝓbatio ꝯñe: ſicut ex vnitate per ſe obiecti vel diuerſita⸗ te eſt vnitas vel diuerſitas actus. ita ex vnitate vel diuerſita te actus eſt vnitas vel diuerſitas potentie. ergo ſi ſingulare eſt per ſe obiectū actus: ſequit̄ ꝙ ali⁹ eſt actus circa ſingulare hoc ꝛ illud. ꝛ per ꝯſequens alia potētia. ſicut ergo eſt alius ꝛ alius actus quo videt̄ hoc albuꝫ ꝛ illud. ſic alia ꝛ alia po⸗ tentia. ¶ Preterea arguit̄ logice ſic. ſortes per ſe ſanat̄ ſortes per ſe eſt homo. ergo homo per ſe ſanat̄. ſed homo non eſt per ſe ſingulare. ergo nō oēs act⁹ ſunt per ſe circa ſingularia. ¶ Preterea ſi ſic. aut circa hoc ſingulare tantum. aut circa ſingulare abſtractū ab hoc ꝛ ab illo. ſi primum. ergo ita cir⸗ ca hoc ꝙ non circa illud. quare potentia viſiua ita erit circa h̄ album ꝙ nō circa illud. quod eſt abſurdū. ſi ſcḋm detur. ergo circa vniuerſale. qꝛ abſtractum ab hoc ꝛ ab illo eſt vni⸗ uerſale. ¶ Contra Ariſto. hic in littera ꝛc̄.

Rñdeo Duplex eſt act⁹ vel opatio. vna trāſiens in exteriorē māꝫ: ſicut edificare. alia eſt manēs in agente. ſicut intelligere. ꝛ velle. de quo dicēdū eſt ampli⁹ alias. ¶ Hīs p̄miſſis dicendū p̄mo ꝙ ꝓpō Ariſto. vā eſt de actibus trāſeuntibus. ꝛ hoc ſm̄ ꝙ exiſtunt extra in rebus ꝛ habent eē exiſtentie. nō ſm̄ ꝙ cōſiderant̄ ab intellectu ꝛ ha bent eē cognitū. Itaqꝫ duo dicunt̄ in gloſando ꝓpōnem phī. Primū dictum eſt. ꝙ ꝓpō phī. eſt intelligenda de actu trāſeūte in materiā extra. 2ᵐ dictū eſt. ꝙ ꝓpoſitio nō eſt in⸗ telligenda de actu imanēte. Primū dictū ꝓbat̄ ſic. nullū ſin gulare exiſtit in ſubō vlī ſed ſingulari. ſed act⁹ trāſiens ex eſt per ſe ſingularis ꝛ exiſtit in aliquo ſicut in ſubō. cū ſit accñs. ergo illud in quo exiſtit eſt neceſſario aliqḋ ſingulare ꝛ nō vl̄e. ſed illud eſt ſubm̄ vel obiectū circa qḋ. ergo. ¶ Sed con tra. qꝛ oīs actio eſt in agente vt in ſubō. ſed obiectū act⁹ non eſt agens. ergo act⁹ nō eſt in eo. quare ratio nihil concludit. Rñdeo. duplex eſt actio. actio reſpectus. ꝛ actio acta: prima vtiqꝫ eſt in agente. que non dicit aliud q̄ꝫ reſpectū quendaꝫ agētis ad paſſum. vt traſmutantis ad tranſmutatū. 2ᵃ actio eſt ipſe motus vel forma que terminat motuꝫ ꝛ ꝓducit̄ per motū. ꝛ ita eſt in paſſo. ſicut ꝛ motus in mobili. ex. 3. phico⸗ rū. de 2ᵃ loquimur. nō de p̄ma. quare tenet rō. Dixi aūt vt exiſtit in reb⁹ extra. ꝛ nō ſm̄ ꝙ conſiderant̄ ab intellectu. qꝛ act⁹ vl̄is ꝛ ꝯſideratus ab intellectu reſpicit obiectum vl̄e. vt inferius dicet̄: quicūqꝫ ſit actus ille. Secundum dictum ꝓ⸗ batur per oppoſitū. nam actus imanens exiſtit in agente ſi⸗ cut in ſubiecto. ꝛ non in obiecto. ſicut intellectio lapidis eſt ſubiectiue in intellectu. non in lapide. ꝛ ideo talis actus eſt ſingularis qꝛ exiſtit in ſubiecto ſingulari. ſicut pꝫ de intelli⸗ gere. licet obiectum circa quod eſt ſit per ſe vniuerſale.

Ad argumēta Ad p̄mū patet ꝙ procedit de actu imanēte. de quo nō intelli gitur ꝓpoſitio. ¶ Ad ſcḋm dicitur ꝙ quodlibet moueri exi ſtens in nā eſt in aliquo particulari. tñ ab hoc moueri ꝛ ab illo pōt abſtrahi vnū cōe moueri. ꝛ pōt eē paſſio per ſe p̄⁹

demonſtrabilis de aliquo ſubiecto cōmuni in aliqua ſcia. cuiuſmodi eſt ſubm nālis phie. ꝓbatio huius. qꝛ qd̄ ineſt multis vniuoce ⁊ nō vni per alterꝫ opꝫ ꝙ p̄mo inſit vni cōi illis per cuiꝰ nāꝫ inſit illis multis. ois. n. actꝰ vt vl'is ⁊ in cōſideratione itellectꝰ exiſtēs eſt circa obm vl'e ⁊ nō ſingulare. vt p̄dixi. Ad tertiū nego ꝯñtiam. Ad ꝓbationē dico ꝙ nō ex quacūqꝫ vnitate vel diuerſitate obiecti vel actus ſequitur vnitas vel diuerſitas potentie. ſed ex vnitate vel diuerſitate ſm genus. Confirmat a ſimili. nā ſicut potētia receptiua materie reſpectu formarū eſt eadē reſpectu oium formaꝝ eiuſdē gn̄is phiſi. ſic ⁊ potētia cognitiua reſpectu obiectoꝝ. Confirmat 2°. per Ariſto. 2°. poſte. dicentē ꝙ ſenſus eſt vl'is. vt hoīs. nō callie hoīs. ſentire vō ſingularis. ¶ Contra hāc rōnē arguit. nā ſequunt tria incōuenientia. p̄mū. ꝙ ſi ſic. ergo aliqd ſm rōnē vl'is eēt per ſe obiectū ſenſus. ꝓbatio ꝯñe. qꝛ obiectū ſm vnitatē generis eſt per ſe vl'e. falſitas ꝯñtis ꝓbat. qꝛ tūc nō diſtinguerent ſenſus ⁊ itellectꝰ penes obiecta ſm rōnes formales. qꝛ vtraqꝫ potētia eſſet circa obiectū vl'e. 2m. qꝛ ſi ſic. vl'itas p̄cederet oēm actū intellectꝰ. qd̄ eſt ꝯtra cōmenta. qui vult ꝙ intellectꝰ facit vl'itatē in rebꝰ. ꝓbatio ꝯñe quicqd eſt p̄us priore eſt p̄us poſteriore. ſꝫ actꝰ ſenſus p̄cedit actū intellectꝰ. obꝫ aūt ſenſus p̄cedit actū ſenſus. ergo ⁊ p̄cedit actū itellectꝰ. ſi ergo obiectū ſenſus hꝫ vnitatē generis vt tu dicis. cum iſta vnitas ſit vnitas vl'is ſequit ꝙ vniuerſalitas p̄cedit actū intellectus. 3m. qꝛ ſi ſic. ergo potētie cognitiue puta ſenſus eſt aliqd per ſe obm ſm aliqꝫ rōnē ſꝫ quā impoſſibile eſt illā potētiā illud per ſe obiectū cognoſcere. ꝯñs eſt euidēter falſum. ꝓbatio ꝯñtie. qꝛ ſenſus nihil cognoſcit niſi ſentiendo. ſentire eſt ſolius ſingularis per ſe vt ꝯcedit etiaꝫ rñſor ex. 2°. poſteri. ¶ Rñdeo ſicut ꝓbabit in ſeptimo opꝫ dare p̄ter vnitatē vl'is in actu aliqꝫ vnitatem realē minorē vnitate numerali que eſt p̄or ex natura rei vnitate vniuerſalis. a qua mouet intellectus ad cauſanduꝫ aliqd cōe abſtractū ab hoc ſingulari ⁊ illo eiuſdem ſpēi. magis qꝫ diuerſaꝝ. aliter vniuerſale eſſet pura fictio. ⁊ ꝓbat etiā vnica rōne ꝓ nunc. qꝛ circūſcripto omni itellectu hec albedo magis conuenit cum hac albedine qꝫ cū aliquo alteriꝰ ſpēi vel generis. iſta ꝯuenientia cum ſit de p̄mo mō relatiuoꝝ fundat ſup vnū. ergo iſta vnitas eſt realis. qꝛ relatio realis non pōt fundari ſupra ens rōnis tantū. ſꝫ hec vnitas nō eſt numeralis. pꝫ. ergo erit aliqua minor. Unde dicendū ꝙ iſtud vnū reale p̄cedens actū intellectꝰ nō eſt vnū in multis qꝫtū eſt de ſe. ſed eſt vnū p̄ter multa vel de multis per intellectū abſtrahētem ⁊ p̄dicantē illud de multis. ⁊ tunc eſt actu vniuerſale. ⁊ non prius. qꝛ ambe cōditiones requirunt ad vniuerſale. p̄mo poſte. ¶ Dicendū ergo ad incōueniētia adducta ꝙ vnitas obiecti ſenſus quā dixi vnitatē generis nō eſt aliq vnitas vniuerſalis in actu de qua cōcludit. ſed eſt aliquid vnū vnitate priore que eſt vnitas realis. minor tamē vnitate numerali. ¶ Sꝫ ꝯtra illd̄ vnū eſt aptū natuꝫ p̄dicari de pluribus. ergo eſt actu vniuerſale. ¶ Preterea illud vnuꝫ vel eſt vniuerſale vel eſt ſingulare. qꝛ nō eſt dare mediū. nō eſt vniuerſale per te ergo ſingulare. ⁊ tunc redit argumentū. qꝛ reſpectu diuerſoꝝ ſingulariū ſunt vel erunt diuerſe potentie. ¶ Rñdeo. ad p̄mū dico ꝙ illud vnū reale eſt aptū natum p̄dicari de pluribus aptitudine remota. ſed ſit aptuꝫ aptitudine ꝓpinqua per itellectū. prima aptitudo non ſufficit ad vniuerſale actu. ſed ſcd̄a eſt neceſſaria cū prima. ⁊ ideo illud vnū reale nō eſt vniuerſale actu. ¶ Ad 2m dico ſm Auic. 5°. metha. ꝙ equitas tm̄ eſt equitas. nec eſt vna nec plures. nec eſt vniuerſale nec particulare ⁊c̄. ſed abſtrahit a quacūqꝫ tali ꝯditione. ⁊ tō eſt mediū inter vniuerſale ⁊ particulare per ab negationē vtriuſqꝫ. ¶ Notādū tñ ꝙ Aui. nō negat vnitatē ſimplr̄ de qditate cū dīt ꝙ nō eſt vna neqꝫ plures. ſꝫ negat vnitatē numeralē ⁊ multitudinē ſibi oppoſitā. ad quaꝫ qditas eſt de ſe indifferens ⁊ de ſe ad neutrū determinat nec ad vniuerſale nec ad ſingulare. ⁊ vt ſic in ſe ꝯſideratum ſine vtroqꝫ illoꝝ eſt obiectū ſenſus. hꝫ tamē ſꝑ vnitatē ſibi competentem. nam omne vnū eſt vnū vnitate ſibi ꝓpria. hec eſt vnitas minor vnitate numerali aut p̄or vnitate vl'is in actu vt p̄dictū eſt. ¶ Ad 4m p̄ncipale qd̄ eſt argumētū logicū rñdet ꝙ accepit duas ſingulares ex quibꝰ nihil ſequit ſicut ex duabus indefinitis. ¶ Aliter dr̄ ꝙ argumentū eſt in 3a figura. vbi ſemp eſt ꝯcluſio particularis. cuꝫ igit ꝯcludit. ergo homo per ſe ſanat. li hō hꝫ ſupponere ꝓ pticulari ⁊ ſic nihil ꝯtra ꝓpoſitū imo magis ꝓ. ¶ Cōtra. li hō eodem mō ſupponit in cōcluſione quo p̄dicat in minori. ſed ibi p̄dicat vt vniuerſale cū dr̄ ſortes per ſe eſt hō. ergo ſilr̄ in cōcluſione. ¶ Rñdeo negō maiorē. nā aliter ex vl'ibus nō poſſet ꝯcludi pticulare in tertia figura. qd̄ eſt falſuꝫ. pꝫ in p̄mo ⁊ in ſcd̄o mō. nō ergo opꝫ ꝙ eodē mō ſupponat in ꝯcluſione quo p̄dicat in p̄miſſa. ¶ Aliter dr̄ ꝙ licet ex neceſſariis nūqꝫ ſequat niſi neceſſariū. ſicut ex veris non niſi verū. tū ex per ſe pōt ſeq nō per ſe. ¶ Ratio p̄mi eſt. qꝛ añs nō pōt eſſe neceſſariū nec veꝝ niſi etiā tale ſit ꝯñs. aliogn poſſet eē veꝝ ſine illo. p̄miſſe aūt ſe habent vt añs: ꝯcluſio vt ꝯñs. ¶ Ratio ſcd̄i eſt. qꝛ añs eſt ſeparabile a ꝯñte qꝫtū ad cāſalitatē. qꝛ añs pōt eſſe cauſa ꝯñtis. nō ecōuerſo. iſta aūt cāſalitas eſt in ꝓpoſitionibꝰ vl'is per ſe. qꝛ ſubiectū pōt hr̄e cām in ſe quare p̄dicatū ſibi inſit. nō aūt econuerſo. ⁊ ideo ꝓpoſitio per ſe non ꝯuertit in per ſe ex p̄mo poſte. alias vl'is affirmatiua per ſe eēt ſimplr̄ ꝯuertibilis. qꝛ ꝓpoſitio per ſe equpollet vniuerſali in argumento. ergo eſt fallacia accidētis. qꝛ nō valet ſi duo ꝯueniūt in vna cauſa. ergo vnū eſt cauſa alteriꝰ ſic in ꝓpoſito. iſta ergo ꝯcluſio ſeqtur que eſt per accñs. ergo hō ſanat. ¶ Ad vltimū dico ꝙ hic actꝰ eſt circa hoc ſingulare. ⁊ actꝰ ſingularis in cōi eſt circa ſingulare in cōi. ⁊ actus ſm naturā circa obiectū ſm nām. ⁊ actus vniuerſalis circa obiectū vniuerſale. ⁊ ꝓ tanto eſt veꝝ illud ſcd̄i poſt. ſenſus eſt vniuerſalis: ſentire ſingulare qꝛ qlibet vnus actus ſentiēdi eſt circa vnū ſingulare tm̄. multi aūt circa multa. ⁊ oēs illi actus ſunt ab eadē potētia. ex quo concludit ꝙ nullū vnū ſingulare eſt p̄mū obꝫ potentie. ſed aliquid vnū in multis qd̄ eſt quoddā vniuerſale modo expoſito. licet aūt quodlibet ſentire ſit tantū circa ſingulare nō tamen vt circa primuꝫ obiectū. ſed eſt circa illō vnum reale quod eſt in ſingulari: de quo amplius in ſeptimo ⁊ in queſtione ſequente.

¶ Amplius autē ſenſuum neqꝫ vnum ſapientiam eſſe ponimus: cuꝫ his ſingulorum cognitiones maxime proprie ſint: ſed propter quid de nullo dicunt.

q Uerit vtrū obm per ſe ſenſus ſit aliquid ſub ratiōe ſingularitatis ita ꝙ ſingularitas ſit formalis ratio obiectiua ſenſus. vr̄ ꝙ ſic. nam dicit p̄hs primo metha. ꝙ cognitiones ſingulariū ſunt maxime ꝓprie ſenſibus. ¶ Preterea. 2°. de anima ſingulare dum ſentit. vl'e duꝫ intelligitur. ¶ Confirmatur. qꝛ aliter idem ſm eandem rationē erit obiectum ſenſus ⁊ intellectus nā ſi ſingularitas nō eſt ratio obiectiua ſenſus erit ipſa nā ſubiecta ſingularitati. ſed nā talis eſt obm intellectus. quo mō ergo ponet d̄ria ſenſus ⁊ intellectꝰ. cū diuerſarum potentiaꝝ diuerſa ſint obā: non vr̄. ¶ Preterea cuiꝰ eſt actus eiꝰ eſt potentia. ſm Ariſto. p̄mo. de ſomno ⁊ vigilia iuxta p̄n. ſed ſentire eſt ipſiꝰ ſingularis vt ſingulare eſt. ergo ⁊ ipſe ſenſus. ꝓbatio minoris ſm p̄hm ſcd̄o poſte. ſentire eſt ſingulare. ¶ Sed ꝯtra. Ari. ſcd̄o poſte. ſenſus eſt vl'is vt hoīs. ſentire vō ſingulare. ¶ P. ſicut ſe hꝫ potētia receptiua māe reſpectu formaꝝ. ſic poa cognitiua ſenſitiua reſpectu oboꝝ. ſed potētia receptiua māe eſt eadē reſpectu oium formaꝝ eiuſdē gn̄is phiſi. qꝛ inter oēs formas tales eſt tranſmutatio. ex nono metha. trāſmutatio aūt nō eſt niſi iter formas que hn̄t idē ſuſceptibile ⁊ idē genꝰ phiſi. qd̄ idē ē. g idētitas potētie ſenſitiue iudicabit reſpectu vnitatis obiecti ſꝫ

genus. ¶Preterea. singularitas vt sic est eiusdem rationis in colore ⁊ in sono ⁊c̃. ergo singularitas non est formalis rõ obiectiua. ꝓbatio ꝯñe. q꞉ per formalē rõnē obiectiuā distinguuntur potētie vel ostēdunſ esse distincte. ergo si sic eadem potentia esset respectu soni ⁊ coloris. qḋ est manifeste falsū. ¶Preterea. vel hec singularitas est formalis ratio subiectiua. vel abstracta ab hac ⁊ ab illa. non primo modo. q꞉ tunc aliquod singulare non sentiretur. si secundo modo illa singularitas est communis ⁊ vniuersalis.

Rñdeo ⁊ dico ꝙ singulare sub ratione singularitatatis non est obiectum per se ipsius sensus sed obiectū per se ipsius sensus est aliqḋ reale vnū ꝑus vnitate vniuersalis ⁊ minus vnū ꝗ̃ vnū numero. vt ꝓdixi iā. ¶Ubi notandum ꝙ in singulari est duo ꝯsiderare. s. ipsaꝫ singularitateꝫ que pōt vocari hecheitas. ⁊ nām subiectam singularitati que de se est indifferens ad esse hoc. ⁊ vt sic indifferens precedit ipsam singularitatem. ⁊ in illo suo priori quo ꝑcedit hꝫ illā indifferentiā ⁊ vnitatē realē minorē vnitate numerali. cuꝫ ergo sentiſ singulare ipsa nā subiecta singularitati est formalis ratio obiectiua. licet totum singulare sentiaſ vt qḋ. ¶Si queras quō se habeat ipsa singularitas vel hecheitas ad obiectū cum non sit ratio formalis obiecti. Dico ꝙ se hꝫ ad modū quo causa sine qua nō. Sic intelligēdo ꝙ ipsa ꝓprietas indiuidualis nō est rõ agendi sed bene est ꝯditio agentis. ipsa. n. nā est rõ mouēdi ⁊ agēdi in sensu. sed nō sine singularitate obm. ergo sensus est ipa nā indifferens: nō tamen sentiſ sine singularitate. vt pꝫ in simili ꝙ color nō videſ nisi sub ꝗ̃titate licet ꝗ̃titas nō sit formalis rõ ipsius obiecti. est tamen ratio sine qua non.

Ad argumēta Ad ꝑmū dicendū ꝙ pro tāto cognitiones singularium dr̃ ꝓprie sensibꝰ q꞉ rõ singularitatis est requisita ad actum sensus. nō vt ratio formalis obiecti. sed vt causa sine qua non. ¶Ad illud sc̃dō de aīa per idem. ¶Ad confirmationem de distinctione sensus ⁊ intellectus per obiecta. dico ꝙ si ꝺm vnam opinionē vniuersale in actu esset per se obiectum intellectus possibilis. ⁊ cāreſ ab intellectu agente. tūc nō sequeretur incōueniens. q꞉ nā que est obiectū sensus non est actu vl'e. Si vero dicaſ ꝺm aliā opinionē ꝙ intellectus agēs nō causat vl'e. sed intellectꝰ possibilis ꝯsiderans istā quiditateꝫ illimitataꝫ causat in eam vniuersale. ita ꝙ vniuersale actu non est per se obiectū intellectus sed ꝯsequitur etiā actioneꝫ primā intellectꝰ possibilis. ita ꝙ qditas ꝺm se sicut est obiectū sensus vt ꝯcessum est. ita ⁊ intellectus. si sic dicaſ: tunc argumentū hr̃et apparentiam. Si potentie distinguanſ per oba. tunc rñdeo ꝙ potentiaꝝ quedā sunt disperate. quedaꝫ subordinate. Si disperate tunc dico ꝙ etiā habent obiecta disperata. exemplū. potentie sensitiue particulares. ia vnus sensus puta visus non pōt in obiectū alterius puta auditꝰ si sunt subordinate vel sunt eiusdē generis. puta si ambe sūt cognitiue. vel alterius generis. puta si vna est cognitiua altera appetitiua. si sunt subordinate eiusdeꝫ generis hn̄t etiā obiecta distincta subordinata secundum cōmunius ⁊ minus cōmune ⁊ tamē potentia superior pōt in omne in qḋ pōt ⁊ inferior. ¶Exemplū sensus cōmunis ⁊ sensus particularis. q꞉ sensus cōmunis est potētia superior ⁊ hꝫ obiectū cōmunius vnde pōt in omne illḋ in qḋ pōt visus ⁊ adhuc plus pꝫ sc̃dō de aīa. Sil'r de potentijs subordinatis alterius generis. nā si potentia cognitiua est cōior ꝗ̃ appetitiua. habebit obiectū cōius. si sint eq̄lis ambitus vt in qḋcūqꝫ pōt vna pōt ⁊ reliqua. tunc habent ideꝫ obiectū ambe ⁊ sub eadē rōne ꝗ̃tū est ex parte obiecti sicut hn̄t se vt credo intellectus ⁊ voluntas de quo alias. ¶Ad ꝓpositū. intellectꝰ ⁊ sensus sunt potentie subordinate ⁊ eiusdē generis q꞉ ambe cognitiue distinguunſ. ergo penes obm cōius ⁊ minꝰ cōe. vñ in qḋcūqꝫ pōt sensus pōt ⁊ itellectꝰ. sed nō ꝯuertitur. eadem ergo nā īdifferēs ⁊ nōdum actuaſ vl'is poterit cognosci ab vtraqꝫ: ⁊ nihil mali sequitur. ¶Ad illḋ de somno ⁊ vigilia cursus est actus eius est potentia. dicitur vno modo ꝙ verā est subiectiue. nō obiectiue. ita ꝙ cuiꝰ subiectiue est potentia eiꝰ subiectiue est actus. ex hoc. n. ꝓbat Aristo. ibi ꝙ sicut actus sentiendi est compositi. ita ⁊ potentia. ⁊ non anime tm̄. ¶Pōt etiam dici in ꝓposito ꝙ eiusdē est actus ⁊ potentia etiā obiectiue. ita ꝙ sicut potentia sensitiua habet pro obiecto illā naturam sic indifferētē: sic ⁊ actꝰ. qḋ ꝓbatur. tum q꞉ aliter nō esset idē obiectū potentie ⁊ actus. tū. q꞉ alias potentia sensitiua hr̃et aliqḋ per se obm ꝺm aliq̄ꝫ rōnē hꝫ quā impossibile eēt illā potentiā cognoscere actu obm illud. qḋ est absurdū. ⁊ ꝙ sensus cognoscat obm ꝺm nām cōeꝫ ⁊ nō sc̃dꝫ singularitateꝫ ꝓbaſ sic. q꞉ ois poꝰ cognitiua cognoscit obm sub illa vnitate qua distinguit ipm ab oi alio. quod non est vnū ista vnitate. sed sensus puta visus actu videns obiectū non distinguit ipm ab oi alio qḋ nō est vnū vnitate numerali ⁊ singulari. ergo non cognoscit ipm sub vnitate numerali vel singulari. ergo sub aliqua alia. illa est vnitas nature realis minor vnitate numerali. probatio minoris. q꞉ licet radius in medio ꝯtinuo moueſ ⁊ sit alius ⁊ alius numero. visus tñ nō distinguit sed iudicat ipm quasi vnū ꝯtinue ꝑmanentē. Sil'r si per diuinā potētiā fierent duo corpora sil' in eodē loco eiusdē ꝗ̃titatis ⁊ coloris: nūq̄ꝫ sensus distingueret iter illa sed iudicaret vnū corpus numero se sentire. hec est vna rõ ad ꝓbandū illā vnitatē inter illas potentias .7. metha. ¶Sicut ergo negādum est de potentia sensitiua ꝙ sit per se ⁊ ꝑmo circa singulare. ita negādū est de actu: Cuꝫ dr̃. sc̃dō post. sentire est singulare. ⁊ quecūq̄ꝫ sil'ia adducunſ eādē hn̄t vitatē quatenus singularitas est ratio sine qua nō.

¶Itaqꝫ primum existimamus sapientē omnia maxime scire vt contingit ⁊c̃.

Querit vtrum ad metha. inquantuꝫ talis per se pertineat cognoscere oēs quiditates reꝝ in ꝑticulari. ⁊ vr̃ ꝙ sic nā ꝺm philosophū sexto huius iuxta principiū. nulla alia scia facit ꝯsiderationeꝫ de ipso qḋ qd est. ergo ista hꝫ cognoscere omnes quiditates. ꝯña ꝓbaſ q꞉ quiditates reꝝ sunt note. si ergo in nulla alia scia sequitur ꝙ in ista. ¶Preterea cognitio tantū in vniuersali est imperfecta eo ꝙ cōfusa ⁊ indistincta. ergo si metha: nō cognoscit quiditates reꝝ in ꝑticulari sed tm̄ in vl'i. esset imperfecte sciens ⁊ aliȷ perfecte. quod est ꝯtra phm ꝺ in ꝓlogo. ¶Preterea a simili. sicut est in potentijs ordinatis. sic est in habitibus. sed sic est in potentijs ordinatis ꝙ potentia superior pōt oēm rationem apprehendere quam pōt inferior. ergo habitus supior cognoscet oia que cognoscunſ in habitibus inferioribus. sed habitus inferiores cognoscunt in ꝑticulari. ergo ⁊ superior. metha. est habitus supremus. ergo ⁊c̃. ¶Contra. si sic. ergo oēs alie superfluerent. quod est absurdum dicere.

Rñdeo dicitur ꝙ sic. sed sunt duo modi dicendi. vnus modus est ꝙ ad metha. pertinet cognoscere qualibet quiditatem ꝺm ꝙ quiditas est ⁊ ꝺm ꝙ hec quiditas. non tamen ꝺm oēm rõnem cuiuscūqꝫ accidentis huic quiditati. sed hꝫ pertinet ad alias scientias. ¶Pro isto modo arguiſ primo sic quiditas ꝺ est prior cognitione diffōne ⁊ tpe. motu ⁊ ꝗ̃titate. ⁊ quocunqꝫ alio accidente. ex septimo huiꝰ. ergo pōt ꝯsiderari absqꝫ illis accñtibus. q꞉ ꝑus in suo priori nō dependet a suo posteriori. nec ꝗ̃tū ad esse nec ꝗ̃tū ad cognosci. aliter tam nō esset prius. sꝫ quiditas vt sic non ꝯsideraſ in scia nāli. q꞉ illa nō abstrahit a motu. nec in mathematica. q꞉ illa non abstrahit a ꝗ̃to. ergo relinquiſ ꝙ in methaphica. ¶Preterea. si hꝫ qditas ꝑticularis nō cōsideraſ a metha. ergo ab aliquo alio. ꝯño est falsuꝫ. ꝓbatio. q꞉ illa scia quecunqꝫ sit erit sub alterna methaphice. q꞉ cum methaphica ꝯsideret quiditatem in cōmuni: si illā ꝯsideret in ꝑticulari. hꝫ subm sub subo. qḋ est diffō scie sub alterne. ¶Preterea. si nō ergo supius ⁊ inferius per se ad eādē sciaꝫ

non ptinebunt.ꝯñs eſt falſuz.qꝛ eiuſdẽ ſcie eſt ꝯſiderare numerũ ⁊ binariũ.triangulũ ⁊ iſochelẽ.⁊c̃.ꝯñtia pꝫ.qꝛ h̃ qditas eſt inferioꝛ ad qditatẽ in cõi.¶Preterea.pͥma cognitio de re ptinet ad methaphicã.qꝛ eſt primus ſciẽs.ſꝫ prima cognitione de re cognoſcit ſua qditas.ergo ⁊c̃.minoꝛ pbat.qꝛ illud qđ eſt de re oĩno inoſtẽſibili:cognoſcit de re pͥma cognitione.hꝰ eſt qditas ppꝛia que habet per diffõnez.ſm illud ſeptimi methaphice ca.vltimo.querere.n.quare hõ eſt hõ.nihil eſt q̃rere. Unde ibi oñdit ariſto.ꝙ qd eſt rei hꝫ rõnem cãe ⁊ pͥcipij indemonſtrabilis.nec põt de eo formari qõ ppter qd.¶Alius modus dicẽdi tenẽs eãdẽ ꝯclõnẽ eſt.ꝙ qditas hec ⁊ pticularis eſt pͥoꝛ accñtibus.⁊ accidẽtia per ſe reſpectu illiꝰ qditatis ſunt ppꝛia accñtibus per accñs.licet ergo qditas ſm ꝙ hec pticularis.⁊ ẽt q̃tũ ad per ſe accñtia ptineat ad metha.tñ iquãtũ mobile vel hꝰ que ſunt accidẽtia per accñs.i.vt formaliter intellecta ſub aliquo accidente per accidens ptinet ad aliã ſciam.qꝛ ſic eſt poſterioꝛ ſeipſa itellecta ſine illis accñtibus que ſunt accñtia per accñs. Ambo iſti modi conueniũt in h̃ ꝙ alie ſcie non ꝯſiderãt quiditatẽ.nec hãc qditatẽ in ſe ſed tantũ accidẽtia ſibi.Sed differunt qꝛ primus modus dicit ꝙ methaphica cõſiderat quiditatem.⁊ hãc quiditatem tantũ vt quiditas eſt. Scđs modus dicit ꝙ methaphica ꝯſiderat qditatẽ.⁊ hãc qditatẽ nõ tantũ vt qditas eſt.ſed etiaz quantum ad per ſe accidentia.¶Sꝫ ꝯtra illđ in quo ꝯueniũt arguit.qꝛ ſi ſic.ergo oẽs alie ſcie ꝯſiderant de ente per accñs.ꝯñs eſt falſuz.⁊ ꝯtra Ariſto. ſexto metha.ergo ⁊ añs.ꝯñtia eſt euidẽs.qꝛ qditas cũ accñte per accñs ꝯſtituit ens per accñs.ſm phm 5°.methaphice.ca. de ente ⁊ vno.Caueãt ergo illi qui dicũt ꝙ de corpe mobili inquãtũ mobile eſt ſcia nãlis.⁊ ꝙ mobilitas ſit formalis rõ ſubiectiua:ne habeãt ꝯcedere ꝙ naturalis ſcia ſit de ente per accñs.de quo alias.ſ.in pͥma qõne libri phicoꝝ plixius recolo me dixiſſe.¶Cõfirmat rõ.qꝛ neceſſe eſt pͥcognoſcere de ſubiecto quid eſt.ex pͥmo poſterioꝝ.ſꝫ ens per accñs nõ hꝫ qd.qꝛ omne habẽs qd vel eſt genꝰ.vel in gñe.ſꝫ ens per accidens non in gñe.imo diſtinguit ꝯtra oĩa gña.ſexto metha.¶Cõtra illud in quo ſcđs modus diſtinguit a pͥmo arguit ſic.qꝛ ſi ſic.ergo oẽs alie ſcie erũt ſcie methaphice ſubalterne.ꝯñs eſt falſuz.vt ẽt ipſi dicũt.ergo ⁊ añs.pbatio ꝯñe.qꝛ tunc nulla paſſio remanet cõſiderãda in alijs ſciẽtijs.qꝛ ſola methaphica ꝯſiderat ppꝛias ⁊ pͥmas paſſiones.alia autez accidentia per accñs.⁊ per ꝯñs nulla alia demonſtrat pͥmam paſſionẽ ieſſe.ſꝫ pͥſupponit demõſtrari in alia.ſꝫ ꝯđ vbi demonſtrat pͥma paſſio eſt pͥnᵐ in iferiori ſcia.vbi demrat poſterioꝛ paſſio.vel aliqd aliđ.ſꝫ hec eſt cõditio ſcie ſubalternãtis ⁊ ſubalternate.ergo oẽs alie ſcie ſũt ſubalternate ſcie methaphice.¶Aliter ergo dicẽdũ ꝙ ad methaphicã inquãtũ talis nõ ptinet ꝯſiderare oẽs qditates in pticulari.ſꝫ in vl̃i tm̃ ⁊ ſub rõne entis.⁊ h̃ pbat rõ facta.qꝛ aliter oẽs alie ſuperfluerent.Uñ ⁊ ariſt.multũ tempate dicit ſicut decet ⁊ vt ꝯuenit.qꝛ ſapiẽtis nõ eſt ſcire oĩa quocũqꝫ mõ.ſꝫ vt ꝯtingit.i.in cõi ⁊ in vl̃i.nec rõnes alteriꝰ opinionis cogũt. ¶Ad pͥmuz dico ꝙ q̃libet qditas nõ eſt pͥoꝛ oĩ accñte.ſꝫ ſolũ qditas ſubſtãtie.nõ aũt qditas quãtitatis vel q̃litatis.qꝛ ſi ſic:eſſet prius ſeipo.¶Cõtra.adhuc ſtat argumẽtũ.qꝛ qditas ignis eſt prioꝛ oĩ motu ⁊ q̃ntitate.ergo vt ſic nõ ꝯſiderat a nãli neqꝫ mathematica.ergo a methaphiſica.⁊ h̃ pꝑoᵐ. ¶Rñdeo. mobilitas nõ eſt formalis rõ ſubiua ſubi nãlis.vt alias dixi.Cuiꝰ vna eſt rõ pro nũc.qꝛ ſubm ſub rõne ſubi pͥus eſt nãliter paſſione.ergo in ſuo pͥori paſſio nõ eſt formalis rõ cognoſcẽdi ipm ex quo poſteriꝰ eſt.mobilitas aũt eſt paſſio in ſcia nãli.¶Dicẽdũ ergo ꝙ qditas ignis cũ illo qđ appropriat ipm qcqd ſit illđ vt ppꝛiũ ſubm motꝰ ꝯſiderat in ſcia nãli.ergo talis qditas vt qditas ꝯſiderabit a philoſopho nãli. illđ vͦ qđ appropriat ipm vt ſit ſubm motꝰ nõ eſt motꝰ.qꝛ pͥtiꝰ nãlr hꝫ rõnẽ illã.q̃z ſit ſubm motꝰ.¶Ad 2ᵐ cũ infert ꝙ illa eſt ſubalternata methaphice.dico ꝙ põt reduci contra eos.nã ſm eos illa alia hꝫ ſubiectũ ſub ſubo.⁊ vltra adderet differentiam accidentalem ad ſubiectum methaphiſice.naz qditas ſm te q̃tũ ad accidẽtia per accidens ꝯſiderat ab alia ſcia.hec eſt aũt vna de conditionibus ſcie ſubalterne.ꝙ addat drĩam accidẽtalẽ.¶Ad formã.pͥcedit ab inſufficiẽti.Ad cuiꝰ euidentiã notandũ.ꝙ vna ꝯditio ſcie ſubalterne eſt.ꝙ ſuum ſubm ſit ſub ſubo ſcie ſubalternãtis.Alia ꝙ ſciat qꝛ.vbi ſupioꝛ ſcit ppter quid.⁊ a ſupiori accipit ſua principia ad pbandũ ꝯcluſiones.Alia ꝙ ſubm addat drĩam accidentalẽ.ſicut ſonus additur numero.⁊ viſuale linee. Ad ppoſitum.licet nãlis ⁊ mathematica habeãt ſubm ſub ſubo methaphice.qꝛ illa ꝯſiderat qditatẽ in cõmuni.iſte quiditatem in pticulari.i.in ſpãli.nõ tñ addũt drĩam accñtalẽ:ſꝫ eẽntialẽ,puta hanc qditatẽ:ſup qditatẽ. ¶Ad tertiũ dicẽdũ.ꝙ ad eandẽ ſciam ptinet ꝯſiderare ſuperius ⁊ inferiꝰ.genꝰ ⁊ ſpẽz ſm rõnẽ ſuperioris.ſicut pꝫ in exemplo qđ adducit.qꝛ ariſmeticus ꝯſiderat de numero ⁊ binario ſm rõnem numeri.⁊ ſic methaphica ſm rõnez entis in cõi ꝯſiderat de oĩ ente.tñ de ſuperiori ⁊ inferiori põt eſſe alia ⁊ alia ſcia ſm aliaz ⁊ aliã rõnẽ ppꝛiã.vnde ſi binariꝰ hr̃et aliquas paſſiones proprias demrabiles de ipo nõ per rõnẽ numeri.eiꝰ ꝯſideratio ptineret ad aliã ſciam ab ariſmetica.ſic dicendũ in ppoſito.¶Ad vltimũ dicenduz ꝙ prima cognitio de re vel eſt vl̃is vel eſt pticularis.prima vl̃i cognoſcit illud qđ pͥmo ineſt ſibi in vl̃i.ſicut ens ⁊ hꝰ.prima vero particulari cognoſcit pͥmo qđ ſibi ineſt in pticulari.ſ.ſua ppꝛia quiditas. methaphica aũt nõ eſt prima ſcia particularis de hoĩe in particulari.ſed prima vl̃is de ipſo inquantum ens vel ſubſtantia.

Ad primũ principale de 6°.metha.dico ꝙ ſoluz intendit ꝙ nulla alia ſcia conſiderat qd in cõi niſi metha.¶Ad ſm qñ dicit ꝙ cognitio in vl̃i eſt iperfectioꝛ ⁊c̃.dr̃ vno mõ ꝙ lꝫ perfectioꝛ ſit cognitio ſcientie in pticulari vt pticulare includit vl̃e.q̃z in vniuerſali tm̃.tñ vbi particulare nõ concludit vl̃e:vl̃e non eſt imperfectius.¶Aliter dicit ꝙ licet aliquo modo cognitio pticularis ſit perfectioꝛ in ſe ſumpta pͥciſe.tñ cognitio vl̃is de ppꝛio cognoſcibili eſt certioꝛ ſm pportionem.q̃z cognitio particularis de ſuo cognoſcibili.qꝛ plus dat cognoſcere vl̃e q̃tuz cognoſcibile eſt q̃z particulare.¶Ad 3ᵐ de ſimili de potentijs ordinatis dico ꝙ nõ eſt ſimile de potentijs ⁊ habitibus.qꝛ ex quo ſuperioꝛ poᵃ hꝫ maiorẽ virtutẽ.ſi ſpecies pluriuz hꝫ.põt illa plura cognoſcere.ſed habitus nõ eſt rõ cognoſcendi niſi repreſentãdo rẽ.habitus aũt vniuerſalis nõ eſt repreſentatiuus illoꝝ particularium.pbatio.qꝛ cõtingit ſcire in vl̃i ignorando in pticulari.habitu ergo vl̃i nõ cognoſcunt que ſunt habitus inferioris. potentia autem ſuperioꝛ ⁊ habet virtutem maiorem ⁊ poteſt recipere alias ſpecies.

¶Fere autem ⁊ difficillima ſunt hominibus ad cognoſcendum que maxime ſunt vl̃ia.nã a ſenſibus ſunt remotiſſima.

q

Uerit Utrum magis vl̃ia ſint,difficiliora ad cognoſcendum.⁊ vr̃ ꝙ non nã inata eſt nobis via procedere ex notioribꝰ nobis ex pͥmo phiſi.⁊ intẽdit ibi.vt pꝫ per l̃ram ꝙ vl̃iora ſint nobis magis nota ⁊ ſingularia minus nota.¶Cõfirmat qꝛ ꝯfuſa ⁊ indeterminata ſunt nobis magis nota vt dr̃ ibidem.¶Itẽ totũ eſt magis notũ q̃z ptes.ſꝫ vl̃ia ſunt magis ꝯfuſa ⁊ indeterminata q̃z ſingularia.vl̃e eſt ẽt totũ.ergo vl̃ia ſunt nobis magis nota.¶Preterea.illa citius occurrunt intellectui quoꝝ ſingularia occurrũt citiꝰ ſenſui.ſꝫ ſingularia magis vl̃is citius ſentiuntur.ergo vl̃ia prius itelligunt. pbatio minoris.qꝛ pueri pͥmo oẽs hoies appellant pr̃es ⁊ oẽs feminas mr̃es ⁊c̃.pꝫ etiã in expimẽto Aui.qꝛ ſi aliquid videat a remotis prius cognoſcit ꝙ ſit corpus q̃z animal.⁊ prius aĩal q̃z homo.⁊ homo q̃z ſortes.¶Preterea.ſm Aui. pͥmo metha.ca.5°.cõiſſima vt eſt ens ⁊ res prima impſſione

ſimprimuntur in anima. ergo primo cognoſcuntur. ¶ Preterea q minus vl'ia magis cognoſcant z ſint magis nota nãe. arguit ſic. vnũqdq3 eſt magis notum quod eſt magis perfectum z magis ens. qr ſicut res ſe habent ad entitatem. ita z ad cognoſcibilitatem: ſed minus vniuerſale eſt perfectius ens q3 magis vl'e quod addit ſupra magis vniuerſale aliq3 pfectionẽ. ergo eſt magis notũ. ¶ Contra ari. in textu.

Rñdeo Primo pmittã vnã diſtinctionem. ſecũdo oſtendam multiplicem concluſionem. ¶ Quantum ad primum dico q quãtu3 pro nunc ſufficit duplex eſt vl'e. ſ. in cauſando z in predicando. vl'e autem in cauſando attendit penes ambitum z extenſionem virtutis vt illud dicatur vl'ius iſto modo cui9 virtus ad plures effectus ſe extendit. ſicut cauſa prima que tamen in ſe eſt ſingularis vt opponitur vniuerſali in predicando cum non predicet de pluribus ſingularibus. vl'e aũt in predicando eſt illud quod diffinit primo poſte. qd eſt vnum in multis z de multis. quod. ſ. eſt aptum natum de pluribus predicari.

Quantũ Ad ſcðm. ſi queraf de vl'i ẽm cauſalitate3 ſit iſta prima ꝯcluſio. magis vl'e ẽm cãlitatẽ eſt nobis minus notũ q3 minus vniuerſale. hanc oñdo ſic. q3to aliqd eſt min9 ſenſibile tãto eſt min9 notũ nobis. ſed magis vl'e ẽm cãlitate3 eſt min9 ſenſibile. ergo zc. maior p3 de intelligẽtijs ſepatis a mã que qr minus ſenſibilia minus nota ſunt nobis. probatio minoris qr vl'iora in cãndo ſunt pfectiora. ſed perfectiora ſunt minus ſenſibilia. ¶ Notandũ tñ q iſta ꝯcluſio nõ eſt itelligẽda de principijs cõplexis nã cãe vel pncipia cõplexa q3to vniuerſaliora ẽt in cãndo tñ ſunt notiora. Vñ z pma pncipia ſimpl'r ſunt ſicut locus ianue ex ſcðo metha. ¶ Si aute3 qraf de vniuerſali ẽm pdicatione3. aut magis vl'e cõparaf ad ſingulare ſimpl'r aut ad minus vniuerſale ſicut genus cõparaf ad ſpẽm. ſi primo mõ diſtinguẽdũ eſt de cognitione. qr cognitio põt ſumi dupl'r vno mõ vt eſt cõius ad ſenſitiuã z itellectiuã que dr cognitio in genere. alio mõ ſumif determinate pro cognitiõe vel ſenſitiua ſeorſu3 vel intellectiua ſeorſum. ſi ergo cõparet vl'e magis ad ſingulare ſimpl'r penes cognitionẽ cõmune3 in generẽ ſit iſta ſcða concluſio. Singulare ſimpl'r eſt nobis noti9 q3 vl'e. hãc oñdo ſic. Illud eſt noti9 nobis ſimpl'r quod eſt noti9 in cognitione pma in nobis. ſ3 ſingulare ſimpl'r eſt h9. ergo zc. pbãtio minoris cognitio prima in nobis eſt ſenſitiua. ſingulare aũt noti9 eſt nobis cognitione ſenſitiua q3 vniuerſale. patet. ¶ Si aũt magis vl'e nõ cõparetur ad particulare vel ſingulare ſimpl'r quãtũ ad cognitionẽ in genere ſed quantũ ad hanc vel illã ſeorſu3. Si q3tũ ad ſenſitiua3. ſit iſta tertia concluſio. ſingulare eſt nobis noti9 q3 vniuerſale. hanc oſtendo ſic. illud eſt noti9 cognitione ſenſitiua qd ſentitur per ſe q3 qd ſentif per accñs. ſed ſingulare per ſe ſentitur. vniuerſale aũt per accñs qr in quantũ eſt in ſingulari. p3 ergo q ſingulare eſt noti9 q3 vniuerſale cognitione ſenſitiua. ¶ Si aũt magis vl'e cõparef ad ſingulare quãtũ ad cognitionẽ intellectiuã. vel ſingulare nõ eſt intelligibile per ſe ſed per accidens ẽm vnam opinionẽ. vel poteſt per ſe intelligi ẽm aliam opinionẽ. Si prima opinio teneaf: ſit iſta ꝯcluſio 4a. Uniuerſale eſt prius notum q3 ſingulare. hanc oſtendo ſic. oẽ per accidẽs eſt poſteri9 eo qd eſt per ſe 2o. phiſi. capitulo de fortuna. ſed ẽm pmã opinionẽ vniuerſale per ſe intelligif. ſingulare aũt per accidens. ergo. ¶ Si aũt ſcða opinio teneaf. ſit iſta quinta concluſio. ſingulare eſt notius q3 vniuerſale. hanc declaro ſic. concluſio non cognoſcif niſi per pncipia que ſunt magis nota ẽm Ariſto. primo poſte. principia aũt ẽm eum ſumunf per inductionem: inductio aũt eſt ex ſingularibus. ergo totus iſte proceſſus incipit a cognitione ſingularium. z per ꝯñs iſta ſunt nota prius. ¶ Si aute3 comparef magis vl'e ad min9 vniuerſale vt quando vtrũq3 eſt ſimpl'r vniuerſale. hoc põt eſſe dupliciter. quia aut ambo comparanf ad intellectũ aut ſingularia eorum comparãtur adinuicem. ¶ Si ſcðo modo ſit iſta. 6a ꝯcluſio. Singulare magis vniuerſalis eſt nobis notius q3 ſingulare min9 vniuerſalis. h3 apparet. tũ. qr illud eſt ꝯfuſius ideo prius notum. tũ. a ſigno qr pueri prius vocãt oẽs hoies pres. tũ. a remotis qr prius videtur aliqd eſſe aial q3 homo zc. vt ſupi9 dicebaf. ¶ Si aũt vtrũq3 vniuerſale cõparef ad intellectu3. hoc ꝯtingit dupliciter qr vel ipm ſuperius ꝯſideratur vt eſt quid indiſtinctũ plura ꝯtinẽs cõfuſe. vel eſt qddã diſtinctũ diffiniens. ¶ Si primo modo ſit iſta 7a concluſio. Magis vl'e eſt prius nobis notũ. hãc pbant prime q̃tuor rõnes prius facte in opponẽdo. ¶ Contra. qr ppinquius ſimpl'r tali eſt magis tale 3o. thopi. ſed ſingulare eſt nobis ſimpl'r magis notum ex ſcða cõcluſione z minus vniuerſale eſt ppinquius ſingulari q3 magis vl'e. p3. ergo eſt magis notum. ¶ Rñdeo. regula iſta de tertio thopi. eſt ſic intelligenda. ſi ſit ppinquius illi in eo quod tale. ſingulare aũt eſt nobis magis notũ qr ſenſibile. illud ergo qd eſt ppinquius ſingulari vt ſenſibile eſt nobis notius. ſed in hoc magis vl'e eſt propinquius q3 minus vniuerſale. non q vniuerſale vt ſic ſit ſenſibile ſed vt exiſtit in ſuppoſitis. qr ſingulare magis vl'is eſt nobis notius q3 ſingulare minus vniuerſalis vt dictu3 eſt. ¶ Si ſcðo mõ ſit iſta octaua ꝯcluſio. Diffinitũ eſt nobis magis notũ cognitione tamẽ indiſtincta. qr prius cognoſcif diffinitũ indiſtincte q3 diffiniẽs. hãc oñdo ſic. cõpoſita ſunt nobis magis nota q3 ſimplicia ex pmo. phiſi. qd intelligendũ eſt cognitione idiſtincta. ibi. n. dicif q totu3 qd eſt compoſitũ eſt noti9 q3 ptes. ſed minus vniuerſale componif ex magis vl'i. ergo eſt nobis magis notũ cognitione indiſtincta. ¶ Contra. ſexto thopicoꝝ dr q diffinitũ eſt minus notum q3 diffinientia. ſ3 diffiniẽtia ſunt magis vl'ia q3 diffinitum. ergo zc. ¶ Confirmaf qr diffinitio eſt per ſimpliciter priora ex ſexto thopicoꝝ. ſed per te talia ſunt min9 nota nobis. ergo priora ſunt nobis min9 nota. qd vr abſurdũ. ¶ Rñdeo q diffiniẽtia in quãtũ diffiniẽtia ſunt nobis magis nota z priora q3 diffinitũ z h3 q3tũ ad diſtinctã cognitione3 diffiniti q̃lis ẽ cognitio diffinitiua. de tali logf Ari. 6. thopicoꝝ.

Ad argumẽta Ad prima q̃tuor p3 ex pcedẽtibus. nã arguũt de cognitione ꝯfuſa magis vl'is cõparati ad minus vniuerſale z faciunt pro 7a ꝯcluſione. ¶ Ad vltimũ per qd pbaf minus vniuerſale eſſe magis notũ nobis. dicẽdũ q verũ eſt de cognitione ꝯfuſa z indiſtincta. ¶ Ad illud in oppoſitũ dico q Ariſto. hic in l'ra loquitur de magis vl'ibus ẽm cãlitatẽ. z tale vniuerſale eſt minus z difficilius nobis notu3 vt p3 ex prima ꝯcluſiõne. ¶ Ex hoc p3 intentio huius textus de quibus hic in parte iſta intẽdit Ariſt. quia de primis cauſis z principijs incomplexis cuiuſmodi ſunt ſubſtantie ſeparate.

¶ Oportet enim hanc primorum principiorum z cauſarum eſſe ſpeculatiuam.

Querit Utrum metha. ſit ſcia practica vel ſpeculatiua. z videf q practica. nam ois ſcia que ordinaf ad bonum moris eſt vere practica. metha. eſt h9. qr eſt vt boni fiamus. ordinatur enim imediate ad felicitatem que eſt ſummũ bonum noſtrum. ergo eſt vere practica. ¶ Preterea ordinare eſt actus ſcie practice. ſed metha. ordinat alias vt p3 hic in l'ra precedenti capitulo. Sapientis eſt ordinare. ex ſexta conditione ſapientis. ergo methaphiſica eſt practica. ¶ Preterea. ſicut ſe h3 theologia ad perficiendu3 nos in eſſe ſupnaturali. ſic methaphiſica ad pficiendum nos in eſſe nãli. ſed illa ponif practica. qr pficit nos per amorem caritatis que eſt eſſe ſupnãle. ergo methaphiſica eſt practica que nos pficit in eſſe nãli. ¶ Preterea. methaphiſica eſt cõmunis ad practicam z ſpeculatiuã. qr vl'is reſpectu omnium. ergo nec eſt ſpeculatiua. nec practica. ¶ Contra. Ariſto. hic in littera

Rñdeo In iſta qõne ſuppono vnum qd ab omnibus gñal'r ꝯcedif. ſ. q habitus ſeu ſcientia

practica aliquo modo extenditur ad praxim.ſicut ⁊ ipſe in-
tellectus. iuxta illud tertij de aīa. intellectus extenſione fit
practicus.hoc ſupponendo ſic ꝓcedam. Primo declarabo
quid ſit praxis ad quā dicit̄ extendi ſcīa practica: ⁊ a qua dr̄
practica. Secundo qualiter cognitio ſeu ſcīa practica exten
ditur ad praxim. Tertio dicet̄ ad qōnē. ¶Quantum ad pri
mum pono talem rōnem. Praxis ad quā dicit̄ extendi ſcīa
practica eſt actus alterius potentie q̄ꝫ intellectus: naturali-
ter poſterior intellectione natus elici cōformiter intellectui
recto: ad hoc ꝙ ſit rectus actus. Quatuor ponunt̄ in deſcri-
ptione. Prima cōditio eſt ꝙ eſt actus alterius potentie q̄ꝫ
intellectus.hoc pꝫ.quia ſtando preciſe in actibus intellectꝰ
non eſt extenſio intellectus.qꝛ extendere eſt iuxta ſe tendere.
ſic autem intellectus nō extra ſe tendit.actus enim intellectꝰ
vt eſt eius nō reſpicit actū alterius potentie. Si dicas vnuꝫ
actū intellectus extendi ad aliū quem dirigit ſicut actus co-
gnitionis logice dirigit̄ in actibus diſcernendi ⁊ argumen
tandi.qui etiā ſunt actus intellectꝰ. dico ꝙ nō ꝓpter hoc ſe-
cundus actꝰ eſt praxis.vt modo loquimur de praxi.a qua
.ſ. dicit̄ ſcīa practica.nec per ꝯn̄s primus erit cognitio practi
ca. ¶Ex his ꝯcludo correlarium ꝙ logica vel rethorica nō
eſt ſcīa practica. ¶Sed ꝯtra illud correlariū arguit Aureo-
lus per ſex rōnes ꝙ logica ſit ſcīa practica. Primo ſic.om-
nis habitus actiuus eſt practicus.ſed tā logica q̄ꝫ rethorica
ſunt habitus actiui.ergo practici.maior videt̄ vera.ſed mi-
nor ꝓbat̄.primo de rethorica.qꝛ primo ethicoꝝ vocat eam
philoſophus quandā virtutē.vbi cōmen.euſtachius dicit.
ꝙ eſt quedā virtus ⁊ quedā potentia. Et de logica ꝓbat̄.qꝛ
rethorica eſt aſſecutiua dyaletice.ſi ergo rethorica eſt habi-
tus actiuus: multo plus logica ⁊ dyaletica. ¶Preterea ſe-
cundo ſic.habitus qui nō caret reſpectu prioritatis ⁊ cōfor-
mitatis actiuitatis ⁊ directiuitatis nō eſt ſimpliciter ſpecu-
latiuus.qꝛ iſte vident̄ conditiones habitus practici.ſed lo-
gica eſt hm̄ꝰ.ergo non eſt ſpeculatiua. minor pꝫ de prioritate.
qꝛ incōueniens eſt ſimul querere ſciam.⁊ modū ſciendi.i.lo
gicam.⁊ ideo logica precedit notitiaꝫ oium aliaꝝ ſciaꝝ. De
conformitate ⁊ alijs pꝫ.qꝛ oēs alie vtunt̄ ⁊ regulant̄ per lo-
gicā. ¶Preterea tertio ſic.habitus cuius finis ꝓprius non
eſt actus ꝓprius eſt habitus practicꝰ.logica eſt hm̄ꝰ.ergo ⁊c̄.
minor patet.qꝛ ordinat̄ ad alias ſcias. ¶Preterea quarto.
habitus qui extendit̄ ad actus alterꝰ habitus eſt practicus.
ſed logica eſt huiuſmodi.ergo ⁊c̄.maior ꝓbatur.qꝛ intelle
ctus extenſione fit practicus. ¶Preterea quinto habitus
qui diuidit̄ in docentē.⁊ vtentē eſt practicus.exemplum de
medicina. logica eſt huiuſmodi.ergo ⁊ cetera. ¶Preterea
nullus habitus ſpeculatiuꝰ facit obiectū ſuuꝫ.ſed logica fa-
cit.ergo ⁊c̄.maior ꝓbat̄ ex differentia que eſt inter habitus
ſpeculatiuos ⁊ actiuos poſitos.6°.metha.minor probatur.
qꝛ logica facit orationes ꝯceptuū expreſſiuas ⁊ ſyllogiſmos
⁊ hm̄ꝰ que ſunt ſubiectū in logica. ¶Ex his oībus infert re-
gulā talē.ois ille habitus eſt practicus qui nō ſolū hꝫ pro fi-
ne actū quē elicit.ſed etiā actū quē dirigit in q̄ꝫcūqꝫ poten-
tiam. ¶Sed iſte rōnes que oēs ex vna radice ꝓcedunt ni-
hil ꝯcludunt.ſicut patebit rn̄dendo ⁊ reducendo eas. ¶Ad
primam reduco eā ſic.ois habitus actiuꝰ eſt practicus.h̄ eſt
maior.ſed ois habitus intellectualis eſt actiuꝰ ergo ois talis
eſt practicus.qꝺ eſt falſum euidenter.qꝛ tunc nulla ſcia eſſet
ſpeculatiua.minor ꝓbatur ſicut tria.qꝛ ois talis habitus eſt
facilitas ⁊ quedā virtus ſm Ariſto.ſexto ethico.qui ſapiam
⁊ ſciam enumerat inter vtutes intellectuales. ¶Ad formaꝫ
dico ꝙ maior eſt vera ſi ſit habitus directiuus in praxim: ⁊
tunc minor falſa.qꝛ nec logica nec rethorica dirigunt in pra
xim.ſed ſolū in actū itellectꝰ vel ſpeculatōis qꝺ idē eſt. Con-
firmat̄.qꝛ videt̄ fallacia ꝯn̄tis eſt virtus ergo practica.ſunt
enim virtutes multe ſpeculatiue vt dictum eſt. ¶Ad ſm di-
cendū ꝙ maior vera eſt.ſi ille habitus ſit directiuꝰ in operatio
nē que eſt praxis ⁊ alterꝰ gn̄is a ſpeculatiōe.⁊ ſic minor eſt
falſa.qꝛ logica nō eſt hm̄ꝰ.nō.n.dirigit niſi in actū rōnis.que
non eſt vera praxis de qua loquimur. ¶Ad tertium per
idem qꝛ maior eſt vera ſi habeat pro fine actum alterius ge-
neris a ſpeculatione ⁊ ſic minor eſt falſa. ¶Aliter dicitur qꝛ
minor eſt falſa ſimplr̄ qꝛ quicquid ſit de logica vtente: tamē
logica docens vt ſic videt̄ haberet actū ꝓpriū pro fine. ¶Ad
4^{m} per idem qꝛ ſi logica extendat̄ ad actū alterius habitus
non tm̄ ad actum qui eſt praxis.de quo nūc loquimur: ⁊ ſic
ratio non valet. ¶Ad 5^{m} reducitur aſſumpta maiori ad do
minorē.ſed metha.diuidit̄ in docentē ⁊ vtentē.ergo eſt pra-
ctica.ꝯcluſio eſt euidenter falſa ergo maior qꝛ minor etiam
ꝯcedit ab ipſo.ꝓbat̄ etiaꝫ qꝛ oēs alie ſcientie vtunt̄ metha.
ſpecialiter quātū ad principia cōia que ſunt dignitates q̄s
accipiunt oēs ſcie a metha.ſm pħm 2°.huius.3°.capitulo.
¶Ad ſextum.mi.eſt falſa.qꝛ quicquid ſit de logica vtente.
tn̄ logica docens preſupponit obiectū ſuū.puta dicibile in-
cōplexū.in libro predicamentoꝝ.⁊ ſic de alijs. ¶Aliter.da-
ta maiore ⁊ minore ꝓcedit ab inſufficienti qꝛ illud non ſuf-
ficit ad ſcientiam practicā niſi ſit directiua vere praxis.nam
in hoc ſtat ſciam eſſe practicam.vt dicet̄.quod de logica nō
pōt dici. ¶Ad illā regulā quā infert dico ꝙ eſt falſa.tum.qꝛ
inſufficienter docet cognoſcere praxim.pꝫ.tū.qꝛ ſi quelibet
talis extenſio ſufficeret ad habitum practicū.principium in
ſpeculatiuis eſſet practicum cū extendat̄ ad habitum ꝯclu-
ſionum.quid abſurdius? ſtat ergo prima ꝯditio ꝙ praxis ſit
actus alterius potentie q̄ꝫ intellectus vel quod idem eſt al-
terius generis a ſpeculatiōe.⁊ per ꝯn̄s nec logica nec retho-
rica eſt ſcīa practica. vadant ergo iſte rationes vias ſuas qꝛ
ꝯtra ꝓpoſitum non faciunt. ¶Secunda conditio eſt ꝙ eſt
naturaliter poſterior intellectione.hoc pꝫ: nam actus non
hn̄tes ordinē ad intellectū vt ordinabiles ⁊ regulabiles.cu-
iuſmodi ſunt actus vegetatiui.vel etiā nāliter precedentes
intellectionem.vt actus ſenſitiui non dicunt̄ praxes.nec ad
eos extendit̄ practica cognitio vt ſunt priores intellectione.
Similiter actus potentie appetitiue ſenſitiue quatenus pre
cedit actū intellectus nō eſt praxis nec reſpectu ipſoꝝ actuū
eſt cognitio practica niſi pro quanto eſt aliquo modo mo-
deratiua iſtoꝝ actuū.⁊ iſti actus ſequunt̄ intellectionez mo
deratiuam vt per ipſam ſunt moderati. ¶Ex duabus con
ditionibus ſupradictis ſequitur correlarium ꝙ praxis ad
quam extendit̄ habitus practicus non eſt niſi actus volun
tatis elicitus vel imperatus.nam nullus alius actus a vo-
litione eſt poſterior eſſentialiter intellectione.qꝛ quicūqꝫ ali-
us actus det̄ aliquis eiuſdem rationis cum iſto poſſet eſſe
prior ſicut pꝫ diſcurrendo per actus omnium potentiaruꝫ.
¶Sed ꝯtra.qꝛ aliqua intellectio eſt actus imꝑatus a volū
tate.ergo erit praxis.qꝺ eſt contra pmā ꝯditionē.an̄s patet:
qꝛ volūtas imperat etiā itellectui. ¶Rn̄deo.argumentum
peccat per fallaciā ꝯn̄tis.hoc.n. veꝝ eſt ꝙ ois praxis eſt actꝰ
voluntatis elicitus vel imperatus.ſed non ꝯuertitur.licet
ergo aliqua intellectio ſit imperata a voluntate.ex h̄ non ſe
quitur ꝙ ſit praxis. ¶Tertia conditio eſt ꝙ praxis eſt actus
aptus natus conformiter elici intellectui recto.hoc ꝓbatur
tum ex ſexto ethicoꝝ vbi dicit̄ ꝙ electio recta neceſſario re-
quirit rōnem rectā.⁊ ſi hoc eſt veꝝ de electione que eſt actus
elicitus voluntatis pari rōne de actu imperato. Tū ex dicto
Auguſt.quīto de trinitate capitulo pmo.ꝙ intellectus intel
ligit ſibi ⁊ alijs.ſicut ergo pōt iudicare de actu ſuo ita de ac-
tibus aliaꝝ potētiaꝝ que ſunt poſteriores: ⁊ per ꝯn̄s ſi recte
iudicet opꝫ ipꝫ actū qui eſt praxis ꝯformiter elici ſi debeat
eſſe rectus. ¶Ex duabꝰ ꝯditionibus vltimis ipſiꝰ praxis ſe
quitur ꝙ actus imꝑatus a volūtate nō eſt pmo praxis.ſꝫ q̄ſi
per accidēs.qꝺ patet ex hoc qꝛ nō eſt pmo poſterior intelle
ctione nec primo natus elici conformiter rōni recte.oportet
ergo aliū actū eſſe pmo praxim.iſte nō eſt niſi actus elicitus
voluntatis qui eſt volitio qꝛ per volitionē habet dictas cō-
ditiones actu imperatus.⁊ ipſa nō per aliud. Et hec eſt rō
eiꝰ qꝺ eſt eſſe pmo ex pmo poſterioꝝ.capitulo de vli. ¶Tūc
vltra qn̄ aliqd eſt primo tale cōiunctū cū aliquo poſteriori

adhuc eſſet tale ſi poſſet ab illo ſeparari. ergo ſi actus voluntatis poſſet ſeparari ab actu alterius potentie erit praxis etiam ab illo ſeparatus. ſeparaẜ aũt circa q̄dcũqꝫ obiectum circa q̄d pōt eſſe actus volũtatis ꝛ nõ actꝰ alterius potentie inferioris. cuiuſmodi ſunt oīa imaterialia. ergo circa oē tale ſolus actus elicitus voluntatis eſt praxis. ¶ Quarta ꝯditio eſt talis. ꝙ praxis eſt actus qui poteſt recte ꝛ non recte elici. ꝛ hꝫ ſignificaẜ cum dr̄ ad hoc ꝙ ſit rectus. nam ſi non poſſet recte ꝛ non recte elici fruſtra poneretur reſpectu eius ſcientia practica directiua: non enim indigeret directiuo.

Quantũ Ad ſm̄ principale dico. ꝙ ita extenſio ſcientie practice ad praxim vt regule ad regulatuꝫ conſiſtũ in duplici reſpectu vel relatione aptitudinali. ſ. ꝯformitatis ꝛ prioritatis nãlis. de ꝓritate patet per illud ſexto ethico. ꝙ electio recta reqrit rõneꝫ rectã. non aũt neceſſario eam requireret niſi eſſet prior. ¶ De conformitate habeẜ etiã ibidē ꝙ veritas cõſiderationis practice eſt ꝯfeſſe ſe habens appetitui recto. ¶ Dixi aptitudinali: qꝛ neutra relatio requiritur actualis. ꝙ. n. praxis actualr̄ ſequatur cõſiderationē cui ſit conformis. hoc oīno accidit conſiderationi. nã ſi ab actuali extenſione diceret practica nulla ſcia eſſet neceſſario practica. ſed eadeꝫ quandoqꝫ practica quandoqꝫ ſpeculatiua. q̄d eſt ipoſſibile. ſufficit ergo duplex extēſio aptitudinalis. ¶ Ex his ꝯcludo correlarie. ꝙ nulla ſcia eſt vere practica niſi ſit directiua alicuius vere praxis mõ ꝑexpoſito.

Quantũ Ad tertium dico ꝙ methaphiſica eſt ſcia ſpeculatiua: non practica. Probaẜ. tum ex auctoritate Ari. hic in littera. ꝛ 6°. metha. Probaẜ ēt per rõnem. oīs ſcia practica eſt directiua alicuiꝰ vere praxis ſm̄ duplicem reſpectũ predictum. ſed methaphiſica nõ eſt huiuſmodi. ergo ꝛc̄. maior pꝫ ex precedentibus. minor ꝓbatur. qꝛ cognitio entis inquantum ens non eſt nata dirigere in aliquē vere praxiꝫ. pꝫ diſcurrendo per actus oīum potētiaꝝ qui pñt eē praxes ſꝫ deſcriptionē poſitã in ꝑmo articulo q̄ōnis.

Ad argumēta Ad primũ data maiore. ad minorē dico ꝙ ſm̄ opionē Ariſt. felicitas ꝯſiſtit in ſpeculatione dei que nõ eſt praxis. vt pꝫ ex ꝑmo articulo. ꝛ ideo lꝫ metha. ordineẜ ad felicitatem. tñ hoc nõ eſt cenſenda practica. qꝛ ex hꝫ nõ extendiẜ ad praxiꝫ. ¶ Si dicas ꝙ ēt methaphiſica ordinaẜ ad amoreꝫ vltimi finis. Dico. ꝙ nõ ordinaẜ ad aliquē amorē qui ſit actus elicitus voluntatis. maxime ſm̄ phm̄ qui reſpectu vltimi finis nõ poſuit aliquã praxim. ſed ille amor eſt q̄dam dilectio nãlis vel amor nãlis qui ſemꝑ neccͦ eſt rectus. ꝛ per ꝯñs nõ eſt praxis. q̄re metha. que ad talē amorē ordinaẜ: nõ ꝑꝑ hꝫ erit practica. ¶ Ad 2m ꝯcedo ꝙ ordinare in rõne directiui vel regulatiui eſt ſcie practice. ſꝫ ſic minor eſt falſa. cuꝫ dicit ꝙ methaphiſica ordinat. ꝛ ſapiētis eſt ordinare. dico ꝙ veꝝ eſt in rõne finis. ꝛ ſic intelligit Ariſto. ſꝫ hoc nõ ſufficit ad practicaꝫ ſciam. ſcia. n. practica nõ ſolũ ordinat in rõne finis. ſed etiaꝫ in rõne efficientis. ¶ Alr̄ dr̄ ꝙ ſi dirigit etiaꝫ effectiue: nõ tñ in praxi. qꝛ actꝰ aliaꝝ ſciaꝝ in q̄bus dirigit nõ ſunt alterius gñis a ſpeculatiõe. ergo nec praxis. ¶ Ad tertiũ q̄d eſt a ſili dico ꝙ nõ currit q̄tuor pedibus. qꝛ licet ſit ſile in hoc ꝙ ſicut theologia ſupnãlis perficit nos in eſſe ſupnãli: ita meth. in eſſe nãli. tñ eſt diſſimile. qꝛ theologia diuina perficit nos in amore caritatis que eſt actꝰ elicitꝰ volũtatis. ꝛ per ꝯñs vera praxis meth. aũt pfic̄ nos in actu amoris nãlis q nõ ē praxis cũ ſit neccͦ actꝰ rectꝰ. ꝛ nõ pt recte ꝛ nõ recte elici. q̄re relinqẜ ꝙ illa ſit practica. iſta vͦo nõ. ¶ Ad q̄rtũ dōm ꝙ lꝫ metha. ſit cõis oī ſcie rõne ſubi q̄d eſt ens cõe oī enti. tñ modus ꝯſiderandi nõ eſt cõis ſꝫ ꝓpriꝰ. ſ. ſpeculatiuꝰ. nec in mõ ꝯſiderandi abſtrahit ab vtraqꝫ. ſed ſolum quantum ad ſubm̄.

Maxime vero ꝑncipalis ſciaꝝ ꝛ magis principalis ſub ſeruiente eſt que cognoſcit cuius cauſa ſunt agenda ſingula. ꝛc̄.

QUerit Utrum ſpeculatiua ſcia ſit nobilior practica. ¶ Uidetur ꝙ nõ. nã cuiꝰ finis nobilior eſt. illa ſcia eſt nobilior. ſed finis practice eſt bonuꝫ eſſe. finis ſpeculatiue veꝝ ſcire. ꝑmum autē nobilius eſt 2°. pꝫ. ergo practica eſt nobilior ſpeculatiua. ¶ Preterea. ſcientia ordinatiua alterius eſt nobilior ordinata. ſed ſcientia ciuilis que eſt practica ordinat ſpeculatiuam. vt dicitur primo ethico. ergo ꝛc̄. ¶ Contra. Ari. hꝫ in littera. ſed expreſſius ꝛ. 6. ꝛ. 11. metha.

Rñdeo Scd̄ꝫ viã phi. omni practica eſt aliqua ſpeculatiua nobilior. ꝛ iõ ſpeculatiua eſt ſimpliciter nobilior practica. ꝓbatio huius. qꝛ practica eſt gratia vſus. ſpeculatiua aũt gra ſpeculandi veꝝ. ſꝫ hꝫ eſt nobiliꝰ ꝑmo. ꝓbatio. illud eſt nobilius per q̄d ꝯuenimꝰ cũ nobiliſſimo. ſꝫ per intellectionem v̄itatis ꝯuenimꝰ cũ ſubſtãtiis ſeperatis que ſunt entia nobiliſſima. nõ. n. faciũt ſic nos nec agũt aliq̄ cõia nobiſcuꝫ. ergo ꝛ ſpeculatiua eſt nobilior. hꝫ aũt intelligo: niſi practica excedat ſpeculatiuam in nobilitate obi. q̄d dico ꝑꝑ verã theologiaꝫ. tenendo ꝙ ſit practica. ¶ Contra. theologia ſupnãlis eſt nobilior metha. ꝛ tñ illa eſt vere practica. vt ſuppono tãqꝫ veꝝ. ¶ Rñdeo. veꝝ eſt. quid ergo diceẜ ad ariſto. dr̄ ꝙ methaphiſica eſt nobilior omnibus ſcientiis humanitus adinuentis. de talibus enim loquitur.

Ad argumēta Ad ꝑmum ergo dicenduꝫ ꝙ bonuꝫ ſimplr̄ nõ eſt finis practice. de qua Ari. loqẜ. ſꝫ bonũ opis. nobiliꝰ aũt eſt bonũ ſpeculatiuũ. qꝫ bonũ opis. ſcia. n. practica eſt vt boni ſimus. nõ ſimplr̄ ſꝫ ſm̄ v̄tutes. ꝛ illud nõ eſt bonũ ſimplr̄. qꝛ ſm̄ phm̄ ordinaẜ ad magis bonũ noſtrũ. ſ. vt ſpeculemur ſubãs ſepatas ꝛ quietemur in ſpeculatione eaꝝ. iſta aũt ſpeculatio eſt ſũmũ bonũ noſtrũ. qꝛ eſt felicitas ſm̄ Ari. decimo ethicoꝝ. ¶ Ad 2m nego minorē. ad ꝓbationem dico ꝙ aliud eſt ordinare ſciam in ſe. aliud ordinare quis eã legere debeat vel docere vel audire. ciuilis aũt ordinat nõ iſtã. ſed quis audiat aut doceat iſtã. 2m ꝑtinet ad practicũ. primum nõ. Unde aliud eſt ordinare vſum alicuius. ꝛ quis dꝫ legere ꝛ exercere. q̄d facit ciuilis aliud eſt ordinare ipſam ſciam in ſe. q̄d non facit practicus ciuilis. Exercitiũ ergo ciuilis ſic ordinantis eſt melius nõ ſimplr̄. ſꝫ in aliq̄ ſenſu ꝛ ſm̄ q̄d mõ ꝑexpoſito. quare rõ non concludit. ¶ Et hec de primo methaphiſice.

¶ Quare ſic videẜ habere: vt ꝓuerbialr̄ dicimus. in foribus quis delinquet. ꝛc̄.

Circa initiuꝫ ſecũdi libri methaphiſice. Queritur primo. Utꝝ prima ꝑnꝰ cõplexa. ſicut. De quolꝫ affirmatio ꝛc̄. ꝛ omne totum eſt maius ꝛc̄. ſint nobis nãlr̄ cognita. Et vr̄ ꝙ ſic. nam commen. 2°. metha. cõmēto ꝑmo. ſuper illud. nullus ignorat locum ianue in domo. dicit ꝙ prima principia ſunt nobis naturaliter cognita in quolibꝫ genere entium. ¶ Preterea. prima ꝑnꝰ complexa non ſunt nobis cognita per inuentionem. nec per doctrinam. ergo ſunt naturalr̄ nota. ꝯñs pꝫ. qꝛ non ſunt plures modi cognoſcendi qꝫ iſti duo. ꝓbatio añtis. qꝛ oē cognitũ per doctrinaꝫ vel per inuentionē cognoſciẜ per aliquid prius notũ. per illud primo poſte. oīs doctrina ꝛ oīs diſciplina. ꝛc̄. ſed ꝑmis principiis nihil eſt ꝑus notũ. ergo nõ ſunt cognita per doctrinã nec per inuētionē. ¶ Cõtra. phs tertio de aīa dicit. ꝙ aīa de ſe eſt ſicut tabula raſa in qua nihil depingitur. ergo ſm̄ ſuam naturam ꝛ ex ſe nullam habet cognitionem.

Rñdeo ꝛ dico duo. Primum ꝙ notitia ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ nõ ieſt nobis a nã. Probatio huiꝰ.

q2 oĩs nr̃a cognitio intellectiua h3 ortũ a ſenſu.⁊ per ꝯñs nõ ineſt a nã.ſ3 cognitio ꝑmoꝝ pñ⁰ꝝ eſt itellectiua.p3.vñ reſpectu ꝑmoꝝ pñ⁰ꝝ ponit habit⁹ qui dr̃ intell's.ergo ⁊c̃.maior declarat.q2 aĩa nr̃a nullã h3 cognitionẽ nãlẽ ex nã ſua.nec ſimplicĩũ nec cõplexoꝝ:ſ3 oĩs cognitio el⁹ ortã a ſenſu.ꝓ⁰.n. motu mouet ſenſus ab obio ſimplici nõ cõplexo.⁊ a ſenſu moto mouet itell's ⁊ itelligit ſimplicia q eſt ꝑm⁹ act⁹ intell's. deinde poſt appħẽſionẽ ſimplicĩũ ſeqt al'⁹ act⁹ q eſt cõponere ſimplicia adiuicẽ.⁊ poſt iſtã cõpõnẽ h3 intell's ex lumine nãli vt aſſentiat illi vitali cõplexe.ſi illõ cõplexũ ſit ꝑm pñm.

Secundum dicitũ eſt.q notitia pmoꝝ pñ⁰ꝝ dicitur nobis ineẽ nãlr.quatenus ex lumine nãli itell's ſunt in nobis nota habita notitia ſimplici terminoꝝ.quia principia cognoſcimus in q̃tũ terminos cognoſcimus.ex primo poſteriorum.

Ad argumenta Ad illud cõmẽtatoris dõm q pro tanto dicunt nobis nãliter nota pro q̃to facta cõpõne terminoꝝ ſimplicĩũ:ſtatim ex lumine nãli itell's adheret illi veritati.tñ cognitio terminoꝝ acqrit ex ſenſibus.vñ habit⁹ pñ⁰ꝝ quo adheremus primis pncipijs dr̃ intell's.❡Cõtra.ſi ſic.tũc oẽs hoies illis principijs equalr aſſentirẽt.ꝯñs eſt falſuz.ergo ⁊ añs.ꝯñtia pbat.q2 qõ ꝯſequit hoiem vel itellm nr̃m ſcõm nãm ſuam equalr reperit in oib⁹ hoib⁹.vel in oib⁹ hñtib⁹ intellm.falſitas ꝯñtis p3 per cõmẽta.qui ſup ſcõo phiſicoꝝ in pñ⁰ dicit.q aliq ꝓpter ꝯſuetudinẽ negauerũt pma pñª.⁊ exemplificat de xp̃ianis qui negãt illud.ex nihilo nihil fit.❡Dicendum q rñſio data intelligẽda eſt de pncipijs ſimplr ꝑmis.cuiuſmodi ſunt.Impoĩe eſt idẽ ſimul eẽ ⁊ nõ eẽ.omne totũ eſt maius ſua pte.⁊ h'.circa que impoĩe eſt errare.ſm phm quarto hui⁹.nõ aũt pcedit de his que pñt eẽ ꝯñes reſpectu primoꝝ pñ⁰ꝝ.ialib⁹.n.põt vnus magis q̃ alius aſſentire.⁊ de talibus loquit cõmentator vbi ſupra.❡Ad 2m principale dicẽdum q cognitio pñ⁰ꝝ q̃tum ad ſimplicia acquiritur ex ſenſib⁹.⁊ ſic aliqualr ſiunt nota ex ꝑexiſtenti cognitione.cum autẽ dicit q nõ ſunt nota per doctrinaz nec per inuentionẽ.dico q verũ eſt q̃tum ad cognitionẽ cõplexaz.⁊ iſta diuidunt acqſitionẽ ſcientie que fit per prius nota.nõ ſic aũt eſt de intellectu qui ponit habitus principioꝝ.⁊ hoc modo eſt dare tertium modũ cognoſcendi.

❡Forſitan autem ⁊ difficultate duob⁹ modis exiſtente non in rebus:ſed in nobis eſt eius cauſa.

Queritur Utruz difficultas cognoſcẽdi res ſit ex parte itell's nr̃i cognoſcentis.vel ex pte reꝝ cognoſcibiliũ.❡Et videt q ſit ex pte reꝝ.naz res ſunt cognoſcibiles in q̃tũ ſunt in actu ⁊ certe in ſe ⁊ determinate.ſcõm phm.nono huius.capl'o vltimo.ſed multe res ſunt de ſe potentiales.vt mã.⁊ multe icerte.vt tps ⁊ motus.multe ideterminate.vt ifinitũ.ergo difficultas cognoſcẽdi tales res eſt ex parte ipſaꝝ reꝝ.nõ ex parte itell's nr̃i.❡Cõfirmat per cõmẽtatorẽ ſcõo metha.capl'o primo.q difficultas itelligẽdi formas mãles eſt ex pte ipſaꝝ formaꝝ.⁊ non ex pte intell's nr̃i.❡ꝑ.ſicut ſe h3 mã ſumme diſpoſita ad ſuſceptionẽ forme:ita intell's ſumme diſpoſit⁹ ſe h3 ad intellectionẽ rei.ſ3 qñ mã eſt ſumme diſpoſita ad ſuſceptionẽ forme nõ eſt difficultas recipiẽdi formaz ex parte mãe.ſicut p3 de lumine in medio.q2.n.mediũ q̃tum eſt de ſe eſt ſumme diſpoſitũ:tõ difficultas recipiendi lumẽ nõ eſt ex parte medij.ergo ſilr ſe hẽbit intell's ſumme diſpoſit⁹ ad intellectionẽ rei.ſed intell's nr̃ eſt ſumme diſpoſit⁹ de ſe ad cognoſcẽdũ res.cum in eo nõ ſit niſi ſola priuatio cognitionis.⁊ nõ aliqd ꝯ̃riũ cognitioni reꝝ.q2 ſi ſic.in parte intellectiua eſſet ꝓpria alteratio.qõ negat phs quĩto ⁊ ſeptimo phiſicoꝝ.❡Itẽ per hoc differt ſenſus ab intellectu.q2 ſenſus corrũpit ab excellenti ſenſibili.intell's aũt magis habilitat ⁊ ꝯfortat ab excellẽti intelligibili.Cui⁹ rõ eſt.q2 ſenſus eſt po⁹ organica.nõ aũt itell's.ergo ſi itell's nõ põt intelligere:iſte defect⁹ erit ex parte reꝝ.❡Cõtra eſt phs hic qui dicit q difficultas vel cã difficultatis nõ eſt in reb⁹:ſed in nobis.qõ pbat.q2 ſicut oculi noctue.⁊c̃.

Reſpondeo Una opinio eſt cõmentatoris.q reꝝ q̃dã ſunt mãles.⁊ q̃dã imãles.Dicit ergo q ex pte itell's nr̃i eſt difficultas cognoſcẽdi ſbas ſeparatas ⁊ nõ ex pte eaꝝ.ſ3 in itellectione ſbe mãlis eſt difficultas ex pte rei.Cui⁹ rõ aſſignat.q2 vnũqdq3 eſt cognoſcibile ſcõm q eſt in actu.q2 ergo ſbe imãles ſunt oĩno in actu.mãles vero nõ ſunt ſimplr in actu.icirco nõ hñt imãles de ſe q difficulter cognoſcant.mãles aũt hñt de ſe.difficultatẽ cognoſcẽdi.❡Sed ꝯtra hoc qõ dicit de ſubſtãtijs mãlibus arguit ſic.ſi in reb⁹ mãlib⁹ eſt difficultas ex parte eaꝝ.ergo hoc idẽ erit cõparãdo illas res ad oẽm intellm.ꝯñs eſt falſum.ſicut p3 reſpectu itell's diuini.ergo ⁊ añs.pbatio ꝯñtie.q2 de oppoſituz.ſ.q difficultas cogſcẽdi nõ ſit reſpectu cuiuſcũq3 intell's ſ3 reſpectu itell's alicui⁹.ſ.nr̃i.tũc ſic.cum iſte ſbe ſint eedẽ ad quecũq3 itellm cõparent:ſequit q nõ eſt difficultas ex parte eaꝝ.ſ3 ex pte itell's nr̃i cui cõparant.❡Aliter ergo dicẽdũ.q tota difficultas cognoſcẽdi reꝝ eſt nr̃' ex pte itell's nr̃i.vñ Ari.qui videt iuuere duos modos iſti⁹ difficultatis locut⁹ eſt dubitatiue.q2 dicit forſan.ideo ſubdit q̃ſi determinãdo ſe q nõ in reb⁹ ſed in nobis eſt cã huius difficultatis.❡Si q̃ras.q̃re ergo pfectius cognoſcit vna res q̃ alia.Rñdeo q difficultas nõ eſt ex pte rei.ſ3 pfectio cognitionis põt intelligi dupl'r.vel ſcõm ꝓportionẽ.vel ſimplr.ꝑmo mõ ita pfecte itelligunt res mãles ſicut imãles.⁊ vna res ſicut alia.nam ſcõm ꝓportionẽ ita pfecte mouent intellectuz res hñtes paꝝ de entitate.ſicut hñtes multum.exẽpluz paruus ignis ſcõm ꝓportionẽ ſue virtutis ita pfecte cõburit combuſtibile:ſicut magn⁹.S3 ſcõo mõ nõ eque pfecte cognoſcunt oẽs res.ſicut magnus ignis pfectius cõburit q̃ paruus ſimplr loquẽdo ⁊ ceteris paribus.Ratio hui⁹ eſt.q2 cognoſcibilitas ſequit entitatez vel rem ſcõm q res eſt ens.q2 per idem eſt ens ⁊ cognoſcibile.naz ſicut res ſe h3 ad eſſe:ita ad cognoſcibilitatem ⁊ veritatem.ex ſcõo huius.Cõcedo ergo q difficultas cognoſcendi vel q̃tum ad mãlia vel q̃tum ad imãlia eſt ex parte intell's nr̃i.mãlia.n.nõ ſunt eque in actu ſicut imãlia.ideo ſimplr non ita perfecte cognoſcunt.cognitio tñ que põt de illis haberi eque faciliter habet ſcõm proportionẽ:ſicut de imaterialib⁹.q2 ita faciliter mouet intellectum mãle ſicut imãle ſcõm cognoſcibilitatem ſuam:nõ tñ eque intenſe ſimplr loquẽdo.ſicut exẽplificatum eſt de igne magno ⁊ paruo quoꝝ vterq3 ſcõm ꝓportionem caloris ſui eque faciliter calefacit.licet non ſimpliciter.

Ad argumenta Ad ꝑmũ dico q vnũqdq3 cognoſcit in q̃tuz ens.illa ergo que ſunt impfectiora in entitate nõ hñt ita pfectaz cognitionez ſimplr.tñ cognitio eaꝝ ꝓportionata ita facilr eſt de eis q̃tũ eſt ex pte ſui ſicut de qbuſcũq3 alijs q̃tũ ex parte ipſoꝝ.nec plus ꝯcludit rõ.❡Ad ſcõm dico q minor eſt falſa.cum dicit q intell's nr̃ eſt ſumme diſpoſit⁹ ad intellectionem rei.Ad ꝓbationẽ dicendũ.q iſta idiſpõ non eſt ꝓpter ꝯtrariũ.ſicut oculus noctue nõ h3 ꝯ̃riũ lumini ſolis.ſ3 hoc eſt ꝓpter debilitatẽ virtutis ſue in cõprehẽdẽdo.❡Ad tertiũ de dr̃ia inter ſenſum ⁊ itellm.dicendũ q difficultas iſta nõ eſt in itellectu q2 debilitat per organũ.ſed q2 virtus itellectus debilis eſt in cognoſcẽdo:ſenſus aũt h3 vtrũq3 impedimentũ.ſ.tam ex parte organi ad cui⁹ corruptionẽ debilitatur.q̃ ex parte debilitati in virtute cognitiua.

❡Sicut.n.nicticoracũ oculi ad lucem diei ſe hñt:⁊ ſic aĩe nr̃e intellectus ad ea que ſunt oĩum nature manifeſtiſſima.

q

Ueritur Utruz ſbe imãles poſſint cognoſci ſcdm ſuas qditates ab intellectu viatoris. ¶ Videt̃ ꝙ ſic. primo per cõmentatorez. qui in loco illo dicit ſic. ꝙ hoc exemplũ ariſto. nõ demõſtrat res abſtractas itelligere eſſe impoſſe nobis. ſicut eſt impoſſe veſpertilioni aſpicere ſolem. qꝛ ſi ita eſſet nã ocioſe egiſſet. qꝛ feciſſet illud qd̕ in ſe nãliter eſt intelligibile non eſſe intelligibile ab aliquo itellectu. ſicut ſi feciſſet ſolem nõ apphenſum ab aliquo viſu. ¶ P̃. intell'ͦs nihil intelligit niſi ſub rõne imãlis. ex tertio de aia. ergo maxime intelligit ſimpliciter imãlia. ꝯñtia pꝫ. qꝛ vbi maxime eſt ratio formalis obiecti: illud eſt maxime apphenſibile a potentia. probatio antecedẽtia. qꝛ ꝓpter hoc actio itell'ͦs agẽtis ponit̃ vbi obm mãle fiat aliquo mõ imãle vt ſic fiat natum ad mouenduz intellm poſſeu. Cõfirmat̃ qꝛ cõmẽtator tertio de aia recitat opinionem. Auẽpe. qui vult ꝙ itell'ͦs põt abſtrahere formalea mãli. ꝛ ſic quiditatẽ ſube mãlis a ſingularibus. quod ſi in qditatẽ ſic abſtracta adhuc remanet aliquid mãle: adhuc poteſt vlterius abſtrahere formale a mãli quouſqꝫ tandem deueniat ad quiditatẽ ſimpl'r imãlem. ꝛ hanc cognoſcit: qꝛ hanc abſtrahit a ſingularibus. ¶ P̃. de ſubiecto demonſtrationis. opꝫ eſſe notum qd eſt. ex pmo poſte. ſed de ſubſtãtijs abſtractis multa a phis demonſtrant̃. ſicut pꝫ duodecimo hui9 de intelligẽtia prima. ſ. ꝙ ſit ſempiterna. ꝛ ꝙ moueat ſicut appetibile ꝛ intelligibile nõ mota. ꝛ ꝙ eſt vita. ꝛ ꝙ ſemper actu intelligit. ꝛ ꝙ ſeipſam itelligat ſicut obm pmũ. ita etiã probat nũm intelligentiaꝝ iuxta nũm orbium celeſtiũ mobiliũ. ergo qditates oium iſtoꝝ phi cognouerũt. ¶ Contra Ariſto hic in lr̃a. Sicut ſe hꝫ oculus nicticoracis ad lucẽ diei: ſic itell'ͦs noſter ad ea que ſunt manifeſtiſſima in nã. cuiuſmodi ſunt ſbe ſeparate. ſed primũ eſt impoſſe. ergo ꝛ 2m. ¶ P̃: plus diſtat intelligibile increatuz ab intellectu creato: q̃ꝫ intelligibile creatum a ſenſu. ſꝫ intelligibile creatum nõ põt apprehẽdi a ſenſu. ergo multo min9 intelligibile icreatum ab intellectu creato. ¶ P̃. non plus ſe extẽdit potentia paſſiua q̃ꝫ potẽtia actiua ſibi corñdens. ſed potẽtia actiua intellectus que eſt intellect9 agens nõ ſe extẽdit vltra fantaſmata ꝛ ſenſibilia. ergo nec intell'ͦs poſſis: qui eſt potẽtia paſſiua. ¶ P̃. ſi ſic. ergo homo poſſet nãliter ad beatitudinẽ attingere. ꝯña eſt falſum. ergo ꝛ aũs. ꝯñtia probat̃ ex decimo ethicorum vbi dicit phs ꝙ felicitas conſiſtit in ſpeculatione iſtarum ſubſtantiarum.

In iſta qõne ſic procedam. Primo premittaz vnam opinionem. ſcdo ſubiungã eius improbationem. Tertio dicam aliter ad qõnem. ¶ Quãtũ ad primuz eſt opinio ꝙ aia coniuncta corpori non põt itelligere ſbaꝝ abſtractaꝝ quiditates. Cuius motiua ſunt duo. Primum eſt ꝙ aia cõiuncta corpori nihil intelligit niſi abſtrahẽdo a fantaſmatib9. ſed ſube ſeparate nõ faciunt fantaſmata nec pñt cognoſci ex his que faciunt fantaſmata. ergo ꝛc̃. ꝓbat̃ maior. qꝛ leſo organo fantaſie: intell'ͦs impedit̃ ab adiſcẽdo incognita: ꝛ a ſpeculando cognita. qd̕ nõ eſſet: niſi in vtraqꝫ operatione fantaſmatib9 indigeret. tuz qꝛ cũ volumus aliquid intelligere formam9 nobis idolũ quo id aſpicimus. vnde tertio de aia dicit̃ dicit ꝙ ſic ſe hñt fantaſmata ad itellectũ: ſicut ſenſibilia ad ſenſum. minor hꝫ duas partes. pma ꝓbat̃ ſic. qꝛ fantaſia eſt motus factus a ſenſu ſcdm actũ. ex ſecũdo de aia. ſed ſbe ſeparate nõ ſunt ſenſibiles. ergo nec fantaſiabiles. ſcda pars ꝓbat̃. Tum qꝛ effect9 qui nõ adequat potentiã cauſe non inducit in cognitionẽ qditatis cauſe. qꝛ quiditas talis cauſe excedit effectũ illũ. ſed ſbe ſeparate ſi cognoſcant̃ per illa que faciũt fantaſmata in nobis tñ cognoſcunt̃ per effect9 hꝫ. qui. ſ. nõ adequant potentiaz ſue cauſe. ergo ꝛc̃. Tuz qꝛ finiti ad infinitũ nulla eſt ꝓportio. ergo nec alicui9 effect9 ſenſibilis eſt ꝓportio ad qditatem dei. ſi ergo quiditas dei que eſt pma cã effect9 nõ põt cognoſci per effectũ. multo minus qditas alterius ſube ſepate. cum q̃libet alia minus cauſat q̃ꝫ prima. ſcdm primam ꝓpoſitionez de cauſis. ¶ 2m motiuũ eſt: ꝙ qꝛ qditas ſube mãlis eſt ꝓpriuz obm intell'ͦs nři poſſis. ergo nihil poterit per ſe itelligi a nobis. quod nec eſt mãlis qditas. nec cognoſcibile per talẽ qditatem. ſꝫ ſbe ſeparate ſunt hꝫ. ergo ꝛc̃. primũ manifeſtuz eſt de qditate ſbaꝝ imãliũ. 2m ꝓbat̃. vt pus per inadequationẽ ꝛ iproportionẽ. maior oſtẽdit̃. qꝛ obm ꝓportionat̃ poe cui9 eſt intell'ͦs aũt eſt po9 exiſtẽs in mã nõ tñ opat̃ mediãte organo. ergo obm ei9 erit exiſtens in mã. nõ aũt ꝯſiderat inq̃ꝫtũ exiſtẽs in mã. talis aũt eſt qditas ſbe mãlis abſtracta per intellectũ agentẽ. Cõfirmat̃. qꝛ niſi qditas mãlis eẽt obm intellectus poſſis nõ videret̃ neceſſe ponere actionez intellectus agentis circa obm intellectus poſſibilis.

Quantum ad 2m. ꝯtra iſtam opinionẽ arguit̃ ꝑ qnqꝫ rõnes. ¶ Primo ſic. oẽs hoies ſcire deſiderant. ex pmo metha. ergo maximã ſciaz maxime deſiderabũt. ſic etiã in ꝓlogo arguit phs maxima autẽ ſcia eſt circa maxime ſcibilia. cuiuſmodi ſunt pe cãe que ſũt ſbe ſeparate. ergo ſcia pmaꝝ cãrũ maxime deſiderat̃ ab hoie nãliter. ſꝫ deſideriũ nãle nõ eſt ad impoſſe. ex pmo metha. naꝫ alias eẽt fruſtra ergo poſſe eſt hoi hře ſciam de pmis cauſis: que ſunt ſbe abſtracte vel ſeparate. ¶ P̃. ſcdo quia phs. 10. ethico. ꝓbat. ꝙ felicitas hois ꝯſiſtit in ſpeculatione veritatis. ꝛ ꝯcludit in fine capituli ꝙ ſapiens erit vtiqꝫ feliciſſim9. ꝛ ſꝫ ipm in. 6. ethico. ſapiẽtia eſt circa altiſſimas cãs. ergo in ſpeculatione altiſſimaꝝ cãrum ꝯſiſtit felicitas hois. ad felicitatẽ aũt hois. cum ſit finis ꝓprius hois nõ eſt ipoſſe homini ꝯtingere. nã vt dicit̃ ſcdo hui9. nullus conat̃ ad terminũ nõ futurus venire. ¶ Itẽ nã dedit hoi nečia ad attingẽduz hũc finẽ. ſicut põt probari a ſili de ſtellis. ſicut ponit̃ ſcdo de celo ꝛ mũdo. ꝙ ſi ſtelle per ſe moueri poſſent motu ꝓgreſſiuo: nã dediſſet eis inſtrumẽta ꝛ organa ad motum. ¶ Rñdet̃ ad iſtas duas rõnes ꝙ poſſe eſt hoi ſcire ſciam maxime ſcibilẽ. q̃ꝫtũ ad primã rõnẽ. ꝛ ſpeculari altiſſimas cãs q̃ꝫtuz ad ſcdam non tñ in hac vita. ſicut oẽs deſiderant in hac vita beatitudinẽ. ſcdm Auguſti. 13. de trinitate. ad quaz nõ poſſumus ꝯtingere in hac vita. ¶ Contra. felicitas de qua loquit̃ Ariſto. decimo ethicoruz. haberi põt in hac vita. dicit enim ſic. quare erit vtiqꝫ felicitas ſpeculatio q̃daz. opus aũt erit ꝛ exteriori ꝓſperitate. nõ enim per ſe ſufficiẽs nã ad ſpeculari. ſed opꝫ corpus ſanum eſſe ꝛ cibum ꝛ reliquũ famulatum exiſtere ꝛc̃. ſed certũ eſt ꝙ illa non habent̃ niſi in hac vita. Confirmat̃. qꝛ non eſt certum. tum ex intẽtione phi ꝙ ponat aliam vitã eſſe. qꝛ in diuerſis locis. vt in ſcdo de anima. ꝛ 12°. huius videt̃ loq dubitatiue. ſed certum eſt ſecũdũ ipſum feliciſſitatẽ eſſe finez hois. ꝛ per ꝯñs poſſem attingi. ergo hoc debet poni in aliquo ſtatu quem certũ ſit illũ certitudinal'r poſuiſſe. ¶ P̃. cõtra reſponſionẽ in ſe arguit̃ primo ſic. potentia improportionabilis alicui obiecto nõ põt per aliquem habitũ aduenientẽ ſibi cognoſcere per ſe illud obiectũ. ergo ſi potẽtia intellectiua anime coniuncta corpori ſit improportionabilis quiditati ſubſtantie ſeparate: per nullum habitum quez reciperet cum eadẽ remanebit ſeparata poterit fieri proportionabilis. ergo intellectus ſeparatus non cognoſcet illas ſbas ſeparatas. ſicut nec coniunct9. probatio maioris. quia omnis habitus receptibilis in aliqua potentia. vel reſpicit pro obiecto ꝓprio obiectuz iſtius potẽtie puta. ſi ſufficiat ad eliciendũ oẽm actũ illi9 potentie in ratione proximi principij ꝛ formalis elicitiui. vel reſpicit pro obiecto ꝓprio aliquod particulare ꝯtentũ ſub obiecto potẽtie. ſicut pꝫ de diuerſis habitib9 potẽtie itellectiue. Exẽplum primi. habitus methaphiſicus forſan. Exẽpluz ſcdi. habitus geometricus vel ariſmeticus. nunq̃ꝫ tñ habitus reſpiciẽs pro obiecto aliquid improportionabile potẽtie poterit recipi in tali potentia. ¶ P̃. ſi intellectus ſeparatus cognoſceret aliquod obiectum per ſe quod modo non poteſt cognoſcere. puta. quiditatem talium ſubſtantiarũ. ergo nõ eſſet eadem potẽtia tunc ꝛ mõ. qꝛ eiuſdem potẽtie eſt idem

obiectū. ex ſcđo de aia. ¶P. tertio ad principale ſic. ph's ſe-
cūdo hui⁹ arguit ſic. ſi fines eēnt īfiniti nullus eēt agēs per
intellm̄. ꝯñia illa nō valet niſi agēs per itellm̄ itenderet nō
ſolū finē primū. ſed oēs fines eēntialr̄ ordinatos. nullū aūt
agēs per itellm̄ intēdit agere ꝓp finē quē nō cognoſcit. ergo
agens per intellm̄ cognoſcit nō ſolū finē primū. ſed etiam
oēs eēntialr̄ ordinatos in vltimū. ſi ergo nō poſſet illuz vlti
mum cognoſcere nō eſt agens per intellm̄. qđ ph's negaret.
¶P. quarto ſic. in ſcđo hui⁹ arguit ph's ſic. ſi cauſe eēnt infi-
nite: nihil ꝯtingeret cognoſci. illa ꝯñia nō valet niſi ad co-
gnitionez cuiuſlibet oporteat cognoſcere oēs cās. ſi ergo nō
ꝯtingit intelligere primā cām que eſt maxima cā cuiuſlibet
effect⁹: nullū effectū ꝯtingit itelligere. ¶P. qnto ſic. veritas
rei aut eſt ꝯformitas rei ad ꝓpriam menſurā. aut nō eſt ſine
illa ꝯformitate. ergo ſi ꝯtingat itelligere veritatez alicui⁹ rei
neāo poſe erit itelligere ꝯformitatē illius rei ad ꝓpriā men
ſuram. illa menſura eſt ꝓprie idea in mente diuina. ſed ꝯfor
mitatē ad ideā nō ꝯtingit itelligere: nō itellecta idea. cum re
ſpectus non intelligit ſine termino. ergo ſi eſt aliq̄ veritas a
nobis intelligibilis. per ꝯñs ⁊ idea. ¶Rñdet ad oēs iſtas
qnq; rōnes ꝙ nō ꝯcludūt niſi ꝙ cognoſcimus de ſubſtātijs
ſeparatis q: ſunt vel in q̄tū ſunt cauſe oiuz iſtoꝝ inferioꝝ.
nō aūt ꝓpter qđ cum effect⁹ deficiens nō ſufficiat ad cāndū
notitiam de qđ eſt cauſe. ¶Aliter rñdet ꝙ cognoſcimus de
illis ſubſtantijs ꝙ nō ſunt. q: .ſ. nō ſunt aliqđ iſtoꝝ inferioꝝ.
per hoc enim cognoſcimus ipſas eſſe cās excedētes reſpectu
horum. nō aūt cognoſcimus qđ ſunt. ⁊ hoc ꝯcludunt dicte
rōnes. ⁊ nō plus. ¶Sed ꝯtra. ṗmo ꝯtra vtrāq; ſolutionez
ſimul. nam ſcđm ph'm quarto huius. rō quā facit nomē eſt
diffinitio. diffinitio aūt exprimit qđ rei. ergo vbicūq; intel-
ligimus rōnem quā ſignificat nomē. ibi poſſum⁹ intellige-
re quid eſt res. ſ; vbicūq; imponim⁹ nomē ad ſignificandū
ibi poſſumus itelligere rōnem quā ſignificat nomē. nullus
enim ſignificat per vocē: qđ nō intelligit. ſubſtantijs aūt ab-
ſtractis vel ſeparatis imponimus noīa ꝓpria ſignificatiua
ipſaꝝ. qđ p; q: de nullo ſunt vera illa que de deo affirman
tur: niſi de iſta ſbā ſeparata cui hoc nomen imponim⁹. ergo
poſſum⁹ intelligere qđ ſunt. ¶Secūdo ꝯtra primā reſpon
ſionē ſpecialr̄ arguit ſic. naz ſcđm ph'm ſcđo poſterioꝝ. capi-
tulo illo. Iterum aūt ſpeculandū. vbi tractat de cognitione
ſi eſt ⁊ qđ eſt. vult expreſſe ꝙ qñ cognoſcit ſi eſt per ſe: tunc co
gnoſcit qđ eſt. qñ aūt cognoſcit ſi eſt per accidēs. nec cogno-
ſcimus ſi eſt. neq; qđ eſt. cum ergo de ſubſtātijs ſeparatis co
gnoſcimus ſi eſt ſcđm te. non tñ per accidēs. q: hoc nō eſt co
gnoſcere ſi eſt. ſequit ꝙ de ipſis poſſumus cognoſcere quid
eſt. maxime de deo vbi idem eſt ſi eſt. ⁊ qđ eſt. ¶P. impoſſi
bile eſt cognoſcere compoſitionez aliquoꝝ: niſi cognitis ter-
minis vel extremis. q: ſcđm ph'm primo perhyermenias.
ca°lo de verbo. eſſe ſignificat quādam compoſitionē: quaz
ſine compoſitis nō eſt itelligere. ſed eſſe imediate ineſt qdi-
tati illarū ſubſtantiaꝝ. ergo ſi cognoſcimus ſubſtātias eſſe.
⁊ per ꝯñs eſſe qditati eaꝝ ⁊ eſſe ſequit de neceſſitate ꝙ cogno
ſcimus qditates eaꝝ. ¶Tertio ꝯtra rñſionem ſecūdam ar-
guit ſpecialr̄ ſic. quia in omni ꝓpōne negatiua eſt aliqua
ꝓpoſitio affirmatiua prior. ergo ſi cognoſcat de ſbā ſepara-
ta quid nō eſt: opz cognoſcere quid eſt antecedēs p;. ex ſcđo
perhyerm̄. capitulo vltimo. vbi dicit ph's ꝙ illa propoſitio.
bonum nō eſt malū. eſt vera. q: hec affirmatiua prior eſt ve
ra. bonum eſt bonū. ⁊ quarto huius dicit ph's. notior itaq;
eſt dictio: q̄ oppoſita negatio. ſtant ergo dicte rationes im-
probantes dictam opinionem.

Quantum Ad 3^m eſt dicēdum ad q̄ōnē ꝙ ſube
ſeparate poſſunt intelligi ſcđm qditā-
tes ꝓprias ab itellectu viatoris ſcđm modum qui dicet. Cō
cluſio iſta p;. tum ex improbatione dicte opinionis. tum ex
ſcđo hui⁹ ca°lo vltimo. vbi dicit. ꝙ ignorātia de illis nō
eſt in nobis ſicut cecitas: ſed talis eſt in non habentib⁹ intel
lectū;. tum q: ſi effect⁹ ducit in cognitionem cauſe. ergo ma
gis in cognitionez magis cauſe. q: magis dependet ab illa.
magis enim ducit in cognitionem efficientis q̄ materie. q:
deus poſſet facere illum ſine mā. non autē poſſet facere ſine
efficiente. magis etiam ducit in cognitionez efficiētis remo
ti. q: minus pōt fieri ſine illo. ¶Ad vidēdum aūt quo mō
iſte ſubſtātie a nobis cognoſcant. notandum eſt ꝙ ſex ſunt
gradus cognitionis ſenſitiue qbus correſpōdēt alij ſex gra-
dus cognitiōis itellectiue. Prima cognitio eſt ituitiua que
reſpicit ob'm vt preſens eſt. ſcđa eſt abſtractiua. que. ſ. eſt per
ſpēm non intuitiuam. ſed pōt eſſe in abſentia obiecti. Ter-
tia eſt per accñs corrñdens ṗme cognitioni. ſ. per priuatio-
nem per ſe cognoſcibilis. puta. cognitio obiecti pñtis op-
poſiti obiecto primo mō. Quarta eſt cognitio per accidens
ſ; per priuationē cognoſcibilis per ſe ſcđo mō. puta. cogni
tio alicuius obiecti oppoſiti obiecto ſecūde cognitionis. qđ
in eius abſentia cognoſcit per ſpēm tñ genitā ab oppoſito.
Quinta eſt cognitio per cōpoſitionē ſpēꝝ diuerſoꝝ ſenſibi
lium. Sexta eſt cognitio alicui⁹ per accidens. puta alicuius
cui accidit obiectū per ſe. Exemplū ṗmi. viſus videt colorē.
Exemplū ſcđi. fantaſia imaginat colorē viſum. Exēpluz ter
tij. viſus videt tenebrā. Exemplū quarti. fantaſia imaginat
tenebrā. Exēplū qnti. fantaſia imaginat montē aureū. Exē
plum ſexti. homo videt per figurā ⁊ colorē ⁊ cetera alia que
ſibi accidunt. ¶Silr̄ etiā corrñdenter dicunt ſex gradus co
gnitionis itellectiue. Prima cognitio eſt ituitiua que dicit
notitia viſionis que eſt de obiecto preſenti: vt pñs eſt in ſua
exiſtētia. Secūda cognitio eſt abſtractiua que eſt obiecti pre
ſentis in ſua ſpecie genita ab obiecto qđ pōt eſſe abſens in
ſua exiſtētia. Tertia eſt cognitio obiecti oppoſiti obiecto pri
mi modi. Quarta eſt cognitio obiecti oppoſiti obiecto ſcđi
modi. Quinta eſt cognitio alicui⁹ ex ꝯceptib⁹ aggregatis.
Sexta eſt per accidens. cum aliqđ cognoſcit per ſpēm illius
qđ ſibi accidit. Exēplum primi. cognitio beatorum in pria
⁊ illa cognitio viſionis eſt nobis forte impoſſibilis pro ſta-
tu iſto. de quo alias. Exemplū ſecūdi. cum itelligo roſaz ab
ſentem. Exemplū tertij. cuz itelligo aliqđ oppoſitū ꝯrarie
vel forte priuatiue obiecto intuitiue viſo. vt cum itelligo nō
viſum obiectum intuitiue. Exemplū quarti. cum intelligit
oppoſituz ꝯrarie vel ꝓuatiue obiecto abſtractiue cognito.
puta cū itelligo nō roſam abſtractiue cognitā. Exēplū qnti.
cum itelligo aliqđ eſſe ens infinitum. neceſſariū. ſempiternū.
Exemplū ſexti. ſubſtātia itelligit per ſpeciez accidētis: ſcđm
vnam opinionez. ¶Ad ꝓpoſitū dico ꝙ quiditas ſubſtan-
tiarum ſeparatarum nō intelligit nec ṗmo nec ſecūdo nec
tertio nec quarto: ſed quinto modo. ſ. in ꝯceptu aggregato.
⁊ aliqualiter ſexto modo. ſ. per effectus ſuos. ſbe enim ſepa-
rate cognoſcunt per hoc ꝙ multa apprehenſa ſimul conci-
piunt. que oia nunq̄ alibi inueniunt. ⁊ nulli alij ꝯueniunt.
⁊ iſte eſt ꝯceptus aggregatus. puta de deo. ꝙ eſt ens infini-
tum neceſſarium ⁊ primū. ⁊c̄. que omnia nulli cōueniunt
ſimul accepta niſi deo. ⁊ ſic de alijs intelligentijs. ¶Et ſic
patet ad queſtionem.

Ad argumenta Ad primum fundamentū
cum dicit ꝙ nihil intelligi
mus niſi abſtrahendo a fantaſmatib⁹. aut itelligit ꝙ nihil
intelligimus niſi cuius cognitionem accipimus a fantaſ-
matibus. aut itelligit ꝙ nihil intelligimus niſi cuius ſpēs
ſcđm ſe prius fuit in fantaſia. primo modo detur maior. ſ;
minor eſt falſa. ſic enim de ſubſtātijs ſeparatis poſſumus in
telligere quid ſunt. ſicut p; ex precedētibus. ſi intelligit ſcđo
modo. ſic illa maior eſt falſa. q: tunc nihil eſſet per ſe itelligi
bile niſi per ſe ſenſibile. quia nihil aliud facit propriā ſpēm
in fantaſia. quod eſt falſum. ⁊ ꝯtra oēs naz aia multas rerū
qditates itelligit que nō faciūt ꝓpriā ſpēm in fantaſia. vt in
corporea. Item aia ſeipſam cognoſcit. Vñ aia diffinit ſcđo
de aia. cognoſcit etiā ſuas potētias ⁊ ſuos actus. ⁊ itētiones
ſecundas. ⁊ multa alia. quorum nullum facit propriaz ſpe-
ciem in fantaſia. patet etiam quomodo oia intelligim⁹ per

abſtractionem a fantaſmatibus.qꝛ nec in tertiã nec in quar
tam nec in quintã nec in ſextã cognitioné veníret itellect⁹:
niſi peſſet prima vel ſcḋa.tñ multa nõ cognoſcit primo mõ
nec ſcḋo mõ:⁊ ita nõ abſtracta.ſed cognoſcit ea per abſtra-
cta.qꝛ cognoſcit ea alijs modis ſequentibus.¶Ad illud de
leſione organi.dico ꝙ cã ibi nõ eſt equalitas obĩoꝝ vtriuſqꝫ
potẽtie.ſed cã eſt ordo nãlis potentiaꝝ pro ſtatu iſto.qꝛ itel
lectus nihil põt intelligere niſi fantaſia ꝑus fantaſiet circa il
lud.¶Ad illud de idolo formato.bñ verum eſt ꝙ inde ici-
pit cognitio ſed vltra intell'e ꝓgredit ad nõ hñtia idola re-
ſpuens idola.¶Ad illud qḋ adducit de' inadeq̃tione effe-
ctus.dico ꝙ nõ plus ꝯcludit niſi ꝙ effect⁹ ſb̃e ſeparate non
ducũt in cognitionem ꝑfectã ſue cauſe.ſed hoc nõ obſtante
pñt ducere in cognitionem aliq̃z imꝑfectaz.¶Ad illud qḋ
addit de improportione finiti ad ifinitum.dico ꝙ licet fini-
ti ad infinitũ nõ ſit aliqua proportio cõmenſurationis.põt
tñ eſſe proportio cognoſcẽtis ad cognitũ.que ꝓportio ma
gis requirit diſſimilitudiné q̃z ſilitudiné.vt dicet.¶Ad 2^m
fundamẽtum opinionis dicẽdum.ꝙ illa ꝓbatio.ſ.quidi-
tas mãlis eſt per ſe obm̃ itell'e:eſt falſa.ſi intelligit obm̃ pri-
mũ.ſub cuius rõne oĩa alia itelligunt.qꝛ oſtẽſum eſt multa
alia per ſe ⁊ ſcḋm ſuam q̃ditaté itelligi a nobis.quoꝝ nullũ
eſt ſb̃a mãlis.¶Ad ꝓbationez de ꝓportione obiecti ad po-
tentiã.dico ꝙ illa ꝓportio eſt mouẽtis ad mobile que ma-
gis req̃rit diſſimilitudiné q̃z ſilitudiné.qḋ ꝓbat.qꝛ aliter in
tellect⁹ angelicus qui nõ eſt itell's in corpore nec in mã ſcḋm
eos nõ poſſet intelligere quiditaté ſb̃e mãlis:que eſt in mã.
Item intellectus noſter nõ poſſet intelligere q̃ditatem roſe
ipſa non exiſtente.cum talis quiditas nõ ſit tunc mãlis.Ité
ſcḋm Auicẽnam ꝑmo metha.ens ⁊ res prima impreſſione
imprimunt in anima.que tñ nõ ſunt quiditates mãles.⁊ ſic
de multis alijs poſſet dari inſtãtia.¶Dicendũ ergo ꝙ iter
obm̃ ⁊ potentiã nõ requirit proportio in eſſe nec in modo
eſſendi.nec in nã vel eſſentia:quia tunc oculus corruptibi-
lis quo mõ videret ſolem incorruptibilez?⁊ quare ſtella vel
luna nõ cognoſcit ſolem?requirit ergo proportio diſſimili
tudinis que eſt inter motiuum ⁊ mobile.ſi aũt corpus põt
mouere intellectum.ergo multo magis incorporeũ.cuiuſ-
modi ſunt ſubſtantie ſeparate.

Ad primum principale.de illa ſimilitudine ad
veſpertillonem pꝫ q̄d dicendũ ſit
ſcḋm expoſitioné cõmẽtatoris poſitã in opponẽdo.qꝛ illud
exemplũ Ariſtotelis nõ demonſtrat res abſtractas itelligere
eſſe impoſſibile nobis.ſic inſpicere ſolez eſſe impoſſe veſper
tilioni.qꝛ ſi ita eẽt nã ocioſe egiſſet.qꝛ feciſſet illud quod de
ſe nãliter eſt intelligibile.nõ eſſe ab aliquo intellectu itelligi
bile.¶Sed ꝯtra rõnem cõmẽtatoris dicit ſatis ꝓbabil'r ꝙ
in ſuo argumẽto eſt fallacia ꝯñtis.nõ.n.ſeq̃t.ſi nã feciſſet in
telligentias non intelligibiles a nobis.ergo nec ab aliquo.
Eſt etiaz alius defectus in argumẽto.quia fruſtra dicit:qḋ
ad finé ordinat ad qué nõ põt ꝯtingere.ſicut habet ſcḋo phi
ſicorum.capitulo de caſu ⁊ fortuna.ſed ſubſtantie ſeparate
ſcḋm ſuam intelligibilitaté nõ ordinant ad itellectioné no-
ſtram vt ad finẽ.ergo nõ ſunt fruſtra intelligibiles.licet nõ
poſſint intelligi a nobis.Exemplũ.ſol.n.nõ eſt fruſtra.licet
nõ poſſit videri a veſpertilione.¶Ideo dicit aliter ꝙ ſilitu
do illa intelligit de potẽtia recipiendi ꝓpriam ſpém obiecti
genitam ab obiecto per quam fit ſcḋa notitia que dicit ab-
ſtractiua.⁊ tunc eſt impſſe vtriqꝫ.ſed in veſpertilione eſt im-
poſſibilitas ſimpl'r.in nobis autem nõ ſimpl'r.ſed ſcḋm iſtũ
ſtatum in quo tñ recipimus ſpẽs a ſenſibilib⁹.¶Aliter dr
ꝙ ſimilitudo intelligẽda eſt de quinto gradu notitie intel-
lectue.q̃ʒtum ad difficultatem.nõ q̃ʒtũ ad impoſſitaté ſcḋm
cõmenta.¶Ad 2^m cum dicit ꝙ plus diſtat intelligibile in
creatũ.⁊c.dicendũ eſt ꝙ verum eſt in eſſe.nõ tñ in cognoſci
bilitate nec in ꝓportione obiecti.¶Ad 3^m dicit vno mõ ꝙ
maior eſt falſa de illa potentia actiua que tñ eſt vnius.paſſi
ua aũt eſt ꝯtrarioz.niſi loquamur de potentia actiua prima.

¶Aliter poteſt dici ꝯceſſa maiore ꝙ intellect⁹ in actu poſſi-
bilis nõ dr amplius paſſiuus.⁊ vt fact⁹ in actu circa effect⁹
ſb̃aruz imãliũ quos apphendit per ſenſus q̃rit vlteri⁹ eaꝝ
cognitioné mõ ꝑexpoſito.¶Ad 4^m cum dr ꝙ hõ poſſet nã
liter attingere beatitudiné.nego ꝯñtiã.cui⁹ rõ eſt.qꝛ beatitu
do ꝯſiſtit in notitia intuitiua eaꝝ.qualis nõ habet a nobis
pro ſtatu iſto.vt dictũ eſt ſupra.¶Cõtra.eiuſdem po^e circa
idem obm̃ eſt eadem actio ſpé.ergo cognitio nr̃a pro nunc
nõ differt ſpé ab illa viſione.⁊ tunc omnes eſſemus beati.
licet illi qui ſunt in patria eſſent beatiores.ſicut etiam inter
eos vn⁹ beat⁹ clarius q̃z alius videt deũ.añs pꝫ.qꝛ ſiue actio
ſpecificet ab obto ſiue a potẽtia.ſi vtrũqꝫ eſt idem ⁊ actio eſt
eadez ſpé.¶Rñdeo illa cognitio differt ſpé a nr̃a cognitio-
ne.ad ꝓbationem dicẽdum ꝙ verũ eſt q̃ñ potẽtia eſt eadez
⁊ obm̃ idem.⁊ ſcḋm eunde modũ agũt.⁊ adinuicez ſe hñt.
aliter poſſet actio ſpecifice variari.Exemplũ.aqua idé obm̃
infrigidat ⁊ humectat.que ſunt actiones alterius ſpéi.ignis
etiam cõburit lignũ prope poſitum.⁊ nõ remotũ.ſed tñ ca
lefacit.Item iſta variatio põt eſſe ꝑꝑ mediũ.Exẽplũ.aliter
videt viſus per aquã.⁊ aliter per aeré.etiã ſol videt aliter in
mane q̃z in meridie ꝓpter medium vaporoſum.Item iſta
variatio põt eſſe ꝓpter lumen.nam aliter videt obm̃ aliqḋ
in lumine candele.⁊ aliter in lumine ſolis.Item etiã varia
tio põt eſſe ꝓpter rõné cognoſcẽdi.naz aliter videt aliq̄d per
ſpém ꝓpriã rectã aliter per reflexã.vt pꝫ de obiõ viſo in ſpe-
culo reflectente.Ad ꝓpoſitum.iſta viſio que eſt in via.⁊ illa
que eſt in patria.habent diuerſa lumina repñtatiua obie
cti.que adinuicem ſpecie diſtinguuntur.

¶Et manifeſtũ eſt ꝙ res hñt ꝑncipiũ: ⁊ ꝙ cauſe rerũ entiũ nõ ſunt ifinite.⁊c̃.

Queritur Utrũ ſit ponere ſtatuz in
omni genere cãruz.¶Et
videt ꝙ nõ.qꝛ mot⁹ nunq̃z icepit:maxime
circularis.ex.8.phiſicoꝝ.⁊ ſic hoc.ergo nec
gñatio vnq̃z incepit.ex ſcḋo de gñatione.⁊
per ꝯñs fuerũt ifinite gñationes.ſed q̃libet
gñatio hꝫ propriam cauſam efficientem proximum finez ⁊
mãlem in his que generant per ꝓpagationez.ergo omnes
cauſe fuerunt infinite.¶Preterea.inter primuz efficiens ⁊
quodlibet efficiens ⁊ ſic de alijs cauſis mãli formali ⁊ fina
li:diſtantia infinita.ergo poſſunt accipi media infinita.añs
pꝫ ſpecialiter de primo efficiẽte qḋ eſt infinitum.⁊ alio effi-
ciente finito.ſed inter finitum ⁊ ifinitum eſt infinita diſtan-
tia.ergo.⁊c̃.probatio conſequentie.quãto aliqua magis di
ſtant.tanto iter illa poſſunt eſſe plura media.ergo ſi diſtãt
in infinitũ.infinita poſſunt eſſe media inter illa.¶Contra.
philoſophus hic in littera.

Reſpondeo In iſta q̃one ꝑmo aliq̃ diſtinctio
nes ꝑmittent.ſcḋo ꝯnes aliq̃ ad
ducent.¶Quantũ ad ꝑmũ ſit iſta ꝑma diſtinctio.ꝙ cãruz
quedã ſunt per ſe.quedã per accñs.Uoco cauſaz per ſe que
ſcḋm ꝓpriã nãm cauſat.⁊ non ſcḋm aliq̄d ſibi accidens.ſed
cãm per accñs voco que nõ ſcḋm nãm ꝓpriã ſꝫ ſcḋm aliq̄d
ſibi accñs cauſat.exẽplũ ꝑmi.edificator edificat.⁊ hõ hoiem
generat.exemplum ſecundi.muſicum edificat.⁊ albũ gñat.
¶Secunda diſtinctio ſit iſta.ꝙ cãrum quedã ſunt eẽntiali
ter ordinate.⁊ quedam accidẽtaliter.Exemplum primi.vt
homo ⁊ ſol ſunt cauſe eſſentialiter ordinate hominis gñati.
Exemplum ſecundi.pater ⁊ auus ſunt cauſe filij.¶Differt
aũt iſta diſtinctio cãrum a prima.nã aliud eſt loqui de cau-
ſis per ſe.⁊ per accñs.⁊ aliud eſt loqui de cauſis eſſentialiter
ordinatis.⁊ accidentaliter ordinatis.nam in primo eſt tan-
tum cõparatio vnius ad vnũ.ſ.cauſe ad cauſatum.in ſcḋo
eſt comparatio duaꝝ vel pluriũ cauſarũ inter ſe.in q̃ʒtum
ab eis eſt cauſatũ.¶Notandũ aũt ꝙ cauſe eẽntialiter ordi-
nate differunt a cauſis accidentaliter ordinatis tripl'r.Pri-
ma differentia eſt.qꝛ in cauſis eſſential'r ordinatis:ſecunda

inq̄ʒtū cauſat dependet a prima.licet nō in eē.vñ cā ſcđa nō agit niſi in virtute p̄me.ſed in accidētalr̄ ordinatis:ſcđa nō depēdet a p̄ma inq̄ʒtū cā.licet depēdeat in eē ſuo.vel in aliquo alio.pʒ de filio qui pōt gñare p̄re mortuo. Scđa drīa eſt.ꝙ in cauſis eēntialr̄ ordinatis eſt cāl itas alterius ordinis ⁊ alterius rōnis.qꝛ ſuperior ſemꝑ eſt ꝑfectior.ſʒ in accidētaliter ordinatis nō eſt ſic.Iſta drīa ſequit̃ ex prima.nā nulla cā dependet eſſentialr̄ in cāndo a cā eiuſdē rōnis.qꝛ in cātione alicui9 ſufficit vnū vni9 rōnis.Ex iſta drīa ſequit̃ manifeſte ꝙ cauſe eēntialr̄ ordinate ſunt alteri9 ordinis ⁊ ſpeciei: cauſe autē accñtalr̄ ordinate eiuſdem ſpēi.Tertia drīa eſt ꝙ oēs cauſe eēntialr̄ ordinate ſimul neccio ꝯcurrūt ⁊ requiruntur ad cauſandū.Alioquin.aliq̄ per ſe cauſalitas deeſſet effectui.ſʒ in accidētaliter ordinatis nō neccio reqrit̃ ſimultas omnium in cauſando.⁊ hec tertia differentia ex prima ⁊ ſecunda ſequit̃:ſi bene attendatur.

Quantum ad ſecūdū oſtendā tres ꝯ̄nes. ¶Prima ꝯcluſio ſit iſta.In cauſis eſſentialiter ordinatis eſt impoſſi̇s ſimplr̄ infinitas. Hanc ꝓbo ſic. Cauſa vt cā hʒ rōnē p̄mi.ſi ergo cauſe ſint infinite:nō eſt dare primā.⁊ per ꝯ̄ñs nec vltimam.⁊ ſic oēs erunt medie.tota ergo vlītas cauſatorum eſſentialiter ordinatorum eſt cauſata.vel ergo ab aliqua ſui ordinis ⁊ vniuerſitatis.vel ab aliqua cauſa que nō eſt aliquid ſui ordinis ⁊ vniuerſitatis.nō primo modo.qꝛ tunc illa eſſet cā ſui.cum tota illa vniuerſitas ponat̃ cauſata.ergo eſt ſecūdo modo.nam tota vniuerſitas dependentium dependet non ab aliquo illius vniuerſitatis.illa ergo cauſa a qua dependet erit prima ⁊ etiā eſſentialiter ordinata ⁊ ſic habeo ꝓpoſitum.¶P̄.ſi in cauſis eēntialiter ordinatis eſt proceſſus in infinitum.ergo dabit̃ infinitum in actu.ꝯ̄ñs eſt falſum quod nullus ponit.ꝯ̄ñtia pʒ ex tertia drīa ſupradicta.quia omnes cauſe eēntialiter ordinate ſunt ſimul ⁊ ꝯcurrunt ad effectū. ¶P̄.prius eſt qđ eſt ꝓpinquius p̄mo ex.5.metha.caplō de p̄ori.ergo vbi nullū eſt primū.ibi nihil eſt eēntialr̄ prius.ſi ergo cauſe eſſentialr̄ ordinate eſſent infinite nulla eſſet prior ⁊ eēntialr̄ ordinata.qđ eſt drīe oppoſitū in adiecto.¶P̄.in eſſentialr̄ ordinatis ſemꝑ ſuperior eſt ꝑfectior in cāndo.ex ſcđa drīa ſupradicta.ergo ſi in īfinitū eſt ſuꝑior ī īfinitū eſt ꝑfectior.⁊ per ꝯ̄ñs infinite ꝑfectionis in cāndo.ergo nō cāns virtute alteri9.qꝛ qđlibet cauſans virtute alterius eſt dependens ab alio ⁊ impfecte cauſans.illa ergo que eſt infinite ꝑfectionis eſt ſimplr̄ prima.⁊ habet̃ ꝓpoſitū.¶2ª ꝯcluſio ſit iſta.in cauſis accidētaliter ordinatis eſt impoſſi̇s īfinitas.niſi ponat̃ ſtat9 in eēntialiter ordinatis.Hanc oſtēdo ſic.qꝛ accñtalis īfinitas ſi ponitur:hoc erit non ſimul ſed ſucceſſiue tm̄.vt alterum poſt alterū.Tunc ſic.omnis infinitas ſucceſſiua hʒ cām ꝑpetuantem ipſam.que cā in īfinitū durat.Illa cā ꝑpetuans nō pōt eſſe aliqd illius ſucceſſionis.qꝛ oīa ſucceſſiua ſunt eiuſdē rōnis.ergo eſt aliqd p̄us eēntialr̄.⁊ alterius ordinis a quo dependet q̄libet cā illius ſucceſſionis.Et tūc illa cā erit prima ⁊ eēntialr̄ ordinata.⁊ habet̃ ꝓpoſitū.Maior ꝓbat̃.qꝛ nulla difformitas ꝑpetuat̃ niſi in virtute alicui9 ꝑmanētis qđ nihil eſt illius difformitatis vel illius ſucceſſionis.¶3ª ꝯcluſio ſit iſta.ꝙ ſi negēt in cauſis eēntialis ordo:adhuc īfinitas in cauſis eſt ſimplr̄ impoſſi̇s.Hāc oſtendo ſic.certū eſt ꝙ in entibus aliqđ eſt effectū.ergo a ſe.vel ab alio.vel a nullo.nō a ſe.qꝛ ſcđm Auguſti.p̄mo de trinita.nihil eſt qđ ſeipm gignat vt ſit.nec erit a nullo.qꝛ a nullo nihil eſt effectiue.ergo ab alio.illud aliū derit p̄ma cā.⁊ per ꝯ̄ñs in illa erit ſtatus.Si dicat̃ ꝙ illa agit in virtute alteri9 prioris. Cōtra.qꝛ erit eēntialr̄ ordinata.qđ negabas.Sic ergo pʒ ad q̄ōnē ꝙ infinitas in cauſis eēntialr̄ ordinatis eſt impoſſi̇s ſimplr̄.

Ad argumenta Ad primū ꝯcedit̃ ꝙ poſita gñatione infinita ꝙ cauſe ſunt infinite.ſed iſte ſunt accidentalr̄ ordinate.vt predictuʒ eſt.¶Sed eſt dubium de cā māli.vtrū materie ſint infinite. Reſpondeo.poſito ꝙ materie eſſent plures:forſan nō eſſet incōueniens ipſas eē īfinitas ſucceſſiue.ſicut ꝯcedit̃ de alijs cauſis accidentalr̄ ordinatis.tenēdo tñ cum p̄ho ꝙ tm̄ vna eſt mā oīum formaꝝ.vt pʒ p̄mo phiſicoꝝ.⁊ p̄mo de gñatione.Dico tunc ꝙ nō ſunt infinite.ſed manet vna mā nūo in gñato ⁊ corrupto.qꝛ gñatio vnius eſt corruptio alterius.⁊ ecōuerſo.¶Cōtra.ſeptimo hui9 dicit̃ ꝙ gñans gñat aliud ꝑpter mām.¶Rñdeo ꝙ intelligit ꝙ alia eſt mā in gñante ⁊ genito.tñ cum hoc pōt ſtare ꝙ ſit eadē ſucceſſiue in gñato ⁊ in corrupto.⁊ hoc in īfinitum. ¶Ad 2m dicēdū ꝙ duplex eſt diſtantia.quedā dimenſiua.⁊ quedam ꝑfectiua.ſi loquamur de diſtātia ꝑfectiua.ſic concedo añs.ꝙ inter primū efficiens ⁊ quodlibet aliud eſt īfinita diſtātia.ſed tūc nego ꝯſequētiā.ſicut pʒ de ꝯtrarijs que maxime diſtant tali diſtātia.⁊ tñ aliqua ſunt ꝯ̄ria nō habētia mediū.ad ꝓbationē ꝯ̄ñtie pʒ ꝙ ꝓcedit de diſtātia dimenſiua.de qua añs eſt negādū.ſicut pʒ de ſe.quia inter deum ⁊ creaturam nō eſt diſtantia dimenſionalis.ſed perfectionalis.

¶Sed ſi īfinite eſſent pluralitate ſpēs cauſaꝝ non eſſet ita cognoſcere.

Queritur Utrum infinituʒ poſſit cognoſci a nobis. ¶Et videt̃ ꝙ ſic.nam deus eſt īfinitus.ſed deuʒ poſſumus cognoſcere.ſicut ꝓbatū eſt ſuperius.ergo īfinitū cognoſcit̃ a nobis. Cōfirmat̃ qꝛ cognitio rei eſt per oēs cauſas.ſcđʒ p̄hm hic in ſcđo.ergo per primā cām.ſed prima cā eſt īfinita.ergo infinitū cognoſcit̃ a nobis.¶P̄.illud cuius diffinitio ⁊ paſſiones aſſignant̃ a nobis ⁊ ei nomē imponim9 intelligit̃ a nobis.ſed īfinitum eſt h9.ſicut pʒ tertio phiſicoruʒ.caplō de īfinito.ergo ⁊c̄.¶P̄.omnes ſpecies quorūcūqʒ generum ſunt itelligibiles a nobis.qꝛ diffinibiles.ſed ſpecies numeri ⁊ figure ſunt īfinite qꝛ vltra vnam ſpeciem datam poteſt accipi alia.⁊ ſic in infinitū.ergo poſſunt cognoſci.Si dicas ꝙ iſte nō ſunt vere ſpecies qꝛ nō exiſtunt.Cōtra.ſpēs roſe eſt vere ſpēs.licet roſa non exiſtat. ¶P̄.ariſto.quarto phiſicorum.capitulo de vacuo arguit.ſic ſi duo corpora poſſunt eſſe ſimul.ergo ⁊ īfinita.ergo a ſimili ſi due ſpecies poſſunt eſſe ſimul intellectu.vt clarum eſt ꝙ ſic.ergo ⁊ īfinite.⁊ quelibet eſt principium cognoſcēdi.ergo īfinita poſſunt cognoſci a nobis.¶Contra.ſecundo huius.ſi cauſe formales eēnt īfinite nihil ꝯtingeret ſcire.Idem dicit̃ p̄mo phiſicoruʒ ꝯtra Anaxagorā ponētem principia īfinita.qꝛ tūc nihil eſſet cognoſcibile.rō p̄hi nō valet ſi infinitū poſſit cognoſci.

In iſta queſtione primo premittam vnā opinionē.ſecundo dicam aliter ad queſtionē.¶Quantum ad primū dicit̃ ꝙ infinituʒ nō poteſt intelligi a nobis ſecundum itentionem p̄hi in littera.¶Pro qua opinione arguit̃ ſic.obiectum proprium intellectus noſtri eſt quiditas rei mālis.ergo nihil eſt a nobis cognoſcibile niſi ſub ratione q̄ditatis rei mālis.ſed īfinitum nō eſt aliqd māle nec ꝯtentum ſub quiditate māli.ergo nō eſt a nobis cognoſcibile.¶P̄.ſi infinitum poſſet intelligi a nobis.vel hoc eſſet vnica intellectione.vel pluribus.ſed neutro modo eſt a nobis cognoſcibile.vt oſtendam.ergo ⁊c̄.maior pʒ a ſufficienti diuiſione.minor probatur.quia non vna.quia tunc cognoſceret per ſpeciem vnam genitam ab obiecto. Tunc ſic.omne agens agit ſm ꝙ eſt ens.ergo quod cauſat vnaʒ ſpeciem eſt vnum in actu.omne aūt tale habet vnā formā.infinitum aūt nō hʒ formam.quia forme eſt terminare.īfinitum autem nō terminat̃.¶Secundo probat̃ ꝙ infinitum nō poſſet pluribus intellectionibus cognoſci.quia ſi ſic tūc eſſent in intellectu plures ſpecies ſimul.ſed plures ſpecies intelligibiles ſunt plures forme eiuſdē rationis.⁊ per ꝯ̄ñs ſunt incōpoſſibiles in eodeʒ.ex quinto huius.nō ergo poſſunt ſimul ꝑficere intellectū.ergo ⁊c̄.¶P̄.obiectum ⁊ potētia ꝓportionant̃.ſed iter finitum ⁊ īfinitum nō eſt proportio.ergo itellectus noſter tū ſit finit9 in eēndo.⁊ per ꝯ̄ñs īte

operando nõ poterit intelligere iſinitũ. His pmiſſis rñdeť ſcḋm iſtã opinionez ad rõnes in oppoſitũ. ¶ Ad primũ de deo dr̃ ꝙ vtiqꝫ de⁹ eſt iſinit⁹. ⁊ põt cognoſci a nobis. nõ tñ ſub rõne iſiniti. qḋ pbať. qꝛ deus nõ cognoſciť niſi per effectũ. nullus aũt effect⁹ adequať ei. ⁊ p ꝯñs nõ põt ducere in cognitionẽ ei⁹ ſcḋm ꝙ iſinit⁹. ¶ Ad ꝯfirmationẽ per idẽ. qꝛ licet pma cã ſit iſinita: nõ tñ cognoſciť a nobis ſcḋm ꝙ iſinita. ¶ Ad aliud dr̃ ꝙ multis iponim⁹ noia que tñ non ſunt intelligibilia. Exẽplũ. ſignificamus. n. nihil. ⁊ tñ nihil nõ eſt intelligibile. Cũ etiã dr̃ ꝙ iſinitũ diffinim⁹. ⁊c̃. dr̃ ꝙ diffinitio eſt duplex. q̃dã ẽ diffinitio qd rei. q̃dã vo qd nois. pma bñ arguit diffinitũ eẽ cognſcibile. ſꝫ 2ª nõ. qꝛ põt eẽ taz entis q̃ꝫ nõ entis. ⁊ m̃ nõ ens nõ eſt itelligibile. talis. n. diffinitio infiniti eſt poſita tertio phiſicoꝝ. ¶ Ad aliud cuꝫ dr̃ de ſpẽbus nũi ⁊ figure. Rñdeť ꝙ ſole ille ſpẽs que in ſuis ſingularib⁹ pñt per ſenſum apphendi ſunt a nobis cognoſcibiles. tales aũt ſunt finite. ¶ Ad vltimuꝫ arguiť a ſili. dr̃ ꝙ nõ eſt ſile hic ⁊ ibi. qꝛ locus eſt termin⁹ corporis. ⁊ hꝫ rõnez forme inq̃ꝫtũ terminãs ipm corp⁹. corp⁹ aũt locatũ eſt ſicut mã: forẽ enim eſt terminare. ⁊ mãe terminari. ſpẽs vo intelligibiles hñt reſpectu intell'ꝰ modũ forme iformãtis ⁊ pficientis. itellectus vo modũ mãe ⁊ pfectibilis. nũc aũt ſi vna forma poteſt terminare ⁊ iformare duo. pari rõne iſinita. qꝛ terminatio ⁊ informatio eſt a parte ei⁹. ideo ſequiť ꝙ ſi vn⁹ loc⁹ põt terminare ⁊ recipere duo corpora pari rõne infinita. ⁊ pp ħ illud añs eſt impoſ'e. ſꝫ ſi mã põt pfici a duabus formis nõ oppoſitis. nõ pp̄ter hoc ſequiť ꝙ ab iſinitis. qꝛ hoc argueret ipſi⁹ materie infinitã capacitatem. licet ergo intell's poſſit informari a duab⁹ ſpẽb⁹ ſimul: non pp hoc ſequiť ꝙ ab infinitis. ¶ Aliter diciť ꝙ ꝯñа phi eſt intelligẽda qñ eſt tanta repugnãtia reſpectu paucoꝝ: q̃ꝫta eſt reſpectu pluriũ. ſic eſt in pposito phi. qꝛ eſt tanta repugnãtia ex parte loci ꝙ in eodem loco ſint duo corpora. q̃ꝫta ſi ſint plura. ideo ſequiť ꝙ ſi duo corpora poſſint eſſe ſimul. ergo iſinita. nõ aũt ſic eſt de ſpẽbus. qꝛ nõ eſt tãta repugnãtia eſſe ſimul duas ſpẽs in intellectu. ſicut plures vel iſinitas. ¶ Cõtra iſtas ſolutiones arguiť. ⁊ pmo ꝯtra primã. cum dr̃ ꝙ de⁹ nõ põt cognoſci a nobis ſcḋm ꝙ infinitus. Cõtra. qꝛ nos intelligimus deum vt creatorem. ſed vt eſt creator eſt infinitus. qꝛ poª creatiua eſt infinita. ergo intelligim⁹ eũ vt infinitũ. ¶ P. deus intelligiť a nobis vt eſt finis vltim⁹. ſed vt ſic eſt infinit⁹. ergo intelligim⁹ eum vt infinitũ. pbatio maioris. qꝛ vt in hoc ſcḋo diciť. omne agens per intellectũ cognoſcit vltimũ finem. vt vltimus eſt. arguiť. n. ibi ſic ſi fines eſſent iſiniti. ergo nulluꝫ agens per intellectũ eſt. qꝛ oẽ tale cognoſcit finẽ vltimũ propter quẽ agit. pbatio minoris. qꝛ omni bono finito ꝯtingit intelligere aliud magis bonũ. ſi ergo de ſcḋm ꝙ vltimus finis nõ ſit bonũ infinitũ. ergo poſſumus itelligere maius bonũ deo ſcḋm q̃ꝫ vltimus finis. ergo aliqd aliud p̄ter deũ erit vltimior finis quod eſt hereticũ ⁊ abſurdum. ¶ P. ois cognitio cõplexa pſupponit cognitionem terminoꝝ. ſed infinitum attribuimus deo ⁊ remouemus a creatura. dicẽdo ꝙ deus eſt infinit⁹ ⁊ creatura non. ergo cognoſcimus ipm infinitũ ſcḋm ꝙ eſt alteruꝫ extremum illius cõplexionis. ⁊ vt ſic attribuiť deo: ⁊ remoueť a creatura. ¶ Cõtra ſcḋaꝫ cũ dr̃ ad argumentũ ꝙ nihil ſignificať. ⁊ tñ nõ eſt intelligibile. Arguitur. qꝛ voces ſunt ſigna rerum mediantib⁹ ꝯceptib⁹ ergo nihil ſignificať quin prius precõcipiať ⁊ preintelligať. añs pꝫ pmo periermenias. voces ſunt ſigna paſſionũ que ſunt in aia. ⁊ ibidẽ diciť ꝙ ſicut voces ſunt ſigna paſſionũ. ſic paſſiones ſunt ſigna rerũ. Cõfirmať. qꝛ quarto hui⁹ dr̃. ꝙ ſi nihil intelligiť: nihil ſignificať. ¶ P. impoſ'e eſt intelligere diſtam extremoꝝ: niſi ipſa extrema intelligaťr. ſed nos intelligimus diſtam inter ens ⁊ nihil. ergo cognoſcimus ens ⁊ nihil. Confirmať. qꝛ priuationes ⁊ negationes ſunt intelligibiles. cum de ipſis formenť alique ppõnes. ⁊ m̃ priuationes ⁊ negationes ſunt formalr̃ nihil. ¶ Cõtra tertiã ſolutionem de ſpẽbus numeri. videť ꝙ poſſumus intelligere numeros infinitos. qꝛ per ſpẽm vnius vnitatis põt intelligi alia vnitas. ſicut vult Auguſtin⁹ ꝙ per ſpẽm vni⁹ ſolis poſſumus intelligere quot volum⁹ ſoles. per ſpẽm ergo vnius vnitatis pñt intelligi nũi infiniti per replicationẽ vnitatis. nõ dico ſimul ⁊ ſucceſſiue. ſed hoc ſufficit. ¶ Cõtra ſolutionem quartã licet. n. ſilitudo nõ valeat oino. tñ nõ videť eſſe aliq̃ repugnãtia ex parte intell's qn poſſint infinite ſpẽs eẽ in intellectu in actu primo. ſicut centrum põt terminare infinitas lineas. põt. n. intell's vt videť ſcire iſinita in habitu ſi eẽt qui imprimeret iſinitas ſpẽs in ipſo. verũ eſt tñ ꝙ itell's nõ põt nãliter infinitas ſpẽs acquirere. Cui⁹ rõ eſt. qꝛ opꝫ ꝙ acqreret illas ſpẽs ex actib⁹ ſuis. ⁊ per ꝯñs ꝙ pcederent actus infiniti. qḋ eſt impoſ'e. tñ ꝙ intell's hẽat iſinitas ſpẽs per infuſionẽ: nõ videť incõueniens. ſicut forte habuit aia xpi. de quo alias. qꝛ magis eſt alterius negotij. nec rõnes facte pro opinione cogunt. ¶ Et ideo ad primã cũ dr̃ ꝙ ppriũ obm intellect⁹ nr̃i eſt qditas rei mãlis. dico ꝙ falſuꝫ eſt. ſicut oſtẽſum eſt ſupra. qõne de cognitione ſbarũ ſeparataꝝ. põt tñ pro nũc oſtẽdi vnica rõne. ſic nullus habitus poᶜ põt aliqd hr̃e pro obto cõius obto illi poᶜ. qꝛ nunq̃ꝫ habitus excedit poᵃᵐ cuius eſt. ſed habitus metha. hꝫ pro obto ens inq̃ꝫtũ ens. vt ipſemet ꝯcedit qui eſt alterius opinionis. ens autez inq̃ꝫtũ eſt cõius qditate mãli. ergo qditas mãlis nõ eſt obiectum adequatũ itell's. ¶ Ad 2ᵐ rñdeo ꝙ infinitũ põt intelligi vnica itellectione. Ad pbationẽ cuꝫ dr̃ ꝙ hr̃et cognoſci per vnã ſpẽm ꝯcedo ꝙ põt cognoſci per vnã ſpẽm. nõ tñ genitã ab eo. ſicut pbatio procedit. vel dato ꝙ gigneret vnam ſpẽm: nõ ſequiť ex hoc ꝙ infinitũ eſſet terminatũ. qꝛ forma terminat illud in quo eſt. illa aũt ſpẽs genita ab iſinito non eẽt in iſinito. ſed in ipſo intellectu finito cognoſcẽte. ¶ Contra illud etiam qḋ dr̃ ꝙ nihil itelligiť a nobis vnica intellectione niſi per vnam ſpẽm. arguiť ſic. omne qḋ põt eẽ vnuꝫ extremũ vni⁹ cõpõnis apud itellm̃ põt itelligi vnica itellectione ſimplici. ſed poſ'e eſt aliqua duo quoꝝ due ſpẽs ſunt in intellectu eẽ vnũ extremũ vni⁹ cõpõnis apud intellectuꝫ. ergo ⁊c̃. maior pbať. qꝛ intell's tantũ illud apphendit ſimplici apphẽſione pmo qḋ cõponit cũ alio. pbatio minoris. qꝛ mons aureus nõ itelligiť vna ſpẽ. cũ nihil vnũ tale ſit in re extra: qḋ vnã ſpẽm facit in ſenſu. ⁊ per ꝯñs nec in itellectu. ⁊ tñ ꝯſtat ꝙ mons aureus eſt extremuꝫ vni⁹ cõpõnis. vt ſi dicať ꝙ mons aureus eſt figmẽtũ. vel aliqd tale. ¶ P. multa poſſumus ſimul ſcire. ergo ſimul itelligere. ꝯñia p̈ꝫ. qꝛ cuiuſlibet ſciti in actu: eſt ſpẽs in itellectu in actu. añs pbatur. qꝛ ſi ꝯſidero vnã ꝯ̊nem per ſpẽm in actu. ⁊ cognoſco per poſ'e alias duas ꝯ̊nes in habitu. ſi nõ habeo ſpẽs illarũ duarum in actu: opꝫ ergo me ingrere ſpẽs illarum ꝯ̊num. ſed pono p poſ'e ꝙ ſingulare nõ ſit extra in re qḋ poſſet facere ſpẽm in ſenſu. ⁊ per ꝯñs nec intellectu. vel tũc nunq̃ꝫ itelligam illam ꝯ̊nem. vel habeo illã ſpẽm in actu. ſicut de prima ꝯ̊ne. nec ex virtute fantaſtica poteſt abſtrahi ſpecies illi⁹ ꝯcluſionis. qꝛ ibi nõ poſſunt eẽ ſimul due ſpẽs ſcḋm te. ſicut in itellectu. nec eſt incõueniẽs plurã accidẽtia ⁊ plures ſpẽs eiuſdẽ rõnis ⁊ generis ſcḋm eſſe intentionale eſſe in eodem ſbto ſimul. ſic duo lumina ſunt in eadẽ parte medij. de quo diceť amplius qnto huius. ¶ Ad 3ᵐ de pportione obti ad potentiã dicẽdũ ſicut prius. ⁊ poteſt ſic argui ꝯtra euꝫ. quero de qua pportione loqueris. qꝛ vel de pportione numerali. vel de pportione pfectionis. vel de pportione finiti ad finitum. primo modo nõ põt. qꝛ eadem poª numero poteſt in plura obiecta numero. ſecũdo modo nõ vt itelligiť proportio pfectionis quod aliquotiens ſumptũ reddit aliud. vnus enim infinities ſumptus non reddet ſolem qꝛ eſt alterius rõnis. tertio modo nõ. qꝛ pportio potẽtie ⁊ obiecti ẽſt pportio mouẽtis ⁊ moti. ⁊ m̃ ſi aliquid moueť a finito põt etiã moueri ab infinito. ſicut celũ põt moueri a deo qḋ nũc moueť ab angelo. ¶ Ad formã iam ſupius dictũ fuit ꝙ illa pportio cum ſit motui a mobile magis reqrit diſſilitudinem q̃ꝫ ſilitudinẽ. ¶ Opinio ergo pdicta nõ cogit q̃ꝫtũ ad

rationes nec valet quantum ad reſponſiones.

Quantū Ad ſcḋm ꝑncipale ꝑmo ꝑmittā q̄ſdam diſtinctiones. ſcḋo oñdaꝫ aliq̄s ꝯcluſiones. ¶ Quantū ad ꝑmū ſit iſta ꝑma diſtinctio ꝙ infinituꝫ pōt tripl'r accipi. ſ. negatiue: priuatiue: ⁊ ꝯtrarie. ꝑmo mō dicit̄ infinitū quod nō eſt aptū natuꝫ finiri ſed repugnat ſibi eo modo quo dicit̄ tertio phiſi. ꝙ punctus eſt infinitus ſicut vox eſt inuiſibilis. Infinitū priuatiue dicit̄ qḋ priuat fineꝫ vel finitatē in apto nato finiri. ⁊ hoc ſonat vocabulū. Infinitum ꝯtrarie eſt qḋ negat finitatē ponendo eius oppoſituꝫ. ⁊ iſto mō loquit̄ aliter ⁊ boetius ſup predicamēta. capitulo de qualitate: vbi dicit ſic pħs. qualitati ineſt hr̄e ꝯ̄riuꝫ ſicut iniuſtitia contrariat̄ iuſticie: iniuſtus enim cōtrarie dicit̄ eo ꝙ habet habitū ꝯ̄riū ex actibus generatū. ſic infinitū contrarie negat finitatē cū poſitione ꝯtrarij puta infinitū extēſum ſine terminis. ⁊ ſic loquit̄ pħs ꝑmo phiſi. ꝯtra ꝑmenidem ⁊ meliſſum. Iſtud infinitū ꝯ̄rie dcm̄ pōt dupl'r intelligi. vno modo ꝙ ſit actu exiſtens ſine terminis. alio modo ꝙ ſit in potentia. quod diffinit pħs tertio phiſi. ſ. infinitū eſt cuius quātitatē accipientib⁹ ſemp eſt aliq̄d extra accipe. ita ꝙ q̄ꝫtūcūq̄ꝫ accipiat̄ ſemp eſt aliq̄d extra. ſi tñ eſſet priuatiue vel negatiue nō ſemp eſſet aliq̄d extra accipe. ergo infinitū duobus modis vltimis. ſ. priuatiue ⁊ ꝯtrarie ſemp eſt in q̄ꝫtitate molis vel virtutis. q̄ꝫtitas aūt oīs dicta ꝓprie vel methaphorice eſt magnitudo vel multitudo dicta proprie vel methaphorice. ergo oīs infinitas talis eſt in magnitudine vel multitudine ꝓpria vel methaphorica. ¶ Secunda diſtinctio ſit iſta ꝙ infinitū pōt dupliciter accipi. vno modo pro rōne infinitatis in ſe. alio modo pro ſubſtrato rōni infinitatis. ⁊ pro eo quod ſubeſt tali rōni aliud eſt. n. querere de rōne infinitatis in ſe: ⁊ aliud de eo qḋ ſubeſt tali rōni infinitatis. ſicut aliud eſt querere de ente per accidēs. aliud eſt q̄rere de eo qḋ ſubeſt vel eſt ſub ente per accidens. pħs. n. ſexto huius ꝓbat q̄daꝫ de ente ꝑ accñs. ex quo ſequit̄ ꝙ de ente ꝑ accñs pōt eſſe ſcia. ⁊ tamē ibi ꝓbat ꝙ de ente per accñs non poteſt eſſe ſcientia. primū intelligit̄ de rōne entis in ſe. 2^m de illo cui ineſt. ſic in propoſito dicitur de infinito.

De ſecūdo declarabo. 8. ꝯcluſiones. prima ꝯcluſio ſit iſta. Infinitū ꝯtrarie in magnitudine vigoris vel pſectionis a nobis eſt intelligibile. hanc oñdo ſic. de⁹ eſt infinitus ꝯtrarie in magnitudine pſectionis. ſed deus eſt a nobis intelligibilis. ergo ⁊c̄. maior pꝫ. q2 deus eſt infinitus ⁊ nō negatiue nec priuatiue. ergo cōtrarie. minor eſt oſtenſa ſuperius. ¶ Scḋa ꝯcluſio ſit iſta. Infinitum ꝯ̄rie in multitudine nō pōt cognoſci a nobis ſil' tanq̄ꝫ vnū obiectū. hāc oñdo ſic. itellect⁹ qui icludit ꝯtradictionē eſt impoſſibilis. ſed itellect⁹ intelligēs īfinitū ꝯtrarie in multitudine eſt h⁹. ergo ⁊c̄. maior eſt euidēs. ſꝫ minor pꝫ ex p̄cedētib⁹. tū q2 nō eſt dare īfinitū in re in actu. tū q2 īfinita multitudie ſunt itelligibilia īfinitis actibus: qḋ repugnat itellectui nr̄o. ¶ Tertia ꝯcluſio ſit iſta. Infinitum cōtrarie in multitudine nō pōt intelligi a nobis ſucceſſiue puta itelligēdo vnū poſt aliud. hāc oſtendo ſic. Si īfinitū in multitudine pōt itelligi ſucceſſiue. ergo cōtingit infinitū ꝑtranſire. ꝯñs eſt euidenter falſuꝫ. ergo ⁊ añs. ꝓbatio ꝯñe. q2 ſi cōtingerēt itelligere infinitū in multitudine ſucceſſiue. oporteret totā iſtaꝫ multitudineꝫ ꝑtranſire. ¶ Notādū aūt eſt ꝙ iſta concluſio videt̄ ire ad mentē phi. ⁊ certū eſt ꝙ de actibus itellectus actu īfinitis ſiue ſil' ſiue ſucceſſiue. q2 v̄tus nō ſufficit ad tot actiones hñdas ſil' ſiue ſucceſſiue ⁊ hoc mō loquit̄ pħs. habitualiter āt itelligi īfinita per ſpēs ꝓpꝛias nō q̄dem nāl'r acq̄ſitas ſꝫ a deo īpreſſas forte nō eſt īpoſſibile. de quo alias. ¶ Quarta ꝯcluſio ſit iſta. īfinitū ꝯtrarie in magnitudine quātitatis molis nō pōt itelligi a nobis. hāc oñdo ſic. itellect⁹ qui icludit contradictionē eſt īpoſſi'e. ſꝫ itelligere īfinitū in tali magnitudie icludit ꝯ̄dictionē ꝑ q̄ꝫto nō eſt dare tale īfinitū in re. ergo ⁊c̄. ¶ Quinta ꝯcl'o ſit iſta. īfinitū ꝑuatiue ī magnitudie molis nō pōt itelligi a nobis. iſta ꝓbat̄ ſic precedens. q2 nō eſt dare aliq̄uam talem magnitudineꝫ que ſit apta nata finiri. ⁊ nō ſit actu finita. ⁊ iō intellectus itelligēs tale īfinituꝫ repugnat rei. ¶ Sexta ꝯcl'o ſit iſta. īfinitū ꝑuatiue in multitudine nō pōt intelligi a nobis. hoc pꝫ ſic p̄cedēs. q2 nulla eſt multitudo que ſit apta nata finiri. ⁊ nō actu finita. quare intellectus itelligēs multitudinē infinitā repugnat rei. ¶ Aduertendū ꝙ oēs p̄dicte ꝯcluſiones accipiūt infinitū pro re ſubſtrata ⁊ que ſubijcit̄ rōni īfinitatis. ¶ Si aūt querat̄ de īfinito accepto pro rōne īfinitatis in ſe. ſit iſta ſeptima ꝯcluſio. ſ. ꝙ infinitū iſto mō pōt itelligi a nobis: quam ſic oñdo. impoſſi'e eſt aliq̄d intelligere ineſſe vel nō ineſſe alteri niſi ipm̄ prius apprehendat̄ ab itellectu ſimplici ſꝫ infinitū omni mō dictum poſſumus cognoſcere alicui ineſſe vel nō ineſſe. ergo nec io ipſuꝫ infinitū vt ſic pri⁹ eſt apprehēſuꝫ ab itellectu. Ex oib⁹ p̄dictis ꝯcludo correlatiue ꝙ īfinitū acceptū pro re ſubſtrata ſic eſt impoſſibile intelligi vel nō itelligi. ſicut eſt poſſi'e eſſe vel nō eſſe ex ꝑte rei. vñ infinitū pſectione ſicut eſt de⁹ eſt intelligibile a nobis. Infinitū aūt in magnitudine molis vel in multitudine ſcḋm actū nō. Item infinitū in eſſentialiter ordinatis vel in actu vel in potētia ſeu priuatiue ſeu ꝯ̄rie nō pōt itelligi a nobis. cui⁹ rō eſt q2 repugnat rei. īfinitum aūt ſiue in multitudine ſiue in magnitudie: ſiue in q̄buſcūq̄ꝫ accītaliter ordinatis ſi in potētia accipiat̄ pōt intelligi a nobis. ⁊ h̄ potētial'r acceptū. vt ſic ſꝑ itellectus cōformet̄ rei. ¶ Octaua ꝯcluſio ſit iſta. Infinitū negatiue pōt intelligi a nobis. h̄ pꝫ. q2 pūctus vel vnitas pōt itelligi a nobis. ſꝫ ipa ſunt īfinita negatiue. ergo infinita negatiue pñt a nobis cognoſci. Ex predictis pꝫ quid ſit dicendum ad queſtionem.

Ad argumēta Ad ꝑmū ⁊ ad ꝯfirmationē pꝫ ꝙ verū ꝯcludūt. q2 arguūt de īfinito in magnitudine pſectionis. qḋ eſt de⁹. vñ Damaſcenus q̄rto ſententiarū. ꝙ hoc ſolū poſſum⁹ ſcire de deo ꝙ eſt īfinitus ⁊ icōprehenſibilis. ¶ Ad aliud cū arguitur ꝙ infinitū pōt diffiniri ⁊ paſſiones de eo demōſtrari. dicēdum ꝙ ꝓbat de īfinito accepto nō ꝑ re ſubſtrata ſꝫ ꝑ rōne īfiniti in ſe. ¶ Ad aliud de infinitate ſpēꝝ nūeri ⁊ figure. dico ꝙ oēs ſunt itelligibiles a nobis nō ſil' ſꝫ ſucceſſiue: tñ nō ꝯtingit ꝑtranſire. ¶ Ad vltimū cū arguit̄ ꝙ ſi duo corpora ⁊c̄. dictuꝫ eſt ꝙ īfinite ſpēs pñt eſſe ſimul in itellectu actu ꝑmo. nō nāl'r ſed ſi a deo iſundant̄ ſicut ſupius tactū eſt. ⁊ tñ nō ſequit̄ ꝙ itellectus in actu ſcḋo poſſit intelligere īfinita. ¶ Ad auctes phi in oppo^m dico ꝙ itelligit ꝙ īfinitas in multitudie que itelligit̄ per diuerſas ſpēs nō pōt itelligi a nobis eſto ꝙ intellectus hr̄et īfinitas ſpēs apud ſe. q2 nō poſſet elicere ſimul īfinitos actus ⁊ oꝑationes. nec poſſet itelligere vnum poſt aliud q2 nō poſſet ea ꝑtranſire. ¶ Et h̄ de ſcḋo methaphice.

¶ Ampli⁹ āt m'ltis exñtiū nō īſunt oib⁹ oīa. quo nāq̄ꝫ mō poſſe eſt vñ ꝑncipiū eē in īmobilibus. aut boni naturam? ⁊c̄.

Irca tertiuꝫ libruꝫ metha. ¶ Queritur verū in imobilibus ſit cauſa efficiens ⁊ finalis. ⁊ vr̄ ꝙ ſic. nā mediuꝫ demōſtrationis reducit̄ ad genus cauſe efficientis. ſed ſcie mathe. que ſunt de imobilibus vere demōſtrāt. ergo in imobilibus eſt d̄e iuenire rōnem efficiētis. maior eſt nota ex ſcḋo phiſico. vbi pħs prin^a dēmōſtrationis enumerat iter cauſas efficientes ratione medij. ¶ Item ꝑmo poſterioꝝ dicit ꝙ prin^a demōſtrationis ſunt cauſe concluſionis. mediū aūt nō eſt cauſa mālis: q2 nō itrat ꝯcl'onem. nec eſt cauſa formalis nec finalis. relinquitur ergo ꝙ ſit cā efficiēs. ¶ Preterea imobilia ſunt entia. ergo hn̄t rationem finis. añs pꝫ. ſꝫ ꝯña

probatur.qꝛ quod habet rationem entis habet rationem boni:cum bonum ⁊ ens conuertantur.finis autem ⁊ bonū ſunt idem.vt dicitur hic.¶Contra Ariſt.hic in littera.

Rn̄deo ad q̄one. ꝑmo ꝑmittā aliq̄s diſtinctiones ſcd̄o dicā ad q̄onē. ¶Quantum ad primū ſit iſta prima diſtinctio ꝙ imobilia ſunt in duplici genere. quedā ſunt immobilia mouentia vt deus ⁊ intelligentie. quedam que non mouent nec mouenꝫ vt mathematica. ¶Secunda diſtinctio ſit iſta ꝙ duplex eſt efficiens.quoddā dans eſſe ſine motu.quoddam dās eſſe cū motu.exemplū primi.deus qui non agit interueniente motu.exemplum ſecundi.omne agens phyſicum. ¶Tertia diſtinctio ſit iſta.ꝙ duplex eſt finis.quidā qui attingiꝫ mediante motu.quidam qui attingiꝫ ſine motu.primus finis corn̄det ſecundo efficienti:ſcd̄s finis ꝑmo. ¶Quarta diſtinctio ſit iſta.ꝙ motus repiꝫ in aliquo triplr̄.ſ.vel effectiue.vel ſubiue.vel terminatiue.exemplū ꝑmi.deꝰ ⁊ intelligentie:exm̄ ſcd̄i.celum ⁊ quodlibet mobile.exemplū tertij.albedo ⁊ quelibet forma motū terminās. ¶Quinta diſtinctio ſit iſta:ꝙ finis repiꝫ in aliquo duplr̄.vno modo qꝛ ipſuꝫ eſt finis.alio mō qꝛ ordinaꝫ ad finē.exemplū primi.deus qui eſt finis oium:exemplū ſcd̄i.creatura omnis que ad deū vt ad finem ordinatur.

Quantū Ad ſcd̄ꝫ videndū eſt ꝑmo de efficiēte.2°.de fine.de primo ſi ſit ſermo de imobilibus ꝑmo mō que.ſ.ſunt imobilia mouentia.ſic dico duo.primū eſt ꝙ deus eſt efficiēs imobile ſine motu.ſecundū dictū eſt.oē efficiens imobile aliud a prima cauſa eſt efficiens per motū.Si aūt ſit ſermo de imobilibus ſcd̄o modo.que.ſ.nec mouent nec mouenꝫ vt ſunt mathe.ſic dico ꝙ nullo modo repiꝫ in eis realiter loquendo rō efficientis.nec cum motu nec ſine motu.nā mathe.vt talia nō habent eſſe aliqd̄ reale.¶De ſcd̄o q̄ſtuꝫ eſt de fine.ſi ſit ſermo de imobilibus ꝑmoᵒ.que.ſ.ſunt mouētia ſic dico duo.ꝑmū eſt ꝙ loquendo de fine ꝑmo mō qui eſt ipꝫ qd̄ eſt finis.ſic finis reperitur in ꝑma cā que eſt oium finis.2m dcm̄ eſt ꝙ loquēdo de fine ſcd̄o mō ꝓut finis repiꝫ in aliquo qꝛ ipſuꝫ ordinaꝫ ad fineꝫ.ſic dico ꝙ finis repiꝫ in oi creatura ſiue mobili ſiue imobili.¶Si aūt ſit ſmo de imobilibus ſcd̄o mō.ſic pōt dici ꝙ in eis nō eſt finis aliquo modo realr̄ loquendo.Uel poſſet dici ꝙ in eis eſt finis ſcd̄o modo vt finis repiꝫ in aliquo ſm ꝙ ipſuꝫ ad finē ordinanꝫ.nā mathe.eodē modo quo ſunt aliquid circa primā cām ordinanꝫ ad ipſaꝫ ad quaꝫ oia entia vt ad finem naturaliter ordinantur.

Sed Hic eſt vnū dubiū vtrū in imobilibꝰ poſſit motus repiri. ¶Dicēdū ꝙ de motu ſubiue aliter eſt ſm viā phi.aliter ſm viā theologi.nā ſm phꝫ nec deus nec intelligētie pn̄t eſſe ſubm motus ſed ſunt ſimplr̄ imobiles. ¶Sed ſm viā theologoꝝ oēs intelligentie ꝑter primā poſſunt moueri etiā localiter.qꝛ moueri de loco ad locū non repugnat angelo. ¶De imobilibus antēꝫ mathe.pꝫ ꝙ in eis nullo mō eſt motus ſubiue realr̄ loquendo.Si aūt loquamur de motu terminatiue ſimplr̄.negādū eſt motū in imobilibus eſſe.de deo qd̄ē pꝫ.qꝛ eſt oino iterminabilis.de intelligentijs etiā pꝫ.qꝛ licet ſint ꝓducibiles in eſſe non tn̄ per motū.qꝛ deus a quo ꝓducte ſunt non ꝓducit aliqd per motū.De mathema.aūt pꝫ.qꝛ non ꝓducunꝫ in eſſe per motuꝫ. ¶Si aūt loq̄mur de motu effectiue.ſic dico ꝙ tā in deo q̄ꝫ in intelligentijs eſt repire motū.qꝛ oēs mouent vt mouere pn̄t.De mathe.aūt pꝫ.qꝛ nec mouent nec mouenꝫ realiter loquendo.ſic ergo pꝫ ad q̄onē. ¶Ad primū in oppoſitū dicēdū eſt ꝙ lꝫ mediū reſpcū ꝯclōnis dicaꝫ hr̄e rōnē efficiētis nō tn̄ eſt hꝫ realr̄ loq̄ndo ⁊ per motuꝫ.ſic loqꝫ hꝑ hꝰ. ¶Contra.qꝛ diſcurſus demōſtratiuꝰ vr̄ eſt qd̄ā motꝰ. ¶Rn̄deo.ꝙ nō eſt motꝰ realis.qꝛ ſit ꝑ itellectū. ¶Ad ſm dicendū ꝙ non oē bonum habet rōnē finis niſi illud ad qd̄ oia alia ordinanꝫ.mathe.aūt lꝫ aliq̄lr̄ poſſint dici eſſe ordinata ad finē extriſecū.tn̄ in eis nō eſt finis ad quē aliud ordinanꝫ.ita ꝙ vnū ſit finis alterius proprie loquendo.

¶Nō āt ē poſſe genꝰ exn̄tiū vnū eē neqꝫ vnū:neqꝫ ens.nā neceſſe dr̄ias cuiuſlꝫ generis eē ⁊ vnū eē quālꝫ:impl̄e eſt aūt predicari:aut ſpēs generis de proprijs differētijs aut gn̄is ſine ſuis ſpeciebꝰ.Quare ſi eſt vnuꝫ genus:aut ens:nulla differentia:nec vnum:nec ens erit.⁊c̄.

Querit Utrꝫ genus ꝑdiceꝫ de dr̄ia per ſe.Et videꝫ ꝙ ſic.nā hō per ſe eſt rōnalis.ergo rōnale p ſe eſt hō.ergo rōnale per ſe eſt aial.ꝯn̄a pꝰ ꝓbaꝫ.qꝛ ꝓpō neceſſaria ꝯuertiꝫ in necn̄.ex ꝑmo prioꝝ.ergo per ſe in per ſe.2a ꝯn̄a ꝓbaꝫ.qꝛ hō per ſe eſt aial.ſi ergo rōnale per ſe eſt hō.ſeqꝫ ꝙ per ſe eſt aial. ¶P̄.hō per ſe eſt aial.hō p ſe eſt rōnalis.ergo rōnale per ſe ē aial.iſta illatio ꝓbaꝫ.qꝛ ſic ex ꝑmiſſis necijs ſeqꝫ ꝯclō necia.ita ex per ſe per ſe. ¶P̄.ſeptimo huiꝰ dr̄:ꝙ qn̄ aliqd de alio predicaꝫ per ſe ꝑmo mō.vnū ꝑdicaꝫ de alio.et in abſtracto.ergo iſte ſunt ve.humanitas eſt rōnalitas.⁊ humanitas eſt aialitas.qꝛ iſte ſunt per ſe in ꝑmo mō.hō eſt rōnalis.hō eſt aial.ergo ſequiꝫ ꝙ rōnalitas eſt aialitas.⁊ tunc ꝯcretuꝫ ꝑdicabiꝫ de ꝯcreto per ſe ꝑmoᵒ.dicēdo ꝙ rōnale eſt aial. ¶P̄.ſi genꝰ per accn̄s ꝑdicaꝫ de dr̄ia.ergo per accn̄s predicaꝫ de ſpecie.ꝯn̄s eſt falſuꝫ:ergo ⁊ an̄s.ꝓbatio ꝯn̄tie.qꝛ qn̄ aliquid ꝑdicatur de aliquo per accn̄s:predicaꝫ per accn̄s de quocunqꝫ in quo illud formalr̄ includiꝫ.dr̄ia aūt formalr̄ icludiꝫ in ſpē.ergo ſi genꝰ ꝑdicaꝫ per accidens de dr̄ia.ꝑdicaꝫ ⁊ de ſpē per accn̄s. ¶Contra.qꝛ ſi ſic.ergo vnū animal erit multa aialia.ꝯn̄s eſt falſuꝫ.ergo ⁊ an̄s.ꝓbatio ꝯn̄e qꝛ aial ⁊ rōnale includunꝫ in ꝯceptu ſpēi.puta hoīs.aut ergo idem aial importatur per genus ⁊ dr̄iā.aut aliud ⁊ aliud.ſi ꝑm.ergo erit nugatio in diffinitione hoīs.ſi 2m.hr̄ ꝓpm.ꝙ hō erit duo aialia.

Rn̄deo ꝙ genꝰ nō ꝑdicaꝫ per ſe de dr̄ia.qd̄ pꝫ per Auicēnā qnto methaphiſice dicentē.ꝙ lꝫ genus ⁊ dr̄ia ꝑdicenꝫ de toto.i.de ſpecie.nō tn̄ ſignificant totū per ſe.ſꝫ genus ſignificat mal̄e.dr̄ia aūt formale vtrūqꝫ aūt ſignificat ꝑtē ſpēi per modū totiꝰ.⁊ ſic mal̄e eſt extra formale:ſic ꝯceptus generis eſt extra ꝯceptum differentie.

Ad argumēta Ad ꝑmū negāda eſt ꝯn̄a.ſꝫ eſt fallacia ꝯn̄tis.ꝑſeitas aūt ſignificat cāꝫ ꝑdicati eſſe in ſubiecto ſuꝑiꝰ aūt non hꝫ cām quare inferiꝰ ſibi inſit.ſꝫ magis ecōuerſo.in ſubiecto ergo pōt eē cā inherentie ꝑdicati:licet in ꝑdicato nō ſit cā ꝙ ſubꝫ ſibi inſit Ad ꝓbationē dico ꝙ non valet ſīlitudo de ꝓpōne per ſe ⁊ necia.Ratio huiꝰ eſt.qꝛ antecedens nō pōt eſſe verum vel neceſſariū:niſi etiā ꝯſequēs ſit veꝝ vel neceſſariū.alioquin poſſet eſſe verū ſine illo.ꝓpō ergo ꝯuerſa nō pōt eſſe vā ſeu neceſſaria que ſe hꝫ vt antecedēs:niſi ꝓpoſitio conuertens que ſe habet vt ꝯſequens ſit vera ſeu necia.verūtamē an̄s poteſt habere cām quare ꝑdicatū vel ꝯſequens ſibi inſit.ſꝫ nō ecōuerſo vt dictū eſt.alioqn vniuerſalis affirmatiua cōuerteretur ſimplr̄.qꝛ per ſe preſupponit de omni.ꝓpō ergo per ſe non necia ꝯuertiꝫ in per ſe. ¶Ad 2m per ideꝫ.qꝛ licet ex ꝑmiſſis.neceſſarijs que ſe hn̄t vt antecedēs in ſillogiſmo non poſſit ſeq ꝯcluſio niſi neceſſaria que ſe hꝫ vt ꝯſequens.alioquin premiſſe poſſent eſſe vere ſine ꝯcluſione.tamen ex ꝑmiſſis per ſe pōt ſequi cōcluſio per accidēs.licet neceſſaria. ¶Cōtra.ꝑmo poſterioꝝ.diciꝫ ꝙ ſi per accn̄s.ergo non neceſſarium.Rn̄deo.illud eſt veꝝ de accn̄tibꝰ comparatis ad ſubm̄.ꝑdicatio enim per accidēs generis de differentia.non eſt aliqs modus per accidēs qui opponiꝫ ad neceſſariū.de quo per accidens habeꝫ primo poſterioꝝ quādo.ſ.predicatur accidens de accidente.vel accidens de ſubiecto.vel ſubiectū de accidente.⁊ de tali verum eſt ꝙ ſi per accidens.ergo

non neceſſarium. dr̄ia aūt non eſt proprie accidens generis. niſi accipiendo accidens alicuius quod eſt ex̄ ꝯceptū quidditatiuū ⁊ formalē. ⁊ ideo talis ꝑdicatio per accidens poteſt ſimul ſtare cū neccio ¶ Ad tertiū dicenduȝ ꝙ premiſſe ſunt falſe. ſ. humanitas eſt aialitas ⁊ ſimiliter humanitas eſt rōnalitas. Ad ꝓbationē eſt ſciendū ꝙ duplex eſt concretio. ⁊ duplex eſt abſtractio. vna ꝯcretio eſt ad ſubm̄: puta qn̄ aliquid denominat aliud qđ eſt extra ſuā eſſentiam. alia eſt ad ſuppoſitū. puta qn̄ aliquid ſignificat aliquid per modū denominantis aliqd ꝓprie nature. exempluȝ primi. albū qđ denominat ſubȝ. exemplū ſecūdi. vt hec albedo eſt albedo. Silr̄ eſt duplex abſtractio correſpondens. vna a ſubiecto. alia a ſuppoſito ꝓprio. exemplū primi. cū albedo abſtrahit̄ ab homine. exēplū ſcđi. cū albedo abſtrahit̄ ab hac albedine. ⁊ homo ab hoc homine. ¶ Ad formā ergo rōnis dico ꝙ dictuȝ phi ſeptimo hui⁹ verū eſt de ꝯcretis ⁊ abſtractis ſcđo modo. ſed nō ꝑmo modo. vnde ſi hec eſt vā. hic homo eſt homo: hec eſt vera. hec humanitas eſt humanitas. nō tamē ſic ſe hȝ in concretis ⁊ abſtractis ꝑmo modo. nō. n. valet. ſi homo eſt albus. ergo humanitas eſt albedo. Ratio hui⁹ eſt. qr̄ in predicatione per ſe ꝑmo⁰ eſt ꝑdicatio rōne qditatis. quādo aūt ꝑdicatū eſt intra qditatē ſubiecti: ꝑciſo quocūqȝ alio adhuc eſt de intellectu ſubi. ſed ſi ſit concretū ad ſubm̄: ſubm̄ eſt extra. nec predicatū eſt idē ſubiecto. Ad ꝓpoſitū dico ꝙ rōnale in concreto ideo predicat̄ de hoīe. qr̄ rōne ſuppoſiti ſignificat per modū toti⁹. in abſtracto aūt aufert̄ iſte modus: ⁊ ſignificat per modū partis. pars aūt nō ꝑdicat̄ de toto. quare iſte ambe ſunt falſe. humanitas eſt aialitas. humanitas eſt rōnalitas. ¶ Ad quartū nego ꝯñiā. ad ꝓbationē dicendū ꝙ iſta maior eſt vera: ſi illud dat intelligere ⁊ facit vnū per accidens cū alio. differentia autē cū genere nō facit vnū per accidens. ſed vnū per ſe. ¶ Aliter dr̄ ⁊ eſt idē ꝙ ſi genus predicat̄ de differentia per accidēs: ꝓprie nō eſt predicatio per accidens. qr̄ non eſt in aliquo iſtoꝝ triū modorum qui ponuntur primo poſte. ſed eſt per accidens largo modo. eo ꝙ predicatū eſt extra rationem ſubiecti. ⁊ ſic per accidens diuidit̄ cōtra per ſe primo vel ſecundo modo.

¶ Silr̄ āt ſe hȝ circa nūc i tpe. ſ. n. hoc cōtingit fieri ⁊ corrumpi: attū videt̄ aliquid ſꝑ eē. nō ſubſtātia aliq̄ exiſtēs: ⁊c̄.

q Uerit̄ Utrū idēȝ nunc vel inſtans ſit in toto tpe. ¶ Et eſt vna opinio ſatis cōis que orit̄ ex hoc tertio. ⁊ etiam ex q̄rto phycoꝝ. capitulo de tpe. ꝙ eſt idem ſcđm ſubſtantiā in toto tpe. licet ſit aliud ⁊ aliud ſm̄ eſſe. Quod oſtendit̄ ſic. ſubſtātia ipſius nunc correſpondet ſubē ipſius mobilis. variatio aūt ipſi⁹ nunc ſm̄ eſſe correſpōdet variationi mot⁹. vn̄ ſm̄ defluxuȝ motus variat̄ nunc ſcđȝ eſſe. licet maneat idem ſecundū ſubſtantiam ꝓpter identitatē mobilis in toto motu. ¶ Sed ꝯtra iſtā opinionē in quantū v̄ba vident̄ ſonare arguit̄ per duas rōnes phi q̄rto phicoꝝ. ꝑmo ſic. illa dr̄ ſimul que ſunt in eodē nunc indiuiſibili. ſi ergo idē eſt nūc in toto tpe. ergo illa que fuerūt in milleſimo anno: ⁊ que ſunt hodie erunt ſimul. qđ eſt falſuȝ euidēter. ¶ Reſpondet̄ ꝙ oīa pn̄t eſſe in eodē nūc realr̄. ſicut vnū mobile realiter per ſuū motū hȝ eē in oībus ptibus ſpacij. non tn̄ oīa ſunt in eodē nūc ſm̄ rōnē ſicut nec eſt idē mobile ſm̄ rōnē. vt hȝ eſſe in diuerſis ptibus ſpacij. ¶ Cōtra. vniformitas ſilitatis accipienda eſt correſpondēter idētitati ipſi⁹ nūc. vt que ſunt in eodē nūc realr̄ ſint ſimul realr̄. ⁊ que ſunt in eodē nunc ſm̄ rōnē: ſint ſimul ſm̄ rōnē. ſi ergo in toto tpe eſt idē nūc realr̄. ⁊ alteꝝ ſȝ rōnē. ſequit̄ ꝙ illa que fuerunt in milleſimo anno ⁊ que ſunt hodie erūt ſimul realr̄ ⁊ ſm̄ veritatē. licet nō ſint ſimul ſȝ rōnē. qđ nullus ſane mētis diceret. ¶ Pꝰ ſcđo. cuiuſlibet continui ſunt duo termini diſtincti. ſȝ tps eſt qđdā ꝯtinuū cuius termini ſunt ipſa nunc. ergo ipſa nūc ſunt diſtincta. Iſta ratio declarat̄. qr̄ ipſum nunc ſm̄ ſubam eſt aliqđ indiuiſibile de genere q̄ntitatis. tūc q̄ro cui⁹ ꝯtinui ſit terminus vel cui⁹ diſcreti ſit pars? qr̄ oē indiuiſibile qđ eſt per ſe de gn̄e quātitatis vel eſt termin⁹ ꝯtinui. vel pars diſcreti. ſi ponit̄ pars diſcreti. ergo tps ponit̄ diſcretū. qđ phs nō ꝯcederet ꝓprie loquendo: Si ponit̄ terminus ꝯtinui opȝ ergo ꝙ ſit aliud ⁊ aliud ſm̄ ꝙ terminat aliā ⁊ aliā ptem ꝯtinui. qđ eſt ꝓpoſitū. Reſpondet̄ ꝙ vnū ⁊ idem nunc ſm̄ rem poteſt terminare aliquod tps ex vtraqȝ parte ſicut vnū ⁊ idē mobile per ſuū motum terminat aliqđ ſpaciuȝ ex vtraqȝ parte. qr̄ prius exiſtens in principio alicuius ſpacij ſit poſtea per motuȝ in fine illius ſpacij. ¶ Contra. qr̄ illa eſſe accidunt illi nunc eidē ſm̄ ſubſtantiā ⁊ ſcđm rē. qr̄ per te illud nunc manet idē ſub diuerſis eſſe. ⁊ per ꝯñs illa eſſe accidunt ſibi. ergo nunc ipſa non per ſe ſed per accidens eſt terminus tpis. quod eſt falſuȝ. nā oē indiuiſibile de gn̄e q̄ntitatis per ſe terminat q̄ntitatē vel eſt pars diſcreti. quare ſequit̄ ꝙ tale idē nunc nō ſit indiuiſibile per ſe de genere q̄ntitatis. ¶ Preterea illa eſſe quero cuius generis ſint ſi ſunt indiuiſibilia de gn̄e q̄ntitatis. ergo ſufficiunt ad terminandū ꝓpriū ꝯtinuū abſqȝ illo nūc ſm̄ ſubam. qđ nullus diceret. Si aūt ſint alteri⁹ gn̄is. puta qualitatis. ergo q̄litas per ſe eſt rō terminandi ꝯtinuum in gn̄e q̄ntitatis. qđ eſt falſuȝ. videt̄ ergo rōnes phi ſtare. nec ipſe eas aliqn̄ ſoluit. ¶ Preterea ad principale. ſi idē nunc ſm̄ ſubam flueret per totū tempus. ergo totus eius fluxus cōponeret̄ ex indiuiſibilibus. ⁊ per ꝯſequens tempus cuȝ ſm̄ eos nunc fluens cauſet tempus. ꝯñs eſt maniſeſte falſuȝ ergo ⁊ antecedens. ꝓbatio conſequentie. qr̄ nunc indiuiſibile non poſſet fluere niſi ſcđm eſſe diuerſa que neceſſario ſunt indiuiſibilia. ꝓbat autē phs ſexto phiſi. ꝙ indiuiſibile non pōt moueri. qr̄ tūc motus eius componeret̄ ex indiuiſibilibus. qr̄ prius pertranſit minus vel equale q̄ȝ maius. ergo tēpus eſſet cōpoſitū ex indiuiſibilib⁹. quod eſt contra phm̄. ¶ Preterea oīs mutatio hȝ aliquā menſurā. ſi ergo idem nunc ſcđm ſubam mutatur ſcđm diuerſa eē. oportet ipſius vel ſuorum eſſe q̄rere aliq̄ȝ menſuram. illa vel erit tempus vel erit nunc. ⁊ ſic in infinitū. ¶ Dicēdū ergo aliter ꝙ nunc eſt aliud ⁊ aliud ſcđm ſubam in toto tpe. ſicut eſt alius ⁊ alius punctus in tota linea. ſed ad ſaluandū phm̄ qui ꝑma facie videt̄ dicere oppoſitum eſt notandum ꝙ non eſt intentio phi ꝙ idem nunc maneat in toto tempore. ſȝ quodcūqȝ vnum nunc de pluribus conſideratū ſecūdum ſe eſt idem. ⁊ hoc eſt dicere eſſe idem ſcđm ſubam. conſideratum autem in ordine ad tps preteritum ⁊ futurum non. ſed cum ſit terminus preteriti ⁊ principium futuri dr̄ diſtingui ſm̄ eē. qr̄ alia eſt ratio finis ⁊ principij. vt ſic. vnum ergo nunc habet identitatem ſecundum ſubam. i. a ſe ⁊ ſcđm ſe ⁊ habet diuiſionē ſcđm eſſe reſpectu partium temporis. ⁊ non eſt tanta identitas inſtantis in toto tempore cum ſint infinita inſtātia q̄ȝta eſt idētitas vnius inſtātis. ergo in toto tpe neceſſe eſt eſſe aliud ⁊ aliud nunc ſecūdū ſubam. ¶ Et ad hoc valet declaratio philoſophi quam iſti addunt pro. ſe de mobili quod manet idem. non qdem mobile vt abſolute precedit mutationem. qr̄ hō mō non eſt tempus mēſura eius nec aliquid pertinens ad tps. ſed forte vt ſic euū eſt menſura eius: de quo alias. ſed mobile vt eſt ſub vna mutatione eſt idē ſȝ ſubam. i. ſcđm eſſe illi⁹ mutationis conſiderate in ſe vel ſm̄ ſe. eſt autem aliud ſm̄ eſſe. id eſt vt ſub illa mutatione terminat preteritum ⁊ initiat futuꝝ. ⁊ ſecūdū hoc dicit̄ alibi ⁊ alibi eſſe non qdem actu ſed in eodē vbi medio inter extrema in q̄ȝtum illud terminat motum ſcđm prius vbi. ⁊ inchoat motum ſcđm poſterius vbi. dicit̄ aūt alibi ⁊ alibi eſſe quatenus mutari eſt aliquid vtriuſqȝ extremi. ¶ Et hec de tertio methaphiſice.

¶ Ens āt mltis modis dicit̄. ſȝ ad vnū ⁊ ad vnā aliquā naturā. ſȝ nō equoce. ⁊c̄.

Irca quartuz libium methaphiſice. Queritur. Utrum ens vniuoce predicet̃ de oibus entibus. vr̃ ꝙ nõ. per porphiriũ. Siqs inqt oia entia vocet equiuoce nũcupabit. ¶ Confirmatur. qꝛ nihil vnum predicatur vniuoce de omnibus ꝓp infinitatem entium in natura. ¶ Cõtra phs h lr̃a. d. ꝙ ens multipl̃r dr̃ nõ tñ equoce. ergo vniuoce ſi vniuocum ⁊ equiuocum ſunt immediata.

Rñdeo In iſta qõne ꝑmo recitabo vnã opinionẽ. ſcdo dicã aliter ad qõnẽ. ¶ Quãtuz ad ꝑm ſciendũ eſt ꝙ eſt vna opio antiq̃ quã ẽt ſequunt̃ aliqui moderni tenentes ꝑtem negatiuã. pro qua arguit̃ multipliciẗ. ꝑmo auctoritatibus. nã 4°. huiꝰ dicit phs ꝙ ens dr̃ de entibus ſicut ſanũ de ſanis. ⁊ ꝙ metha. eſt vna ſcia non qꝛ oia illa de qbus eſt dicant̃ ſm vnũ ſed ad vnũ. i. nõ vniuoce ſed analogice. ergo ſubm metha. qd̃ eſt ens nõ eſt vniuocuz ſed analogũ. ¶ Itẽ. 7°. huiꝰ dr̃ ꝙ qualitates ⁊ cetera accñtia ſunt entia ſicut logici dñt nõ ens eſſe ens ⁊ nõ ſcibile eſſe ſcibile. ⁊ ſicut vas dr̃ ſalubre ⁊ corpus: ſed in oibꝰ iſtis nõ eſt vniuocatio eiꝰ qd̃ dicit̃ de pluribꝰ. patet. g̃. ⁊c̃. ¶ Itẽ. ꝑmo phi. dicit phs ꝙ ꝑncipiũ ꝓcedendi ꝯtra Parmenidem ⁊ Meliſſum eſt qñ ens dicit̃ multipl̃r. Arguit̃ etiã per rõnes ⁊ ꝑmo ſic. ſi ens eſt vniuocum ad oia entia. ergo ens eſt genus. ꝯñs eſt falſuz ⁊ ꝯtra phm 3°. metha. ergo ⁊ añs. ꝓbatio ꝯñe. qꝛ tũc ens diceret̃ in qd de pluribꝰ drñtibꝰ ſpẽ. qd̃ eſt ꝓpriuz gñi. ¶ Confirmat̃ rõ. ꝙ ſi ens eſt hꝫ. ergo ꝑdicat̃ de entibus ſm rõnẽ alicuius vl̃is. nõ drĩe. qꝛ nõ ꝑdicat̃ in quale. nec ꝓprij. nec accidentis. qꝛ h ſunt ex̃ eſſentiã eiꝰ de quo dñr. nõ ſic ens. nec ẽc ꝑdicat̃ vt ſpẽs vt pꝫ. ergo relinquit̃ ꝙ ꝑdicat̃ vt genus. ¶ Preterea ſi ens eſt vniuocũ ad decez gña. ergo deſcendit in illa per aliqs drĩas. ſint. a. ⁊. b. aut ergo. a. ⁊. b. icludũt ens aut nõ. ſi ſic. ergo in cõceptu cuiuſtz gñis gñaliſſimi includeret̃ bis ens. ⁊ per ꝯñs nugatio. Si nõ. ergo. a. ⁊. b. non ſunt entia. ⁊ tũc nõ ens erit de intellectu entis. nã. a. ⁊. b. includũtur in cõceptibꝰ decẽ genez. ¶ Preterea. illa que ſunt totaliter ⁊ imediate ſub extremis ꝯdictionis nihil eſt cõe vniuocũ. ſed deus ⁊ creatura. ſuba ⁊ accidens ſunt hꝫ. nã ſunt ſub iſtis extremis ꝯdictionis. dependere ⁊ nõ dependere. cauſatum ⁊ nõ cauſatũ. eſſe ab alio ⁊ nõ eſſe ab alio. pꝫ ergo ꝙ nihil eſt eis cõmune vniuocũ. ꝓbat̃ maior. qꝛ ois ꝯcepꝰ cõis eſt neuter reſpectu illoꝝ quibꝰ eſt cõis. ſed nullus ꝯceptus reſpectu ꝯdictorioꝝ eſt neuter. ſꝫ eſt nec̃io alter illoꝝ. aliogn ꝯdictoria hñt mediũ. ¶ Preterea. que ſunt primo diuerſa in nullo ꝯueniunt. ſꝫ deꝰ eſt primo diuerſus a creatura ⁊ vnũ ꝑdicamentũ ab alio ergo nec deus ⁊ creatura nec decẽ gña ꝯueniũt in aliquo. nec per ꝯñs in aliquo conceptu cõi vniuoco. maior eſt euidens. ſꝫ ꝑa ꝑs minoris de deo ⁊ creatura ꝓbat̃. qꝛ aliogn deus hrẽt quo ꝯueniret ⁊ quo differret a creatura. ⁊ ita nõ eſſet ſimpl̃r ſimplex. 2a ꝑs de decẽ gñibꝰ ꝓbat̃. qꝛ alr̃ nõ eſſet negatiua imediata qñ negat̃ vnũ genus gñaliſſimũ ab alio. ꝯñs eſt falſuz. ⁊ ꝯtra phm ꝑmo poſte. ꝓbatio ꝯñe. qꝛ tunc extrema illius negatiue ꝯueniunt in aliquo toto. puta in ente. qd̃ nõ põt eſſe in ꝓpoſitione imediata negatiua. ſicut dr̃ ꝑmo poſte. vbi ſupra. iſta ergo negatiua. q̃titas nõ eſt ſuba. non ẽt imediata. ¶ Preterea vbi tm̃ eſt vnitas attributionis nõ põt eſſe vnitas vniuocationis. ſed oia entia attribuunt̃ ad ſubam in rõne entis: vt dr̃ in h quarto. Itẽ creature ad deũ in rõne entis opꝫ ponere vnitatem attributionis. ergo ens nõ eſt vniuocum predictis.

Quantũ Ad ſꝫ alia eſt opio quã teneo tanq̃ verã. ꝙ ens eſt vniuocũ deo ⁊ creature. ſube ⁊ accñti: ⁊ gñalr̃ oibꝰ entibus de qbus ꝑdicat̃. ¶ Ad cuiꝰ euidentiã ꝑmo ꝑmittã vnã diſtinctionẽ. 2°. dicã triplicẽ ꝯclonem. ¶ De ꝑmo ſciẽdũ eſt ꝙ vniuocatio eſt triplex. q̃daz eſt vniuocatio phyca. q̃dã logica. ⁊ q̃dã metha. vniuocatio phica eſt vnitas nãe ex nã rei circũſcripto di ope intell̃c: de illa vniuocatione loqr̃ phs. 7°. phiſi. qñ dic. ꝙ in ſpẽ ſpãliſſima eſt ꝓpe cõpatio ⁊ nõ in gñe. q̃tenus ſpẽs dicit vnã nãz ⁊ vniuocã. nõ aũt genꝰ. ſꝫ latẽt equocationes in gñibus. genꝰ. n. dr̃ equocũ equocatione oppoa vniuocationi phyce eo ꝙ nõ corrñdet ſibi vna nã vel ypoſtaſis extra. ſꝫ plures ſm ꝙ dicit cõmẽ. ⁊ themiſtiꝰ ſup ꝑmũ de aĩa. vniuocatio iſta ſolũ eſt in ſpẽ ſpãliſſima que vẽ dicit vnã nãz vnitate reali: minore tñ q̃z ſit vnitas numeralis. ſicut declarabit̃ in. 7. ¶ Uniuocatio logica eſt vnitas alicuiꝰ realitatis vel intẽtionis ꝑme ſub vna intẽtione logica ꝯcepte. vbi gr̃a. ſub intẽtione gñis vel drĩe vel alicuiꝰ alterius ſcd̃e intẽtionis. Logicꝰ. n. ꝯñderabit hꝫ intẽtiones ſcd̃as adiunctas ꝑmis. Ex quo ꝯcludo correlarie ꝑmo ꝙ aliqd̃ trãſcendens eſt ꝓprie vniuocũ vniuocatione logica. qꝛ lꝫ nulla ſcd̃a intẽtio in gñe puta genꝰ ⁊ drĩa cõpetit alicui trãſcendẽti ⁊ exñti ex̃ genus. ſicut pꝫ. aliq̃ tñ cõpetit ſibi puta intentio vl̃itatis que eſt logica ⁊ 2a intentio. ¶ 2°. ꝯcludo ꝙ aliqd eſſe vniuocuz vniuocatione logica ⁊ equocũ equocatione phyca nõ repugnat. pꝫ. n. ex ꝑdictis ꝙ genus eſt equocũ equocatione phyca. ⁊ tñ eſt vniuocũ vniuocatione logica. ¶ Uniuocatio methaphyſica eſt vnitas alicuius ꝑme intẽtionis abſtrahibilis per itell̃m a pluribꝰ ex nã rei circũſcripta q̃cũqꝫ itẽtione 2a vel logica. ⁊ h mõ tranſcendẽtibꝰ nõ repugnat vniuocatio. vt dicet̃. ex quo ꝯcluditur correlarie ꝙ aliqd eſt vniuocũ metha. qd̃ nõ eſt vniuocũ ꝓprie phyce loquẽdo. ¶ De 2° ſit iſta ꝑa ꝯcluſio. Ens cõiter ſumptũ nõ eſt vniuocũ oibus entibꝰ vniuocatione phica. hãc oñdo ſic. ꝯceptui entis cõiter ſumpti non rñdet vna nã in re ex̃. ergo ꝯcepꝰ entis nõ eſt vniuocꝰ vniuocatõe phica. añs eſt euidens. qꝛ ꝯceptui entis in cõi ſubſunt oia entia de qbꝰ certũ eſt ꝙ nõ dñt aliq̃z vnã nãz. ꝯñs ẽt pꝫ ex ꝑcedẽtibus. ¶ 2a ꝯclo ſit iſta. ens cõiter ſumptũ eſt vẽ vniuocũ oibus entibꝰ vniuocatõe logica. hãc oñdo ſic. illꝫ qd̃ dicit̃ aliq̃z vnã realitatẽ vel ꝑam itẽtionẽ ꝯceptã ſub aliq̃ itẽtione logica eſt vniuocũ vniuocatõe logica: ſꝫ ens cõiter ſumptũ eſt hꝫ. g̃ ⁊c̃. maior pꝫ ex diffõne vniuocatõis logice poſite ſupiꝰ. minor ẽt. eſt euidẽs. qꝛ lꝫ ens cõiter ſumptũ nõ ꝯcipiat̃ ſub itẽtione gñis vel drĩe vel alicuiꝰ alteriꝰ ſcd̃e itẽtiõis in gñe: ꝯcipit̃ tñ vel põt ꝯcipi ſub itẽtione vl̃is que vtiqꝫ eſt itẽtio ſecunda vel logica. ¶ 3a ꝯclo ſit iſta. ens cõiter ſumptũ eſt vẽ vniuocũ oibꝰ entibꝰ vniuocatõe metha. ſic itelligẽdo ꝙ ens dicit aliquẽ vnũ ꝯceptũ realẽ abſtrahibilẽ ab oibꝰ entibꝰ participantibꝰ ens qditatiue. ſꝫ quez ꝯceptũ ens eſt ꝑdicabile de oi ente vniuoce ⁊ realr̃. ⁊ inqt: hãc oñdo ſic. ois itell̃c certus de vno ꝯceptu ⁊ dubiꝰ de duobꝰ in qbꝰ ille certꝰ qditatiue icludit̃. hꝫ ꝯceptũ illũ de quo eſt certꝰ aliũ a cõceptibꝰ de qbꝰ eſt dubiꝰ ⁊ vniuocũ illis. ſꝫ itellectꝰ hoĩs põt eſſe certꝰ de aliq̃ qd̃ ſit ens dubitãdo vtrũ ſit deꝰ vel creatura. ſuba vel accñs. ⁊ ſic de alijs in qbꝰ cõceptꝰ entis qditatiue icludit̃ ſicut pꝫ: g̃ ꝯcepꝰ entis eſt aliꝰ a ꝯceptibus dubijs ⁊ vniuocꝰ eis ita ꝙ ex ſe eſt neutrũ ⁊ icludit̃ in vtroqꝫ iſtoꝝ. maior ꝓbat̃. qꝛ ipoſſe eſt eũdẽ ꝯceptũ eidez itellectui ſil̃ eſſe certũ ⁊ dubiũ. ergo vel eſt aliꝰ ⁊ hr̃ ꝓpom. vel nullus. ⁊ tũc non eſt certitudo de aliq̃ ꝯceptu. eſt ergo aliꝰ. ⁊ ſi qditatiue icludit̃ in illis: ſeqt̃ ꝙ nõ tm̃ eſt aliꝰ ſꝫ ẽt vniuocꝰ. minor declarat̃. ꝑmo de deo ⁊ creatura. qꝛ quilibet phs antiquus fuit certꝰ illud qd̃ ponebat ꝑm ꝑnm eſſe ens. puta vnꝰ qui poſuit ignẽ ꝑnm: alius aquã. qlibet. n. erat certus ignẽ vel aquã eſſe ens. erat tñ dubium vtruz eſſet ens creatũ vel icreatũ. ꝑm vel non ꝑm. non. n. erat certus ꝙ eſſet ens ꝑm. qꝛ tunc fuiſſet certus de falſo. falſum aũt nõ ꝯtingit ſcire. nec erat certus ꝙ eẽt nõ ꝑmũ qꝛ tũc non poſuiſſet oppoſitum. ¶ 2° ꝓbat̃ de ſuba ⁊ accñte. Nam phi diuerſi diuerſimode opinati ſunt de lumine quoruz vnus ponit ꝙ ſit accñs. aliꝰ ꝙ ſit corpus ⁊ ſuba: ⁊ illa qdẽ q ponit ꝙ eſt ſba eſt certꝰ ꝙ eſt ens. ſꝫ nõ eſt certꝰ ꝙ ſit ſba qꝛ tũc eẽt certus de falſo. nec ꝙ nõ eſt ſubſtantia qꝛ oppoſituz ponit.

¶Reſpondet ꝙ quilibet talis philoſophus habuit duos
conceptus in intellectu ſuo ꝓpinquos qui ꝑꝑ ꝓpinquita-
tem analogie videnť eſſe vnus ɔceptus.ꝛ ꝑꝑ iſtā ꝓpinqui-
tatem qua videntur vnus conceptus videť eſſe cert⁹ de vno
ꝫ eſt de illis duobus dubie conceptis. ¶Contra.qꝛ ex iſta
euaſione videť deſtrui oīs via ꝓbandi vnitatē vniuocā ali-
cuius cōceptus.Si.n.dicis hoīem hr̄e vnū ɔceptū cōem ad
ſortē ꝛ platonem.negabiť tibi ꝛ diceť tibi ꝙ ſunt duo cōce-
ptus.ſʒ videť vnus ꝑꝑ magnā ꝓpinquitatē ꝛ ſilr̄itudinem.
¶Confirmať rō pͥncipalis qꝛ oīs ɔcept⁹ pͥdicabilis de plu-
ribus ſm̄ vnū nomē ꝛ vnam rōnē eſt vnus vnitate vniuo-
cationis.hec.n.eſt deſcriptio vniuoci in antepredicamētis.
ſed concept⁹ entis eſt hͦ.nā pͥdicať in qd ꝛ icludiť qditatiue
in entib⁹ inferiorib⁹ de qbus diciť ꝙ pʒ.ꝛ per ɔñs predicať
ſm̄ nomē ꝛ diffōnē.ergo ɔceptus entis eſt vniuocus.¶Pͥ.
pͥma dignitas ſeu pͥmū pͥnᵐ nō eſt multiplex.ergo nec ens.
ꝛ per ɔñs vniuocū.aūs pʒ.qꝛ primū principiū nō eſt diſtin
guendū cū ſit notiſſimū ꝛ firmiſſimū ex 4° hui⁹.ɔña ꝓbať.
qꝛ primū principiū ɔſtituiť ex ente.q̄re ſi primū principiuʒ
nō eſt multiplex.ergo nec ens ex quo ɔſtituiť. ¶Pͥ.ꝓbatur
ſpāl'r ꝙ ſit vniuocū ad ſubſtantiā ꝛ accidens ſic.ſi ens nō eſt
vniuocū ſubſtāle ꝛ accn̄ti.ergo intellect⁹ nr̄ nō pōt hr̄e ɔce-
ptū qditatiuū de ſubſtātia.ɔſequēs eſt euidēter falſuʒ.ergo
ꝛ aūs.ꝓbatio ɔñe qꝛ ſubſtātia nō imutat imediate itellectū
nr̄m ad intellectionē ſui cū non intelligiť pro ſtatu iſto niſi
per ſpēm accn̄tis ſenſibilis.ſed nullus ɔceptus qditatiuus
ſub̄e pōt haberi per imutationē accn̄tis ſenſibilis niſi poſſit
abſtrahi a ɔceptu accn̄tis:ꝛ ille nec̄io ſic abſtract⁹ eſt vniuo-
cus alias nō eſſet abſtrahibilis.talis aūt ɔcept⁹ maxime vr̄
eſſe ɔcept⁹ entis.nā nullus alius eſſet qditatiu⁹.maior pʒ.qꝛ
qcqd pͥſens ꝛ imediate imutat intellectū illi⁹ abſentia poteſt
nālr̄ ab intellectu cognoſci qn̄ non imutať ſicut appꝫ in 2°
de aīa.ꝙ viſus eſt pceptiu⁹ tenebre qn̄ lux nō eſt pͥſens:nec
viſus imutať.ergo ſi intellect⁹ imutať a ſub̄a imediate ad ac-
tum circa ipſuʒ:ſequereť ꝙ qn̄ ſub̄a non eſſet preſens poſſet
ei⁹ abſentia nāliter cognoſci.ꝛ ita poſſet nāliter cognoſci in
hoſtia ɔſecrata nō eſſe ſub̄am panis.qꝺ eſt manifeſte falſuʒ.
nullus ergo conceptus qditatiu⁹ hr̄ de ſub̄a nāliter imedia
te a ſub̄a cātus:ſed cātū cauſatus ꝛ abſtractus pͥmo ab acci-
dente.ꝛ talis non eſt niſi ɔceptus entis. ¶Preterea.ſignuʒ
diſtributiuū nō diſtribuit terminū equocū pro ſuis ſignifi-
catis.qꝛ termin⁹ equocus nō hʒ vnū ɔceptū qui ſit diuiſibi
lis in plures.ſed ſignū diſtributiuū additū enti ipm ens di-
ſtribuit pro ſuis inferiorib⁹.ſequiť.n.omne ens.ergo ſub̄a.
ergo accn̄s.ergo ens nō eſt equiuocū.¶Preterea.vnius po
tentie eſt vnū primum obiectū.ſed primū obiectū.intellect⁹
eſt ens vt cōmune oībus.ergo ens ſic commune eſt aliquod
vnū.ꝛ per ɔñs vniuocū.maior pʒ.qꝛ potētia moueť ab ob-
iecto ſm̄ formā obiecti.ꝛ niſi habeat vnam formaʒ nō mo-
uebit.ꝛ ideo dr̄ q̄rto hui⁹ ꝙ intellect⁹ qui nō intelligit vnū.
nihil intelligit.ꝓbatio minoris.qꝛ illud eſt primū obiectuʒ
itellect⁹ ſub cuius rōne oīa itelliguntť.ſicut pʒ de obiecto vi-
ſus.ſʒ nec rō ſub̄e nec accn̄tis:ſʒ ſola rō entis reperiť in oīb⁹
intelligibilib⁹.ergo ens eſt primū ob̄m itellect⁹ nr̄i. ¶Pro
iſta ɔclōne faciūt oēs rōnes adducte pro prima ꝛ 2ᵃ ɔclōni
bus prime q̄ōnis iſti⁹ ſcripti poſite in pͥmo.ꝛ ideo iſte rōnes
ſufficiant.licet multe poſſent adduci.

Ad argumēta alteri⁹ opinionis. ¶Ad illud
q̄rti meth.de ſano ꝛc̄.dico ꝙ
pħs q̄rto metha.ɔcedit ordinē eſſentialē inter ſpēs eiuſdem
gn̄is.nam ibi vult ꝙ in quolibet gn̄e eſt vnū primū qꝺ eſt
menſura oium alioꝝ.mēſurata aūt hn̄t ordinē eſſentialē ad
menſuram.ꝛ tn̄ nō obſtante tali attributione nullus negat
ɔceptū generis eſſe vnū.qꝛ predicať in quid de plurib⁹ diffe
rentib⁹ ſpē.Si.n.genus nō haberet vnū ɔceptū aliū a con
ceptibus ſpēꝝ.nullus ɔcept⁹ diceret in quid de pluribus.ſʒ
quilibet de ſeipſo.ꝛ ſicidem predicaretur de eodē.ꝛ nō ge-
nus de ſpē.Confirmať.qꝛ pħs ſeptimo pħicoꝝ.vt iam alle-

gatum eſt dicit.ꝙ in generibus latent equiuocationes ꝑꝑ
qꝺ non pōt eſſe cōparatio ſm̄ genus.nō tn̄ eſt ibi equiuocatio
in gn̄e quantū ad logicū.ſʒ quantū ad realē phiſi.qꝛ nō eſt
ibi vnitas nāe.oēs ergo auc̄res que eſſent de illa mā.ſiue in
metha.ſiue in pħica poſſent exponi ꝑꝑ diuerſitatē realē illo
rum in quibus eſt attributio.cū qua diuerſitate ſtat vnitas
conceptus abſtrahibilis ab eis.ſicut pʒ de gn̄e.cōcedo ergo
ꝙ accn̄s hʒ attributionē eſſentialē ad ſub̄am.ꝛ per ɔñs ꝙ
ens eſt analoguʒ ad ea.ꝛ tn̄ ab ꝫ ꝛ ab illo pōt abſtrahi vn⁹
ɔceptus cōis vniuoc⁹.nā analogia realis ꝛ vniuocatio me
thaphiſicalis.realr̄ nō repugnāt in eodē cōceptu. ¶Ad illud
qꝺ adduciť de ſeptimo metha.dicendū ꝙ argumētū de ſilr̄i
nō ɔcludit.pro tanto ergo eſt verū ꝙ accn̄tia ſunt entia ſicut
logici dicūt nō ens eſſe ens ꝛc̄.q̄tenus inter ſubſtātiā accn̄s
eſt analogia ſm̄ pͥfectius ꝛ imperfecti⁹.cum qua tn̄ ſtat vera
vniuocatio.vt dcm̄ eſt.vnde ibidē dicit Ariſto.ꝙ talia non
dicunť equiuoce.ſʒ ad vnum. ¶Ad aliud de pͥmo pħicorū
ɔtra ꝑmenidē ꝛ meliſſuʒ dicēdū ꝙ pħs loqtur de multitu-
dine ſuppoſitoꝝ.que non repugnat vniuocationi.vt eſt di-
ctū in exponēdo l'ram.Principiū eniʒ ɔtra eos eſt accipere.
ꝙ ens multipl'r dr̄.nō equiuoce.ſʒ multipl'r.ideſt de mul-
tis.ad inquirēdū de quo itelligūt.ſicut ſi diceret oīa eē vnuʒ
aīal.ɔtra eos eēt diſtinguēdū de aīali.ꝛ querere de quo aīa-
li intelligiť.i.quereret.vtrū oīa eſſent vnus hō.vel vnus aſi-
nus.¶Ad primā rōnē.nego ɔñtiā.ꝙ ens eſſet genus.Ad ꝓ-
bationē.dicēdū ꝙ ꝓcedit ab inſufficiēti.nā aliqꝺ deficit en-
ti rōne cui⁹ nō pōt eſſe genus.ſ.ꝙ ens de aliqb⁹ cōib⁹ drn̄s
pͥdicať.de illis.ſ.que ſumunť ab alia re q̄ʒ ſit res a qua ſumi-
tur genus.tales.n.differentie ſicut eſt forte rōnale includunt
ens qditatiue.ſʒ ꝫ eſt ɔtra nām gn̄is pͥdicati.ſ.qditatiue de
drīa. ¶Ad ɔfirmationē de illis qnqʒ vlibus poſitis a por-
phirio.dicendū ꝙ porphiri⁹ ordinat librū ſuū ad pͥdicamē-
ta Ariſto.ſicut ipſemet ꝓmittit in ꝓhemio.loquiť ergo de il-
lis vlib⁹.que aliquo mō inueniunť in linea pͥdicamētali.ſʒ
pͥter illa eſt aliqꝺ vl'e qꝺ eſt trāſcendēs.qꝺ nō ptinet ad aliqꝺ
pͥdicamentū.ergo ens eſt vl'e trāſcēdens pͥdicatū in qd.nec tn̄
eſt genus nec ſpēs.nec ꝓpriū.ꝛc̄. ¶Ad aliud concedo ꝙ ens
deſcēdit in decē gn̄a per aliq̄ ɔtrahentia que ꝓprie nō ſunt
drīe.cū aūt q̄riť.aut icludūt ens.aut nō.dico ꝙ nō icludunt
ens formal'r.ſicut nec paſſiones entis.nec vltime drīe vt iſe-
rius dicetur.ꝛ tn̄ nō ſunt nihil.cum ergo arguiť ꝙ nō ſunt
entia.dicēdum ꝙ nō ſunt entia.formalr̄.ſunt tamen entia
realiter ꝛ eſſentialiter.ꝙ aūt illud qꝺ nō eſt ens formal'r diū
mō ſit ens realiter ſit de itellectu entis nullū eſt icōueniens.
ſicut rōnale qꝺ nō eſt aīal formal'r eſt tn̄ de itellcū hoīs:qui
eſt vere aīal. ¶Ad aliud de extremis ɔtradictiōis.ꝛc̄.aut itel-
ligit ꝙ illa ſunt ſub extremis cōtradictionis total'r.ꝫ eſt.ꝙ
illa pͥciſe ſunt extrema ɔ̄dictionis.ꝛ tūc minor eſt falſa.qꝛ de
us vel ſub̄a nō eſt pͥciſe ꝫ qꝺ eſt eſſe nō ab illo accipiēdo pro
portionabil'r.qm̄ illa nec̄io dr̄ ēt de chimera.ſicut nec crea-
tura eſt pͥciſe illa nec̄io nō neceſſe eſſe.qꝛ ꝫ ēt ɔuenit chime-
re.ſʒ tā de⁹ q̄ʒ creatura.tā ſub̄a q̄ʒ accn̄s eſt aliqd cui ɔuenit
alteꝝ extremū ɔ̄dictōis.ſi ergo ſic accipias ma.ꝙ quibuſcūqʒ
ɔueniūt extrema ɔ̄dictiōis:ipa nō vniuocanť in aliq̄ cōi.il-
la maior eſt falſa.nā oīa diuidētia per ſe aliqꝺ cōe ſunt talia
ꝙ de ipis dn̄r extrema ɔ̄dictiōis.ꝛ tn̄ vniuocanť in ipo cōi
diuiſo.Silr̄ in ꝓpoͦ de⁹ ꝛ creatura:ſb̄a ꝛ accn̄s pn̄t recipe pͥ-
dicationē ɔ̄dictōis.ꝛ tn̄ hn̄t aliqꝺ ſubſtractū cōe illis extre-
mis ɔ̄dictionis.rōne cui⁹ pn̄t hr̄e aliqꝺ cōe. ¶Ad aliꝺ dcm̄
fuit in pͥᵃ rōne pͥncipali hui⁹ ſcripti de deo ꝛ creatura lʒ ſint
pͥ diuerſa in realitate.qꝛ in nulla realitate ɔueniūt.nō tn̄ ſūt
pͥ diuerſa i ɔceptu reali.quoͦ āt poſſint eē ɔueniētia in ɔce-
ptu reali ꝛ nō in realitate.dcm̄ fuit ibi.Qꝺ āt dr̄ ꝙ negati-
ua in qua negať vnū gen⁹ gn̄aliſſimū ab alio nō eēt imedia
ta.nego ɔñtiā.Ad ꝓbationē cū dr̄ ꝙ extrema cēnt in aliq̄ to
to:dico ꝙ non ſunt in aliquo toto quod poſſit eſſe mediuʒ
in aliqua figura ſillogiſtica remouendo vnum ab alio.cuʒ
de vtroqʒ affirmatiue ipſuʒ ens predicať.patet hoc cuilibet

ſcienti artem ſillogiçandi. ¶ Ad vltimum de attributione dico ꝙ attributio ſola nõ ponit vnitatẽ vniuocationis. qꝛ vnitas attributõis minor eſt vnitate vniuocationis. minor aũt vnitas nõ arguit maiorẽ. tñ minor põt ſtare cũ maiori. ſic que ſunt vnũ gñe ſunt vnuꝫ ſpẽ. lꝫ vnitas gñis ſit minor vnitate ſpẽi. Siĺr in ꝓpoſito dico ꝙ lꝫ vnitas attributionis nõ arguat vnitatẽ vniuocatõis. tñ cũ vnitate attributionis ſtat vnitas vniuocatõis. lꝫ vna nõ ſit alia formaĺr. Exẽplũ. ſpẽs eiuſdẽ gñis hñt eẽntialẽ ordinẽ ⁊ attributionẽ ad pmũ in illo gñe ex decimo methaphiſice. ⁊ tñ cũ h̄ ſtat vnitas vniuocatõis ꝯcept⁹ ipĩs gñis reſpcũ ſpẽꝝ. Siĺr in ꝓpoſito in rõne entis in qua eſt vnitas attributõis ipa attributa hñt vnitatẽ vniuocatõis. ¶ Ad argumẽtũ in oppoſitũ de ꝓportiõe dĩ vno⁹ ꝙ ipe allegat aliũ dicẽdo. Si gẽ. ⁊c̃. ita ꝙ nõ videt̃ loq ſm itentionẽ ꝓpriã. ¶ Aĺr dĩ ꝙ vex eſt accipiẽdo equiuocũ ſic accipit̃ apud phyſicũ realẽ: ſicut etiaꝫ gen⁹ reaĺr dĩ equocũ. ⁊ de tali equocatione loqt̃ porphirius. ¶ Cõtra. ipe fuit logicus. ⁊ ita logice videt̃ loquutũ fuiſſe. ¶ Reſpõdeo ꝙ multa dicunt̃ in logica nõ logice. ſicut in 2°. metha. ꝙ in omni motu eſt materia. ⁊ tamẽ hoc ꝯſiderare magis pertinet ad phiſicum: q̃ꝫ ad methaphiſicum.

¶ Quedã. n. dicunt̃ entia qꝛ ſunt ſubẽ: ⁊ q̃dã entia qꝛ ſũt paſſiones: ⁊ quedã accidentia: ⁊ quedã qꝛ ſunt vie ad ſubſtãtiaꝫ aut ad relationẽ: aut qꝛ ſunt non ens. ⁊c̃.

Q Uerit̃ Utꝝ negatio habeat diſtinctã formalitatẽ ab affirmatiõe cui opponit̃. ¶ Et vĩ ꝙ nõ nam quod hꝫ diſtinctã intelligibilitatem nõ hꝫ diſtinctam formalitatẽ. ſꝫ negatio eſt hm̃. ergo ⁊c̃. pbatio minoris. qꝛ nõ ens nõ eſt obiectũ itellectus. ⁊ per ꝯñs nõ põt diſtincte intelligi. ens. n. eſt obiectuꝫ adequatũ intellectus. illð ergo qð ſubterfugit rõnem entis ſubterfugit rõnẽ obiecti itellect⁹. ſꝫ negatio nõ eſt ens. ergo nõ põt itelligi diſtincte. ¶ Confirmat̃. qꝛ priuatio cognoſcit̃ per habitũ. ⁊ negatio per affirmationem. ſm doctrinã phi. vnde affirmatio intelligitur in negatione. ¶ Preterea. inter affirmationem ⁊ negationem nõ eſt dare mediũ. cũ ſint contradictoria. ſꝫ ſi negatio poſſet diſtincte concipi. qð opꝫ ꝯcedere ſi habeat diſtinctam formalitatem. tunc affirmationi ⁊ negationi eẽt aliqð cõmune ⁊ mediũ. ſ. poſſe ꝯcipi. ¶ Preterea. ois formalitas eſt aliqd poſitiuum. qꝛ actus intellect⁹ cum ſit poſitiuus non videt̃ poſſe terminari ad obiectũ qð nõ eſt poſitiuum. ſed negatio nõ eſt aliquid poſitiuuꝫ. ergo nõ hꝫ ꝓpriam formalitatem. ¶ Contra. illa dñr habere diſtinctas formalitates ex nã rei: quoꝝ vnũ manet in hoie ex nã rei: altero nõ manente. ſed illa negatio manet in hoie ex nã rei: homo nõ eſt aſinus. cuius oppoſita affirmatiua. ſ. homo eſt aſinus. nõ manet in hoie ſicut pꝫ. ergo illa affirmatio ⁊ negatio oppoſita diſtinctas habet formalitates ex natura rei.

Rñdeo Primo pmittã aliqua neceſſaria. 2° dicam ad qõnẽ. ¶ Quantũ ad primũ pmo pmittam rõnẽ formalitatis. quã deſcribo ſic. Formalitas eſt ratio obiectalis in re apprehenſa ab intellectu ex natura rei quaꝫ nõ opꝫ ſemper mouere intellectũ dũmõ actum intellectus poſſit terminare. Quod dico pro tanto qꝛ lꝫ aliquid poſſit terminare actũ intellect⁹ nõ tñ ſemper põt intellectũ ad ſui itellectionẽ mouere. ſicut cõiter dĩ ꝙ relationes nõ mouent itellectũ rõne dependentie. ⁊ qꝛ nõ ſunt aliqd abſolutũ. ⁊ tñ terminãt actũ itellect⁹. Siĺr ꝓprietates indiuiduales ex eo ꝙ nõ hñt rõnẽ qd. id nõ mouẽt itellectũ. ⁊ tñ terminãt actũ ei⁹. ſiĺr negatões terminãt lꝫ nõ moueãt itellectũ: qꝛ ten⁹ non ſunt entia. Itaqꝫ tria requirunt̃ ad h̄ ꝙ aliqd moueat intellectũ. pm. ꝙ ſit ens. 2m. ꝙ ſit abſolutũ. tertiũ. ꝙ hẽat rõnem qd. vel eẽntie. pp pm remouent̃ negationes. pp 2m relationes. pp 3m oẽs ꝓpetas yꝑoſtatica. vel ꝓpetas ꝑſonalis in diuinis. ⁊ ꝓprietates indiuiduales: que oĩa: licet actum intellectus terminẽt: nõ tñ mouẽt intelĺm. ¶ Ex iſta deſcriptione ꝯcludo correlarie. ꝙ queccũqꝫ pñt diſtincte ꝯcipi per intellectum hñt diſtinctas formalitates ex nã rei. ¶ Sꝫ ꝯtra vltimũ poſitũ in deſcriptione. ſ. ꝙ aliqd poſſet terminare actũ itellect⁹, qð nõ põt mouere itellectũ: inſtat̃. nã viſus vĩ moueri a relatione quã dicis nõ poſſe mouere itelĺm. naꝫ ex alio ⁊ alio ordine oboꝝ ſit alia ⁊ alia viſio. qð nõ eẽt: niſi ille ordo moueret viſuꝫ. ordo aũt eſt relatio. ſi ergo rela° põt mouere viſum. pari rõne ⁊ intelĺm. ¶ P. vni⁹ potẽtie. ⁊ act⁹ vni⁹ rõnis. eſt vna rõ obiectalis ⁊ vni⁹ rõnis. ſꝫ oẽs act⁹ intellect⁹ ſunt vni⁹ potẽtie. ⁊ ſunt act⁹ vni⁹ rõnis in rõne talis act⁹. ergo eorũ eſt vna rõ in obo. ſꝫ h̄ nõ põt eẽ rõ terminatiua diſtincta a motiua. qꝛ ſic eẽnt alie ⁊ alie rõnes obales ergo ille rõnes nõ ſunt ſic diſtincte qn oẽ obm terminãs itelĺm moueat ẽt itelĺm. ¶ P. ſi rõ terminãdi ſufficit ad obm itelĺs. ergo vbi aliqd terminabit actũ itellect⁹ ex nã rei. illud eẽt obm reale itellect⁹. ſꝫ 2e itẽtiones terminãt actũ itellect⁹ ⁊ tñ nullus diceret ꝙ ſunt obm reale itellect⁹. ¶ Rñdeo ad pm ꝙ ille ordo nõ mouet viſuꝫ lꝫ extrema illi⁹ ordinis que hñt rõnẽ abſoluti. lꝫ ille ordo ſit q̃dã rõ ꝯnexa ⁊ ſine qua nõ. vñ ordo ille. cũ nõ ſit obꝫ ꝓpriũ nec cõe ſenſus. id nõ ſolũ nõ mouet ſenſuꝫ. ſꝫ nec ẽt terminat. vñ cognitio ei⁹ ꝑtinet ad altiorẽ potẽtiã q̃cũqꝫ ſit illa. ſiue ſenſus cõis ſiue itellect⁹. vel dato ꝙ ille ordo aliquo⁹ ꝑcipiat̃ a ſenſu. dico ꝙ ex h̄ nõ ſeqt̃ ꝙ moueat ſenſuꝫ: ſꝫ ſufficit ꝙ terminet actum ei⁹. ¶ Ad 2m dico ꝙ rõ obi nõ eſt ꝑciſe mouere. ſꝫ accidit: ſicut pꝫ in po° nutritiua ⁊ augmẽtatiua. ⁊ in alijs potẽtijs mere actiuis. hñt. n. obꝫ nõ motiuũ potẽtie: ſꝫ terminatiuũ eiũ act⁹ poe. cum ergo in oĩ obo ſit rõ terminatiua. ſeqt̃ ꝙ obm vt obm hꝫ rõnẽ terminãdi nõ mouẽdi cui alludit nomẽ obi. nã obm vĩ ſignificare illð qð obijcit̃ poe. ⁊ circa qð terminat̃ act⁹ alicui⁹. ¶ Ad aliũ de ſcdis itẽtionib⁹ dico ꝙ 2e intẽtiones nõ terminãt ex nã rei. nã ipe fabricant̃ per actũ itellect⁹ negotiãtis: id nõ fruſtra poſui ꝙ formalitas ſit rõ repta in re ex nã rei. ¶ 2m qð pmitto eſt h̄. ꝙ diſtin°. formalis ſiue per formalitates iportat nõ idẽtitatẽ aliqꝝ quoꝝ vnũ excludit aliũ a ſuo ꝯceptu formali in pmo° dicẽdi per ſe. vt oẽ illð rõ dĩ diſtingui ab alio formaĺr qð nõ eſt idẽ ſibi. in p° dicẽdi per ſe. ¶ 3m qð pmitto eſt h̄. ꝙ negatio cõpat̃ ad duas affirmatões. qꝛ vnaꝫ icludit ⁊ ꝑſupponit. aliã võ deſtruit ⁊ excludit. vbi grã. hõ nõ eſt aſin⁹ reſpicit affirmatiuã iſtã. hõ eſt aſin⁹. ⁊ iſta hõ eſt hõ. pam deſtruit ſicut pꝫ. ſcdaꝫ ſupponit ⁊ icludit v̄tuaĺr in ſuo ſubo. nã pro tãto iſta eſt vã. hõ nõ eſt aſin⁹ pro quãto hõ eſt hõ. nega° aũt diſtinguit̃ ⁊ pĺificat̃ ſm diſtinctionẽ ⁊ pĺificationẽ affirmatõis quã deſtruit. ⁊ ſic eſt vna vni⁹. ſꝫ. p. pmo piar. qꝛ vni affirmatõi vna ne° opponit̃. nõ ãt ſic pꝫ affirmationẽ quã icludit. qn imo vni⁹ affirmatõis ſunt pĺes negationes. vñ illi⁹. hõ eſt hõ. ſũt ille negatiue. hõ nõ eſt aſin⁹ hõ nõ eſt lapis. ⁊ ſic de alijs qbuſcũqꝫ i qb⁹ negat̃ aliqd v̄e de hoie.

Quantũ Ad 2m rñdeo ad q̃ſtionem ſm duas concluſiones. ¶ Prima concluſio eſt iſta. negatio nõ habet diſtinctã formalitatẽ ab affirmatione quaꝫ includit ⁊ ſupponit. Hanc oñdo ſic. qð non habet diſtinctaꝫ conceptibilitatem ex nã rei a conceptibilitate alterius: non habet diſtinctam formalitatem a formalitate illi⁹. ſed negatio eſt hꝫ reſpectu affirmationis quã icludit ⁊ ſupponit. ergo ⁊c̃. maior pꝫ ex precedentibus. pbatio minoris. nihil eſt diſtincte ꝯceptibile ab eo quod includit in rõne ſua intrinſeca. ſed negatio includit in ſua rõne affirmationẽ quã ſupponit. nã de rõne negationis eſt nõ. tantũ pdicatũ negatuꝫ. ſed etiã ſubm. qð eſt virtualiter ipſa affirmatio ſuppoſita. ¶ Confirmat̃. qꝛ impoſſibile eſt intelligere negatiuã hãc. hõ nõ eſt aſin⁹. niſi itelligat̃ hõ qui ſubijcitur in illa ꝓpone negatiua. intelligendo aũt hoiem: intelligit̃ virtualiter ꝙ homo eſt homo. quare negatio illa non poteſt itelligi ſine illa affirmatiua quam ſupponit. ¶ 2a ꝯclo ſit iſta. negatio hẽt diſtinctã formalitatẽ ab affirmatiõe quã deſtruit ⁊ excludit

hãc oſtẽdo ſic. illa quoꝝ vnũ dicit pfectionẽ ſimplr: ⁊ aliud impfectionem ex nã rei: hñt diſtinctas ꝯceptibilitates ⁊ formalitates. ſed in deo nõ eẽ aſinũ dicit pfectionem ſimplr. ⁊ ſua affirmatio quã excludit dicit impfectionem ex nã rei. ſ. deũ eẽ aſinũ. ⁊ hoc ex nã rei. ſicut pꝫ. ergo negatio ⁊ affirmatio hñt diſtinctas formalitates. ¶ Silr põt poni exẽplũ in creaturis. nam iſte negatiua. hõ nõ eſt aſinꝰ. dicit perfectionem in hoie. affirmatiua aũt oppoſita dicit impfectionẽ. ſ. hõ eſt aſinꝰ. ¶ P̄. illud qð nõ eſt idẽ alteri in p̄mo mõ dicendi per ſe diſtinguit̃ ab eo formalr. ⁊ per ꝯñs hꝫ diſtinctã formalitatem. ſed negatio eſt hꝰ reſpectu affirmationis quam excludit. ergo ⁊c̃. maior pꝫ ex precedẽtibus minor etiam pꝫ qꝛ nulla negatio includit in conceptu affirmationis. nec eſt ſibi idem in primo modo.

Ad argumenta

Ad primum dico ꝙ minor eſt falſa. Ad ꝓbationẽ dico ꝙ ens eſt obm adequatũ intellꝰ ſcðm totũ ambitũ analogie ſue quã hꝫ ſcðm ordinẽ entium ad primuꝫ ens. ⁊ hec eſt intentio phi in hoc quarto. vbi ponit ſubm metaphiſice: ens vt ens. ⁊ oſtendit hoc debere intelligi ſcðm analogiam entium ad primũ ens. inter que enumerat negatiões ⁊ priuationes. que dicunt̃ entia ſcðm aliq̃ꝫ reductionẽ ad primũ ens. ¶ Ex quo pꝫ ꝙ ſcientia metaphiſice extendit ſe nõ tm̃ ad entia poſitiua. ſed etiam ad negatiua ⁊ priuatiua. qꝛ ens quod eſt eius ſbm extendit ſe ad vtraqꝫ. Quod ſi inferius phs diſtinguit ens a non ente. vbi loquit̃ de primo principio. qꝛ impoſſe eſt idem eſſe ⁊ non eſſe. intelligendũ eſt ꝙ loquit̃ de ente vt determinat̃ ad ens poſitiuũ. ſic. n. ens ⁊ nõ ens ſe excludũt. ¶ Ad confirmationem dicendum ꝙ ſi phs dicit negationeꝫ cognoſci per affirmationẽ. ⁊ priuationẽ per habitum. hoc eſt verum pro q̃ꝫto per ſpẽm habitus cognoſcitur priuatio. ⁊ per ſpẽm affirmatiõis cognoſcit̃ negatio. nihilominus tñ nõ ſequit̃ quin poſſint diſtincte cognoſci. De negatione vero poſſet dici ſpãliter ꝙ ipſa cognoſcit̃ per affirmationẽ quã includit. ⁊ ab illa nõ cognoſcit̃ ſeorſum. ¶ Ad aliud dico ꝙ inter ꝯdictoria realr nõ eſt mediũ reale. ſed eſt eis aliqua rõ cõis ⁊ intentio rõnis que dici põt de vtroqꝫ. ſ. poſſe ꝯcipi ex parte obiecti. nec hoc eſt inconueniens. cũ neceſſe ſit ꝯcedere ꝯdictoria poſſe intelligi. quocũqꝫ modo ponant̃. ¶ Ad aliud dicit̃ vno mõ ꝙ non opꝫ ſi actus intellꝰ ſit poſitiuus: ꝙ illud qð terminat ſit poſitiuũ. ¶ Contra. qꝛ actus ſpecificant̃ ab obiectis. Rñdeo. licet actꝰ arguant̃ diſtingui ex obiectis. tamẽ non ſpecificant̃. qꝛ nihil ſpecificat̃ formalr per illud qð eſt ſibi extrinſecũ. vel dicã ꝙ ſpecificant̃ ex obiectis motiuis ſolum. ¶ Aliter dicit̃. ꝙ formalitas attẽdit̃ penes ipm ꝯcipi abſtracte ſumptũ. ⁊ illud eſt quid poſitiuuꝫ. licet ipm ſubſtractũ huic qð eſt ꝯcipi ſit poſitiuuꝫ vel negatiuũ. ita ꝙ in re quãd ꝯcipit̃. vel eſt poſitiuũ. vel negatiuũ. ſꝫ hoc quod dico ꝯcipi penes qð attẽdit̃ formalitas abſtrahit ab vtroqꝫ. ſicut ens ꝯſideratum a methaphiſico eſt ens poſitiuũ. ⁊ tñ eſt cõmune ſaltẽ cõmunitate analogie enti poſitiuo ⁊ negatiuo. qꝛ vt habet̃ hic in lr̃a: methaphiſicus ꝯſiderat negationes ⁊ priuationes. qð nõ eſſet verum: niſi ꝯtinerentur ſub ente. qð eſt ſubm methaphiſice. alias obm non eẽt adequatũ ſciẽtie. ¶ Ex quo ꝯcludo correlarie. ꝙ qꝛ obm habitus nunq̃ꝫ excedit obm potẽtie idcirco obm intellectꝰ extendit ſe ad ens poſitiuum ⁊ negatiuũ. quare negationes ⁊ priuationes poterũt vtiqꝫ diſtincte ꝯcipi ab intellectu cum non ſubterfugiant obm eius. ꝯcedo. ergo ꝙ ois formalitas eſt aliquid poſitiuũ. ⁊ tñ negatio eſt intelligibilis: nõ intellecta affirmatione. quia cũ ex nã rei ab ea diſtinguat̃. ideo cogitur intellectus ad eam diſtincte cõcipiendũ. ¶ Ex oibus dictis pꝫ ꝙ ſubm methaphiſice. ⁊ obm intellectus. ⁊ formalitas ſunt equalis ambitus ⁊ extendẽtia ſe ad omne ens tam poſitiuum q̃ꝫ negatiuum.

¶ Si igitur ens ⁊ vnũ idem ⁊ vna natura: eo ꝙ ſe adinuicẽ ꝯſequunt̃ ſicut principiũ ⁊ cauſa: ſed nõ vt vna rõne oſtẽſa. nil aũt differt nec ſi ſilr ſuſcipiamus ſed ⁊ preopere magis. idẽ. n. ⁊ vnꝰ homo. ⁊ hõ. ⁊ ens hõ: ⁊ nõ diuerſuꝫ aliquid oſtẽdit ſcðm diſtinctionẽ repetitaꝫ. homo. ⁊ ens homo. ⁊ vnus homo.

Queritur

Queritur Utrũ vnuꝫ ⁊ ens ſignificent eandem nãm. ¶ Et videt̃ ꝙ nõ. qꝛ ſi ſic. iſta erit vera. tm̃ vnũ eſt ens. ꝯñs eſt falſuꝫ. ergo ⁊ añs. falſitas ꝯñtis pꝫ ex p̄mo phiſicoꝝ. vbi improbat̃ pmenides qui poſuit tm̃ vnuꝫ eſſe. ꝓbatio ꝯñtie. qñ aliqd p̄dicat̃ de aliquo ꝯuertibilr predicat̃ de eo cum dictione excluſiua. ſicut ſi hõ ⁊ riſibile ꝯuertunt̃: veꝝ eſt ꝙ hõ tm̃ eſt riſibilis. ¶ P̄. diuidens nõ ſignificat eandẽ nãm cuꝫ diuiſo. ſed vnũ diuidit ens. ergo nõ ſignificat eandẽ nãm cũ ente. ꝓbat̃ maior. qꝛ da oppoſitũ. tunc vnũ diuidẽs ex quo opponit̃ ꝯdiuidenti nõ pticiparet diuiſum. ſi. n. rõnale dĩcet eandẽ nãm cum aiali: irrõnale nõ participaret aial. Silr in ꝓpoſito. cũ vnũ ⁊ multa diuidant ens: ſi vnum ſignificaret eandẽ nãm quã ens. ergo multitudo eẽt nõ ens. ⁊ ſic vnũ ⁊ multa nõ eẽnt dr̃ie entis. ¶ P̄. vnũ eſt determinati gñis. ens aũt nõ eſt determinati gñis. ergo nõ ſignificãt eandẽ nãm. ꝓbatio maioris. qꝛ cuiꝰ ſpẽs oẽs ſunt determinati gñis: ipꝫ eſt determinati gñis. ſꝫ oẽs ſpẽs vniꝰ. ſ. ſile ⁊ diſſile. eq̃le ⁊ ineq̃le. ſunt determinati gñis. qꝛ de gñe relatiõis. ¶ Cõtra phs in lr̃a qui dicit ꝙ ens hõ: ⁊ vnꝰ hõ idẽ ſignificant. Quod ꝓbat̃ dupl'r. tum qꝛ nõ ſeparant̃ in gñatione ⁊ corruptione. tum qꝛ ens ⁊ vnũ p̄dicãt eandẽ nãm ⁊ eẽntiã cuiuſlibet per ſe. ⁊ nõ per accñs. ergo ſignificant eandẽ naturam.

In iſta

In iſta qõne ſic ꝓcedam. p̄mo q̄dam opinio p̄mittetur. ſcðo eius improbatio apponet̃. 3°. ad qõnẽ aliter dicet̃. ¶ Quantũ ad p̄mũ ſciẽdũ eſt ꝙ eſt vna opinio Auicẽ. cuiꝰ ꝯcluſio eſt. ꝙ ens ⁊ vnũ ſignificãt aliã nãꝫ. ¶ In ſua aũt poſitione dicit tria. ¶ Primuꝫ dictum eſt. ꝙ ens ⁊ vnũ predicant̃ de oibꝰ entibꝰ. 2m ꝙ nõ ſunt idẽ ſcðm nãm: licet ſint idẽ ſbo: ſicut paſſio ⁊ ſbm. que ſunt idẽ ſbo. 3m dictũ eſt ꝙ vnuꝫ eſt determinati gñis. ſ. de gñe q̃ꝫtitatis. ⁊ per ꝯñs nõ ꝯuertit̃ cũ ente. ¶ Primũ dictũ ſupponit tanq̃ꝫ verum. 2m dictum ꝓbat̃ tripl'r. tum qꝛ ſi vnũ ⁊ ens ſignificãt eandẽ nãꝫ. g̃ multitudo nõ eſt ens. ꝯñtia ꝓbat̃ ſicut p̄us in opponẽdo. tum ſcðo. qꝛ dicẽdo ens vnũ: eẽt nugatio. qð eſt falſum. ꝯñtia pꝫ. qꝛ tũc idẽ bis diceret̃. tuꝫ tertio. qꝛ qð ſignificat idem alicui predicat̃ de eo in qd. ſed vnuꝫ nõ p̄dicat̃ in qd de ente. ſed tm̃ denoiatiue. ergo ⁊c̃. ¶ Tertiũ dictũ ꝓbat̃ ſic. ois vnitas eſt de gñe q̃ꝫtitatis. ergo vnũ nõ eſt ꝯuertibile cum ente: nec dicit eandem naturã cuꝫ eo. antecedens probatur. qꝛ ois vnitas que cũ alia ꝯſtituit nũm eſt de gñe q̃ꝫtitatis ſicut ⁊ ipſe nũs conſtitutus. nam ſi ꝯſtitutuꝫ eſt in gñe q̃ꝫtitatis. ſequitur ꝙ conſtituentia ſunt in genere q̃ꝫtitatis. ſed quecunqꝫ vnitas eſt hꝰ. ergo ⁊c̃. cõſequentia patet. quia ens eſt tranſcendens. quia nihil qð eſt determinati generis eſt conuertibile cum ente.

Quantum

Quantum Ad 1m ſciendũ eſt ꝙ ꝯtra Auicennã arguit ſuus emulus cõmentator cõmento tertio. Si vnũ non dicit eandem nãm cum ente: ſed aliquid additũ. accipio iſtam ꝙ hõ eſt vnus. vnũqðqꝫ autẽ eſt vnum ſua vnitate. tunc ſic. aut hõ eſt vnus per ſe. aut per accidẽs. ſi per ſe. habet̃ ꝓpoſitum: qꝛ hõ qui eſt qðdam ens eſt vnus. nõ per aliqð additum. ſi hõ eſt vnus per accidens. ergo per aliquid additũ. ⁊ tunc querã de illo addito. qꝛ vel eſt vnũ per ſe. vel per aliud. ſi per ſe. pari rõne ſtanduꝫ eſt in primo. ſi per aliud. q̃raꝫ de illo alio ſicut prius. ⁊ ſic vel erit ꝓceſſus in infinitũ. vel ſtabit̃ in aliquo qð eſt vnũ per ſe. ⁊ nõ per aliqd additũ. Sed quicqd ſit de ꝯñe. iſta rõ tñ nõ conclu-

dit. ſed peccat dupl'r. p̄mo p fallaciā figure dictionis: mutā- do quo in qd̄. ſicut hō eſt albus. per ſe vel per accidēs. ſi per accidens. ergo per aliud. ⁊ tūc querā de illo alio vtrū ſit al- bum per ſe vel per accidēs. ſi per accidens. ergo per aliud. ⁊ tūc querā de illo alio. ⁊ ſic ꝓcedendo vt p̄us. quare ſequit̄ ꝙ homo ſit albus per ſe. Iſte modus arguēdi nō valet. q̄ con cludit euidenter falſum. mutat. n. quo in qd̄. naꝫ albedo eſt p̄nͫ quo hō eſt alb⁹. nō tñ hꝫ rōnē qd̄. q̄ albedo nō eſt alba ꝓprie loquēdo. iō dato ꝙ hō ſit alb⁹ per aliud. q̄ p albedi- nem. nō tñ oꝫ vlteri⁹ q̄ri. vtrū albedo ſit alba per ſe. vel per accn̄s. niſi mutet̄ quo in qd̄. Silr̄ in ꝓpoſito ipm̄ vnū dato ꝙ ſit aliud ab ente. nō pōt q̄ri. vtrū ſit vnū p ſe vel per aliud ſed mutat̄ quo in qd̄. nāipm̄ vnū ſic hꝫ rōnem quo ens eſt vnū: ꝙ nō pōt hr̄e rōnē qd̄. vnitas. n. nō eſt vna ꝓp̄e loquē- do. ſcd̄o peccat rō p equocationē. naꝫ ſicut per ſe dr̄ dupl'r. ſ. p̄mo mō. ⁊ ſcd̄o. ita etiā per accn̄s dr̄ dupl'r. vno°. vt oppo- nit̄ per ſe p̄mo mō. alio mō. vt opponit̄ per ſe ſcd̄o mō. ens ergo denoīatiuꝫ ab vno eſt vnū p accn̄s. vt opponit̄ p̄° mō per ſe. nō tñ vt opponit̄ ſcd̄o mō. nā vnū cū ſit paſſio entis p̄dicat̄ de ente p ſe ſcd̄o mō. ¶ Si ergo īferas. ſi p accn̄s. ergo p aliud. Rn̄deo. ꝙ p aliud dr̄ dupl'r. vno° p aliud ab vtroqꝫ extremo. alio mō per aliud ab altero extremo tm̄. ens ḡ eſt vnū per aliud. nō p̄° mō. ſꝫ ſcd̄o mō. ſicut hō eſt riſibilis: nō p aliud ab ipo hoīe. ſꝫ p aliud a riſibili. q̄ per formā ꝓpriā que eſt aliud a riſibili. ⁊ nō aliud ab ipo hoīe. ita dr̄ in ꝓpo ſito. ¶ Dimiſſa ergo ipugnatiōe cōmēta. Alr̄ arguo ꝯ Aui- cēnā ⁊ p̄ ꝯtra p̄mū dictū. cū. n. dicit ꝙ ens ⁊ vnū p̄dicant̄ de oib⁹. q̄ro an p̄dicant̄ de oib⁹ vniformiter. aut difformiter. nō vniformiter. q̄ vnū ſemp p̄dicat̄ dnoīatiue. cū ſit paſſio. ens autē p̄dicat̄ q̄ditatiue. lꝫ forſan aliqñ poſſit denoīatiue p̄dicari. Si dicas ꝙ p̄dicat̄ difformiter ſic itelligendo ꝙ ens p̄dicat̄ q̄ditatiue de oib⁹. vnū vō de oib⁹ denoīatiue. Cōtra p̄ͫ iſtat̄ ⁊ arguit̄ ꝙ ens nō p̄dicat̄ q̄ditatiue de vltimis drn̄ tijs. qd̄ ꝓbat̄ dupl'r. p̄mo ſic. Sint due drīe. a. ⁊. b. tūc vel. a. ⁊. b. icludunt ipm̄ ens q̄ditatiue vel nō. ſi nō. hr̄ ꝓpoſituꝫ. q̄ ens nō p̄dicat̄ de eis in q̄d. Si vō icludūt ipm̄ ens. cum nō ſint oīno idē iter ſe hñt quo ꝯueniūt. ⁊ quo drn̄t. ergo. a. ⁊. b. nō erūt p̄mo diuerſa nec vltime drīe. ſꝫ drn̄tes. ergo drn̄t alijs drn̄tijs. ſint ille alie. c. ⁊. d. tūc arguit̄ de iſtis. ſicut de p̄o rib⁹. q̄ vel icludūt ens q̄ditatiue. vel nō. ⁊ ſic ꝓcedendo. vel erit ire in īfinitū in drn̄tijs. vel ſtabit̄ ad aliq̄s oīno nō iclu- dentes ens q̄ditatiue. qd̄ eſt ꝓpoſitū. q̄ ſole ille erūt vltime. ¶ P̄. ſcd̄o ꝓbat̄ idem a ſilī. ſicut eſt in cōpōne realis: ita eſt in cōpōne ꝯceptuū. q̄ ſicut ens cōponit̄ ex actu ⁊ po⁹ in re: ita ꝯcept⁹ cōpoſitus. per ſe vnus cōponit̄ ex ꝯceptu potēiali ⁊ actuali: ſeu determinabili ⁊ determināte. Sicut ergo reſolu tio entis cōpoſiti ſtat vltimo ad ſimpl'r ſimplicia. ſ. ad actū vltimū ⁊ poᵃᵐ vltimā que ſunt p̄mo diuerſa. ita ꝙ nihil vni⁹ icludit aliq̄d alteri⁹: alioqn nec hoc eēt p̄mo act⁹. nec il lud eēt p̄mo po⁸. nā qd̄ icludit aliq̄d potēialitatis nec eſt p̄° act⁹. nec ecōuerſo. Silr̄ opꝫ etiā in ꝯceptib⁹ ꝙ oīs ꝯceptus cōpoſit⁹ per ſe vn⁹ reſoluit̄ in ꝯceptū determinabilē ⁊ deter minantē. ita ꝙ illa reſolutio ſtat ad ꝯceptus ſimpl'r ſimpli- ces. ſ. ad ꝯceptum determinabilē tm̄ qui nihil determinās icludit. ⁊ ad ꝯceptū determinantē tm̄ q̄ nihil determinabile includit. ꝯceptus ille determinabilis eſt ꝯceptus entis. ꝯce ptus aūt determinās eſt ꝯcept⁹ vltime drīe. iſti ergo ꝯcept⁹ erūt p̄mo diuerſi. ita ꝙ vn⁹ nihil icludit alteri⁹. ⁊ ſic ens nō poterit p̄dicari in q̄d de vltimis drn̄tijs. ¶ Si autē loquit̄ Auicēna de p̄dicatiōe a parte entis ſiue ſit q̄ditatiua ſiue de noīatiua forte verū dicit. ¶ Cōtra 2ᵐ dictū arguit̄ ſic. q̄cūqꝫ ſunt idē realr̄ dicūt eandē nām. ſꝫ ens ⁊ vnū. ſ. ſbm̄ ⁊ paſſio ſunt idem realr̄. ergo ⁊c̄. ꝓbatio minoris. illa quoꝝ ſepatio includit ꝯdictionē ſunt idē realr̄. ſꝫ ens ⁊ vnū. ſbm̄ ⁊ paſſio ſunt hm̄oi. q̄ eoꝝ ſepatio icludit ꝯdictionē. ergo ⁊c̄. maior pꝫ. q̄ ſicut ex ſeparatiōe aliquoꝝ arguit̄ diſtinctio realis. alio- qn ꝯtingeret eidē ſimul eē ⁊ nō eē. qd̄ eſt oppoſitū p̄mi p̄nci pij. ita ecōtrario eſt ipoſſi ſeparatiōe aliquoꝝ ſiue ꝯdictione

ꝓbat eoꝝ idētitas realis. ꝓbat̄ minor ex q̄rto hui⁹ de vno ⁊ ente. que ſe ꝯſequunt̄ in gn̄atiōe ⁊ corruptione. ¶ Probat̄ etiam gn̄alr̄ de oī paſſio. nam ſi ꝓpria paſſio eſſet ſeparabi- lis a ſbto: tūc ineēt ſibi ꝯtingēter. ⁊ per ꝯn̄s cū ſciā ſit de ne- ceſſarijs. ſillogiſmus ꝯcludēs paſſionē de ſbto nō eēt ſcienti ficus. qd̄ eſt manifeſte falſum. ¶ Cōtra 3ᵐ dictū arguit̄ mul tipliciter. Primo ſic. Si vnitas eſſet de gn̄e q̄ntitatis. ḡ q̄nti- tas erit poſterior oib⁹ alijs p̄dicamētis. ꝯn̄s eſt falſum. tū q̄ q̄ntitas ponit̄ prior oib⁹ p̄dicamentis accidentalib⁹. tum q̄ imediatius ineſt ſbe q̄ aliqd̄ aliud p̄dicamētū. ꝯn̄a ꝓ bat̄. q̄ q̄cq̄d eſt prius p̄ori: eſt prius poſteriori. ſꝫ cū vnuꝫ ſit paſſio oīum p̄dicamētoꝝ. ⁊ paſſio ſit nālr̄ poſterior quo cūqꝫ ſbto. ſequit̄ ꝙ oīa alia ſunt priora ipſo vno. vnuꝫ aūt ponit̄ prius ipſa q̄ntitate. cuꝫ ſit p̄nͫ in gn̄e q̄ntitatis. q̄re ſe- quit̄ ꝙ alia p̄dicamēta ſunt priora q̄ntitate. ¶ P̄. ſba prior eſt omni accidēte. ex ſeptimo hui⁹. ſed p̄us in ſuo priori eſt cognoſcibile ſine poſteriori. ergo ſba in ſuo priori eſt intelli- gibilis ſine q̄ntitate. ⁊ intelligit̄ vt vna. q̄ indiuiſa a ſe. ⁊ di- uiſa a quocūqꝫ alio. talis ergo vnitas eſt ſine q̄ntitate. ¶ P̄. nullū trāſcendēs eſt determinati gn̄is. ſed vnū eſt tranſcen- dēs. q̄ ꝯuertit̄ cum tranſcēdente. ſ. cū ente. ergo vnū nō erit alicui⁹ determinati gn̄is. ¶ P̄. nihil vni⁹ p̄dicamēti eſt paſ- ſio alterius extra illud p̄dicamentū. ſꝫ vnitas eſt paſſio oīs entis. ergo non eſt alicuius determinati p̄dicamenti. maior pꝫ q̄ paſſio eſt eadē realr̄ cum ſbto. p̄dicamēta aūt ſunt rea- liter diſtincta ⁊ impermixta. ergo ⁊c̄.

Quantum ad tertiū principale ſic ꝓcedaꝫ. p̄mo p̄mittam aliquas diſtinctiones. ſcd̄o oſtēdam aliquas ꝯ̊nes. ¶ De p̄mo ſit hec p̄ma diſtinctio. ꝙ vnū dupl'r dr̄. qd̄dam eſt. n. vnū qd̄ eſt p̄nͫ nūi. ⁊ qd̄dā qd̄ ꝯuertit̄ cum ente. p̄mū vnū eſt in gn̄e q̄ntitatis. 2ᵐ vnuꝫ eſt tranſcendēs ⁊ paſſio entis. Et q̄ qd̄libet vnū eſt principiū alicuius nūi: ideo ſit iſta ſcd̄a diſtinctio. ꝙ nūs eſt duplex. vnus de gn̄e q̄ntitatis. alius trāſcendēs. p̄mus nūs cauſat̄ ex diuiſione ꝯtinui. ſecūdus nūs cauſat̄ ex diuiſione ſeu di ſtinctone eſſentiarum. p̄nͫ primi nūi eſt vnum de gn̄e q̄nti tatis. p̄nͫ ſecūdi eſt tranſcēdens: quod conuertit̄ cum ente. ⁊ ideo primus nūs eſt q̄ntitatum. ſecundus eſt quiditatuꝫ. ¶ Tertia diſtinctio ſit iſta. ꝙ vnum quod ꝯuertit̄ cum ente poteſt accipi dupl'r. vno modo cōmuniter large ⁊ ſimpl'r. ⁊ ſic eſt paſſio vnica entis ꝯuertibilis cum ente ſimpl'r. Alio modo pōt accipi ſtricte. determinate ⁊ ſcd̄m q̄d. ⁊ hoc mō opponit̄ multitudini. ⁊ eſt paſſio entis nō vnica. ſꝫ diſiun cta. ⁊ eſt paſſio ꝯuertibilis cū ente nō ſimpl'r. ſed cū diſiun- ctione. ¶ De ſcd̄o ſit iſta prima ꝯcluſio. ens ⁊ vnum nō di- cunt eandem nām ꝯuertibiliter. ſi vnuꝫ accipiat̄ ꝓprie. ſtri- cte ⁊ ſecundum quid. ſi aūt accipiat̄ vnum cōmuniter ⁊ ſim pliciter. ſic vnum ⁊ ens dicunt eandē nām conuertibiliter. Prima pars ꝯ̊nis probat̄ ſic. q̄ ſi ens ⁊ vnum ſic acceptuꝫ dicerent eandem nām ꝯuertibiliter: de quocūqꝫ predicaret̄ vnum ⁊ alterū. ſed ens p̄dicat̄ de multitudine. ergo ⁊ vnū. quod eſt falſum de vno ſic accepto. Scd̄a pars ꝯ̊nis ſic pꝫ. quia de quocūqꝫ predicat̄ ens. de illo predicat̄ vnum large ⁊ cōmuniter ſumptum. ⁊ hoc modo multitudo eſt vnū ſi- cut ens. ¶ Secūda ꝯcluſio ſit iſta. ens ⁊ vnum non dicunt eandem nām quiditatiue ⁊ formaliter. Hanc oſtendo ſic. tum p̄mo. quia eſſet nugatio dicēdo ens vnuꝫ. ſicut quādo dicimus homo aīal. vel ecōtra. tum ſecundo. quia predica- rent̄ de ſe in abſtracto. ⁊ ſic iſta eſſet vera. entitas. quod eſt fal ſum. ꝯſequentia patet. quia que ſunt idem quiditatiue vi- dent̄ de ſe in abſtracto p̄dicari adinuicē. vt forte verū eſt di- cere. humanitas eſt animalitas. nō curo de exemplo. exem- pla enim ponimus. ⁊c̄. primo priorum. tum tertio. q̄ ens ⁊ vnum non predicant̄ de ſe inuicem in q̄d. ergo nec dicunt eandē naturā quiditatiue ⁊ formaliter. ꝯn̄tia pꝫ. ſed antece dens ꝓbat̄. quia cum vnū ſit paſſio. entis predicat̄ de ente per ſe in 2° mō. ens aūt de vno per ſe nullo mō: ſed per acci dens p̄dicat̄. q̄ ſcd̄m p̄hm̄ primo poſterioꝝ. predicationes

per ſe nō ꝯuertunt. tū ꝫ quarto. qꝛ illud qḋ nō ꝯtinet in ali-
quo eoꝝ que diuidūt ens ſufficiēter ꝛ icludūt ipm ꝗditati-
ue: nō icludit ens ꝗditatiue. ſed vnuꝫ ꝛ alie paſſiones entis
ſunt hꝰ. ergo vnū ꝛ alie paſſiōes entis nō icludūt ens ꝗdi-
tatiue. maioꝛ pꝫ. ſꝫ minoꝛ ꝓbat. qꝛ ens ſufficienter videt di-
uidi tanꝗ in illa que icludūt ipm ꝗditatiue in ens icreatū
ꝛ in decē gn̄a. ꝛ in partes eēntiales decē gn̄um. ſꝫ vnū ꝛ paſ-
ſiones entis nō eſt aliqḋ decē gn̄um. vt pꝫ. nec etiā eſt ens ex
ſe increatū. qꝛ ꝯuenit entibꝰ creatis. nec eſt ſpēs in aliq gn̄e.
vel ꝑnᵐ eēntiale alicuiꝰ gn̄is. qꝛ oē tale icludit limitationeꝫ.
nullū aūt trāſcēdens de ſe eſt limitatuꝫ. aliogn repugnaret
enti infinito. nec poſſet de ipſo dici formalr̄. qḋ eſt falſuꝫ qꝛ
oīa trāſcēdentia dicunt ꝑfectionē ſimplr̄. ꝛ ꝯueniunt deo in
ſummo. tūꝫ ꝗnto. qꝛ ſi vnū icludit ens ꝗditatiue. vel icludit
ipꝫ ꝑciſe. vel addit aliqd aliud. nō ꝑmo mō. qꝛ tūc illud ens
eēt paſſio ſuiꝑſiꝰ. ſi. 2°. mō illud aliud qḋ addit ſit. a. ergo. a.
includit ens. vel nō. ſi icludit. ergo vnū icludit ens bis. ꝛ ſic
eēt ꝓceſſus in infinitū. vel vbicūqꝫ ſtet illud erit vltimuꝫ qḋ
erit de rōne vniꝰ. ſi nō icludit ens: vocet. a. tūc ſic. vnuꝫ rōne
entis nō eſt paſſio. qꝛ ideꝫ nō eſt paſſio ſui. ergo illud aliud
incluſum qḋ eſt. a. eſt paſſio entis ꝑmo. ꝛ eſt tale qḋ nō iclu-
dit ens ꝗditatiue. pꝫ ergo ex ꝑdictis ꝙ ens ꝛ vnū nō ſignifi-
cant eandē nām formalr̄ ꝛ ꝗditatiue. ſilr̄ eſt de alijs paſſio-
nibus entis. ¶3ᵃ ꝯcluſio ſit iſta. ens ꝛ vnū dicūt eandē nāꝫ
realr̄. licet diſtinguant formalr̄. vt oſtenſum eſt in precedēti
ꝗne. iſta ꝯcluſio pꝫ per phm̄ in iſta. tūꝫ qꝛ nō ſeparant ꝗtū
ad gn̄ationē ꝛ corruptionē. tūꝫ qꝛ ſunt idē realr̄ in tertio de
quo ꝑdicant per ſe. non per accidēs. ergo iter ſe ſunt idē rea-
liter. ¶4ᵃ ꝯcluſio ſit iſta. vnum qḋ eſt paſſio entis dicit for-
malr̄ aliqd poſitiuū. ¶Ad cuiꝰ euidentiam ſciendū ꝙ ꝗdaꝫ
doctoꝛ tenet oppoſitū: dicens. ꝙ vnuꝫ vt diſtinctū formalr̄
ab ente: non dicit formalr̄ aliqd poſitiuuꝫ. ſed dicit formalr̄
duplicē negationeꝫ. prima negatio eſt ſuijpſius ſeu a ſeipſo
indiuiſio. ꝛ hec negatio fundat ſup identitatem eiuſdem a
ſe: qua. ſ. ipm eſt ipm. Secūda negatio eſt diuiſio a quocūqꝫ
alio qḋ nō eſt ipm. ꝛ hꝰ negatio pōt dici nō idētitas alteri. ita
ꝙ prima negatio eſt negatio diuerſitatis. ꝛ ſcd̄a idētitatis.
¶Pro iſta ꝗne ſua arguit ꝑmo ſic. illud poſitiuū qḋ dicit
formalr̄ ipm vnū ſcd̄m te vt diſtinguit ab ente. vel eſt vnū.
vel non vnum. nō eſt dicendū ꝙ nō vnū. ergo vnū. tunc ſic.
vel eſt vnū poſitiue ſeipſo. vel aliquo alio. ſi aliquo alio de
illo querat. ꝛ ſic in infinitum. ſi ſeipſo. ergo ſua vnitas nō ad-
dit aliqd ſupra ſe ipm. ergo ſilr̄ dicā de ente. ſ. ꝙ ſeipſo poſiti-
ue eſt vnum. ꝛ per ꝯn̄s vnum vt formalr̄ diſtinguit ab ente
nō dicit aliqd poſitiuū. ¶P̄. ens vt ſcd̄m ſuam rōnem for-
malē diſtinguit ab vno. vel eſt vnū. vel non. ꝛ opꝫ dicere ꝙ
eſt vnū. aliogn ſcd̄m ſuam rōneꝫ formalē non diſtingueret
ab altero. tunc vt ꝑus. ſi illa vnitas dicit aliqd poſitiuū. ꝗro
de illo. ꝛ ſic in infinitū. vel ſtandū eſt in hoc ꝙ ens poſitiue ſe
ipſo eſt vnū. ergo vnitas nō addit ſupra ens aliqd poſitiuū.
¶P̄. quecūqꝫ in creaturis formalr̄ diſtinguunt ꝛ qḋlibet eſt
poſitiuū diſtinguit realr̄. ergo ſi vnuꝫ ꝛ ens formalr̄ diſtin-
guunt ꝛ qḋlibet eſt poſitiuū. diſtinguit etiā realiter. ſed hoc
eſt falſum. ergo illud ex quo ſequit. maioꝛ pꝫ. qꝛ cū neutruꝫ
iſtoꝝ poſitiuoꝝ ſit infinitū intenſiue nō icludit per idētita-
tem realitateꝫ alterius. Et ꝯfirmat. qꝛ aliter hō nō eēt vnus
ſcd̄m ſbaꝫ. vt dicit hic lr̄a. ¶Sꝫ ꝯtra hanc opinionē argui-
tur. ꝛ ꝑmo ꝯtra ꝗnem in ſe. ſcd̄o reduco rōnes in cōtrariuꝫ.
Cōtra ꝗnē ſic. nulla negatio eſt idē realr̄ alicui ꝑ ſe poſitiuo.
ſed vnū per te eſt idē realr̄ ipſi enti. ergo vnū nō eſt negatio
formalr̄. maioꝛ ꝓbat. qꝛ aliter idem eēt realr̄ poſitiuū ꝛ realr̄
negatiuū. qḋ videt implicare ꝯdictionē. Scd̄o reduco rōnes
ꝯtra eum ꝑmo ſic. ſcd̄m te vnū ſupra ens addit duplicēꝫ ne-
gationē. accipio eam. tunc ſic. vel illa vnitas ſiue duplex ne-
gatio eſt vna ſeipſa. vel alio. ſi ſeipſa: pari rōne ſtandū erit in
ꝑmo. ſ. ꝙ ens ſit vnum ſine duplici negatiōe. ꝛ ſic aliqd eſſet
formalr̄ vnū ſine vnitate. qḋ videt abſurdū. ſi eſt vnum ali-
quo alio. querā de illo. ꝛ ſic vel ꝓcedet in infinituꝫ. vel ſtabit

in aliquo alio qḋ eſt vnū ſeipſo ſine illa duplici negatione.
qḋ eſt manifeſte falſum. ¶P̄. illa ratio peccat per fallaciam
figure dictionis. mutādo quo in qḋ. Vn̄ rn̄deo ad formā. ꝛ
dico ꝙ vnum addit ſupra ens aliquid poſitiuū. qn̄ dicit il-
lud vel eſt vnum ſeipſo: vel aliquo alio. dico ꝙ vnum cum
ſit ꝑnᵐ quo nō dꝫ dici ꝓprie vnū. qꝛ ſic hr̄et rōnem qḋ. ſicut
albedo non eſt alba. licet illud ſit quo aliquid eſt album. qn̄
ergo dicis ꝙ eodem modo erit de ente. nō valet ille modus
arguēdi. mutādo quo in quod. dicam. n. ꝙ illud poſitiuuꝫ
qḋ dicit vnū formalr̄ nō eſt vnuꝫ formalr̄: nec formalr̄ non
vnum. ſed eſt vnum quo ens eſt vnum. ¶Secundā rōneꝫ
reduco ſic. qꝛ querā de illo negatiuo ſicut prius. ꝛ ꝯcludetur
ꝯtra te. ¶Ad formaꝫ rn̄deo ꝙ ens vt diſtinctum formalr̄ ab
vno nō eſt vnū formalr̄. nec nō vnū. ſed abſtrahit ab vtroqꝫ.
ſi tn̄ non vnum accipiat poſitiue vel ꝯtrarie. non priuatiue
ſolum vel negatiue. nam vtiqꝫ ens vt ſic formalr̄ acceptum
eſt nō vnum. ſicut ꝯceptus entis dicit eſſe finitus vel infini-
tus formalr̄ poſitiue. ſed eſt nec finitus nec infinitꝰ. ¶Aliter
poteſt dici ꝙ ens ſi accipiat vt diſtinguitur ab vno ꝛ quera-
tur vtrum ſit vnum vel nō vnū. poteſt dici ꝙ ly vt. vel acci-
pit reduplicatiue. vel ſpecificatiue. ſi primo modo. ſic ly ens
vt diſtinguit ab vno. nec eſt vnum vel nō vnum ꝯtrarie vt
dictum eſt. ſi ſpecificatiue. ſic ens vt diſtinguit dicit eſſe vnū.
ꝛ eſt ſenſus ꝙ ens quod diſtinguit formalr̄ ab vno eſt vere
vnū. ſed ex hoc nihil habes. ¶Tertiā rōnē reduco ſic. ſcd̄m
te ens ꝛ illa duplex negatio differunt formalr̄. ergo ꝛ realr̄.
qḋ eſt ꝯtra te. ꝯn̄tia ꝓbat ſcd̄m te. qꝛ cum neutrū ſit infinitū
intenſiue nō icludit per identitatē realitatē alteriꝰ. nec refert
dicere vtrum ſint ambo poſitiua vel nō. ſed hoc accidit dū-
modo neutrum extremoꝝ ſit infinitū intenſiue. qꝛ per te il-
la eſt cā ꝑciſa. qꝛ quecūqꝫ differūt formaliter: differūt ꝛ reali-
ter. ¶Ad formam: dē maioꝛ. ſi itelligat realr̄. i. ex nā rei. nō
tn̄ ſic realr̄ diſtinguunt ſicut res ꝛ res. ꝛ tunc concedo argu-
mētū. ꝛ ſic eēt in ꝓpoſito. ¶Aliter poſſet dici ꝙ ratio nō eſt
ad ꝓpoſitū. qꝛ arguit de his que ſunt in creaturis. ens aūt ꝛ
vnū cum ſint trāſcēdentia abſtrahunt a creato ꝛ increato. ꝛ
reperiunt in vtroqꝫ. ¶Dimiſſa ergo hac opinione: ꝓbatur
quarta ꝯcluſio ꝓpoſita. ꝑmo ſic. qꝛ vnū dicit ꝑfectionē ſim-
pliciter. ſꝫ negatio nō dicit ꝑfectioneꝫ ſimplr̄ de ſe formalr̄.
ergo ipm vnum nō eſt pura negatio. maioꝛ pꝫ. qꝛ in quoli-
bet melius eſt ipm ꝗꝫ non ipm. ꝛ hec eſt deſcriptio ꝑfectiōis
ſimplr̄. quā ponit Anſel. monologion 3°. ꝛ ꝓpter hoc ſum-
ma vnitas attribuit ꝑmo enti: cui nulla cōpetit imꝑfectio.
minoꝛ pꝫ. qꝛ priuatio hꝫ rōnem mali. vt ſic. ꝛ ſilr̄ negatio.
¶P̄. nunꝗꝫ in ꝑuationibꝰ aliqua reducunt ad primū tale.
qꝛ nō eſt dare ſummū malū. ſed ſicut oīa bona reducunt ad
ſummū bonū ita oīa vna ad primū vnum. ergo vnum nō
hꝫ formalr̄ rōneꝫ priuationis. ¶P̄. nulla priuatio ſuſcipit
magis ꝛ minus. ſed vnum ſuſcipit magis ꝛ minus. qꝛ ſim-
plex eſt magis vnum ꝗꝫ cōpoſitū. ergo vnū nō dicit ſolam
priuationem. ¶P̄. negatio nō hꝫ rōnem menſure. ſed opꝫ
menſuram eſſe aliquid poſitiuum. vnum aūt hꝫ rōneꝫ mē-
ſure in quolibet genere. ex decimo huius. ergo ꝛc̄. ¶P̄. im-
poſſibile eſt aliquod poſitiuum componi itrinſece ex priua-
tionibus. ſed numerus eſt aliqḋ poſitiuū qḋ cōponit itrin-
ſece ex vnitatibus. ergo vnitates nō ſunt formalr̄ ꝑuatiōes.
Sed doctoꝛ qui eſt alterius opinionis rn̄dit ad iſtas rōnes
dicendo ꝙ vnū ꝛ per ꝯn̄s nūs. duo dicit. ſ. aliqd poſitiuum
quod eſt ipſum ens vel plures entitates. ꝛ dicit aliquid ne-
gatiuū. ſ. ipſam vnitatē vel plures vnitates. quaꝝ quelibet
dicit formaliter duplicē negationē. ita ꝙ vnum licet forma-
liter dicat negationeꝫ: tamen dicit fundamentū poſitiuū. ſ.
ipſum ens. cui eſt idem realiter. ¶Dicitur ergo ꝙ vnuꝫ eſt
perfectio formaliter. non ſimpliciter. ſed ratione fundamen-
ti ꝗtum ad primaꝫ rōnem. ꝛ dicit ꝙ plura reducuntur ad
ſummū vnū. nō formaliter: ſed rōne fundamēti ꝗtum ad
ſecundā rōnem. ꝛ ꝙ vnum ſuſcipit magis ꝛ minus. nō for-
maliter: ſed ratione fundamenti: ꝗtum ad tertiam rōnem.

⁊ ꝙ vnū hʒ rōnem mēſure. non formal'r. ſed rōne fundamēti. q̄ʒtū ad q̄rtā rōnē. ⁊ ꝙ nūs q̄ʒtum ad illud qḋ dicit poſitiuū cōponit̄ ex vnitatib⁹ rōne fundamēti. In q̄ʒtuʒ vō dicit aliqd negatiuū cōponit̄ ex vnitatib⁹ vt dicūt formal'r aliqd negatiuū q̄ʒtū ad q̄ntam rōnē. ¶ Sed ꝯtra iſtā rñſionē lʒ videat̄ apparēs arguit̄. nam vnū eſt vā paſſio entis vel rōne fundamēti. vel rōne alicui⁹ additi ſupra ens. non p̄n o mō q: idē foret paſſio ſuimet. ſi ſcḋo mō. vel illud additū eſt poſitiuū. ⁊ ſic habeo ꝓpoſitū. vel eſt negatiuū. ⁊ tūc ꝯtra. tū q: nulla negatio vel priuatio eſt idē real'r cū poſitiuo. q: vt ſupra argutum eſt idē eēt real'r negatiuū ⁊ poſitiuū. ſed paſſio que eſt vnū eſt idem real'r cum ſbto qḋ eſt ens. tum q: negatio eſt real'r ⁊ formal'r nihil. ſi ergo vnū eſt negatio ſequit̄ ꝙ nihil ⁊ nō ens eſt real'r paſſio entis. ⁊ ſic ꝙ idem eſt realiter ens ⁊ realiter nō ens ⁊ nihil. que vident̄ abſurda. ſtat ergo ꝯcluſio ꝙ vnum addit aliqd formal'r poſitiuum ſupra ens.

¶ Ad rōnes Auicēne in oppoſitū. Ad primā. nego ꝯñtiam. cuius falſitas pʒ ex tertia diſtinctiōe: ⁊ prima q̊ne. nā equiuocat de vno ſumpto ſimpl'r vel ſcḋm qd. ¶ Ad ſcḋam nego ꝯñtiam. ad ꝓbationē dicenduʒ ꝙ nō repetit̄ oīno idem bis. q: cum identitate reali ſtat diuerſitas formalis vel diſtinctio formalis ex nā rei. que tollit nugationē. ⁊ ideo dicēdo ens vnū nō eſt nugatio. ¶ Ad tertiā negat̄ maior dummodo ſit inter illa diſtinctio formalis ⁊ ex nā rei: ꝑp quā diſtinctionē paſſio non ꝑdicat̄ in qd de ſbto. ⁊ ſil'r dico in propoſito. ¶ Ad quartum nego añs. Ad ꝓbationē dicendū ꝙ duplex eſt numerus. ſicut pʒ ex ſecunda diuiſione. vnitas ergo que eſt p̄n^m nūi cāti ex diuiſiōe ꝯtinui: vtiqʒ eſt de gñe q̄ʒtitatis. ſʒ de tali vno nō loqmur nūc: ſʒ de vno qḋ eſt p̄n^m nūi cauſati ex diuiſione eſſentiaꝝ. Si inferas. ergo oīs vnitas eſt de genere q̄ʒtitatis. eſt falſa ꝯñis.

Ad argumenta principalia cū infert̄. ergo tm̄ vnū eſt ens. ꝯcedo accipiendo vnum ꝓportionabiliter cum ente. ſ. ſi cōiter: cōiter. ſi particulariter: particulariter. nam cū vnū ſit paſſio entis vniformiter accipit̄ ſicut ipm ens. Cū dicit̄ ꝙ hoc infert̄ contra parmenidē p̄mo phiſicoꝝ. dicēdum ꝙ parmenides poſuit omnia entia vnum ſignificatum ⁊ particulare ſimpl'r ⁊ ſcḋm rem. ꝯtra queʒ bene valet improbatio phi. ſʒ ego non pono ſic. ¶ Ad 2^m dicendū ꝙ vnū diuidens ipſum ens eſt vnum ſumptuʒ ſcḋm quid ⁊ determinate. ⁊ de hoc arguit rō. de quo conceſſum eſt in prima q̊ne ꝙ non dicit eandem nām ꝯuertibilem cuʒ ente. ſed hoc nō obſtāte vnū ſumptū ſimpl'r. quod eſt paſſio entis dicit eandē nām ꝯuertibilē cuʒ ente. ¶ Ad 3^m dicendū ꝙ vnum non eſt determinati generis. cum ſit tranſcendens. Ad ꝓbationem dicēdū ꝙ minor eſt falſa. q: lʒ ideʒ ſimile equale dicant̄ relationes ⁊ videantur eſſe de genere relationis: tñ poſſunt accipi tranſcendenter. quatenus omne ens omni enti comparatū: vel eſt ideʒ: vel diuerſum. vel ſimile vel diſſimile. equale vel inequale. ¶ Et ſic patet ad queſtionem.

¶ Hoc aūt omniū firmiſſimū eſt principiorum. Tex. cōmen. nono.

Uerit̄ Utrum iſtud principiū. Impoſſe eſt idē ſimul eē ⁊ nō eſſe: ſit firmiſſimum ⁊ notiſſimuʒ. ¶ Et arguit̄ ꝙ nō triplici via. tum quia eſt falſum. tum q: eſt aliud eo notius. tum q: ꝯtingit dubitare de eo. ⁊ per ꝯñs errare. ¶ Ex p̄ma via arguit̄ ſic. quia aliqua oppoſita poſſunt eidē ineſſe. ergo ⁊ ꝯtradictoria. ꝯñtia pʒ. q: ꝯdictio icludit̄ in qualibet ſpecie oppoſitionis. cum ſit prima oppoſitio. ex quarto hui⁹. añs ꝓbat̄ dupl'r. p̄mo de ꝯtrarijs que p̄nt eidē ineſſe. q: cuicūqʒ ineſt gen⁹ ineſt aliqua ſpēs eius. ſed ſcutū cui⁹ vna medietas eſt alba ⁊ alia medietas eſt nigra eſt coloratū. ergo denominat̄ ab aliqua ſpecie coloris. qua aūt rōne denoiat̄ ab albedine. pari rōne a nigredine. ergo ſimul erit albū ⁊ nigrū.

q

que ſunt ꝯria. ſcḋo ꝓbat̄ idem añs de relatiue oppoſitis. q: idē eſt duplū ⁊ dimidiū. ſequit̄ n. ſi aliqd. eſt duplū ad hoc. ergo eſt duplū. q: opp^m ꝯñria nō ſtat cuʒ añte. ſil'r ſeq̄t̄. ſi eſt dimidiū ad h̄. ergo eſt dimidiū. ergo eſt duplū ⁊ dimidiuʒ. ¶ Ex 2^a via arguit̄ ſic. ꝓpō affirmatiua eſt notior negatiua. q: notior eſt affirmatio q̄ʒ oppoſita negatio. vt dī in h̄ q̄rto iſra. ſʒ iſtud p̄n^m eſt ꝓpō negatiua. vt pʒ. ergo aliqd eſt notius iſto p̄n^o. ¶ P̄. in ſillogiſmo ex oppoſitis ꝯclo oʒ eē notior p̄miſſa in falſitate. ſed in p̄miſſis accipiunt̄ oppoſita ꝯdictorie. in q̊ne ſūt negat̄ idē a ſe. Exēplū. hō eſt aial. hō nō eſt aial. ergo aial nō eſt aial. ergo aliqd in falſitate eſt noti⁹ q̄ʒ ſit oppoſitū p̄mi p̄ncipij. ⁊ p ꝯñs aliqd eſt noti⁹ in v̄itate p̄mo p̄n^o. ſ. oppoſitū illi⁹ falſi notioris. ¶ Ex tertia via arguit̄ ſic. oīs nr̄a cognitio icipit a ſenſu. ſʒ circa oēm cognitionē ſenſitiuā ꝯtingit errare. ergo circa itellectiuā. ſʒ illud p̄n^m cognoſcit̄ cognitiōe itellectiua. pʒ. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. ꝯtingit ſcire in vl'i ⁊ ignorare in particulari. ex ſcḋo prioꝝ. ita ꝙ ꝯtingit opinari in particulari oppoſitū vl'is. ſed illud particulare eſt ꝯdictoriū vl'is sciti. vt oēm mulā eē ſterilē ⁊ hāc nō. ergo ꝯtingit ꝯtradictoria opinari. ¶ Cōtra. phs hic in litera.

Rñſio Dicendū eſt cum phō ꝙ hoc primū p̄n^m eſt firmiſſimum. ex eo ꝙ ꝯueniunt ſibi conditiones principij firmiſſimi. tum quia circa ipm non cōtingit errare nec dubitare. tum quia nō eſt ꝯditionale. tum quia neceſſe eſt venire in mentē habēti terminos ipſi⁹. Iſte auteʒ ſunt tres ꝯditiones principij firmiſſimi. ¶ Prima cōditio ꝓbat̄. ſ. ꝙ non contingit circa ipm dubitare. q: ſi ſic tūc poſſet opinari ꝯtraria ineſſe eidem. vt ꝙ idem ſit calidū ⁊ frigidum. ſic enim arguit cōmenta. ⁊ phs in textu. ¶ Sed cōtra iſtam rōnem arguit̄. ⁊ videt̄ ꝙ peccat. nam oīs rō ad ipoſſe cui⁹ ꝯcluſio nō eſt in falſitate notior q̄ʒ p̄miſſa interimenda peccat. ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. q: ꝯñs nō eſt magis incōueniens q̄ʒ añs. nam ſi aliqs opinat̄ ꝯdictoria eſſe ſimul. multo magis ꝯria. ¶ Rñdet̄ dupl'r. p̄mo ꝙ ꝯñs eſt magis ipoſſe ſcḋm ſenſum. nam phs dicit in fine huius q̄rti. ꝙ nullus ſenſus dicit idē ſimul eē ⁊ nō eē. ¶ Aliter rñdet̄ ꝙ phs hic non arguit ꝯtra negantes p̄mū p̄n^m. ſed ad recipiētes ipm ꝓbando ꝙ ſit firmiſſimū. notius eſt aūt in falſitate ꝙ ꝯrie opiniones de ꝯrijs ſunt ſimul in aial: q̄ʒ ꝙ primū p̄n^m ſcḋm itellectū eſt notius. noti⁹ eſt. n. mihi ſcḋm itellectū ꝙ ꝯrie opiniones nō p̄nt ſimul eſſe in aīa mea q̄ʒ ꝙ iſtud p̄n^m ſit firmiſſimū. q̄re nō opʒ fugere ad aliqḋ noti⁹ ſcḋm ſenſum. Uñ notandū ꝙ phs ⁊ cōmētator nō ducūt ad hoc incōueniens ꝙ aliqs opinet̄ ꝯtrarie oppoſita. ſed ꝙ ꝯrie opiniones ſint in aīa eius. ſicut opiniones ꝯdictorioꝝ. licet cōmētator magis videat̄ ire ad ipſa oppoſita. ¶ Scḋa ꝯditio ꝓbat̄ ex hoc ꝙ oēs ꝓpōnes reducunt̄ ad iſtā. quare nō eſt ꝯditionalis. pʒ. ¶ Tertia ꝓbat̄ ex hoc ꝙ eſt p̄ma dignitatū. quare nō poteſt acquiri per aliud. ergo ſtatim cognoſcit̄ notis terminis. ſicut dictum eſt in exponendo literam.

Ad argumēta in oppoſitū. ¶ Ad p̄mum de prima vl's negando añs. cum dicit̄ ꝙ aliqua oppoſita poſſunt eidem ineſſe. ¶ Ad primā ꝓbationē de contrarijs dicendū ꝙ illa contraria nō inſunt ſcuto ſimpl'r: ſed ſm qd. cum enim dicit̄ ꝙ cuicūqʒ ineſt genus ⁊ aliqua ſpecies. dico ꝙ verum eſt ꝙ ieſt aliqua ei⁹ ſpecies vel ſimpl'r. vel ſecundū quid. ſic eſt in ꝓpoſito. quia ſcuto ineſt albedo ⁊ nigredo ſecundū aliam ⁊ aliā partem. iſto modo etiam. ſ. ſecundum quid ineſſe eidem contradictoria nō eſt impoſſe. ſicut dicet̄ inferius in hoc eodem quarto. ſic enim nō inſunt ſcḋm idē. ¶ Ad ſcḋam probationē de relatiuis dicendū per idē ꝙ nō eſt ſcḋm idem. naʒ mons dicit̄ magnus ⁊ paruus. ⁊ idē duplū ⁊ dimidiū. nō ad idē ſʒ ad diuerſa. iferre ergo idē eſſe ſimpl'r magnū ⁊ paruū. dupluʒ ⁊ dimidium. eſt ignorantia elēchi. Conſequentie tamen ille que ſunt Ariſto. in predicamentis. ſ. ꝙ ſi aliqd eſt duplum ad hoc. ergo duplū. ⁊c̄. ſunt bone. per hoc enim ꝓbat phs magnum ⁊ paruum nō eſſe contraria. q: dicunt̄ de eodem.

nõ tñ ſimplr. ſ3 ſcðm qd. qꝛ in cõparatiõe ad diuerſa. ¶ Ad primũ de ſcða via dico ꝙ illud pñm eſt realr ⁊ formalr affirmatiuũ. qͣ̃nis ſcðm voce3 ſit negatiuũ. ſicut ⁊ iſta ꝓpõ. non impoſſe eſt hoiem currere. vnde valet iſtã. poſſe eſt hoie3 currere. ſequitᷓ etiã illud pñm. ipoſſe eſt idẽ ſimul eẽ ⁊ nõ eẽ: ide3 valet qͣ̃ iſta. neceẽ eſt idẽ nõ ſimul eẽ ⁊ nõ eſſe: que eſt affirmatiua de mõ. ⁊ tali negatiua nõ eſt nečcũ aliqͣ̃ affirmatiuam eſſe notiorẽ. ¶ Ad aliud de eadẽ via dicẽdum ꝙ phs in libro prioꝝ docet multos ſillogiſmos ex ypotheſi per quos nõ ꝯtingit aliquid ꝓbare. docet. n. ſillogiçare ex falſis. ſcðm que3 modum nunqͣ̃ aliqd ꝓbatᷓ. ſilr de ſillogiſmo circulari. ſcðm quem nihil cõtingit probare. imo eo ipſo ꝙ eſt circularis nihil ꝓbat. ſilr dicetur in propoſito de ſillogiſmis ex oppoſitis. ¶ Aliter dicitᷓ ꝙ notius eſt ipoſſe eſſe aliqd ſimul eſſe ⁊ nõ eſſe: qͣ̃ negatio eiuſdẽ de ſe que ꝯcluditᷓ in ſillogiſmo ex oppoſitis. vñ licet forſan aliqs negaret ꝙ idẽ ſit ipm. tñ nunqͣ̃ ꝯcederet ꝙ idẽ ſit ipm ⁊ nõ ipm. vñ notiꝰ eſt in falſitate ꝙ ide3 ſit ipm ⁊ nõ ipm. qͣ̃ ꝙ idẽ nõ ſit ipm pma rñſio eſt melior. ¶ Ad aliud de tertia via dicendũ ꝙ oĩs deceptio que põt fieri circa per ſenſu3 nõ falſificaret primũ pñm. nunqͣ̃ enim aliqs ſenſus iudicat ꝙ hoc ſenſibile ſit ⁊ nõ ſit in eodem inſtãti. vel dato ꝙ ſenſus erraret circa ipm: tñ per intellectũ tanqͣ̃ per potẽtiam nobiliore3 corrigeretᷓ error ſenſus. ¶ Ad vltimũ dicendum ꝙ verum eſt ꝙ ꝯtingit ſcire in vlĩ ignorando in particulari. cuiꝰ cã eſt. qꝛ non ꝯtrahitᷓ minor cum maiori. vñ ſm phm primo poſterioꝝ maior põt ſciri prius tpe qͣ̃ minor vel ꝯcluſio qñ. ſ. minor nõ applicatᷓ cũ maiori. ſi tñ applicetᷓ eodem tpe ſcitᷓ ⁊ minor ⁊ maior ⁊ ꝯcluſio. ¶ Ad formam cũ dicitᷓ ꝙ ꝯtingit ignorare in ꝑticulari ⁊ ſcire in vlĩ. dico ꝙ verũ eſt ꝓpter hoc qꝛ neſcitᷓ illud ꝑticulare ꝯtineri ſub illo vlĩ. ſed ꝓpter hoc nõ ſciuntᷓ ꝯdictoria. nõ. n. opinor ꝯdictionẽ niſi opiner hãc mulã eẽ ꝯtẽtã ſub mula. ⁊ hoc nõ facio vt ſupponitᷓ. ꝙ ſi opinarer hanc mulã ꝯtineri ſub mula impoſſe eſt ignorare hãc mulã eẽ ſterilem. nam applicata maior cũ minori ſtatim ſcitur vt dictum eſt.

¶ Natura nãqꝫ principiũ ⁊ aliarum dignitatum hec omnium ⁊c̃.

Queritur Utrũ hoc pñm. ipoſſe eſt idẽ ſimul eẽ ⁊ nõ eẽ ſimplr ſit pmu3 ⁊ videtᷓ ꝙ nõ qꝛ eſt reſolubile in alia pñª priora. ſ. in terminos ꝓprios q ſunt pñª incõpleta. vnũqðq3. n. reſoluitᷓ in ea ex qbꝰ cõponitᷓ. ¶ Cõtra. phs hic in lra qui dicit ipſum primũ omnium dignitatum.

Reſpondeo primo pmittã qdam vtilia. ſcðo dicã ad qõnẽ. ¶ Quantũ ad pm ſit iſtud pmũ dictũ. ꝙ qdã ꝓpões ſunt affirmatiue ⁊ qdã negatiue. ꝓpõ affirmatiua vocatᷓ idẽtidica. i. dicẽs ⁊ notans idẽtitatẽ ꝑdicati ad ſubm ſiue ſit idẽtitas accñtalis ſiue eẽntialis. Exemplũ primi. hõ eſt albus. Exẽplũ ſcði. hõ eſt aial. ꝓpõ negatiua vocatᷓ diuerſidica. i. dicens vel notãs diuerſitatem ꝑdicati ad ſbm. Exẽplũ. hõ nõ eſt aſinꝰ. ¶ Scðm dictũ ſit iſtud. ꝙ in ꝓpõnibꝰ iſtis ſiue ſint affirmatiue ſiue negatiue eſt ordo in pmitate: nam qdam eſt pmo pma. ⁊ qdã ſcðo pma. qdam tertio pma: ⁊ ſic per ordinẽ: ſm ꝙ plus vel minus accedunt vel recedũt ad ꝓpõnẽ pmo primã. Exemplũ in affirmatiuis: hõ eſt hõ. eſt pmo prima. hõ eſt aial rõnale eſt ſcðo pª. hõ eſt aial eſt tertio prima. hõ eſt riſibilis eſt in qͣrto gradu. hõ eſt albus eſt in qnto gradu. ⁊c̃ p3. n. ꝙ iſte hñt ordinem in primitate. ſi ꝯſideretᷓ idẽtitas extremoꝝ. ſilr eſt dare ordinem in negatiuis. nam prior eſt iſta. hõ non eſt equus. qͣ̃ iſta. hõ nõ eſt hinibilis. ¶ Tertiũ dictũ eſt ꝙ ide3 in cõparatiõe ad diuerſa eſſe pus ⁊ poſterius nõ eſt incõueniens ſicut p3 in linea ꝑdicamẽtali. na3 genꝰ ſubalternũ eſt priꝰ reſpectu ſpẽi ſpãliſſime. ⁊ poſteriꝰ gñe gñaliſſimo. Silr in ꝓpoſito ꝓpõ ſcðo pma eſt prior reſpectu ꝓpõnis que eſt tertio prima. ⁊ poſterior ꝓpõne que eſt primo prima.

Quantum ad ſcðz dico ꝙ iſtud pñm ipoſſe ẽ ⁊c̃. nõ eſt pmũ ſimplr. i. pmo pmũ. hoc ꝓbo ſic. qꝛ illud pñm cuiꝰ termini nõ ſunt pmo pmi nec vltimo vltimi nõ eſt ſimplr pmo pmũ. ſ3 hͦ pñm eſt hmõ. ergo ⁊c̃. maior p3. qꝛ iſta duo ſũt de rõne pncipij ſimplr pmi. ꝙ ſit pꝰ primũ in eẽndo. ⁊ vltimo vltimũ in reſoluẽdo. minor ꝓbatᷓ ⁊ pmo de termino ſbĩo qð eſt idẽ. cõceptꝰ. n. ille nõ eſt pmo primꝰ cũ ſit reſolubilis in duos alios ꝯceꝑ. qͣꝝ vnꝰ eſt abſolutꝰ alter reſpectiuꝰ. ꝯceptꝰ aũt ſiĩs icludẽs abſolutũ ⁊ reſpectiuũ nõ eſt eque pus ſicut ꝯceptꝰ icluſi in quos reſoluitᷓ. iſte aũt ꝯceptꝰ idẽ eius eſt hmõ qꝛ lꝫ idẽ dicit ꝯceptũ reſpectiuũ. lꝫ ens dicit ꝯceptũ abſolutũ vel ſaltẽ neutrũ ⁊ idifferente3 ad abſolutũ ⁊ reſpectiuũ. ꝓbatᷓ etiã minor de termino ꝑdicato q eſt eẽ ⁊ nõ eẽ. ille aũt ꝯceptꝰ eſt aggregatꝰ ex affirmatiuo ⁊ negatiuo. ergo eſt reſolubilis. ergo nõ eſt pmo pmꝰ nec vltimo vltimꝰ. ¶ Itẽ. nulla ꝓpõ modalis eſt pmo pma. qꝛ eſt reſolubilis in aliã de ineẽ: ſ3 iſtud pñm impoſſe eſt ⁊c̃. eſt ꝓpõ modalis. ergo nõ eſt pmo pma. ¶ Si ergo qͣratᷓ qð eſt pmũ cõplexũ ſimplr. ⁊ pmo pmũ. dico ꝙ iſtud ens eſt ens; iſtud enim. pñm h3 terminos pmo pmos: ⁊ vltimo vltimos. ⁊ ꝑ ꝯñs qui nõ ſunt reſolubiles in aliquos pores. imo oĩs reſolutio ꝯceptuũ ſtat ad ꝯceptũ entis vt ad ſimplr pmũ iter ꝯceptꝰ qditatiõis. ¶ Ad argumẽtũ in oppoſitũ dicendũ ꝙ phs vocat iſtud pñm pmũ nõ ꝙ ſit ſimplr pmũ. ſ3 qꝛ eſt primũ reſpectu iſtoꝝ. ſ. de quolibet affirmatio vel negatio. oẽ totũ ⁊c̃. ⁊ ſi ab eqͣlibus ⁊c̃. reſpectu iſtoꝝ hoc eſt primũ. ⁊ dr̃ dignitas dignitatũ. ſicut. n. totũ ⁊ pars. eqͣle ⁊ ineqͣle nõ intelligũtᷓ niſi itellecto ente. ita nec hoc pñm. oẽ totũ ⁊c̃. de quolibet ⁊c̃. ⁊ ſic de alijs nõ itelligũtᷓ niſi itellecto hoc pñº cuiꝰ intellectꝰ depẽdet ex itellectu entis ex quo componitur.

¶ At vero nec ꝯtradictõis mediũ nihil eẽ ꝯtingit. ſed neceſſariũ. aut dicere. aut negare vnum de vnoquoqꝫ.

q

Queritur Utrũ iter ꝯdictoria ſit dare mediũ. ⁊ videtᷓ ꝙ ſic. nã eſſe ⁊ nõ eſſe ſunt ꝯdictoria. ſ3 iter eẽ ⁊ nõ eẽ eſt mediu3 ipſa gñatio. vt dr 2º. huiꝰ. g ⁊c̃. ¶ Itẽ. qͣ̃to magis extrema diſtant tãto ſunt plura media iter ipſa. ergo ſi infinite diſtãt infinita erũt media iter ipſa. ſed ꝯdictoria diſtãt in infinitu3. ergo ⁊c̃. ꝓbatio minoris. qꝛ oĩ finito ꝯtingit itelligere maius. ſed nõ ꝯtingit itelligere maiorẽ diſtantiã qͣ̃ que eſt iter ꝯdictoria. qꝛ qͣcũqꝫ daretᷓ illa caderet ſub ꝯdictione. ergo ⁊c̃. ¶ Itẽ. iter oĩa relatiua mediũ eſt relatio. ſ3 ꝯdictoria adinuice3 referuntᷓ. nã opponuntᷓ. ⁊ oppõ eſt qdã relatio. ergo iter ꝯdictoria eſt media relatio. ¶ Itẽ. inter ꝯdictoria eſt mediũ ꝑ abnegationem vtriuſqꝫ extremi. na3 ſcutũ cuiꝰ medietas eſt alba ⁊ medietas nigra. nec eſt album nec non album. ¶ Itẽ. ſi inter ꝯdictoria nõ eſt mediũ. ergo de quolibet eſt vera affirmatio vel negatio. ꝯñs videtᷓ falſum. nã ambe iſte videntur falſe. oĩs hõ eſt albus: ⁊ oĩs hõ nõ eſt albus. ergo aĩs eſt falſum ex quo. ſequitᷓ. ¶ Cõtra phs hic in littera.

Reſponſio in iſta queſtione premittã duplice3 diſtinctiõem. ¶ Secundo dica3 ad queſtione3. ¶ Quantũ ad primũ ſit iſta prima diſtinctio ꝙ medium inter aliqua põt eſſe duplex. ſ. vel ſcðm forma3 vel ſcðm ſubm. Exemplũ primi in ꝯrijs mediatis. croceũ enim eſt qdam media forma inter album ⁊ nigrũ. Exemplũ ſecũdi. in priuatiue oppoſitis lapis enim nõ eſt videns neqꝫ cecus. ¶ Scða diſtinctio ſit iſta ꝙ mediu3 põt eſſe ⁊ alio mõ accipi duplr. vt habetᷓ in textu huiꝰ capli. ſ. poſitiue ⁊ negatiue. Exemplũ primi. rubedo eſt mediũ inter. albũ ⁊ nigrũ. ⁊ hoc mediũ eſt eiuſdẽ generis cũ extremis. Exemplũ ſecundi. mediũ ſcðm ꝙ accipitᷓ per abnegationem vtriuſqꝫ extremi. vt qð nec eſt egrũ nec ſanum. ſcðm medicos enim ponitur aliqͣ forma ſiue diſpoſitio que eſt media iter egritudinẽ

⁊ ſanitatē. que dicit neutralitas. ¶ Tertia diſtinctio ſit iſta.
ꝙ aliquo mō accipit mediū dupl'r. q2 qōdā eſt mediū inter-
pōnis. qōdā ꝑſuppōnis. Exēplū ꝑmi. clau⁹ ꝯiungēs duos
poſtes. ⁊ viſcus ſeu gluten. Exēplū ſcdi. q̄ztitas iſto mō me-
diat inter formā ſbalē ⁊ mām. forma. n. ſbalis reqrit ⁊ ꝑſup-
nit mām q̄ztā ⁊ diſpoſitā. nō ꝙ q̄ztitas mediet inter formam
⁊ mām. q̄ſi qdā clauus ⁊ viſcus: cum forma ſbalis attingit
imediate mām. ſed ſolum dr̄ mediū pro q̄zto ꝑexigit ⁊ pre-
ſupponit ad introductionem forme in materiam.

Quantū ad ſcdm dico iſtā ꝯnem. ꝙ inter ꝯdictoria
nō eſt mediū quocūqz mō ſumptū. Hoc
ꝓbo ſic. qñcūqz aliqd ineſt alicui per ſe eius oppoſitū nullo
mō ineſſe pōt. nec per ſe nec per accidēs. pz inducēdo. ſed ca-
rere medijs ineſt ꝯdictorijs per ſe. ſcdm illud phi ꝑmo po-
ſterioꝝ. ꝯdictio eſt oppoſitio cui⁹ non eſt dare medium ſecū
dum ſe. ergo ꝯdictio nullo modo hz mediū. ¶ Sz ꝯtra diſ
tinctionē illam primi poſterioꝝ arguit. q2 nō videt ꝓpria. q2
conuenit ꝯtrarijs imediatis. que nō habent mediū ſcdm ſe.
ſaltē ſcdm formam. ¶ Reſponſio. dicēdū eſt ꝙ diffinitio da
ta eſt multiplex. eo ꝙ negatio poteſt cadere ſup ly ſcdm ſe.
vel per ſe. vt ſit negatio perſeitatis. vel poteſt eſſe econuerſo.
vt ly per ſe cadat ſup negationez. vt ſit perſeitas negationis.
primo mō non accipit in illa diffinitione. ſed ſcdo modo.
⁊ eſt ſenſus ꝙ ꝑſeitas affirmat ⁊ cadit ſup negationē. vt ſic
ꝯtradictio ſit oppoſitio cuius per ſe non eſt mediuz. ex quo
ſequit ꝙ nullo modo habet medium. ex quo carere medio
per ſe ineſt ſibi. ſed primo modo ꝓut ꝑſeitas negat: ⁊ eſt ne-
gatio ꝑſeitatis: ſic carere medio pōt conuenire ꝯtrarijs ime
diatis. ⁊ etiaz priuatiue oppoſitis. quatenus carent medio
ſcdm formā. tamē hoc nō obſtante habent mediū per acci-
dens. ſ. ſcdm ſbm. natura carere medio non ineſt eis per ſe.
vt ly per ſe cadit ſup ly nō hr̄e medium. ⁊ eſt perſeitas nega
tionis ⁊ ideo nō repugnat eis hr̄e mediuz. ſaltē per accidēs:
modo preexpoſito. ¶ Ad primū in oppoſitū: cū dicit ꝙ eē ⁊
nō eſſe ſunt ꝯtradictoria. dicendum ꝙ eē pōt dupl'r accipi.
vno mō. eſſe ſimpl'r. alio mō ſcdm quid. ⁊ ſil'r nō eſſe poteſt
accipi dupl'r. vno mō ſimpl'r. alio mō ſcdm qd. modo inter
eſſe ſimpl'r ⁊ nō eſſe ſimpl'r nō eſt mediū: eē ſcdm qd. vt gña-
tio. ⁊ dico eſſe ſimpl'r eē ꝑfectū. ⁊ eſſe ſcdm qd eſſe in fieri. vel
ſic. eſſe accipit vno mō pro eē gñaliter. ꝓut includit eſſe ſim-
pliciter: ⁊ ſcdm quid. ⁊ nō eſſe pro non eſſe ſimpl'r. ⁊ iſto mō
ſunt ꝯdictoria nec eſt mediuz inter ipſa. ſecūdo vero mō nō
ſunt ꝯdictoria. ſed habent medium. ſ. ipſum fieri vel eē im-
perfectū. nam inter non ens ſimpl'r. ⁊ ens in actu. ⁊ perfectū
eſſe: eſt medium ens ſiue eſſe imꝑfectuz. ⁊ hoc ſecūdo modo
loquit phs ſcdo metha. vnde dicit ſic. ꝙ ſicut ſemp eſt me-
diū inter eſſe ⁊ nō eſſe. ſ. gñatio: ita exiſtētis ⁊ nō exiſtētis. i.
entis ⁊ non entis eſt mediū quod ſit. ⁊ pz per exempla ſua
que ponit ibi. ſ. ꝙ ex adiſcente ſit ſciens. ⁊ ex puero vir. iſto
ergo modo non ꝯtradicunt eſſe ⁊ non eſſe. ¶ Sed ꝯtra. oīs
per ſe mutatio mediat inter per ſe terminos. ſz termini ge-
nerationis ſunt ꝯtradictorij. ſ. eſſe ⁊ non eſſe. ergo inter eē ⁊
non eſſe que ſunt ꝯdictoria vere eſt mediū. ꝓbatio minoris.
nam generatio eſt a nō ſubiecto in ſubiectū. ⁊ corruptio ecō
tra. vt dicit qnto phiſicoꝝ. ibidē etiā dicit ꝙ gñatio ⁊ corru
ptio ſunt ꝯdictoria. ¶ Cōfirmat. q2 hic in textu vt apparuit
paꝝ ante phs ꝓbans ꝙ nō ſit mediuz inter ꝯdictoria. ſ. iter
ens ⁊ nō ens. arguit ſic. q2 ſi ſic. ergo eſt aliq̄ mutatio media
inter gñationē ⁊ corruptionē. ſed illa ꝯñtia nulla eēt niſi ter
mini gñationis ꝯdicerent. ¶ Rñdeo. ꝙ termini gñationis
non ſunt ꝯdictorij. ſed ſe hñt ſicut habitus ⁊ priuatio. ⁊ iſti
ſunt termini primi nō ſolum in gñatione. ſed etiā in q̄cūqz
alia mutatione. ¶ Ad illud qd̄ dicit de qnto phiſicoꝝ dicē-
dum ꝙ phs accipit per non ſubiectū priuationē forme. per
ſubiectū habitū vel formaz. ¶ Ad illud quod addit. ꝙ gña
tio ⁊ corruptio ſunt ꝯdictoria. per ꝯdictoria intelligunt pri
uatiue oppoſita. nam priuatiue oppoſita ſunt ſicut ꝯdicto-
ria circa ſubiectuz aptū natū qd̄ eſt ſbm mutationis. ¶ Ad
ꝯfirmationem de quarto huius dicendum ꝙ argumentū
eſt a minori. ſ. ꝙ ſi eſt mediuz inter ꝯdictoria: multo magis
inter q̄cūqz alia oppoſita. ⁊ ita inter priuationē ⁊ formā. ⁊ iō
eſt mutatio aliq̄ media inter illa que terminant ad formaz q̄
eſt gñatio. ⁊ illa que terminant ad priuationē que eſt corru
ptio. ¶ Sed ꝯtra iſtaz rñſionē arguit. ꝑmo. q2 videt ꝯcede-
re ꝓpoſitū. nam ſcdm te priuatio ⁊ forma ſunt termini gña
tionis ſed priuatio ⁊ forma ſunt ꝯdictoria circa ſuſceptibi-
le. etiam per te. ſi ergo inter priuationē ⁊ formā ſit mediū: ſe
quit ꝙ inter ꝯdictoria ſit mediuz. ¶ Pꝛ. contraria imediata
ſunt ꝯdictoria circa ſbm. pari ratione ſic ꝑuatiue oppoſita.
ergo ſicut inter priuationez ⁊ formā eſt gñatio ⁊ corruptio
ſcdm te ita poſſet eſſe inter ꝯria imediata. ¶ Rñdeo ad pri-
muz. ꝙ termini gñationis pñt cōparari vel ad ſbm. vel ad
ipſam gñationē. ſi ꝑmo modo. ſic hñt rōnem ꝯdictiōis. nec
hñt mediū iſto modo. nam ſbm vel nec̄io eſt ſub forma. vel
ſub priuatione. ſi ſecūdo modo. ſic nō hñt rōnē ꝯdictionis.
⁊ ideo hñt gñationē mediā. ſicut dictū eſt. ¶ Ad 2m dicēdū
ꝙ de rōne ꝯdictionis ſunt duo. ſ. ꝙ alteꝝ nec̄io inſit. ⁊ ꝙ al
terum nihil ponat. ꝯria aūt imediata circa ſbm aptum na-
tum hñt vnam ꝯditionē. ſ. ꝙ alterū nec̄io ineſt. ſz deficit ſe-
cunda ꝯditio. q2 vtrūqz eſt aliqd poſitiuū. ⁊ illa duo requi-
runt ad gñationem ⁊ corruptionez. vtraqz aūt ꝯditio eſt in
priuatiue oppoſitis. pz. q2 non eſt ſile de his ⁊ ꝯrijs imedia
tis. ¶ Ad 2m principale dicendū. ꝙ diſtātia eſt duplex. q̄dā
eſt dimenſiua. ⁊ illa eſt proprie diſtantia que eſt de genere
q̄ztitatis. ⁊ q̄dam eſt diſtātia ꝑfectiua ſeu ꝑfectiōis. ⁊ illa eſt
tranſumptiue dicta. ⁊ transfert ad alia. vt ad oppoſita. cum
ergo dicit ꝙ q̄zto magis diſtant extrema: tanto ſunt plura
media. dicēdum ꝙ illa maior eſt vera de diſtantia dimenſi
ua. ⁊ tūc minor eſt falſa. q2 ꝯdictoria non ſic diſtant. maior
aūt eſt falſa de diſtantia perfectiua ⁊ trāſumptiue dicta. qd̄
pz. q2 ꝯria imediata maxime diſtant iſto mō. ⁊ tñ nullū hñt
medium. ꝯdictoria ergo hñt diſtantiā priuatiuaz. pro q̄zto
vnum ꝯdictoriorum eſt priuatio alterius. non autē hñt di
ſtantiā dimenſiuaz. de qua ꝓcedit rō. ¶ Ad illud qd̄ addit
in minori ꝙ ꝯdictoria diſtant in infinitū. dicendū ꝙ ibi nō
reqrit diſtantia infinita. qd̄ ꝓbat. q2 q̄ztūcūqz aliq̄ paruz di
ſtant: pōt eſſe ꝯdictio inter ipſa. q2 de quolibet eſt veꝝ alterū
ꝯtradictorioꝝ. q̄ztūcūqz ergo diſtat modicuz aliqd ab vno
ꝯdictorio: de eo predicat aliud ꝯdictorium. cuz ergo dr̄. di-
ſtantia ꝯdictionis eſt infinita. gloſanda eſt ꝓpō infinita. i. īde
terminata. q2 quecūqz minima diſtantia ſufficit. ⁊ maxima
etiā in infinitā pōt eē. Unde ꝯdictio minimam diſtantiā po
nit: ⁊ ꝑmittit maximā. primā dicit poſitiue. ſecundam vero
ꝑmiſſiue. vñ non ſequit ꝙ ibi ſit infinita diſtātia poſitiua.
pōt tñ ibi eſſe grā materie alicui⁹. puta ſi alteꝝ extremū ſit
infinitum poſitiue. vt deus. ⁊ nō deus. vnde ſicut dictuz eſt
ꝯdictio minimā diſtantiā reqrit ⁊ maximaz ꝑmittit. ita ꝙ
indifferenter q̄ztum eſt de ſe ſaluat in q̄cūqz. ¶ Ad 3m cum
dicit. ꝙ inter oīa relatiua eſt mediū relatio. dicendū ꝙ veꝝ
eſt de intentionibus. ſic enim eſt media relatio. ⁊ hoc modo
oīa oppoſita ſunt in genere relationis. q̄ten⁹ oppoſitio; que
eſt genus eorum eſt in gñe relationis. ⁊ ſic ꝯdictoria ſecūdū
iſtam intētionē habent vtiqz mediū relationē ipſaz. loquē-
do tñ de rebus ſubſtratis intentioni nō eſt veꝝ ꝙ referant.
nec per ꝯñs ꝙ habeant medium relationē. naz hō. ⁊ nō ho
mo. nō referunt adinuicem. ¶ Ad 4m de illo ſcuto dr̄ vno
modo ꝙ nō eſt incōueniens illud ſcutū eſſe albū. ⁊ nō albū.
q2 hoc non eſt ſcdm idem. naz vnū contradictoriū ineſt pro
vna parte. ⁊ alterū pro altera. ideo neutruz ineſt ſimpl'r. ſed
vtrūqz ſcdm quid. ¶ Cōtra. q2 tunc mediū ita eſt iter ꝯtradi
ctoria. ſicut eſt inter ꝯria imediata. ¶ Rñſio. in ꝯrijs imedia
tis datur ſbm medium cui neutrum ineſt neqz ſimpl'r. neqz
ſecundū qd. lapis. n. neqz eſt ſanus. neqz eſt eger: neqz cecus.
neqz videns. ſed inter ꝯtradictoria non poteſt dari aliquod
mediū vel ſbm cui neutruz inſit vel ſimpl'r. vel ſcdm qd. q2
de quocūqz dicitur alterum ꝯdictoriorū: vel ſimpliciter. vel

ſecundum quid. vt in propoſito de ſcuto. In contrarijs autem imediatis ⁊ etiam in priuatiuis eſt date aliquod ſubiectum: cui neutꝝ ineſt nec ſimplr. nec ſm quid. vt pꝫ in exemplo predicto de lapide. ¶Aliuer reſpondet. ꝙ cū querit vtꝝ tale ſcutū ſit album vel non album. neutrū eſt dandū. qꝛ nihil denominat ab accidente: niſi ſimpliciter inſit. vnde ſcutum illud non eſt albū ſimplr. neqꝫ eſt nigꝝ ſimplr. ¶Contra. ſi hoc ſcutū non eſt ſimplr albū. nec ſimplr nigrum. ⁊ ſic de alijs. ergo non eſt coloratū. ꝯſequens eſt euidenter falſuꝫ. ergo ⁊ aн̄s. conſequentia ꝓbat. qꝛ quicquid denominat a genere: denominat ab aliq̄ eius ſpē. ex 2° topicoꝝ. ¶Reſponſio. ꝯn̄a non valet. Ad ꝓbationē dicendū. ꝙ ad deſtructionē cuiuſlꝫ inferioris non ſequitur deſtructio ſupioris: in ꝑdicatione denominatiua. niſi deſtruat quodlibꝫ inferius: nō ſolū in ſe: ſed etiā in coniunctione cuꝫ alio oppoº. vt dicendo ſic. nō eſt albū. neqꝫ nigrū. neqꝫ albū ⁊ nigrū ſimul. ergo nec coloratū. ſic exponit illa conſideratio. ſed in ꝓpoſito nō eſt ſic. qꝛ licet quodlibet inferius deſtruat in ſe non tn̄ in ꝯiunctione ad aliud oppoſitū. tale enim ſcutū eſt albū ⁊ nigrū ſimul. ⁊ neutrū ſeorſuꝫ. Vel pōt exponi alr ſic. denoiatum a gn̄e opꝫ denoiari a ſpē aliq̄. vtrū eſt aliq̄ illaꝝ denominationū de qbus eſt ſermo ibi. ſic ꝙ eſt albuꝫ vel hꝫ albedinē. vel huic ineſt albedo. ꝑmus modus non eſt verus in ꝓpoſito. vt ſcutū illud dicat albū vel nigrū. ſed duo alij modi ſunt veri in ꝓpoſito. nā veꝝ eſt dicere ꝙ illud ſcutum hꝫ albedinē ⁊ ſibi ineſt albedo. ſilr eſt de nigredine. ¶Aliuer dicitur ꝙ hec eſt ſimplr vā. ꝙ ſcutū non eſt coloratū. qꝛ nullo colore. non n. eſt albū vel nigrū. ſicut duo habentes vineaꝫ: neuter hꝫ vineā. ſicut dꝛ ſexto thopicoꝝ. ¶Ad vltimū principale dꝛ ꝙ contradictio nō eſt in terminis incomplexis. ⁊ ideo neutrū predicatur de quolibꝫ in talibꝰ. ¶Contra. qꝛ quinto huiꝰ dꝛ ꝙ alteꝝ contradictorioꝝ dꝛ de quolibet. ſed ꝓpō cōplexa de nullo ꝑdicat. ergo ꝯdictio hꝫ accipi ſm terminos incōplexos. ¶Preterea. homo. ⁊ nō hō. ſunt oppoſita non ꝯrie. tū qꝛ alteꝝ nihil dicit poſitiue. tum qꝛ in ſubã nō eſt ꝓprie contrarietas. vt dꝛ in ꝑdicamentis. nec oppoſita priuatiue. qꝛ nō homo dicit de eo quod nō eſt natuꝫ eſſe homo. puto de lapide. priuatio aūt nō ſic. nec oppoſita relatiue. pꝫ. ergo relinquit ꝙ ꝯtradictorie opponant. ¶Aliter ergo dicendū. ꝙ ꝯtradictorioꝝ ſp alterū dꝛ de vnoquoqꝫ in incōplexis. dūmō terminꝰ de quo dꝛ nō accipiat diſtributiue. Rō huiꝰ eſt. qꝛ vni ſuppoſito pōt ineſſe vnū. ⁊ alteri alteꝝ. vn̄ neutra iſtaꝝ eſt vera. oīs hō eſt albꝰ. oīs homo eſt nō albus. ¶Sciendū etiaꝫ ꝙ ꝯtradictoria nō eſt neceſſe ꝑdicari de quolibet cuꝫ reduplicatione. vn̄ vtraqꝫ iſtaꝝ eſt falſa. hō inquātū homo eſt albus. hō inquātū homo eſt nō albus. qꝛ tunc de neceſſitate vel omnis homo eſſet albꝰ. vel nullus homo eſſet albus. ¶Et hec de quarto methaphiſice.

¶Accidit aūt multotiens dictis cauſis ⁊ multas eiuſdē eſſe cauſas: non ſm accidens. vt ſtatue. ⁊c̄. Textu cōmenti ſcdi.

c

Irca quintum librum methaphiſice. Queritur primo. Utrum eiuſdem effectus ſint plures per ſe cauſe. ¶Uidetur ꝙ non: quia ſi vna ſufficit alia ſuperfluit. ſed quelibet per ſe cauſa videtur ſufficere in ſuo genere ſine alia. ergo. ⁊c̄. ¶Contra. philoſophus hic in littera.

Reſpondeo In iſta queſtione primo premittā aliq̄s diſtictiōes. 2° oſn̄dā aliq̄s ꝯcłones. Quātū ad ꝑmū ſit iſta ꝑma diſtinctio. ꝙ cauſarū quedā ſunt eiuſdē ordinis. q̄dā ſunt alteriꝰ ordinis. Ille dicunt eꝛ eiuſdē ordinis que ſunt in eodē gn̄e eq̄ ꝑº ⁊ eiuſdē ſpēi. Sꝫ dicunt alteriꝰ ordinis que in eodē gn̄e ſunt eēntialiter ordinate ſm ꝑus ⁊ poſteriꝰ. ⁊ ſunt alteriꝰ ſpēi. Exēplū ꝑmi. duo hoīes eq̄ ꝑmo trahētes nauim. exēpluꝫ ſcdi. hō ⁊ ſol in gn̄atiōe hoīs. ¶Scda diſtinctio ſit iſta. ꝙ cāꝝ eiuſdeꝫ ordinis q̄dā ſunt totales. q̄dam ꝑtiales. Dicit aūt cā totalis que in illo gn̄e cāe nō idiget ad ſuā cālitatē aliq̄ cā eiuſdem ordinis ſecū ꝯcauſantes. ſꝫ ſola per ſe ſufficit. Sed dꝛ cā partialis que in illo gn̄e cāe nō ſufficit ad cāndū effectū: ſꝫ indiget alia cā eiuſdē ordinis ſecū ꝯcauſante. exēplū ꝑmi. ignis gn̄ans ignē. exēplū ſcdi. duo hoīes trahētes nauē: quoꝝ alter de ſe nō ſufficeret ad tractionē. ¶Tertia diſtictio ſit iſta. ꝙ cāꝝ q̄dā ſunt eiuſdē gn̄is. ⁊ q̄dā alteriꝰ gn̄is. exēplū primi. oēs cauſe efficiētes. ⁊ formales. ⁊ hꝫ. exemplū ſcdi. ſi accipiant cauſe diuerſe vna mālis. altera efficiens ⁊c̄.

Quantū Ad 2ᵐ ſit iſta ꝑma ꝯ. ꝙ eiuſdē effectꝰ poſſunt eē plres cauſe alteriꝰ ⁊ alterius gn̄is. ⁊ totales. Hec pꝫ per phm in lr̄a. qꝛ es. ⁊ forma ſtatue. ⁊ factio ipſiꝰ: ſunt cauſe ſtatue: quarum q̄libet in ſuo ordine eſt cā totalis huiꝰ ſtatue. hoc etiā hr̄ expſſe tertio huiꝰ 2ª q̄ōne: vbi dicit phs. ꝙ contingit eidē ineē oēs modos cāꝝ: vt domus. vn̄ qdem motꝰ. i. cā efficiens. eſt ars ⁊ edificator. cuius vero cā. i. cā finalis. eſt opatio. i. vſus. puta habitatio. ⁊ mā. i. cā mālis ſunt terra lapis ⁊ ligna. ſpēs. i. forma eſt rō. i. ꝓportio ſiue cōpoſitio domꝰ. ¶Scda ꝯcluſio ſit iſta. ꝙ eiuſdem effectꝰ pn̄t eſſe plures cauſe eiuſdē gn̄is ⁊ totales: ſi ſint alterius ordinis hoc pꝫ per exēplū. qꝛ deus ſol ⁊ homo ꝓducūt hoīem quoꝝ q̄libet eſt cā totalis ⁊ ſufficiens in ſuo ordine: ⁊ q̄libet eſt de gn̄e cāe efficiētis. ¶Tertia ꝯcluſio ſit hꝫ. ꝙ eiuſdē effectꝰ pn̄t eſſe plures cauſe eiuſdē gn̄is ⁊ eiuſdē ordinis. ſi ſint cauſe partiales. Hoc pꝫ per exēplū. ſic. n. plures trahētes nauem ſunt cā tractꝰ nauis. Iteꝫ pr̄ ⁊ mr̄ ſunt iſto mō cāe plis. ¶Quarta ꝯclō ſit iſta. ipoſe eſt plres cās eē eiuſdem gn̄is ⁊ eiuſdē ordinis ⁊ totales eiuſdē effectꝰ. Hāc ꝓbo ſic. qꝛ ſi ſic. ergo effectꝰ nō dependet eēntialr ab aliq̄ haꝝ cauſaꝝ. ꝯn̄s eſt falſum. ergo ⁊ aн̄s. ꝓbatio ꝯn̄tie. Sint. a. ⁊. b. totales cauſe ipſiꝰ. c. pꝫ ꝙ. c. nō depēdet ab. a. qꝛ pōt eſſe ſine. a. nam ſufficiēter hꝫ eē per. b. qō ponit totalis cā eiꝰ. ⁊ per idē pōt hr̄i ꝙ nō depēdet eēntialr ab ipſo. b. qꝛ hꝫ eē ſufficiēter per ipm. a. qō ponit totalr cā eius. ergo ipm. c. non dependet nec ab. a. nec ab. b. eēntia. Sꝫ hec rō nihil valet ꝯtra ſecūdam ꝯnem. qꝛ cauſe alterius ordinis ⁊ totales nō ſupfluūt. quatenus rōne ordinis eēntialis oēs ſimul requirunt ⁊ ſunt alterius rōnis. qō nō eſt in propoſito. ¶Ad argumentum in oppoſitum pꝫ ꝙ ſeipſuꝫ ſoluit. arguit enim de cauſis totalibus eiuſdē gn̄is ⁊ ordinis. aliter non concludit. ¶Ad illud in oppoſitum. pꝫ ex dictis.

¶Quapropter ⁊ natura principium: ⁊ elementum: ⁊ mens: ⁊ voluntas: ⁊ ſubſtātia: ⁊ qō cuius cauſa: multoꝝ enim ⁊ cognitionis ⁊ motus principiū eſt bonū ⁊ malum. Textu cōmenti primi.

q

Querit Utrū finis ſit ꝑnᵐ. ¶Arguit ꝙ nō. qꝛ de rōne ꝑncipij eſt eē primū. vt pꝫ in c. ꝑcedēti. ſꝫ de rōne finis eſt eſſe vltimuꝫ. vt habet in caº. de ꝑfecto ergo finis nō eſt ꝑnᵐ. qꝛ primū ⁊ vltimū opponunt. ¶Cōtra. phs hꝫ in lr̄a in fine capli ꝑcedētis. ¶Iuxta hoc q̄ro 2°. vtrū finis ſit cā. Et vr̄ ꝙ nō. qꝛ vel eſſet cā ſm ꝙ ens. aut ſm ꝙ nō ens. nō ſcdo mō: qꝛ non ens nullius eſt cā. finis aūt ponit cā enti. nec ꝑmo mō: qꝛ finis nō eſt cā niſi ſm ꝙ mouet efficientē ad agenduꝫ. ſed qn̄ finis eſt non mouet efficiens. ſcꝫ ceſſat ab actione. qꝛ habitibus pn̄tibꝰ ceſſat motꝰ ꝑmo de gn̄atiōe. ¶Cōtra phs hic in littera. ¶Iuxta hoc q̄rit 3°. vtrꝫ finis ſit cā efficiētis. videt

d

ꝙ nō.q2 ſi ſic ſequerenť tria icōueniētia. ¶Primū ꝙ idem reſpectu eiuſdē erit cā ⁊ cātū: ⁊ per ɔ̄ñs pꝰ ⁊ poſteriꝰ nālr. qn̄ pȝ ex hoc.q2 etiā ipm efficiens eſt cā finis ſicut ecōuerſo. vt dr̄ hic in textu. ¶Scōm incōueniens eſt. ꝙ idē eēt cā ſui ⁊ prius ſeipſo. qḋ pȝ ſic.q2 qcq̄d eſt cā cauſe eſt cā cāti. ⁊ qcq̄d eſt prius priori eſt pꝰ poſteriori. ſi ergo finis eſt cā efficiētis. ⁊ efficiēs eſt cā finis. ſequiť ꝙ finis eſt cā finis. ſilr pōt argui de priori ſicut pȝ. ¶Tertiū incōueniēs eſt ꝙ in demonſtratione eſſet circulus. qḋ pȝ ſic. nam demōſtratio pp qd eſt per cām. ergo cū efficiēs ſit cā finis poterit demōſtrare finē. ergo etiā ſi finis ſit cā efficiētis. ergo per finē poterit demonſtrari efficiens. ⁊ ſic erit circulus. ¶Cōtra phs hic in lr̄a. ¶Iuxta hoc queriť 4°. vtrū finis ſit maxime cā. ⁊ vr̄ ꝙ nō naȝ finis eſt cā extrinſeca. ergo nō eſt maxime cā. ɔ̄ñtia pȝ q2 mā ⁊ forma ſunt cauſe itrinſece. intrinſecū autȝ videť magis ɔ̄ferre ad eſſe rei q̄ȝ extrinſecuȝ. ergo mā ⁊ forma erunt magis cauſe q̄ȝ finis. ¶P̄. ſi finis eſſet maxime cā: tūc nobiliſſima cauſata hr̄ent illā cām. ɔ̄ñs eſt falſum. q2 imobilia ſunt nobiliſſima cauſata: ⁊ tñ nō hn̄t cām finalē. vt dicit phs 3°. huius vbi aſſignat cām ex hoc ꝙ finis eſt alicuiꝰ actionis. actio aūt eſt in motu. ſed imobilia nō hn̄t motum. ¶P̄. ſi finis eſſet maxime cā: tūc maxime certa cognitio eſſet per fineȝ. ɔ̄ñs eſt falſuȝ nam maxime cognoſcimus qd ipm eſt per formā. nā phs vbiq̄ȝ circūloquiť qd per formā. ¶Cōtra cōmētator capitulo de principio ⁊ fine dicit expreſſe hoc.

Rn̄deo Circa iſtas qōnes ſic pcedā. primo diſtinctiōes alique pmittenť. 2° ad qōnes diceť. ¶Quantū ad primū ſit iſta pma diſtinctio ꝙ finis eſt duplex vt habeť ſecūdo de aīa. ſ. finis gratia cuius ⁊ finis quo. diciť aūt finis grā cuius: ipm obiectū qḋ p opationē attingitur vt deus qui attingiť a btis p actū intellectus ⁊ volūtatis ſed finis quo diciť ipa opatio qua obiectū attigiť puta ipſa volitio ſeu itellectio. ¶Scda diſtictio ſit iſta ꝙ finis grā cuius aliquādo p opationē ineſſe produciť: aliqn̄ nō ſed preſupponiť: exēplū pmi de forma nāli que p motū ⁊ gn̄ationē pducit: vn̄ qnto huius: caplo de nā dr̄ ꝙ finis gn̄atiōis eſt forma: ⁊ ille finis ē obiectum qḋ attingiť actiōe ſiue opatione trāſeunte: p quā pduciť ineſſe: exemplum ſecūdi: deꝰ: ⁊ iſte finis eſt obiectum qḋ attigiť opatiōe ſeu actione imanēte: puta p actū itellectꝰ ⁊ volūtatis. hoc ēt ſcdo mō ſe habȝ obiectū ſenſus ad ſenſum. ¶Tertia diſtinctio ſit iſta que ponitur ab Auic. qnto metha. caplo qnto: ꝙ res dr̄ eē cāta duplr̄. nā res diciť aliquando cāta in ſua cālitate: aliquādo in ſuo eſſe: primo mō cā finalis precedit oēs alias in cauſalitate: quia mouet agentem: ⁊ agens ex appetitu finis mouetur ad agendum: vt attingat finem: efficiens autem habet rōnē cāti reſpectu finis non q̄ȝtum ad ſuum eſſe: pȝ. ſed q̄ȝtuȝ ad cauſalitatem: ſecundo āt mō ipſe finis eſt cauſatus. ſicut forma cauſari dicitur q̄ȝtum ad ſuum eſſe: patet.

Quantum Ad ſcōm dico ad oēs quattuor queſtiones: ⁊ teneo ptē affirmatiuā q̄ pbať primo auctoritatibus. nā Aui. vbi ſupra caplo eodē circa finē. dicit ꝙ ſi de vnaq̄q̄ȝ cārū eēt ſcia: de cā finali eēt nobilior. ⁊ ipſa eēt ſapiētia ⁊ nobilior alijs ptibꝰ illius ſciētie. vn̄ ſm eū cā finalis eēt cā cāruȝ. Itē cōmentator in fine capli de pn° dicit ꝙ illud pnm. ſ. finale itendiť ad ſciēdū in hac ſcia. ⁊ illud eſt cā finalis oēs aūt cauſe nō ſunt pnª niſi pp illud. Itē Ariſt. 2°. phiſico. dicit ꝙ ſicut eſt pnm in ſpeculationibꝰ ſic finis i agibilibꝰ. vn̄ oēs cālitates reducunť ad cālitatē finis vt ad primū. nam extrinſeca pꝰ cānt. q2. n. extrinſeca cānt. idō ⁊ intrinſeca cānt ⁊ nō ecōuerſo. extrinſecoꝝ aūt pꝰ cauſat finis. q2. n. ille mouet efficientē rōne amat. idō agēs agit ⁊ nō ecōuerſo. ¶Si vero queras que cālitatū iſtaꝝ. ſ. materie ⁊ forme ſit prior. dicendū ꝙ cālitas forme. qḋ. n. ppinquius eſt pmo eſt pꝰ: ſȝ cālitas forme eſt hꝰ q̄tenꝰ eſt ppinquior efficiēti ⁊ fini. eſt ergo iſte ordo ꝙ prima cālitas eſt nā rei eſt finis. 2ª eſt efficiētis. 3ª eſt forme. 4ª materie. ¶Arguiť etiaȝ rōne ad ppoſitum ſic. omne per ſe agens agit pp̄ter finem. ergo finis hȝ rationē principij. ſic intelligendo ꝙ finis eſt cā cauſaꝝ vt predictū eſt. naȝ pmo venit in mentē agentis ſub rōne boni appetibilis: nā eſt bonū ⁊ optimū alioꝝ vt dr̄ in lr̄a. agens aūt motū a fine pduciť formā qua pducta cōicať materie: ⁊ vltro ſequiť ꝙ mā ſuſtentet formaȝ. ex qbus pȝ ꝙ in toto iſto pceſſu finis hȝ rōnem principij. añs rōnis pbať ſic. q2 oē agens in cuius actione pōt accidere error agit pp finem. ſȝ oē agens per ſe eſt hꝰ. ergo oē agens per ſe agit pp finē ⁊ dico agens per ſe ad remouēdū caſuȝ ⁊ fortunā cum oē agēs per ſe ſiue agat nālr ſiue a ppoſito agit pp finē vt pbať 2° phyſicoꝝ. pbatio maioris. nam 2° phyſicoꝝ dr̄ illa actio fruſtra eſſe que non ɔ̄ſequiť finē intētū. ſi ergo nullus finis ſit intentus nullū agēs ageret fruſtra nec erraret. ergo omne agēs qḋ pōt errare agit pp finē. tale aūt eſt agens nāle quod pōt errare: ⁊ hoc etiam eſt verum de agente per intellectum.

Sed eſt dubiū cū finis pductꝰ ab efficiente habeat nobiliꝰ eſſe exñs ex̄ in re q̄ȝ exñs ex̄ in intellectu mī. nā pm eſt eē reale. 2m intētionale. vr̄ ꝙ magis ſit cā pmo mō q̄ȝ ſcdo mō. nā nobilius eſt eſſe cāe inquātū cā q̄ȝ cāe inquātū cātū. ¶Dicendū ꝙ eē nobilius pōt intelligi. ſ. vel ſimplr̄ vel ſm qd. pmo mō eſſe rei factibilis nobilius eſt in mente artificis q̄ȝ in ſe. ſicut lapis nobiliꝰ hȝ eē in mente dei ſimplr̄ q̄ȝ in ppria nā. ſilr archa in mēte artificis. nā primū eē eſt imāle ⁊ incorporale rōne eiꝰ in quo eſt. ſȝ 2m eſt māle ⁊ corpale. ſic pȝ. Si vō loquamur de eē ſm qd. ſic lapis vel archa hȝ nobiliꝰ eē in ſe ⁊ in ſua nā q̄ȝ in mēte cuiuſcūq̄ȝ artificis q2 vt in ſe hȝ realiꝰ ⁊ verius eē lapidis vel arche q̄ȝ in mēte dei vel artificis. Ad ppoſitū. finis vt hȝ eē in itellectu ⁊ in mēte agētis hȝ nobilius eē ſimplr̄ q̄ȝ in re ex̄ ⁊ vt in ſe. nō tñ eē ſm qd: vt arguit rō. ſm ergo primū eē hȝ rōnē cāe: ⁊ ſic nobiliꝰ eſſe ſimplr̄ rn̄det fini vt eſt cā q̄ȝ fini vt eſt cātū ⁊ productū. ¶Ex pdictis colligiť ps affirmatiua cuiuſȝ illaruȝ qōnū licet mixtim ſit poſita quodāmodo veritas illarum.

Ad argumēta Ad primū pȝ ex pdictis. nā finis eſt pmū ſm ꝙ eſt in mēte artificis. ⁊ vltimū ſm ꝙ eſt in re ex̄. pmo° eſt primū principium. 2°. mō nō: ſȝ magis eſt pncipiatū. ¶Ad 2m pro ſcda qōne dico ꝙ finis eſt cā ſm ꝙ eſt ens pſentatū in mēte ſiue intētione agentis. ſic. n. mouet agēs ſub rōne diligibilis. ¶Ad illud primi de gn̄atione dico ꝙ phs loquiť de termino motus qn̄ eſt realr̄ pñs ⁊ pductꝰ iā per motū. tūc. n. ceſſat motꝰ. nō tñ vt eſt pſens in intētione. finis aūt vt eſt cā hȝ eē in mēte. ⁊ nō in re ex̄. ¶Ad tertiū pro tertia qōne nego ɔ̄ñam ad qōlibet illoꝝ triū incōuenientiū que iferunť. cū. n. inferť p° ꝙ idē reſpectu eiuſdē eſſet cā ⁊ cātū pꝰ ⁊ poſteriꝰ. dicendū ꝙ ille q̄tuor cāe ſunt eq̄ pmo in ſuo gn̄e. ⁊ tñ vna pōt eē por alia ſicut in alijs gn̄aliſſima ſunt pma gn̄a ſimplr̄: ⁊ tñ vnū pdicamentū eſt priꝰ alio: vn̄ prioritas in cāis eſt equoca ſicut cālitas. tūc ad formā dico ꝙ nō eſt incōueniens idē eſſe pꝰ ⁊ poſteriꝰ cā ⁊ cātū prioritate ⁊ poſterioritate ⁊ cauſalitate diuerſimode dicta. In eodē tñ gn̄e cauſalitatis ⁊ prioritatis eſt impoſſibile. vn̄ efficiciēs eſt cā finis. ⁊ p ɔ̄ñs prim in rōne cāe efficiētis. finis āt eſt cā efficiētis: ⁊ p ɔ̄ñs prior in rōne finis ⁊ deſiderabilis. ¶Cū vō iſerť ſcdo ꝙ idē eēt cā ſui ipiꝰ. dicendū ꝙ cū dr̄ ꝙ qcq̄d eſt cā cāe ⁊c̄. in illa ppōne accipiuntur tres cāe ſed tñ variať cā prima reſpectu medie. ⁊ media reſpcū vltime. q̄re cōmittiť fallacia accn̄tis. pmo. n. cā accipitur in gn̄e cāe efficiētis. cū diciť ꝙ qcq̄d eſt cā cāe. ſȝ ſcdo ſumiť in gn̄e cāe finalis. eſt cā cauſati. vn̄ in talibꝰ ſic variatis nō eſt ppō vera. Si vero vna cā ſit prima reſpcū ſcde in gn̄e cauſe efficientis ⁊ illa 2ª reſpectu tertie in eodem gn̄e cauſe tunc eſt ppō vera. ¶Ad illud de pōritate dicendū per ideȝ. cū. n. dr̄ ꝙ idē eſſet priꝰ ſeipſo. non valet. q2 mutať prioritas ſicut prius. cū inferť tertio ꝙ eſſet circulus in demonſtratione. nego ɔ̄ñaȝ. Ad pbationeȝ dicēdū ꝙ nō eſt circulus in demōſtratione niſi qn̄ eſt vtrobiq̄ȝ idē genus demōſtrationis qḋ nō eſt in ppoſito. nā ſicut cā eſt equoca ſic ⁊ demōſtrationes. opȝ ergo ad circulū demōſtrationis ꝙ ideȝ genꝰ pp̄ter

quid ſit in vtraqꝫ demonſtratione.nam aliter non erit circulus.¶Aliter pōt dici ad argumentū ꝙ finis non eſt cauſa finalis efficientis ſed effectus.vnde cuꝫ dicit ꝙ agēs agit ꝓpter finē:non eſt intelligendū ꝓpter finē ſuū, ſed ꝓpter finem ſui effectus. ⁊ tunc pꝫ ꝙ tūc nihil mali ſequit ex predictis.¶Sed contra pħs hic in littera dicit ꝙ efficiēs ⁊ finis ſunt ſibi inuicem cauſe.¶Reſpondeo veꝝ eſt in cauſando vel ſm cauſalitatē non ſm id quod ſunt.qꝛ.n.efficiēs amat finē ideo efficit effectū:illud ṁ quod eſt finis non eſt cauſa eius qd̄ eſt efficiens.nec etiam efficiens eſt ſp cā ipſius finis ſaltē reſpectu finis gratia cuius qꝛ ille preſupponit nec producit ab efficiente.¶Ad primū ꝗrte queſtionis cū dr̄ ꝙ cāe intrinſece ſunt magis cāe.dicēdū ꝙ falſuꝫ eſt.qꝛ illa que eſt pma cauſalitas omniuꝫ eſt verior.talis eſt cauſalitas finis.nā oēs alie cauſalitates dependēt a fine vt oſtenſuꝫ eſt vnde veꝝ eſt ꝙ effect⁹ eſt a cauſis intrinſecis imediatis.⁊ primis tamē nō magis ſimplr̄.¶Ad 2ᵐ ꝯcedo ꝙ nobiliſſima cāta habent finalē cām.cū aūt adducit pħs tertio huius:dicēdū ꝙ illa auctoritas nō multū cogit qꝛ ibi in tertio ꝓcedit modo diſputatiuo vt ibi declaratū fuit in ſcripto ⁊ determinatū quare in imobilib⁹ inueniat rō finis ⁊ efficiētis.⁊ cū ꝓbatur ꝙ ois finis eſt finis alicui⁹ actionis dicenduꝫ ꝙ duplex eſt actio.ſ.imanēs ⁊ trāſiens.lꝫ ergo neget ab imobilibus rō finis qui attingit actione trāſeunte qui ꝓprie habet rōnem mot⁹ ſicut logt philoſophus.nō tamē negat finis qui attingit actione imanente.¶Ad tertiū cū infert ꝙ maxime certa cognitio eſſet per fineꝫ:dicit vno mō ꝙ veꝝ eſt.vnde oēs cāe poſſunt per finē demōſtrari.ideo potiſſima demōſtratio ⁊ certiſſima eſt per finē.qꝛ ſicut pncipiū in ſpeculationibus ita finis in agibilib⁹.ergo ſicut pma ſunt certiſſima:ſic ⁊ finis:cū ergo dicit ꝙ maxime cognoſcimus per formā ipm quod qd eſt:dico ꝙ falſuꝫ eſt.nā qd̄ qd eſt rei ⁊ diffinitio poteſt accipi ab oi cā.¶Aliter dr̄ ꝙ cognitio rei pōt accipi duplr̄.ſ.ſimplr̄ ⁊ ſm ꝓportionē:vt dictū fuit in ſcđo ⁊ in primo.dico ergo ꝙ aliq̄ certius cognoſcunt ſm proportionē cognoſcentis.⁊ tamē nō ſunt notiora ſimplr̄.ſicut mālia ſunt notiora nobis ſꝫ ꝓportionē ꝗꝫ imālia:⁊ tamē imaterialia ſunt notiora ſimplr̄.¶Silr̄ in ꝓpoſito cognitio per finē eſt ſimpliciter notior:tū cognitio de illa ſm ꝓportionē ſuā eſt notior per formā qꝛ forma eſt ꝓximior cā ꝗꝫ finis.vnde primo poſterioꝝ dicit ꝙ cognitio per cām propinquam eſt ꝓpter qd.ſed per remotā qꝛ.¶Ex oibus pdictis patet vnū correlarium.ſ.ꝙ finis eſt cauſa cauſaꝝ ꝗꝫtuꝫ ad cauſare.⁊ vt hꝫ eſſe in mente.ſed efficiens ꝗꝫtum ad eſſe reale extra.

¶Differunt autēꝫ in tantum ꝙ agentia quideꝫ ⁊ ſingularia ſimul ſunt ⁊ nō ſunt: ⁊ ipſa ⁊ quorum cauſe.⁊c̄.

Querit Utꝝ cauſa ꝑticularis ⁊ in actu ſimul ſit ⁊ non ſit cū effectu ꝑticulari.⁊ vr̄ ꝙ nō.qꝛ ſi ſic.ergo in principio mot⁹ ceſſat motus.ꝯñs eſt euidēter falſum.ergo ⁊ antecedēs.ꝓbatio ꝯñie.habitibus pſentibus ceſſat mot⁹.pmo de generatione.accipiat ergo aliqd̄ efficiens per motuꝫ.certum eſt ꝙ in pn° mot⁹ eſt efficiens in actu.ergo ⁊ effectus erit in actu.ſed exiſtēte effectu in actu ceſſat mot⁹.ergo ceſſat in pncipio.¶Preterea mouens naliter prius eſt moto.⁊ ſi adinuiceꝫ referant nihil min⁹ vt dr̄ quarto huius.ergo mouēs pōt eē ſine moto ſicut pri⁹ ſine poſteriori.ergo cā in actu ſine effectu in actu.¶Preterea ſcitū in actu eſt cā ſcie in actu.ſed ſcituꝫ in actu pōt eſſe ſine ſcientia.ergo cauſa in actu ſine effectu in actu.ꝓbatio minoris.qꝛ referunt 3°.modo relatiuoꝝ vbi nō eſt eētialis ordo nec mutua depēdētia qꝛ ſcīa depēdet a ſcito vl̄ ſcibili.⁊ nō ecōuerſo.¶Preterea de⁹ eſt ſp cā in actu ſi ḡ cā in actu ⁊ effect⁹ in actu ſil̄ ſunt.ſeqt ꝙ effect⁹ dei ſp fuiſſet in actu.⁊ ſic mundus ab eterno eſt.qd̄ eſt hereticū.ꝙ aūt deus ſit ſp cauſa in actu pꝫ.qꝛ ſi prius fuiſſet cauſa in potentia ⁊ poſtea in actu:per ꝯñs mutaret.¶Contra.pħs hic ⁊ 2°.phyſicorum.¶Juxta hoc ꝗrit 2°.vtrū cā in potentia ſit ſimul cū effectū in potentia.videt ꝙ ſic.nam relatiua ſimul ſunt ⁊ non ſunt.ſed cauſa in potentia ⁊ effectus in potentia referunt ſecundo modo relatiuorum calefactū ⁊ calefactibile in quo modo eſt mutua dependentia:eſſentialis ſicut in primo ⁊ per hoc diſtinguitur a tertio modo.ergo cauſa in potentia ⁊ effectus in potentia ſimul ſunt ⁊ nō ſunt.¶Contra.philoſophus hic in littera.

Rñdeo Circa iſtas duas qōnes pmo ꝗꝫdā opinionem ꝑtractabo.ſcđo aliter rñdebo.¶Quātum ad primū eſt vna opinio que videt egidij ſup ſcđo phiſicoꝝ.ꝙ cauſa efficiēs per motū hꝫ duplicē effectū.vnū imediatū.ſ.ipꝫ fieri.aliū mediatū.ſ.factū eſſe.¶Ex hoc dicit ad queſtioneꝫ duo.primū dictū eſt ꝙ iſta ꝓpoſitio eſt vera de cauſa in actu ⁊ de effectu imediato.ſ.ipſo fieri.hoc probat.qꝛ quando cauſa eſt in actu tunc mouet.⁊ quando mouet ipſum fieri tunc eſt imobili.⁊ ideo ſimul ſunt cauſa mouēs ⁊ ipſum fieri ſiue moueri.¶Secundū dictū eſt ꝙ iſta ꝓpoſitio nō eſt vera de cā in actu.⁊ effectu mediato.quod probat ſic.qꝛ ſi ſic oīa euenirent de neceſſitate.ſuppoſito illo ꝙ oia haberent cauſas per ſe.ꝯñs eſt falſuꝫ.vt pꝫ ſexto huius.ꝯſequentia probat ſic.Sit aliquid faciendū tertia die ⁊ vocet.a.ſi.a.fiet ab aliq̄ per ſe cauſa ſit illa cauſa.b.ſi.b.habeat aliā cauſaꝫ ſit.c.⁊ ſic reducendo ad aliqd.quod nūc eſt.ſit.d.quod eſt cauſa ipſius.c.tunc ſic.ſi.d.eſt cauſa in actu ⁊ eſt neceſſaria.⁊ ipſuꝫ.c.eſt neceſſario in actu ex ypoteſi.⁊ ſi.c.ergo.b.⁊ ſi.b.ergo.a.ergo omnia neceſſario euenirent.Sic enim arguit pħs ſexto hui⁹ capitulo tertio.vnde iſte due propoſitiones non ſunt ſimul vere.ſ.ꝙ cuiuſlibet fiendi ſit dare aliquā per ſe cām:⁊ ꝙ poſita cauſa in actu neceſſariū ſit ponere effectū in actu.nā ex his duab⁹ ꝓpoſitionibus ſequit cōcluſio ipoſſibilis modo predicto.ſ.ꝙ oīa erunt de necītate.non ꝓpter primaꝫ ꝓpoſitionē qꝛ ꝯceſſa illa tanq̄ꝫ vera adhuc ꝯcluſio ſequeret ꝓpter ſecundā.ergo ſcđa eſt impoſſibilis.¶De ſecunda queſtione dicit ab iſtis ꝙ cā in potentia non oportet ꝙ ſit ſil̄ cū effcū.rō eſt qꝛ cauſa in potētia eſt prior effectu qꝛ pōt eſſe ſine eo.Sed contra iſtaꝫ opinioneꝫ arguit reducendo rōnem primā ꝯtra eos de fieri quod ponit effectū imediatū.nā poſita pri⁹ ꝓpoſitione quaꝫ concedunt ⁊ hanc quā ipſi dicunt ꝙ poſita cauſa in actu neceſſario ſit ipſuꝫ fieri in actu:arguo vt pri⁹.qꝛ.d.exiſtēte in actu neceſſe eſt.c.fieri:⁊ ex.c.b.⁊ ex.b.a.fieri.ergo oia futura fierēt de neceſſitate.¶Preterea ꝯtra ipꝫ dictū in ſe vt opponit non vr̄ veꝝ.ſ.ꝙ cā ꝑticularis ⁊ effectus imediatus ſint ſil̄.qꝛ ponamus ꝙ ſint multe cāe agentes non per motū.ſi cā exiſtente in actu nece eſt eſt imediatū effectū eē in actu.ergo oīa ꝓducibilia a talib⁹ cauſis de necītate euenirēt.qd̄ falſuꝫ eſt.quia poſſunt illa contingenter cāre ſicut cāe agentes per motuꝫ.⁊ magis etiā vt pꝫ de mobilitate per voluntatē.Ad formā rōnis dicēdū ꝙ ibi eſt fallacia ſm qd ⁊ ſimplr̄.ꝯcedo.n.ꝙ qñ cā in actu cauſat neceſſario ſeqt ꝙ effect⁹ eſt in actu.Si aūt inferamus.ergo neceſſario eſt effectus:nō valet.qꝛ cā eſt in actu ꝯtingēter:vnde ꝯñtia non valet effect⁹ necīo neceſſitate ꝯñe eſt in actu.ſi cā ſit in actu.ergo effectus necīo eſt.niſi poneret ꝙ eſſet cā neceſſario in actu.nunq̄ꝫ.n.ex neceſſitate conditionalis ſeqt neceſſitas ꝯñtis:niſi añs ſit neceſſarium.ſed nō eſt ita in ꝓpoſito ſi ſit cā in actu ꝯtingenter.¶Contra illud ad qd̄ dicū ꝗꝫtū ad ſcđaꝫ qōnem de cauſa in potētia ⁊ effectu in potentia.videt.n.ꝙ ſimul ſint ⁊ nō ſint.qꝛ referūtur ſecundo modo relatiuoꝝ que mutuo dependent.

Quantū Ad ſm dico tria.primum eſt ꝙ illa dr̄ia inter cauſas in actu ⁊ in potētia reſpectu effectum ꝓportionabilr̄ acceptoꝝ non eſt accipienda ꝗꝫtuꝫ ad ipſas relationes cauſe ad effectuꝫ.quia ſic ſimul eſt cauſa in potentia ⁊ effectus in potentia ſicut cauſa in actu.⁊ effectus in actu.nam omnia hec referūtur vno genere relatiuo-

rum.ſ.ſecundo modo. Sed veritas huius dicti accipienda eſt in fundamentis relationū vt ſit ſenſus ⁊ relatio cauſe in actu ⁊ effectꝰ in actu nō poſſunt fundari niſi in ente in actu. ⁊ ideo ſicͭ relationes ſimul ſunt ⁊ nō ſunt. ita ⁊ fundamēta eoꝝ. ſed relationes cāe in potentia ⁊ effectus in potētia non requirunt fundamenta in actu. ⁊ ideo non opʒ fundamenta eoꝝ ſimul eē licet relatiōes ſimul ſint: nā ſi relatio cāe in potentia fundaref in ente in actu ſicut iſte edificator eſt nō opʒ relationē effectꝰ in potentia ſibi corrñdentem fundari in aliquo ente in actu. nō. n. oportet ſimul exiſtere edificatorem ⁊ edificabile. qꝛ edificabile poteſt fundari in ente in potentia. ¶ Scdm dictū eſt ꝙ illa differētia nō eſt itelligenda de fundamentis relationū inq̄ʒtū fundamēta ſunt. qꝛ ſicͭ vtreqꝫ relationes ſimul ſunt ita ⁊ fundamēta ſimul ſunt. i. in actu ſūt inq̄ʒtū fundamēta. hoc eſt actu ſunt ſub illis relationibꝰ. Sʒ eſt itelligēda de fundamētis compatis ad exñtiā. qꝛ in cā ⁊ effectu in actu ſi vnū fundamētū exiſtit in actu ⁊ aliō: nō ſic de cā ⁊ effectu in potētia. ¶ Tertiū dictū eſt. ꝙ illa differētia nō eſt itelligēda de fundamētis abſolute acceptis ſed ſub relationibꝰ. nō. n. ſequif ꝙ ſi vnū fundamentū exiſtat. ſ. cāe in actu: ꝙ fundamentū effectꝰ in actu exiſtat qꝛ fundamentuʒ abſolute exiſtere pōt in actu ſine relatione. ſʒ ſi fundamentū cāe in actu eſt ſub relatione in actu: fundamentū relationis effectꝰ exiſtit ſub relatione in actu. ¶ Eſt ergo in ſūma dr̃ia ſic accipienda hic: idē. nō quidē inter relationes. qꝛ ſic vtriqꝫ nečio ſimul ſunt. nec iter fundamenta relationū inq̄ʒtū fundamēta. qꝛ etiaʒ illa vtriqꝫ neceſſario ſimul ſunt. cū ſine illis vt ſic non ſint relationes: nec inter ea que ſunt fundamenta ſm ſe ꝯſiderata. qꝛ ſic neutrobiqꝫ nečio ſunt ſimul in actu. nec nečio ſimul in potētia. Sed itelligif differētia de fundamentis actu exiſtētibus ſub relationibus compatis ad exiſtētiā ꝙ nō abſolute ſint ad exñtiā ſub relationibꝰ. vt ſit ſenſus. ꝙ ſi eſt a cā in actu: illa relatio eſt in actu. ergo neceſſe eſt aliquid exiſtere in quo fundaf relatio cāe in actu ⁊ effectus in actu. ſʒ ſi eſt cā in potentia. ſicͭ edificator. nō opʒ aliqd ens in actu eē in quo fundef illa relatio in potentia. ſʒ ſufficit habere aliquod fundamentum ens in potentia.

Ad argumēta Ad pmū dicendū ꝙ ꝯñtia nō tenet. Ad pbationē dico. ꝙ eo mō quo agēs per motū eſt in actu: effectꝰ eſt in actu. ſ. modo preexpoſito. Sed dū motꝰ eſt ipm agens nō eſt cā in actu ipſius facti eē vſqꝫ ad vltimū inſtās accipiēdo tamē effectū reſpectu cuiꝰ eſt mouēs actu ille effectꝰ eſt in actu. ſ. ipm fieri. qꝛ dū mouet nō eſt cā in actu niſi ipſiꝰ fieri. ſʒ in vltimo inſtanti eſt cā in actu facti eē. ⁊ tunc cā ⁊ effectꝰ ſunt ſimul in actu. vñ ſi cā eſt in actu in fieri: ſimul erit effectus in fieri. ſi eſt actu in facto eē: erit ſimul effectꝰ in facto eē. qñ ergo dī ꝙ habitibus. p. c. motꝰ. dicendū ꝙ pñte habitu ſiue effectu in facto eē ceſſat motꝰ. nō aliter. ⁊c̃. ſic aūt eſt tm̃ pñs in fine motus. ¶ Ad 2m de q̄rto huiꝰ. dicēdū ꝙ mouens eſt ſimul natura cū effectu. accipiēdo iſta vt ſunt ſub relationibꝰ mō pdicto. tamē res ſubiecta mouēti eſt prior re in qua fundaf relatio effectꝰ. phs aūt loquif de fundamētis. nō de relationibꝰ. vñ ibidē dī. ꝙ ſenſibilia poſſunt eē nō exñtibus ſenſibus. qꝛ ſenſibilia ⁊ ſenſus dr̃ relatiue tertio mō. dictū eſt aūt ꝙ dr̃ia illa itelligēda eſt: nō de fundamētis abſolute ſed vt ſunt ſub relationibꝰ. ¶ Ad tertiū dicēdū. ꝙ ſcitū in actu. ⁊ ſcia in actu ſimul ſunt. ⁊ nō ſunt. cū dī. ꝙ referunf tertio mō. dico ꝙ falſum eſt. niſi accipiēdo ſciam in actu. ⁊ ſcibile nō ſcitū. vnde ſciendū ꝙ ſcibile ſm ſe ⁊ eſſentialr̃ referf ad ſciam in potentia. ⁊ ſcia in potentia ⁊ ſcibile ſimul ſunt ⁊ nō ſunt nec accidit ſibi ꝙ ſciaf in poª. accidit tm̃ lapidi. ſicut accidit Johāni ꝙ ſit pr̃. nō tm̃ accidit pri ꝙ ſit pr̃. vnde ſicͭ ſcia in poª eſſentialiter dependet a ſcibili: ita ecōuerſo. ⁊ ſcia in actu dcpēdet a ſcito in actu. ⁊ econuerſo. quando ergo dī ꝙ accidit ſcibili ꝙ ſciaf: eſt intelligēdū de re ſubiecta. ſ. lapide vel ligno. probatio huius. qꝛ ſcibile nō eſt ſcibile niſi qꝛ eius pōt eē ſcia. naʒ ſi eſſet ſcibile ⁊ eius non eſſet ſcientia in potentia: eſſet ſcibile ⁊ nō ſcibile. ergo in ratione ſcibilis vt ſcibile eſt: includif ſcia in potentia ſicut ſuum per ſe correlatiuū. De hoc amplius in caplo de ad aliquid. ¶ Ad quartuʒ de deo. negaf antecedens. qꝛ deus ſemp fuit. nō tn̄ ſemp fuit cauſa in actu. quando dicif ꝙ eſſet mutatus. dico ꝙ nō valet. qꝛ agens. voluntariū cuiuſmodi eſt deus: volūtate antiqua non mutata pōt cauſare. qñ ſibi placet ſine mutatione ſui. Exēpluʒ. ſicut ſi ego vellem modo ſedere cras: ſine mutatione voluntatis mee poſſem ſedere cras. Similiter de deo. qꝛ qcqd facit vel facturus eſt: ⁊ ſciuit ⁊ voluit ſe facturū voluntate antiqua ⁊ ab eterno. ⁊ ideo facit qcqd facit ſine mutatione ſui. facta ſolū mutatione ex parte effectꝰ. hoc aūt determinare quō ſe habeat magis ptinet ad negociū theologicū. ſed hoc ꝓ nūc ſufficiat. qꝛ effectus nouus pōt eē cauſa nō mutata. ¶ Ad argumentum pro ſecunda queſtione: pʒ quid dicenduʒ ſit ex his que dicta ſunt in corpore queſtionis.

¶ Horum quidē vtiqꝫ altera cauſa eē̃n di neceſſaria: horuʒ autem nulla: ſed ꝑꝑ hec alia ſunt ex neceſſitate. ⁊c̃.

q **Uerit** Utꝝ nečia habeat cām ſui eē. ¶ Uidef ꝙ non per Auicen. pmo methaphiſice caplo ſexto. cuiꝰ ratio eſt iſta. oē hñs cāʒ amota vel circūſcripta cauſa pōt nō eē. ergo ſeqf ꝙ nullus effectꝰ ſit neceſſariꝰ. qꝛ poſſe nō eē repugnat neceſſario. ¶ Preterea. cā efficiens eſt pnm vnde motus. ſed in imobilibus nō eſt motꝰ. ergo imobilia que ſunt neceſſaria nō hñt cām efficientē. ⁊ per ꝯñs nec aliquā aliā cauſaʒ. Confirmaf qꝛ tertio huiꝰ dī. ꝙ in imobilibus nō ē efficiens neqꝫ finis. ¶ Contra. ſecundo huius dī. ꝙ neceſſarioꝝ ⁊ ſempiternoꝝ ſunt cauſe. Idem dicif hic in littera.

Rñdeo In iſta qōne pmo quaſdā diſtinctiones pmittā ⁊ declarabo. 2° quoddam dubium tangā ⁊ remouebo. tertio dicā ad qōnem. ¶ Quantum ad primū ſit iſta prima diſtinctio. ꝙ nečia ſunt in duplici gñe. quedā ſunt cōplexa. q̄daʒ incōplexa. Exemplū primi. ꝓpō neceſſaria. ſiue ſit principiū. ſiue ꝯclō. exemplū ſcdi. deus ⁊ intelligentie ſm viā philoſophoꝝ qui poſuerunt ea neceſſaria eē. ¶ Scda diſtinctio ſit iſta. ꝙ nečitas eſt duplex. q̄dam eſt neceſſitas ſimpliciter quedam ſm quid. prima dī nečitas ꝯñtie. puta quando tā añs q̄ʒ ꝯñs ſunt in ſe nečia. exemplū. ſi homo eſt aīal neceſſario eſt ſenſibilis. ſcda vocaf neceſſitas ꝯſequentie: puta quando ꝯñs nō eſt neceſſariuʒ niſi poſito añte. ſicͭ iñ ꝙ tā añs q̄ʒ ꝯñs ſunt in ſe ꝯtingentia. exemplū ſi hō currit: hō mouef. ¶ Tertia diſtinctio ſit iſta. ꝙ ad hꝫ ꝙ effectꝰ ſit neceſſarius: opʒ cām eē nečiaʒ in eſſendo ⁊ in cāndo. qꝛ altero iſtoꝝ deficiēte. pōt effectus non eē. Exēplū. ſit. a. cā. b. ſi. a. non eſt nečiū in cauſando: nec. b. eius effectus erit neceſſarius. nō cānte. a. nō erit. b. ſilr ſi. a. non eſt nečiū in eēndo: nec ipʒ. b. qꝛ nō exñte. a. nō erit. b. vtrūqꝫ iſtorū eſt in cōplexis. pnª. n. in ſe ſunt nečia. ⁊ nečio cānt ꝯcluſiones qꝛ rō cauſe nečio cauſantis eſt ꝙ deſtructo effectu illa deſtruatur. ſic eſt de principijs reſpectu ꝯcluſionis. qꝛ ad falſitatem concluſionis arguif falſitas premiſſaꝝ.

Quantū Ad 2m eſt vnū dubium. Utꝝ in rebus ſit aliquis effectus nečius. ¶ Rñdeo ⁊ dico ꝙ ſic. ſcdm viā phoꝝ. nā ſcdm eos agente ſcda cā: pma cauſa nečio agit. poſuerūt. n. ordinē ⁊ ꝯnexioneʒ cāꝝ eē nečiam. Tunc ſic. in cauſis eſſentialr̃ ordinatis vna nečio cānte: alia nečio cāt. ſed cāe reꝝ ſunt eſſentialr̃ ordinate. ⁊ aliq̄ cā in rebus nečio cāt. ergo ⁊ oēs alie. ⁊ per ꝯñs pª cā. maior pʒ qꝛ hec eſt vna dr̃ia iter cās eſſentialr̃ ordinatas. ⁊ accñtalr̃ ordinatas. vt dictū fuit. 2° huiꝰ. ꝙ cāe eētialr̃ ordinate ſil̃ ꝯcurrūt ad cāndū. ⁊ nō ſic accñtalr̃ ordinate. minor pʒ q̄ʒtum ad primaʒ partem ex ypotheſi phoꝝ. 2m veꝝ eſt. qꝛ multe ſunt cauſe eſſentialr̃ ordinate. 2ª pa minoris pbaf ex dr̃ia' inter

cauſas nãles.⁊ a ꝓpoſito.q꞉ cauſa nãlis nec̃io cauſat.ſꝫ cau-
ſa a ꝓpoſito:contingenter.¶Sed tenēdo viã theologoꝝ
dicit̄ in incōplexis de q̄bus nunc eſt ſermo non eſt effectus
ſimpliciter neceſſarius.ꝓbatio huius.q꞉ in cauſis eſſentiali-
ter ordinatis prima cauſa cauſante cōtingēter:oēs alie cãnt
ꝯtingenter.ſed prima cã q̄ eſt deus cauſat ꝯtingēter.q꞉ ois
actio dei ad extra eſt ꝯtingens:ergo oēs alie cauſant cōtin-
genter.maior pꝫ.ſed.minor ꝓbat̄.nam effectus neceſſarius
req̄rit cãm neceſſariã.⁊ quantū ad cauſalitatē ⁊ quantū ad
eſſe.vt dcm̃ eſt:ſic ꝙ deſtructo effectu cã deſtruit̄.ſi ergo ꝑma
cauſa cauſaret aliquē effectū neceſſariū.ad deſtructionē effe
ctus nec̃io arguit̄ deſtructio cãe prime.⁊ ita eius entitas nō
eſſet oino independens ⁊ abſoluta.qđ eſt abſurdū.¶Pro
iſta concluſione ſunt multe alie rōnes.⁊ etiaꝫ pro opinione
phoꝝ.que cã breuitatis pro nūc dimittunt̄.ſunt enim pro-
lixioris ⁊ altioris negocij.nec ratio poſita a phis cogit.nam
ſecūda pars minoris eſt falſa.cum dr̄ ꝙ aliqua cauſa cauſat
neceſſario.cum ꝓbat̄ ex differentia cauſe nãlis ad cãm a ꝓ-
poſito.¶Dicendū ꝙ neceſſitas eſt duplex.ſ.neceſſitas ſim-
pliciter.⁊ neceſſitas ſcḋm quid.cã ergo nãlis neceſſario cau-
ſat neceſſitate ſcḋm quid.⁊ ſubo dicione.puta ſi cã ſit pro eo
ꝙ cã ꝓxima nãlis ex nãli colligantia ad effectū nec̃io dum
eſt cauſat illū.ſed illa cauſatio eſt ꝯtingens ſimplr̄.ſicut ⁊ il-
la cã ꝯtingenter eſt.ignis ergo dū eſt nec̃io callefacit.tamen
q꞉ ignis contingēter eſt.ideo ſimplr̄ ꝯtingēter cãt.ſed nec ſic
eſt neceſſitas in prima cã.q꞉ tūc eſſet ſimplr̄ neceſſitas.cuꝫ il-
la conditio ſit ſimplr̄ neceſſaria.ſ.ꝙ deus ſit.quod enim ne-
ceſſarium eſt ex ſuppoſitione nec̃ia:eſt ſimplr̄ nec̃ium hoc
enim eſt neceſſitas ꝯñtis.illud aūt ſuppoſitū in alijs cauſis
nãlibus nō eſt ſimplr̄ neceſſarium.per illã ergo neceſſitateꝫ
conditionatam ⁊ ſcḋm quid differt cã nãlis a cã a ꝓpoſito.q꞉
agens a ꝓpoſito ſuppoſito ꝙ ſit.nō ſequit̄ ꝙ nec̃io agat.ſed
pōt non agere.ex eo ꝙ agit ex libertate voluntatis.

Quantū Ad 3m dico ꝙ nec̃ia complexa puta con-
cluſiones hñt cãm ſui eſſe.vt dcm̃ eſt.ſcḋm
etiam phos multa nec̃ia incōplexa.puta corpora celeſtia ⁊
intelligentie.⁊ alia a prima.forſan ſcḋm eoꝝ mentē habēt cãꝫ
ſui eſſe.licet ſcḋm viã veroꝝ theologorum aliter ſit dicenduꝫ.
vt patet ex predictis aliqualiter.

Ad rōnes in oppoſitū.¶Ad primam dicendū:
ꝙ duplex eſt nec̃iū.ſ.neceſſarium effe-
ctiue ⁊ nec̃iū formaliter ⁊ per ſe nec̃ium.Effectiue dicit̄ qđ
per ſe excludit oēm aliã priorē cãm efficientē a qua produca-
tur.⁊ ſic ſolus deus eſt neceſſarius effectiue.ſeu in gñe cauſe
efficientis.ſed neceſſarium per ſe ⁊ formaliter non excludit
quin ab alia poſſit eſſe effectiue ſeu principatiue.ſicut dici-
mus de pſonis ꝓductis in diuinis.nam verbū diuinuꝫ lꝫ
ſit quoddã neceſſariū formalr̄.nō tamē excludit quin ſit ab
alio.puta a pr̄e principatiue.¶Ad auicē.ergo dicenduꝫ eſt
ꝙ loquit̄ de nec̃io effectiue.cū ergo arguit̄ ꝙ amota vel cir-
cūſcripta cauſa.cãtū nō eſſet nec̃iū ex ſe.veꝝ eſt in gñe cauſe
efficientis tamē quo effectus neceſſarius requirit cãm neceſ
ſariam.nō tantū in cãndo.ſed etiã in eſſendo.ideo poſito ta
li effectu nūq̄ꝫ poſſet eius eſſe realiter circūſcribi.talis ergo
effectus eſſet nec̃ius de ſe formaliter licet dependeret ab alio
efficiēter vel effectiue.¶Ad 2m dico.ꝙ nō eſt ſimplr̄ de rōne
efficientis ꝙ ſit prinm vnde motus.q꞉ accidit efficienti ſꝫ ꝙ
hꝰ ꝙ agat per motuꝫ.q꞉ efficiens poteſt agere ſine motu.tū
q꞉ in nãlibus cōiter eſt verum ꝙ efficiens agit per motum.
ideo dr̄ ꝙ illa deſcriptio efficientis qua dr̄ prinm.vnde mo-
tus eſt a poſteriori ⁊ a notiori quo ad nos in imobiliꝰ.ergo
eſt ꝑnm efficiēs nō tñ vū motꝰ.⁊ per hoc idē pōt rūderi ad cō
firmationē que adducit̄.¶Ad argumētū in oppoſitū qđ vr̄
facere ꝯtra opiōnē theologoꝝ.dr̄ vno°.ꝙ phs 2°.huiꝰ loq̄t
de nec̃ijs cōplexis.de q̄bus ꝯceſſuꝫ eſt ꝙ pñt habere cãm ſui
eſſe.ſꝫ iſta rñſio non eſt tenēda.q꞉ ꝯ̄riū fuit ibi dcm̃.¶Dico
ergo alr̄ ꝙ loq̄t̄ via phoꝝ que nō eſt mō recipiēda in ꝓpoſi
to.cū repugnat v̄itati theologie.¶Aduertēdū tñ ꝙ lꝫ in cō-
plexis non ſit aliquis effectus ſimpliciter neceſſarius.nec
per ꝯñs neceſſaria cã ſimplr̄:tū ſicut eſt effectus neceſſarius
ſcḋm quid:ita ſunt cãe neceſſarie ſcḋm quid.vt dictum fuit.⁊ h̄
modo dici poſſet ꝙ incomplexis neceſſaria habent cauſam
ſui eſſe.eo mō quo ſunt nec̃ia.ſ.non ſimpliciter.ſꝫ ſcḋm quid.

¶Numero quideꝫ quoꝝ materia vna.

QUerit Utꝝ mã que eſt altera ps cō-
poſiti ſit cã indiuiduationis.
¶Et arguit̄ ꝙ ſic.nam q̄nto methaphice.
dr̄.illa ſunt vnum nūo:quoꝝ mã eſt vna.
¶Sed ꝯtra illã opiōnē arguit̄.q꞉ ſi mã eſt
cã indiuiduationis:vbi eadē eſt mã ibideꝫ
eſt indiuiduū.ſꝫ eadē eſt mã in gñato ⁊ corrupto.ergo gñā-
tū ⁊ corruptū erūt idē indiuiduū.qđ eſt falſuꝫ.¶Cōfirmat̄.
ſi ꝑmo ex aq̄ gñet̄ ignis.⁊ 2°.ex igne gñet̄ aq̄.pꝫ ꝙ aq̄ ꝑmo
gñata.⁊ 2°.corrupta hñt eādē mãm ⁊ ſunt eiuſdē ſpēi.ergo
aq̄ prius corrupta ⁊ ſcḋo gñata erūt vna nūo.qđ eſt flm̄.q꞉
tunc per nãm corrupta poſſent redire eadē nūo qđ eſt ꝯtra
Ari.vbiq̄ꝫ.¶P.qđ eſt cã indiuiduationis eſt cã diſtinctōis.
ſꝫ mã nō eſt cã diſtinctionis.q꞉ actꝰ eſt qui diſtinguit.ex 7°
huiꝰ.mã aūt nō eſt actꝰ.ergo ⁊c̄.¶P.mã eſt de eſſentia ſpēi.
vt ꝓbat̄ ſeptimo ⁊ octauo huiꝰ.ſꝫ qđ eſt cã ſpēi nō eſt cã in-
diuiduationis.q꞉ tūc ſpēs eſſent idiuidua.ergo nō eſt cã idi
uiduationis.¶Cōfirmat̄.q꞉ ꝯtractiuū eſt ex̄ nãm illius qđ
ꝯtrahit̄.ſꝫ mã eſt de rōne ſpēi.ergo ſpēs ſeu nã ſpecifica non
pōt per mãm ꝯtrahi ad hãc idiuiduationē ſeu hecheitateꝫ.
nec auc̄tas hic poſita cogit.nã equocat̄ de mã.¶Ad cuius
euidētiã eſt ſciēdū.ꝙ mã ⁊ forma opponunt̄ relatiue ex 2°
phicoꝝ.quot aūt modis dr̄ vnū correlatiuoꝝ:tot modis dr̄
⁊ reliquū.ex ꝑmo thopicoꝝ.Forma aūt q̄ꝫtuꝫ ſpectat ad ꝓ-
poſitū duplr̄ accipit̄.ſ.vel pro forma ptis.vel pro forma to-
tius.que eſt ipa q̄ditas.Silr̄ mã corrūdēter dr̄ duplr̄.q꞉ q̄-
dã eſt mã q̄ opponit̄ forme ptis.⁊ h̄ eſt mã que eſt ꝑnm eēn-
tiale rei ꝯſtituēs rē cū forma ⁊ vnū ens per ſe.quedã eſt mã
que opponit̄ forme totiꝰ ⁊ ipi q̄ditati.⁊ per ꝯñs eſt ex̄ rōnē
q̄ditatis formalr̄.⁊ h̄ eſt mã que eſt dr̄ia ſeu proprietas indi
uidualis.que eſt cã ꝓpria hecheitatis ⁊ idiuiduationis.que
dici pōt hecheitas.¶Cū ergo dicit phs.ꝙ illa ſunt idē nūo
quoꝝ mã eſt vna.loq̄t̄ de mã nō ꝑmo° dicta.ſꝫ 2°°.que pro
prie ⁊ ꝯgrue vocat̄ mã.q̄tenꝰ ꝯſtituit rē in eē vltimo ſubiici-
bili ⁊ mãli.nō aūt in eē formali.q꞉ vt dcm̃ eſt nō ptinet for-
malr̄ ad formalē q̄ditatē rei.⁊ iſta expō ꝯſonat lr̄e phi.Sub
dit.n.ꝙ illa.ſunt vnū ſpē quoꝝ rō eſt vna.rō q̄dē ſumit̄ pro
q̄ditate que dicit̄ forma totius reſpectu eſſe indiuidualis.

¶Amplius autem alia ſecundū nume-rum ſunt vnum:alia ſecundum ſpeciem:alia ſecundū genus:alia ſcḋm analogiam.

q **Uerit** Utruꝫ ſcḋa diuiſio vnius que
dr̄ logica.que tangit̄ in littera.
ſit ꝯueniens.¶Uidet̄ ꝙ non.q꞉ vel eſt ea-
dem cū prima.vel nō.non eadeꝫ.q꞉ eſſet in-
ſufficiens.cum priª habeat q̄nq̄ꝫ membra.⁊
illa quatuor tm̄.nec eſt alia.q꞉ duo mēbra
illius diuiſionis coincidunt cū duobꝰ alteriꝰ diuiſionis.ſ.
vnū gñe.vnuꝫ.ſpē.¶P.illa diuiſio vniꝰ vel eſt diuiſio vniꝰ
vniuoci vel equoci.nō eſt diuiſio vniuoci.q꞉ tunc multum
qđ ſibi opponit̄ non diceret̄ tot modis quot ipm vnū.cuiꝰ
oppoſitū pꝫ ⁊ innuit̄ in lr̄a.ꝯña ꝓbat̄.q꞉ quando aliq̄d vni
uocum dr̄ multis modis:nō opꝫ ſuū oppoſitū tot modis
⁊ equalibus dici.pꝫ de rationali ⁊ irrōnali que nō diuidū-
tur in equalia.q꞉ de pluribꝰ dicit̄ irrōnale q̄ꝫ rōnale.nec eſt
diuiſio equoci.tū q꞉ ois ꝓpō in q̄ poneret̄ vnū vel mlr̄a eēt
diſtinguēda.tū q꞉ ad vnū mēbꝝ nō poſſet ſequi aliud cuiꝰ
oppoſitū dr̄ in lr̄a.ſ.ꝙ vnū membꝝ diuiſionis ꝯuenit oībꝰ
mēbris.nã in eodē caplo dr̄ ꝙ vnū eſſe eſt principiū numeri
eſſe.ergo vnū eſſe:eſt principiū numeri.ex quo pꝫ.ꝙ vnum

numero quod eſt vnum membꝛuȝ illius diuiſionis: eſt cõe omnibus mẽbꝛis. ¶ Preterea ɔtra ꝑtes diuiſionis arguit, naȝ dicit vnũ numero eſſe cuiꝰ materia eſt vna numero. qꝺ ſi ſic, nullum imateriale eſſet vnũ numero. ɔſequens eſt falſum. qꝛ ſicut vnitas pꝛioꝛ infert vnitatem poſterioꝛeȝ. vt dicit in littera. ita per oppoſitum de multitudine. qꝛ multitudo poſterioꝛ infert pꝛioꝛem. ſed in imaterialibus eſt multitudo ſpecifica. ergo ⁊ multitudo numeralis. ⁊ per cõſequẽs vnũ numero. ¶ Itẽ ſequeret ꝙ ɔtraria eſſent vnã numero: qꝛ eoꝝ materia eſt vna numero ex pmo de gñatione. ¶ Contra. philoſophus hic in littera.

Rñdeo In iſta qõne duo dico. ¶ Pꝛimũ dcm̃ eſt, ꝙ illa ſcða diuiſio eſt ſm intentiones logicas ⁊ fundamẽta intentionalia. pꝛima aũt diuiſio eſt ſm fundamenta realia. ⁊ ideo modi ſcðe diuiſionis fundant ſup modos pꝛime: eo modo quo intẽtiones fundant in rebꝰ. ⁊ ideo pma diuiſio dicit realis. ⁊ ſcða logica. ¶ 2m dictũ ptinet ad ſufficiẽtiã ſcðe diuiſionis declarandaȝ. que ſic hꝛi põt. qꝛ intellectus intelligẽs aliqd ſub rõne vniꝰ: aut intelligit illud ſub rõne incõicabilis. aut ſub rõne cõicabilis ⁊ pdicabilis de pluribꝰ. ſi pmo mõ. ſic eſt pꝛimus modus. ſ. vnũ numero. ſi 2º. aut eſt cõicabilis pluribꝰ differentibꝰ nũo. ⁊ tũc eſt vnitas ſpẽi. aut pluribꝰ differẽtibus ſpẽ. ⁊ tũc eſt vnitas generis: vltra aũt illã vnitatẽ vel ſimilẽ. qꝺ dico ꝓpter cõitatẽ entis. quod non eſt ꝓpꝛie. ſpẽs neqȝ genus. nõ eſt inuenire aliquẽ ɔceptũ vnũ pdicabilẽ de pluribꝰ pdicatione qditatiua. tñ compando vnũ ɔceptũ cõiſſimũ alijs cõiſſimis ſi ſilr ſe habeãt reſpectu ſuoꝝ inferioꝝ in pdicãdo in qd de eis inuenit vnitas ꝓpoꝛtionis ſiue analogie. ⁊ ſic diuiſio eſt ſufficiens. ¶ Sȝ ɔtra pmũ dictuȝ inſtat ſic. qꝛ ſi ſcða diuiſio dat ſm intẽtiones ſeu fundamẽta intẽtionalia: tot eẽnt vnitates quot fundamẽta. ⁊ ecõuerſo. ſed hꝰ eſt falſum. qꝛ plura ſunt fundamẽta intẽtionalia q̃ȝ alia q̃tuoꝛ. ſ. genꝰ differentia pꝛopꝛiũ ⁊ accidens. ¶ Itẽ ſi ſic. ergo ille vnitates erunt nihil. qꝺ videt falſuȝ. ꝓbatio ɔñe. qꝛ omne minꝰ ens ente intẽtionis eſt oino nõ ens. ſȝ paſſio fundata in ente rõnis eſt minꝰ ens ipſo ente rõnis. qꝛ oĩs paſſio eſt minoꝛis entitatis q̃ȝ ſit ſbȝ. ergo ille vnitates fundate ſup fundamẽta intẽtionalia erũt nõ ens ⁊ nihil. ¶ Contra 2m dictũ arguit ꝙ repugnat pmo dicto. naȝ duo membꝛa nõ ſunt accepta ſm fundamẽta intẽtionalia. vnũ eſt q̃ȝtũ ad pmũ modũ ſm ꝙ dicit ꝙ vnũ numero eſt cuiꝰ mã eſt vna. ſȝ materia nõ eſt in ɔſideratione intellectus ſȝ eſt ens reale. 2m mẽbꝛũ eſt quãtũ ad q̃rtũ moduȝ. qꝛ aliq̃ eſt ꝓpoꝛtio nõ exñte intellectu. nã tũc ſilr ſe haberent octo ad q̃tuoꝛ ſicut ſex ad tria. ergo vnitas ꝓpoꝛtionis non cauſat ab intellectu. ¶ Sȝ ille inſtãtie nõ cogũt. ¶ Ad pmã dicẽdũ vno mõ ꝙ illa diuiſio vniꝰ dat ſm ꝙ vnitas intẽtionalis fundat in quocũqȝ ɔſiderato vt qd. ſȝ pdicata in quid non ſunt niſi q̃tuoꝛ enumerata. illa aũt alia de qbus inſtat pdicant in q̃le. ¶ Aliter dr ꝙ illa diuiſio aſſignat ſȝ ꝙ vnitas cuiuſlȝ intelligit in ſe. nõ vt cõpat ad alia. ⁊ ſȝ diuerſos gradus vnitatis. per pmũ excludit ꝓpꝛiũ ⁊ accidẽs. qꝛ ſi in ſe ɔſiderent: reducunt ad vnũ ſpẽ vel gñe. qꝛ oẽ ꝓpꝛiũ vt ſic eſt idẽ gñe vel ſpẽ. Silr eſt de accidẽte. Per 2m excludit vnitas diffõnis ⁊ dr̃ie. que vt dr ſm diuerſos gradus cõpant ad illa de qbus dñr. Pꝛima tñ rñſio melioꝛ vr. ¶ Ad ſcðaȝ inſtãtiã dicẽdũ ꝙ ſicut eſt dare gradus in entibꝰ realibꝰ. ita in entibus rõnis. ⁊ ideo maioꝛ eſt falſa. nõ. n. opȝ ꝙ qcqd eſt minus ens ente rõis ſit nõ ens. nã lȝ illa res rõnis que ſubijcit alteri rei rõnis ſit magis res aliq̃ mõ. nõ tñ ſeqt ꝙ res fundata ſit nihil. ¶ Ad aliud ɔtra 2m dcm̃ exponit mẽbꝛũ pmũ de quo inſtat ſic. qꝺ dr vnũ nũo nõ pꝛedicat de pluribus. ⁊ hec eſt vnitas ſingularis ⁊ ſic fundamẽtũ eiꝰ eſt ſingulare qꝺ eſt fundamentũ intẽtionale. ꝓbatio huiꝰ. qꝛ vle ⁊ ſingulare referunt ad inuicẽ. ſȝ vle eſt intẽtionale. ergo ⁊ ſingulare qꝛ ſunt ſilr nã. res aũt pꝛime intẽtionis ⁊ ſcðe nõ ſunt ſilr. ¶ Confirmat iſta expõ per illꝺ qꝺ hr tertio huiꝰ. qõne tertia. lȝ vnũ numero dicatur aut ſingulare. nihil differt dicere. ¶ Ad aliud de pꝛopoꝛtione dicendum. ꝙ dupliciter accipitur pꝛopoꝛtio. vno modo ſm fundamenta realia. ſicut in numeris. Alio modo ſm fundamenta intẽtionalia. ſicut pdicari ⁊ ſbi pꝛima põt eſſe ſine intellectu: ⁊ de illa arguit rõ. ſcða nõ põt eſſe ſine intellectu. cũ pdicari ⁊ ſubijci ptineant ad actũ intellectus. ⁊ de illa loquit hic phs. qꝛ pdicata hñt hanc ꝓpoꝛtionem in pꝛedicando in quid de contentis ſub ſe.

Ad pꝛimũ principale dr ꝙ 2a diuiſio eſt alia a pa. nec coincidunt. qꝛ nec 2a diuiſio nec pa diuidit vnũ ſȝ rõnẽ vniꝰ. ſ. ſȝ rõnẽ indiuiſionis. ſȝ ſȝ fundamenta ſup que põt vnitas fundari. ⁊ tunc hec diuiſio dr̃t a pa ſm fundamẽta diuerſa. qꝛ pꝛima fundamẽta ſunt realia. 2a aũt ſunt intẽtionalia. ¶ Contra. naȝ res pꝛime intẽtionis nõ fundant in rebꝰ ſcðe intẽtionis. ſȝ vnitas que eſt in gñe q̃ȝtitatis. puta vnũ ɔtinuitate eſt vnitas pme intẽtionis. ⁊ ſic de alijs vnitatibꝰ. ergo talis vnitas nõ põt fundari ſup fundamẽtũ intẽtionale. vt vr dicere rñſio ſupponens vt vr rõnẽ vnius. vt vnũ eſt eẽ reale ⁊ pme intẽtionis. fundamenta aũt poſſe eſſe nunc realia. nũc intẽtionalia. ¶ Aliter ergo dicit ꝙ vnitas diuiſa pmo eſt realis. ſȝ 2º diuiſa eſt rõnis. ⁊ ſilr ſe hñt fundamẽta eaꝝ coꝛrñdẽter. tũc pȝ ꝙ duo mẽbꝛa. ſ. vnũ gñe. ⁊ vnũ ſpẽ nõ coincidũt nec ɔueniũt hꝰ ⁊ ibi. ¶ Ad cuiꝰ euidẽtiã notãdũ. ꝙ ſicut iã dcm̃ eſt in pmo libꝛo ⁊ in ſeptimo amplius dicet. oĩs vnitas cãta ab intellectu hȝ vnitatẽ in re a qua originat. ſicut ignis gñat ignẽ ſibi ſilem in ſpẽ. nullo ẽt itellectu exñte. ⁊ pꝛo tãto illa gñatio ɔcedit vniuoca. ⁊ ex illa vnitate in re mouet intellꝰ ad inueniẽdũ vnitatem intẽtionalẽ que in illa vnitate reali fundat. ⁊ hꝰ vnitas realẽ in pmis mẽbꝛis pme diuiſionis. vnitas aũt rõnis que fundat in tali vnitate eſt in ſcða diuiſione. ¶ Ad 2m poſſet dici ꝙ vnũ hꝰ diuiſuȝ equoce dr ab vno priꝰ diuiſo. tñ iſtꝺ vnuȝ in ſe ⁊ illꝺ in ſe nõ ſunt equoce dcã quo ad ſuos modos lȝ vnitas hꝰ in ſuis modis ⁊ ibi in ſuis differãt ſȝ magis ⁊ minus. cũ ergo arguit ꝙ multũ nõ ſic dr. dico ꝙ falſuȝ eſt qꝛ ſicut vnũ dr ſȝ magis ⁊ minus de aliqbꝰ ſic ⁊ ſuũ oppoſitum qꝺ eſt multũ dr tot modis. nõ tñ opȝ. oppoſitum diuidi in tot inferioꝛa ſicut aliꝺ oppoſitum ſic tu arguis de rõnali ⁊ irrõnali qñ ergo dr pmo thopicoꝝ ꝙ q̃t modis dr vnũ oppoſitoꝝ ⁊c. nõ eſt itelligẽdũ de mltitudine ſuppoſitoꝝ ſȝ ſignificatoꝝ. cũ ergo dicebat ꝙ tũc ꝓpõ in qua ponit vnũ eſſet mltiplex ⁊ diſtinguẽda: ɔcedo accipiẽdo vnũ qꝺ eſt cõe vtriqȝ diuiſioni. nõ aũt vt accipit ſeoꝛſuȝ in hac diuiſione vel illa. ¶ Ad aliꝺ pncipale dr vnoº a cõmẽtatoꝛe ꝙ eſt dr̃ia inter vnũ nũo ⁊ vnũ qꝺ eſt pnm nũoꝝ qꝛ vnũ nũo eſt in mã. ⁊ iõ tale vnũ nõ eſt in rebꝰ imãlibꝰ. ſȝ vnũ qꝺ eſt pnm numeroꝝ nõ eſt in mã. ⁊ iõ tale vnũ eſt in imaterialibꝰ. ¶ Sȝ ɔtra hꝰ qꝺ dr ꝙ vnuȝ qꝺ eſt pncipiũ nũoꝝ nõ eſt in materia. qꝛ illud dcm̃ vel equipollet vli negatiue vel pticulari negatiue. ſi pꝛimo mõ. ergo nullũ vnũ pnm nũoꝝ erit in mã qꝺ eſt falſũ. ꝓbatio qꝛ aliqs nũs eſt in materia: qui. ſ. cauſat ex diuiſione ɔtinui. ergo ⁊ aliqd pncipiũ nũi eſt in mã. qꝛ qꝺlibet diuiſuȝ eſt vnũ nũo: ſi aũt nullũ vnuȝ pnm nũi eſſet in mã. ergo nullus nũs eſſet in mã. Si equipollet pticulari negatiue. ita ꝙ loquatur de vno qꝺ cõuertit cũ ente qꝺ ponit eſſe aliꝺ ab vno qꝺ eſt pncipiũ nũi. Contra qꝛ illud vnũ nõ nũ ꝓpꝛie eſt in rebꝰ imaterialibus. ſȝ ẽt in mãlibus qꝛ ꝓbatũ eſt vnũ nũo eſſe in mãlibus. ergo in oĩbus põt eſſe pꝛinm nũoꝝ. ¶ Itẽ arguit de 2º membꝛo. qꝛ aut dr̃ia quã ponit mã eſt. aut hȝ itelligi ꝙ oẽ vnũ numero eſt in materia ſed eſt falſuȝ. nã in imaterialibꝰ eſt aliqua vnitas maioꝛ vnitate ſpẽi. ſȝ nulla alia eſt maioꝛ q̃ȝ vnitas nũalis. ergo vnuȝ numero eſt in rebꝰ imaterialibus. maioꝛ pȝ. qꝛ aliqs angelus eſt ita vnus ꝙ nõ pdicat de pluribus. puta gabꝛiel. ergo eſt magis vnum q̃ȝ vnuȝ ſpẽ. ¶ Aliter exponit qdã expoſitoꝛ ꝙ vnitas numeralis cauſat ex vna materia ſm ꝙ ſubſtat dimenſionibus terminatis. ⁊ ideo negat in imaterialibus pluralitatẽ idiuiduoꝝ ſub vna ſpẽ. Silr per hoc rñdet ad aliud de ɔtrarijs: qꝛ ɔtraria non hñt vnã materiã talẽ ſilr. ¶ Sed ɔtra pꝛimuȝ arguit. qꝛ non

ſoluit' q: in im̄alibus etiā ſcd̄m eū eſt vnū nūo. ⁊ tñ ibi non eſt talis mā que ſubſtet talib⁹ dimēſōib⁹ terminatis. ¶Cō tra 2m. q: ſi ſimultas hñt vnam mām req̄rit: illa erit ſimultas tpis. ⁊ tūc abſtracta a tpe nō poterūt hr̄e illam vnitatez. ſed hoc ꝯñs eſt falſum. q: mathematica ſunt abſtracta a tpe: ⁊ tñ in mathematicis ſunt multa nūo eiuſdē ſpēi vt dictuz fuit pmo ⁊ ſcd̄o hui⁹. ¶Alr̄ dī ꝙ vnitas nūalis nō diffinitur per hoc ꝙ dicat̄ ꝙ eſt illa cui⁹ mā eſt vna nūo. qd̄ ꝓbat̄ q: ens ſcd̄e itentionis q̄lis iſta eſt vnitas vt dictū eſt nō diffinit̄ per ens pme itentionis cuiuſmodi eſt mā. etiā accepta ꝓ dr̄ia indiuiduali que eſt ꝓpria cā vnitatis nūalis ⁊ indiuiduationis. nec eſt circūlocutio per conuertibilia: accipiēdo mām que eſt altera pars compoſiti ⁊ eēntialis. nam multa ſunt vnū nūo que carent tali mā puta imālia. ſed accipiēdo ſic mām erit q̄dā exēplificatio ꝑ exēplū magis manifeſtuz: q: manifeſtior eſt nobis vnitas mālium q̄z imāliū. nō tñ excludit̄ q̄n vnitas nūalis ſit etiā in imālibus. ¶Sz tñ iuxta mentē phi ꝑus dictā accipiendo mām ꝓ illa hecheitate ſeu dr̄ia idiuiduali. dicendū ꝙ licet illa notificatio nō ſit ꝓprie diffinitio. eſt tñ deſcriptio q̄dam ſeu circūlocutio etiam per ꝯuertibilia. nam omne vnū nūo hz talē mām ⁊ ēconuerſo. ¶Ad illud etiā de ꝯrijs: dicendū eſt ꝙ lz hēant eandē māz ſucceſſiue accipiēdo mām pro ſbto mot⁹ vel mutatiōis. nō tñ hñt eandē hecheitatem ſeu differentiā indiuidualez. nec per ꝯñs erunt vnū numero vt pz ex predictis.

¶Secundū ſe vero dicunt̄ eſſe q̄cunq̄ ſignificant figuras p̄dicatiōis: quotiens enim dicitur totiens eſſe ſignificat ⁊c̄.

q Veritur Utruz ens diſtinguat̄ in decem p̄dicamenta ſcd̄m diuerſos modos p̄dicandi. videt̄ ꝙ ſic. nam ens nō pōt ꝯtrahi ad aliqd̄ determinatum per dr̄ias ſicut genus ꝯhit̄ ad ſpēs. nam vt arguit̄ tertio huius. ille dr̄ie eſſent nō ens ⁊ nihil: cum nulla dr̄ia pticipet ſuum genus vel cui⁹ eſt dr̄ia diuiſiua ſeu ꝯſtitutiua. ſi ergo ens non ꝯhit̄ ad diuerſa gñā per dr̄ias: relinquit̄ ꝙ ꝯtrahit̄ ſcd̄m diuerſuz modū p̄dicādi q̄ ꝯſequit̄ diuerſum modū eēndi. Confirmat̄ per phm in l̄ra qui dicit ꝙ quotiens diuidit̄ ens totiens eē ſignificat ⁊ pp̄ hoc ea in que diuidit̄ pmo ens dicunt̄ p̄dicamēta. q: diſtinguunt̄ ſcd̄m diuerſum modū p̄dicādi. ¶Cōtra. q: modus predicādi ſequit̄ modū eēndi. ergo diſtinctio ꝑ modos p̄dicandi nō eſt prima de qua querit queſtio.

Reſpondeo Hic eſt vna opinio tenens partē affirmatiuā ꝓpter rōnes poſitas in pede. dicit enim ꝙ p̄dicatum pōt ſe hr̄e tripl'r ad ſubiectum. vno mō vt eſt idem quod eſt ſubiectum vt dicēdo ſortes eſt animal. ⁊ hoc predicatum ſignificat ſbām. ſecūdo mō vt predicatum ſumat̄ ab eo quod eſt in ſubiecto qd̄ q̄dem vel ineſt ei abſolute vt ꝯñs mām ⁊ ſic eſt q̄ztitas vel vt ꝯñs formam: ⁊ ſic eſt qualitas. vel ineſt ei non abſolute ſed in reſpectu ad aliud. ⁊ ſic eſt relatio. tertio modo. vt predicatū ſumat̄ ab eo quod eſt extra ſubiectū. qd̄ eſt dupl'r. vno mō vt ſit extra ſubiectum omnino. quod q̄dem ſi non ſit menſura ſubiecti predicat̄ per modum habitus: vt ſortes eſt calciat⁹. ſi aūt ſit menſura ei⁹ extrinſeca vel eſt tp̄s vel eſt locus. ex parte temporis eſt qñ. ex parte loci eſt ipm vbi. non conſiderando ordinem partium in loco. quo conſiderato erit predicamentum ſitus. Alio modo vt illud a quo ſumit̄ predicatio ſcd̄m aliquid ſit in ſubiecto de quo predicat̄. ⁊ ſi q̄dem ſcd̄m principium ſic eſt agere. nam pum actionis in ſbto eſt agere. ſi aūt ſcd̄m terminum: ſic p̄dicabit̄ vt pati. nam paſſio terminat̄ in ſubiectum patiens. ⁊ hoc mō aſſignat predicamētoꝝ diſtinctionem. ¶Sed ꝯtra illam opinionē arguit̄. nā pmi modi p̄dicandi ſimpl'r nō ſunt niſi duo. ſ. in q̄d ⁊ in quale. nec ſunt niſi quatuor p̄dicata eſt pmo thopicoꝝ. nec ſunt niſi gnq̄z vl'ia. ſcd̄m porphirium ergo penes moduz predicandi non poſſunt diſtingui predicamenta: ponendo ꝙ ſunt decem. ¶P̄. ſi ſic. cū eſſe qd̄ ſignificat p̄dicationem alicui⁹ de aliquo ſcd̄m te ſignificat totiens quotiens ſunt p̄dicata eēntialiter: ſequit̄ ꝙ in omni p̄dicatione eſt nugatio. q: cōpoſitio tenet ſe ex parte p̄dicati. ⁊ ſic idem bis diceret̄. ſ. ipm predicatū qd̄ ſignificat eſſe aliqd̄ ⁊ ipm eſſe compōnis: qd̄ eſt ex parte p̄dicati. ¶P̄. eſſe ſignificat quandā compōnē quaz ſine extremis nō eſt itelligere. ex pmo perihermē. ſz illa cōpoſitio cauſat̄ ab intellectu. ergo ⁊ illud eē. ⁊ per ꝯñs eſſe ſignificat aliq̄d ſcd̄e intētionis. ſed ens ſcd̄e intētionis non diuerſificat̄ ꝓpter diſtinctionem rerū prime intentionis. nec ecōuerſo. ergo predicamenta que ſunt prime intētionis nō diſtinguunt̄ ſcd̄m diſtinctionem talis eē vel modi p̄dicandi. qui eſt res ſcd̄e intentionis. ꝓbatio aſſumpti. q: genus qd̄ eſt ſcd̄a intētio ſcd̄m eandem rōnem dicit̄ de ſbā: ⁊ de qualitate: que ſunt res prime intentionis. ergo ſcd̄a intētio non variat̄ ad variationem rerum prime intentionis. Silr̄ aīal quod ſcd̄m ſe eſt res pme intētionis: nō variat̄ ad variationem generis vel ſpeciei que ſibi attribuuntur ab itellectu. ꝓut ponit̄ genus ſubalternuz. q: eſt genus reſpectu inferiorum. ⁊ ſpecies reſpectu ſuperiorū: ⁊ ſic pz ꝙ res prime intētionis: non variant̄ propter variationem rerum ſecūde intentionis. ¶Reſpondet̄ ꝙ modus predicandi eſt duplex. quidam intētionalis. ⁊ q̄dam qui ſe tenet ex parte rei. Dicunt ergo ꝙ non quilibet modus intentionalis predicādi diſtinguit predicamenta. ſed illi ſoli qui ſunt modi ipſaruz rerum predicamentoꝝ. q: alium modum p̄dicandi habent quantitas ⁊ qualitas ex nā rei. puta q: qualitas p̄dicat̄ per modum informātis. ⁊ q̄ztitas per modum mēſurantis. tu aūt arguis de modo intētionali. puta de ipſo eē ſiue cōpoſitione ꝓpōnis. que eſt ſecūda intentio. ¶Cōtra ſi diuerſus modus predicandi ex nā rei ponit diſtinctionez predicamētorum. ergo in quolibet genere vno erūt duo genera generaliſſima. ꝓbatio ꝯñtie. q: alius modus p̄dicandi ſcd̄m iſtū modum eſt abſtracti. alius ꝯcreti. qd̄ pz. q: modi intentionales p̄dicandi quos excludit nō cauſant falſitatem in propoſitione. ſed iſti modi abſtracti ⁊ concreti faciunt falſitatez in propoſitione dicendo: album eſt albedo. illa aūt eſt vera. albedo eſt albedo. ergo iſti modi duo ſunt ex pte rei. ¶P̄. diuerſus modus predicandi realis eſt in diuerſis generaliſſimis accidentiū. ⁊ tñ non cōpetit ſibi niſi in comparatione ad ſbām. q: comparādo eas ad ꝓprias ſpēs ⁊ ad ꝓpria inferiora: vniformē modum hñt predicandi. ſ. in q̄d. ſi ergo predicamēta diſtinguunt̄ penes modos p̄dicandi: illa que diuerſimode predicant̄ de ſbā erunt predicamēta diuerſa. ſed hō ſunt accidētia in concreto. quia accidēs in abſtracto nō predicat̄ de ſubſtantia. ergo ipſuz quale erit predicamētum ⁊ nō qualitas. quod eſt falſum. ⁊ contra Auicē. tertio phiſice ſue. capitulo ſecūdo. vbi ꝓbat ꝙ ſi aliquid hz rōnem generis in q̄ztuz predicat̄ in quid. ergo qd̄ verius predicat̄ in quid verius eſt genus. ſed talia ſunt abſtracta. ¶P̄. ſi diuerſi modi predicandi diſtinguerent genera. aut illa diſtinctio ſola ſufficit aut cuz hoc requirit̄ diuerſitas eoꝝ que p̄dicant̄. ſi prima ſufficit. ¶Cōtra. tum q: p̄dicamēta nō erunt diuerſa entia real'r: ⁊ per ſe. tuz q: negatiua in qua negabit̄ vnū predicamentū de alio nō erit prima negatiua. ꝯñs eſt falſum. ⁊ ꝯtra phm primo poſteriorum. capitulo. figuratū aūt. ꝓbatio ꝯñtie. veritas negatiue eſt ex diuerſitate extremorum. ſicut veritas affirmatiue ex idētitate. vbi ergo maior diuerſitas: ibi verior negatio. ſz diuerſitas que eſt in re eſt maior q̄z diuerſitas in mō p̄dicādi ſolū. ſz iſta. hō nō eſt aſin⁹: eſt diuerſitas. in re. g̃ ipa erit verior por ⁊ imediatior q̄z iſta. ſbā nō eſt q̄ztitas. vbi ſcd̄m te eſt tantū diuerſitas in mō p̄dicandi. ¶Si detur aliud mēbrū. ſ. ꝙ cuz diuerſitate in modo predicandi requiritur diuerſitas rerum que predicantur. ſequitur ꝙ diſtinctio predicamentorum ſecundū diuerſos modus predicandi non erit prima. quod eſt ꝯtra

phm.etiam ꝯtra eos.ꝓbatio huius.qꝛ res que predicaf est prior qȝ modus ꝓdicandi.ergo aliqd diſtinguit ipſa gńa prius qȝ modus predicādi. ¶Ex ꝓdictis colligiſ ꝙ omnes vie diuiſiue ad oſtēdendū ſufficientiā ꝓdicamentoꝝ videnf dupl'r peccare.tuȝ ꝓm o.qꝛ oſtēdūt oppoſitū ꝓpoſiti.ſ.ꝙ diuiſio entis in decē gńa nō ſit ꝓma.Sꝫ.n.ꝓus hat diuiſio in ens per ſe.ꝛ in ens non per ſe.ꝛ vltra vnū mēbꝛuȝ ſubdiuidaf:vel ambo.erūt multe diuiſiones ſubordinate.ꝛ ſic ens non imediate diuidif in decē gńa.tum 2º.qꝛ nō ꝓbant diuiſionē illā ſic debere fieri:ꝛ nō al'r.opꝫ.n.ꝓbare ꝙ diuiſuȝ ſic diuidif.ꝛ ꝙ diuidēta ſic ꝯſtituant gńaliſſima.ꝛ etiā ꝙ ꝑ ſe ſic diuidif ꝛ nō al'r. ¶Dicendū ergo ꝙ tenēdo diuiſionē eſſe ſufficientē:ipſa diuiſo entis in decē gńaliſſima eſt ꝓma.nec eſt alia trimēbris aut bimēbris ꝓor ea.ita ꝙ ens deſcendit in decē gńa nō per diuerſos modos ꝓdicādi.ſꝫ per modos eēndi diſtinctos ex nā rei.quoꝝ qlibet hꝫ rōnē ꝯctiui reſpectu entis ꝛ ꝯſtitutiui reſpectu alicui⁹ ꝓdicamēti.naȝ ſicut ens prima ſui diuiſione ſimpl'r deſcēdit per finitū ꝛ infinitū in ens creatū ꝛ icreatū tanqȝ per modos itrinſecos.ſic ens finitum ꝛ creatū cui⁹ eſt diuiſio in decē gńa:ꝯtrahif ꝛ deſcendit prima ꝛ imediata diuiſione in decē gńa per proprios modos eſſendi.finr.a.ꝛ.b.

Ad argumenta principalia. ¶Ad ꝓmū dicendū ꝙ licet nō ꝯhaf per dr̄ias ꝓprie ſumptas.ꝯhiſ m̄ per aliquos modos eſſendi:qui largo modo:licet improprie ꝑnt dici qdā dr̄ie.cuȝ iſerf.ꝙ eſſent nō ens.ꝯcedo formal'r loquēdo.qꝛ ſemꝑ ꝯctiuū eſt extra rōneȝ formalē ꝯhibilis.ſi vltra iferas.ergo erūt nihil.nego ꝯn̄iā.qꝛ erūt ens real'r.licet nō formal'r.eſt.n.dare mediū inter ens formal'r.ꝛ nihil.ſ.qȯ eſt ens real'r.ſꝫ nō formaliter.nec nihil:ſicut etiā fuit declaratū quarto hui⁹.de paſſionib⁹ entis.ꝛ de vltimis differentijs. ¶Ad aliud de pho dicēdū.ꝙ eē eſt equocū.ſ.ad eſſe ꝓme itentionis.ꝛ ſcđe itentionis.eē aūt qȯ ꝓdicaf eſt eſſe prime itentionis.dicēdo hō eſt.i.hō eſt exiſtens.eē aūt qȯ eſt ſecūde itentionis.ſ.qȯ eſt eē vniens ſeu eſſe ꝓpōnis:non predicaf.cuȝ ergo dicit phs ꝙ quotiens diuidif ens totiens eſſe ſignificat.dicēduȝ ꝙ illud eſſe non eſt eſſe ꝓpōnis qȯ eſt cōpoſitio.ſed eſſe ꝓme intētionis dictuȝ denoiatiue ab ente.ꝛ illud eſſe ſignificat idē vnicuiqȝ cathegorice.nam ens non diuiditur in decem genera que ſunt decem predicamenta entium.ſicut vox inſignificationes.cum ens non ſit equiuocū ad decem genera.vt oſtēſum fuit quarto huius.

¶Quecūqȝ in eadē ſubſtantia entia differentiam habent.

Queritur Vtrū poſſibile ſit duo accidentia dr̄ia tantū nūo eſſe in eodem ſubiecto. ¶Videf ꝙ ſic:naȝ multe ſpecies eiuſdem ſpeciei ſunt in eadē parte medij:ꝛ in eodem oculo.ſed ille ſunt quedam accidentia.ergo ꝛc̄. ¶Cōtra.philoſophus hic in littera.

Reſpondeo Vt appareat qual'r ꝓpō quā phs hic in lr̄a ponit ſit itelligenda:declarabo qnqȝ ꝯnes. ¶Prima ꝯclō ſit iſta.nō implicat ꝯdictionē duo accidētia itētionalia dr̄ia ſolo nūo eſſe in eodeȝ. Hanc oſtendo per rōnem poſitam in pede ſic.ꝙ qꝛ in eadē parte medij ꝛc̄.que dr̄nt ſolo nūo.ergo duo accn̄tia intētionalia dr̄ia ſolo nūo eē in eodē non icludit ꝯdictionē.ꝯn̄ia eſt euidens.qꝛ hꝫ ſpēs ſunt entia intentionalia ſcđm cōem modū loquēdi.aňs ꝓbaf.qꝛ ſi ponantur multa alba in medio:oculus exiſtens in quocūqȝ puncto medij poterit videre ipſa.ergo pōt hr̄e ſpēs eoꝝ.ꝛ diſtincte videt ea.ergo hꝫ diſtinctas ſpēs.Sil'r in virtute imaginatiua ſunt due ſpecies eiuſdē ſpēi vel rōnis.qȯ ꝓbaf per eandē rōneȝ. ¶Rn̄def ꝙ nō in eadē parte medij ſunt ſpēs hui⁹ albi ꝛ illius.ꝛ ſil'r de oculo.ꝙ ſunt in diuerſa parte oculi. ¶Cōtra.ponatur hic vnum album tantū.ſ.ouum.ſpēs illius erit in toto medio illuminato qȝtum durat virtus eius.ponaf etiaȝ aliud album.tunc ſpēs eius erit in eadē parte medij cū ſpē alterius albi.aut ſequif ꝙ illud aliud non videbif ab oculo diſpoſito.cuȝ ſcđm te nō poſſit gignere ſpēm ſuā qȯ eſt ꝯtra ſenſuȝ manifeſte.aut ꝙ erūt in eadē pte. ¶Sed dices ꝙ gignēdo ſpēm ſuā corrūpit ſpēm alteri⁹ albi. ¶Cōtra.qꝛ pono ꝙ ſit debilius alio.aut ergo erit ſimul ſpēs eius cū ſpē alterius.aut corrūpet.vt dicis.ſed non pōt corrūpere cū ſit debilius.ex ypotheſi.ꝛ ſic pꝫ ꝙ ille ſpēs erūt i eadē pte medij. ¶Sil'r ꝓbaf ꝙ ſint in eadē parte oculi vel fantaſie.nam ſi nō.organum viſus vel fantaſie.cum ſit ſatis paruū qȝtitate cito eēt occupatū ſpēb⁹.puta duab⁹:vel trib⁹.ꝛ tūc nō poſſet ſentire de nouo aliqȯ obm nouiter repſentatū.cum ſpēs ei⁹ non poſſit recipi in organo viſus vel fantaſie.ſꝫ illud ꝯn̄s eſt maniſeſte ꝯtra ſenſuȝ.ergo falſuȝ eſt illud ex quo ſequif. ¶Al'r rn̄def.ꝙ due ſpēs per cōparationem ad obiecta quoꝝ ſunt effect⁹ ſunt due.rōne vō medij in quo ſunt ſubiectiue ſunt vnum. ¶Cōtra dupl'r.tum qꝛ talis ſpēs ſi eſt vna:eſt intenſior altera ſeorſiꝫ.ꝛ per ꝯn̄s illa talis vna ſpēs in medio vel in oculo nō ducet in albedinem remiſſaȝ que multiplicauit vnam ſpēm.ꝛ eadē rōne nec in alteraȝ.qꝛ illa ſpēs cōpoſita ex vtraqȝ eſt improportionabilis vtriqȝ.repreſentabit ergo aliqȝ intenſioreȝ ꝛ ꝑfectiorē vtraqȝ iſtaꝝ.ꝛ ſic ille albedines nullo mō videbūtur ab oculo.tum qꝛ ex quo illa ſpēs compoſita eſt vna nūo.nō repreſentabit duas albedines diſtincte.ſed aliqȯ vnū intenſius vt ꝓus. ¶Cōfirmaf.qꝛ diſtincta actio eſt diſtincti entis.ſi ergo ſpēs repn̄tet duo diſtincta obiecta.ſequif ꝙ erūt diſtincte.ꝛ non vna. ¶Scđa ꝯcluſio ſit iſta.nō eſt impōle duo accidētia realia reſpectiua:differentia ſolo numero eſſe in eodem. Hanc oſtendo ſic.iſte vnus pr̄ hꝫ multos filios.ergo in eodem ſunt multe relationes reales.puta plures pr̄nitates que ſunt eiuſdem ſpeciei.probatio ꝯn̄ie.pater dicif qꝛ genuit ex quinto huius.capitulo de ad aliqd.ergo ſi multis actibus genuit multis paternitatibus eſt pater. ¶Reſpondef ꝙ non ſunt multe paternitates ſimul ſed pater eadem paternitate referf ad multos filios.vnde pater non eſt pater quia genuit hunc filiū ſignatum.ſed qꝛ genuit filium in cōmuni.Sil'r fundamentū paternitatis non eſt iſte actus ſignatus.ſed actus in cōmuni.ꝛ ſic eſt vna paternitas per ſe.ꝙ aūt ſunt plures filij hoc accidit. ¶Cōtra.qꝛ pr̄nitas in iſto pr̄e ad hunc filiū ſignatuȝ dicit maiorē vnitatē qȝ ſit vnitas ſpēi.alioquin nō eſſet maior vnitas pr̄nitatis cum ſeipſa qȝ cū aliq̄ alia.puta cū pr̄nitate platonis.qȯ euidēter apparet falſuȝ.ſed maior vnitas vnitate ſpēi nō eſt niſi vnitas particularis.ſ.hec paternitas.ergo in iſto patre ad hunc filiū eſt hec pr̄nitas.ſed per hanc non referf ad plures filios.ꝓbatio hui⁹.qꝛ deſtructo hoc filio deſtruitur hec pr̄nitas.ſi per eandē ad aliū filiū referaf:illo alio filio exiſtēte exiſtit hec pr̄nitas.nam relationes mutuo ſimul ſunt ꝛ nō ſunt.ḡ hec pr̄nitas ſimul erit.ꝛ nō erit.quod eſt ꝯtradictio manifeſte. ¶Ꝓ.reſponſio ſupponit falſum.ꝙ actus gn̄andi ſit fundamentum pr̄nitatis.qꝛ in eo qȯ non eſt nō poteſt aliquid fundari.ſed illo actu trāſeunte paternitas manet.ergo ꝛc̄.de hoc etiam dicef infra:capitulo de ad aliquid. ¶Tertia concluſio ſit iſta.non eſt impōle duo accidētia realia abſoluta nō educta de potentia materie:differentia ſolo numero eſſe in eodem. Hanc oſtēdo ſic.nam ſcđm phm in ꝓhemio.ex multis memorijs fit ꝛ generaf vnum experimentum.ſed illud multe memorie ſunt cognitiones eiuſdē ſpeciei.qꝛ de ſingularibus eiuſdeȝ ſpeciei.ſcđm ipm in lr̄a.ꝛ ſunt accidētia realia ꝛ abſoluta.ſicut pꝫ.ergo nō eſt impoſſibile talia accidētia ſolo numero dr̄ia eē in eodem. Nec poſſet dici ꝙ ille plures cognitiones ſint in diuerſis partibus organi.vel potentie.dato enim per impoſſibile ꝙ ſpecies obiectorum ſingularium eſſent in alia ꝛ in alia parte organi:tamen cognitio eſt in tota potētia cognoſcentis.dato ꝙ per formā que hꝫ eē in parte cognoſcat.

¶P. in memoria eſt ex diuerſis ſpēb⁹ ſimul in memoria ſenſi
tiua. ſʒ ille plures memorie ſunt pl'a accñtia realia ꝛ abſolu
ta. pʒ ēt ꝙ ſint eiuſdē ſpēi q2 ſupponit ꝙ ſint de ſingularib⁹
eiuſdē ſpēi ergo ꝛc̄. ꝓbatio maioris. ſi nūc memoror vl' ima
ginor de illo albo pͥus viſo: hēo ſpēm ꝛ cognitionē eius in
memoria. ſtatim etiā imaginor de alio albo viſo ergo hēo
ſpēm ꝛ cognitionē illi⁹. ſʒ cū hac ſpē in cognitiōe manet pͥor
ſpēs vel cognitio albi pͥoris. aliogn nō poſſeʒ iterū imagina
ri de pͥori albo. niſi iterū videret illud. ꝛ ſic acqreret ſpēm illi⁹.
cui⁹ oppoſitū expimur q̄tidie. ḡ opʒ ꝙ maneāt ſimul. ¶4ª
ꝯclo ſit iſta. nō eſt impoſſ'e duo accñtia realia ꝛ abſoluta edu
cta de poª māe ſi nō per motū educant dria ſolo nūo eſſe in
eodē. Hāc oſtēdo ſic. duo lumina diſtincta ſunt in eadeʒ pte
medij. ſʒ duo lumina diſtincta ſunt accñtia realia abſoluta:
educta de poª māe: nō p motū. ſicut pʒ. q2 in iſtāti mediū il
luminat ab vtroqʒ. ḡ pl'a talia accñtia nō eſt ipoſſ'e eē in eodē
ſi'. ꝓbat maior ponant due cādele. vna hic. ꝛ alia ibi. ponat
ēt corp⁹ mediū oēſuʒ. fiēt due vmbre. ſi ḡ amoueat illō corp⁹
mediū: lumē vtriuſqʒ cādele icedet iceſſu directo vſqʒ ad lo
cū vbi fuerit corp⁹ oēſuʒ. ꝛ ita erūt duo lumina in eadē pte.
nā vmbra eſt pͥuatio lumis. ḡ amoto obſtaculo lumē vtri
uſqʒ cādele erit vbi vmbra pͥfuit. q2 hit⁹ ꝛ pͥuatio circa ideʒ.
ſiunt. ¶Rn̄det ꝙ duo lumia p cōparationē ad ſb̄m. ſ. ad me
diū: ſunt vnū lumē. ꝛ duo p cōparationē ad cādelas a qb⁹
ſunt effectiue. ¶Cōtra. q2 ſi illa lumia eēnt vnū ſb̄to ꝛ duo
p cōpationē ꝛ ꝓceſſum a cādelis. ſeqt ꝙ iſti duo radij eſſent
geometrici ꝛ nō viſuales. nā ſcd'ʒ rōnē linee eēnt ibi duo ra
dij. ſʒ nō ſcd'm aliq̄ q̄litatē nāle ſupadditaʒ linee viſuali. ꝛ
tūc ꝯnes pſpectiue de iterſecatiōe radioꝝ ꝛ ꝯſil'es que depē
dēt ex diuerſitate radioꝝ eēnt tm̄mō ꝰe ſm geometricā ꝯſi
derationē nō ſcd'm pſpectiuā. q2 pſpectiu⁹ ꝯſiderat vt eſt in
mā ſenſibili. ¶5ª ꝯclo ſit iſta. ipoſſ'e eſt duo accñtia realia ab
ſoluta educta de poª māe p motū nāle dria ſolo nūo eſſe in
eodē. hāc oſtēdo ſic. q2 mot⁹ nō eſt niſi in mobili diſpoſito ſi
ue diſpōne oppoſita forᵉ īducēde vt ꝯria vel media. naʒ ois
mot⁹ eſt iter ꝯria vel media. ex 5° phiſicoꝝ. ſʒ ſi agēs iueniat
in mobili formā eiuſdē ſpēi forme ſue nō iueniet ipm ſub di
ſpōne oppoſita. ergo nō mouet ipm ſimpl'r īducēs aliā for
mā. ſʒ augebit pͥexiſtētē in mobili. ¶P. ꝛ eſt q̄ſi idē argumē
tum. q̄cūqʒ forma nō eſt iducibilis niſi poſt aliā formā incō
poſſ'eʒ tūc corruptā ipſa tm̄ pōt eē vnica in vno ſuſceptiuo.
ſʒ ois forma iducibilis p motū vel mutationē nec̄io termi
nans motū. nec̄io ad ſui iductionē pͥexigit in ſuſceptiuo for
mā icōpoſſ'eʒ tūc corruptā. ergo q̄cūqʒ talis forma eſt vnica
in vnico ſuſceptiuo. ꝓbatio maioris. q2 illa forma inducta
manēte nō iducet alia poſt q̄ʒ illa eſt iducta ſi ſit eiuſdē ſpēi.
q2 illā ſcd'am nō pͥcederet alia icōpoſſ'is. iam. n. in iductione
pͥme q̄libet incōpoſſ'is eſt expulſa. ¶Itē nec due tales neqʒ
ſiſſes ſimul iducerent. q2 vel hoc eēt ab eodē agēte vel a diuer
ſo. nō ab eodē. q2 ſi efficiēs eſt vnū ꝛ mā vna effect⁹ erit vn⁹.
vt habet q̄rto hui⁹. nec a diuerſis. q2 ſi illa ſint approximata
diuerſis partib⁹ mobilis puta vn⁹ ignis ad caput: alius ad
pedes agūt in diuerſas ptes pͥmo. ꝛ iducēt vnā formam. qd̄
ꝓbat. q2 itenſiorē q̄ʒ alter ſolum iduceret qn̄ nō ſimul agūt.
Sil'r ſi ponant in eodē ſitu reſpectu eiuſdē ptis paſſi iduce
rent vnā formā itenſioreʒ ſicut pͥus. ꝓbatio minoris. q2 ois
mot⁹ nālis eſt iter terminos incōpoſſ'es. ita ꝙ ad aduentuʒ
termini ad quem corrūpit forma ꝯria. que fuit terminus a
quo. ita ꝙ nullus agens nāle mouet vel mutat mutatione
terminātē motū aliqd̄ niſi hñs formā ſue forme incōpoſſi
bilem: ꝛ iō nō pñt plures eiuſdē ſpēi ſimul eē per motū nec
per mutationē p ſe terminātē motū. ¶Cōtra principale q2
duo ꝯria pñt eē ſimul in eodē ſb̄to in eē remiſſo. ergo ꝛ duo
accñtia eiuſdē ſpēi etiā educta per motū. añs eſt euidēs. ſed
ꝯña pʒ a minori. q2 min⁹ repugnāt duo accñtia eiuſdē ſpēi
q̄ʒ duo ꝯria etiā remiſſa. ¶Rn̄deo. nego ꝯñiā. ad ꝓbatio
nē nō valet. naʒ repugnās nō eſt cā in ꝓpoſito icōpoſſ'itatis
duoꝝ accñtiū eiuſdē ſpēi: ſʒ eſt cā q2 per motum iducunt vt
preoſtēſuʒ eſt. iō agēs inducens ſcd'am formā intēdit pͥmā.
ꝛ ſit vnica itēſior. ſʒ ꝯria manēt ſimul in eſſe remiſſo diſtincta
ex eo ꝙ ex duab⁹ formis ꝯrijs nō apta nata fieri itēſior vna.
manēt aūt ſimul ex eo ꝙ vnū ꝯriū agens nō hʒ plenū dñiū
ſupra aliud: ꝛ iō remittūt ſe inuicē ꝛ nō totaľr ſe corrūpūt.
¶Ad argumētū in oppoſitū dico ꝙ itētio p'hi eſt ſm hanc
ꝯnē q̄ntā. nam per motū nō pñt induci forme due eiuſdem
ſpēi. vñ oēs forme hñtes dr̄iam in ſb̄to eodē ſi iducant per
motū nec̄io differant ſpē. tn̄ de alijs nō inductis per motuʒ
nō itendit p'hs. nec eſt nec̄ium mō dicto in q̄tuor ꝯñibus
pͥmis. ¶Argumētū ad aliā partē ꝯcludit pro prima ꝯclu
ſione ſicut pʒ. ſic ergo pʒ ad queſtionem.

¶Priora ꝛ poſteriora dicuntur quedā
quidem tanq̄ʒ exiſtente aliquo primo ꝛ
principio in vnoquoqʒ genere: quod pro
pinquius quidē principio aliquo deter
minato: aut ſimpliciter: aut natura: aut
ad aliud aut vbi: aut ab aliqbus: vt hoc
q̄dem ſcd'm locum in exiſtendo propin
qui⁹: aut natura alicui loco determinato:
vt medio: aut vltimo: aut ſicut euenit.

Queritur Utrū hec ſit rō cōis ꝛ pro
prie aſſignata de priori. ſ.
pͥus eſt qd̄ eſt pͥnº ꝓpinquius. vr̄ ꝙ nō. nā in
tpe eſt dare pͥus ꝛ poſterius cuʒ tp̄s ſit nūs
mot⁹ ſcd'ʒ pͥus ꝛ poſteri⁹ ex q̄rto phiſi. ſʒ in
tpe nullū eſt pͥnᵐ ſcd'm p'hm. ergo ꝛc̄. ¶Cō
firmat. q2 in gn̄ationib⁹ p ꝓpagationē vnū gn̄ans eſt prius
alio dato ꝙ gn̄atio fuerit ſine pͥº. ḡ pͥus nō dicet qd̄ eſt pͥnº
ꝓpinquius. ꝯñtia tenet: q2 ibi nullū eſt pͥnᵐ poſita ypotheſi.
añs pʒ. q2 adº. auus eſſet pͥus gn̄ans q̄ʒ pr̄ ꝛ pr̄ q̄ʒ fili⁹. ¶P.
ſi prius eſt qd̄ eſt pͥmo ꝓpinquius. ḡ pͥnᵐ nō eſt pͥus pͥncipato
ꝯñs videt falſuʒ. ꝯña ꝓbat. q2 ſi pͥnᵐ eſt pͥus. hʒ erit reſpectu
alicui⁹ pͥncipij. ḡ pͥnᵐ erit pͥncipij per te. ꝛ ſic in infinitū qd̄ eſt
impoſſ'e. ¶P. habet hic in l'ra. ꝙ aliqd dr̄ pͥus. q2 remotius
a pn̄ti nunc. vt in pͥteritis. ꝛ tunc vtimur pn̄ti nūc vt pͥmo.
vt dicit in l'ra. ergo non omne prius eſt principio ꝓpinquius
ſed aliqn̄ poſterius. ¶Contra. p'hs hic in littera.

Respondeo ꝛ dico ꝙ illa ratio ſeu diffinitio
cōis pͥoris eſt bn̄ aſſignata ꝛ con
ueniēs tn̄ eſt aduertēdū ꝙ aliter ꝯuenit pͥorib⁹ eēntiaľr or
dinatis. al'r accñtal'r ordinatis. nam in eſſentiaľr ordinatis
eſt vera depēdētia poſterioris ad pͥmuʒ ſimpl'r. vñ in cauſis
eēntiaľr ordinatis nihil cāt ſine pͥmo ſimpl'r. nō ſic eſt in ac
cidentaľr ordinatis. q2 accidit huic reuolutioni celi. ꝙ alia
pͥceſſerit. nā potuit fuiſſe ēt p ipoſſ'e ſi pͥma non fuiſſet. ¶In
eēntiaľr ergo ordinatis dr̄ pͥus in reſpectu alicui⁹ pͥmi ſim
pl'r. ſ. in accñtal'r ordinatis per cōparationē ad aliqd̄ pͥmuʒ
nō ſimpl'r ſʒ ſcd'm q̄d. vt reſpectu illi⁹ qd̄ ponit eē pͥus ꝛ hʒ ac
cidit. ꝓp qd̄ pʒ. ꝙ vtriſqʒ eſt pri⁹ ꝛ poſteri⁹ in cōparatiōe ad
aliqd̄ pͥmū. vel ſimpl'r vel ſcd'm q̄d. ꝛ ſic itelligēdo ꝯueniēs
eſt diffō ſiue rō prioris. ¶Ad pͥᵐ in oppoᵐ pōt dici ꝙ ptes
tpis ſunt accñtal'r ordiate. accidit. n. diei pn̄ti ꝙ heſterna pͥ
ceſſerit: vt dictū eſt. iō in tpe nō eſt pͥnᵐ ſimpl'r ſed ſm q̄d. ita
ꝙ pͥus in tpe ꝛ ſil'r pͥuᵐ ſunt ex aſſignatiōe nr̄a. ꝛ nō ſimpl'r
dato ꝙ tp̄s eēt eternū: vt ꝓbat rō. ¶Cōtra. q2 ſi ſic. ḡ tp̄s nō
eēt in gn̄e q̄ʒtitatis: ꝯñs eſt falſum ꝛ ꝯ p'hm in pͥdicamētis.
ꝯñtia tenet q2 tūc tp̄s nō eēt reale ens. cū pͥus ꝛ poſterius in
tpe dependeant ab aīa ꝛ ab aſſignatione nr̄a. ¶P. ſequere
tur tunc ꝙ vel primus mot⁹ eēt ſine tpe vel ꝙ ille mot⁹ de
penderet ab aīa: quoꝝ vtrūqʒ eſt falſum. primuʒ q̄dē q2 tp̄s
eſt paſſio primi motus ex quarto phiſicoꝝ. ſcd'm etiā q2 eſt
ens reale ꝛ extra aīam. ¶Rn̄deo quedam ſunt entia pure

realia.vt ſunt entia nature.q̄dam pure rōnis vt ſcḋe inten-
tiōis quedā partim ſic ꝛ partim ſic vt vniuerſalia que icīu-
dūt aliqd rei ꝛ aliqd rōnis.tale eſt tp̄s.nā tp̄s mālis eſt ens
reale.cū ſit idē qḋ mot⁹ mālr qui eſt ens reale.formalr tñ ꝛ
vt hʒ rōnē nūi ſcḋm ꝑus ꝛ poſteri⁹.ex q̄rto phiſi.hʒ eſſe ab
aia. Si ergo accipit tp̄s mālr:ſic vtiqʒ eſt in gñe q̄ʒtitatis ſi-
cut ꝛ mot⁹.ſcḋm vō ꝙ dicit cōpōnē ex māli ꝛ formali non
eſt in gñe cū ſit qḋdā ens cōpoſitū per accñs ex re ꝛ intentio
ne. ¶Sic ergo eſt itelligēdū.ꝙ in tp̄e eſt aliqḋ ꝑn^m.non tñ ſi
ne aia:nō ꝙ ſit ſimplr ꝑmū.ſʒ reſpectu alicui⁹ p̄torꝭ ꝛ po-
ſterioꝛis:puta iſta dies icipit a mane:ꝛ ꝑma hora dr̄ p̄pe
mane:ꝛ alia hora eſt.ſcḋa.ꝛ ſic deīceps cōparādo vnā partē
tp̄is ad aliā. ¶Cōtra.ſi in tp̄e ſcḋm ſe nō eſt ꝑn^m ſed in aliq̄
parte ei⁹ reſpectu alteri⁹ p̄tis tūc tp̄s nō hʒ ſcḋm ſe ꝑus ꝛ po
ſterius.ſʒ ſolū reſpectu aliquaꝝ p̄tiū.ſʒ hoc eſt icōueniēs.q:
diffinitio ꝯuenit per ſe toti:p̄tib⁹ aūt per accñs.ſʒ diffinitio
tp̄is eſt ꝙ tp̄s eſt nūs mot⁹ ſcḋm ꝑus ꝛ poſteri⁹. ¶P̄.tp̄s eſt
ꝯtinuū.ergo nō eſt ibi aliqḋ nūc in actu de ſe qḋ eſt ꝑus re-
ſpectu cui⁹ dicat̄ alia para poſterioꝛ.ſʒ ſolū in po^a q̄ʒtū eſt ex
parte tp̄is.p̄batio ꝯn̄tie.q: ſi ſic eēt de ſe diſcōtinuū. ¶Rñ-
deo ad ꝑmū ꝙ ſi tp̄s ſcḋm ſe accipiat̄ pro toto tp̄e veꝝ eſt ꝙ
ſcḋm ſe nō hʒ ꝑus ꝛ poſteri⁹.ſʒ ex hoc nō ſeq̄t qn tp̄i inſit ꝑus
ꝛ poſteri⁹.q: ſcḋm partē hʒ ꝑus ꝛ poſterius ex aſſignatione
nr̄a. ¶Ad aliud dñ ꝯcludit ꝙ in tp̄e nō ſit aliqḋ nūc in actu
q̄ʒtū eſt de ſe ꝛ ſine ꝯſideratiōe nr̄a. Sic.n.eſt idē qḋ mot⁹ ꝛ
per ꝯn̄s ꝯtinuū.tñ in ꝯſideratiōe aīe hʒ rōnē nūi ꝛ per ꝯn̄s
diſcōtinui:ꝛ diſcreti.ꝛ hoc mō eſt ibi dare aliqḋ nūc in actu
ſcḋm nr̄am ꝯſiderationē.ꝛ ſic ꝑus ꝛ poſteri⁹ modo p̄dicto.
¶Ad ꝯfirmationem nō plus ꝯcludit niſi ꝙ nō eēt ibi ꝑn^m
ſimplr.eēt tñ ſcḋm qd ꝛ in reſpectu.nam tres gñantes acci-
dentalr ordinati hñt quartū pro ꝑn° reſpectu cui⁹ dicunt̄
inter ſe ꝑores ꝛ poſteriores. ¶Ad aliud vno mō ꝯcedit̄ ꝯn̄s
ſcʒ ꝙ ꝑn^m nō eſt ꝑus ſed eſt ꝑmū abſolute.diffinitio aūt di
cta dat̄ de ꝑori nō de ꝑmo. ¶Aliter dr̄.ꝙ illa rō ſeu deſcri-
ptio ſeu diffinitio ponit̄ de illis que ſunt poſt ꝑn^m ꝛ nō ꝓ-
prie de ꝑn°. ¶Ad vltimū dḋm ꝙ hoc nūc p̄ns nō eſt ꝑn^m
reſpectu cui⁹ dicat̄ ꝑus poſteri⁹ in p̄terito niſi mediante ali
quo nūc p̄terito ꝑori.q: eſt aliqḋ nūc ꝑus reſpectu cui⁹ illa
in p̄terito dicant̄ ꝑora vel poſteriora.vt qḋ eſt ꝓpinquius
illi dicat̄ prius ꝛ qḋ eſt remotius dicat̄ poſteri⁹.nō eſt ergo
ſimplr prius ꝛ poſteri⁹ in p̄terito reſpectu p̄n̄tis niſi vt re-
ſpicit nunc precedens.ꝛ ſic intelligēda eſt litera phi.

¶Quantum vero dicitur quod eſt di-
uiſibile in ea que inſunt:quorum vtrūqʒ
aut ſingulū vnum aliquid:ꝛ hoc aliquid
natum eſt eſſe ꝛc̄.

Queritur Utrū ꝓpria rō q̄ʒtitatis
ſcḋm ꝙ eſt gñaliſſimū ſit
diuiſibilitas.vi det̄ ꝙ nō.q: ſi ſic ergo p̄tes
poſt diuiſiōes differrēt īter ſe.ꝯn̄s eſt falſū.
q: q̄ro q̄r.aut.n.differūt formalr.aut ꝑ ac
cidēs.nō ꝑ accñs:q: q̄ʒtitas eēt diuiſibilis
ꝑ accñs.idē.n.eſt ꝑn^m diuiſionis ꝛ diſtinctiōis p̄tiū diuer-
ſaꝝ.nō formalr q: drīa formalr eſt ſpecifica.ergo p̄tes diui-
ſe differēt ſpecifice qḋ eſt falſuʒ in q̄ʒtū ſunt p̄tes q̄ʒtitatiue.
¶P̄.ꝓpa rō gñis eq̄lr eſt in oib⁹ ſpēb⁹:ſicut gen⁹ eq̄lr p̄di-
cat̄ de oib⁹:ſʒ diuiſibilitas non eſt hʒ⁹ in ꝓpoſito.ḡ ꝛc̄.p̄ba-
tio minoris.q: q̄ʒtitas ꝯtinua eſt diuiſibilis in po^a.diſcreta
ſūt diuiſa in actu.nā ſi eſt actu ſenarius duo ternarij ſunt
actu p̄tes ꝛ ꝑ ꝯn̄s ipſe ſenari⁹ ē diuiſus actu.vñ etiā infra i
caplo de colobō.dr̄ ꝙ nūs hʒ p̄tes aliquo mō diuiſibiles ſi
cut qnari⁹ binariū ꝛ ternariū.ex quo pʒ.vt videt̄ ꝙ nūs nō
ſit tm̄ ex vnitatib⁹.ꝛ iō idē qḋ ꝑus.hoc idē hr̄ ſeptimo eucli
dis ꝓpōne qnta.vbi dr̄ ꝙ oīs nūs minor eſt pars maioris.
¶P̄.cui⁹ eſt po^a ei⁹ eſt act⁹.libro de ſomno ꝛ vigilia.ſi ergo
diuiſibilitas eſt ꝓpria rō q̄ʒtitatis ꝯuenit oī q̄ʒtitati.ḡ actu
diuidi ꝯuenit oī q̄ʒtitati qḋ falſum eſt.q: diuidi in actu re-
pugnat ꝯtinuo.naʒ qḋ diuidit̄ nō eſt in actu ꝯtinuū. ¶P̄.
ſi ſic.ergo idiuiſibilitas ꝯuenit oī q̄ʒto.ꝯn̄s eſt falſum.q: eſt
dare minimū.gñatū in q̄ʒtitatib⁹ nālib⁹.ſ.minimā carnē ꝛ
minimuʒ os.ex p̄ phiſicoꝝ.ergo ans̄ eſt falſum ex quo ſeq̄t.
¶P̄.ſi ſic ergo cuicūqʒ ineſſet diuiſibilitas illud eſſet per ſe
ſpēs q̄ʒtitatis.ꝯn̄s eſt falſum.ergo ꝛ ans̄.ꝯn̄tia pʒ.ſʒ falſitas
ꝯn̄tis apparet.tum q: locus nō nūat̄ hic iter ſpēs q̄ʒtitatis:
tum q: tp̄s ꝛ motus ſunt q̄daʒ diuiſibilia.ꝛ tñ ponunt̄ hic
inter ſpecies q̄ʒtitatis per accidens.

In iſta qōne ꝑmo vna opinio recitabit̄.ſcḋo ad qō-
nē alr̄ dicet̄. ¶Quātū ad ꝑ^m eſt vna opinio
ꝙ diuiſibilitas nō eſt ꝓpria rō q̄ʒtitatis ſed magis rō men-
ſure.nā ſicut qualitas eſt diſpō ſbe ita ꝙ q̄ʒtitas eſt mēſura
ſbe. ¶Pro iſta opinione arguit̄.q: dr̄ in p̄dicamentis ꝙ
oro eſt q̄ʒtitas.mēſurat.n.ſyllabas.ergo mēſurare eſt ꝓpria
rō q̄ʒtitatis. ¶P̄.p̄bat̄ ꝙ ſit magis ꝓpria rō q̄ʒ diuiſibili-
tas.nā illud ex cui⁹ diſtinctiōe aſſignat̄ diſtinctio in ſpēbus
q̄ʒtitatis eſt magis ꝓpria rō q̄ʒtitatis.ſʒ rō menſure eſt hʒ⁹ ꝛ
nō diuiſibilitas.ergo ꝛc̄.p̄batio minoris q: ſupficies ꝛ lo-
cus ſunt diſtincte ſpēs q̄ʒtitatis q̄tenꝰ diſtinguunt̄ in rōne
mēſure.q: loc⁹ eſt mēſura extriſeca ſupficies itrinſeca.nō tñ
diſtinguunt̄ in rōne diuiſibilitatis ſicut pʒ. Cōtra iſtaʒ opi-
nionē arguit̄.nā rō gñis eq̄ ꝑ ieſt oib⁹ ſpēb⁹.nam gen⁹ eq̄lr
de oib⁹ dr̄:ſʒ rō mēſure nō ieſt eq̄lr ꝯtinuis ꝛ diſcretis:ſʒ di
ſcretis magis:ꝯtinuis aūt nō niſi in q̄ʒtū p̄ticipāt rōnē diſcre
ti vel nūi ſicut dr̄ in decimo hui⁹.caplo ſcḋo.ergo rō mēſu-
re non eſt ꝓpria rō gñis q̄ʒtitatis. ¶P̄.ſi ſic.ꝙ maxime hē-
bit rōnē mēſure ꝑ ſe maxime erit q̄ʒtitas.ſʒ vnitas maxime
hʒ rōnē mēſure.ex decimo hui⁹.caplo eodē.ergo vnitas ꝑ
ſe maxime erit ſpēs q̄ʒtitatis:qḋ eſt euidēter falſum.q: nō
eſt in gñe niſi per reductionē. ¶P̄.rō mēſure ꝯuenit omni
gñaliſſimo.q: in oī gñe eſt vnū primū qḋ eſt mēſura oium
illi⁹ gñis.ex decimo hui⁹.ḡ nō eſt ꝓpria rō q̄ʒtitatis. ¶Di-
ces duplex eſt mēſura q̄dā mēſura mēſurās ꝑ replicationeʒ
que aliquotiēs ducta reddit ſuū totū.q̄dā eſt mēſura ſcḋm
ꝑfectionē ꝛ cognitionē.quō albedo mēſurat colores ꝛ illud
qḋ ducit in cognitionē alteri⁹ dr̄ mēſurare illud.prima mē
ſura eſt ꝓprie q̄ʒtitatis.ſcḋa vō nō.ſed cōpetit alijs gñibus.
¶Cōtra.q: adhuc ſtat prima rō q: menſura per replicatio
nem nō equalr ꝯuenit ꝯtinuis ꝛ diſcretis.nam in diſcretis
eſt ſimplr minimū reddēs per replicationē totū.nō ſic in cō
tinuis.vt habet̄ decimo hui⁹.q: nihil eſt ibi minimum niſi
punctū:qḋ nunq̄ʒ reddit totū per replicationē.ergo rō mē-
ſure nō erit rō ꝓpria q̄ʒtitatis.cū nō ꝯueniat equalr oibus
ſpēbus. ¶Nec rōnes pro ꝑma opinione cogūt ſolū.n.pro-
bant rōnē menſure cōpetere q̄ʒtitati.nō tñ ꝙ ſit ꝓpria rō di
cta equaliter de omnibus ſpeciebus.

Quantū ad 2^m declaro tres ꝯnes.prima ſit iſta.di
uiſibilitas in partes eiuſdem rōnis non
eſt eſſentialis rō q̄ʒtitatis.hanc oſtēdo ſic.nullus reſpectus
formalr eſt eſſentialis rō alicuius abſoluti.ſed diuiſibilitas
eſt formalr reſpectus:q: dicit q̄ʒdam aptitudinem ad diui
ſionem.ergo non erit eſſentialis rō q̄ʒtitatis qḋ eſt ens ab-
ſolutum.maior pʒ.ex quarto huius.vbi phs ponentes oīa
apparentia vera ducit ad hoc incōueniēs ꝙ oīa tunc eſſent
formalr ad aliquid. ¶P̄.po^a ꝛ actus ſunt eiuſdem gñis.ꝛ
eiuſdem eſſentie q: diuidūt omnes ens.ſed actu diuidi nō
eſt eſſentiale q̄ʒtitati.q: omnis q̄ʒtitas eſſet actu diuiſa.ergo
nec potentia ad diuidi eſt de eius eſſentia.eſſe autem diui-
ſibile dicit potentiam ad diuidi. ¶Contra hanc concluſio-
nem inſtat̄.nam illa rō ſcḋm quaʒ eſt diſtinctio ſpecifica vi-
det̄ eſſentialis generi:ſed diuiſibilitas eſt hmōi.vt pʒ in lit-
tera:vbi ſecundum diuerſum modum diuiſibilitatis.puta
ſcḋm vnam diuiſionem vel ſecūdū duas.ꝛc̄.ponit phs di-
uerſas ſpecies q̄ʒtitatis. ¶Preterea in p̄dicamentis dicit̄
ꝙ q̄ʒtitas ꝯtinua eſt cuius partes copulant̄ ad vnū termi-
num cōmunem.diſcreta vero cuius partes non copulant̄.

ergo de ratione vtriuſq; eſt habere partes. ſed omne habẽs
partes eſt diuiſibile. ergo ꝛc.

Rñdeo ad pmũ diuiſio generis aliqñ fit p drias p
prie dictas. aliqñ p paſſiões circũ loquẽtes
drias eſſentiales q̃ ſũt ignote nob. exẽplũ pmi. aĩal diuidit
p rõale ꝛ irratiõale. exẽplũ ſcdi. ens diuidit p potẽtiam ꝛ ac
tũ. numer⁹ p par ꝛ ipar q̃ nõ ſunt drie ſed magis paſſiões.
ſic eſt in ꝓpoſito. nã diuiſibilitas eſt paſſio q̃ntitatis. ꝛ ſic ſe-
cundũ diuerſum modum diuiſibilitatis diſtinguit phs di
uerſas ſpecies q̃ntitatis. ¶ Ad 2^m bene ꝯcludit q̃ eſſentiale
eſt q̃ntitati habere ptes nõ tñ diuiſibilitas q̃ ꝯſequit hẽre p-
tes vt quedam paſſio que non eſt eſſentialis ratio q̃ntitatis.
¶ Secunda cõcluſio ſit iſta. q̃ diuiſibilitas in ptes eiuſdem
ratiõis ẽ ꝓpria paſſio q̃ntitatis. hãc oſtẽdo ſic. illud qḋ ineſt
alicui p ſe primo ꝛ secũdũ q̃ ipſũ: videt eſſe ꝓpria eius paſ
ſio. ſed diuiſibilitas ineſt q̃ntitati iſto modo. ergo ꝛc. minor
pȝ. qꝛ diuiſibile eẽ ineſt omni q̃ntitati: ipſi qdeȝ q̃ntitati ineſt
per ſe primo. ſed ſpecieb⁹ p ſe nõ pmo. cuicunq; ẽt ineſt diui
ſibilitas in partes eiuſdẽ rõnis h̃ eſt p q̃ntitatẽ. vñ ſi ſubſtan
tia corporea hẽat ꝓprias partes eiuſdẽ ratiõis licet hẽat eas
de ſe extenſas ꝛ diuiſibiles in potẽtia: tamẽ actu extenſas ꝛ
diuiſibiles habet p q̃ntitatẽ. ¶ Ex hoc concludo correlarie
q̃ iſta ꝓpoſitio. q̃ntitas eſt diuiſibilis. ẽ per ſe ſecũdo modo.
ſicut iſte color ẽ viſibilis. vnde ſicut viſibilitas eſt reſpectus
quidã in colore p cõparationẽ ad viſum. ſic diuiſibilitas eſt
reſpect⁹ in q̃ntitate. ꝛ dicit habitudinẽ ad diuiſioneȝ. vñ no-
tificatio phi de q̃ntitate poſita in principio huius capli ẽ
notificatio p ꝓpriã ꝛ primaȝ paſſionẽ eius: ꝛ nõ ẽ ꝓprie dif
finitio. ¶ 3ª ꝯclo ſit iſta. diuiſibilitas in partes eiuſdẽ rõnis
ẽ pma paſſio q̃ntitatis. ¶ Ad cuius euidẽtiã eſt ſciendum q̃
q̃ntitatis a pho aſſignant q̃tuor paſſiões. pma ẽ diuiſibili-
tas in ptes eiuſdẽ rõis: ſcda ẽ eſſe finitũ vl infinitũ: ꝛ h̃ ſuppõit
primã. nã qḋ eſt finitũ ꝑſupponit aliqd qḋ dȝ finiri. ꝛ illḋ
neceſſario preintelligit diuiſibile. tertia ẽ equale ꝛ inequale
que ꝯſequit ꝛ preſupponit ſecũdã. ſ. finitum ꝛ infinitũ. ſicut
pȝ. quarta ẽ menſure q̃ etiã ꝑſupponit tertiã. nã omnis mẽ
ſura pintelligit eq̃lis vel ineq̃lis mẽſurato. qꝛ enĩ ẽ equale
vel ineq̃le ideo mẽſurat ꝛ nõ ecõuerſo. ¶ Unde ex his pȝ or
do iſtaꝝ paſſionũ q̃ntitatis q̃ diuiſibilitas eſt prima paſſio
ſimplr. prime due cõpetũt q̃ntitati in ſe. ſed alie due i reſpcũ
ad aliud. pȝ de ſe. de pma paſſione habet hic in lra. ꝛ tertio
phicoꝝ caplo de infinito. de ſcda habet primo phicoꝝ. vbi
dr̃ q̃ finitũ ꝛ infinitũ ſoli q̃ntitati ꝯgruit. de tertia habetur
in pdicamẽtis vbi dr̃ q̃ ꝓpriũ eſt q̃ntitati ſcdm eam equale
vel inequale eſſe. de quarta habetur plane decimo huius
capitulo ſecundo. ſic ergo ad queſtionem.

Ad primum in oppoſituȝ dr̃ q̃ partes q̃ntita-
tis diuiſe differũt p accñs. qꝛ. ſ. p
partes ſubſtantie in quib⁹ ſunt. ¶ Contra. qꝛ querit de par
tibus ſubſtantie. vel differunt p ſe vel p accñs. ſi per ſe ꝛ for-
maliter. ergo ſpecifice. qḋ falſum eſt. ſi per accñs. g̃ p aliud. ꝛ
ſic in infinitũ. quia illud aliud non poteſt eſſe q̃ntitas. quia
ſic eſſet circulus. ¶ Preterea rõ ſtat. qꝛ ſi partes diuiſe diffe
runt p accñs ergo totũ fuit diuiſibile p accñs vt arguebam.
¶ Dicendũ ergo alr̃ q̃ partes q̃ntitatis diuiſe differunt ſe-
ipſis formalr̃ per prima indiuiduatiua de genere q̃ntitatis.
ergo illa pars eſt hec. ꝛ ſimilr̃ illa eſt hec per ſuum primum
indiuiduãs. ꝛ tamẽ nõ ſequit q̃ differant ſpecifice: naȝ non
omnis dr̃ia formalis eſt ſpecifica niſi eſſet p differẽtias ſpeci
ficas ꝛ eſſentiales. ¶ Ad 2^m dicendum q̃ minor eſt falſa. Ad
ꝓbationẽ dicẽdũ q̃ q̃ntitas diſcreta nõ eſt diuiſa actu ſicut
nec continua ſed ſolũ in potentia: nec actu duo ternarij ſunt
partes ſenarij: ſed ſolũ in potẽtia. alias ex diſtinctis ſpeciei ꝛ
actu diſtinctis ſpecie fieret vnũ ſpecie. qḋ eſt falſuȝ. nã eadem
rõne binarius ꝛ ternarius eẽnt ptes qnarij. dico ergo q̃ par
tes numeri ſunt vnitates. cũ ergo adducit euclides ꝛ p hilo
ſo. i ſra. calo de colobon. ſũc ſic gloſandi q̃ numer⁹ minor ẽ
pars maioris. i. vnitates in numero minori ſũt partes mã-
les in numero maiori. vt ſic partes numeri dicant diuiſibi-
les pro q̃nto poteſt accipi pars maior ꝛ minor in numero.
puta que hȝ duas vnitates: ꝛ que hȝ tres vnitates. ¶ Ad 3^m
cũ dicit q̃ cui⁹ eſt poª eius eſt actus. dicendum q̃ duplex eſt
poª quedam abijciens actũ. quedam ſimul ſtans cum actu.
Exẽplum pmi. corruptibile eſt in poª ad corruptioneȝ: ꝛ m̃
nunq̃ȝ illa poª ſimul eſt cum actu qꝛ adueniente actu ſbum
eſt in corrupto eſſe. ꝛ non in poª ad corrumpenduȝ. Exem-
plum ſcdi. homo eſt riſibilis. naȝ ſi actu ridet nihilominus
eſt aptus ad ridenduȝ. qꝛ illa aptitudo que eſt riſibilitas eſt
propria paſſio hominis ꝛ paſſio nunq̃ȝ derelinqt ſubiectũ.
¶ Ad propoſituȝ continuũ eſt diuiſibile in pma. pmo mõ.
quando actu diuidit iam non eſt continuuȝ. cuius ergo eſt
poª eius eſt act⁹. ſucceſſiue qdem primo mõ ſimul aut ſcdo
modo. ¶ Ad q̃rtũ dicit cõiter q̃ q̃ntũ duplr̃ poteſt intelligi.
qꝛ vel in q̃ntũ mathematicũ vel in q̃ntũ nãle. primo modo eſt
diuiſibile in infinitũ nec eſt dare minimũ. ſcdo modo eſt da
re minimũ q̃tenus forma nãlis reqrit ſbum determinatuȝ.
quod ſi vlteri⁹ diuidat non poteſt ibi reſeruari forma nãlis.
ſed corrũpet incontinens. hoc modo loquit phs primo phi
corum. hic aũt loquit de q̃nto vt q̃ntum eſt. ¶ Ad qntũ dicit
q̃ locus non eſt in genere q̃ntitatis per ſe. tũ qꝛ non eſt diui
ſibilis per ſe. ſed per accñs. ſ. ad diuiſionem ſupficiei. nam lo
cus mãliter eſt ipſa ſupficies. tum qꝛ eſt ens per accñs com-
poſitum ex ſuperficie: ꝛ quodam reſpectu imobilitatis. Sic
enim diffinit quarto phicorum q̃ locus continentis vlti-
mum imobile primũ. ¶ Contra. in predicamentis ponitur
in ſpecie quantitatis.

Reſpondeo q̃ illa que phs. dicit in pdicamen
tis non ſunt omnino vera. nec lo-
quit ſcdm intentionẽ propriã ſed famoſe ſcdȝ opinionẽ alio
rum. ¶ De motu võ ꝛ de tpe dicit a quodaȝ q̃ ſunt q̃nta ꝛ
diuiſibilia per accñs qꝛ mot⁹ eſt formalr̃ q̃nt⁹ per magnitudĩ
nem. ꝛ tps per motum. vt videt dicere phs hic in lra. tũc ſic.
ſunt q̃nta per aliud ergo per accñs. ¶ Contra. qꝛ illud quod
hȝ ptes eiuſdẽ rõnis diſtinctas realr̃ a partib⁹ alteri⁹ hȝ pro-
priã diuiſibilitatẽ aliã a diuiſibilitate alteri⁹. ſed motus ꝛ tẽ
pus ꝛ magnitudo ſunt hmõi inter ſe. ergo ꝛc. probatio mĩ
noris. tum qꝛ ptes tpis ꝛ mot⁹ ſunt ptes que non pñt eſſe ſi-
mul cũ ſint de gñe ſucceſſiuoꝝ. ptes autem magnitudinis in
omni inſtanti ſimul ſunt: cuȝ magnitudo ſit de gñe pmanẽ
tiũ. tũ qꝛ ptes tpis ꝛ mot⁹ ſunt pri⁹ ꝛ poſteri⁹. ſed ptes magni
tudinis ſũt omnes ſimul. ergo diuiſibilitas hec ꝛ illa nõ erit
eadẽ. ¶ P̃. hic in lra dicit q̃ propria paſſio q̃ntitatis eſt ma-
gis ꝛ minus. tunc ſic. quod hȝ propriũ magis ꝛ minus aliḋ
a maiori ꝛ minori ꝛ alteri⁹ hȝ propriam diuiſibilitateȝ ꝛ di-
ſtinctã a diuiſibilitate alteri⁹. ſed mot⁹ eſt huiuſmodi reſpe-
ctu magnitudinis. ergo ꝛc. probatio minoris qꝛ magnitudi-
ne exiſtente tanta poteſt motus eſſe maior ſi tranſit mobile
tardũ: ꝛ minor ſi tranſit mobile velox. ¶ P̃. continuũ eſt cu-
ius partes copulant ad aliquẽ terminũ cõmunẽ. tunc ſic. cu
ius partes copulant ad aliũ terminũ cõmunẽ hȝ aliã conti
nuitatẽ. ſed ad aliud indiuiſibile copulant partes motus. ſ.
ad mutatũ eſſe. partes autem magnitudinis ad punctũ. er-
go alia eſt continuitas huius ꝛ illius. ¶ Preterea arguit ſic
contra rõnem eorum. cum dicunt ſunt q̃nta per aliud. ergo
per accidens. primo contra antecedens ſic qꝛ ſi ſunt q̃nta per
aliud. aut illud aliud eſt ipſum mobile. vel terminus mot⁹
vel ſpaciũ. non eſt ipſuȝ mobile vt dicit plane in lra. nec eſt
terminus motus quia tunc alteratio non eſſet continua. cũ
forma que eſt terminus alterationis non ſit q̃nta vel diuiſi
bilis niſi per accidens. ex ſeptimo phyſi. nec eſt ſpaciuȝ quia
vt dicit. quinto phyſi. ſup ſpaciũ diſcõtinuũ poteſt eẽ mot⁹
continu⁹. ſicut pȝ ex motu facto ſup cordas cithare pulſate.
Scdo ꝯ ꝯñaȝ q̃ nõ valet. arguo. n. ſic. muſca ẽ muſca p aliḋ
qꝛ eſt ſba ab alio effectiue. g̃ muſca eſt per accñs in gñe ſbe.
ꝯñs eſt euidenter falſuȝ. ¶ Dõm ergo q̃ lȝ muſca ſit ab alio
effectiue ſubſtantia. eſt tamen formalr̃ ſba ſm ſe. Silr̃ eſt in

propoſito mot⁹ eſt effectiue q̄zt⁹ a magnitudine ⁊ formalr̄ de ſe. concedo ergo pp̄ tres rōnes ſupradictas q̄ motus eſt formalr̄ q̄ztus non q̄ztitate magnitudinis ⁊ q̄ motus ⁊ tēpus ſunt formalr̄ q̄zta a ſeipſis. ℂSed licet eorum ꝯña nō valeat opz tamen ſaluare añs pp̄ ph̄m qui hic dicit q̄ motus ⁊ tempus ſunt q̄zta per aliud. ⁊ ad aliud quod arguit ꝯ añs dōm q̄ de rōne ꝯtinui ſunt duo. vnū eſt diuidi in ſemꝑ diuiſibilia. aliud eſt q̄ habeat vnitatē ex hoc q̄ ꝑtes copulant̄ ad terminū cōem. quo ad ꝑmū pōt ꝯcedi qđ mot⁹ ꝯſequit̄ magnitudinē ita q̄ mot⁹ diuidit̄ ad diuiſionem magnitudinis. ⁊ tp̄s ad diuiſionez mot⁹. ⁊ ſic intelligit ph̄s. ſed quo ad vnitatem non opz q꞉ non requirit̄ tanta vnitas in magnitudine ſicut in motu. q꞉ motus poteſt eſſe continuus ⁊ vnus licet magnitudo ſit diſcontinua vt arguebatur. quia ergo motus non eſt diuiſibilis de ſe ſed per aliud ideo ponit̄ q̄ztitas per accidens.

ℂHec aūt vt mot⁹ ⁊ tp̄s. etenim hmōi q̄zta q̄dā dn̄r ꝯtinua: eo q̄ illa diuiſibilia ſunt quoꝝ ſunt hec paſſiōes. Dico aūt nō qđ mouet̄ ſed qđ motū eſt. nā per eē q̄ztum illud ⁊ motus eſt quantus: tp̄s vero per ipſum motum. ⁊c̄.

ℂViſo q̄ motus hz aliq̄ȝ q̄ztitatem ⁊ diuiſibilitatē formalr̄ a quantitate magnitudinis reſtat dubiū cōparādo tp̄s ad motū.

Queritur ergo. Utrū tp̄s ſit idē cuz motu realr̄. ſic q̄ q̄ztitas qua motus eſt q̄ztus formalr̄ ſit ip̄m tp̄s.

Dicendum q̄ tp̄s eſt idē mālr̄ qđ mot⁹. diſtictū tn̄ formalr̄. ⁊ ꝑ ꝯñs q̄ztitas qua motus eſt q̄zt⁹ formalr̄ eſt ipſum mālr̄: nō tamē formalr̄. ℂCōtra. nam cui⁹ ꝑtes copulant̄ ad aliū terminum hz formalr̄ aliam continuitatem ⁊ q̄ztitatez. ſed ad aliū terminū copulant̄ ꝑtes tp̄is ⁊ ꝑtes mot⁹. q꞉ ꝑtes tp̄is ad nunc: ꝑtes autez mot⁹ ad mutatū eſſe. ℂP̄. quod hz propriū magis ⁊ minus aliud a maiori ⁊ minori alteri⁹ hz diſtinctam cōtinuitatem ⁊ q̄ztitatez ab alia. ſed tp̄s eſt hmōi reſpcū mot⁹ q꞉ in minori tp̄e eſt maior mot⁹ ſi mobile ſit velox ⁊ in maiori minor ſi ſit tarduz mobile. ℂP̄. relatiua realia differunt realr̄. ſed tēpus ⁊ mot⁹ ſunt hmōi. ḡ ⁊c̄. probatio minoris. q꞉ mēſura. ⁊ menſuratum differunt realr̄. ſed tempus eſt menſura motus. ergo q̄ztitas mot⁹ non eſt tp̄s realr̄. ℂP̄. omnis mot⁹ eſt de ſe formalr̄ ſucceſſiuus. ſed non oīs mot⁹ hz in ſe tp̄s ſed ſolum ꝑm⁹ mot⁹ ergo ſucceſſio cuiuſlibz mot⁹ non eſt tēpus. ℂVidet̄ ergo pp̄ iſtas rōnes q̄ q̄ztitas qua mot⁹ eſt q̄zt⁹ eſt alia non ſolum a magnitudine ſed etiam a tempore. ita q̄ tres ſunt ſpēs q̄ztitatis ꝑmanentis. ſ. corp⁹. ſupficies. ⁊ linea. ⁊ due ſucceſſiue. ſ. mot⁹ ⁊ tempus. ſed ille rōnes non cogunt. ℂAd cui⁹ euidentiam ꝑmitto tres diſtincōnes. ꝑ ͣ eſt q̄ duplex eſt mot⁹. ſ. cōis ⁊ ꝑm⁹. ſ. mot⁹ ꝑmi mobilis. ali⁹ eſt motus ſpālis ⁊ ſcđari⁹. puta oēs alij a ꝑmo. ℂ2 ͣ diſtinctio ſit iſta. q̄ tp̄s eſt duplex. ſ. cōe ⁊ ſpāle. de ꝑmo tractat̄ q̄rto phicoꝝ caplo de tp̄e. vbi dicit q̄ idē eſt tp̄s oīum in celo ⁊ in terra. ⁊ in mari. ⁊ illud rn̄det motui ꝑmo pro menſura. de ſcđo pōt intelligi qđ ibidē dr̄ q̄ tp̄s eſt numerus mot⁹. licet hoc ſit cōe vtriq̄ȝ tp̄i. ⁊ tale tp̄s ſpāle eſt ꝓpria menſura mot⁹ iſerioris. ita q̄ quot ſunt mot⁹ ꝑticulares tot ſunt tp̄a hōi ſpālia. ℂ3 ͣ diſtinctio ſit iſta. q̄ duplex eſt menſura. q̄daz itrinſeca. quedaz extrīſeca. Exēplū ꝑmi. q꞉ duratio rei ⁊ vltima ſupficies corpoꝛis. Exemplum ſecundi locus.

Tunc ad ꝑmū. dico q̄ minor eſt falſa ⁊ iō dicēdū q̄ ſicut tp̄s eſt idē realr̄ cū motu ita ⁊ nūc cū mutato eē. tn̄ cū illa idētitate reali ſtat aliq̄ diſtinctio ex nā rei. vel ſaltē ſm̄ rōnem pp̄ quā diuerſa noīa ſortiunt̄. ℂAd 2ᵐ dico q̄ minor eſt falſa. ſi motus ⁊ tp̄s vniformiter accipiant̄. ſ. motus prim⁹ ⁊ tp̄s cōe. mot⁹ inferior ⁊ tp̄s ſpāle. rō tn̄ accipit tp̄s cōe. ⁊ motū aliquē iſeriorē. ſic enim verū ē q̄ ſcđz velocitatē ⁊ tarditatē mobilis in maiori tp̄e erit minor mot⁹: ⁊ in minori maior. ⁊ ſic nō plus ꝯcludit niſi q̄ tp̄s cōe qđ ē paſſio ꝑmi mot⁹ diſtinguit̄ realr̄ a motu iſeriori. qđ ꝯcedo. tn̄ hō nō obſtāte qđlibet tp̄s ē idē realr̄ cū ꝓprio motu cuius eſt paſſio ꝓpria ⁊ menſura: ℂ3ᵐ. cū dr̄ q̄ menſura ⁊ menſuratū differūt realr̄. dico q̄ verū ē de mēſura extrinſeca: ⁊ ſic cōparando tēpus cōe ad motus inferiores quoꝝ ē mēſura extrinſeca differt vtriq̄ȝ ab eis realr̄: tamē ſi tēpus cōmune cōparet̄ ad motū pmū cui⁹ eſt mēſura intrinſeca non differt ab eo realr̄ nec ſic refert̄ realr̄ ad ipſum. Silr̄ eſt de tēpore in ſpāli ſi comparat̄ ad motū inferiorē cuius eſt intrinſeca mēſura. ℂAd quartū dicēdū q̄ licet non omnis mot⁹ hēat in ſe tēpus cōe ſed ſolū pꝛim⁹ motus: nihilomin⁹ quilibet motus hz ſuum tēpus ꝓprium qđ eſt ꝓpria ⁊ intrinſeca mēſura. Ex his pz ad quintū argumētū q̄ motus ⁊ tp̄s nō ponunt̄ q̄ztitates per ſe. q̄ tenus hn̄t diuiſibilitatem ꝑ aliud q꞉ motus ꝑ magnitudinē ⁊ tp̄s ꝑ motū modo preexpoſito.

ℂAd aliq̄d dn̄r alia ꝑ ſe: vt dupluz ad dimidiū: ⁊ triplū ad tertiā partē. ⁊ totalr̄ mltiplicatū ad mltiplicati ꝑtē: ⁊ ꝯtinēs ad ꝯtentū. Alia: vt calefactiuū ad calefactibile ⁊ ſectiuū ad ſecabile ⁊ oīo actiuuz ad paſſiuū. Alia vō vt mēſurabile ad mēſurā: ⁊ ſcibile ad ſciaz ⁊ ſēſibile ad ſēſum.

q

Queritur Utrū ph̄us ꝯuēienter aſſignet ⁊ ſufficiēter tres modos relatiuoꝝ. ⁊ videt̄ q̄ non. nam iſti tres modi fūdant̄ ſup diuerſa gnāliſſima: ḡ nō ſunt relatiōes vni⁹ generis. ſed in diuerſis gnāliſſimis ſunt qđ videt̄ abſurdum. ꝓbatio ꝯſequētie. q꞉ relatio eſt idem cuz fundamēto: vel aliud. ſi idem habet̄ ꝓpoſitū. q꞉ ſicut fundamēta ſunt in diuerſis ꝑdicamentis ita relatiōes. ſi relationes ſunt aliud a fundamēto tn̄ cū accipiēt ſpēm ⁊ diſtinctionez a fundamentis tanta erit diſtinctio in relatiōib⁹ q̄zta ē in fundamētis diſtinguentibus. ſed fundamēta diſtinguunt̄ genere. ergo ⁊ relationes. ℂPreterea: aliq̄ ſunt per ſe relatiua q̄ nō ꝯtinent̄ ſub aliquo iſtoꝝ modoꝝ. ergo iſti modi iſufficiēter ſunt aſſignati. ꝯña eſt euidens. ſed ꝓbat̄ añs. q꞉ multa ſunt relatiua ſm̄ genus. ſicut medicia refert̄ q꞉ ſcīa. ⁊ ſunt relatiua ꝑ ſe. q꞉ q̄cq̄d eſt de intellectu generis eſt de itellectu ſpēi. Si ergo gen⁹ dependet ad aliqđ ſequit̄ q̄ ſilr̄ ⁊ ſpēs. huiuſmodi aūt relatiua ſecundum gen⁹ nō ꝯtinent̄ ſub aliquo iſtoꝝ triū modorū. ℂContra philoſophus hic in lr̄a.

Reſpondeo q̄ iſti tres modi ſunt bn̄ ⁊ ſufficiēter aſſignati. vbi ſciēdū eſt q̄ q̄uis relatiōes habeāt diſtinctiōes ſpecificas ſz ꝓprias differentias ſicut ⁊ alia: tamē q꞉ latēt nos ⁊ ſunt ignote nobis accipimus diſtinctiones earum ꝑ fundamēta ꝑ que circūloquimur eaꝝ dr̄ias ſpecificas. q̄ forte ꝓpter earū modicā entitatē latent nos: ita q̄ ex fundamentis innoteſcit nobis diſtinctio eaꝝ relationum ſiue effectiue ſiue materialiter ita q̄ illa diſtinctio ſit extrinſeca.

Ad primum in oppoſitū. nego ꝯñaz. Ad ꝓbationē. dōm q̄ relatio nō eſt idē cū fundamēto realr̄. licet ſit verū de q̄buſdaz de quo alias. cum ergo arguit̄ q̄ tāta ē diſtinctio in relatiōib⁹ q̄zta in fūdamētis: dico q̄ falſum eſt ex eo q̄ fundamēta ſunt diſtinguētia extrinſeca in q̄b⁹ nō ē verū q̄ eq̄lis ſit diſtinctio in diſtincto ſicut in diſtinguēte. exēplū. aīa ⁊ vmis diſtinguunt̄ inter ſe nō tn̄ ſicut ſol ꝑducens vermē effectiue. ⁊ deus creans aīam

Silr etiā nec eſt neceſſariū loquēdo de diſtinguentibus intrinſecis: nā due ſpēs ſpecialiſſime diſtinguunt: nō tn̄ ſe totis: qꝛ ↄueniūt in gn̄e. ꝛ tn̄ dr̄ie ſpecifice diſtinguunt ſe totis. Silr in ꝓpoſito fundamēta pn̄t diſtingui gn̄e. relatiōes tn̄ erūt eiuſdē gn̄is. vn̄ ſicꝰ vnitas pōt fundari in re cuiuſꝫ gn̄is. ita nō repugnat qn ſup duo diſtincta gn̄aliſſima poſſit fundari relatio eiuſdē gn̄is imo eiuſdē ſpēi. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū ꝙ añs eſt falſuꝫ. Ad ꝓbationē dico ꝙ relatiua ſꝫ genꝰ lꝫ nō ↄtineant directe ſub iſtis modis: tn̄ reducunt ad aliqueꝫ iſtoꝝ. Aliter dr̄ ꝙ eſt q̄ſi idē qd̄ phs loqt de relatiuis p ſe pͥmo. illa vō que referunt rōne gn̄is nō referunt pͥmo ſꝫ ſolū p ſe. ipꝫ aūt genꝰ qd̄ refert per ſe p̄ ↄtinet ſub aliq̄ iſtoꝝ triū modoꝝ ſicꝰ pꝫ de ſcia que refert 3° mō. vn̄ ad ipſum genus cōe qd̄ ſic refert reducunt ipſa relatiua ſm genus. ſic poſſunt pertinere ad eundem modū lꝫ nō eque pͥmo. q̄liter aūt tertius modus diſtinguat a pͥmo ꝛ ſcd̄o. ꝛ ſcd̄s a primo: dicet infra.

¶ Dicunt āt pͥma qdē ſꝫ nūeꝝ: aut ſimplr: aut dētīate ad ipos: aut ad vnū: vt duplū qdē ad vnū vt nūerꝰ determinatꝰ. Multiplex vō ſꝫ nūerū ad vnū nō determinatū: aut vt hunc: aut hunc. emiolium aūt ad ſubemioliū ſm numeꝝ ad nūeꝝ determinatū: ſupparticulare aūt ad ſub ſuperparticulare ſm indeterminatos: vt multiplex ad vnū. alias ad numeruꝫ. ꝛc̄.

q Uerit Utꝝ pͥmus modus relatiuorū fuerit bn̄ aſſignatꝰ. videt ꝙ nō. nā idē nō refert per ſe ad diuerſa qꝛ alias idē diceret bis. vt dr̄ in lr̄a. ſꝫ idē continēs refert ad multa ↄtenta. pꝫ. ergo ꝛ cetera. ¶ P. oīa relatiua ſūt oppoſita vt pꝫ in pͥdicamentis: ꝛ ſilr in hoc eodē qnto. ſꝫ ↄtinēs ꝛ ↄtentū nō ſunt oppoſita. ergo ꝛ cetera. ꝓbatio minoris. qꝛ in pͥdicamētis. caplo de quātitate: dicit ꝙ paruū ꝛ magnū reſpectu diuerſoꝝ nō opponunt. Silr duplū ꝛ dimidiū: qꝛ idē eſt duplū ad h̄. ꝛ dimidiū ad aliō. ¶ P. idētitas eſt relatio rōnis. ergo nō eſt vera relatio. añs pꝫ. qꝛ ſꝫ phm caplo q̄rto. idētitas eſt vna qn̄ itellectꝰ vtit vno vt duobꝰ. ergo eſt relatio rōnis. nec per ↄñs eſt in eodē gn̄e cū relatione reali. ¶ P. ideꝫ ſile ꝛ equale fundat ſup vnū ꝛ ſup partes vnius. vt vr̄ h̄ in littera. ſꝫ in omni gn̄e eſt vnū. ergo idē ſimile ꝛ equale eſt in omni genere. male ergo dicit ꝙ vnū in ſubſtantia determinate eſt idem: ꝛ ſic de alijs. ¶ Contra. phs hic in littera.

Rn̄deo Ad queſtionē ꝛ dico qd̄ pͥmus modus bn̄ eſt aſſignatꝰ vbi notandū eſt ꝙ ſicꝰ fuit dcm̄ relationes pͥmi modi fundant ſuper rem de gn̄e quantitatis ꝛ principaliter ſup numeꝝ: ꝛ inde fundant ſuper cōtinua inquantuꝫ habent aliqualiter rōnem numeri inter ſe.

Ad pͥmū Argumētū poſſꝫ negari maioꝛ. qꝛ idē pōt referri ad diuerſa per ſe lꝫ nō per ſe p̄. vt dr̄ in lr̄a. ↄceſſa tamē illa maioꝛ dicēduꝫ eſt ad minorem. ꝙ ↄtinens pōt accipi duplr. ſ. mālr vel ſubiectiue. alio mō formalr ꝛ ſub rōne formali ↄtinētis. pͥmoº idē ↄtinens pōt referri ad diuerſa ↄtenta. ſicut idē pr̄ ſubiue ad multos filios. tn̄ ↄtinentia formalr dr̄ multiplr q̄tiēs multiplr dr̄ aliō extremū. ꝛ ſic idē ↄtinens formalr nō refert per ſe pͥmo niſi ad vnū ↄtentū. ¶ Ad 2ᵐ dicenduꝫ ꝙ relatiua ↄſiderant duplr vno mō vt cōpata ad ſeinuiceꝫ. alio mō vt idē cōpat ad diuerſa. pͥmoº ſunt oppoſita: ſcd̄o mō nō. nā idē eſt generans ꝛ genitū. vt pr̄ habens filiū ꝛ prēm. pr̄ non refert ad ſeipꝫ prēꝫ. ſed ad prēm eiꝰ. ꝛ illo mō pr̄ ꝛ filiꝰ ſunt oppoſita. vt .ſ. ad ſeinuicē referunt ꝛ nō aliter. ſic in ꝓpoſito de duplo ꝛ dimidio. phs aūt i pͥdicamētis vult ꝓbare ꝙ magnū ꝛ paruū nō ſunt ↄtraria abſolute. ſꝫ ſolū in reſpcū: aliogn oppoſita eēnt vā de eodē. ꝓ q̄zto idē mons eſt magnꝰ reſpcū huiꝰ ꝛ paruꝰ reſpcū illiꝰ. ¶ Ad tertiū pōt dici ꝙ ſicꝰ vnū eſt multiplex. ſ. vnū nūo ſpē gn̄e ꝛ ꝓportione: ſilr ꝛ idētitas. licet ergo identitas nūalis ſit relatio rōnis eo ꝙ relatiuū eē eſt ad aliō ſe hr̄e. idē aūt nūo nō pōt ad aliō eē niſi ad aliud rōne inq̄ztū itellectꝰ vtit vno ſimplr vt duobꝰ. tn̄ idētitas gn̄e ſpē ꝛ ꝓportione eſt relatio realis. ꝛ vē eſt in gn̄e relationis ꝓ q̄zto hꝫ ↄditiones relationis realis. ¶ Ad q̄rtū dicēdū ꝙ ſicꝰ ens dr̄ multiplr ita vnū. ↄcedo. ergo ꝙ vnū iuenit in oī gn̄e ſicꝰ ens. cū ergo dr̄ ꝙ relatio idētitatis nō erit pͥcīſe in gn̄e ſubē. ꝛ ſic de alijs duobus. dico ꝙ ſubā pōt ſumi duplr. vnoº. vt eſt res determinati gn̄is. alio mō ꝓ eſſentia rei que ē cōis oī generi. Silr q̄ztitas pōt ſumi duplr. vl̄ put eſt res determinati gn̄is que pōt dici q̄ztitas molis. vel pro q̄ztitate pfectionis ꝛ gradus eſſentialis rei. ꝛ ſic ↄuenit omni gn̄i. Silr qualitas pōt ſumi vt eſt res determinati gn̄is. vel pro qualitate eſſentiali eo mō quo dr̄ia ſpecifica dr̄ q̄litas. accipiēdo ergo illa pͥmoº. put dn̄t res determinati gn̄is ſic idētitas fundat ſup vnū in ſubā ꝛ nō ſup vnū in alijs gn̄ibus. ¶ Silr itelligendū eſt de eq̄litate ꝛ ſiſitudine. Sꝫ accipiendo 2ºº. vtiqꝫ idētitas pōt fundari ſup vnū in ſubā cuiuſꝫ generis. ꝛ ſilr eq̄litas ꝛ ſiſitudo. hoc. n. mō omne ens oī enti cōpatū eſt idē vel diuerſum: ſimile vel diſſimile. equale vel inequale.

¶ Actiua vero ꝛ paſſiua: ſm potentiaꝫ actiuā ꝛ paſſiua: ſunt ꝛ actiones potentiarū vt calefactiuum ꝛ calefactibile: qꝛ poteſt ꝛ iterum calefaciēs ad id qd̄ calefit. ꝛ ſecans ad id qd̄ ſecatur tanq̄ꝫ agentia.

q Uerit Utꝝ ſcd̄s modus relationis ſit bn̄ aſſignatꝰ. vr̄ ꝙ nō. nā relatiuū nō eſt fundamētū relationis. ſꝫ poª actiua ꝛ paſſiua referunt. ergo relatio nō fundat ſup ipoᵗᵐ actiuā ꝛ paſſiuā. ꝓbat maioꝛ. qꝛ cū relatiuuꝫ ſit relatiuū relatione eſſet ꝓceſſus in infinitū in relationibus ſi relatio ſup relatiua fundat. mi. pꝫ. qꝛ poª actiua refert ad paſſiuam. ¶ P. idem nō pōt referri per ſe ad diuerſa. ſed ſi ſm potentiam actiuā aliquid dicat relatiue h̄ erit ad dcm̄ ſm potentiam paſſiuam. cū ergo poª actiua per ſe referat ad agere: ſequit ꝙ ideꝫ per ſe dicet ad duo. ſ. ad ipſum agere ꝛ ad potentiam paſſiuaꝫ. ¶ Contra. philoſophus hic in littera.

Rn̄deo ꝙ modꝰ ē bn̄ aſſignatꝰ. ¶ Ad pͥᵐ i opᵐ dico ꝙ maª eſt dubia. qꝛ rel̄o vr̄ poſſe fūdari ſup aliā relationē. ꝛ per ↄñs ſup relatiuū. ſicꝰ ꝓpoꝛtionalitas ſup ꝓpoꝛtionē. nec tn̄ eēt tūc ꝓceſſus in infinitū. qꝛ erit deuenire ad aliq̄ꝫ pͥᵐ relationē. cuiꝰ fūdamētū nō erit alia relatio nec ꝑ ↄñs relatiuū. ¶ Alr pt̄ dici dāta maioꝛi. ꝙ poª actiua ꝛ paſſiua duplr pn̄t accipi. vnoº. circūſcripta relatiōe potētialitatis. alioº icludēdo ipaꝫ. pͥº. nō ſūt actu relatiua. ꝛ vt ſic fūdāt relationes ſcd̄i modi. 2ºº ſunt relatiua actu ꝛ tunc nō fundant ſꝫ ſunt qd cōpoᵐ ex fundamento ꝛ relatione. ¶ Ad 2ᵐ dicit ꝙ ſicꝰ fuit dcm̄ iam idē referri ad plura per ſe pͥmo impoſſibile eſt. ſed per ſe non pͥmo non eſt inconueniens. Sic eſt in ꝓpoſito. qꝛ poª actiua refert per ſe pͥmo ad potentiaꝫ paſſiuaꝫ tantum. ſed ad ipſum agere per ſe ſed non primo.

¶ Alia vero vt menſurabile ad menſurā. ꝛ ſcibile ad ſciaꝫ: ꝛ ſenſibile ad ſenſum

q Uerit Utꝝ tertius modus ſit bene aſſignatꝰ. vr̄ ꝙ nō. nā ambo relatiua ſunt eiuſdē gn̄is: aliogn relatio eēt duo gn̄aliſſima. ſꝫ relatiua dicta tertioº. nō ſunt in eodeꝫ gn̄e. ergo nihil refert ſꝫ iſtū modū. mi. ꝓbat ex .1o. huiꝰ caplo. 9. vbi dr̄ ꝙ iter relatiua nō eſt mediū. qꝛ non

ſunt in eodē gñe ꝛ ponit exēplū de ſcia ꝛ ſcibili q̄ ſunt relati ua 3°°.ſic pꝫ. ¶P.oē qđ hꝫ eē in gñe relatiōis ꝓpꝰ illiꝰ eſſe eſt eſſe ad aliđ ſiue ſit ↄcretū denoiatiuū ſiue ſit forª.ſꝫ eſſe ſci bile nō eſt ad aliđ ſeḃ re.q2 nō depēdet ad ſciaꝫ.ergo ſcibile non eſt in genere relationis.¶Contra.ph̄s hic in littera.

Rñdeo dicēdo ꝙ modus eſt bñ aſſignatꝰ.¶Ad pm̄ in oppoᵐ dicēdū ꝙ mi.eſt falſa.Ad ꝓbatio nē dicēdū ꝙ ph̄s in.10.huiꝰ loqͥt de gñe phi.q̄le eſt idē inter oppoſita q̄ hñt ad inuicē trāſmutationē vbi ꝑus aliqͥd muta tur ad mediū q̄ȝ ad extremū.ꝛ iō talia oppoſita hñt mediū. relatiua āt nō ſūt talia oppoſita q̄ ad inuicē hñt trāſmutatio nē.ꝛ iō carēt medio:nec ſunt in eodē gñe phi.ſꝫ ħ nō obſtā te ſunt in eodē gñe logico de quo nūc eſt ſmo.¶Ad 2ᵐ dicē dū ad mino.ꝙ ſcibile ꝛ ſcia pñt accipi dupl'r.ſ.vniformiter. vt ambo in actu.vel ambo in poª.pñt 2°° accipi difformit'. puta vnū in actu.alteꝝ in poª.ꝑmo° hñt mutuā depēdētiaꝫ ſic relatiua alioꝝ modoꝝ.ꝛ ſic eē ſcibile eſt ad aliud ſe hr̄e ꝛ ecōuerſo.nā ſcibile vt ſcibile eſt ꝫ ſe.ꝛ eētialr' refert ad ſciaꝫ in poª.nec accidit ſcibili ꝙ ſciat in poª.nā ſcibile nō eſt ſcibi le niſi q2 eiꝰ pōt eſſe ſcia.q2 ſi eſſet ſcibile.ꝛ eiꝰ non eſſet ſcia in poª.eſſet ſcibile ꝛ nō ſcibile.ꝛ ideo in rōne eiꝰ icludit ſcia in poª ſic ſuū per ſe corre ᵐ.vt nō ſolū ſcia depēdeat a ſcibili.ſed etiā ecōuerſo.Silr' eſt de ſcia in actu ꝛ ſcibili in actu.2° aūt mō accipiendo ipm̄ nō hꝫ mutuā dependentiā.nā ſcibile in poª nō depēdet a ſcia in actu.q2 pōt eſſe ſcibile in poª cuius nō erit ſcia in actu.¶Cōtra.quō ergo ille modus diſtinguit ab alijs duobꝰ ſupradictis.nā ph̄s per ħ diſtinguit iſtū mo dū ab illis.q2 in illis eſt mutua dependētia.in iſto aūt non. ¶Rñdeo ꝙ in illo 3° mō.eſt ſic in alijs mutua depēdētia.ſꝫ nō eſt mutua depēdētia realis.ſꝫ in vno extremo eſt realis ꝛ in alio rōnis.ſcia.n.realr' refert ad ſcibile.ſcibile aūt ad ſciaꝫ ſm̄ rōnē.eſt igit̄ dr̄ia q2 in ꝑmis duobꝰ.eſt oino mutua de pēdētia realis.in 3° nō.ꝛ ꝓp ħ dr̄ ꝙ relatio iter deū ꝛ creatu rā eſt in tertio mō q̄tenus creatura ad deū realiter refert.de us autem ad creaturam non niſi ſecundum rationem.

¶Scðm numerū quidē igit̄ ꝛ potētiā dicta ad aliquid oia ſunt ad aliquid: eo ꝙ ipſuꝫ qđ eſt alteriꝰ dicit̄:ipſuꝫ quidē:ſꝫ non eo ꝙ aliud ad id. menſurabile vero ꝛ ſcibile:ꝛ intellectuale eo ꝙ aliud ad ip ſum dicitur ad aliquid dicuntur.ꝛc̄.

Querit Utꝝ tertiꝰ modus diſtinguit a duobꝰ ꝑmis.arguit ꝙ ꝙ nō ꝛ ſpālr' a ꝑmo°.nā mēſura ꝛ mēſuratū re ferunt tertio°.referunt etiā ꝑmo°.ergo ter tius nō diſtinguit a p°.ꝓbatio minoris.q2 ↄtinēs eſt mēſura ↄtēti.ꝛ duplū menſurat dimidio que ſunt relatiua ꝑmi modi.ergo ꝛc̄.¶P.ꝙ non diſtinguat a ſcđo arguit ſic.nā ſenſus ꝛ ſenſibile ponunt re latiua tertij modi.ſꝫ ſenſus ꝛ ſenſibile referunt ſm̄ potentiā actiuā ꝛ paſſiuā.q2 ſe hñt ſic mouens ꝛ motū.ex q̄rto huiꝰ. vbi dr̄ ꝙ ſenſibile eſt motiuū ſenſus.ꝛ mouens eſt ꝑus mo to.g̃ ſenſus ꝛ ſenſibile referunt 2°° ꝛ ꝑ ↄñs tertiꝰ nō diſtin guit a ſcđo.¶Cōfirmat.q2 ſenſus eſt in poª paſſiua.ſcđo de aīa.g̃ fundat relationē ſcđi modi.ſenſus ēt ponit relatiuū tertij modi.g̃ ꝛc̄.¶P.ſcia eſt per ſe in gñe q̄litatis.g̃ nō refert ad ſcibile.vt dr̄ hic in lr̄a.ↄña pꝫ.q2 qualitas cū ſit abſolutū non dependet 2ᵐ ſe ad aliud.¶Contra.ph̄s hic in lr̄a.

Rñdeo Dicēſt vnꝰ modꝰ dđi qui fuit tractatꝰ ſupra exponēdo lr̄aꝫ.ꝙ ille tertiꝰ modus ſic diſtin guit a p°.nā mēſura eſt duplex.q̄dam q̄ȝtitatiua.ꝛ illa perti net ad ꝑmū modū.q̄dā ꝑfectionis ꝛ illa ptinet ad tertiū mo dū.alias nō differret a p°:ſic intelligēdo ꝙ in ꝑmo° relatiua ſe hñt ſic excedēs ꝛ exceſſuꝫ.ita ꝙ exceſſuꝫ aliq̄tiens ſumptū reddit ipꝫ correlatiuū qđ eſt excedēs.Addit ēt ꝙ mēſura ꝑfe ctionis que ptinet ad tertiū modū fundat ſup eſſentiā oēm. q̄tenꝰ ois eēntia eſt ſenſibilis ꝛ ſcibilis potēs actiue mēſura re ſenſuꝫ vel ſciaꝫ.Sꝫ mēſurari paſſiue fundat ſup ipm̄ ha bitū ſcientificū qui eſt de gñe q̄litatis.¶Cōtra ꝑmū dcm̄ ar guit ſic.tm̄.q2 nō oē ↄtentū mēnſurat ↄtinēs q̄ȝtitatiue.añs pꝫ de q̄buſdā nūis.naꝫ q̄nariꝰ nō mēſurat q̄ternario.lꝫ ↄti neat ipꝫ.ergo excedēs ꝛ exceſſuꝫ nō ſe hñt ꝑmo° vt dicebat. ¶P.tp̄s mēſurat motū mēſura q̄ȝtitatiua ptinēt ad ꝑmuꝫ modū.ꝛ tp̄s nō excedit motū nec aliq̄tiens ſumptū reddit ipꝫ.ſi motꝰ ſit īfinitꝰ ſꝫ viā phi.¶Cōtra illō qđ addit appro priādo iſtū modū obō ꝛ hitui cognitiuo.argr̄.nā in oi gñe eſt aliqͥd pᵐ qđ eſt mēſura oium in illo gñe.ex.10.huiꝰ.ergo circūſcripto oi alio hitu de gñe q̄litatis eſt aliqđ in gñe ſbe qđ mēſurat eēntiā oiuꝫ illiꝰ gñis.ſilr' eſt in alijs gñibꝰ.¶Di cēdū ergo alr'.ꝙ tertiꝰ modus diſtinguit ſic a p°.q2 relatiōes ꝑmi modi fundant ꝑciſe ſupra rē de gñe q̄ȝtitatis.relationes vō ſcđi modi fundant ſup rē de gñe actionis ꝛ paſſionis:ꝛ ſup ꝑnª agēdi ꝛ patiēdi q̄ pñt eē in multis gñibꝰ.ꝛ nō ſolū de gñe ſube.nā oēs forme pñt eē actiue ꝑter q̄ȝ q̄ȝtitas ꝛ forª relatiua.relatiōes āt tertij modi fundant in oi re cuiuſcūq̄ȝ gñis.ēt ſup ideā in mēte diuina ꝑ q̄ȝto eſt mēſura ꝛ ꝑfectio ideati.pñt ēt fundari ſup res diuerſoꝝ geneꝝ.ꝑ quāto ois res cuiuſcūq̄ȝ gñis eſt itelligibilis ꝛ ſcibilis.ꝛ pōt mēſurare hitū cognitiuū q̄ eſt de gñe q̄litatis.Pꝫ g̃ ex dictis quō ter tius modus diſtinguit a duobꝰ ꝑmis.nā nō diſtinguit ab eis ꝑ mutuā depēdētiā vel nō mutuā.vt dcm̄ eſt.ſꝫ ꝑ funda mēta.q2 ꝑmꝰ modꝰ fundat ꝑciſe ſup rē de gñe q̄ȝtitatis.Se cūdus āt ſup rē de gñe actiōis ꝛ paſſiōis.vel ſup ꝑnª agēdi vel patiēdi q̄ ſūt poª actiua vl' paſſiua.tertiꝰ vō ſup rē cuiuſ cūq̄ȝ gñis ꝑ q̄ȝto in oi gñe eſt dare vnū pᵐ qđ ē mēſura oiuꝫ alioꝝ.pt ēt fundari ſup res diuerſoꝝ geneꝝ.mō ſꝑ poſito.

Sed eſt vnū dubiū.q̄liter ſcia menſuret a ſcibili.Ubi eſt ſciēdū ꝙ ſcia eſt duplex.q̄dā ſpeculatiua.q̄dā practica.practica ēt eſt duplex.vt dcm̄ fuit in ꝑmo libro ꝛ ēt hr̄ 3° de aīa.ca.de mouēte.q̄dā ordinatiua ipſiꝰ opari.ꝛ ħ eſt practica vl'is.q̄dā eſt opatiua imediate.ꝛ ħ ē practica ꝑticu laris.puta ſcia artificialis.loq̄ndo de ſcia ꝑtica ꝛ ſpeculati ua p° ipꝫ ſcibile mēſurat ſciaꝫ ꝑ q̄ȝto talis ſcia cātura rebꝰ. ſꝫ loq̄ndo de ſcia opatiua ibi ipm̄ ſcibile hꝫ rōnē mēſurabi lis.ꝛ ipa ſcia rōnē mēſure.ex eo ꝙ artificialia cānt a ſcia pra ctica q̄ eſt ars.vt dcm̄ fuit tertio huius.ꝛ.ſ.in eodē q̄nto ca. de cā.ħ mō ſe hñt oia nālia ad ſciam dei:ſicut artificialia ad ſciam noſtram.q2 ſcia dei eſt cauſa rerum ſicut menſura.

Ad primū in oppᵐ.pꝫ ex dictis ꝙ mēſura ꝛ men ſuratū alr' ſe hñt in p°.q̄ȝ in 3°.¶Ad 2ᵐ dicēdū.ꝙ ſenſus eſt equocꝰ ad ipaꝫ poªᵐ nālē ſenſitiuā.ꝛ ad ipꝫ actū ſentiendi.ſenſus p°.fundat relationē ſcđi modi. ꝛ ſic ꝓcedit rō ad oppᵐ ꝛ ſua ↄfirmatio.ſic.n.eſt poª paſſiua. ſenſus aūt.2°°.fundat relationē tertij modi.ſilr' intelligēdū eſt de intellectu ꝛ ſic ſenſus mēſurat a ſenſibili:ꝛ intellectus ab intelligibili.¶Ad aliđ.ↄcedo ꝙ ſcia eſt in gñe q̄litatis ꝛ nō per ſe in gñe relatiōis.q2 diuerſoꝝ gñuꝫ ꝛ nō.ꝛc̄.nihiloꝰ tm̄ ſcia que eſt habitꝰ eſt ꝓxiᵐ fundamētū relatiōis tertij modi ꝛ ſic eſt in gñe relatiōis denoiatiue.ſic q̄ternarius qui eſt de genere q̄ȝtitatis fundat duplicitatē que eſt in gñe relatiōis.

¶Nō eſt aūt itellectio ad hec cuiꝰ eſt i tellectꝰ.bis.n.idē dictuꝫ vtiq̄ȝ erit.ſilr' āt ꝛ alicuiꝰ viſus ē viſus ꝛ nō cuiꝰ ē viſus:q̄ȝ uis hoc veꝝ ſit dicere:ſꝫ ad colorē aut ad aliqͥd tale.illo vō mō bis idē diceret.ꝛc̄.

q **Uerit** Utrū idem referat ad duo vel ad pl'a ꝑ ſe.Uidet ꝙ ſic.nā idem con tinēs dr̄ ad ml'ta ↄtenta.ſic vnus numerꝰ ↄti net ml'tos.ſilr' vna potentia actiua refert per ſe ad ipm̄ agere ꝛ ad potētiā paſſiuā.ſilr' idem

pater dicit per ſe ad plures filios. ¶ P̄. ad qcqđ dependet vel referi gen⁹ ad idē dedēdet vel refert ſpēs. ergo ſpēs refert ad ſuū ꝓpriū correlatiuū. ⁊ ad relatiuuʒ gn̄is. ⁊ ad vtrūqꝫ per ſe. Exᵐ. duplū qđ eſt ſpēs multiplicis refert ad ſuū ſubmultiplex qđ eſt correlatiuū multiplicis. ⁊ ad dimidiū qđ eſt ꝓpriū correlatiuū. ¶ P̄. ſpēs per ſe refert ad gen⁹. ſcđʒ porphiriū. ſʒ ſpēs per ſe refert ad idiuidua. ergo idē per ſe refert ad plura. ꝓbatio minoris. ſpēs per idiuidua diffinit. cū dī ſpēs eſt qđ ꝑdicat de plurib⁹ dr̄nib⁹ nū̄o .i. de idiuiduis. quero vel idiuidua ponunt in diffinitione ſpeciei ſicut genus. vel ſicut ſubm. vel ſicut correlatiuū. non vt genus vel ſubm. pʒ. ergo ſicut correlatiuum. ¶ Contra. qꝛ tunc idem bis diceretur. quod phūs habet pro inconuenienti hic in littera.

Rn̄deo In iſta q̄ōne ꝑ̄ ꝑmittā vnā diſtinctionē. 2° oñdā triplicē ꝯ̄ōnē. ¶ Quātū ad ꝑmū ſciēdū ꝙ aliqđ ꝯuenire alicui ꝯuenit duplr̄. vno° per ſe ꝑmo. alio°. p ſe nō ꝑ̄. Illud cōpetit alicui p ſe ꝑmo qđ cōpetit ei p ſuā ſpēʒ ⁊ ꝓpriā rōnē ſpecificā. Sʒ illđ cōpetit alicui p ſe nō ꝑmo qđ cōpetit ſibi p cāʒ in ſe: nō tū ꝓpriā rōnē ſpecificaʒ. ⁊ hinc eſt ꝙ illđ qđ ieſt p ſe ⁊ ꝑ̄ ineſt adeq̄te ⁊ ſm ꝙ ipſuʒ. non aūt qđ ineſt per ſe non ꝑmo. Exemplū ꝑmi hr̄e tres ineſt ſic triangulo. exemplū ſecundi. habere tres ineſt ſic iſocheli.

Quantū Ad 2ᵐ ſit iſta prima ꝯcluſio. Impoſſe eſt idē ferri ad plura per ſe ꝑmo. Hāc oñdo ſic. qꝛ ſi ſic. ergo vna relatio eſt eēntialr̄ plures. ꝯn̄s eſt falſuʒ. ergo ⁊ an̄s. ꝓbatio ꝯn̄e. qꝛ nō eſt eadē hītudo per ſe ꝑmo ad plura. ſʒ relatio eſt hītudo ſm ſe. ergo relatio que eēt rō referēdi vnū ad pl'a per ſe ꝑmo. eēt neceſſ̄o plures eēntialr̄. ¶ Dices ꝙ eēnt plures relationes. ita ꝙ refert ad pl'a diſtinctis ⁊ ꝓpriis relatiōib⁹: ⁊ ad qđlʒ p ſe ꝑmo. Cōtra qꝛ vnū relatiuū eſt vnica relatiōe relatiuū. ſicˉ vnū albū eſt vnica albedie albū. ergo ſi penes tales relatōes. iā nō erit idē relatiuū. niſi mālr̄ ⁊ ſbiue. ¶ P̄. ad ꝑncipale. qꝛ ſi ſic. tūc idē hr̄et pl'es diffōnes ꝓprias. ꝯn̄s eſt falſuʒ. ergo ⁊ an̄s. ꝓbatio ꝯn̄e. qꝛ ēt p vtrūqꝫ correlatiuū eq̄ ꝑ̄ diffiniret: nā ſʒ porphi. in relatis opʒ in vtrorūqꝫ rōnib⁹ vtriſqꝫ vti. falſitas ꝯn̄tis eſt euidēs: ⁊ ꝓbat. qꝛ tūc poſſet cognoſci p vnā diffōnē. ⁊ nō p aliā. ¶ P̄. ſi ſic. vel idē relatiuū eſt pl'a relatiua. vel idē ſil' erit ⁊ nō erit. ꝯn̄s eſt euidēter falſuʒ q̄ztū ad vtrāqꝫ ptē. ꝓbatio ꝯn̄e. det ꝙ .c. referat ad .a. ⁊ ad .b. ad vtrūqꝫ p ſe ꝑmo. tūc deſtructo .a. pōt referri ad .b. ⁊ deſtructo .b. ad .a. qꝛ ergo correlatiua ſil' ſunt ⁊ non ſunt. vel dabis ꝙ ipʒ .c. eſt duo relatiua. vel ꝙ deſtructo .a. eſt ⁊ nō eſt. nā deſtruet deſtructo .a. ⁊ manebit manēte .b. ¶ Scđa ꝯcl'o ſit iſta nō eſt ipoſſe idē referri ad pl'a p ſe: nō ꝑ̄. Hoc appet per duo vltima argumēta poſita in pede. nā ad dimidiū refert duplū p ſe ꝑmo. vt ꝓpriū correlatiuū. ſed ad correlatiuū ſui gn̄is. ſ. ad ſubmultiplex refert per ſe nō ꝑmo. ſilr̄ ſpēs refert ꝑmo ad gen⁹ vt ad ꝑmū correlatiuū. ſʒ ad idiuidua p ſe non ꝑmo. ſic ergo itelligēda eſt iſta ꝯcl'o. ꝙ idē pōt referri ad diuerſa nō ꝑ̄. qꝛ ꝑ̄ ⁊ per ſe ad correlatiuū ꝓpriū. ⁊ per ſe nō ꝑ° ad correlatiuū ſui gn̄is vel ad aliud. ¶ Tertia ꝯcl'o ſit iſta. qn̄ refert idē ad duo: ad vnū per ſe ꝑmo. ad aliđ p ſe nō ꝑ̄. poſito illo ad qđ refert p ſe ꝑmo. neceſſ̄o ponit correlatiuū p ſe nō ꝑmo. nō tn̄ eſt neceſſariū ecōuerſo. ſʒ pōt eē p ſe correlatiuū ſine ꝑmo correlatiuo. Hāc oñdo ſic. qꝛ ſi nō. ergo vnum extremū correlatiuū ſimul eſt ⁊ nō eſt. ꝯſequens eſt falſuʒ. ergo. ⁊ an̄s. ꝓbatio ꝯn̄tie. correlatiua ſil' ſunt ⁊ nō ſunt. referat ergo .a. ad .b. p ſe ꝑmo. puta duplū ad dimidiū. ⁊ ad .c. p ſe nō ꝑ°. puta ad ſubmultiplex. tūc exiſtēte .b. i. dimidio. neceſſ̄o eſt .a. i. duplū. cui⁹ eſt per ſe ꝑmo correlatiuū. ſed deſtructo .c. i. ſubmultiplici qđ eſt p ſe correlatiuū dupli ⁊ nō ꝑᵐ. deſtruit .a. i. duplū. ſi ergo .b. i. dimidiū poſſet eſſe nō exn̄te .c. i. ſubmultiplici. ſil' eſſet ⁊ nō eſſet ipſuʒ .a. i. duplū. qꝛ eēt ad eē dimidiȳ. ⁊ deſtrueret per ſe ad deſtructionem per ſe correlatiui qđ eſt ſubmultiplex. ⁊ iō nō pōt eſſe .b. deſtructo .c. verū tn̄ qꝛ ipſuʒ .c. i. ſubmultiplex qđ eſt per ſe correlatiuuʒ ponit tm̄ eſſe generis ⁊ nō ponit neceſſ̄o aliqđ poſteri⁹ ipo genere. ideo ipſuʒ .c. i. ſubmultiplex. qđ eſt p ſe correlatiuū pōt eſſe nō exiſtente .b. i. dimidio. quod eſt primum correlatiuum.

Ad primū in oppoſitū de ꝯtinente ⁊ ꝯtento ⁊ de po⁹ actiua in cōparatione ad paſſiuā ⁊ agere. de pr̄e dico ad plures filios. pʒ ex his q̄ dcā ſūt ſupi⁹: nā ꝯtinēs ſʒ ſit idēʒ mālr̄ ⁊ ſubiue ad pl'a ꝯtēta ad q̄ refert p ſe ꝑ̄: eſt tn̄ plura ꝯtinentia formalr̄. nā ꝓpriis ⁊ diſtinctis relationib⁹ cōtinentie refert ad qđlibet illoꝝ. Silr̄ dicendū eſt de pr̄e dico ad plures filios. de potētia aūt actiua dcm̄ eſt ꝙ refert ad poᵗᵐ paſſiuā p ſe ꝑmo. ſʒ ad agere per ſe nō ꝑmo. ⁊ hoc nō eſt incōueniēs. vt pʒ ex ſcđa ꝯ̄ōne. ¶ Ad aliud per idē. nā vt pʒ ex ꝑdictis: ſpēs refert p ſe ꝑmo ad ſuū ꝓprium correlatiuū vt duplū ad dimidiū. ſʒ refert ad correlatiuum ſui gn̄is p ſe nō ꝑmo. ſ. ad ſubmultiplex. ¶ Ad tertiū dicendū per idē. ꝙ ſpēs regert p ſe ꝑmo ad genus. ſʒ ad idiuidua per ſe nō ꝑmo. ¶ Ad aliđ in oppoſitū de phō dicēdū. ꝙ ſi intellect⁹ per ſe eq̄ ꝑmo diceret ad intelligentē ⁊ ad itelligibile. idē bis diceret. vel dato ꝙ refert ad vtrūqꝫ. nō tn̄ eque ꝑmo. vel nō relatione eiuſdē gn̄is. nā reſpectus quo accidens dependet ad ſubm: eſt reſpectus extrinſecus aduenien̄s. vt dicitur in ſeptimo huius. nec eſt reſpectus de genere relationis ſcđm ſe. ¶ Et hec eſt de quinto methaphiſice.

¶ **Quoniā vero phiſica ſcia eſt circa genus qđdā entis: natura circa talē eſt ſubſtātiā in qua eſt ꝑncipiū motus ⁊ ſtat⁹ in ea palā: qꝛ nec actiua nec factiua eſt. factiuaꝝ. n. ī faciēte ꝑncipiū: aut ītellect⁹: aut ars: aut potētia q̄dā: actiuaꝝ vō q̄ ī agēte ꝓ hereſis: idē. n. agibile ⁊ eligibile. ⁊c̄.**

Irca librū ſextuʒ methaphiſice. ¶ Queritur ꝑmo. Utrū ſcia practica ſortiat ſuum eſſe practicum ex ordine ad finem que eſt praxis vel ex obiecto. ¶ Uidet ꝙ ex fine. nam tertio de anima dicitur. ꝙ intellect⁹ extenſione ſit practicus. ⁊ differt a ſpeculatiuo fine. ¶ P̄. ꝑmo huius dicitur ꝙ practica eſt minus nobilis q̄ʒ ſpeculatiua. qꝛ eſt gratia vſus: hʒ auteʒ argumentum non valeret niſi vſus eſſet per ſe finis practici habitus. ¶ P̄. 2°. huius dicitur. ꝙ finis ſpeculatiue eſt veritas. practice vero opus. ¶ Contra. philoſophus hic in lr̄a. qui diſtinguit ſcientiam practicam tam actiuaʒ q̄ʒ factiuā. a ſpeculatiua penes obiectum vel ſubiectum.

Rn̄deo In iſta q̄ōne primo aliq̄ ſupponent. 2°. ad q̄ōneʒ dicet. ¶ Quātū ad primum opʒ hic ſupponere aliq̄ que in ꝑmo ſunt oſtenſa in ꝓlogo huius. ⁊ etiā in q̄nto. ¶ Primū eſt qđ ſit praxis. 2ᵐ eſt. ꝙ duplex eſt finis. ſ. finis grā cuius. ⁊ finis quo. de quo dcm̄ eſt in quinto libro. ¶ Similiter tertio. ꝙ extēſio qua ſcia practica extenditur ad praxim ſtat in duplici relatione vel reſpectu aptitudinali. ſ. in reſpectu prioritatis nālis ⁊ in reſpectu conformitatis. ¶ Quarto opʒ preſupponere ꝙ ſcientia cauſatur ab obiecto ⁊ a potentia mediante actu vt a duabus cauſis partialibus integrantibus vnam totalem cām effectiuam.

Quantū Ad 2ᵐ eſt vna opio q̄ dicit ꝙ illud a quo ſcia dī practica eſt finis. qui eſt ipa praxis. Pro qua opione arguit per auctoritates poſitas in pede. ¶ P̄. per rōnem ſic. ſcia non dicit practica ex obō. ergo ex fine. ꝯn̄a eſt euidens. ꝓbatio antecedentis dupliciter. primo. qꝛ intellect⁹ extenſione ſit practic⁹. 3°. de aīa. quod nō eſt verū. niſi de eodem intellectu prius ſpeculatiuo ⁊ poſtea ⁊ extēſo ad opus. ergo circa idem obiectuʒ pōt eſſe conſideratio ſpe-

culatiua ⁊ practica. ⁊ per ꝯſequens nõ erit practica ex obiecto. ¶ Scḋo ſic. q: medicina diuiditur in practicã ⁊ ſpeculatiuam. ⁊ tamen ipſa eſt de aliquo eodem ſubiecto ſic vel ſic accepta. ſ. de ſanitate vel corpore ſanabili. ¶ Alius doctor ꝓ eadẽ opinione arguit ſic. rõ quiditatiua rei accipit a per ſe cauſis eius ex quib⁹ habet eſſe per ſe ⁊ eſſentialr̃: ſ; finis per ſe notitie practice eſt per ſe cã ei⁹. ergo rõ quiditatiua notitie practice accipit a per ſe fine eius. qui eſt opus ſeu praxis. ex 2°. huius. ¶ P. notitia practica eſt illa que conformiter ſe h; appetitui recto. ex ſexto ethicoꝝ. ergo ratio notitie practice accipit ex appetitu recto. ſicut ex regula. appetitus rectus eſt appetitus finis vt intenti ⁊ amati. ¶ Contra iſtã opinionem arguit ſic. ſi ſcia dicit practica ꝓpter extenſionẽ ad finez. quero. aut ꝓpter extenſionẽ actualẽ. aut aptitudinalem. non ꝓpter actualem. q: tunc eadẽ ſcia aliquando eſſet practica. aliquando nõ. cũ aliquando extendat. aliquando nõ. tũ q: faber nõ intẽdẽs opari vel nõ operans actu nõ hr̃et cognitionẽ practicã. qḋ eſt falſuz. ergo erit practica ꝓpter extenſionẽ aptitudinalẽ. tunc ſic. nunq̃ aptitudo ꝯuenit vni nature ⁊ repugnat alteri niſi ꝓpter aliqḋ abſolutũ in tali nã intrinſecũ. q: n. hec nã eſt talis. ideo cõuenit ſibi talis aptitudo. ergo ꝑſupponit in ipa ſcia aliq̃ ꝯditio intrinſeca ꝓpter quã conuenit ſibi aptitudo talis. iſta aũt cõditio ſcie eſt ab aliq̃ cauſa ei⁹ priore. cauſe aũt priores ei⁹ ſunt itellect⁹ ⁊ obiectũ. ergo practicũ eſſe ꝯuenit ſcie ab obo ⁊ ab itellectu. nõ ergo a fine. ¶ Contra. q: finis eſt cã ꝑma. ſm Auicennaz ſexto methaphiſice. ergo a fine põt ſcia eſſe talis nãe vt ei ꝯueniat talis aptitudo. ¶ Rñdeo. finis nõ eſt cã niſi inquãtũ amat⁹ ⁊ deſideratus mouet efficiens ad agẽdũ. aptitudo aũt dicta ꝯuenit ſcie. ſiue finis ſit amatus ſiue nõ. nã põt eſſe in itellectu dcã ſcia q̃litercũq; voluntas ſe habeat. etiaz ſi voluntas per ipoſſibile nõ eẽt cõiuncta intellectui. exẽplũ. ſcia ſcribendi adhuc eſt practica. ſiue voluntas amet opus. ſiue nõ. talis ergo aptitudo non ꝯuenit ſcie a fine tanq̃ a finali cã: q: nihil eſt ab aliq̃ cã illa cã non cauſante. ¶ Dices ꝙ finis eſt aptus amari anteq̃ aptitudo iſta iſit ſcie pratice. ita ꝙ illa practicabilitas eſt a fine. nõ vt amatus. ſed vt amabilis. ¶ Contra. effect⁹ nõ h; a cauſa aliqd inquantuz ipſa eſt apta nata cãre niſi actu cauſet. ſ; finis vt amabilis tm̃ eſt in aptitudine cauſandi. ergo nõ cãt aliqd niſi vt actu amatus mouet efficiens ad agẽdũ. ¶ P. ad ꝑncipale ſic. ſi finis faciũ ſciaz eẽ practicã. vel hoc eſt vt elicit⁹ eſt. ⁊ habitus in re extra. vel vt eſt cognit⁹. vel vt eſt itentus. non vt elicit⁹ ⁊ habit⁹ iã in re ex. q: ſic eſt poſterior ſcia ⁊ effect⁹ eius aliquo mõ. effect⁹ aũt nõ diſtinguit nec ſpecificat ſuaz cãm. ſi vt cognit⁹. habet ꝓpoſitũ. q: ſic h; rõnẽ obiecti. ſi autẽ vt intẽtus. hoc iã improbatũ eſt. q: nãlr̃ anteq̃ finis itendat. iã ſcia eſt talis. ſ. practica. nec rões hui⁹ opinionis cogunt. ¶ Ad auctoritatem tertij de aĩa. dicendũ ꝙ loquit de fine vt cognito. nam intellect⁹ rõcinans ꝓpter aliqd. ratiocinat ꝓpter finẽ cognitũ a quo ſumit prin͂ᵐ demonſtrationis practice. ſic aũt finis h; rõnem obiecti. ¶ Ad aliḋ de ꝑmo methaphiſice dicendũ. ꝙ practica nõ eſt grã vſus vt per ſe finis. h; tñ aliquã aptitudinem ad vſuz. ſm ꝙ vſus eſt per ſe obm ei⁹. vel aliqd v̈tualiter includens vſuz: q̃le phs nõ poſuit eſſe aliqḋ ens: nĩſi ens ad finẽ. omne aũt tale ob; eſt ignobili⁹ obo ſpeculabili. ⁊ ideo talis ordo ad praxim arguit ignobilitatẽ practice reſpectu ſpeculatiue. ¶ Ad aliud de. 2°. methaphiſice dicendũ. ꝙ ſpeculatiua ⁊ practica habent diuerſos fines. loquendo et de per ſe fine intra gen⁹ cognitionis. tñ illi fines nõ ꝑmo diſtinguunt ipſas. ſ; prior diſtinctio ſciaꝝ eſt ab obis. ¶ Ad primã rõnẽ nego añs. cũ ꝓbat ꝙ intellect⁹ extenſione ſit practic⁹. dico ꝙ intellect⁹ ſpeculatiuus ⁊ practicus non ſunt circa idez obm nec intellect⁹ ſpeculatiuus quacũq; extenſione ſit practicus. Ariſto. aũt ponit tres gradus intellectus. quoꝝ primus eſt conſiderare tm̃ ſpeculabilia. ſcḋs eſt ꝯſiderare agibilia in vlĩ non dictando ꝓſequi vel fugere. terti⁹ eſt. iam ꝓſequi vel fugere vel dictare ꝓſecutionẽ vel fugã in ꝑticulari. intellectus ergo exiſtens in ſcḋo gradu in quo eſt imperfecte practicus extendit ſe ad tertiũ ⁊ ſit ꝑfecte practicus. dicendo ſe velle ꝓſequi vel fugere. ita ꝙ illa extenſio eſt intellectus imperfecte practici ad conſiderationẽ ꝑfecte practicã. puta ab apprehenſione terribiliũ ad dictamẽ completũ de eis: precipiendo fugam vel ꝓſecutionẽ. dato ꝙ etiaz intellect⁹ ſpeculatiuus fiat practicus. nõ eſt ad ꝓpoſitũ. q: ſpeculatiuũ ⁊ practicũ ſunt differentie accidentales intellectus. ſed ſunt eẽntiales ſcie in cõmuni. ſicut dicet in ſequenti qõne. ⁊ ideo ſcia ſpeculatiua non extendit nec ſit practica. ita ꝙ impoſſe eſt circa idẽ obm eſſe ſciam practicã ⁊ ſpeculatiuam. ¶ Ad aliã ꝓbationez de medicina. dicendũ. ꝙ quando accipitur aliqḋ mediũ inter duo extrema quãto plus recedit ab vno extremo: tãto plus accedit ad aliud extremuz. tunc ſcia pure ſpeculatiua ⁊ ſcia pure practica que imediate nata eſt eſſe ꝯformis praxi eliciende que eſt practica ꝑticularis. ſunt q̃dã extrema iter que eſt media ſcia practica vlis. que. ſ. non eſt nata eſſe imediate cõformis praxi eliciẽde. ⁊ ideo põt dici aliquo mõ ſpeculatiua reſpcũ ſcie practice ꝑticularis que imediate dirigit in praxim eliciẽdã. ita in ꝓpoſito põt diſtingui medicina in theoricã ſeu ſpeculatiuã. que. ſ. eſt de vlibus cauſis ⁊ curis. ⁊ in practicã: que eſt de ꝑticularibus ꝓpinquioribus praxi. tamen ſm veritatẽ illa vlis que reſpectiue dr̃ ſpeculatiua eſt practica ſimplr̃ q: virtualr̃ icludit ꝑticularẽ ⁊ eſt directiua praxis. licet mediate. ¶ Ad primam rõnẽ alterius doctoris reducit contra eũ nã aſſumpta maiori addã minorez ſic. ſ; finis per ſe notitie ſpeculatiue eſt ſcire. ergo rõ q̇ditatiue notitie ſpeculatiue accipit a per ſe fine. qui eſt ſcire. nõ ab obo. qḋ nullus ſane mentis diceret. ⁊ ipſe tenet oppoſitũ. ¶ Ad formã. dico ꝙ finis quo. non eſt cauſa finalis. ſed finis grã cuius qḋ eſt ipm obiectũ eſt cã finalis. ⁊ ipſe eſt qui cauſat notitiã practicam. nõ aũt finis quo. niſi quatenus h; rõnem obiecti ⁊ vt eſt cognitus. ¶ Ad aliud nõ valet. non. n. eſt intelligendum ſicut videt accipere argumentum ꝙ ſcia practica ſe habeat ad appetitũ rectum conformiter paſſiue. ſed ſe habeat conformiter actiue. nam habet rõnem directiui ⁊ regulatiui. iḋ non valet. ¶ Sed eſt alia opinio quam teneo. ſ. ꝙ ſcia practica ſit practica ex obo. Quod ꝓbat aucte phi ſexto ethicorum. vbi diſtinguit rõcinatiuũ a ſcientifico penes obm neceſſariũ ⁊ ꝯtingẽs. ¶ P. tertio de aĩa aſſignat phs obiectuz practicũ bonũ: nõ qḋcũq;: ſed agibile ⁊ ꝯtingens. ergo ſcia eſt per ſe practica ex obo. nõ ergo ex praxi vt ex fine. ¶ P. arguitur rõne ſic. illud a quo ſcia practica h; duplicem reſpectum. ſ. prioritatis nãlis ⁊ conformitatis eſt illud a quo eſt ſcientia practica: obiectum eſt h̃ṁ. ergo ⁊c̃. maior eſt euidẽs. nam eſſe practicũ ſtat in duplici reſpectu. vt oſtenſum fuit in primo huius. minor p;. primo de conformitate. nam ipſam h; ab obiecto. q: obiectũ vel eſt rectitudo praxis. vel aliquid virtualiter includens ipſam rectitudinez. ideo. n. ipſi ſcientie practice eſt praxis conformabilis vt ſit recta. q: ſcia practica eſt talis obiecti. Secundo declaratur minor de reſpectu prioritatis. hunc enim reſpectum habet ſcientia practica. non ſolum ex rõne potentiaꝝ ordinatarũ naturaliter. q̃tenus itellectus eſt prior volũtate. ⁊ praxis eſt act⁹ volũtati elicitus vel imperatus. ſed hoc habet ab obiecto. eo ꝙ non ſemper illa ſcia ⁊ intellectio prior eſt practica. niſi ſit determinatiua rectitudinis ipſius praxis formaliter vel virtualiter. ⁊ hoc habet ex obiecto. ¶ Confirmatur. q: a quo res habet eſſe effectiue ab illo habet tale eſſe propiium. ſed ſcientia habet eſſe effectiue ab obiecto. ergo ab obiecto habet eſſe ꝙ ſit practica vel ſpeculatiua. non dico formaliter. ſed effectiue. prima enim diuiſio ſcientiarum eſt ex obiectis Sic ad queſtionem.

Ad auctoritates in oppoſitum: reſponſum eſt reſpondendo ad argumenta prime opinionis.

¶ Quar̃ ſi oĩs ſcia aut actiua: aut factiua: aut theorica: phiſica theorica q̃dã ẽ. ⁊c̃.

QUerit Utrum practicū ⁊ ſpeculatiuuȝ ſint differentie eẽntiales ſciētie in cōi. ℂUidet̃ q̄ non. q̄ꝛ affirmatio ⁊ negatio nō ſunt differētie eſſentiales alicuius poſitiui. ſȝ practicum ⁊ ſpeculatiuuȝ ſe hn̄t ſicͭ affirmatio ⁊ negatio. naȝ practicū dicit extenſionē ad praxiȝ. ſȝ ſpeculatiuū negat illā. ergo ⁊c̄. ℂCōtra p̄hs h̄ in l̄ra. vbi diuidit ſciam prima diuiſione per practicū. ⁊ ſpeculatiuū. ſȝ p̄ma diuiſio vr̄ eē per dr̄ias eẽntiales.

Rn̄deo Primo p̄mittā vnā diſtinctionē. 2°. oñdā duplicē ꝯcluſionē. ℂQuātū ad p̄mū dico q̄ practicum ⁊ ſpeculatiuū dupl'r poſſunt accipi. vno modo vt practicū accipiat̃ pro eē aptitudinali directiuo ſeu pro illo duplici reſpectu aptitudinali de quo dcm̄ eſt ſupra. ⁊ ſpeculatiuum accipiat̃ pro negatione illius duplicis reſpectus ſeu extenſibilitatis ad praxim. Alio modo pōt accipi practicum ſiue praxibilitas pro rōne quadam ſiue conditione intrinſeca ipſi notitie. que quideȝ eſt ſibi ratio fundandi talem reſpectum ⁊ aptitudinem. ſpeculatiuum autē vel ſpeculabilitas pro iſta rōne itrinſeca pro qua repugnat tali notitie aptitudo ſeu reſpectus aptitudinalis predictus. impoſſibile enim eſt aliquaȝ aptitudinem ꝯuenire vni nāe ⁊ repugnare alteri niſi alicuius conditionis intrinſece.

Quantū Ad 2m̄ ſit iſta p̄ma ꝯcluſio. ſpeculatiuuȝ ⁊ practicū p̄mo mō non ſunt differentie eſſentiales ſcie in cōi. Hāc oñdo ſic nullus reſpectus formaliter vel negatio reſpectus eſt dr̄ia eſſentialis alicuius abſoluti. ſed ſcia eſt qōdam ens abſolutum. q̄ꝛ q̄litas. practicum aūt p̄mo mō dicit formal'r reſpectū. ſpeculatiuū vero negationem ei⁹. ergo practicū ⁊ ſpeculatiuū p̄mo modo nō ſunt dr̄ia eſſentiales ſcie in cōi. ℂSi q̄ras. q̄d ergo erūt? Dicēdū q̄ ſunt q̄dā paſſiones diſiuncte ſcie in cōi. eo mō quo dicimus par ⁊ impar eē paſſiones diſiunctas nūi. Sicut enim numer⁹ eſt par vel impar. ſic ſcia eſt practica vel ſpeculatiua. ℂScd̄a ꝯcluſio ſit iſta. practicū ⁊ ſpeculatiuuȝ ſcd̄o mō dcā ſunt differentie eſſentiales in cōi. Hanc pſuadeo ſic. Illa que faciunt differre eſſential'r ſpēs contentas ſub gn̄e ſunt dr̄ie eſſentiales ei⁹. ſed ſpeculatiuū ⁊ practicum ſunt hōꝝ reſpectu ſcie in cōi. ergo ⁊c̄. minor pȝ. q̄ꝛ ex quo practica ⁊ ſpeculatiua ſunt due ſpecies ꝯtēte ſub ſcia in cōi. vt ſub gn̄e opȝ dare differentias eſſentiales quib⁹ diſtinguunt̃. illas voco cōditiones ſeu rōnes intrinſecas eaꝝ per quas vni conuenit duplex reſpectus predictus. ⁊ alteri repugnat.

Ad rationes in oppoſitū dicendū. q̄ practicū ⁊ ſpeculatiuū p̄mo° dicta ſe hn̄t ſic affirmatio ⁊ negatio. ⁊ hoc mō nō ſunt dr̄ie eẽntiales ⁊ tūc ad argumētū ꝯcedit̃. ⁊ facit pro p̄ma ꝯcluſione. Si aūt practicū ⁊ ſpeculatiuū ſumant̃ ſcd̄o mō: vtrūqȝ eſt aliq̄d poſitiuū. ⁊ tunc argumētū nihil fac̄ q̄ꝛ accipit minorē falſum.

ℂQuare tres erunt philoſophie theorice: mathematica: phiſica: theologia.

QUerit Utrū tīmēbris diuiſio ſpeculatiue ſcie. que eſt in phicaȝ. mathematicam: ⁊ diuinā: ſit ꝯueniens. ℂUidet̃ q̄ nō. tū q̄ꝛ diminuta ⁊ iſufficiens. tum q̄ꝛ ſupflua. Pro prima via arḡr ſic. Logica eſt ſcia ſpeculatiua. ⁊ tn̄ nō continet̃ ſub aliqua iſtaꝝ. pȝ ergo q̄ iſta diuiſio ſit diminuta. ꝯſequētia eſt euidens. aῄs ꝓbat̃. q̄ꝛ logica nō eſt circa factibilia. nec circa agibilia. ⁊ per ꝯn̄s non eſt practica. ergo ſpeculatiua. ℂP̄. ens equaliter diuidit̃ in decē gn̄a. ex q̄nto huius. ergo cum vnū diuidēs. ſ. q̄ntitas facit ſcientiam ſpecialē. puta mathematicam. eadē rōne ⁊ q̄dlibet alioꝝ. ⁊ ſic erūt plures q̄ȝ tres. ℂP̄. ſūba corporea facit ſciaȝ ſpecialem. ergo ⁊ incorporea. ergo erunt plures q̄ȝ tres. aῄs pȝ. q̄ꝛ de ſūba corporea eſt ſcia ſpālis. ſ. phica ⁊ nālis: in qua cōſiderant̃ proprie paſſiones eius. ꝓbatio ꝯſequētie. q̄ꝛ ſūba incorpea habet ꝓprietates ⁊ paſſiones alias a paſſionib⁹ entis. ſicut ⁊ corporea. hȝ etiā pfectiores paſſiones: q̄ꝛ ien⁹ eſt ens pfecti⁹. ergo ſi de ſūba corporea eſt ſcia ſpālis p̄ter metha. multo magis de ſūba icorporea. ℂEx 2a via arguit̃ ſic. metha. ꝯſiderat q̄ditates oiuȝ entiū. erga ⁊ oiuȝ paſſiōes. ⁊ p ꝯn̄s nulla eſt alia ſcia ab illa. q̄ꝛ ſupflueret. ꝯn̄tia eſt euidēs. ꝓbatio aῄs pȝ per p̄hm in l̄ra hic in p̄n° ſexti. nulla inq̄t alia ſcia rōnem facit de q̄d q̄d eſt ſb̄ti. ſȝ p̄ſupponit q̄d q̄d eſt ſui ſb̄ti. vel. ſ. ex ſenſu. vel accipit aliunde. ℂP̄. de q̄titate non tn̄ tractat mathematicus. ſed etiā metha. ⁊ nālis. vt pȝ ex 2° phiſicoꝝ. ergo mathema. nō diſtinguit̃ ab eis. ⁊ per ꝯn̄s ſupfluit. ℂContra Ariſt. hic in littera. ⁊ Auicen. primo metha. ſue.

Rn̄deo In iſta q̄ōne p̄mo ingrā de ſciaꝝ diſtōne. 2°. de Ariſto. īentiōe. 3°. de q̄ōnis ſolutōe. ℂQuātū ad p̄mū eſt vna opinio. q̄ cū ſcia ſit habit⁹ ꝯ̊nis ex p̄mo poſte. tot erūt ſcie diſtincte ſpecifice quot ſunt ꝯ̊nes demōſtrabiles. ℂPro qua opinione arguit̃ ſic. habit⁹ inteſcunt per actus. ſed reſpectu diuerſarum ꝯ̊nū ſunt diuerſi actus ſciendi diſtincti ſpecifice. ergo habitus ſunt diuerſi ſpecie. minor ꝓbat̃. q̄ꝛ actus ſciēdi circa diuerſas ꝯ̊nes ſunt diſtincti pluſq̄ȝ nūo. ergo ſpecifice. ꝯn̄ia pȝ. q̄ꝛ dr̄ia maior q̄ȝ dr̄ia nūalis eſt ſpecifica. ꝓbatio aῄs. q̄ꝛ ſi nō. ergo tales act⁹ circa diuerſas ꝯ̊nes nō plus diſtinguent̃: q̄ȝ actus ſciēdi circa eandē ꝯ̊nē frequēter elicit⁹. nam oīs dr̄ia nūalis eſt eq̄lis. ℂSȝ ꝯtra. q̄ꝛ ſi ſic. ergo ipſa geometria vel q̄cūqȝ alia ſcientia nō eſt vna niſi vnitate aggregatiōis ex multis ſcientijs. ꝯn̄s eſt falſum. ⁊ ꝯtra Ariſt. primo ⁊ 2°. poſte. ꝯn̄ia pȝ. quia geometria continet multas ꝯ̊nes ſpecifice differentes. ℂConfirmat̃. quia ſi ſic ſcientia mathe. ⁊ nālis poſſent dici vna ſcientia aggregatione. ſed hoc eſt incōueniens. ſ. q̄ tantam vnitatē habeant inter ſe ſcientie que ponunt̃ ſimpliciter diuerſe: quantam habet vna earum in ſe.

Alia eſt opinio que dicit q̄ ſciētia eſt vna ſpecifice que eſt circa ſb̄m vnū ad q̄d oīa attribuunt̃: hn̄s vnā rōnē formalem ꝯſiderādi oīa que cōſiderat: ⁊ tn̄ ſcia eſt vna nūo in vna aīa ex multis actib⁹ itelligēdi gn̄ata: eo mō quo in vno appetitu eſt vna temperantia ex multis actib⁹ gn̄ata. differūt tn̄ h̄ ⁊ ibi. q̄ꝛ forma recipiēs magis ⁊ min⁹ aliq̄n inducit̃ vno actu vel plurib⁹ ꝯformib⁹. vt tēperātia. aliq̄n inducit̃ pluribus difformib⁹: vt ſcientie: in quaꝝ gn̄atione talē ꝓceſſum ponunt. ſ. ſc̄m ordinē acq̄rēdi ſciētiā. ipſa enim gn̄at̃ p̄mo ex actib⁹ cognoſcēdi p̄mū p̄nm̄ vni⁹ ſcie. ⁊ tūc hr̄ totū eē illius habit⁹ ſciētifici. lȝ in gradu infimo. ⁊ tūc ille habitus dr̄ eē intell'c illi⁹ p̄ncipij. vlteri⁹ cognoſcēdo alia p̄n⁹ auget̃ ille habit⁹. ⁊ dr̄ intell'c pluriū p̄n°ꝝ. Ulterius ex p̄ncipijs deducēdo ꝯ̊nes amplius auget̃. ⁊ dr̄ eſſe ſcia iſtarum ꝯ̊num: ſemp tn̄ idē habit⁹ manēs nō hn̄s dr̄iam niſi tn̄ rōnis. Hoc ꝓbat̃ ſic. q̄ꝛ p̄nm̄ pfectius cognoſcit̃ q̄n ex ipſo ꝯcluſio deducit̃. q̄d nō eēt niſi habit⁹ p̄ncipij itenderet̃. ergo nō gn̄at̃ ali⁹ ſȝ auget̃ p̄eriſtēs. ℂSȝ ꝯtra hāc opinionē arguit̃. nā ſc̄m ipſos: act⁹ nāliter ſunt gn̄atiui habit⁹. ꝓ hoc q̄ nāl'r relinquūt ſuā ſilitudinē in paſſo. ſȝ agētiū dr̄ntiuȝ ſpecifice ſc̄d̄m ꝓprias paſſiōes ſunt reales ſilitudines ſpecifice diſtincte. ergo act⁹ diſtincti ſpē: cuiuſmodi ſunt itellectiōes diuerſoꝝ p̄n°ꝝ ⁊ diuerſaꝝ ꝯ̊nū nō gn̄abunt eundeȝ habitū ſpē. ℂCōfirmat̃. q̄ꝛ vbi eſt eadē cā: eſt idē effect⁹. ſȝ actus dr̄ntes morales vt tēperātie ⁊ iuſticie gn̄ant diuerſos habit⁹ ſpē: ex eo q̄ ſc̄d̄m ꝓprias rōnes ſpecificas iprimūt poᶜ ſilitudines nāles dr̄ntes ſpecifice. ergo ſil'r erit in ꝓpoſito. videt̃ enim extra rōnem. q̄ q̄dam habitus gn̄at̃ ex actibus vniformib⁹. Et quidam ex difformibus. poterit. n. dici eadem ratione q̄ nō ſit niſi vna virtus moralis que gn̄at̃ ex quocūqȝ actu. ⁊ deinde auget̃ nō tn̄ per actus ſil'es. ſȝ etiā per difformiores. ℂP̄. ariſto. 6° ethicoꝝ diſtinguit intellectū a ſcia ſicut habitū aliū ſpē. lȝ ſit eiuſdē gn̄is ꝓpinquioris q̄ȝ ſit alterū eoꝝ cum opinione ⁊ prudentia. ℂCōfirmat̃ iſta rō. q̄ꝛ veruȝ inquātū euidens eſt aptū natum cāre in intellectu habitū cognitiuū ſui. ſed ſimpl'r alia eſt ratio euidētie in principio ⁊

in ꝯne.qꝛ in pn° pp ſe ⁊ ex terminis.in ꝯne aũt pp aliud ⁊ per diſcurſuʒ.ergo ali⁹ erit habit⁹ in itellectu qui eſt ꝯnis: ab illo qui eſt principij.nec rõ oppoſita cogit. Cum.n.dr̃.ꝙ pn^m magis cognoſcit̃ ꝗ̃ʒ cõcluſio que ex ipſo deducit̃.hoc ſi verũ eſt nõ ꝯcludit qu ſit a[illegible] habit⁹ ꝯnis.nã licet ſit alius. habitus tamen principij intenditur propter ſpeculationeʒ principij in ſe. ¶ Alia eſt opinio inter iſtas medians quam teneo. Dr̃.n.ꝙ cũ habitus intell's ſit q̃dam qualitas gñata ex frequẽti ꝯſideratiõe vel ex vnica pfecta inclinãs intell'm ad ꝯſiſem reſpectu complexi ſpeculandi:põt poni duplex habit⁹. Un⁹ pprius qui formalr̃ inclinat ad ſpeculationẽ eius tanq̃ʒ nãlis ſimilitudo ex eius ꝯſideratione derelicta. Alius cõmunis qui virtualr̃ inclinat ad ſpeculationẽ alterius in quo tale cõplexum alteꝝ virtualr̃ continet̃.primo modo põt ꝯcedi prima opinio ꝙ tot ſint ſciẽtie quot ſunt ſcibilia iſto modo.hoc modo probat ratio adducta pro iſta opinione.ſcd̃o autẽ modo põt eſſe vnus habitus reſpectu complexoꝝ multoꝝ.cum enim ꝯnes ſint in principijs virtualiter.⁊ principia ſunt virtualr̃ in ſbto.nam terminus qui eſt ſubiectũ includit predicatum in pmis principijs.⁊ hoc vel eſſentialiter ſi ſint per ſe pmo modo.vel virtualiter ſi ſint per ſe ſecundo modo.qꝛ in q̃ʒtũ ſic eſt:ſequit̃ ꝙ in ſubiecto incomplexo quiditatiue cognito virtualiter ꝯtineantur principia cõcluſiones de tali ſubiecto.⁊ ſic tota notitia que de tali ſubiecto nata eſt haberi.⁊ etiaʒ vlterius que nata eſt haberi de alijs per rationem eius.ſiue ſint inferiora cõtenta ſub illo.ſiue ſint aliqua attributa ad ipſum vt ad primum:omnia virtualiter cõtinent̃ in ipſo ſubiecto.ita ꝙ habitus qui inclinat formalr̃ ad ſpeculandũ tale ſbm ſm rõnem q̃ditatinã:inclinat etiaʒ virtualr̃ ad omnia complexa predicta.ſed primo ad conſiderandũ de ſubiecto ipſo.per ſe aũt.ſed nõ primo:ad ꝯſiderandũ de alijs per rõnẽ ei⁹.⁊ ita reſpectu oium iſtoꝝ eſt vnus habitus virtualr̃.prima ergo diſtinctio ſcientiaꝝ ſcd̃m ꝯnes ſcitas põt eſſe ſcd̃m ſpẽs ſpecialiſſima.ſed illa que eſt ſcd̃m virtualem cõtinentiam põt poni diſtinctio ſcd̃m genera proxima.ſic intelligendo ꝙ in vna notitia ſubiecti omnes ſcientie primo modo dicte virtualiter contente ſunt vnius generis tantũ.ſed notitia continens eſt vna ſpecie.ſicut ⁊ ſbm cuius eſt.⁊ hoc mõ põt itelligi illud primi poſteri.ꝙ vna ſciẽtia que eſt vni⁹ gñis ſubti.ſit vna.vel vnitate ſpecifica.vel vnitate gñis ꝓximi.mõ prexpoſito. ¶ Ultra ſcientiã ſecundo mõ dictã eſt minor vnitas ſcientie que eſt reſpectu multoꝝ veroꝝ cõplexoꝝ ad que nõ inclinat virtualr̃ vnus habit⁹ ſbti nec pmo nec per ſe vt dicebat̃ in ſecũdo modo.ſed tm̃ in po³ ⁊ in vl'i.ſicut habitus inclinans formalr̃ ad ꝯſiderandum aliq̃d ſbm cõmune inclinat ad conſiderandũ ppria inferiora de ipſie tm̃ in vl'i. que.vʒ.ſciẽda ſunt per ꝓprias rõnes inferioꝝ ⁊ nõ per nãm cõmunis.⁊ iſta vnitas minima põt dici vnitas generis remoti.intelligendo ſimili modo vt expoſituʒ eſt in ſcd̃o mõ de ſcientia virtualr̃ que in ſe eſt vna ſpẽ.ſed ſcientie omnes formaliter in iſta virtualiter contẽte ſunt vna gñe remoto.

Quantum Ad 2^m principale dico tria. ¶ Primum eſt.ꝙ philoſophus loquitur de ſcientia ſpeculatiua reali que conſiderat intentiones primas abſtractas a ſingularibus realibus ⁊ dictas de illis in quid.per quod excludit̃ logica:que eſt de ſecundis intentionibus que de nulla re prime itentionis predicant̃ in quid. ¶ Secundum dictũ eſt.ꝙ loquitur de ſcientia ſpeculatiua ſtricto modo dicta.que ſcilicet ex natura ſui ⁊ ſui ſubiecti ordinatur tanq̃ʒ ad finem ad ſcire tm̃.⁊ non que ordinat̃ ad ſcire directiuũ in aliquam operationem que non eſt eſſentialiter ſpeculatiua.per quod excludit̃ practica vl'is.que largo modo dicitur ſpeculatiua:eo modo quo medicina vl'is theorica vocatur. ¶ Tertium dictuʒ eſt.ꝙ Ariſto.loquit̃ de ſcientia ſpeculatiua poſſibili acquiri ab hoie ex lumine naturali.intell's.ſ.ex pncipijs cognitis via ſenſus.qꝛ cognitio nr̃a orit̃ a ſẽſu.ꝑ poſte.ꝑ q̃d excludit̃ ſpeculatiã cognitio de ſubſtantijs ſepatis quantũ ad propria ipſaꝝ.vt dicet̃ infra.

Quantũ ad tertiũ principale dico iſtã ꝯcluſioneʒ ꝙ ſcia ſpeculatiua cũ triplici determinatione predicta ſumpta:ſufficienter diuidit̃ hic a pho in tres ptes.i.ſic intelligendo ꝙ illa diuiſio ſit primaria que.ſ.eſt cõtenta imediate.ſub diuiſo.q̃d ſic pʒ.nã talis diuiſio nõ põt eſſe in ſcias hñtes vnitatẽ pmo mõ.qꝛ ille ſunt ſpẽs ſpecialiſſime ⁊ remotiſſime a diuiſo.q̃re opʒ ꝙ ſit in hñtes vnitatem ſcd̃o vel tertio modo.ſed iſtaꝝ vnitatũ vtraqʒ corrñdet vnitati ſubi virtualiter ꝯtinentis totaʒ ſciam.vt dctũ fuit ſupra.ergo ſequit̃ ꝙ ſcd̃m diſtinctioneʒ taliũ ſubiectoꝝ eſt diuiſio taliũ ſciaꝝ. Hanc ꝯcluſionẽ ſic expoſitam ꝓbo ſic.ſuba ꝓpria prima ⁊ ſpeculabilia ⁊ realia de quibus põt aliq̃ ſciri via ſenſus ſunt tm̃ tria.ergo tm̃ ſunt tres ſcie ſpeculatiue ꝓprie reales ⁊ ſcibiles nãlr̃ via ſenſus:ꝯña eſt euidens ex predictis.añs ꝓbat̃ ſic:nã ab oibus ſpeculabilibus realib⁹ poteſt abſtrahi vnuʒ cõe q̃d eſt ens hñs ꝓprias paſſiones.ex quarto hui⁹.vt ſunt oia tranſcendentia denominatiua.puta vnũ.bonũ.actus.potentia.⁊c̃.ergo de ente eſt aliq̃ ſcia poſſibilis quantũ ad tales paſſiones.⁊ etiã neccia.qꝛ cognitio nr̃a ꝓcedit cõibus ad ꝓpria.ex pmo phicoꝝ.ens autem eſt ſubm reale.nam predicat̃ de rebus in q̃d ⁊ eſt ſubm proprie ſpeculabile.qꝛ circa ens inquãtum ens nõ eſt nata eſſe ſpeculatio directiua in aliq̃ opatione que ſit vel praxis ⁊ alterius generis a ſpeculatione.Iteꝝ paſſiones eius poſſunt oſtendi de ipo ex principijs cognitis via ſenſus.habemus ergo vnũ ſubiectũ primuʒ q̃d habet oẽs ꝯditiones pdictas.⁊ ſic pʒ vna ps antecedentis. ¶ Ulterius qꝛ habitus in vl'i nõ eſt reſpectu ꝓprioꝝ niſi in potentia tantuʒ ⁊ ſcd̃m quid:ad h ꝙ intellect⁹ circa alia ſpeculabilia pficiat̃:opʒ deſcendere inferi⁹ ⁊ querere ſubiecta ſpãlia. ¶ Notandũ ergo ꝙ ſub ente occurrunt primo decẽ generaliſſima de q̃bus ex principijs notis via ſenſus nõ ſunt demõſtrabiles alie paſſiões q̃ʒ traſcendentes.⁊ ideo nullũ iſtoꝝ eſt ſubiectũ alterius ſcie a methaphica. ¶ Ulterius ſi opʒ diuidere ad inueniendũ ſubiectũ alicui⁹ ſcie.nõ opʒ ꝓcedere diuidendo aliq̃d genus acciñtis.nam q̃dlibet illoꝝ ⁊ q̃libet ſpẽs cuiuſtʒ illoꝝ in aliq̃ ſpẽ ſube mediate vel imediate vĩtualiter ꝯtinet̃.⁊ ita q̃dcũqʒ iſtorum ponet̃ pro ſubo licet forte hret aliã paſſionẽ ſcibileʒ de ſe nõ tamen eſſet primũ ſubm.quare non accipit̃ prima diſtinctio ſciaꝝ penes aliq̃d iſtoꝝ.opʒ ergo diuidere ſubſtãtiam preciſe:vt ſubiectum primũ habeat̃ alterius ſcie:aliud a ſubiecto methaphiſice.diuiſa autem ſubſtantia per corpoream.⁊ incorpoream.alterũ membrũ.ſ.incorporea:dicit̃ ad metha.pertinere Cuius ratio eſt hec.qꝛ ⁊ ſi ſubſtantia incorporea habeat paſſiones ſibi pmo inherentes:nõ tamen nobis ſcibiles via ſenſus:ſed ſic ſunt note de ipſa ſole paſſiones entis.vnde veꝝ eſt ꝙ illa ſubſtantia eſt ſubm ſcie ſpeculatiue poſſibilis intellectui potenti cognoſcere ipam ſub ꝓpria ratione.ſed nõ nobis. ¶ Reſtat.ergo ſubſtantia corporea:cui abſolute cõſiderate ineſt pmo quãtitas ꝯtinua.⁊ ſecundo quãtitas diſcreta ⁊ mediante quãtitate oia que ꝯſequunt̃ quãtitatẽ.vt ſunt relationes fundate ſup quãtitatẽ.⁊ etiã qualitates q̃rte ſpẽi.⁊ ille paſſiones ſunt de ipa cognoſcibiles ex principijs cognitis via ſenſus.ergo ipa põt eſſe ⁊ eſt ſbm ſcie ſpeculatiue poſ'is nobis.⁊ alteri⁹ a methaphica:⁊ hec nominat̃ mathematica.que quãuis dicat̃ eẽ de quãto vel de quãtitate.iõ eſt:qꝛ mathematica nõ multuʒ cõparat q̃ʒtitatẽ ad ſubſtantiam corporeã.ſed poſteriores paſſiones ad quantitatẽ que eſt pma paſſio.⁊ qꝛ ipa nota eſt ieſſe ſbto ideo quaſi ſupponit vt formalis rõ ſubiecti.tamẽ ſcd̃m vitatẽ primũ ſubm virtute ꝯtinens oia eſt ſuba corpa.⁊ ſic pʒ ſcd̃a ps antecedentis. ¶ Ulteri⁹ eadẽ ſubſtantia corpea non contracta ad iferiora.ſed alio modo ꝯſiderata.inquantũ.ſ. habẽs formã que eſt prin^m determinate opationis ⁊ mot⁹ ⁊ getis habet multas paſſiões ſic ſibi iherẽtes ⁊ ſcibiles ſcd̃m viam ſenſus.ergo quo ad iſtas paſſiones eſt alia tertia ſpeculatiua.que dicitur phica.ſeu nãlis.⁊ ſic patet tertia pars

antecedentis. ¶ Preter iſtas tres non pōt inueniri aliqua alia ſcīa ſpeculatiua: que nō ɔtineatᷓ ſub iſtis. vel ſub aliqua iſtaꝝ. puta ſi ſit de aliq̄ ſubſtantia inferiori, vel in aliq̄ iſtarū includatᷓ. puta ſi ſit de aliq̄ accidēte ģ tātū ſunt ille tres diuidētes ſcīaꝫ ſpeculatiuā penes tria ſubiecta habentia conditiones ſuperius expreſſas. ꝛ ſic patet totū antecedens. ¶ Et ſic patet ad queſtionē.

Ad primū In oppoſitū. pꝫ ex ſecūdo articulo. ꝙ logica licet ſit ſpeculatiua: nō tñ ē realis. ꝛ iō nihil ad ppm̄ de ea. ¶ Ad 2m dicendū ꝙ ſuppōit falſuꝫ ſcilꝫ ꝙ quātitas ſit ſubiectū mathēatice. ſic dictū ē in tertio articlo. ¶ Ad tertiū. dictū ē in tertio articlo. qꝛ lꝫ de ſubſtantia incorporea ſit poſſibilis aliq̄ ſcīa ſpeculatiua. nō tamē eſt nobis cognoſcibile naturalr̄ via ſēſus. ꝛ ideo nihil facit ad ꝓpoſitū. ¶ Ad quartū. dictū fuit in pᷓmo libro. ꝛ etiā i vno notabili exponēdo literā. añcedēs eniꝫ ē falſuꝫ. nā methaphica nō ɔſiderat diuꝫ quiditates. niſi tātū in vlī. ꝛ mō preexpoſito. ¶ Ad vltimū dicēdū. ꝙ licet methaphica. mathematica. ꝛ phica. tractāt de quantitate. differenter tamen. qꝛ methaphica in quātū ē ps entis ꝛ habet ratiōnē entis. phiſica autē vt poteſt eſſe ſubiectum motus mathematica vero ſub ratione propria quantitatis.

¶ Quoniā itaqꝫ multipliciṫ dicitur ens primuꝫ de eo qđ ſᷓm accñs ē dōm ꝙ nulla eſt circa illud ſpeclatio. ſignū aūt: nulla ſcientia enim neqꝫ actiua neqꝫ factiua ſtudioſa eſt de eo: neqꝫ theorica. ꝛc̄.

Querit Utrū de ente p accñs p̄io mō poſſit eſſe ſcīa. ¶ Uidetᷓ ꝙ ſic. nā de quocūqꝫ pōt eē demrātio pōt eē ſciētia. qꝛ demōſtratio ē ſillo⁹ faciens ſcire p̄io poſte. ſed đ ente p accñs p̄io mō đmōſtrat hic ariſto. aliq̄. ſic pꝫ ģ ꝛc̄. ¶ P̄. ſcīa ſubalternata ē de ente per accidēs p̄io mō. ergo de tali ente per accidens pōt eſſe ſcientia. ɔſequētia eſt euidēs. ꝛ antecedēs p̄obatᷓ. tū inducēdo i pſpectiua. muſica. ꝛ aſtrologia. nā de linea viſuali multa ꝓbat perſpectiu⁹: q̄ p ſolā ratiōnē linee nō inſunt. alioqn pſpectiua eſſet pure geometria. ſilr̄ oñdit multa q̄ p ſolā rōnē viſualitatis nō inſunt. alr̄ eēt pure nālis. ergo qđ gđ ē ſubiꝫ ei⁹ includit ābo. que gđ nō ɔ̄ſtituūt niſi vnū p accñs. tū qꝛ quelibꝫ talis ſcīa ſubalternatᷓ duabus. qꝛ vtriuſqꝫ ɔclōnes ɔtinentᷓ i ea p pᷓncipijs. qđ nō eēt: niſi ſubꝫ includeret ſub a ābaꝝ. ¶ Cōtra phs hi i lr̄a.

Rñdeo In iſta qōne q̄ pᷓmittā aliq̄s diſtictōes. 2° oñdā aliq̄s ɔ̄nes. ¶ Quātū ad p̄m ſit illa pᷓma diſtinctio. ꝙ ens p accñs dr̄ vno mō. vt ly p accñs pᷓuat pſeitatē i entitate rei p ſe accepta. Alio°. dr̄ vt ly p accñs pᷓuat pſeitatē i entitate rei nō i ſe ſꝫ i ɔpatōe ad aliq̄ꝫ cām. pᷓter cui⁹ intētionē euenit mō pᷓdcō i exponēdo lr̄aꝫ. ¶ 2ª diſtictio ſit iſta. ꝙ eſſe ſciētiā de aliq̄ dr̄ duplr̄. ſ. ꝓprie ꝛ ſtricte. ꝛ large ſiue cōiter. Proprie gdē de illo dr̄ eē ſcīa de q̄ aliqđ ſcitᷓ. ſicut ē ſubm de quo ſcitᷓ paſſio. Large aūt ꝛ cōiter dr̄ eſſe ſcīa de illo qđ ſcitᷓ. vt de concluſione ſeu de paſſione ſcita de ſubō. tūc. n. magis ꝓpe diceretᷓ ſcīa eius q̄ꝫ de ipſo. ¶ 3ª diſtictio ſit iſta. ꝙ ſcīa pōt diſtingui vl' ſᷓm vnitatē ſpēi ſpālīſſime. vl' gn̄is intermedij ꝛ ꝓpinqui vel etiā generis remoti. ſic dcm̄ fuit i qōne pᷓcedenti.

Quātū ad 2m pᷓma ɔclō ſit iſta. de ente p accñs p̄ mō accipiēdo de q̄ ꝓprie nō pōt eē ſcīa p ſe vna vnitate ſpēi. hanc ɔclōnē oñdo ſic. vni⁹ ſcibilis iſto modo ē vna p ſe cā. ſed talis entis p accñs nō pōt eſſe vna cā p ſe. ꝛc̄. ꝓbatio minoris. qꝛ cū totū illud nō ſit aliqđ vnū ens. non poterit eē p ſe cā alicui⁹ vnius paſſionis. ꝛ ideo de tali nihil demrātᷓ niſi p alteꝝ ɔceptū quē includit: ꝛ iō illi ɔceptui per ſe ineſt tale demrātū. nō aūt toti cōpoſito niſi p accñs. ģ ſcīa vna ſpē q̄ ē ɔclōnis demrāte nō eſt p ſe niſi đ altero ɔceptu in alī ente cōplexo. ¶ 2ª ɔclō ſit iſta. de ente per accñs p̄ mō accipiendo non ꝓprie ſed cōiter. non pōt eſſe ſcīa vna vnitate ſpēi per ſe. hoc apparet ſilī rōne: qꝛ de tali non pōt accipi ꝓpriū mediū ad ipm demrandū niſi per ɔceptum alteri⁹: ꝛ ita nō ſcitᷓ niſi per accñs. ¶ 3ª ɔclō ſit iſta ꝙ de ente per accñs p̄mo mō accipiendo ꝓprie pōt eē ſcīa vna vnitate gn̄is primi vel remoti. hanc oñdo ſic. vni⁹ intelligibilis plēs paſſiōes ɔtinentis poteſt eſſe ſcīa vna vnitate gn̄is primi vel remoti. ſed ens per accñs p̄ mō. eſt hᷓ. ergo ꝛc̄. probatio minoris. nā tale ens eſt aliq̄ mō vnū intelligibile vnico actu intelligēdi. nō tñ ita ſimplici ꝛ per ſe vno actu ɔcipiēdi ɔcipitᷓ hō alb⁹ ſicut hō. tali ģ enti nat⁹ eſt corrñdere hit⁹ p ſe ex talib⁹ actib⁹ gn̄at⁹. lꝫ ille habit⁹ non ſit ita vnus ſicut ille qui eēt alteri⁹ ptis tm̄. tale gdē totū pōt multas paſſiones includere quas ſimul neutra ps per ſe includit. niſi rōne alteri⁹ ptis vt dcm̄ eſt ſupra. ģ habit⁹ ꝓpri⁹ iſtius toti⁹ v̄tualr̄ inclinat ad oēs iſtas paſſiones ſciendas de illo toto: q̄re oēs iſte ſcīe v̄tualr̄ ɔtinentᷓ in hītu qui eſt per ſe corrñdēs enti per accñs: ꝛ ita hn̄t vnitatē i gn̄e primo. lꝫ nō tantā ſicut illi qui includuntᷓ in habitu corrñdēte vni ɔceptui gditatiuo. ¶ Dices ꝙ linea viſualis nō eſt intellibilis aliq̄ vno actu ſed diuerſis. ex gb⁹ diuerſi habit⁹ relinquuntᷓ alter linee alter viſualitatis. quoꝝ vterqꝫ virtualr̄ inclinat ad ſpeculādū illa de ſuo ꝓprio obo: que in illo obo v̄tualr̄ includuntᷓ. vt ſic. ſicut nec vna ſcīa eſt de toto niſi per accñs. ſic nec vnus habit⁹ v̄tualr̄ includit illas ſcīas que ſunt de vna pte ꝛ alia. ¶ Contra qꝛ ſi ſic dicatᷓ nō video q̄lis vnitas poſſit aſſignari ſcīe ſubalterne. vt muſice vel pſpectiue niſi vnitas aggregationis. qđ videtᷓ incōueniens ꝛ pōt caueri ſi via ſuprapoſita de ſcīa vna gn̄e teneatᷓ.

Ad primum in oppoſitū dōm ꝙ ens per accñs pōt vno° accipi pro cōceptu queꝫ per ſe importat hoc qđ eſt ens per accñs. alio° pro illa re ſubſtrata cui ineſt ꝛ de qua denoiatiue pᷓdicatᷓ. 2° mō accipiēdo intelligēdū eſt dcm̄ Ari. nō p̄ mō. argumētū aūt nō ꝓcedit niſi p̄ mō accipiēdo. exēplū a ſilī. ſi oñdatᷓ ꝙ de infinito ꝛ de vacuo nō eſt ſcīa. hoc nō intelligitᷓ de ɔceptu importato. nā de infinito ꝛ de vacuo multa demrat Ar. 3° ꝛ 4°. phyſi. ſed intelligi pōt de illo ſubſtrato qđ intelligitᷓ denoiari a tali conceptu. ¶ Ad 2m pꝫ ex ſolutione qōnis q̄ño de ente per accñs p̄mo mō pōt eē ſcīa eo mō quo ibi expoſitū eſt. ꝛ alr̄ neq̄qꝫ auctas Ari. ad ꝓpoſitū facit. nā intelligit ſᷓm pᷓmam ꝛ ſcđam ɔ̄nem.

¶ Quod autē ſcīa non eſt accñtis palaꝫ. ſcīa nāqꝫ omnis: aut eſt eius quod ſemp: aut eius quod ſᷓm magis: ꝛc.

Querit Utrū poſſit eē ſcīa de ente per accñs 2° mō dcō. vr̄ ꝙ ſic. nā de q̄cūqꝫ pōt eē demrātio ꝛ ſcīa. qꝛ demrātio facit ſcire. ex p̄ poſte. ſed de ente per accñs ſecūdo mō. demrat Ar. hic aliq̄ ſicut pꝫ. ģ ꝛc̄. ¶ P̄. qđ hꝫ cām determinatā pōt per illaꝫ ſciri. ſed ens per accñs 2° mō. eſt hᷓ. ergo ꝛc̄. ꝓbatio mioris. qꝛ ſcđm phm hic in lr̄a tale ens per accñs ꝓuenit a cā nālī q̄ eſt vt in plurib⁹ ꝛ non a cā que eſt ad vtrūlibꝫ. ſꝫ cā nālis: eſt determiata cū ꝓducat ex neceſſitate. ꝛ per hoc diſtiguitᷓ a volūtate. ģ ens per accñs hꝫ cām determinatā. ¶ P̄. qcqđ venit a cā inuariabili eſt neceſſ. ꝛ per ɔ̄ns ſcibile. ſꝫ ens p accñs eſt hᷓ. ģ ꝛc̄. ma. ꝓbatᷓ. qꝛ nō vr̄ effect⁹ qñqꝫ euenire ꝛ qñqꝫ non niſi qꝛ cā qñqꝫ ſe hꝫ ſic vel alr̄ ad ipm qđ non videtᷓ poſſe eē ſine mutabilitate cāe. ſi ģ cā ſit immutabilis. ꝛ effect⁹ erit immutabilis ꝛ neceſſ⁹. ꝛ per ɔ̄ns ſcibile. ꝓbatio mi. qꝛ a p̄mo ente prouenit q̄libet effect⁹ poſitiuus ꝛ per ɔ̄ns ens per accñs licet reſpectu eius non ſit ens per accñs. p̄mū aūt ens eſt immutabile ex octauo phyſi. ¶ Contra Ariſto. hic in littera.

In iſta qōne p̄mo premittā aliquas diſtiſtinctiones. ſcđo oñdam aliq̄s ɔcluſiones. ¶ Quantum ad p̄mū ſupponēdo tres diſtinctiōes poſitas in pᷓcedēti que

ſtione: Sit iſta q̃rta diſtinctio. ſcia poteſt dupl̄r accipi. vno
mō. pro habitu ꝯnis ꝑut. ſ. eſt notitia habita per cām neceſ-
ſariā. alio modo accipit̄ pro q̃cū̄q; determinata notitia per
cām per ſe ꝫ non neceſſariā. ¶ Quinta diſtinctio ſit iſta. ꝙ
aliq̄d pōt ſciri dupl̄r vel abſolute vel reduplicatiue.

Quātū ad 2m ſit iſta ꝓma ꝯclō. de ente per accn̄s ſcōo
mō accepto. ſ. reduplicatiue. ſ. inq̄ztū ens per
accn̄s nō pōt eē ſcia. hoc apparet per rōnē Ariſt. q2 o ē illud
de quo eſt ſcia eſt ſemꝑ vl' vt frequēter. ſꝫ ens per accn̄s inq̄z-
tū per accn̄s nō eſt hꝰ. ḡ ⁊c̄. maior pꝫ. q2 ens per accn̄s 2o mō.
dr̄ in cōparatiōe ad aliā cāz ꝑter cuiꝰ itentionē euenit q̄nq;
non tn̄ ſemꝑ nec frequēter: ⁊ ideo vt ſic tale ens per accn̄s nō
eſt ſcibile. ¶ 2a ꝯclō ſit iſta. de ente per accn̄s ſcōo mō non re-
duplicatiue ſumpto ſed abſolute pōt eē ſcia. hāc oñdo ſic. oē
illud qd̄ hꝫ cām determinatā a qua euenit ſemꝑ vel frequē-
ter eſt ſcibile per illā cāz. ſed ens per accn̄s ſcōo mō. nō inq̄z-
tū ens per accn̄s. ſꝫ abſolute ſumptū ē hꝰ. ḡ ⁊c̄. ꝓbatio mino-
ris. ſꝫ. n. ex cōparatiōe ſolis ad ꝫodiacū nō poſſit ſciri ꝙ plu-
at ſub cane. q2 ſic nō habet̄ cā pluuie. tn̄ ex cōparatione alte-
riꝰ planete ad ſolē vel ad aliū planetā vel ad ſtellas fixas. vel
reſpcū lune ſic' eleuate in cōparationē multoꝝ ſimul. pn̄t ſci-
ri hec que ſunt cōcurrētia ⁊ ſunt cāe pluuie vt in plibꝰ. ⁊ ſic
ḡnalr̄ in alijs. nullū enim eſt ens per accn̄s reſpcū alicuiꝰ qd̄
nō ſit per ſe effectꝰ reſpectu alicuiꝰ alteriꝰ vel aliorꝫ ꝯcurrētiū.

Ad primum in oppoſitū rn̄ſum fuit in preceden-
ti q̄ōne diſtinguendo de ente per
accn̄s ſcōm ꝙ pōt accipi pro ꝯceptu quez iportat hoc qd̄ eſt
ens per accn̄s. vel pro re ſubſtrata de qua ille ꝯceptꝰ denoia-
tiue p̄dicat̄. ſcōo mō non eſt ſcia de ente qui accn̄s iq̄ztū per
accn̄s. ſed pōt eſſe ꝓmo mō de ente per accn̄s. ḡ ſcōo mō. qd̄
eſt ens caſuale ⁊ fortuitū ſi aliq̄d hic demonſtrat̄ ab Ariſto.
per rōnē caſualis ſciet̄ de illo ꝯceptu iportato. ¶ Ad 2m di-
cō ꝙ mi. eſt falſa. Ad ꝓbationē dōm ꝙ ꝫ tale ens proueniat
a cā nāli tamē q2 euenit preter eiꝰ intētionē ideo talis cā nō
eſt determinata nec vt in plibꝰ reſpcū talis effcūs. ſꝫ ſit deter-
minata vt frequenter reſpcū effectꝰ ꝓprij quē intēdit. ¶ Ad
3m dōm ꝙ ma. eſt vera de cā ꝓxima. mi. vō de cā remota. iō
argumentū non ꝯcludit q2 equocat. ¶ Sed ꝯtra. q2 ma. eſt
vera de cā remota. qd̄ ꝓbo ſic. nā ſi ꝓma cā neceſſario cāt me-
diate. a. neceſſario mouet ipm. a. ⁊. a. neceſſario motuꝫ nec̄io
mouet. b. ⁊ ſic vſq; ad proximā cām. cū poſterior nunq̄z mo-
ueat niſi mota a priori. Si ḡ ſola ꝓma cā ꝯcedat̄ mouens ne-
ceſſario. ſequitr̄ ꝙ oēs nec̄io mouebūt. ⁊ ſic ſtabit argumen-
tū. ¶ Alr̄ ḡ dōm ꝙ ma. eſt falſa. Ad ꝓbationē dico ꝙ cā vo-
luntaria ſine ſui mutatione pōt alr̄ ſe hre ad effectū per ſolā
mutationē alteriꝰ a quo effectꝰ depēdet: ita ꝙ ſolū ex pte effe-
ctꝰ ſit mutatio. agens aūt volūtariū per voluntatē antiq̄z eſt
cā effectꝰ noui. exemplū. ſi volo nūc me ſedere cras. tali volū-
tate exn̄te vniformi ſedebo cras. ita ꝙ eſt effectꝰ nouꝰ a volū-
tate antiq̄ non mutata. ſic dōm eſt de ꝓmo ente ꝙ ipm volū-
tate antiq̄ ⁊ eterna vult q̄cq̄d vult. ita ꝙ ab eiꝰ volūtate imu-
tabili eueniūt effectꝰ noui quotidie. Ariſt. ad oppoſitū intel-
lexit ſcōm ꝓmā ꝯcluſionem.

¶ Qm̄ aūt cōplio: ⁊ diuiſio eſt in mente ⁊ non in rebus: ꝙ aūt ita ens alterū ens a proprijs ⁊c.

Queritur Utrū ens veꝝ debeat ſe-
parari a ꝯſideratiōe me-
tha. videt̄ ꝙ non. nā metha. eſt ſcia ⁊ cōiſſi-
ma. ḡ maxime videt̄ eſſe circa ꝓmū obꝫ ſci-
bile ⁊ intelligibile. ſed primum obm̄ ſcibi-
le ⁊ intelligibile videt̄ eſſe veꝝ. ergo ⁊c̄. mi-
nor pꝫ q2 nō videt̄ aliq̄d poſſe poni niſi veꝝ quod conueni-
at omnibus intelligibilibus ſi ſit diſtinctum obiectum con-
tra obiecta aliaꝝ potentiaꝝ. ¶ Confirmat̄. q2 ſecūdo huiꝰ di-
cit̄ ꝙ vocari phī. vītatis ſciaꝫ recte ſe hꝫ. ⁊ logt̄ ibi de metha.
ergo ipſa erit de vō. ¶ P̄. vnūq̄dq; ſic ſe hꝫ ad eē ſic ſe hꝫ ad
veritatē ex 2o. huiꝰ. ḡ verū ꝯuertit̄ cū ente. ſed metha. ē de en-
te. ergo ⁊ de vō. ¶ P̄. ſi veꝝ excludit̄ a ꝯſideratiōe metha. h̄
nō eſt vt vr̄ niſi q2 dicit aliq̄d diminutū. ſꝫ h̄ eſt falſuꝫ nā q̄
diminuūt d̄ pfectiōe entis nō attribuunt̄ ꝓ enti. vt pꝫ de cā-
to ⁊ finito ⁊ hꝰ. ſꝫ veꝝ attribuit̄ deo i ſūmo: vn̄ dr̄ 2o huius
ꝙ principia ſempiternoꝝ nec̄e ē ſemꝑ eē veriſſima. ḡ veruꝫ
non debet excludi a conſideratione metha. ¶ Contra. phi-
loſophus hic in littera.

In iſta q̄ōne ꝓmo ꝑtractabo opinionē vnā. ſcōo rn̄-
debo aliter ad q̄ōnē. ¶ Quātū ad ꝓmū ē vna
opinio q̄ ponit duo ꝓmū ē ꝙ veꝝ eſt primū obm̄ intellectꝰ:
qd̄ ꝓbat ſic. obm̄ potētie propriū determiat̄ ad potētiā cuiꝰ
eſt obiectū. ſed veꝝ ē hꝰ reſpectu itellectꝰ. ergo veꝝ ē obꝫ pri-
muꝫ intellectꝰ. maior pꝫ. q2 obiectū appetitꝰ vt bonum d̄ter-
minat ens ad appetitū ḡa ſili videt̄ in alijs potentijs. puta
de intellectu ꝙ obm̄ intellectꝰ determinat ens ad intellectū.
minor declarat̄ q2 ꝑter ens nō videt̄ aliud determinās ipm
ad intellectū niſi veꝝ q2 ens vt ens de ſe eſt indifferēs ad ſen-
ſibile ⁊ intelligibile. ¶ Secūdū dicūt ꝙ ens veꝝ nō ē de cōſi-
deratōe metha. qd̄ ꝓbat̄ vno dcō ſic. nullū diſtrahēs ⁊ dimi-
nutū ē de ꝯſideratiōe metha. cū metha. ſit maxīa ſcia. ſꝫ ens
verum eſt huiuſmodi. ḡ ⁊c̄. probatio minoris. q2 cū itellectꝰ
tēdat i obm̄ inq̄ztū in itellectu ē: ſequit̄ qd̄ veꝝ cū ſit obꝫ itel-
lectꝰ dicet rōnem entis in intellectu: ⁊ ideo rōnē entis dimi-
nuti ⁊ diſtracti. nam eē in itellectu diminuit ab ente ⁊ abſtra-
hit. ¶ Cōtra ꝓmū dcm̄ arguit̄ ſic: ꝓmū obm̄ potētie ſm̄ ſuaꝫ
rōnē formalē ē ꝑus ſimplr̄ ipa potētia vel ſaltē actu potētie.
ſꝫ veꝝ cū hꝫ te dicat rōnē entis i intellectu nō ē nālr̄ priꝰ ipo
acto. nā nō cōtingit cognoſcere ſeu itelligere rōnē entis in in-
tellectu vt cogniti. niſi intelligēdo actū itelligēdi ꝑ quē ſic eſt
in itellectu. ḡ ens veꝝ ſcōm te nō ē ꝓmū obm̄ itellectꝰ. ¶ P̄.
illud nō eſt primū obm̄ itellectꝰ qd̄ nō itelligit̄ actu directo
ſed reflexo tn̄. ſed veꝝ ſm̄ te ē hꝰ. ḡ ⁊c̄. maior pꝫ. q2 actus di-
rectus ꝑcedit nālr̄ actū reflexū. cum ḡ in q̄libꝫ actu iueniat̄
formalis rō obi. ipoſſe eſt illud qd̄ cogſcit̄ nn̄ actu reflexo eē
ꝓmū obm̄ potētie. minor pꝫ. q2 ſcōm te veꝝ itelligit̄ ſic rō in-
telligibilis q̄ hꝫ itelligi pluſq̄z obiectum. puta ſi lapis fuerit
intellectꝰ reflectendo ſuꝑ rōnē obiecti. ¶ P̄. etiā dr̄ ꝯtra ſecū-
dum. ipoſſe eſt obiectū habitus excedere obiectū potētie cu-
ius eſt habitꝰ. ſed obꝫ metha. eſt ens. ergo cū rō entis ſit ꝑor
rōe veri: ipſe eſt ꝙ veꝝ ſit ꝓmū obm̄ itellectus alioquin ali-
q̄d eſſet ſubm̄ metha. qd̄ nō hꝫ rōnem intelligibilis inq̄ztū
tale. ¶ P̄. illud qd̄ ſcōm ꝓpriā rōnē pōt intelligi nō inq̄ztū
includit aliud ita eſt ꝑ ſe intelligibile ſic illud aliud. ⁊ ꝑ ꝯn̄s
eque erit ꝓmū obm̄ intellectus. ſed bonū inq̄ztū diſtinguit̄
contra veꝝ ⁊ vt non includit eius rōnem. ita eſt per ſe intel-
ligibile ſm̄ ſuam propriaꝫ rōnē. ſic econuerſo veꝝ inq̄ztum
veruꝫ nō includit bonum. ergo bonum eque erit primum
obiectū intellectus ſicut veꝝ. qd̄ eſt ꝯtra te ⁊ contra veritatē
quia tunc vnius potentie eſſent duo obiecta prima. proba-
tio mi. tum quia intellectus intelligens differētias boni in-
q̄ztuꝫ bonū ⁊ veri inq̄ztū veꝝ cognoſcit eq̄ pfecte ex vtraq;
parte. ergo etiā cognoſcit extrema. cum hec differentia non
ꝯueniat bono niſi ſm̄ ꝓpriaꝫ rōneꝫ ⁊ vt differt a vero tum
quia ſi nō intelligeret̄ bonū nec aliq̄d aliud niſi vt include-
ret verū: ſequit̄ ꝙ nec bonū. nec quiditas rei intelligeret̄ niſi
per accidens. cum per accidens includit verū. Et ita intelli-
gitur per accidens ⁊ nō ſimpliciter. ſic coruſcus nō cogno-
ſcitur ſimplr̄ ſi cognoſcit̄ inq̄ztū veniens. ¶ Propter iſtas
rōnes ꝯcedēdū eſt. ꝙ primū obiectū itellectus nō poteſt eē ali-
q̄d niſi formalr̄ vel ſaltem realr̄ ⁊ eſſentialr̄ includat̄ i quo-
cunq; per ſe intelligibili. ſic obiectū viſus non eſt niſi quod
eſſētialiter includit̄ in quolibet per ſe viſibili. puta lux vel
color. cum autem vnum quodq; ens ſit per ſe intelligibile. ⁊
nihil poſſit in quocunq; ente ſic includi niſi ens. ſequitur ꝙ
primum obm̄ intellectus eſt ens. vn̄ Auic. primo metha. ca-
plo quinto. dicit ꝙ ens prima impreſſione imprimit̄ in ani-

ma.oēs aūt in rōnes trāſcēdētes que ſunt paſſiones entis.
puta verꝫ.bonū ⁊c̄.ſunt poſteriores ꝑmo obto:⁊ qͥlibet eaꝝ
eſt eq̄ ꝑ ſe itelligibilis.nec vna hꝫ magis rōnē obti itell'ꝰ q̄ꝫ
alia.¶ Jmprobatio ſcd̄i dicti pꝫ ex iprobatiōe ꝑmi.qꝛ ex eo
ſeq̄t qꝛ ſupponit illō.¶ Nec rō ꝓ ꝑ̊ dicto cogit.naꝫ ſicut fuit
dictū in ꝑ̊ libro.poᵃʳ aīe q̄dam ſunt diſperate:⁊ taliū ſunt
obiecta ſimpl'r diuerſa.q̄dā ſunt ſubordinate queadmodū
ſe hn̄t oēs poᵉ ſenſitiue reſpectu itell'ꝰ.⁊ taliū ſunt ſil'r obta
ſubordinata.vt ſicut poᵃ eſt ſub poᵃ:ita obm ſub obo.obm
ergo intell'ꝰ eſt cōiſſimū ⁊ abſtractiſſimū ⁊ iſta abſtractio ⁊
cōitas eſt determinatio talis obti.nec opꝫ ꝙ determinet ꝑ
aliqd poſteriꝰ ente.Supponit ēt rō vt credo vnū falſum.ſ.
ꝙ bonū determinet obm appetitꝰ qꝛ ſicut ens ſub rōne en-
tis eſt ꝑmū obiectū intell'ꝰ:ita ꝙ volūtatis de quo alias.

Quantum ad 2ᵐ ꝑmo ꝑmittā aliquas diſtin-
ctiones.2° addam aliquas cōcluſio-
nes.¶ De ꝑmo ſit iſta ꝑma diſtinctio.ꝙ veritas eſt duplex
quedā eſt in rebus.q̄dā in itellectu.¶ 2ᵃ diſtinctio ſit iſta ꝙ
veritas in rebus ſumit dupl'r.vnoᵒ abſolute ſcd̄m reꝫ.alio
mō per cōparationē ad itelligentē ⁊ cognoſcētē.ꝑmo mō ſu-
mit tripl'r.vno mō.vt dicit abſolute ꝯformitatē ꝓducti ad
ꝓducens.alio modo vt dicit determinate ꝯformitateꝫ pro-
ducti ad producens.ſm imitationē.tertio mō.vt ſupra iſtā
imitationē addit adequationem.ꝑmus modus iſtoꝝ triuꝫ
licet videat eſſe cōis ſcd̄o ⁊ tertio inde ſi nomē imponat ad
ſignificandū q̄dcūq; iſtoꝝ triū ſm ꝓpriā rōnē eſſet equocū.
Scd̄s modus inuenit in creatura que imitat exēplar diui-
nuꝫ vel creatū.qꝛ illi a quo ꝓducit aſſimilat aliquo modo.
Tertius inuenit in filio dei qui eſt veritas in qua eſt ſum-
ma ſilitudo ad ꝑmū ꝓducēs ſm Aug.hec eſt ꝯformitas cū
adequatione.¶ Scd̄o aūt mō principali.ſ.vt eſt veritas in
rebꝰ ꝑ cōparationeꝫ ad intell'm dr̄ res vera tripl'r.vno mō.
inq̄ꝫtū eſt de ſe manifeſtatiua ſui cuicūq; itellectui potenti
manifeſtationē cognoſcere.alio mō.qꝛ eſt aſſil'atiua itell'ꝰ ſi-
bi aſſil'abilis:puta mediāte actu vel aliq̄ ſpē.q̄lis nō eſt niſi
intell'ꝰ creatꝰ.alio mō.qꝛ facta manifeſtatione vel aſſil'atio-
ne.res eſt in itellectu ſicut cognitum in cognoſcēte.¶ Et eſt
ſciēdū ꝙ iſte ſcd̄s ternariꝰ diſtinguit a ꝑmo.qꝛ habitudo ad
ꝓducentē ⁊ ad intelligentē alia ⁊ alia eſt.lꝫ q̄nq; idē ſit intel-
ligēs ⁊ ꝓducēs.pn̄t.n.ſepari nā ſi per impoſ'e deꝰ eēt ꝓducēs
alicuiꝰ ꝯſil'is ⁊ equalis ſm imitationē ⁊ nō eēt itelligēs.eēt
primꝰ modus triplicꝰ ſine ſcd̄o.ſil'r ecōuerſo.ſi eēt alꝰ.deus
intelligēs creaturas ⁊ nō ꝓducēs.q̄ſo ēt diſtinguant ptes
vtriuſq; ternariꝫ inter ſe pꝫ ītuenti.¶ 3ᵃ diſtinctio ſit iſta ꝙ
veritas in itellectu eſt duplex ſm eiꝰ duplicē oꝑationē.qua-
rū vtraq; natꝰ eſt itell'ꝰ ꝯformari obto vt mēſuratū mēſure
ex 5° huiꝰ.capl'o de ad aliqd.vna veritas dr̄ incōplexa.alia
cōplexa.eſt aūt iter iſtas veritates dr̄ia vna.qꝛ veritati incō-
plexe nō opponit falſitas.ſed ignorātia tm̄.⁊ ſic itelligit il-
lud tertij de aīa ꝙ intell'ꝰ circa qd̄ qd eſt ſemꝑ eſt verꝰ.ſicut
ſenſus circa ꝓpriū obm.⁊ intelligēdū eſt ꝑciſe circa ꝯceptuꝫ
ſimpl'r ſimplicē.qꝛ circa ꝯceptū nō ſimpl'r ſimplicem.lꝫ nō
poſſit eē formal'r falſus.tn̄ pōt eē virtual'r falſus.appꝛhēden-
do aliqd ſub determinatiōe ſibi nō ꝯueniēte.vn̄ q̄nto huiꝰ
capl'o de falſo dr̄.ꝙ eſt aliq̄ rō in ſe falſa nō ſoluꝫ de aliquo
falſa.⁊ tn̄ iſta rō in ſe falſa eſt intelligibilis ſimplici appꝛhen-
ſione.lꝫ ipſa nō exprimat aliqd̄ qd niſi forte qd noīs.ſecūde
aūt veritati.ſ.cōplexe opponit ignorātia priuatiue ⁊ falſi-
tas ꝯrie.qn̄.ſ.vniunt que in re non ſunt vnita.¶ 2ᵃ dr̄ia eſt
in mō eſſendi veritatis in hac operatione ⁊ illa.lꝫ.n.in vtraq;
oꝑatione itell'ꝰ ſit ꝓprie veritas ꝑma tn̄ nō eſt ibi obtiue:ſꝫ
formal'r.ſcd̄a aūt eſt ibi formal'r ⁊ obtiue.neutra.n.eſt in itel-
lectu obtiue niſi reflectēte ſe ſup actū ſuū cōparādo illuꝫ ad
obm.que reflexio.ſ.in cognoſcēdo ꝙ actus talis eſt ſil'is vel
diſſil'is obto nō eſt niſi in cōpōne ⁊ diuiſione.¶ Ad cuius
maiorē euidentiā eſt notandū ꝙ veritas incōplexa eſt habi-
tudo ꝯformitatis ⁊ ſilitudinis actꝰ ſimplicis ad obm ſim-
plex intelligibile.veritas aūt cōplexa ad obm cōplexū.veri-
tas prima obtiue ⁊ formal'r eſt in actu ſimplici.ſcd̄a vero in
actu cōplexo que eſt cōpoſitio ⁊ diuiſio.neutra āt eſt in itel-
lectu obtiue niſi in itellectu ſe reflectēte ſup actū ſuū.⁊ cōpa-
rante ipm ad obm:vtruꝫ ſit ſibi ſimilis ⁊ ꝯformis vel nō.⁊
tūc cognoſcit iſtaꝫ ꝯformitatē ⁊ ſimilitudinē que eſt forma-
liter ipſa veritas.hec autem reflexio ⁊ cōparatio nō eſt ſine
compoſitione ⁊ diuiſione.quare ſequit ꝙ in ſola operatio-
ne complexa eſt veritas obiectiue.

Dubium tū eſt vtrum hec veritas ⁊ illa ſit relatio
realis vel rōnis.¶ De veritate incōple-
xa dc̄m ꝙ cū ſit de tertio mō relatiuoꝝ ꝙ ſit realis ex parte
operationis.qꝛ opatio iſta eēntial'r depēdet ex obto vt men-
ſuratū ad meſurā.ſꝫ eſt rōnis ex pte obti.tn̄.qꝛ obm vt ſic hꝫ
eē diminutū.nam eē cognitū diſtrahit ab ente.tuꝫ.qꝛ obm
eſt mēſura quare nō depēdet eēntial'r ab opatiōe mēſurata.
¶ De veritate cōplexa dc̄m eſt eodem mō.ſi ipſa ſit illa con-
formitas opationis ad obm vt ꝑdictū eſt.ſi aūt vt qdā dn̄t
veritas cōplexa ſit ꝯformitas inter partes obti.puta iter pre-
dicatū ⁊ ſbm tūc vtrūq; erit relatio rōnis.qꝛ extrema vt ſic
ſunt entia rōnis ſup quoꝝ habitudinē fundat iſta ꝯformi-
tas que eſt veritas formaliter.¶ Si auteꝫ detur vtraq; opi-
nio.reſpondendū eſt ſicut patet ex predictis.

De ſcd̄o principali ſit iſta ꝑma ꝯcl'o.veritas in itellectu
ſcd̄m opationē cōplexā nō eſt de ꝯſideratōe metha.
rō huiꝰ eſt.qꝛ talis veritas vel eſt relatio realis vel ſoluꝫ rō-
nis ſcd̄m duas opiniones.ſi eſt realis ptinet ad ꝯſideratio-
nem libri de aīa.vbi agit de potētijs aīe.ex nā.n.actꝰ intell'ꝰ
cognoſcit q̄ſo eſt fundamētū talis relationis.¶ Si eſt rela-
tio rōnis ſcd̄m aliā opinionē.tūc ptinet ad ꝯſiderationē lo-
gici.cuiꝰ eſt ꝯſiderare verꝫ ⁊ falſum.poſ'e ⁊ impoſ'e.⁊ oēs alios
modos cōpoſitionis.ſil'r dc̄m eſt de veritate incōplexa itel-
lectus.¶ 2ᵃ ꝯcl'o ſit iſta.veritas in rebꝰ ꝑmo mō ſumpta.ſ.
per cōparationem ad ꝓducentē ptinet ad cōſiderationem
metha.hanc oſtēdo ſic.illud reale verꝫ quod nō ꝯbit ens ad
q̄ꝫtum nec ad motum:ptinet ad ꝯſiderationem metha.ſed
verū reale dictū iſto mō eſt hm̄ꝰ.ergo ⁊c̄.ꝓbatio minoris.qꝛ
vt pꝫ ex ꝑdictis tale verꝫ iuenit in diuinis vbi nec eſt motꝰ
nec q̄ꝫtitas.¶ 3ᵃ ꝯcluſio ſit iſta.verum reale ſumptū per cō-
parationem ad cognoſcentem ꝑmo mō iſtoꝝ trium ptinet
ad ꝯſiderationem metha.ꝓbatio huius.nam tale verū con-
uertit cū ente.ergo ptinet ad metha.ſicut ⁊ ens cuꝫ quo cō-
uertit.añs pꝫ.qꝛ oē ens q̄ꝫtuꝫ eſt de ſe eſt manifeſtatiuū ſui
cuicūq; itellectui potēti cognoſcere ipm.¶ 4ᵃ concluſio ſit
iſta.verū reale ſumptū per cōparationē ad cognoſcētē ſcd̄o
⁊ tertio mō iſtoꝝ triū nō ptinet ad ꝯſiderationē metha.ra-
tio pro ſcd̄o mō eſt qꝛ tale verꝫ nō ꝯuertit cum ente.pꝫ.nam
ꝯtrahit ad actū determinatū vt pꝫ.ergo non ptinet ad me-
tha.qui determinat de ente.¶ Rn̄ſio pro tertio modo eſt
qꝛ tale ens eſt verū diminutū ꝯtractū ad ens logicū vn̄ om-
nes ſcd̄e intentiones de tali ente ꝑdicant ⁊ ideo ꝓprie vt ſic
excludit a metha.ꝯuertit tn̄ cum ente aliqual'r.qꝛ logicus
ꝯſiderat omnia aliqual'r vt metha.ſed modus conſidera-
tionis eſt alius.ſ.per quid reale ⁊ per intentionē ſecūdam.
ſicut etiaꝫ eſt ꝯuertibilitas entis ſimpl'r ⁊ diminuti.qꝛ neu-
trū alterum excedit in cōitate.nam qcq̄d eſt ſimpl'r ens pōt
eē ens diminutū:q̄ꝛ enꝰ oē ens pōt eē cognitū aut itellectū.

Ad argumenta in oppoſitū lꝫ ꝑmū ſuppo-
nit falſum in minori vt pꝫ
ex ꝑmo articulo:pōt tn̄ rn̄deri ad oia ſimul ꝙ nullū eſt cō-
tra dicta.arguit enim de vero reali mō ꝑexpoſito.dictū aūt
phi precise excludit a ꝯſideratione metha.verum in intelle-
ctu cōplexo qd̄ eſt in cōpoſitiōe ⁊ diuiſione.ſicut expreſſe pꝫ
in littera eius.¶ Cōtra.a quo non excluditur conſideratio
cauſe nec effectus.ſed illa veritas in itellectu eſt effectus enti-
tatis realis.iuxta illud in predicamentis in eo ꝙ res eſt
vel nō eſt dr̄ oro vera vel falſa.¶ Rn̄deo.maior eſt vera de
cauſa totali.non ſic eſt in propoſito.nam veritas triplex ex-
cluſa omnino a metha.dependet ab itellectu.ita ꝙ res ex ſe-

non eſt ſufficiens cauſa alicuius iſtoꝝ.ſ3 ad illã requiraẜ vt ꝓbat auctoritas allegata:ita ꝙ licet in eo:nõ dicit cãm ꝑciſaꝫ veritatis in intellectu.ſed requirit intellectũ cõponẽtẽ predicatũ cum ſbto. ¶ Et hec de ſexto metaphiſice.

¶ Nihil.n.ipſoꝝ eſt:nec ſcõm ſe aptuꝫ natum:nec ſeparari poſſe ſubſtantia.

Irca librum ſeptimũ. ¶ Queritur. Utruꝫ inherẽtia ſit de eẽntia accñtis.vr̃ ꝙ nõ.naꝫ eẽntia paſſionis ꝑcognoſcit̃ in demõſtratiõe cũ ſit mediũ in demr̃atiõe vt dr̃.2.poſte.ſ3 inherẽtia eiꝰ nõ ꝑcognoſcit̃ ſ3 ꝯcludit̃ in demr̃atiõe.ḡ inherẽtia nõ eſt de eẽntia paſſionis. ¶ P̃.ſi ſic.ergo dicẽdo accñs iherẽs.puta albedo iherẽs:eẽt nugatio.ꝯña eſt falſum.ḡ ⁊ añs.ꝓbatio ꝯñtie.qꝛ addere aliqd ei de cuiꝰ eẽntia eſt:eſt nugatio. ¶ Cõtra.qꝛ ſi nõ.ḡ iherẽtia alia dĩna ab accñte vel eẽt ſba vel accidẽs.nõ ſba.p3.nec accñs vt videẜ qꝛ tũc inhereret.⁊ ſic eiꝰ eẽt aliqua inherẽtia dĩna.⁊ ſic in ĩfinitũ. ¶ Cõfirmaẜ.qꝛ ſecũdũ boetiũ accidẽtis eſſe eſt in eſſe.

In iſta qõne ꝑmo ꝑmittã aliq̃s diſtinctiões ſcðo oſtẽdã aliq̃s ꝯnes. ¶ Quãtũ ad ꝑm ſit iſta pª diſtinctio ꝙ cũ h̃ nomẽ accñs ſit nomen ꝯcretũ.põt dupl'r ſumi ſicut qðlibet nomẽ ꝯcretũ.vnoº pro per ſe ſignificato noĩs q eſt ꝯceptus quẽ accñs nãl'r iportat q eſt ipſa accñtalitas ſiue ipſa accñtia qð vr̃ ſinonõ cũ h̃ qð dr̃ iherẽtia.alioº põt ſumi ꝓ illo ſubſtrato qð denoiat h̃ ꝯcretũ accñs.qð eſt aliqð ens decẽ ꝑdicamẽtoꝝ ſiue ſit abſolutũ ſiue reſpectiuuꝫ.puta q̃ntitas vel q̃litas vel relatio ⁊c̃. ¶ 2ª diſtinctio ſit iſta.ꝙ iherẽtia eſt duplex.ſ.actualis ⁊ aptitudinalis.actualis eſt ipſa vnio accidẽtis exiſtẽtis in ipſo ſbto exñte vt qdã actꝰ ⁊ ꝑfectio.cũ potẽtiali ꝑfectibili. Inherẽtia aũt aptitudinalis eſt ipſa dependẽtia ſiue eẽntialis ordo accñtis ſm ſuã qditatẽ ad ſbm ſ3 ſuã qditatẽ.differũt ãt hec iherẽtia ⁊ illa.nã que eſt actualis circũſcribiẜ a demõſtratiõe.demõſtratio.n.abſtrahit ab exiſtẽtis ⁊ ꝯñtibꝰ rem in q̃ñtũ exiſtit.alioqn nõ eẽt necioꝝ.2ª autẽ inherẽtia.ſ.aptitudinalis que eſt paſſiõis ad ſbm demonſtraẜ.ex quo p3 ꝙ illa ſcða eſt alia a ꝑma.nã iſta ꝑma eſt exiſtẽtia vel ꝯditio ꝓpe exñtie.vñ pª nõ ſemp ieſt accñti.2ª võ ſemp ieſt ſiue ſbto exñte ſiue nõ exñte. ¶ 3ª diſtinctio ſit iſta.ꝙ aliud eſt aliqd eẽ de eẽntia alicuiꝰ puta.a.⁊ eẽ eẽntial'r vel real'r idẽ ipſi.a.ꝑmũ qdẽ iſert ſcðm:ſ3 nõ ecõuerſo.qꝛ de eſſentia ꝑciſe eſt illud qð icludiẜ in ꝯceptu qditatiuo.a.⁊ iõ poniẜ in rõne eiꝰ qditatiua nõ vt additũ ſicut aial eſt de eẽntia hoĩs.põt aũt aliqd eẽ idẽ real'r ⁊ eẽntial'r alcui:ſ3 ſit extra eiꝰ ꝯceptũ formalẽ ⁊ qditatiuũ.puta vnitas ⁊ v̾itas ⁊c̃.que ſunt paſſiões entis.hec.n.ſunt extra ꝯceptũ formalẽ entis.⁊ tñ nõ dñt aliã rem ab ente.vt ꝓbatũ fuit q̃rto huiꝰ.ꝑma eſt idẽtitas formalis.2ª eſt identitas realis ⁊ eſſentialis.

Quantũ ad 2m ſit iſta ꝑma ꝯcluſio.neutra iherentia eſt de eẽntis accñtis 2ºº ſumpti.ſ.accipiẽdo accñs ꝓ eo qð hoc noĩe denoiaẜ.⁊ hoc ſiue ſit accidẽs abſolutũ ſiue reſpectiuũ.hãc oſtẽdo.ꝑmo q̃ñtũ ad ꝑmã partem: ſpãl'r ſic.nullus reſpectꝰ eſt de eẽntia abſoluti.ſ3 vtraq3 inherẽtia eſt formal'r reſpectꝰ.ergo ⁊c̃. ma.p3.qꝛ al'r oĩa eẽnt formal'r ad aliqd.qð tanq3 incõueniens cõcludit ꝑhs.4º.huiꝰ.ꝯtra opponẽtes de veritate apparentiũ. ¶ P̃.q̃ñtũ ad ſcðam partẽ arguiẜ ſic.qꝛ fundamentũ reſpectꝰ eſt aliqd preter reſpectũ.qꝛ nihil fundat ſeipm.vñ ſcðm Augu.li.de tri.omne qð relatiue dr̃ eſt aliqd ꝑter relationeꝫ.ergo inherẽtia nõ eſt de eẽntia accñtis 2º.mõ ſumpti in quo fundaẜ. ¶ P̃.ſi ſic.ergo q̃ntitas qualitas ⁊ relatio.⁊ ſic de alijs.nõ erũt gñaliſſima.ꝯñs eſt falſuꝫ.ergo ⁊ añs.ꝓbatio ꝯñle.qꝛ inherentia videẜ eẽ eiuſdẽ rõnis in q̃ntitate q̃litate ⁊ alijs accñtibus.ergo ſi eſt de eẽ vtriuſq3 põt ab vtroq3 abſtrahi ꝯceptꝰ cõis dictus in qd de eis.iferioꝛ qdem ꝯceptu entis ⁊ ſupioꝛ eis oĩa talia eſt ꝯceptus gñis.⁊ ita q̃ntitas ⁊ qualitas ⁊c̃.nõ erũt gñaliſſima.qꝛ hñent aliqd ſupra ſe ventens genus.pͥma rõ ꝓbat pro accidẽte abſoluto.due alie pro vtroq3. ¶ 2ª ꝯcluſio ſit iſta.inherẽtia 2ª.ſ.aptitudinalis eſt ideꝫ real'r vel eẽntial'r accñti 2º.mõ ſumpto ſiue ſit abſolutũ ſiue reſpectiuum.hãc oſtẽdo ſic:qꝛ nulla aptitudo nãlis alicuius diſtinguiẜ real'r ab illo ente cuiꝰ eſt aptitudo.ſ3 inherẽtia aptitudinalis eſt q̃dam aptitudo nãlis talis accidentis.ergo ⁊c̃. ¶ P̃.paſſiones entis dicte de inferioꝛibꝰ nõ dicũt aliud realiter ab ente in eis.ſ3 eẽ in ſe ens ⁊ eẽ inherẽs ſunt q̃dã paſſiones entis dicte de iferioꝛibꝰ.ſ.de ſba ⁊ accñte.ergo nec eẽ in ſe ens dicit aliud a ſba:nec eẽ iherẽs aliud ab accñte.ꝓbatur minoꝛ qꝛ eẽ in ſe ⁊ eẽ inherẽs ꝓ eodẽ accipio ſicut eẽ ꝑus ⁊ poſterius.ꝑus aũt ⁊ poſterius diuidunt ens vt paſſiones. ¶ 3ª ꝯcluſio ſit iſta.inherẽtia actualis nõ eſt idẽ real'r accidẽti ſcðo mõ ſumpto.qð eſt abſolutũ.nec per ꝯñs eſt de eẽntia eius.hãc oſtẽdo ſic.ipoſſe eſt ꝙ idẽ real'r maneat ⁊ corrũpaẜ.alias eẽt ⁊ nõ eẽt ſimul.qð eſt oppoſitũ ꝑmo ꝑnº.ſed manente ⁊ exiſtẽte accñte abſoluto nõ manet inherẽtis actualis.ergo ⁊c̃.minoꝛ p3 in ſacramẽto eucharıſtie.vbi accidentia ſepata erũt ſine iherẽtia actuali.alias ſi illa maneret:maneret ſba panis.qð eſt falſum. ¶ S3 ꝯtra iſtã tertiã ꝯnẽ ſpãliter iſtaẜ multipl'r.ꝑmo ſic.illud quo accñs eſt formal'r ens:eſt ſibi real'r idẽ.ſ3 accñs eſt formal'r ens ꝑ iherẽtiã ad ſbm.ḡ talis inherẽtia eſt ſibi idẽ real'r ⁊ eẽntial'r.ꝓbatio mi.qꝛ hic in lr̃a dr̃ ꝙ accñtia ſunt entia in eo ꝙ ſunt tal'r entis.ḡ formalis rõ entitatis in accñte eſt iherere real'r enti.i.ſbe. ¶ Cõfirmaẜ.qꝛ quarto huiꝰ dr̃ ꝙ ens dr̃ de ſba ⁊ accñte ſicut ſanuꝫ de ſanitate in aiali ⁊ in vrina.ſed nihil formal'r dicit ſanum de vrina niſi habitudinẽ ad aial ſanũ.ergo nec ens dictũ de accñte dicit aliqd niſi habitudinẽ ad ſbam.ergo accidens nõ erit ens formal'r niſi per inherẽtiã ad ſbm. ¶ P̃.ſi inherẽtia nõ eſt de eẽntia accñtis eſt aliud ⁊ inheret ipſi accidenti.qꝛ accñs dr̃ inherẽs formal'r.q̃riẜ ergo de iſta iherẽtia ſcða qua pª iherẽtia iheret accñti.aut ipa eſt eadẽ ipſi accñti.vel ꝑme iherẽtie.aut eſt aliud. Si eſt eadẽ pari rõne ſtandũ fuit in pª.ſi eſt aliud erit ꝓceſſus in ĩfinitũ. ¶ P̃.reſpectꝰ accñtis ad ſbm nõ eſt minꝰ idẽ accñti q3 reſpectꝰ creature ad deũ eſt idẽ creature.ſ3 ille eſt idẽ creature.ꝓut nũc ſuppono.ergo reſpectus accidẽtis ad ſbam qui eſt inherẽtia eſt idẽ real'r accidẽti.maioꝛ p3.qꝛ creatura nõ diffiniẜ per ipſam eẽntiã diuinã additã in ſua diffõne.qꝛ tũc nihil hñet diffõnẽ in ſuo gñe cũ deꝰ ſit extra genꝰ.accñs aũt pp ſuũ reſpectum ad ſbm nec̃io diffiniẜ per ſbm.vt dr̃ iſra in hoc codẽ ſeptimo.ergo ille reſpectꝰ accñtis ad ſbam nõ minꝰ eſt idẽ ſibi q3 reſpectꝰ creature ad deũ. ¶ P̃.ſi iſte reſpectꝰ accñtis ad ſbaꝫ eẽt aliud ab accñte.ergo eẽt poſterioꝛ accñte.ꝯñs eſt falſum.ḡ ⁊ añs.ꝯñtia p3.qꝛ reſpectus eſt poſterioꝛ fundamẽto.falſitas ꝯñtis ꝓbaẜ.tñ.qꝛ accñs nõ reqrit ſbm niſi pp ip3 reſpectũ quẽ h3 ad ipm.ſed ſi ille reſpectꝰ eſt poſterioꝛ põt accñs manere illo reſpectu circũſcripto.⁊ per ꝯñs põt nõ depẽdere ad ſbm.qð eſt falſum.mı.tñ.qꝛ ſi accñs eſt prius illo reſpectu.ergo põt cõplete ꝯcipi ſine illo reſpectu.⁊ per ꝯña cõplete diffiniri ſicut prius ſine poſteriori.ſed nõ reqrit ſbm niſi pp reſpectuꝫ quẽ h3 ad ipm.ḡ põt diffiniri ſine ſbto.quod eſt ꝯtra ꝑhm.in hoc ſeptimo. ¶ P̃.ſi inherentia eſt aliud ⁊ poſterioꝛ accidente ſaltem videẜ eẽ ꝓpria eius paſſio qꝛ nihil videẜ mediatiuo inherere accidenti q3 habitudo ad ſbm.ſ3 ſbm per ſe eẽ ſine propria paſſione includit ꝯdictionẽ.ergo impoſſibile eſt accidens eẽ ſine ꝓpria inherẽtia.⁊ per cõſequens nõ differũt real'r ꝓbatio mino.qꝛ alioquin nulla cõcluſio eẽt ſimpl'r ſcibilis.qꝛ queaĩq3 concluſio probat paſſionem de ſubiecto.ſi aũt prima paſſio poſſet ſeparari a ſbto nulla

talia ꝯclusio eēt simplr necia: ſed contingēs: nec per ꝯn̄s ſcibilis. ¶ Rn̄deo tenēdo dictas ꝯnes dicēdo ꝙ neutra inherentia qua accidēs inheret ſbto eſt de eēntia accidētis. puta albedinis. ⁊ lꝫ inherētia aptitudinalis ſit idē realr accn̄ti. tn̄ inherentia actualis diſtinguit realiter.

Ad primū data malo. dico ꝙ minor eſt falſa. cuꝫ pbat per Ariſto. hic in lr̄a dico ꝙ probatio peccat ex equocatione hui⁹ vocabuli in eo ꝙ. non. n. ſemp in eo ꝙ eſt nota cauſe formalis illius qḋ pcedit. naꝫ vt dr̄. 5°. hui⁹. caplo de ſcḋm ꝙ. vel in eo ꝙ. quotiens dr̄ cā totiens dr̄ in eo ꝙ vel ſm ꝙ ipm. ergo in eo ꝙ. pōt eē nota cuiuſcūqꝫ cāe illi⁹ qḋ pcedit. ⁊ iō cū ſuba vt pdictū eſt exponēdo lr̄am ſit aliq̄ cā accn̄tis lꝫ nō de eēntia ei⁹. iō accn̄s eſt ens in eo ꝙ eſt talr̄ entis. i. talis cauſe ⁊ in tali ordine cāndi. nec tn̄ illa habitudo ad q̄ꝫcūqꝫ cām eſt ena formale vel eēntiale in cāto. qꝛ tūc nullū cātū eēt formalr abſolutum. ¶ Ad ꝯfirmationē de quarto hui⁹. dōm ꝙ ſicut iam dictū fuit ibideꝫ ꝙ illud ſile nō currit ſup q̄tuor pedes. dictū. n. eſt ꝙ in exemplis eſt ꝯſiderare ſile ⁊ diſſile. nam qḋ in oibus eſt ſile idem vtiqꝫ eſt ⁊ nō. exēplū. vt ait Damaſcen⁹. eſt ergo ſile in ppoſito. qꝛ ſicut eſt ordo eēntialis vrine ad aial in eo qḋ ſanū. ita eſt habitudo eēntialis iter ſubm ⁊ accn̄s in hn̄do entitatem ſed eſt diſſile qꝛ ille ordo eēntialis ad ſbm nō eſt de eſſentia accn̄tis. ſicut rō ſigni eſt eēntialr ſanū vt dr̄ de vrina. in vrina. n. nō eſt aliq̄ forma abſoluta a qua dicat ſana. in accidēte aūt eſt aliqd abſolutū pp qḋ formalr dr̄ ena. lꝫ ſuper illud abſolutū fundet ordo ad aliud. ſ. ſbm. ¶ Ad aliud ꝯcedo ꝙ inherentia inherere accidenti. puta albedini. aliogn albedo nō eēt formalr inherens. ⁊ cuꝫ queris de illa ſecūda inherētia dico ꝙ illa eſt realr eadē pme. ⁊ ſta eſt ibi ſtatus. qꝛ illa relatio eſt eadem fundamēto ſine qua fundamētū eſſe icludit ꝯtradictionē. h⁹ eſt illa inherētia inherētie. qꝛ ꝯdictio eſt inherentiā alicedinis ad ſupficieꝫ eſſe ī actu vel aptitudine ⁊ nō inherere actu vel aptitudine. ſed pp rōnē oppoſitā nulla inherētia forme abſolute eſt ſibi eadem. qꝛ non eſt ſimplr repugnantia formam abſolutam ſimplr eſſe ⁊ tn̄ nō ineſſe. ¶ Ad aliud. nego ma. ⁊ cum pbat per relationem creature ad deum: dico ꝙ nō eſt ſile. cuꝫ arguit de diffinitione. dicēdum ꝙ idētitas reſpectua ad fundamētuꝫ: vel nō idētitas. nec dependentia eēntialis ⁊ nō eēntialis nō eſt rō ꝙ terminus talis reſpectus vel depēdētie cadat in diffōne fundamenti depēdētis. qꝛ tūc de⁹ magis poneret in diffōne cuiuſcūqꝫ creature q̄ꝫ ſba in diffōne accn̄tis. ſed cā eſt qꝛ nulla forma pōt hr̄e ꝯceptuꝫ pfectū getatiuū ⁊ q̄dtatiuū niſi cointelligat illud cui⁹ eſt forma. diffinitio aūt exprimit conceptum pfectuꝫ diffiniti. ⁊ ideo q̄ꝫcūqꝫ eſſentialis forme exprimerent ſine illo cui⁹ eſt. ⁊ quiditas eius indicaret. nō tn̄ eſſet ꝯceptus pfectus getans itellm. ideo nec diffinitio. ſed creatum quod eſt in ſe qḋdā cōpoſitū ſubſiſtēs ſi ꝯcipiat in ſe intellectus quieſcit ibi nō requirēs aliud cointelligere. ¶ Ad aliud ꝯcedo ꝙ ille reſpectus eſt poſterior accidēte. ⁊ cū dicis primo ꝙ tunc accidens nō necio reqrit terminū reſpectus. nego ꝯn̄iam. bn̄. n. pōt aliqd dependere a termino reſpect⁹ ⁊ nō dependere a reſpectu: ſi reſpect⁹ ſit poſterior eo. ⁊ cum dicit ꝙ nō reqrit terminum niſi pp iſtum reſpectuꝫ dico: ꝙ verum eſt pp iſtum reſpectū vt ꝯn̄tē necio nām fundamenti: ſed non tn̄ vt reqſitum ad nām fundamenti tanq̄ꝫ prius ipſo. quod aūt ſic eſt ppter aliud nō opꝫ ꝙ in eodem ordine requirat in quo termin⁹ reſpectiuus. ¶ Cum dicis ſecūdo ꝙ poſſet ꝯcipi ſine illo reſpectu ⁊c̄. dicendū ꝙ accn̄s poſſet vtiqꝫ intelligi q̄ꝫtū ad qḋlibet qḋ per ſe pmo includit in cōceptu formali accidentis. nihil oino nō intelligēdo de illo reſpectu. ¶ Sed dices ergo pōt diffiniri per ſua eſſentialia. dico ꝙ bene pōt aſſignari aliqua rō indicās totā eēntiā accidētis. ſed illa nō eſſet diffinitio. qꝛ nō eēt expſſiua pfecti conceptus. intellꝰ enim hn̄s illum ꝯceptū ſemp depēderet ad aliquid aliud terminans dependentiam illius. ⁊ cuꝫ dr̄ ſi reſpectus ille non neceſſario cointelligit. ergo nec termin⁹ reſpectua requirit ad ꝯceptū accidētis. nego ꝯn̄tiā loquendo de ꝯceptu getante intellm ad illū. n. reqrit cointelligentia termini. nō tn̄ reſpectua ad terminū talis reſpectus ſiue dependētie. ¶ Ad aliud dicendū ꝙ illa inherentia actualis nō eſt per ſe paſſio accidentis. ſed eſt accidēs per accidens ⁊ reſpectus etiā extrinſecus aduenīēs ſaltē cuicūqꝫ abſoluto. Et cum dr̄ ꝙ imediate inheret. dico ꝙ eſt falſum: imo ſi accidens. puta albedo hꝫ aliq̄ꝫ ppriam paſſioneꝫ. illa immediatius inheret ſibi q̄ꝫ illa inherentia. illa. n. paſſio ſit. a. a. necio ineſt albedini ſiue ꝯiūcte ſbto ſiue ſeparate. inherētia aūt ineſt ꝯtingenter ⁊ nō ex nā albedinis. ſed a cauſa extrinſeca. albedo. n. nō facit ſeipſam inherere ſed ipm agēs albificans. ¶ Poſſet addi quarta ꝯcluſio ꝙ illa inherētia actualis eſt eadē realr accidēti relatiuo ſcḋo mō ſumpto. hāc oſtēdo ſic. illa relatio eſt eadē fundamēto ſine qua fundamētū eē icludit ꝯdictionē. ſed inherētia actualis accidētis. relatiui eſt h⁹. ergo ⁊c̄. pbatio mino. qꝛ reſpectus eſt realr habitudo inter duo extrema. ⁊ iō ſicut tollere terminū ad quē ipſi⁹ reſpect⁹ eſt deſtruere reſpectum. ita tollere illud cuius eſt reſpect⁹ eſt deſtruere reſpectum ⁊ rōnem reſpectus. ⁊ per ꝯn̄s ꝯdictio eſt reſpectum nō inherere. qꝛ. n. reſpectus eſt reſpectus ideo requirit neceſſario ſubiectum vel fundamentū cui actualiter inheret. Sic ad queſtionem.

Ad primum in oppoſitū dōm ꝙ eſto ꝙ inherentia aptitudinalis ſit eadē realr vel eſſentialiter accidenti iuxta ſecundā ꝯnem: tn̄ qꝛ non eſt de eſſentia eius iuxta pmam ꝯnem alius ⁊ alius ꝯceptus formalis ⁊ q̄ditatiuus ſufficit ad pcognoſci ⁊ ꝯcludi. ¶ Ad 2m. facit pro prima ꝯne. nam cum inherētia diſtinguat ab accidēte ex nā rei. nō eſt nugatio dicēdo accidēs inherens. ſicut nec dicendo ens vnū. ⁊ ſic ꝯcedo ꝙ inherētia non eſt de eſſentia accidētis. ¶ Aliter forte poſſet dici. ꝙ eſſentia paſſionis pcognoſcit q̄ꝫtum ad quid nois. ſed demonſtrat q̄ꝫtu ꝫ ad quid rei. ⁊ ideo non obſtat ꝯtra ſcḋam ꝯnem. ¶ Ad primum pro parte oppoſita reſponſum eſt in corpore qōnis. nam inherentia illa differēs ab accidēte vtiqꝫ inheret nō ꝙ dē alia inherētia ſed eadē ſibi realiter. ita ꝙ ſtandū eſt in ſecūdo. ¶ Ad aliud de boetio dico ꝙ intelligit ꝙ accidens hꝫ de nā ſua ꝙ inſit ſaltem in aptitudine. non tn̄ ꝙ inherentia talis ſit de conceptu eius intrinſeco ⁊ formali.

¶ Quare primū ens ⁊ nō aliqd ens: ſed ens ſimplr ſubſtātia vtiqꝫ erit. multipliciter qdē igit dicit ipſum primū. Sed ſba oīum primum rōne ⁊ notitia ⁊ tpe.

QUerit Utrū ſit verū ꝙ ſba ſit pmuꝫ oium accn̄tiū tpe. videt ꝙ nō nam eterno nihil eſt prius tpe. ſed aliqua accidentia ſunt eterna ſicut motus ex octauo phi. ergo tali accidente non eſt ſubſtantia prior tempore. ¶ P̄. ſi ſic ergo ſubſtātia precedit tps tpe. ꝯn̄s eſt falſum. qꝛ eſſet tps ante tempus in infinitum. conſequentia pꝫ. qꝛ tēpus eſt accidēs quoddam. ¶ Contra. ph̄s hic in littera.

In iſta qōne primo excludā multipliceꝫ opinionē. ſcḋo dicam aliter ad qōnem. ¶ Quantuꝫ ad primum eſt vna opinio cōmētatoris. quarto hui⁹. cuius ſententia ſtat in hoc ꝙ ſi accidēs aduenit corpori poſtq̄ꝫ eſt corpus vt accidens ſeparabile. tunc eſt prius tpe omni tali accidente adueniente. ſi vero nō eſt accidens adueniens. ſed inſeparabile ⁊ ſemper ſimul cum eo. tunc ſba compoſita non precedit accidens tpe. ſed precedit a mā ſbe compoſite. ¶ Sed contra hoc arguit. tum. qꝛ hec opinio nō eſt ad mentē phi. tum. qꝛ in ſe eſt falſa. ex prima via arguitur: nam phs ſupra eodem libro pbat ꝙ ſba eſt primū ens ⁊ qualiter ſit primū ens. puta tpe. ſed primū nō eſt verū. de mā. pbat. n. ſbaꝫ eſſe primā qꝛ pdicat ſimplr in quid. ⁊ qꝛ alia ſunt entia qꝛ

ſunt taliter entis.ſz neutrũ eſt verꝫ de mã.ꝓmũ nõ.qt.9.metha.dr̃.ꝙ mã ꝑdicaꝭ de noĩatiue de mãto ꝛ nõ in qd.2^m^etiã nõ eſt verum de mã.nã accñtia nõ dnr̃ entia qꝛ inẽe.qꝛ nõ ſunt in mã vt in ſbto ſaltẽ accñtia pfecta.qđ ꝙ dr̃ de accñtib⁹ inſepabilib⁹.ꝙ.ſ.mã ꝑcedit ea non eſt de itentiõe phi.℄ꝓ.de eodẽ ꝓbat phs ꝑmitatẽ tpis ꝛ cognitiõis ꝛ diffinitiõis.ſz mã nõ ꝑcedit cognitiõe.qꝛ eſt ſcibilis ꝑ analogiaꝫ ad formã ex ꝑmo phicoꝝ.ꝛ qꝛ act⁹ eſt ꝑoꝛ cognitione ꝗꝫ po^a^.ex.9.metha.mã aũt eſt ĩ po^a^ reſpectu accñtis.ſilr̃ nec ꝑcedit diffõne.qꝛ ſba cõpoſita cadit ĩ diffõne accñtis.ꝛ nõ mã.nã.7.metha.dr̃ ꝙ accñtia copulata hñt diffõnẽ ꝑ ꝓpriũ ſbm.℄Ex 2^a^ via arguiꝭ ſic.Si mã ꝑcedit accñs tpe aut hꝫ eſt verꝫ de mã ſm ſe aut vt eſt ſub aliq̃ forma.nõ ꝑ mõ:qꝛ vt ſic non eſt ſub tpe cũ ſit igñabilis ꝛ icorruptibilis.ex ꝑ phiſi.nec 2^o^.qꝛ vt ſic aut eſt ſub forma accñtali.ꝛ ſic nõ eſt ꝑoꝛ tpe.qꝛ vt eſt ſub forma nõ eſt ꝑoꝛ forma.aut vt eſt ſub forma ſbali:ꝛ tũc hr̃ ꝓpoſitũ.qꝛ ſba cõpoſita eſt ꝑoꝛ.℄ꝓ.ſi ſic.ſequiꝭ ꝙ ſint accñtia que nõ ꝑcederenꝭ ab aliq̃ ſba.ſ.accñtia ꝓpria corpoꝝ ſup celeſtiũ.qđ eſt ꝫ phm.ꝓbatio ꝯñtie.qꝛ in celo vel eſt mã vel nõ.ſi nõ vt dicit cõmẽ.in de ſba orbis.tũc talia accñtia nõ ꝑcedunꝭ.qꝛ mã nõ ꝑcedit.nec põt dici ꝙ ꝑcedanꝭ a ſba cõpoſita qꝛ illa accñtia ſunt iſeparabilia.ſi aũt ſit ibi mã illa non ꝑcedit tpe ſbam cõpoſitam cuꝫ ſba celi ſit generalia ꝛ eterna ſcđm phm.ꝛ per ꝯñs non precedit accidentia.

Alia eſt opinio que dicit ꝙ ſba dupl̃r conſideraꝭ.vno mõ inquãtũ hec.ꝛ ſic non ꝑcedit necio accñs tpe.alio mõ inq̃ꝫtũ ſba cõiter.ꝛ ſic eſt prioꝛ accidẽte tpe.ꝓbaꝭ ſic.nam illud qđ ꝯuenit ſpẽi nõ repugnat gñi nec alicui iferiori rõne gñis.nam ſi hr̃e alas ꝯuenit aui nõ repugnat aiali hr̃e alias.nec alicui inq̃ꝫtũ aial.ſed aliq̃ ſba precedit tpe omne accñs.ſ.prima cã.ergo ſbe inq̃ꝫtum ſba nõ repugnat precedere omne accidẽs tpe ꝛ duratione.ꝛ per ꝯñs non repugnat alicui ſbe inq̃ꝫtum ſba eſt.℄Cõtra iſtam opinionem ſunt rõnes ꝓbantea cõmẽta.expoſitioni nõ eſſe ad menteꝫ phi.pꝫ.tum quia nõ ſequiꝭ.deus qui eſt ſimpl̃r prius precedit.ergo ſba que eſt poſterioꝛ precedit.modo videꝭ peccare ſm ꝯñs.tum quia deus nõ eſt in aliquo gñe vt videꝭ rõ opinionis ſupponere in nĩ.Item ſaluteꝫ deus non precedit tempore tempus vt ſuperius arguebatur.

Alia eſt opinio que dicit ꝙ ꝓpõ phi eſt vera per ſe ꝛ falſa ꝑ accñs.ꝛ ꝯſiles ꝓpões iueniunꝭ a pho frequẽter.vñ in.6.phi.ſupponit phs ꝙ in mobili ſit accipere motum velociorẽ ꝛ tardiorẽ in iſinituꝫ.ꝛ tñ in octauo dicit ꝙ aliqs motus ita velox eſt ꝙ nullus ſit velocioꝛ.ſicut motus prim⁹.iſta.n.ꝓpoſitio vera eſt per ſe.ſ.rõne mot⁹ in ſe accipiendo:mouẽtia ꝓportionabilia motui.eſt tñ falſa per accidens.vt.ſ.ꝯhiꝭ ad talẽ motũ vel taleꝫ.ſilr̃ in ꝓpoſito ſube inq̃ꝫtum eſt de ſe non repugnat ꝑcedere omne accidens tpe ex quo.nõ dependet ab aliquo accidẽte:nam ꝯcept⁹ cõplet⁹ ꝛ qditatiuus põt de ſba haberi circũſcripto omni accñte.repugnat tñ alicui ſbe.ſꝫ hoc accidit.ꝛ iõ ꝓpõ phi eſt vera per ſe ꝛ falſa per accidens.℄Cõtra.qꝛ ſi ſic.ergo ꝯcluſio demonſtrationis nõ eſt per ſe necia.ꝯñs eſt falſum ex ꝑmo poſte.qꝛ demõſtratio eſt necioꝝ ꝛ eoꝝ tñ que ſunt per ſe.ꝓbatio ꝯñe.qꝛ neciũ eſt qđ nõ contingit alr̃ ſe hr̃e.ex.5.metha.caplo de necio.ſed per te ſbm põt eẽ ſine paſſione.q̃re ꝯtingit alr̃ ſe hr̃e ꝗꝫ ꝙ paſſio inſit ſbto.℄Cõfirmaꝭ.qꝛ quero vñ ſit iſta accidentalis.nõ ex ꝑte paſſionis.qꝛ ſemp ineſt ſubiecto.nec ex parte ſubiecti qꝛ ipſum eſt cã neceſſaria paſſiõis.q̃uo ergo eſt falſa per accidens illa propoſitio.

Quantũ ad 2^m^ dico tra.ꝑmum eſt ꝙ qñ ſba dicit prioꝛ tpe nõ accipiꝭ hic tps vt diffiniꝭ.4.phi.nã prioritas tpis eſt ipſi⁹ ſube inq̃ꝫtum ſuba.eſt ſꝫ tps nõ eſt mẽſura niſi motus ꝛ q̃etis ꝛ eoꝝ que ſunt in motu ꝛ quiete.ſuba aũt ſcđm ſe nõ eſt aliquid tale.ſed abſtrahit a motu ꝛ quiete.ergo ꝛc̃.℄2^m^ dictum eſt.ꝙ non accipiꝭ hic tps pro quacũq; duratiõe vel mẽſura extrinſeca ſucceſſiua alia ab eẽntia rei.nã de illa eẽt q̃ſtio.qꝛ tũc ſba poſſet illam ꝑcedere cũ ſit ei accñs.ꝛ ſic ꝑcederet illã durationẽ.ꝛ tũc q̃ratur.de illa duratiõe.ꝛ ſic in iſinitũ.℄3^m^ dictũ eſt.ꝙ ꝑus tpe hic accipiꝭ ſicut pꝫ in l̃ra.qđ põt ſeparatꝫ eẽ ſine alio.ꝛ aliud nõ ſine ipo.ꝛ iſto mõ ſba eſt ꝑoꝛ oĩ accñte vno^o^.ꝛ alio^o^ nõ.℄Uñ ſciẽdũ eſt:ꝙ ꝑus tpe vt dictũ eſt:eſt poſſe hr̃e ſine alias exñtiã actualẽ ꝛ ꝑorẽ q̃ꝫtũ eſt de ſe.ita.ſ.ꝙ ſibi nõ repugnat.eo ꝙ in nihilo depẽdet ab eo.ꝛ tale ꝑus ſatis põt dici ꝑus nã nihil.n.eſt ꝑus nã qđ nõ ſit ẽt illo mõ ꝑus tpe.ꝙ aũt aliqd poſſit ꝑcedere aliud illo mõ põt eſſe dupl̃r.vno^o^.qꝛ nõ depẽdet ab illo.alio^o^ qꝛ nõ eſt cã necia illi⁹.qđ ꝓbaꝭ per oppoſitũ.qꝛ ſi nõ põt ab illo ſepari.hoc eſt.vel qꝛ depẽdet ab illo.vel qꝛ eſt necia cã illius.℄Ad ꝓpoſitũ.dico ꝙ ſba cõparata ad accñtia ſepabilia eſt ꝑoꝛ tpe vtroq; mõ.cõparata aũt ad accñs iſeparabile:puta ad ꝓpriã paſſionẽ: eſt prioꝛ vno mõ.qꝛ.ſ.nõ dependet.ſed nõ alio mõ qꝛ.ſ.eſt cã.imo hꝫ cãm neciaꝫ reſpectu paſſionis.iõ nõ eſt prioꝛ iſto mõ.ꝑmo ergo mõ eſt ſeparabilis mõ ꝑ ꝓpoſito.ꝛ vt ſic non repugnat ſbe exiſtere ſine quocũq; accidente.

Ad primũ principale pꝫ ex dictis.naꝫ equiuocat de tpe.lꝫ.n.nihil ſit ꝑus motu eterno.accipiẽdo tpa ꝑmo mõ.tñ tali motu põt eſſe ſba ꝑoꝛ tpe.puta ſba mobilis.qꝛ nõ depẽdet ab eo.q̃uis forſan nõ poſſit ſepari inq̃ꝫtũ cãt necio.℄Ad 2^m^ dr̃.ꝙ tpa ꝯſideraꝭ dupl̃r.vno mõ vt eſt paſſio ꝑmi mobilis.alio mõ vt eſt menſura.primo mõ ꝑcediꝭ tpe a ꝑmo mobili ſed nõ ſcđo mõ.℄Cõtra.qꝛ oẽ qđ ꝑcediꝭ tpe ab alio non eſt tunc qñ ꝑcediꝭ.ſi ergo tpa vt paſſio precediꝭ tpe ꝛ nõ vt eſt mẽſura: ſequiꝭ ꝙ illud tps realiter ſimul erit ꝛ nõ erit.qꝛ tps vt paſſio nõ eſt qñ ꝑcediꝭ.ꝛ tps vt mẽſura eſt qꝛ non precediꝭ.ſed tps paſſio.ꝛ tps menſura ſunt idem realiter.ergo idẽ realr̃ eſt ꝛ nõ eſt ſimul.℄Aliter ergo dicendũ ſicut ꝑus.ꝙ nõ accipiꝭ hic tpa ꝓprie vt eſt nũs motus.ſubſtantia ergo precedit tps ꝓprie dictũ:tpe improprie dicto quatenus non dependet a tempore.

℄Sed ſubſtantia oĩum primũ rõne.

QUerit Utrũ ſba ſit ꝑmũ oĩuꝫ accidẽtiuꝫ diffõne.ita ꝙ ſba cadit in diffõne cuiuſcũq; alteri⁹.Uideꝭ ꝙ nõ.nam diffinitio ꝓpria ꝛ ſufficiens ꝯſtituiꝭ ex gñe ꝓprio ꝛ dr̃ia.ſed oẽ accñs hꝫ gen⁹ ꝓpriũ ꝛ ꝓpriã dr̃iam.ergo diffinitio ꝓpria ꝛ ſufficiens põt hr̃i de accñte ſine ſba.maioꝛ pꝫ.ex 8^o^.metha.vbi dr̃.ꝙ in diffõne eſt qd ꝛ q̃le.ſ.ꝯcept⁹ gñis qd eſt qditatiu⁹.ꝛ ꝯcept⁹ dr̃ie qui eſt q̃lificatiu⁹.minoꝛ pꝫ.qꝛ diuerſoꝝ gñm ꝛ nõ ſubalternatim poſitorum ſunt diuerſe ſpẽs ꝛ dr̃ie.ſba aũt ꝛ accñs ſunt in diuerſo gñe.℄ꝓ.rõ quaꝫ ſignificat nomen eſt diffinitio.ex quarto metha.ſed nomen accidentis nõ ſignificat ſbam.ergo ſba nõ dꝫ poni in ei⁹ diffõne.℄ꝓ.ſi ſic.ergo erit nugatio dicẽdo.naſus ſimus.ꝯñs eſt falſum.ergo ꝛ añs.ꝓbatio ꝯñtie.qꝛ ad videndũ nugationẽ ponenda eſt rõ pro noĩe.ſꝫ poſita rõne ſimi que eſt ſcđm te naſus cauus:pꝫ ꝙ dicendo naſus ſimus:eſt dicere naſus naſus cauus.℄ꝓ.accñs põt eẽ ſine ſbto.ergo ſbm nõ dꝫ poni in diffinitione accñtis.ꝯñtia eſt euidẽs.ꝓbatio añcedẽtis.tum qꝛ de⁹ eſt cã pfecta ſimpl̃r.pfectũ ſimpl̃r eſt qđ nõ hꝫ excedẽtiã.vt pꝫ.5^o^.hui⁹ ca^o^.de pfecto.ſꝫ ſi ꝑma cã cuꝫ 2^a^ poſſet facere.qđ nõ põt per ſe:hr̃et excedentiã.qꝛ ipſa cũ ſcđa excederet ſeipſam ſolã.ergo ſi ꝑma cã põt facere accidẽs ꝯcurrẽte ſbto vt cã ſcđa poterit ipm facere per ſeipſam ſine ſbto.ꝛ de facto facit in ſacramẽto altaris.tum qꝛ aliqua accidentia dicunꝭ ſeparabilia.poſſunt ergo ſeparari.ꝛ per ꝯñs ſine ſubiecto diffiniri.℄Contra.Ariſto.in litera.

Rñdeo ad qõnẽ.ꝛ dico cũ pho iſtã ꝯnẽ.ſ.ꝙ ſba eſt primũ oĩum entiũ diffõne.ita ꝙ necio cadit in diffõne cuiuſlibet alteri⁹.hãc ꝓbo ſic.omnis diffinitio pfecta exprimit pfectũ ꝯceptũ ꝛ q̃ditatiuũ itell̃a.ſed nulla diffinitio accidẽtis ſine ſba eſt hꝫ.ergo necio ſba cadit in diffõne cuiuſlibet alterius.ſ.accidentis.maioꝛ pꝫ.ex rõne.

diffinitiōis.probatio minoris.qꝛ omne accidens habet rō
ne ſorme inherentis.talis aūt non poteſt haberi ꝑfectus cō-
ceptus quietās intellectū ſine illo cui inheret. conceptus āt
ꝑfectus ſorme iherētis nō pōt haberi q̄etās itellectū:niſi co-
itelligat id cuius ē.⁊ cui iheret.¶P.⁊ redit in idē.ſic conue
nit aliq̄bus q̄d:ſic ⁊ diffō.ſꝫ accñtia nō hñt q̄d.nec ſunt en-
tia.niſi qꝛ entis mō ꝑ expoſito ī lr̄a.ḡ nec hñt diffōnez niſi qꝛ
entis.i.ſube.⁊ ꝑ ꝯñs in eorū diffinitiōe debꝫ poni ſubſtātia.

Ad primum In oppoſitū dicēdū.ꝙ ñ oē cōſti-
tutū ex ꝓprio gñe ⁊ ꝓpria differē
tia eſt perfecta diffinitio.methaᶜ loquēdo.⁊ iō ī ꝓpoſito ra-
le aggregās genus ⁊ dr̄iaz accñtis non erit diffō ꝓpter cām
dictā.qꝛ nō exꝑmit quiditatē oīno ⁊ ꝑfecte pretermittendo
habitudinē ad ſubſtātiā.qꝛ ḡ diffinitio dat cā inoteſcēdi no
titia ⁊ cōceptu quiditatiuo intellectꝰ.qꝺ nō fit in ꝓpoſito.ni
ſi ſuba addat.ideo oꝫ addere ſubm̄.¶Contra quia q̄cquid
predicatur de alio ꝓprie ꝑdicat ſm̄ rationē alicuius ꝑdica-
torū poſitorū primo thopicoꝝ.vel ſub ratione alicuius de
quinq̄ꝫ vlibus.ſed dicēdo ſic.albedo ē colorꝛ.a.intelligēdo ꝑ
a.ꝓpriam drīam:nō ē ꝑdicatio.niſi vt diffinitio:vt patet in
ductiue:⁊ quia phs deſcribens diffinitionē dicit.ꝙ diffini-
tio eſt oīo indicans quid eſt eſſe rei.ſed colorꝛ.a.eſt hō indicās
rōnē ⁊ quiditatē albedinis.⁊c̄.¶Rñdeo vno mō ꝙ logice
loquēdo colorꝛ.a.ꝑdicatur de albedine vt diffinitio.qꝛ logi
cus extendit diffinitionē ad illā que ē ex gñe ⁊ dr̄ia ſolū.nō
autē methaphiſice loquēdo.qꝛ nō exprimit ꝯceptū ꝑfectuz
illius cuius eſt.ſi illud ſit dependēs.¶Aliter pōt dici ꝙ re-
ducitur ad aliquid illoꝝ.ſicut hō ē ſuba aiata ſenſibilis:nec
eſt genꝰ nec dr̄ia ⁊c̄.reducit tñ ad ꝑdicatū de diffinitione.lꝫ
nō ſit vā diffō.hoīs quatēus nō exprimit ꝯplete totā rōnez
⁊ eēntiaz hoīs.qꝺ m̄ oꝫ facere diffō.ſimiliter dico in ꝓpoᵒ.
¶Ad aliud dr̄.ꝙ accñs in cōcreto dat itelligere ſubm̄ in ſuo
ſignificato.ꝓpter qꝺ oꝫ poni in eiꝰ diffinitiōe.¶Contra.quia
tunc accidens abſtractū nō diffiniret ꝑ ſubm̄ cū nullo mō
det intelligere ſubm̄.⁊ cū accñs abſtractū ſit veriꝰ ī gñe accñ
tis:habetur ꝓpoſitum ꝙ in diffiōe accñtis qꝺ ē maxime
accidens nō ponit ſubm̄.¶Alr̄ ḡ dōm ꝙ nō ē ꝓpter modū ſi-
gnificādi ꝯcretū ꝙ ponit ſubm̄ in diffinitiōe accñtis.ſꝫ iō ē.
qꝛ accñs ſcđꝫ ſe depēdet ſaltē aptitudialr̄:⁊ nō ē ens niſi de
pendēs ſit.⁊ ꝓpter hꝺ ponit ſubm̄ ad hoc ꝙ ꝯplete diffiniatur.
ꝓpter ipſā rez ſignificatā.⁊ vt hr̄ ꝯceptꝰ ꝑfectus q̄etans intelle-
ctū.¶Ad aliud dicēdū ꝙ nō ē nugatio dicēdo naſus ſimꝰ.
Ad ꝓbationē dicēdū ſicut dic̄ phs infra.ꝙ rōes tales ſeu diſ
finitoes nō ſunt certe.qꝛ naſus nō ē ꝑ ſe de itellectu ſimi.ſed
eſt additū.¶Cōtra.qꝛ tunc nō differt dicere naſus ſimus.⁊
naſus cauus.⁊ ꝑ ꝯſequēs idē erit ſimus ⁊ cauus.ꝯñs ē fal-
ſum.ꝓbatio ꝯñe.qꝛ tolle equalia ab equalibꝰ:⁊ q̄ relinquū
tur ſunt equalia.ſi ḡ tollas ly naſus hinc inde remāet ly ſimꝰ
⁊ cauus:ḡ ſimus ⁊ cauus erūt idē.¶Rñdeo.ꝙ ſi ſimū non
hꝫ per ſeipſum naſum itra intellectū ſuū vt dcm̄ ē.nihilomi
nus tñ nō eſt idez ſimū ⁊ cauum.qꝛ ſimū nō dicit tātū caui
tatē:ſed aliquā certā habitudinē ad naſum.rōne cuius diſ
ferunt.¶Ad aliud de prima cā.cōcedo añs.ſed nego ꝯñaz.
quia dato ꝙ accñs eſſet ſeparatū:tñ dependet ſaltē aptitudi
naliter ad ſubaz:rōne cuius ſine ſuba nō poſſet perfecte diſ
finiri.⁊ cum dicitur.accñs eſt ſeparabile.dicēdum.ꝙ non ē
ſeparabile qꝛ poſſit ſeparí ⁊ eē ꝑ ſe ſine ſubo:niſi per poten-
tiam diuinā.ſed dicit ſepabile qꝛ corrūpit poſt ſeparationē
eē manēte ſubo.ſicut ex alia pte dr̄ accñā iſepabilia.qꝛ non
poſſunt non eſſe ſubiecto exiſtente.

¶Sed ſuba diuz pmū rōe ⁊ noticia ⁊c̄.

Queritur Utrū ſubſtātia ſit primuz
diuz ētiū cognitiōe.¶Ui-
det ꝙ nō:nā oīs cognitio orit a ſenſu.ſꝫ acci-
dētia ſunt ſenſibilia.ñ ſuba.ḡ accñs priꝰ co
gnoſcit q̄ꝫ ſuba.¶P.pmo de aīa dr̄.ꝙ acci-
dētia magnā ptē ꝯferunt ad cognoſcenduz
qꝺ q̄d ē.ḡ accñtia ꝑcognoſcunt ipſi qꝺ q̄d ē ⁊ ſube.¶Con-
tra.phs ſeptio methaphiſice.

Rñdeo In iſta q̄one ꝑ pmittā vnā diſtinctiōez.2ᵒ.
oñdam duplicez cōcluſionē:¶Quātū ad pmū:ſit iſta pma
diſtinctio.q̄dā ē pmitas gñatiōis.q̄dā pmitas ꝑfectiōis.q̄ āt
ſunt pora gñatiōe ſunt iperfectiora.⁊ econuerſo q̄ ſunt pora
ꝑfectiōe:ſunt poſteriora gñatiōe.vt pꝫ ex.9ᵒ.methaphiſice.

Quantū Ad 2ᵐ ſit iſta pma ꝯclō.ſuba nō ē pmuz
diuz entiū cognitiōe:pmitate gñationis.
Hanc oñdunt due rōnes facte ad oppoſitū.pꝫ.¶2ᵃ ꝯclō ſit
iſta.ſuba eſt primū diuz entiū cognitione:pmitate perfectio
nis.Hāc oñdo.nam cognitio ipſius qꝺ q̄d eſt ē ꝑfectiſſima.
vt dr̄ in eodē ſeptimo.qꝺ ḡ maxime hꝫ qꝺ q̄d ē:ē ꝑfectiꝰ co-
gnoſcibile.ſed ſuba ꝑfectiſſime hꝫ qꝺ q̄d eſt.ergo ē cognoſci
bile ꝑfectiſſimū:maiorꝛ pꝫ.qꝛ ēt ī his q̄ non hñt ſimplr̄ qꝺ q̄d
ē vt ſunt accñtia:iperfectiſſima ē eoꝝ cognitio.qñ cognoſci
tur q̄d eoꝝ eo mō quo habēt q̄d.⁊ hec ē rō phi in littera.

Ad Argumētū in oppoſitū dicendū ꝙ arguit de priori
tate gñatiōis.vt dictum eſt.¶Contra.qꝛ accidentia
ſunt priora cognitione ⁊ prioritate perfectiōis.nam cogno-
ſcibile non cognoſcitur niſi qꝛ eius ſpecies eſt in cognoſcen
te.ſed in intellectu eſt ſpecies accidētis.non ſube.ergo acci-
dens perfectius cognoſcitur.maior patet.ſed ſecunda pars
minoris affirmatiua probatur.qꝛ intellectꝰ agēs eſt abſtra-
ctiuus illoꝝ que ſunt in fantaſia.ſed ſpēs accidētis ſunt ī vir
tute fantaſtica.ḡ ⁊c̄.2ᵃ.pars negatiua ꝓbatur.qꝛ nihil eſt in
intellectu quin prius fuerit in ſenſu.ex pmo poſte.ſi ḡ ſpēs
ſube eēt in intellectu prius eēt in ſenſu.⁊ ſic poſſet ſpēs ſube
cognoſci a ſenſu.qꝺ ē falſuz.qꝛ oīa ſenſibilia ſunt accidētia.
puta q̄ꝫtitas.q̄litas.⁊c̄.¶Rñdetur negando minorē.eo ꝙ
ſpēs ſube ē in ſenſu inuoluta cū ſpē accidētis.non tamen fe
cit ſenſum nec ē primᵐ ſentiendi.ſed apphenſa ſpē accidētis
a ſenſu:virtus ſupiorꝛ:puta intellectꝰ ſuffodiēdo ſub ſpecie
accidentis ſpēm ſubſtantie:cognoſcit ſubam ꝑ ꝓpriā ſpēꝫ.
eo mō quo eſtimatiua in agno ꝑ ſpēꝫ inimicitie quā ſuffo-
dit ꝑ ſpēm apprehēſam ꝑ ſenſum:cognoſcit inimicitiam lu
pi.lꝫ ſpēm inimicitie nō comprehendat ꝑ ſenſum.¶Cōtra.
qꝛ illud qꝺ pñs immutat intellectum eius abſentia poteſt
cognoſci qñ nō immutat.ſicut viſus cognoſcit tenebrā quā
do nō immutatur a lumine.ex 2ᵒ.de anima.ſi ergo intelle-
ctus poteſt cognoſcere nāliter pñtiaz ſuſtātie panis:ita ⁊ ab
ſentiam in ſacro altaris poſſet cognoſcere.quod eſt euiden
ter falſum.¶Aliter dr̄.ꝙ in intellectu non eſt niſi ſpecies ac
cidentis.q̄ immediate cauſat ab accñte ⁊ mediate a ſuba.⁊
ideo primo repreſentat accñs.2ᵒ.ſubam.¶Cōtra.nulla ſpe
cies pōt diſtincte repñtare illud qꝺ eſt ꝑfectius eo cuiꝰ ē ſpe
cies.ſed ſuba ē porꝛ q̄ꝫ accñs.ēt cognitiōe.vt hic dr̄.ḡ ſpecies
accñtis nō pōt diſtincte repreſentare ſubaz.maiorꝛ pꝫ.qꝛ ali-
as ſimilitudo alicuius albi remiſſi repſentaret albū intēſuz.
⁊ tūc q̄cunq̄ꝫ videretur albū remiſſuz videret albū intēſuz
qꝺ ē falſum.¶Cōfirmatur.qꝛ cū aliqñ accidens ſit ꝑ ſe.vt in
ſacro:quomō ſpecies accidētis repñtabit ſecūdario ſubam.
cum ibi ſint ſola accidētia.¶Aliter dr̄.ꝙ ſuba cognoſcitur
ꝑ diſcurſuz ab accidentibus arguendo ad ſubaz.¶Contra.
qꝛ cū omnis cognitio diſcurſiua ſit imperfecta:ſequitur ꝙ
ſuba iperfectiꝰ cognoſceret q̄ꝫ accidens.qꝺ ē ꝯtra phm̄ hic.
¶Aliter ergo dicēdū.ꝙ ſuba ē ꝑfectius cognoſcibile ſimpli
citer.tamen aliq̄d aliud pōt ꝑfectius cognoſci a nobis ſcđꝫ
ꝓportionē cognoſcibilitatis ſue.nec illa repugnāt.Exēplū.
ſpecies alicuius albi remiſſi ꝑfectius mihi repñtat ipꝫ albū
cuius eſt ſpēs.q̄ꝫ ſpēs ſolis repñtet oculo aquile ipſum ſo-
lem.⁊ magis video albū ſcđm proportionem viſibilitatis
ſue:q̄ꝫ aq̄la ſolem ſꝫ ꝓportionē viſibilitatis ſue.licet ſimpli-
citer ſol ſit ꝑfectius viſibile q̄ꝫ tale albū.¶Ad formā.cū dr̄
ꝙ illud ꝑfectius cognoſcitur cuiꝰ ſpēs ē ī intellectu.dico ꝙ
verꝫ ē ſm̄ ꝓportionē ſue cognoſcibilitatis.⁊ tamen hoc non
obſtāte ſuba de ſe ē ꝑfectiꝰ cognoſcibile in ſe:⁊ etiam in no-
bis ſi poſſemus ad illā ptingere:ſed nō poſſumus ī iſta vita

ꝓpõ ergo p̄hi eſt ſic itelligēda ꝙ ſubſtātia eſt primū cognoſcibile. ꝑmitate ꝑfectiōis ſimplr̄ ⁊ in ſe. licet nō nobis. vt ſic dictū p̄hi intelligat̄ methaphiſice. ⁊ non aiaſtice. que diſtinctio patebit inferius in hoc eodem ſeptimo.

¶ Quare ſi ſpēs materia eſt prior ⁊ magis ens: ⁊ ipſo qđ ex vtriſqꝫ prior erit ꝓpter eandē rationē. ⁊c̄

QUeritur Utrū forma ſit prior mã ⁊ compoſito. ⁊ magis ens vtroqꝫ. ¶ Uidet̄ ꝙ nō ſit prior ꝯpoſito. nã oē ꝑ accn̄s eſt poſteriꝰ eo qđ eſt per ſe. ex 2°. p̄hicoꝝ. caplo de caſu ⁊ fortuna. ſed forma ē ꝑ accn̄s reſpcū ꝯpoſiti. ḡ ⁊c̄. ꝓbatio minoris. q2 fieri ⁊ gn̄ari eſt per ſe via ad eē. ḡ illud qđ fit ꝑ ſe ē ꝑ ſe. ⁊ qđ fit ꝑ accn̄s ē ꝑ accidēs. ſed ꝯpoſitū fit ꝑ ſe. forma aūt per accn̄s. vt habet̄ in hoc eodē ſeptimo. ḡ ⁊c̄. ¶ P̄. ꝙ nō ſit magis ens q̄ꝫ ꝯpoſitū: nã illud dicit̄ ꝑfectiꝰ ens alio qđ includit totū illud ⁊ aliqđ vltra. ſed ꝯpoſitū eſt hꝰ reſpcū forme. nã p̄ter entitatē forme icludit etiam aliã entitatē. ſ. entitatē materie. ¶ P̄. ꝙ nō ſit magis ens q̄ꝫ mã. nã qđ plꝰibus ſubſtat eſt magis ſub̄a. vt d̄r in p̄dicamētis. ⁊ ꝑ ꝯn̄s magis ens. ¶ P̄. ꝙ nō ſit prior q̄ꝫ mã. nam poſteriꝰ eēntialr̄ non poteſt eſſe ſine p̄ori. ſed ecōuerſo. ſi ḡ forma eſt prior q̄ꝫ materia: videtur ꝙ materia nō poſſit eſſe ſine forma: ſed econuerſo: qđ eſt abſurdum. ¶ Contra. p̄hs hic in littera.

Rn̄deo In iſta q̄ſtione declarabo tres ꝯcluſiones. ¶ Prima ꝯclo ſit iſta. forma eſt p̄or mã. ⁊ magis ens. Hãc oñdo. oīs actꝰ eſt p̄or potētia ſimplr̄ ⁊ prioritate ꝑfectionis. ex. 9° metha. ſꝫ forma ē actus ⁊ ꝑfectō materie. mã aūt eſt ꝑfectibilis vt potētia. ḡ forma eſt prior mã ⁊ magis ens. ¶ Scđa ꝯclo ſit iſta. forma ē prior cōpoſito. Hanc oñdo ſic. mã eſt prior ꝯpoſito ſicut p̄cipiū principiato. ſed forma eſt prior mã. ex p̄ma ꝯclōne. ḡ forma eſt prior cōpoſito. nã qcqđ eſt prius p̄ore eſt p̄us poſteriore. Hanc rōnē tãgit Ariſto. in lr̄a. ¶ Cōfirmat̄. q2 principiū ē prius p̄ncipiato. ſed nō tm̄ materia ſꝫ etiã forma eſt p̄ncipiū compoſiti. ergo ⁊c̄. ¶ Tertia ꝯclo ſit iſta. forma nō eſt magis ens cōpoſito. Iſ pꝫ per ſcđam rōnē in pede. nã illud videt̄ ꝑfectius ens alio qđ includit illud ⁊ plus. ſed ſic eſt cōpoſitū reſpcū forme q2 includit formã ⁊ mãm. ḡ eſt magis ens ⁊ ꝑfectius. ⁊c̄. ¶ Cōtra. q2 actꝰ eſt ꝑfectio ſimplr̄. alr̄ non attribueret̄ p̄ enti. ḡ cui veriꝰ ineſt rō actꝰ illud videtur ſimplr̄ ꝑfectiꝰ. ſed forma eſt p̄mo ⁊ eſſentialr̄ actꝰ. ꝯpoſitū aūt nō niſi ꝑ formã eſt in actu. ergo forma eſt perfectior ſimplr̄ ipſo compoſito. ¶ Rn̄deo. cui ineſt veriꝰ rō actꝰ illud ꝑfectius ⁊ ſimplr̄. ⁊c̄. dico ꝙ veꝝ eſt ceteris paribꝰ. ſed in ꝓpoſito nō ſunt cetera paria. nã ipm̄ ꝯpoſitū includit ipſaꝫ formã. ⁊ ꝑ ꝯn̄s qcqđ ꝑfectiōis eſt in forma. ⁊ adhuc aliqđ aliud addit ad ꝑfectionē eius. ¶ Sed qđ ad Ariſto. q dicit ꝙ forma eſt p̄or ⁊ magis ens q̄ꝫ ꝯpoſitū? ¶ Rn̄deo ꝙ ly prius ⁊ magis intelligit̄ nō ſcđm ꝑfectionē. ſed ſcđm principalitatē ⁊ independentiã. q2 entitas principij p̄ncipalioris. qđ eſt forma eſt independens reſpectu principiati qđ eſt ꝯpoſitū. ⁊ reſpcū p̄cipij minꝰ p̄ncipalis qđ eſt ipſa materia. principiatū. n. dependet a principio potiſſime principaliori. ⁊ nō econuerſo:

Ad primum In oppoſitū dicēdū ꝙ forma icōpoſito hꝫ duplex eē. ſ. eſſe ꝓpriū. ⁊ eſſe cōicatū ſibi a ꝯpoſito. ꝑ illud eſſe ꝓpriū qđ eſt ens ꝑ ſe ē prior ꝯpoſito. illud tn̄ eſſe ꝓpriū nō eſt eē exn̄te quo ꝯpoſitū eſt ꝑ ſe ens. q2 tali eſſe forma ipſa eſt ꝑ accn̄s. ſicut pars ꝑ eſſe totius. ſed eſt eē ꝓpriū forme tã qditatiuū q̄ꝫ eēntie. ⁊ ſcđm illud eſſe p̄cedit ꝯpoſitū nãlr̄. cū ḡ d̄r ꝙ forma eſt ens ⁊ ſit ꝑ accn̄s: veꝝ eſt de entitate q̄ eſt ꝑ ſe ꝯpoſiti. ⁊ de tali eſſe procedit ꝓbatio. q2 ad tale eē ꝑ ſe gn̄atio terminatur tamē nihilominꝰ forma eſt ens ꝑ ſe ſecūdū eē ꝓpriū. ¶ Ad 2m dicendū ꝙ ꝯcludit pro tertia ꝯcluſione. ⁊ ideo concedatur. ¶ Ad 3m dicēdū ꝙ ꝑ ſe rō ſub̄e nō eſt ſubſtare in potentia receptiua. ſicut ſubſtat mã. ſed rō ꝑ ſe ſub̄e eſt ꝑ ſe exiſtere ſeparabilis: ab alijs nō dependēs. ſed illud nō ꝯuenit materie niſi ꝑ formã. ¶ Ad ꝓbm̄ in p̄dicamētis. dicendū ꝙ p̄ma ſub̄a nō d̄r maxime ſub̄a. ex hoc ſolū ꝙ ſubſtat alijs. ſed q2 exiſtit in ſe nō dependēs. ⁊ ita in ꝓpoſito intelligit̄ reſpcū ſub̄aꝝ ſcđaꝝ ⁊ accidentiū. ⁊ nō reſpcū forme ꝑ quã prima ſub̄a ſubſiſtit. ¶ Ad q̄rtū forte dici poſſet. ꝙ non ſolū mã pōt exiſtere ſine forma: ſed forma ſine mã per potētiã diuinã. ſed nihil hꝫ ad minorē. ¶ Alr̄ ḡ dicēdum ꝙ duplex eſt ordo prioritatis nature. vnus. ſ. cū cãlitate. alius ſine cãlitate. licet ꝯ vbi eſt ordo prioritatis nature cū cãlitate poſterius non poſſit eſſe ſine priori. pōt tn̄ eē ſine cãlitate. ſic eſt in ꝓpoſito. q2 forma p̄or ē mã. ſic ꝙ tn̄ nō eſt cã eius. ⁊ ideo mã pōt eſſe ſine forma. vbi etiã eſt cãlitas poſteriꝰ pōt eſſe ſine p̄ori. dūtamen cãlitatem illius p̄oris poſſit ſupplere alia cã prior. Exēplū. accn̄s pōt eſſe ſine ſub̄o. nō obſtante ꝙ ſub̄m ſit prius nãlr̄ ⁊ cã accidētis. quia cauſalitas ſubiecti poteſt ſuppleri a cauſa prima. ſicut patet de facto in ſacramento altaris.

¶ Dico autē materiã que ē ſecundū ſe nullatenus: neqꝫ quid: neqꝫ q̄ꝫtitas: neqꝫ ad aliqđ d̄r: qbus ens ē d̄terminatū: ē. n. quoddã de quo p̄dicat̄ hoꝝ qđlibet. cui ē eſſe alteꝝ: ⁊ cathegoriarū vniuſcuiuſqꝫ ⁊c̄.

QUerit̄ Utrum mã ſit ens. ¶ Uidetur ꝙ nō. naꝫ ſeptio methaphiſice d̄r mã nec eſt qđ: nec q̄le: nec q̄ꝫtū: nec aliqđ alioꝝ quibus ens determinatur. ḡ nō ens. ¶ P̄. 5°. p̄hicoꝝ ad ꝓbãdū ꝙ gn̄atio non ē motꝰ arguitur ſic. qđ mouet̄ eſt. qđ gn̄at̄ nō eſt. ergo gn̄atio nō eſt motus. quare quomodo intelligitur in minori. quod gn̄atur nō eſt? nō poteſt dici. ꝙ intelligitur pro termino. q2 ſic etiam terminꝰ motus non eſt. nec poteſt dici ꝙ in minori ly quod gn̄atur accipiatur pro termino. ⁊ in maiori ly qđ mouetur ꝓ ſub̄o. q2 tunc argueretur in quatuor terminis ḡ cum dicitur qđ gn̄atur non eſt. accipitur ꝓ ſub̄o. ſed ſub̄m generatiōis eſt materia. ergo mã nō eſt ens. ¶ Contra mã eſt principiū per ſe. ex primo p̄hiſicoꝝ. ⁊ cã per ſe. ex 2°. methaphiſice. ḡ eſt aliqđ ens. ꝯn̄a patet. quia qđ nō eſt nō poteſt eſſe p̄cipiū per ſe. nec ꝑ ſe cauſa.

Reſpondeo ⁊ dico duo. ¶ Primū dcm̄ eſt ꝙ mã ē ens. ꝓbatio huius. illud qđ manet idē ſub vtroqꝫ termio mutatiōis ē ens ⁊ nō nihil. ſꝫ mã ē hꝰ. ḡ ⁊c̄. ꝓbatio minoris. q2 ſm̄ cōmē. tranſmutatio facit ſcire mãm. oē. n. agens naturale reqrit paſſuꝫ i qđ agat. ſicut ergo i trãſmutatiōe accidētali trãſmutãs trãſmutat aliqđ manēs idē ab vno termino ad aliū terminū. nã ſicut albedo nō fit nigredo ſed aliquid cōe qđ prius fuit album fit poſtea nigrum: ſic in trãſmutatione ſub̄ali. puta i gn̄atione generãs trãſmutat aliquid a forma in formã ⁊ illud ē mã. ⁊ hec ē rō p̄hi in p̄mo de gn̄atione. Sꝫ dices. illud qđ generationi ſubijcitur nō eſt materia nec aliqđ cōe gn̄ato ⁊ corrupto: ſed eſt ipm̄ corrūpēdū qđ nō manet in fine gn̄atiōis. ¶ Confirmat̄ iſta rn̄ſio. q2 in gn̄atione ſimplr̄ totū trãſmutatur in totū. p̄mo de gn̄atiōe. ḡ nihil remanet cōe genito ⁊ corrupto. ¶ Cōtra. q2 prius naturalr̄ corrūpēdū nō ē an̄q̄ꝫ gn̄atū fiat. ergo ſi nihil corrūpēdi manet i p̄mo iſtãti in quo gn̄ans gn̄at: nihil ſibi p̄ſupponit̄ in qđ agat. ergo gn̄at de nihilo. ⁊ ꝑ ꝯn̄s gn̄atio erit creatio. qđ eſt falſuꝫ. ¶ Dices ꝙ ꝓducere de nihilo: vel non aliquo: pōt eſſe duplr̄: vno mō ſubiectiue. alioº iniciatiue. agens nãle ꝓducit de nō aliquo ſub̄iue. ſed non iniciatiue. q2 ꝓducit ex termino a quo. deus aūt vtroqꝫ mō ꝓducit ex nihilo. ⁊ talis ꝓductio eſt creatio. nō ſic in ꝓpoſito. cū iſta ꝓductio nãlis fit de aliquo ſaltem iniciatiue. lꝫ non ſubiectiue. ¶ Contra. agens habēs in ſua

virtute actiua totũ effectũ non minus illũ ꝓducit licet non
apponat aliud per cuiꝰ pñtiã magis debilitet v̓tus eiꝰ q̃ꝫ
fortificet: ſed per actionẽ in ꝯ̃riũ magis debilitat v̓tus acti-
ua agentis q̃ꝫ fortificet: q̄ agens nãle agendo repatit. ergo
ſi per te ignis gñans hꝫ in ſua v̓tute actiua totũ effectũ cum
nihil eius ſupponat. ſequit ꝙ ignis gñans ignẽ ex aq̃ non
minus ꝓducit ipſuꝫ ſine aq̃ q̃ꝫ cũ aqua. ⁊ per ꝯñs talis ꝓdu-
ctio erit de nihilo tã ſubiue q̃ꝫ initiatiue. ⁊ per ꝯñs erit crea-
tio. ¶ Confirmat. q̄ agens nãle potens in aliquẽ totũ effe-
ctũ nẽcio aliqñ ipſuꝫ faciet non impeditũ. ex 9° metha. ca°
.4. ſed per amotionẽ ꝯ̃rij ſiue corrũpendi amouet impedi-
mentũ agentis. q̄ ex actione in ꝯ̃riũ impedit in ſua actione.
g̃ non poſito ipſo corrũpendo in qȯ agat nẽcio ꝓducit to-
tũ effectũ, illũ ex nihilo vtroq̃ꝫ mõ ergo creabit. Nec cogit il-
lud qȯ adducit de pħo. ꝙ totũ mutat in totuꝫ. illa. n. ꝓba-
tio Ariſt. vera eſt. ſi totũ accipiat cathegoreumatice. eſt. n. ſen-
ſus ꝙ totũ ꝯſtitutũ. puta aer: mutat in totũ aliud. puta in
aquã. non aũt eſt vera ſi totũ accipiat ſincathegoreumatice.
q̄ eſſet ſenſus. ꝙ q̃libet ps mutat in q̃ꝫlibꝫ ptẽ. qȯ eſt falſuꝫ.
q̄ manet mã cõmunis. ¶ Ad cuiꝰ euidentiã eſt notandũ ꝙ
ille dictiones dicunt cathegoreumatice que ſignificant rem
vel diſpõnem rei que ſubijcit vel predicat in enunciatione.
v̓bi grã. homo albꝰ currit. homo. n. ſignificat rẽ que ſubijci-
tur. albus v̓o diſpõnẽ ſubi. ly currit ſignificat rẽ que predi-
cat. Dictiones aũt ſincathegoreumatice dicunt que nõ ſigni-
ficant rẽ nec diſpõnẽ rei. ſed determinant ipſaꝫ rẽ: puta ho-
minẽ accipi diſtributiue pro ſuis ptibꝰ ſubiuis. ¶ Ad ꝓpo-
ſitũ. totũ acceptũ cathegoreumatice ſignificat ipſaꝫ rẽ conſti-
tutã ex ptibꝰ. ⁊ ſic cũ in gñatione ſimpl'r fiat mutatio in for-
ma ſubali a qua principal'r eſt eſſe rei: ſic tũc totũ dr̄ tranſire
in totũ. q̄ totũ eſſe aeris in totũ eſſe aqua. vel econuerſo: to-
tũ aũt acceptũ ſincathegoreumatice determinat ipſam rẽ ac-
cipi pro q̃libet ſui pte. ⁊ ſic accipiendo eſſet ſenſus: ꝙ res ſe-
cundũ q̃ꝫlibet ſui ptẽ: tranſiret in q̃ꝫlibet ptẽ alteriꝰ totius: ⁊
ille ſenſus eſt falſus. vt pꝫ ex p̄dictis. ¶ P. ad principale. mã
eſt fundamẽtũ ⁊ receptaculũ oĩuꝫ formaꝝ nãliũ: vnde pħus
2° de gñatione vocat eã pandaſeos. i. receptaculũ formaꝝ.
mã. n. per ſe eſt ps rei. vt dr̄ infra in h̓ ſeptimo. mã eſt ẽt per
ſe ſubm gñationis. vñ Ari. p̊ de gñatione ait. ꝙ mã prima
quã ibi vocat yle: eſt maxime ſubm gñationis ⁊ corruptio-
nis. mã eſt etiã per ſe terminꝰ creationis. ſcḋꝫ Augu. 12. con-
feſſionũ. eſt etiã ingñabilis ⁊ icorruptibilis. p̊ phi. eſt etiã p
ſe cã ⁊ p̃ncipiũ: vt p̄dicatũ eſt. ſed certũ eſt ꝙ oĩa p̄dicta non
pñt cõpetere nõ enti. g̃ mã nõ eſt nõ ens. ſed v̓e eſt ens. ¶ 2m
dcm̃ eſt. ꝙ mã eſt ens in potẽtia. ¶ Ad cuiꝰ euidẽtiã eſt notã-
dũ. ꝙ ſic dcm̃ fuit in q̃rto. ⁊ in 5° huiꝰ. ens in potẽtia dr̄ du-
pl'r. vno mõ vt ſbm potẽtie in quo eſt potẽtia. Alio mõ ſic
terminꝰ potẽtie ad quẽ eſt potẽtia. Exemplũ p̃mi. ſupficies
dealbãda. Exẽplũ ſcḋi. albedo gñanda. p̃a potẽtia dr̄ ſubi-
ua. 2a dr̄ obiua. nec ſunt eedẽ ille due potentie. pñt. n. ſepari.
qȯ ſic nũc eſt creabile. puta angelus eſt in potentia obiua
nõ ſubiua. qñq̃ꝫ tñ ſunt in eodẽ. q̄ eadem potentia vt eſt in
ſubo dr̄ ſubiua. ⁊ illa eadẽ vt eſt illiꝰ ad qȯ eſt dr̄ obiua. ⁊ ſic
roſa nõ exñs cõpata ad ſbm: eſt in potẽtia ſubiua. cõpata ad
agẽs dr̄ eẽ in potẽtia obiua. ¶ Ad ꝓpoſitũ. mã dr̄ ens in po-
tentia nõ obiua: ſic albedo anteq̃ꝫ fit. tũ q̄ eſſet ſimpl'r non
ens. tũ q̄ talis potẽtia obiua numerat ſcḋꝫ numeꝝ actuum
mã aũt eſt vna reſpcũ oĩum formaꝝ. tũ q̄ ens in potentia
obiua nõ eſt ſubm trãſmutationis: ſꝫ terminꝰ. mã aũt poni-
tur ſbm. ſed mã ponit ens in potẽtia ſubiua eo mõ quo ſu-
pficies eſt in potẽtia ad albedinẽ. ita ꝙ mã eſt ens receptiuũ
actꝰ ſubalis p̊. ⁊ actꝰ accñtalis ſcḋario. mã g̃ licet ſit ens actu
entitatiuo q̄ eſt alqd diſtinctũ ex̄ cãm ſuam. tñ diſtinguit ꝯ̃
actũ diſtinguẽte formalẽ ⁊ ſpecificũ. ⁊ ita deſcribit per ens
in poa. q̄ maxime eſt receptiua actꝰ. eſt g̃ ens in poa ſubiua
⁊ magis q̃ꝫ ſubꝫ accñtie. q̄ ſic minus hñs actualitatis. ⁊ ma-
gis capax actualitatꝭ vt pꝫ de ſe.

Ad primũ In oppoſitũ dr̄ vno mõ. ꝙ phs logt
ſcḋm opinionẽ alioꝝ. qȯ pꝫ ex duobꝰ. p̊ ex epilogo. Ex his
g̃ ſpeculãtibꝰ. 2°. q̄ ſtatiꝫ arguit ad oppoſitũ. Sꝫ ipoſe ẽ. ⁊c̃.
¶ Al'r dr̄ ꝙ loquit de diuidẽtibꝰ ens p ſe. vñ ſequit. nec ali-
qd hoꝝ q̄bus ens determinat. Sic etiã forma nõ eſt nec qd.
nec q̃le. q̄re nec mã nec forma ſunt p ſe in gñe. ſed per redu-
ctionẽ. ¶ Ad 2m. ꝯcedo ꝙ in argumento Ariſt. vniformiter
negat eẽ a ſubo gñationis ⁊ affirmat de ſubo motus. ⁊ logt
de eẽ formali ⁊ ſpecifico ⁊ pſcõ. nã ſubm motꝰ eſt aliqȯ ens
in eſſe pſcõ ⁊ formali. mã v̓o nõ. ſed ex h̓ non ſequit ꝙ ſit ni-
hil. ſed eſt aliqȯ ens diſtinctũ ex̄ ſuã cãꝫ. ¶ Cõtra. q̄ motus
eſt actꝰ entis in potẽtia. ex 3° phiſi. g̃ nõ videt ꝙ ſbm motus
ſit ens in actu. ¶ Rñdeo. de rõne ſubi motꝰ vt ſic non eſt ꝙ
ſit actu: ſꝫ potẽtia. tñ eſt quedã cõditio nẽcio cõcomitãs. ſicut
. n. eſſe q̃ꝫtũ: eſt conditio ꝯcomitans ſentiẽtẽ. ſic entitas actua-
lis eſt cõditio mobilis: ⁊ h̓ ſufficit pħo ad diſtinguendum
gñationẽ a motu. vñ dico ꝙ ſubiecto motꝰ vt ſic: accidit ꝙ
ſit ens in actu pfecto. lꝫ hoc ſit qȯdã nẽcio concomitans.

¶ Singulum enim nõ aliud videt eſſe a ſuimet ſubſtantia: ⁊ quod quid erat eẽ dicitur ſinguli ſubſtantia. ⁊c̃.

Q**uerit** Utꝝ qȯ qd eſt ſit idẽ cũ eo cuiꝰ eſt qȯ qd eſt. ¶ Videt ꝙ non.
nã 3° de aĩa dr̄ ꝙ aliud eſt magnitudo: ⁊
magnitudinis eſſe. ⁊ caro: ⁊ carnis eſſe. ſed
per magnitudinis eẽ intelligit qȯ quid eſt
magnitudinis. ſil'r de carne. ⁊c̃. ¶ P. pħus
in h̓ 7°. ca°. de partibus diffinitionis dicit. ꝙ in conceptis
cũ mã non eſt idẽ qȯ quid eſt cũ eo cuiꝰ eſt. ſꝫ oĩa nãlia conci-
piunt cũ mã. ex p̃mo phicoꝝ. ⁊ 6° huiꝰ. ergo in talibꝰ nõ eſt
idẽ qȯ qd eſt cũ eo cuiꝰ eſt. ¶ P. ſi ſic. g̃ qȯ qd eſt eſt gñabile
⁊ corruptibile ſicut illud cuiꝰ eſt. ꝯñs eſt falſum. ergo ⁊ añs:
ꝯña pꝫ. q̄ ſi idẽ ſunt: ſequit ꝙ ſimul gñant ⁊ corrũpunt fal-
ſitas ꝯñtis pꝫ. ex capitulo ſequenti. vbi dr̄ ꝙ nec ſpecies ge-
nerat. nec qȯ quid eſt. ¶ Contra. phs hic ⁊ in ſeptimo.

Rñdeo In iſta qõne ſic ꝓcedã. p̊ vnã opinionẽ per-
tractabo. 2°. al'r ad qõnẽ rñdebo. ¶ Quãtũ
ad p̃mũ eſt vna opinio. Cuiꝰ p̃mũ dcm̃ eſt. ꝙ ipꝫ qȯ quid eſt
eſt illȯ qȯ colligit ex p̄dicatis in qd. vt dcm̃ fuit ſupra. in ca°
illo. ⁊ p̊ dicemus. ¶ 2m dcm̃ eſt. cũ illa p̄dicata in qd ſint for-
maliter talia per rõnẽ ſequit ꝙ qd eſt ſit ſuba per rõneꝫ di-
ctã ſcḋm ſe. illa. ſ. que hñt intellm̃ cõpletũ per aliq̃ꝫ dr̃iaꝫ ꝓ-
prij gñis. ¶ 3m dcm̃ eſt. ⁊ ſequit ex p̄cedẽti. ꝙ talia ſimpl'r lo-
quẽdo nõ ſunt niſi ſube. nã accidentia lꝫ habeãt dr̃iaꝫ pro-
prij gñis: tñ ſp dependent ad ſubm. ideo ſequit ꝙ ſolũ ſube
hñt qȯ qd eſt. ⁊ nõ accñtia: cũ includãt ſubm. ¶ Ex his di-
ctis ꝯcludunt tres ꝯ̊nes. ¶ Prima eſt. qȯ qd eſt eſt idem cũ
ſubo eo cuiꝰ eſt in ſubſtãtijs. qȯ pꝫ p pħm ex his dictis. nã
qȯ qd eſt nõ eſt niſi eoꝝ q̃ hñt p̄dicata in qd ⁊ talia. vt dicũt
ſube ſpẽs. ¶ 2a ꝯcl'o eſt. ꝙ in dictis per accñs qȯ qd eſt non
eſt idẽ cũ eo cuiꝰ eſt. qȯ ꝓbat per argumẽtũ phi. q̄ ſi ſic. qȯ
qd eſt hoĩs albi eẽt idẽ cũ hoĩe. q̄ hõ albꝰ nõ ſubijcit niſi rõ-
ne alteriꝰ ptis que eſt ſuba. ¶ 3a ꝯcl'o eſt. ꝙ pticularia nõ hñt
qȯ qd eſt idẽ ſibi. qȯ ſic pꝫ. q̄ ſingularia non hñt p̄dicata in
qd niſi p̄dicata ſpẽi. ⁊ ideo nõ hñt qȯ qd eſt ꝓpriũ: ſed ſolũ
hñt qd ſpẽi. q̄ tñ includũt aliqd in ſe qȯ eſt ex̄ rõneꝫ ſpẽi. iõ
nõ ſunt idẽ nĩ qȯ qd eſt ſpẽi. nec hñt aliud qȯ qd eſt. ¶ Con-
tra iſtã opinionẽ. ⁊ p̊ contra illa dicta arguit ſic. q̄ nihil eſt
formal'r ens niſi ſuũ qȯ qd eſt ſibi inſit. ſi g̃ qȯ qd eſt eſſet ex
p̄dicatis in qd collectũ ſm̃ rõnem nihil eſſet formaliter ens
niſi per ꝯſiderationẽ itellectus qui facit p̄dicata in qd. qȯ eſt
inconueniens. quia tũc nullũ eſſet ens reale: ſed rõnis tãtuꝫ.
maior pꝫ in q̃nto ca°. vbi dr̄. qȯ cui nõ eſt bono eẽ nõ eſt bo-
nũ. ⁊ ſil'r cui non eſt ens formal'r non eſt ens. ¶ P. hic in lr̃a
dr̄. Singulũ. n. non aliud videt a ſuimet ſuba. ⁊ qȯ qd erat
eſſe dicit ſinguli ſba. ſi g̃ qȯ qd eſt eſſet ſuba ſcḋm rõnem vt
ipſi dicũt: ſingulũ eſſet ens rõis. ⁊ nullũ eſſet ens reale. ¶ P.

veritas in intellectu cōponentis oriť ⁊ cātur ex re extra.ſ.ꝙ aliq̄ ſunt cōpoſita in re ſic ibi ꝯcipiunť.ita ꝙ nāl'r prior eſt idēitas in re q̄z in itellectu.ſi ḡ hō ⁊ qd̄ qd eſt hois ſcōm rōnē ſunt idē ſequiť:ꝙ homo anteq̄z ꝯſidereť ab intellectu ſit idē q̄ditati ſue:p̄ter oēm intellectū. Unde videť dicendū ꝙ qd̄ qd eſt idē qd̄ res:nec depēdet a p̄dicatis in qd nec ab intellectu:ſ ʒ eſt ideʒ ſine oī intellectu. ⁋Ad auc̄te phi.que adducit dicendū.ꝙ ibi loquiť logice.vt ipemet dicit.vñ cū accipiūt pro ſe illā l'raʒ.in qua igiť nō inerit rōne ipm dicente ipm.hic rō.n.qd̄ qd erat ſingulis.accipiť ibi qd̄ qd erat eſſe genitiue.⁊ non noiatiue.ad denotandū ꝙ accipiť quod qd erat eſſe logice.vt eſt qd̄dā collectū ex p̄dicatis in qd ⁊ per ſe p̄ mō.⁊ hec eſt rō eius. ⁋Prima ꝯcl'o eoꝝ ⁊ ſcd̄a ꝯcedať:q̄ſ ſunt phi.licet rō eoꝝ pro ſcd̄a ꝯcl'one peccet ſcōm accñs.vt dcm̄ fuit in ſnāndo l'raʒ. ⁋Sʒ ꝯtra tertiā ꝯcl'onē arguiť ſic. nā qd̄ qd eſt eſt idē cū eo cui⁹ eſt:eſt aūt ſubſtātijs idē etiā ſecūdū te.ſed p̄ma ſb̄a eſt maxime ſb̄a ⁊ maxime ens.ḡ prima ſb̄a que eſt ſingularis maxime hʒ quod qd eſt.⁊ per ꝯñs eſt idē ſuo qd̄ qd eſt. ⁋P̄.illud quod ſingulare addit ad ſpēm q̄cq̄d ſit.aut facit vnū per ſe cū nā ſpēi.aut nō.ſi non:tūc cuʒ illud additū ſit de eēntia p̄me ſb̄e:ſequiť ꝙ p̄ma ſb̄a eſt ens per accñs.⁊ per ꝯñs non ḡñabiť neq̄ʒ corrumpeť per ſe.qd̄ eſt falſum.vt pʒ ex primo hui⁹ in p̄logo: q̄ſ omnes generationes per ſe ſunt circa ſingularia. Si vero facit vnū per ſe. ergo totū illud eſt ipē ſibi vere.⁊ pōt habere p̄prium quod quid eſt.licet includat aliud a natura ſpeciei.

Quātū ad 2m p̄ p̄mittā aliq̄s diſtinctiōs.2° oñdam aliq̄s ꝯcl'ones. ⁋De p̄ ſit iſta prima diſtinctio.idē q̄ñq̄ʒ ꝯcipiť ꝯfuſe.q̄ñq̄ʒ diſtincte.p̄mo mō ſignificať per nomē.2° modo ſignificať per diffōnē.⁊ ſic p̄ mō dicitur illud cui⁹ eſt quod quid eſt.2° mō dr̄ qd.vñ qd̄ qd eſt ⁊ illud cui⁹ eſt nihil differunt niſi in diuerſo mō ꝯcipiendi idem. ⁋2ª diſtinctio ſit iſta.ſicut forma pōt ſumi dupl'r.ita ⁊ mā. nā mā ⁊ forma opponunť relatiue.ex 2° phi.⁊ quot modis dr̄ vnū oppoſitoꝝ tot modis ⁊ reliquū.ex primo thopicoruʒ. Forma aūt ſumiť dupl'r.vel pro forma p̄tis.vel pro forma totius. Exemplū p̄mi.aīa hois. Exemplū ſcd̄i.quiditas hois que eſt humanitas. Sil'r mā dr̄ vno mō que corrūdet forme p̄tis.⁊ ſic mā eſt p̄s eſſentialis cōpoſiti.q̄ſ ꝯſtituit cuʒ forma vnū ens per ſe de gn̄e ſb̄e. Alio mō dr̄ mā que corrūdet forme totius ꝯtrahēs q̄ditatē ad eſſe h̄.⁊ h̄ eſt p̄prietas indiuidualis que cū ipa q̄ditate ſpecifica ꝯſtituit ipſum indiuiduū ſpēi vnū ens per ſe.de qua mā dcm̄ fuit.5° h⁹.ca°. de vno. ⁋3ª diſtinctio eſt.ꝙ eoꝝ que ſunt.q̄dā ſunt entia p ſe.q̄dā per accñs. Exemplū p̄mi.decē gn̄a:⁊ oēs ſpēs oium geneꝝ ⁊ oia indiuidua que ſunt p ſe in gn̄e.que.ſ.nō includunt res diuerſoꝝ geneꝝ. Exempluʒ ſcd̄i.oia aggregata ex rebus diuerſoꝝ p̄dicamentoꝝ ſiue diuerſis noib⁹.vt homo albus.ſiue vno noie vt albū noieť.nā albū cū ſit cōcretū accñtis includit diuerſas res.ſ.ſb̄am ⁊ accñs. ⁋4ª diſtinctio ſit iſta.q̄dā hñt quod qd eſt p̄ ⁊ per ſe.vt hō ⁊ q̄libet ſpēs cōpoſita vl'is.nā ſpēs dr̄ hr̄e quod qd eſt p̄ ⁊ per ſe.ex h̄ ꝙ q̄ditas per nihil aliud aduenit eis:ſed alijs.ſ.indiuiduis per ipſas ꝯuenit.h̄.n.eſt hr̄e aliqd p̄.ex p̄ poſte.q̄dā aūt hñt quod qd eſt per ſe.ſed nō p̄.vt hic hō ſingularis abſtrahēs ab exñtia ⁊ tp̄e.⁊ tale indiuiduū eſt per ſe in gn̄e.q̄ſ nō includit res diuerſoꝝ geneꝝ.tale aūt indiuiduū hʒ quod quid eſt per ſe.q̄ſ nihil icludit tollēs vnitatē per ſe entis.tñ q̄ſ q̄ditateʒ hʒ per aliud.ſ.per ſpēm quā p̄ticipat.ideo nō p̄ hʒ qd̄ qd eſt.q̄dā tñ hñt qd̄ qd eſt.nec p̄ nec per ſe:ſed per accñs.vt hic hō exñs ⁊ ens in tp̄e.nā tale indiuiduū icludit aliqd̄ accñs ex̄ rōnem q̄ditatis.puta exñtia ⁊ eſſe in tp̄e.⁊ alias ꝯditiones māles q̄ tollūt per ſe vnitatē entis.vlteri⁹ ſi hō albus hēat alíq̄l'r qd̄ qd eſt hʒ ipſuʒ magis per accñs q̄z hic:hic hō exñs.nā hō albus eſt magis ens p accñs q̄z hic hō exñs:q̄ſ icludit exñtiā. ⁊ ſi accipiať hic hō alb⁹ exñs.adhuc addit aliud accñs.puta albedinem.ſi ēt hō albus accipiať vt abſtrahit ab exiſtentia: adhuc eſt magis ens per accñs q̄z hic hō exñs.q̄ſ albedo eſt p̄prie ⁊ vere accñs.exñtia aūt nō eſt p̄p̄e accñs exñtie niſi p ut accñs alicui dr̄ large q̄cq̄d formal'r nō eſt idē illi.ḡ hō albus magis hʒ quod quid eſt per accidens: q̄z hic hō exñs.

De ſcd̄o ſit iſta p̄ma ꝯcl'o. ⁋In dictis per ſe eſt idē qd̄ qd eſt cū eo cui⁹ eſt. Hec p̄bať ex argumētis phi.tum q̄ſ ſingulū nō videť aliud q̄z ſuimet ſubſtātia.ſed quod qd eſt eſt ſubſtātia cuiuſcūq̄ʒ extendendo ſubſtātiā ad omne gen⁹ entiuʒ.vt ſumitur p̄ eſſentia cuiuſlibet rei.tū q̄ſ aliter nulla res eſſet ſcibilis:tū q̄ſ nulla res eſſet formal'r ens. vnde ſcire p̄fecte rē eſt ſcire ſuū qd̄ qd eſt.nec aliqd eſt ens formal'r:niſi q̄ſ ſibi ineſt qd̄ qd eſt.vt pʒ in textu. ⁋P̄.ſit.b.qd̄ qd eſt ipſius.a.tūc ſic.vel.b.includit p̄ciſe ideʒ qd̄.a.vel includit plus vel min⁹ q̄z.a.ſi ideʒ p̄ciſe.habeť p̄poſitū.ſi minus.ḡ non eſt p̄priū qd̄ qd eſt.nā diffō eſt termin⁹ rei.termin⁹ aūt eſt itra queʒ includiť tota res ⁊ nihil eſt ex̄.ex q̄nto capl'o de termino.ſi includit plus:abijciať ipm additū ab ipſo.b.⁊ tunc qd̄ remanet eſt ipm qd̄ qd eſt ipſi⁹.a.nihil includens plus q̄z.a. ⁊ ſic habeť p̄poſitū. ⁋Scd̄a ꝯcl'o ſit iſta.in dictis per accñs nō eſt idē qd̄ qd eſt cū eo cui⁹ eſt. Hanc oñdo ſic:qd̄ non hēt qd̄ qd eſt nō eſt idē cū eo.ſed ens per accñs nō habet qd̄ qd eſt propter duplex ſignificare.vt dictum fuit.ergo ⁊c̄.

Ad primū in oppoſitū dicēdū ꝙ carnis eſſe accipiť pro q̄ditate.⁊ caro pro carne hñte materiā idiuidualē qd̄ eſt p̄ticulare.vult ḡ ph̄s ꝙ ipʒ quod qd eſt carnis in ſpē nō eſt idē per ſe ⁊ p̄ indiuiduo.ſicut nec indiuiduū hʒ per ſe ⁊ p̄ qd̄ qd eſt:eſt tñ ſibi idē per ſe nō p̄. ſic etiā hʒ quod qd eſt nō p̄.ex q̄rta diſtinctione. Sil'r dicendū eſt de magnitudine ⁊ magnitudinis eſſe.h̄.n.veꝝ eſt regulariter ⁊ vl'r ꝙ eo mō quo res hʒ quod qd eſt:hʒ ipm idē ſibi.ſi per ſe p̄ per ſe p̄.ſi per ſe nō p̄:per ſe nō p̄.ſi ſcōm qd ⁊ p accñs.ſcōm qd ⁊ per accidēs.ſingulū.n.nō videť aliud a ſuimet ſb̄a.etiā quod qd erat eſſe dr̄ ſinguli ſb̄a. ſcōm ph̄m hic in littera. ⁋Al'r dr̄.ꝙ quod qd eſt ſpēi nō eſt idē cū ſingulari.q̄ſ ſingulare aliqd addidit ſupra ſpēm.ſ.materiā indiuidualē.tñ ſingulare eſt idem cū ſuo p̄prio quod qd eſt. ⁋Ad 2m. dicendū.ꝙ ph̄s accipit materiā que eſt p̄prietas indiuidualis.qñ dicit ꝙ in cōpōne cū materia nō eſt idē quod qd eſt:cū eo cui⁹ eſt.⁊ ſic ꝯcedo ꝙ in talib⁹ nō ſit idē per ſe p̄ mō p̄ ex poſito.⁊ tunc minor rōnis nō ſumiť ſub maiori:ſed equocat de materia.vt pʒ:⁊ ſic nihil mali ſequiť. ⁋Ad 3m. ꝯcedo ꝯñs.ſi illud cuius eſt gn̄abile ⁊ corruptibile.q̄ſ qñ ſortes gn̄ať per ſe gn̄ať ſuuʒ quod qd eſt:tñ ꝙ quid eſt hois.vt hō eſt ſpēs:nō gn̄ať per ſe:ſicut nec ipſa ſpēs.⁊ hec eſt intentio phi vt in ſequēti capl'o.vbi dicit ꝯtra platonē ꝙ nō generatur domus eſſe ſecundū ꝙ huius.ſed in particulari.

⁋Quedam enim ⁊ illic eadeʒ ⁊ ex ſpermate fiunt ⁊ ſine ſpermate. Textu commenti.vigeſimotertio.

Querit Utrū gn̄ata per putrefactionē ſine ſp̄mate.⁊ gn̄ata per p̄pagatiōnē cū ſp̄mate:diſtinguanť ſpē in natura. ⁋Videť ꝙ ſic.nā alteri⁹ materie eſt altera forma.alioquin nō eēt forma p̄p̄a hui⁹ materie:⁊ tūc quodlibʒ ex quolibet generaretur.ſed altera eſt mā ſic generatoꝝ.q̄ſ p̄pagata generantur ex ſpermate:putrefacta autē non ſed aliquo corpore putrefacto.ergo habent alias formas: ⁊ per ꝯñs ſpecie diſtinguuntur. ⁋P̄.generata a nā ⁊ a caſu non ſunt eiuſdē ſpēi.alias hō vt videť poſſet generari ex ſpermate aſini.⁊ ex infinitis materijs.ſed p̄pagata ſunt generata a natura.putrefacta a caſu:vt diciť hic in ſeptimo. ergo ⁊c̄. ⁋Contra.ph̄us ſeptimo methaphyſice qui dicit:ꝙ eadem ſunt que fiunt ex ſpermate ⁊ ſine ſpermate.

Rñdeo Una eſt opinio Auicēne vt ſibi iponit cōmētator octauo phiſicoꝝ.cōmento.46°.ꝙ oia q̄ generāť ex ſemine eadē ſpecie p̄ñt p putrefactionē ſine.

ſemine generari. que opinio cõiter nõ tenet: q2 tũc aĩalia pfecta. puta hõ equus ꝛ hꝫ poſſent per putrefactionez gñari ſine ꝓpagatione. quod eſt abſurdum. ꝛ de hoĩe ꝯtra fidem.

Alia eſt opinio in extremo que eſt cõmẽtatoris in octauo phiſicoꝝ. cõmẽto. 46°. ꝙ eadẽ ſcðm ſpẽm nõ gñant ex ſpmate ꝛ ſine ſpmate. Cuiꝰ ꝓbatio eſt: q2 vnius nature vnus dꝫ eſſe modus cõicandi. que ḡ hñt diuerſos modos cõicandi ſunt alterius nature. ꝛ per ꝯñs alteriꝰ ſpẽi. ſed ꝓpagata ꝛ putrefacta ſunt hꝫ. ergo ꝛc̄. maiorẽ ipſe ꝓbat per rõnes poſitas in pede. ⁋ Sed ꝯtra illã opinionez arguit ꝑ Auguſtinũ tertio de trinitate. caplo. 9°. dicẽtẽ oppoſitũ. Cuius rõ eſt ibidẽ. q2 genaratũ per putrefactionez ꝓpagat alia ſecũ ꝓpagantia. ꝛ tunc ſunt vniuoca gñans ꝛ gñatuz a ſe. ḡ ꝓpagata ꝛ gñata per putrefactionẽ ſunt vniuoca ꝛ eiuſdez ſpẽi. añs pꝫ in apibꝰ: ꝛ in muribꝰ: ꝛ hꝫ. ꝛ euidẽter pꝫ de plãtis: q2 plante equoce gñate. i. nõ de ſemine: poſtea ꝓducunt ſemẽ vniuoce ex quo generant alie plante eiuſdẽ ſpẽi. ⁋ Itẽ ipſe cõmentator videt ſibi alibi ꝯdicere. nã 2° de celo ꝛ mũdo. cõmento. 14. ꝯcedit ꝙ in accñtibus nõ eſt ſemp gñatio ab vniuoco. ꝛ ponit exemplũ de calore. nã calor gñat equiuoce ex motu ꝛ cõcurſu radioꝝ gñat ẽt vniuoce a calore in ſubſtãtijs. ⁋ Dicit etiã 2° celi ꝛ mundi. cõmẽto. 11°. ꝙ exitꝰ ignis a lapide nõ eſt de caº trãſlationis. ſed de caplo alterationis. ꝫ eſt. nõ gñat per trãſlationẽ: ſꝫ per alterationẽ. gñatur ẽt ignis per motũ localẽ. vt ipſe dicit 2° metha. cõmẽto. 36. ꝛ pꝫ ꝑ metheo. de gñatione ipreſſionũ ignitaꝝ. ſed oĩa ꝑdicta gñata equoce ſunt eiuſdẽ ſpẽi cũ gñatis vniuoce. ḡ ꝛc̄. ꝓbatio aſſumpti. q2 hñt eaſdẽ oꝑationes ꝛ circa eadez oba. ab eiſdẽ etiã ꝯſeruant ꝛ ab eiſdẽ corrumpunt. eoſdẽq3 motꝰ hñt ſiue ꝗtũ ad ſurſum. ſiue ꝗtũ ad deorſum. ſiue ꝗtũ ad motũ ꝓgreſſiuũ. ꝛ eadẽ hñt organa motꝰ ꝓgreſſiui. ex vnitate aũt motꝰ ꝯcludit phs ꝑ de celo ꝛ mundo vnitatẽ nature. ꝛ idẽ cõmẽta. cõmẽto q̄rto dicit. ꝙ motꝰ vnus nõ ꝓuenit niſi ex vnitate nature. ⁋ Confirmat. q2 vt dr ꝑ de aĩa. membra leonis nõ differũt a mẽbris cerui: niſi q2 aĩa differt ab aĩa. ꝛ aliqua ſic ꝛ ſic generata hñt membra eiuſdẽ ſpẽi. pꝫ de muribus. ꝛ apibus. ꝛ hꝫ. ergo hñt aĩam eiuſdẽ ſpẽi. ꝛ per ꝯñs eãdẽ nãm. ꝛ gñalr quecũq3 pñt ꝯcludere vnitatẽ ſpecificã ſiue ſumptã ex actibus ſiue oꝑationibus concludũt ꝓpoſitũ de vnitate ſpecifica ſic ꝛ ſic gñatoꝝ. ⁋ Itẽ. ſibi ꝯtradicit magiſter ſuus Ariſto. hic in ſeptimo. ꝛ paꝝ inferius. vbi vult. ꝙ ſicut aliqua fiunt ab arte ꝛ a caſu. qñ. ſ. principiũ eſt in mã ſiue arte: qð eſſet principiũ motꝰ factionis ſi idez fieret ab arte. ita vult ꝙ quedã nãlia fiant a nã ꝛ a caſu. ꝗdã non. ibidez vult cõmẽta. ꝙ illa pñt gñari ſine ſemine. ꝛ per ꝯñs ſcðm ipſum equiuoce. in quoꝝ mã põt induci v̄tute celeſti aliqua virtꝰ ſilis virtuti in ꝓpagatis. ⁋ Ad eiꝰ rationẽ dicendũ. ꝙ aſſumit maiorẽ falſam. ſ. eiuſdẽ nature nõ põt eſſe niſi vnus modus cõicandi. Ad probationes eius dicetur ſtatim.

Eſt ergo tertia opinio quã teneo. ꝙ ꝓpagata ꝛ putrefacta ſunt eiuſdẽ ſpẽi: ꝓpter rõnes ꝯtra cõmẽtatorem adductas. nec teneo cũ Auicẽna. ꝙ oĩa aĩalia pñt vtroq3 mõ gñari. nihil. n. vniuoce gñabile eſt gñabile equiuoce. niſi ſit ita imperfectũ ꝙ tã cã vniuoca ꝗ3 equoca ſufficiant ad eius generationẽ. ꝛ ideo imperfecta entia vt ſunt plante ꝛ quedã alia pñt vtroq3 mõ gñari. ſ. vniuoce ꝛ equoce. ꝑfecta aũt nõ.

Ad primũ in oppoſitũ. cũ dr. ꝙ alteriꝰ mãe eſt altera forma. ꝯcedũ ꝙ vt pꝫ 5° huiꝰ. caº. de cã. mã eſt ex qua fit aliqd. cũ iſit. ꝛ addit cũ iſit: ad drĩam oppoſiti ex q̄ trãſmutato ꝛ corrupto fit res. nõ tñ ieriſtit rei fcẽ. Si ḡ itelligas ꝙ forma eiuſdẽ rõnis eſt mãe eiuſdẽ rõnis loquẽdo ꝓp̄e de mã que eſt iexñs rei. ꝯcedo. ſꝫ ſi accipis mãz ꝓ oppoſito ex quo corrupto gñat oppoſitũ: tũc nego. ignis eni eiuſdẽ ſpẽi generat ſiue ex aere corrupto ſiue ex aq̄ corrupta ſeu ex quocũq3 alio corrupto. in propagatis aũt ꝛ putrefactis eſt mã eiuſdẽ rõnis ꝑmo mõ. ſed non ſecundo modo. ⁋ Ad aliud. nego maiorez q2 ſicut patet ex textu pħi eadem poſſunt fieri vtroq3 modo. ſ. a natura ꝛ a caſu.

⁋ Et gñationes aũt naturales he ſunt quaꝝ gñatio ex natura eſt. hoc aũt ex quo fit quã dicimꝰ materiã. hoc aũt a quo eoꝝ q̄ natura aliqd ſunt hoc aũt aliqd: hõ vel plãte. vel aliqd aliõ taliũ q̄ maxie ſubas dicimꝰ eſſe. Textu cõmenti vigeſimiſecundi. Itẽ textu cõmenti vigeſimiſeptimi. Palaꝫ igitur ex dictis: q2 ꝙ quidẽ vt ſpẽs: aut vt ſba dicitur non fit. ſynodus autem ſecundum hanc dicta fit. ꝛc̄.

Q Uerit Utrũ tñ cõpoſituz ex mã ꝛ forma gñet per ſe ꝑ. videtur ꝑ ꝙ nõ. nã illud nõ ineſt alicui ꝑ: qð tñ ineſt ſibi ſcðm vnã ꝑtem. ex q̄nto ꝛ ſexto huiꝰ. ſed gñatio ieſt ſcðz vnã ꝑtẽ tñ. ſ. rõne forme. nihil. n. cõpoſituz realr hꝫ eſſe poſt nõ eſſe niſi forma. ergo cõpoſitũ non gñat per ſe ꝑ. ⁋ Itẽ. ꝙ non tñ compoſitũ arguit ſic. forma per ſe gñat. ergo non tñ cõpoſitum. ꝯña pꝫ. ꝓbatio añtis. tũ ꝑ q2 mutatio nõ denominat niſi a per ſe termino. alioqn denominaret a re cuiuſlibet gñis cũ poſſit eſſe ad rẽ cuiuſlibet gñis per accñs. ſꝫ gñatio nãlis denominat a forma. nã forma eſt nã. ex 2° phi. Et ibidez dr ꝙ gñatio eſt nãlis q2 eſt via in nãm. ſed nõ in nãz que eſt mã: q2 mã ꝑexiſtit. nec in cõpoſitũ q2 cõpoſitũ non eſt nã ſꝫ hñs nãm vt ibidẽ dr. ergo dr nãlis q2 eſt in nãm que eſt forma. ḡ forma eſt per ſe terminus eiꝰ. Tũ ſcðo. q2 qð de nouo hꝫ eſſe poſt nõ eſſe: illud per ſe gñat. ſꝫ forma ſola eſt hꝫ. q2 tota mã ꝑſupponit. ꝛ in cõpoſito nihil eſt niſi mã ꝛ forma. ḡ forma per ſe gñat. ⁋ Itẽ. mã per ſe gñat. non ḡ tñ cõpoſituz. ꝯña eſt euidẽs. ꝓbatio añtis. tũ ꝑ q2. 8°. huiꝰ. caº. ꝑ phs vocat mãm gñabilẽ ꝛ corruptibilẽ in iſtis inferioribꝰ. Tũ ſecundo q2 3° phiſi. poſt datã diffõnẽ motꝰ exemplificat de gñatione ꝛ corruptione dicens ꝙ gñatio eſt actꝰ generabilis inquantũ generabile. ꝛ corruptio actꝰ corruptibilis inquantũ corruptibile. illud aũt cuiꝰ eſt actꝰ: eſt ipſa mã. ergo mã eſt gñabilis ꝛ corruptibilis. ⁋ In oppoſitum eſt phs in littera.

In iſta q̃õne ꝑ ꝑmittã aliq̃s diſtinctiones. 2° oñdaz aliq̃s ꝯnes. ⁋ Quãtũ ad ꝑmũ ſit iſta ꝑma diſtinctio. ꝙ cũ gñatio ſit q̃dã mutatio põt cõparari ad duo. ſ. ad ſbm in quo eſt ꝛ qð trãſmutat. ꝛ ad terminũ ad quez ꝛ qui ꝓducit. ⁋ 2ª diſtictio ſit iſta. ꝙ terminare aliqd põt eſſe duplr. ſic̄ ꝛ agere. ſ. vel in rõne quo. vel in rõne qð. Exẽpluz de agere. hõ itelligit vt qð. ſed itellectꝰ hoĩs vt quo. exẽplum determinare. filiꝰ determinat dependentiam pr̃is vt qð. ſed filiatio vt quo. Silr in ꝓpoſito. terminꝰ gñationis põt itelligi vel de termino formali quo. vel de termino qð. dr aũt terminꝰ qð ipꝫ cõpoſitũ. ſꝫ dr terminꝰ quo illud quo cõpoſitũ eſt formalr. ſiue ſubalr. ſiue accñtalr. iſte terminꝰ eſt forma. ſ. terminꝰ formalis quo. ⁋ 3ª diſtinctio ſit iſta. ꝙ ꝫ qð dicit ꝑ accipit ab Ari. duplr. vno mõ accipit ꝑ vt diſtinguit ꝯtra ꝑtẽ. vt ſic illud dicat alicui ieſſe ꝑ. qð ſibi nõ ieſt ſcðz ꝑtẽ ſꝫ ſꝫ totũ. ꝫ mõ loquit Ari. 5° phi. caplo ꝑ. vbi diſtinguit moueri in per ſe ꝑ. ꝛ ſꝫ ꝑtẽ. ꝛ per accñs. pꝫ ibi. Itẽ 6° phiſi. eodem mõ accipit ꝑ. vbi dicit ꝙ ſi aliqd mouet ꝑ in aliq̄ tp̄e. mouet in q̄libꝫ ꝑte tp̄is illiꝰ. ꝙ ſi nõ. nõ mouet ꝑ in illo tp̄e. ⁋ Alio mõ accipit ꝑ vt dicit cãlitatẽ ꝑciſaz. Exẽplũ. triangulus hꝫ tres ꝑ. q2 hꝫ in ſe cãz ꝑciſaz ꝛ adeq̄tã paſſiõis talis. ꝫ mõ loquit Ari. de ꝑ in ꝑmo poſt. caplo de vlĩ. vbi diffinit vlẽ. ꝙ eſt per ſe ꝑ ꝛ de oĩ ꝛ ſꝫ ꝙ ipꝫ. ꝑmũ ꝑ dicat ꝗtitatiuũ ꝛ ſit. a. 2m ꝑ dicat q̄litatiuũ ꝛ ſit. b. ⁋ Differũt aũt hec duo ꝑ triplr. ꝑma drĩa eſt q2 ieſſe aliqd alicui ſolũ per ꝑtẽ repugnat. ꝛ nõ repugnat. b. Exẽplũ. hr̃e tres angulos ieſt triãgulo. ꝛ riſibile hoĩ per ꝑtẽ. q2 per ſuã formã ſiue drĩaz ſpecificã. ꝛ tñ ꝑmo

ineſt triangulo:non ꝑmitate.a.ſed ꝑmitate.b.rō huiꝰ eſt qꝛ pars in exēplo dato nō hꝫ rōnē qḋ.ſed quo.alr̄ nō ꝯueniret ꝑmo toti ꝑmitate.b. ¶2ª ꝯ̄ria eſt que ſequit̄ ex ꝑma.qꝛ qḋ ineſt alicui ꝑmo.a.remouet̄ ab eo ſi remouet̄ ab aliq̄ quod eſt aliq̄d eiꝰ:exēplū.hō nō ſanat̄ ꝑmo.a.ſi manꝰ eiꝰ nō ſanat̄. rō huius pꝫ ex p̄dictis.ſed qḋ ineſt alicui ꝑmo.b.nō remouetur ab eo ſi remoueat̄ ab alio.nō ſolū qḋ non eſt aliquid eius ſed etiā qḋ eſt aliq̄d eiꝰ.exemplū.riſibile ineſt hoi ꝑmo .b.tñ riſibile nō remouet̄ ab hoie ſi remoueat̄ ab aſino qui nō eſt aliq̄d eius: vel ſi remoueat̄ a pede hoīs qui eſt aliq̄d eius.Silr̄ hr̄e tres angulos nō remouet̄ a triāgulo ſi remouet̄ a circulo qui non eſt aliq̄d eius: vel ab h̄ angulo:qui eſt aliq̄d eiꝰ vel ab illo. ¶Tertia ꝯ̄ria eſt que ſequit̄ ex p̄dictis ꝙ q̄cq̄d ineſt alicui ꝑmo.a.cōparat̄ ſicut paſſio hōgenea ad ſubm̄ hōgeneū:qꝛ reſpcū talis p̄dicati ſic inexñtis ptes ſunt vnius rōnis.Exemplū:ſi hō mouet̄ ꝑmo.a.motꝰ eſt q̄dam paſſio hōgenea:⁊ homo ſilr̄ eſt ſubm̄ hōgeneū vt ſic:qꝛ vniformiter totus homo ⁊ ptes hoīs mouent̄:ſꝫ qḋ ineſt alicui ꝑmo.b.nō opꝫ ſic eſſe:imo ſubm̄ ⁊ paſſio videnť etherogenea.hr̄e nāqꝫ tres angulos nō vniformiter ineſt triangulo ⁊ partibus:imo nullo mō ieſt ptibꝰ ꝑ ſe ꝑͦ:ſꝫ oino per accñs.

Quantū ad ſcḋm ſit iſta prima ꝯ̄clō.materia gñat̄ ⁊ corrumpit̄ ſubiue.hanc ꝓbo ſic.oīs forma alicui formalr̄ inexñs per neccitatē denoiat ipꝫ cui inexiſtit impoſſibile.n.eſt albedinē ieſſe alicui formalr̄ niſi illud formaliter ſit albū.ſꝫ gñatio formalr̄ ineſt materie qꝛ mā eſt ſubm̄ gñationis.ergo neccio gñatio denoiat māꝫ.⁊ per ꝯ̄ñs mā generat̄ ſubiue. ¶P̄.oīs mutatio eſt actꝰ entis in potentia vt ſubi.ex 3º phi.ſed generatio eſt quedā mutatio.ergo gñatio eſt actꝰ entis in potentia vt ſubi:ſbm̄ aūt gñationis eſt mā.ergo gñatio eſt actꝰ māe.⁊ per ꝯ̄ñs mā gñat̄ vt ſubm̄. ¶P̄.gñatio eſt de nō ſubo in ſbm̄ ex.5º phi.tūc ſic.q̄cq̄d mutat̄ a nō ſubo in ſbm̄ generat̄.ſed mā mutat̄ de nō ſubo ad ſbm̄.puta a non igne ad ignē.ergo mā generat̄. ¶Silr̄ pōt argui de corruptione que eſt mutatio a ſubo in non ſubm̄. nam mā ſic mutat̄ ⁊ per ꝯ̄ñs corrūpit̄ vt ſubm̄. ¶P̄.Ari.5º phi.ꝓbans ꝙ gñatio nō ſit motꝰ arguit ſic.qḋ gñat̄ non eſt. qḋ mutat̄ eſt.ergo gñatio non eſt motꝰ.q̄ro pro quo accipit̄ in maiori ly qḋ gñat̄:non pro termino qꝛ minor eſſet falſa. nā in h̄ nō diſtinguit̄ gñatio a motu.qꝛ tñ terminꝰ gñationis nō eſt.ſic nec terminus motꝰ.ergo accipit̄ pro ſubo.ſed ſbm̄ gñationis eſt mā.ergo mā gñat̄. ¶2ª ꝯ̄clō ſit iſta ꝙ mā nec gñat̄ nec corrūpit̄ terminatiue.hāc ꝓbo ſic.oē qḋ naturaliter gñat̄ ⁊ corrūpit̄ vt terminꝰ hꝫ materiā ptē ſui.ergo ⁊c̄. maior pꝫ hic in lr̄a ⁊ ex ꝑmo phi.nam materia eſt ex qua ſit res cū inſit.ꝓbat̄ etiā rōne qꝛ oē qḋ generat̄ aut corrūpit̄ vt terminus eſt poſ̄e eſſe vel nō eſſe de potētia intrinſeca.vt pꝫ ex ſcḋo de gñatione.ergo qḋ per ſe generat̄ aut corrūpit hꝫ per ſe principiū quo pōt eſſe ⁊ nō eſſe:⁊ illud eſt mā vt dcm̄ eſt ſupra ⁊ dicet̄ infra in h̄ eodē ſeptimo.mi. pñcipalis pꝫ: qꝛ alr̄ eſſet ꝓceſſus infinitus in materijs. ¶P̄.oē gñabile ⁊ corruptibile vt terminꝰ eſt in potētia alicuiꝰ ſubi.ſed mā nō eſt hꝰ qꝛ ꝑmū potētiale in nulliꝰ eſt potētia.qꝛ iā nō eſſet primū potētiale.ſed mā eſt ꝑmū pñcipiū potētiale.⁊ ꝑm ſubm̄ ex ꝑmo phi.⁊ ꝑmo de gñatione. ¶Cōfirmat̄.qꝛ illḋ quod ſupponit̄ in oī actione nālī.⁊ illud ad qḋ ſtat reſolutio oīs gñationis ⁊ corruptionis ipoſ̄e eſt generari vel corrūpi:ſed materia eſt hꝰ nā ipa ſupponit̄ in oī actione nālī.ex primo phi.⁊ ad ipſam reſoluit̄ oīs corruptio ⁊ gñatio ex primo de gñatione.ergo ipoſ̄e eſt ipſaꝫ generari vel corrūpi. ¶3ª ꝯ̄clō ſit iſta.forma nullo mō eſt terminꝰ gñatiōis per ſe.ꝑmo.hāc ꝓbo ſic.oē qḋ per ſe gñat̄ vt terminus.gñat̄ ex mā que eſt ps ſui vt ꝓbatū eſt in ꝑma ꝯ̄clone.ſed forma nō hꝫ mām ptē ſui.alioqn eſſet ꝓceſſus in īfinitū in formis.⁊ in materijs ergo forma nō eſt per ſe ꝑmo terminus gñationis. ¶4ª ꝯ̄clō ſit iſta.forma eſt terminꝰ formalis quo gñatiōis.ꝓbatio hꝰ. illud quo formalr̄ eſt ⁊ exiſtit terminꝰ gñatiōis ꝑ ſe ꝑͦ eſt terminꝰ formalis quo gñatiōis.ex ꝑͦ articulo.ſed forma eſt hꝰ.

pꝫ de ſe.ergo ⁊c̄. ¶Quinta ꝯ̄cluſio ſit iſta.cōpoſitū ex materia ⁊ forma nō generat̄ per ſe ꝑmo ꝑmitate.a.hāc oñdo ſic. nā illud nō ineſt alicui ꝑmo.a.qḋ ineſt tñ ſcḋm ptē.vt pꝫ ex ꝑmo articulo.ſꝫ gñatio ineſt cōpoſito rōne forme tñ.nihil .n.cōpoſiti ſimplr̄ hꝫ eſſe poſt nō eſſe niſi forma ſola.ergo cōpoſitū nō gñat̄ per ſe ꝑmo.a. ¶Sexta ꝯ̄clō ſit iſta cōpoſitū ex mā ⁊ forma generat̄ ꝑmo ꝑmitate.b.hanc oñdo ſic.illud ineſt alicui per ſe ꝑmo.b.qḋ ineſt ſibi per cām p̄ciſaꝫ que eſt aliq̄d eiꝰ.vt pꝫ ex ꝑmo articulo.ſed gñari ineſt cōpoſito per formā que eſt quo.ſic riſibile ineſt hoi per formā ꝓpriā que eſt quo ⁊ aliq̄d eius. ¶P̄.oē illud qḋ ſit ex mā que eſt pars ſui.generat̄ per ſe ꝑmo.ſꝫ cōpoſitū eſt hꝰ.ergo ⁊c̄.ma.ꝓbat̄. oē illud qḋ per ſe ſit eſt poſ̄e eſſe ⁊ nō eſſe potētia intrinſeca. ergo hꝫ principium intrinſecū quo pōt non eſſe ⁊ eſſe.illud eſt materia minor patet.qꝛ ex hoc compoſitū eſt compoſitū qꝛ habet partē potentialem ⁊ actualē.pars aūt potentialis eſt materia.ſic ergo patet quid dicendum ſit.

Ad primū dicendū ꝙ ꝓcedit de primitate.a.⁊ ſic ꝯ̄ceſſuꝫ eſt in q̄nta ꝯ̄clone ꝙ cōpoſitū nō generat per ſe ꝑmo. ¶Ad 2m neº.añs.Ad ꝓbationē primā dicendū ꝙ generatio dr̄ naturalis ꝑmo qꝛ eſt via in ens naturale qḋ eſt cōpoſitū.ſcḋario v̄o qꝛ eſt via in formā que eſt natura.quando ergo dr̄ ꝙ generatio dr̄ naturalis qꝛ eſt via in naturā que eſt formalis:qꝛ nō dicit cām.imediatā ſed remotā. ¶Ad ſcḋam ꝓbationem dicendū ꝙ maior eſt vera de eſſe cōpoſito ex potentiali ⁊ actuali.tunc ad mi.dico ꝙ totū cōpoſitū hꝫ eſſe poſt nō eſſe: eſſe aūt forme nō acquirit̄ per generationē inquantū forme ſed inquantū cōpoſiti: ⁊ ideo per accñs.vt patet in lr̄a hic. ¶Ad 3m principale nego añs ſi intelligas ꝙ mā per ſe generet̄ vt terminus.ad probationē pꝫ ꝙ oſtendunt mām generari vt ſubiectuꝫ.⁊ hoc cōceſſum eſt in prima concluſione:non tamen ſic querit queſtio.nec Ariſto.hic in littera.

¶Verū igit̄ eſt quedaꝫ ſpera p̄ter has aut domus p̄ter lateres aut nunq̄ꝫ facta eſt:ſi ſic erat hoc aliquid:ſed qꝛ tale ſignificat.hoc autem ⁊ determinatum nō eſt.

QUerit̄ Vltimo rō phi.ꝯ̄cludat ꝯ̄tra Platonem.ſ.ꝙ ſi ydee vel forme ſeparate ſunt cauſe generantes ꝙ genitum nō erit hoc aliq̄d.naꝫ forma in cōpoſito eſt principiū generandi compoſitū qḋ eſt hoc aliquid.ergo ſi per ſe eſſet idem ageret.ꝯ̄ña patet a ſimili.nā calor calefaceret ſilr̄ ſeparatus ſicut cōiunctus. ¶P̄.nullum agens particulare agit niſi mediantibus qualitatibus actiuis ⁊ paſſiuis.ergo nullum tale agens inducit formam ſubſtantialē.⁊ per ꝯ̄ñs inducit̄ ab aliqua forma ſeparata ꝯ̄ſequentia ꝓbat̄ qꝛ nulluꝫ agens inducit aliquid ꝑfectius ⁊ nobilius q̄ꝫ ſit forma per quaꝫ agit.omnis aūt forma ſubſtantialis eſt nobilior quacūqꝫ qualitate actiua ⁊ paſſiua. ¶P̄.oīa que generantur: generantur ab vniuoco vt pꝫ hic in littera.ſed in putrefactis nō eſt generans vniuocū niſi ſit aliquod vniuocuꝫ ſeparatū.ergo ⁊c̄. ¶P̄. conſequentia Ari.non valet.nā aīa intellectiua non eſt a generante ſed a creante qui eſt pura forma ſeparata.⁊ tamen genitum eſt hoc aliquid:non ergo valet conſequentia commen.⁊ Ariſto. ¶Contra phs hic in littera.

Rñdetur hic a cōmen.cum magiſtro ſuo ꝙ ratio valet.quod ꝓbat tripliciter primo ſic.agens imateriale non dependet a materia in agēdo.ſed ydea ſeparata ſi ponitur eſt pura forma.ergo agens imateriale non dependet a materia in agendo.tunc ſic.vel producit ſibi ſimile.vel non:ſi ſic.habet̄ propoſitum.qꝛ ſicut ydea non eſt hoc aliquid ſic nec generatū eſt hoc aliquid.Si nō. hoc habet eſſe propter defectum ex parte materie.qꝛ idem ſemper facit idē:ſecundo de generatione.ſed materia circū-

ſcribit a tali agēte.ſi ergo gñans eſt forma im̄.ergo ⁊ genitū: ⁊ nō erit hoc aliqd ſicut nec gñans. ¶P.ſi genitū eſt hoc aliquid.ergo gñaꝛ per trāſmutationē mãe.ergo gñans erit cōpoſitū ⁊ nō forma tm̄.ꝓbatio ꝯñtie.qꝛ pura forma nō pōt trāſmutare mām.ſi ḡ gñans nō eſt hoc aliqd ⁊ cōpoſituꝫ.ḡ nec genitū. ¶Dr̄ ad hoc ꝙ ydea iu gñatiōe nō hꝫ rōnē diſponētis ſꝫ introducētis formaꝫ.ita ꝙ in gñatione opꝫ dare duplex agēs cōpoſitū diſponēs mām ⁊ aliud idncēs formā qḋ eſt pura forma.nā ſola for⁹ pōt idncere formā. ¶Hanc rñſionē excludit cōmē.dupl'r tū qꝛ ſeqreꝛ ꝙ genitū eſſet duo in actu.ex quo reſpectu ipſi⁹ ponunꝛ duo agētia.vnuꝫ.ſ.diſponēs mām aliud iducens formā.tū qꝛ vnus effectus ḿm ꝙ vn⁹ gñareꝛ a duob⁹ agētib⁹.⁊ hec eſt 3ᵃ rō cōmē.que ꝓcedit ex vnitate cōpoſiti excludendo ṗdictā rñſionem.ſed iſte rōnes nō ꝯcludunt. ¶Prima nō concludit.qꝛ aſſumit falſum in maiori.ſ.ꝙ agens qḋ nō eſt in mã non dependet in agendo a mã.qꝛ omne agens citra ṗmū reqrit mām in quā agit ⁊ tn̄ eſt aliqḋ agens imãle ṗter primū. ¶Scḋa etiaꝫ ratio aſſumit ꝓpōnē falſam.ſ.ꝙ imãle nō poteſt trāſmutare mām. Tu ṗmo.qꝛ ſi ſic ṗma cā nō poſſet trāſmutare mām.ꝯñs eſt falſuꝫ.qꝛ qcqd pōt cā ſcḋa effectiua pōt ⁊ ṗma.ꝯñtia ꝑꝫ.qꝛ ṗma cā eſt maxime imãlis ⁊ nullū imãle eſt ita ſeparatū ſicut ṗma cā. Tu 2° qꝛ impoſſe eſt aliquid trāſmutare aliud per medium niſi trāſmitet mediū.ſicut cōmē.in fine iſtius cōmēti.d.ꝙ forma ſeparata pōt trāſmutare mām mediante corpore celeſti.ergo pōt trāſmutare illud corpus medium alias ꝓcedereꝛ in ifinitum.⁊ illud corpus mediuꝫ eſt mãle vt nūc ſuppono. Tum 3° qꝛ ex dictis ꝓpri⁹ ꝯdicit ſibi.dicit.n.ꝙ corpora celeſtia in illis que gñanꝛ ꝑ putrefactionez dant eis aliqd loco ſeminis.ſꝫ corpa celeſtia ſunt forma ita ꝙ nō eſt ibi mã receptiua forme ſbãlis ḿm ipſum in de ſbã orbis.ḡ ſola forma pōt trāſmutare mãꝫ Tū 4° qꝛ trāſmutās trāſmutat in qꝫtū eſt in actu.ex 6°.hui⁹.⁊ in qꝫtū tale accidit ſibi hr̄e ṗnᵐ potētiale.ergo accidit trāſmutādi hr̄e mām ⁊ eē cōpoſitū. ¶3ᵃ rō aſſumpta ex ipugnatiōe rñſiōis nō valet.vñ ꝯtra ṗmū arguiꝛ ſic.mã eſt a deo.qꝛ ingñabilis ⁊ icorruptibilis.forma aūt a gñante pticulari.ergo cōpoſitū ſeu mã ⁊ forma erūt duo in actu.nō valet ꝙ ſint duo in actu.qꝛ tota mã eſt in po⁹ ⁊ act⁹ ſeu forma adueniens facit vnū in actu. ¶Cōtra 2ᵐ arguiꝛ ſic.in cauſis eētialr̄ ordinatis opꝫ oēs ſimul ꝯcurrere ad effectū.vt dūſuꝫ fuit 2°.hui⁹.ſꝫ aliqs vn⁹ effect⁹ eſt ab agēte pticulari ergo idē erit effect⁹ ab oib⁹ cauſis vl'ib⁹ eēntialr̄ ordinatis.⁊ veri⁹ ēt q̄ꝫ ab illo pticulari.nō ergo eſt incōueniēs aliquē vnū effectuꝫ actu eē a duob⁹ agētib⁹.imo hoc eſt necñū.ſꝫ forte diceret plato ꝙ agens diſponēs materiam ⁊ agens includens formam ſint agētia eſſentialiter ordinata.

Dicendum alr̄ ḡ ad qōnem ꝙ phs ꝓbat ydeas nō eē necias ad gñationē nō qꝛ ſint poſſe.ſꝫ qꝛ nō ſunt necie.⁊ hoc ſufficit pħo.ꝙ autē nō ſint necie ꝓbaꝛ qꝛ nunq̄ꝫ ponēda ſunt plura vbi vnuꝫ ſufficit.ex primo phi.ꝯtra anaxagorā.ſꝫ gñatio vniuoca pōt ſaluari ſine ydeis.ergo nō opꝫ ydeas ponere pp gñationē.nō tñ ꝓbat.p.ꝙ ydee nō ſint.⁊ hoc ſonat lr̄a.dicit.n.⁊ ſi ſint ydee ṗter ſingularia nihil viles eēnt ad generationē.vñ nō vult eas ſimpl'r nō eſſe.ſed ꝙ propter generationē vniuocā non eſt neceſſe eas ponere.

Ad primū in oppoſituꝫ poſſet negari ꝯñtia.ſ.ꝙ ſi forma in compoſito eſt ṗnᵐ gñandi cōpoſitū:ergo ſilr̄ ſi per ſe eēt.nō ſequiꝛ ꝙ ſi eſt per ſe ſepata ꝙ poſſit eē ṗnᵐ.qñ enim eſt in cōpoſito eſt nñ ṗnᵐ quo.⁊ nō eſt ṗnᵐ quod.forma enim ſic eſt ṗnᵐ quo ꝙ non qḋ. ¶Aliter poſſet dici ꝙ pp ꝓbationeꝫ que adduciꝛ de calore ſeparato.ſ.ꝙ non eſt impoſſ.bile formā ſeparataꝫ eſſe ṗnᵐ gñandi cōpoſitum.tñ nō eſt neceſſariū ⁊ hoc ꝓbat ratio.⁊ hoc ſufficit pħo ꝯtra platonē vt dictuꝫ eſt. ¶Ad 2ᵐ lꝫ nullum particulare agens agat niſi mediantibus qualitatib⁹ actiuis ⁊ paſſiuis.non tamen eſt intelligendum ꝙ qualitates actiue ſint imediatū ṗnᵐ agendi formam ſbãlem.nulla enim qualitas attingit terminū gñationis ſbãlis ſed ſoluꝫ alterationē ⁊ diſpōnem mãe ṗcedente forme inductioneꝫ.⁊ pro tanto agens gñans dr̄ agēs mediantibus qualitatibus talib⁹. ¶Ad 3ᵐ dictū eſt in ſniando lr̄aꝫ.ꝙ oia aliqualiter ſunt ex vniuoco.qꝛ agens vel hꝫ formam quaꝫ ꝓducit formalr̄.⁊ tunc eſt gñatio ſimpl'r vniuoca.vel hꝫ eaꝫ tm̄ virtualr̄.⁊ tūc eſt vniuoca ḿꝫ qd.⁊ ſic vniuocatio gñatiōis pōt ſaluari etiā in putrefactis ſine pōne ydeaꝝ. ¶Ad 4ᵐ concedo argumentum qꝛ non ꝓbat aliud niſi ꝙ genitum.⁊ hoc aliquid poteſt eſſe a pura forma.ꝯñia tñ phi eſt bona mō ṗ ꝓpoſito.qꝛ ſufficit pħo ꝙ ſi genitū eſt hoc aliqd ⁊ compoſitum.nō opꝫ gñantem eſſe formam ſeparatam.ſed ſufficit ipſum generans eſſe compoſitum.

¶Dubitabit autem aliquis quare alia fiunt ⁊ a caſu:vt ſanitas:alia non:vt domus.⁊c̄.ſic tamē vtiq̄ꝫ ignis pp hoc ⁊c̄.

QUerit Utrū in mã reꝝ nãliū ſit aliqua pars forme gñande coagens ad cōpoſiti gñationeꝫ.vel aliqd qḋ ſit trāſmutabile i formā.vr̄ ꝙ ſic.nā cōmē.8°.metha.d.ꝙ ex actu ⁊ po⁹ nō ſit vnū niſi per agens extrahens ad actum.qḋ nō largit ei multitudinē ſꝫ pfectionē.dicit etiā in eodē octauo.ꝙ illud qḋ eſt in actu.nō eſt aliud ab eo qḋ eſt in poᵃ.ſꝫ illud qḋ fuit in po⁹ eſt i actu ⁊ nō ſunt duo diuerſa.ſꝫ ſi nihil forme ṗiſteret in mã agēs extrahēs vel educēs poᵃᵐ ad actū nō tm̄ largireꝛ pfectionē ſꝫ multitudinē. ¶Itē illud qḋ eſt i poᵃ.⁊ illud qḋ eſt in actu eſſent aliqua duo diuerſa cui⁹ oppoſitū ait cōmen. ¶Cōtra phs hic in lr̄a.d.ꝙ ſicut domus fit tm̄ ab extra ſictm̄ vtiq̄ꝫ ⁊ ignis ergo .reſpectu ignis nullum ponitur actiuum intra paſſum.ſed ſolum ſufficit ipſa materia.ergo nihil aliud preexiſtit.

Reſpondeo circa iſtam qōneꝫ quidam dn̄t ꝙ ſic ⁊ qdā ꝙ nō.p° ergo pars affirmatiua ptractabiꝛ.2° pars negatiua declarabiꝛ. ¶Quātuꝫ ergo ad ṗmā dr̄ ꝙ in mām aliqd tale ṗiſtit.qḋ ꝓbaꝛ dupliciter via.ṗma ſumiꝛ ex pte vitāde creationis in gñatiōe nãli.2ᵃ ex pte ſaluāde nãlitatis.Ad hoc enim ꝙ forma nō fiat de nihilo nec creeꝛ poniꝛ aliqd in mã ṗſiſtens.ex quo fiat forma.Ad hoc etiā vt gñatio ſit nãlis ⁊ nō violenta poniꝛ illud eē actiuū coagēs extrinſeco agēti. ¶Ex ṗma via ar.ſic.ſi nihil ṗrigiꝛ in mã quod in formam nãlē trauſmuteꝛ ergo ꝓductio forme nãlis nō erit gñatio ſed creatio.ꝯñs eſt falſum.ergo ⁊ añs.ꝯñtia ꝓbaꝛ.qꝛ creatio eſt de nihilo factio.ſequiꝛ.etiā eadē rōne ꝙ qñ forma nãlis corrūpiꝛ ꝙ anihiletur.qꝛ vnde res icipit in idē redit ⁊ reſoluiꝛ.ergo agēs nãle poſſet creare ⁊ anihilare quod falſuꝫ eſt. ¶Ex 2ᵃ via ar.ſic.ſi nihil in mã ṗrigiꝛ.ergo gñatio forme nãlis nō erit nãlis.ꝯñs eſt falſuꝫ.ergo ⁊ añs.ꝯñtia arguiꝛ.tū ṗmo.qꝛ hic in lr̄a dicit ꝙ a nãlium in quorūcūq̄ꝫ mã eſt aliq pars forme que ſic mouet mām ſicut moueꝛ ab extrinſeco.au ctas eſt expſſa.tum 2°.qꝛ oīs mã nãlis hꝫ ṗnᵐ itrinſecū actiuū nãle.qꝛ nã eſt ṗnᵐ mot⁹ ⁊ qetis ei⁹ in quo eſt.ex 2° phi.⁊ per hoc dr̄nt nãlia ab artificialib⁹.vt ibidē dr̄.ſꝫ illud ṗᵐ non eſt forma inducēda.qꝛ nōdū eſt.nec mã.qꝛ ei⁹ nō eſt agere.ergo aliqd trāſmutabile in formā.tū qꝛ violentū eſt cui⁹ ṗnᵐ eſt ab extra nō ꝯferente vim paſſo.ex 3° ethi.ſi ergo nihil eſt in mã coactiuū gñationis forme.nullā vim ꝯfert paſſum.ſequiꝛ ergo ꝙ gñatio iſta eēt violēta nō nãlis.tale aūt ṗactū dn̄t ꝙ eſt in mã a creante non a gñante.⁊ eſt coeuū materie ex quo poſtea fit forma nãlis.⁊ illud quidā eoꝝ vocāt inchoationē forme.qdā partē forme gñande.quidam formā impfectam.qdam rōnem ſeminalē.qdam potentiam actiuam materie ḿm ponētes illud coagere extrinſeco agenti qdam vocant illud putum potētiale. ¶Unde hec opinio tenens

partē affirmatiuā hʒ quīqʒ modos dicēdi. prim⁹ modus dicendi eſt. ꝙ in mā eſt vna forma gn̄alis concreata ipſi māe. que eſt rō ſeīalis reſpectu gn̄is ꝓximi ⁊ vlterius alioꝝ ſequētiū vſqʒ ad formā ſpēi ſpālīſſime. vn̄ cōmē. ꝓmo phi. dicit ꝙ mā ꝓmo recipit formas vſes ⁊ ſic deinceps. ¶ Sed ꝯtra. qꝛ forma gn̄is ꝓoris vel eſt pars forme gn̄is poſterioris vel nō puta ꝙ forma ſubē ſit pars forme corporis. ⁊ ſic deinceps. ſi nō eſt pars. ergo nō euaderet creationem. qꝛ forma corporis erit nō de aliquo ſui ſi ſic. ꝗ forma prior eadē nūo realiter eſt pars formaꝝ ꝯ̄riaꝝ ſibi mutuo per gn̄ationem ſuccedentiū. qḋ vr̄ impoſe. ꝯn̄tia pʒ. qꝛ illa forma ꝓor manet ꝑ te. ⁊ eſt vna in vna mā. ¶ P. per gn̄ationē nālē vel aliqd noui ꝓducit̄: vel nihil. ſi aliqd. ergo non euades creationē. qꝛ illud ꝗ̄tūcūqʒ modicū fiet de nō aliquo. Si nihil. ergo erit nulla gn̄atio. ſed erit qḋlibet in quolibet. oīs enim ꝓductio noua hʒ terminū nouū. ¶ Scḋs modus dicēdi eſt qui ponit reſpectu cuiuſlibet forme ꝓpriam inchoationē. ⁊ ideo tot quot ſunt forme educibiles de po^a^ materie. ⁊ illā inchoationē dīt eē creante ⁊ eā vocant partē forme vel formā incōpletā que pficit̄ a gn̄ante. ¶ Cōtra. q̄ro quō ex pte ꝓcedēte ⁊ pte ſequēte fiat vnū. qꝛ vel ſicut ex po^a^ ⁊ actu. vel ſicut ex partib⁹ hōgeneis eiuſdē rōnis. nō ꝓmo°. tum qꝛ forma eſt actus. tum 2°. qꝛ forma pfecta ex illis ptib⁹ cōpoſita non eſſet ſimplex. nec 2° mō. qꝛ vel pars adueniēs imediate educeretur de po^a^. materie vel mediante ꝓma. i. de po^a^ prime. ſi primū. fruſtra ponit̄ ꝑꝑ vitandū creationem. qꝛ ſine illa eque imediate educeret̄. ſi 2^m^. ꝯtra. ꝓmo qꝛ ipoſe eſt duas partes forme eiuſdē rōnis ſic ſe hr̄e ꝙ vna ſit terminus ⁊ alia ſbm traſmutationis. tū 2°. qꝛ q̄cūqʒ po^a^ actiua eque reſpicit qḋlibet in quo ſaluat̄ rō obiecti ꝓmi. ergo po^a^ gn̄atiua eque poterit in partē ꝓexiſtentē ſicut in partē ſubſequentem ex quo ponunt̄ eiuſdē rōnis. imo plus cū pars ꝓexiſtēs ſic imꝑfectior ſequēte. ergo ꝓma pars nō erit ingn̄abilis nec coeua. ¶ P. illud inchoatiuū itrinſecū ⁊ actiuū vel eſt efficiens per ſe actiuū ad gn̄ationem vel nō. ſi ſic. ꝯtra. tū ꝓmo. qꝛ nihil impfecti⁹ eſt ſufficiēs actiuū reſpectu pfectioris. tū qꝛ ſemꝑ ageret cū ſit agēs nāle hn̄s ſemꝑ paſſuʒ approximatuʒ. ergo forme ſimul educerent̄ ſemꝑ: vel ſaltē illa cui⁹ po^a^ actiua vel ichoatio eēt fortior: qḋ eſt euidēter falſuʒ. Si nō. ergo agēs extrinſecū ꝓus agit ꝗ̄ itrinſecū. alr̄ itrinſecū ſemper egiſſet. ſʒ impfecte. in illo ergo ꝓori ex quo itrinſecū nō agit. erit actio violentia per te. non ergo euites inālitatē gn̄ationis. ¶ 3⁹ modus dicēdi ponit cuiuſlibet forme ꝓpriam inchoationē ſicut ⁊ 2⁹. ſʒ illā dicit eē totā formā. ita ꝙ tota forma ꝓeſt in mā nō cū vnita materie nec iformans eā. ſed poſt per gn̄ans ſit vnio forme cum mā vt eā actu iformet. ¶ Cōtra. tū ꝓmo. qꝛ ponit accn̄s ſine ſbto. qꝛ formā accidentalem nō iformantē mām. tū 2°. qꝛ ponit formā mālē ſeparatā ⁊ nō informātem mām. tuʒ 3°. qꝛ ponit mām ſine forma iformāte. que oīa ſunt ipoſſia per nāʒ. ¶ P. nulla actio realis nālis per ſe terminat̄ ad relationē. qꝛ ad aliqd nō eſt mot⁹. ex 5°. phi. ſʒ vnio eſt relatio. ergo actio nālis agentis ꝗ̄ vtiqʒ eſt realis nō terminat̄ ad illā vnionē forme cuʒ mā vt tu dicis. ¶ 4⁹ modus dicēdi ponit ꝙ tota forma ꝓexiſtit ēt vnita materie. ſed ꝓeſt ſm̄ eſſe incōpletū accipiēs cōpletū eē per gn̄ationē. ita ꝙ totū cōpoſitū ꝓexiſtit ſub alio mō eſſendi. ſ. ſub eē incōpleto. ¶ Cōtra. qꝛ oīs actio realis hʒ terminū realē. ſed gn̄atio eſt actus realis. ergo ⁊c̄. Iſte termin⁹ per te eſt modus eēndi pfect⁹ ⁊ nou⁹. tūc ſic. vel ille modus eēndi eſt accn̄s. ⁊ tūc gn̄atio erit alteratio. vel erit ſba. ⁊ tūc vel erit mā vel forma vel cōpoſitū. q̄cq̄d dēs. ſequit̄ ꝙ nō totū compoſitū ꝓexiſtit. ſed ipm vel aliqd eius nouiter producitur. ¶ Confirmat̄ ſic. qꝛ oīs ꝓductio ſbalis noua hʒ terminum ſbalem nouū. ſed gn̄atio ſimplr̄ eſt hō. ergo ⁊c̄. ⁊ tūc idē qḋ prius. qꝛ tūc totum cōpoſitū nō ꝓexiſtit. ¶ P. ſequit̄ ꝙ mā ſimul informet̄ oībus formis ꝯ̄riis ⁊ q̄buſcūqʒ ſpecifice diſtinctis. quod eſt abſurdū ſm̄ phiam. tūc. n. rediret opinio Anax. ꝙ qḋlibet eēt in quolibet. ¶ Quintus modus dicēdi ponit in mā nām quādā pure potētialē quā vocat ꝓn^m^ potētiale. que ꝓeſt in mā diſtincta tn̄ a nā: traſmutabilis tn̄ in formā per actionē agētis nālis. ⁊ iſta eſt po^a^ māe de qua educunt̄ forme corꝑales. ¶ Cōtra. qꝛ ꝓn^m^ potētiale vel accipit̄ pro po^a^ obiectiua vel ſubiectiua. ſi ſubiua. tūc nō eſt aliquid aliud a mā ꝯtra te. mā. n. ponit̄ ſicut po^a^ ſbiua. Si accipit̄ pro po^a^ obiectiua iſta nihil ponit. ſic. n. eſt in po^a^ ante chriſtus ⁊ albedo futura nōdum ens. ergo pure potētiale eēt nihil. ſi ergo ipʒ eſt traſmutabile in formā tūc forma fiet de nihilo. ⁊ ſic nō vitabis creationē. ¶ P. illud purū potentiale ſi eſt aliqd extra nihil eſt creator vel creatura. non creator. pʒ. ſi creatura. ꝯ̄. qꝛ oīs creatura hʒ reſpectū realē ⁊ actualem ad creatorē. cuiuſlibet reſpect⁹ realis actualis eſt fundamentū reale actuale. qꝛ nō minoris entitatis eſt fundamentū ꝗ̄ reſpect⁹ fundat⁹. ergo ꝓn^m^ potētiale ē aliqḋ ens actuale reale. ¶ P. illḋ puꝝ potētiale vel erit ꝓn^m^ vel eſt pars forme gn̄ande vel nō vt ꝓus. ꝯtra alios modos ponēdi argutū eſt. ita ꝙ vel nō creatio vitabit̄: vel ꝑꝑ gn̄ationē nālē nihil nouū ꝓducet̄. quoꝝ vtrūqʒ ipſi reputant impoſſibile.

Quantū ad ſcḋm principale eſt opinio negatiua que dicit ꝙ vnqʒ in mā ponēda eſt rō ſeminalis. nō tn̄ coeua materie vel traſmutabilis in formaʒ. ita ꝙ aliqd forme ꝓexigat̄ in mā de quo fiet forma. ¶ Ad cui⁹ euidentiā ſuppono qd ſit rō ſeminalis ⁊ in q̄bus ſit ex his que dicta ſunt in ſniando circa ꝓmū hui⁹ lectionis. Et vlteri⁹ ꝓmo declarabit̄ de ſemine. ꝙ ſemē ſit. 2°. ad qd ſit ſemen. ⁊ 3° ad qd ſit rō ſeminalis. ¶ Quo ad primuʒ pono talē rōnē de ſemine. Semē eſt qḋdā corpus imꝑfectū ꝓductū a gn̄ante cui⁹ forma nō eſt itenta a nā ꝑꝑ ſe. ſʒ ꝑꝑ alteruʒ vt ex ipſo gn̄et̄ aliqd ſile gn̄anti. ¶ Ad cui⁹ euidētiā eſt ſciēdū ꝙ in nā eſt duplex ꝓceſſus. vn⁹ aſcēſiuus ⁊ gn̄atiu⁹. vbi gr̄a. ꝓcedendo a forma ſeminis vſqʒ ad formā ſanguinis. ⁊ vltra ad formā embrionis. ⁊ vltra ad formam pfectā in ſpē. puta aſini vel bouis. ⁊ iſte ꝓceſſus eſt ab ipfecto ad pfectuʒ. Ali⁹ eſt deſcēſiu⁹ ⁊ reſolutori⁹. v. gr̄a. reſoluēdo aial in cadauer. ⁊ cadauer in elemēta. vſqʒ ad mām primā. ⁊ iſte ꝓceſſus eſt a pfecto ad iperfectū. illud aūt a quo icipit nā in ꝓ° ꝓceſſu eſt ſemē. ⁊ pʒ ꝙ ibi nō ſiſtit ſʒ ꝓcedit vltra vſqʒ ad formā vltimā pfectā. ⁊ ecōuerſo eſt in 2° ꝓceſſu. ex q̄bus pʒ ꝙ ſemen eſt qḋdam corpus ipfectū ꝓduct⁹ a gn̄ante vt ſit vīa aſcēdendi ad formā vlteriorē ⁊ pfectā. ¶ Quantū ad 2^m^ dico ꝙ ſemen non ponit̄ vt ſit ꝓn^m^ actiuum gn̄ationis attingens terminum formalem gn̄ationis qui eſt ipſa forma. hoc ꝓbo duplr̄ ꝓmo ſic. qḋ nō eſt: nō eſt ꝓn^m^ ꝓductiuū ſbe. agere. n. ꝓſupponit eē. ſed ſemen in iſtāti gn̄ationis non eſt. qꝛ gn̄atio hui⁹ eſt corruptio alteri⁹. ergo ⁊c̄. Dices ꝙ eſt ꝓn^m^ dum eſt. Cōtra. qꝛ ſemē eſt aliqd de ꝓximo ꝯuertibile in illud qḋ dʒ gn̄ari. ſʒ dē tale hʒ rōnē paſſiui magis ꝗ̄ actiui. ¶ P. 2° ſic. nullū imꝑfectū eſt ꝓn^m^ efficiēs ꝓducēdi pfectius. ſʒ ſemē eſt qd impfecti⁹ regn̄anda. maior pʒ. qꝛ oē ꝓn^m^ ꝓductiuuʒ vel eſt vniuocū vel equocū. q̄cq̄d dē. vel eſt eque pfectū vel pfectius termino ꝓducto ⁊ nullo mō impfectius. ¶ Dices ꝙ ſemē agit in virtute decidētis: ⁊ nō in virtute propria. ⁊ ſic pōt ꝓducere ſbam ⁊ formā geniti. ¶ Cōtra. in virtute non entis eo mō quo nō eſt nihil agit. ſʒ decidens cū nō ſit in rerū nā. puta pr̄ mortuus. vel etiā ſi ſit. tn̄ qꝛ nō eſt pn̄s corpori in qḋ dʒ ſemē agere. tō eſt nō ens vel hn̄s rōnē nō entis. ſbi ergo in virtute illius nihil agit. Si ergo agit ſemen vel agit virtute ꝓpria vel alicui⁹ ſbe actualr̄ coexiſtētis. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ in cauſis ordinatis accidentalr̄ nō opʒ ſil̄ ꝯcurrere oēs ad effectū vt oſtenſuʒ eſt 2° hui⁹. ſed decidens ⁊ ipm ſemen ſunt accidentaliter ordinata. ergo ⁊c̄. ſemen ergo nō agit in virtute decedentis.

Sed occurrit dubiū. a quo illa forma ꝓducit̄ ſi non a ſemine nec a pr̄e. ¶ Rn̄deo in gn̄atis mediante ſeīe ⁊ maxime ꝑ ꝓpagationē vt ſūt aialia opʒ recurrere ad virtutē diuinā. ⁊ dico ꝙ imediate a deo ꝓducit̄. ꝓbatio. qꝛ nō a ſemīe vt ꝓbatū eſt: nec a pr̄e: qꝛ eo mortuo pōt fili⁹ gn̄a

ri.nec á forma vel virtute celi.qꝛ ipa eſt impfectioꝛ ꝙ̃ forma aiati:nã ſm Aug.xi.de tri.caplo decimoſeptimo.oẽ viuens eſt pſtantius nõ viuẽte.ꝑponunẽ.n.viuẽtia nõ viuentibus. Nec preducit ab itelligentia vel ab angelo.tũ qꝛ ſcdm cõez ſcholaꝫ nõ pñt inducere vel educere formã de potẽtia mãe. tuꝫ qꝛ agũt mediante motu celi.ſi ergo celum nõ poteſt.nec angelus mediãte motu celi põt.relinquiẽ ergo ꝙ deus ⁊c. ¶Cõtra.ḡ oẽs iſte forme nãles creanẽ. ¶Rñdeo ad illud ſi deẽ ꝯñs nõ vr aliqd ipoſe. vel alr negeẽ ꝯñtia. falſitas hui⁹ ꝯñtie patebit ifra. ¶De gñatis aũt imediate ⁊ ſine ſeie.puta cũ ignis gñat ignẽ:nõ opꝫ ſic dicere.de his.n.nõ ꝯcludũt rõnes facte ſicut pꝫ ſemẽ ergo nõ poniẽ vt ſic pn^m^ actiuũ reſpectu termini formalis gñatiõis.ſꝫ magis pn^m^ paſſiuuꝫ ⁊ mãle. ¶Sꝫ nungd ſemẽ agit ad alteratiõe puiã vel pcedentẽ terminũ gñatiõis. ¶Dicendũ ꝙ nõ agit vt ſufficiens actiuũ.nam virt⁹ actiua agẽtis vniformis nõ põt cãre effectum difformẽ in paſſo vniformi.ſꝫ virt⁹ ſeminis eſt vniformis vt pꝫ.⁊ mã ſilr.ergo virt⁹ ſeminis nõ põt efficere tantã difformitatẽ ꝙ̃tã appet in organis aialiũ.nec p ꝯñs põt alterare ad tãtã difformitatẽ ma.pꝫ.qꝛ difformitas in effectu vel accidit ex difformitate agẽtis vel paſſi. Quid ergo? dico ꝙ virt⁹ que facit tãtã difformitatẽ organoꝝ in corpe aialis opꝫ ꝙ ſit agẽs difforme.⁊ illud eſt actio difformis ifluentie ſiue caloris celeſtis.que ꝙ̃tũ ad hoc ꝯſona eſt vtuti diuine.nec puto incõueniens ſi ad iſtã actionẽ difforme aliquo modo concurrat ſemen vt concauſa.

Quantũ ad 3^m^.dico ꝙ rõ ſeminalis non poniẽ vt ſit pn^m^ pductiuũ forme ſbalis ſicut nec ſemen.⁊ pp eaſdẽ rõnes. ¶Itẽ ſicut ſemẽ nõ eſt ſufficiẽs alterans ſine ifluentia celi:vt oſtẽſuꝫ eſt:ſic nec rõ ſeminalis que eſt aliq̃ forma ſiue virt⁹ actiua ſeminis. Sũt tñ ⁊ ſemẽ ⁊ rõ ſeminalis nõ ſufficiẽter:ſꝫ aliq̃lr ꝯcauſatiua ⁊ coactiua nõ ad formã ſbalẽ ſꝫ ad alteratiõe puiã. Ex pdictis oib⁹ ꝯcludiẽ ꝙ nihil pexiſtit in mã vt ichoatio forme vel actiuũ forme qd in ipſam formã nalr gñatã nalr tranſmutaẽ.⁊ ſic ad qõnẽ. ¶Ad argumẽta alteri⁹ opinionis.ad pmũ de creatione nego ꝯñtiã.⁊ ad pbationẽ cuꝫ dr ꝙ creatio eſt de nihilo factio. Rñdeo ꝙ li de nihilo põt dicere habitudineꝫ termini vel ſbti. Si dicit habitudinẽ termini ſic nõ diſtinguitur creatio a gñatiõe nãli.vtraqꝫ.n.eſt pductio de nihilo.ſi dicat habitudinẽ ſbti ſic eſt tñ creatio.⁊ nõ gñatio nãlis.creatio.n.eſt pductio de nihilo.⁊ nullo pſuppoſito.ita ꝙ excludit cãlitatẽ cuiuſcũqꝫ cãe:tam mãlis ꝙ̃ formalis ꝙ̃ etiã efficiẽtis creati ꝯcauſantis ipſi creãti lꝫ aliqñ ꝯcurrat vt poſterius.vtputa ſi res creata ſuſcipiaẽ in aliquo ſuſceptibili:oppoſitũ hui⁹ ſemp accidit in actiõe nãli.qꝛ ibi pexigiẽ ſbm ⁊ mã ꝯcauſans que eſt in po^a^ nãli ad formã hñs iclinationẽ ad eã tanꝙ̃ carens ⁊ apta nata nalr ſuſcipe eã.vñ ſi per impoſe forma nãlis pduceret a nã nõ ꝯcurrẽte mã nec tranſmutata per nãm.talis pductio eẽt creatio. ¶Vñ notãdum ꝙ creatio eſt pductio iter ens ⁊ nihil ſimplr.gñatio vo eſt iter ens ⁊ puationẽ.que puatio ⁊ ſi nihil ſit formalr tñ preſupponit aptitudinẽ ⁊ inclinationẽ nãlẽ in ſbto aliquo cõcãntẽ.nõ ſic creatio. ¶Ex hoc ceſſat iſtãtia de grã ⁊ aĩa itellectiua.qꝛ ad iſtoꝝ pductioneꝫ nõ ꝯcurrit aliq̃ cã ꝯcauſans ipſi pducẽti:cũ iſte forme nõ educanẽ de po^a^.mãe.vñ ⁊ deus poſſet eas pducere ſine ſuſceptiuo:⁊ tunc pꝫ ꝙ nihil ſibi coageret.nũc etiã prius ex nã rei pducunẽ a deo nulla alia cã ꝯcauſante.⁊ in ſcdo ſigno nature vniunẽ q̃libet ſuo ſuſceptiuo.ſ.grã aie ⁊ aĩa intellectiua corpori. pꝫ ergo ꝙ agens nãle non creat ⁊ eadem rõne non anihilat:eſto ꝙ nõ pducat formã nõ pſuppoſito aliquo in mã quod in formã nãliter tranſmuteẽ. ¶Ad 2^m^ cũ inſerẽ ergo gñatio forme nãlis. nego ꝯñtiam. Ad cui⁹ euidẽtiã pſupponendũ eſt ꝙ nãlitas gñationis ⁊ modus nãlis accipienda eſt ex parte paſſi ad formã nãliter inclinati:⁊ non ex parte principii actiui inexiſtentis ipſi mobili vt pbatũ fuit p rõnes tres 5° hui⁹.caplo de natura. Hoc pſuppoſito rñdeẽ ad pbatiões ꝯñtie. ¶Ad primam dico ſicut dixi in ſententiando ꝙ phs h in lra loquiẽ de parte forme nõ formalr.ſꝫ virtualr:eo mõ quo dicit calorẽ eſſe parteꝫ ſanitatis.⁊ hoc mõ rõ ſeminalis põt dici pars forme gñande lꝫ ſit formalr nihil illi⁹ forme. ¶Ad ſcdam pbationẽ cũ dr ꝙ ois gñatio nãlis hꝫ pn^m^ actiuũ dr ꝙ falſum eſt. Tu dicis ꝙ nã ſt pn^m^ mot⁹ ei⁹ in quo eſt.dico ꝙ eſt pn^m^ paſſiuũ nõ actiuũ.⁊ per hoc nãlia dñt ab artificialibus.qꝛ in nãlibus pn^m^ paſſiuũ hꝫ determinatã iclinationem ad formã.in artificialib⁹ nõ.ſꝫ ibi vel iductio forme eſt ꝯtra inclinationẽ materie.vt pꝫ in edificijs ⁊ erectionib⁹. nam ꝯtra iclinationẽ grauiũ eſt ꝙ ponanẽ ſurſum.vel ſaltẽ mã eſt in po^a^ neutra ad formas artificiales. ¶Contra.qꝛ nã dr magis de forma ꝙ̃ de mã ex 2° phi. ¶Rñdeẽ.nã vt pn^m^ paſſiuum dr de materia:⁊ de forma.nam per formam per quã res eſt talis per eandẽ eſt receptiua paſſionis ꝯñtis formam.exẽplũ.per eandẽ formã qua hõ eſt hõ eſt receptiuus riſibilitatis.⁊ qua graue eſt graue vel leue eſt leue competit ſibi talis vel talis mot⁹. ¶Ad 3^am^ pbationẽ ꝙ violentũ ⁊c. dicendũ ꝙ li nõ ꝯferẽte vim:dꝫ ꝯſtrui cũ li paſſo ⁊ nõ cuꝫ li pn^m^ extra:vt ſit ſenſus ꝙ violentũ eſt cui⁹ pn^m^ eſt ab extra ipſo paſſo non conferente vim.confert aũt vim paſſum nõ actiue ſed inclinatiue ⁊ diſpoſitiue.qñ.ſ.hꝫ nãleꝫ ⁊ determinatam incliationem ad formã inducẽdã.qd nõ eſt verũ de violento vt cum lapis fertur ſurſuꝫ.ſed ex hoc nihil habes. ſufficit.n.ꝙ materia naturaliter ſit inclinata ad formã nãlẽ ad ſaluandam nãlitatẽ generationis.eſto ꝙ nihil actiuum ſit ex parte materie.

Ad cõmen.in oppoſitum dicendum ꝙ in illis duabus auctibus loquiẽ de po^a^ obiectiua:ſic.n.agẽs nõ largitur multitudinẽ ſed pfectioneꝫ.⁊ illud quod eſt in actu ⁊ in po^a^ nõ ſunt duo dꝟſa.qꝛ albedo in actu nõ eſt alia nec eſt cõpoſitioꝛ ſeipſa vt eſt in potẽtia obiectiua.ſꝫ eſt pfectioꝛ. ſed loquẽdo de potẽtia ſubiectiua ſic agẽs multitudinẽ largitur pducendo formã aliq̃ꝫ de nouo. Itẽ ens in po^a^.ſ.mã. ens in actu.ſ.forma ſunt duo diuerſa ⁊ realiter diſtincta.⁊ ſic nihil mali ſequitur.

¶Sed hic quideꝫ permittatur:ex quibus vero ſubſtantia eſt vt partibus perſcrutandum eſt. Si igitur eſt hoc quidẽ materia:illud vero ſpecies aliud ex his ⁊ ſubſtãtia eſt materia ⁊ ſpecies:⁊ quod ex his eſt qdẽ vt materia pars alicui⁹ dr.

Querit Utruꝫ in reb⁹ nãlibus mã ſit pars qditatis rei ſpecifice.vr ꝙ nõ.nã 5°.hui⁹ caplo.de cã dr ꝙ oẽs ptes diffõnis ſunt forme.ergo mã nõ ptinet ad diffõnẽ nec per ꝯñs ad qditatẽ rei. ¶P.ſbideꝫ.⁊ 2° de aia ⁊ alibi frequẽter Ari.noiat formaꝫ ꝙ qd eſt rei.ergo materia nõ ptinet ad qd qd eſt rei. ¶P.h in 7°.parum poſt diciẽ ꝙ aia eſt ſba aiati.⁊ ſpẽs.⁊ quod qd erat eẽ.nõ mã. ¶Cõtra.octauo hui⁹ dr ꝯtra Plato.ꝙ omnis diffinitio habet quid ⁊ quale.⁊ opꝫ eẽ vt materia:illud vero ⁊ forma.

Reſpondeo hic eſt opinio tenẽs ptẽ negatiuaꝫ pp auctes adductas in oppoſitũ ⁊ plures ꝯñſes. ¶P.ar.rõnib⁹ ⁊ pmo ſic.qcqd hꝫ mãm eſt gñabile ⁊ corruptibile.ſꝫ ꝙ qd eſt nõ põt gñari ⁊ corrũpi.ḡ ꝙ qd eſt rei nõ includit mãm.maioꝛ pbaẽ ex lõ 7° caplo 5°. mã eſt qua res põt eẽ ⁊ nõ eẽ.idõ ſm phm ibidẽ in oib⁹ gñatis ſiue ab arte ſiue a nã eſt mã.qꝛ qdlꝫ tale eſt poſe eẽ ⁊ non eẽ.minoꝛ hr in lra vbi dr ꝙ q̃cũqꝫ nõ ꝯcipiunẽ cũ mã ſꝫ ſine mã vt rõnes.i.qditates ſperum:ſolũ hec non corrumpunẽ. ¶P.ꝙ qd eſt eſt pn^m^ cognoſcẽdi illud cuius eſt vt dictum fuit ſupra in hoc eodẽ ſeptimo.caplo 4° ſed mã nõ eſt principium cognoſcendi rem.quia vt dr parũ poſt mã eſt de ſe

ignota. ꝛ ibidē cōmen. ait ꝙ mā̄ ſiue ſenſibilis ſiue intelligi-
bilis ſm̄ ſe eſt ignota. ergo mā̄ nō ptinet ad qȯ qd eſt rei. P̄.
nihil ptinet ad qditatē rei qȯ ꝓhibet ꝙ qd eſt idē eē cum eo
cuius eſt. ſed mā̄ eſt hꝫ. ḡ mā̄ nō ptinet ad rei qditatē. maior
eſt q̄ſi euidēs ex terminis. nā nihil pōt ꝓhibere identitatē
inter rē ꝛ ſuā qditatē niſi ſit extraneū a rei qditate. vn̄ ſupra
caplo 4°. ꝓbat ꝙ in dictis ſm̄ ſe qȯ qd eſt idē eſt cū eo cuiꝰ
eſt. mi. hr̄ in lr̄a in hoc eodē 7°. ꝙ mā̄ eſt ois eiꝰ qȯ nō eſt idē
cū ſuo ꝙ qd eſt. ꝛ inferiꝰ ēt dr̄ ꝙ ꝯcepta cū mā̄ nō ſunt idē. er-
go ꝛc̄. ¶ Sꝫ iſta opio nō placet pp̄ rōnes inferiꝰ ponēdas ꝓ
ſcd̄a opinione. nec rōnes iſtius opinionis ꝯcludunt.

Ad primū in oppoſitū cū dr̄ oē qȯ hꝫ mā̄m ꝛc̄. dicēdum ꝙ corruptibile dicit poten-
tiā ꝓpinq̄ vel remotā. corruptibile in potentia remota dr̄
illud qȯ hꝫ vn̄ poſſit corrūpi. non tn̄ pōt exire in actum niſi
prius ſit in potētia ꝓpinqua ſicut calefactiuū in poᵃ remo-
ta dr̄ qȯ hꝫ vn̄ poſſit calefacere. ſed nō pōt actu calefacere ni
ſi ſit in poᵃ propinqua. ſ. qȯ non impediat ꝛ ꝙ paſſum ſit ſibi
pñs. ¶ Ad ꝓpoſitum ignis eſt corruptibilis in 2°° dicendi
per ſe. ſicut color eſt viſibilis ex ſcd̄o de aia. tn̄ ignis nō eſt in
poᵃ ꝓpinqua vt corrūpat niſi ſit in eē exiſtentie. qȯ ergo eſt
gn̄abile ꝛ corruptibile primo hꝫ mā̄m ꝯtractā ad exiſtentiā.
ſic autem ꝙ qd eſt nec eſt gn̄abile nec corruptibile vt dicit
phus nec plus ꝯcludit rō. ſꝫ hoc non obſtante qȯ quid eſt
ſpeciei hꝫ mā̄m non ꝯtractam. ¶ Ad 2ᵐ cum dr̄ ꝙ quid eſt. eſt
pn̄ᵐ cognoſcēdi ꝛc̄. illa rō reducit ſic. nihil pōt pfecte cogno
ſci niſi cognitis omnibus ſuis cauſis. vn̄ 2° huius ponit ꝙ
cauſe nō ſunt infinite loquēdo tam de cauſis mālibus q̄ꝫ de
alijs. tn̄ ſic. nihil eſt necīum ad cognitionē rei niſi ꝙ quid
eſt ſm̄ te. ſed materia eſt necīa ex 2°. huiꝰ ergo mā̄ icludit in
ipſo ꝙ qd eſt. ¶ Ad formā dicēdū ꝙ lꝫ cognitio materie re
quirit ad cognitionem rei mālis. tn̄ aliter eſt rō cognoſcēdi
formam: alr̄ mā̄m. nā ſicut cauſe differūt in pfectione ꝛ en-
titate ꝛ cālitate in cauſando. ita ꝛ in cauſando cognitionē
rei cuius ſunt. ſicut ergo forma magis eſt ens q̄ꝫ mā̄: ita ma
gis cāt entitatē ꝛ cognoſcibilitatē rei. qꝛ etiā mā̄ nō hꝫ eſſe
mālīter niſi per formā cauſantē eiꝰ eē in effectu. ꝛ iō etiā for
ma facit cognoſcere mā̄m. tn̄ vtrūq̄ poſtea eſt cā cognoſcen
di cōpoſitū. dr̄ ergo mā̄ ignota. qꝛ nō eſt prima rō cognoſcē
di illud cuiꝰ eſt. nec potiſſima. ¶ Aliter dr̄ ꝙ Ari. loquit de
cognitione ſcientifica ꝛ de mā̄ ꝯtracta ad eē exiſtētie. illa qdem
eſt ignota ſciētifice ꝛ cā ꝯtingētie rei. ideo nō facit cognitio-
nē ſciētificā. ſed ſi abſtrahant a ſenſu illa quoꝝ eſt talis mā̄
non eſt de eis niſi opinio. ¶ Ad 3ᵐ cum dr̄ nihil ptinet ꝛc̄.
dico ꝙ minor eſt falſa. ¶ Ad ꝓbationē dicēdū ꝙ Ari. loqui
tur ibi de mā̄ ꝯtracta per exiſtere: vel de mā̄ que eſt ꝓprietas in
diuidualis. in his. n. non eſt idē ꝙ qd eſt cum eo cuiꝰ eſt per
ſe primo: ſicut Ari. intendit. ſꝫ ſit idē eo° quo hūt qd vt oſtē-
ſum eſt ſupra in hoc 7°. caplo 4°.

Alia eſt opinio tenēs partē affirmatiuā. ¶ Ad cuius euidentiā ſuppoſitis tribꝰ diſtinctionibꝰ poſitis
in ſentētia do quaꝝ pma eſt de ſpē. alia de mā̄. alia de ſimul
toto declarabo q̄nq̄ ꝯcluſiones. ¶ Prima ꝯcluſio ſit iſta mā̄ nō
ꝯtracta que eſt pars potētialis accepta abſolute ꝛ vlr̄ ptinet ad
qditatem ſpecificam. hāc oſtendo ſic. Ari. 8° huiꝰ caplo 2° re
citat opinionem diffinientiū res mā̄les quoꝝ qdā diffinie-
bant per mā̄m ſolū. qdā per actū. qdā per vtrūq̄. ꝛ iſti vlti
mi diffiniebant pfecte. vn̄ ibi cōmendat architan qui cōple
xus eſt in diffōne mā̄m ꝛ formam. ¶ P̄. ibidē. caplo 3°. di
cit ꝙ opꝫ terminū eſſe orōnem longā. ꝛ in diffōne eſſe hoc
qdem vt mā̄. illud vō vt forma. ¶ Itē in hoc 7°. inferius di-
cit ꝙ parabola iunior aialis quā ꝯſueuit ſocrates dicere nō
bn̄ ſe hꝫ. ſupfluū. n. eſt auferre materiā a qditatibꝰ rerū qua
rum quedā ſunt hoc in hoc. i. forma in mā̄. hoc etiā dicit ali
bi frequēter in hoc 7° ꝛ in 8°. ¶ P̄. arguit per rōnes. pmo
ſic. eēntia ꝛ qditas cuiuſcūq̄ ſbē eſt rō intrinſeca ſufficiēs eēn
di rei cuiꝰ eſt. circūſcripta quacunq̄ alia realiter differentie.
ſed per ſe forma ignis eſt tota eſſentia ꝛ quiditas ignis. ergo
ignis eſt ignis ſine mā̄: ꝛ per ꝯn̄s materia eſt ſupflua in nā̄.
quod eſt abſurdum. ma. pꝫ. quia albedo eſt ratio ſuperficiei
eſſendi albā. ergo multo magis igneitas eēndi ignē. ¶ P̄.
cuius eſſentia eſt incāta ꝛ ipm̄ eſt incātū pdicatū icludit in
ſbto. qꝛ cum eēntia rei ꝛ ipſa res ſint idē realr̄ pfecta idētita-
te: ſi vnū eſt incātum: ꝛ reliquū. ergo addito vtrobiq̄ illud
cuiꝰ eſt eēntia incāta a cauſis intrinſecis ipm̄ eſt incātū a cau-
ſis intrinſecis. ſeu ſi qditas rerum mālium non icludit mā̄m
nec erit cauſata mālīter. ergo nec res mālis erit cāta mālīter.
ergo fruſtra ponit mā̄ in rebus mālibus. nec mā̄ erit cauſa.
quia nō pōt eē cā niſi intrinſeca. quod eſt abſurdū euiden-
ter. ¶ P̄. omne ens completū in genere nulli alteri vnitur
ad faciendum vnum per ſe. ſed ſi vnitur facit vnū per acci-
dens. cū eo vel vnum aggregatiōe vt aceruus. ſed ſi qditas
ignis eſt ipſa forma ignis ſine mā̄. forma ignis eſt ens com-
pletū in gn̄e. ergo cuicūq̄ vnit facit vnū per accn̄s. ſꝫ mā̄e
vnit. ergo hec ignis cum mā̄ nō eſt vnū per ſe. ſꝫ per accn̄s.
vel aggregatione vt aceruus. qȯ falſum eſt. ma. principali-
ter ꝓbat qꝛ que faciūt vnū per ſe nō ſunt cōplete gn̄e. ſꝫ per
reductionē vt ſunt pn̄ᵃ ꝯpleta rei. minor pꝫ. qꝛ ignis eſt com
plete in gn̄e. ergo ꝛ forma ignis ſi ſit tota qditas ignis. ¶ P̄.
qȯ nō icludit aliquā qditatē in gn̄e. nec aliq̄ qditas in gn̄e
includit ipm̄. nec eſt in gn̄e p ſe. nec p reductionē: ſꝫ p te mā̄
eſt hꝫ. vt oſtendā. ergo mā̄ nō eſt p ſe in gn̄e. nec p reductio-
nem. ergo erit nihil. qꝛ nullū eſt ens extra genꝰ niſi deus. mā̄
nō eſt deꝰ. ergo nihil. maior pꝫ. qꝛ qcq̄d eſt in gn̄e p ſe eſt qdi
tas vel icludēs qditatē. vt ignis. ꝛ qcq̄d eſt in gn̄e p reductio
nē icludit in qditate alicuiꝰ hn̄tis qditatē. minor eſt euidēs.
qꝛ ſi mā̄ nō ptinet ad qditatē. nec etiā icludit qditatē nec in-
cludit vt dicis. ¶ P̄. q̄ncūq̄ aliqua rō cōis ꝯuenit plꝛibus.
ꝯuenit eis p aliqȯ cōe cui ꝯuenit pmo illa rō. vt pꝫ ex pmo
poſt. ꝛ ſcd̄o de aia. ſꝫ facere p ſe vnum cōuenit huic forme ꝛ
huic materie ꝛ illi. ergo ꝛc̄. illud cōe eſt ipſa mā̄ ꝛ forma cō-
muniter accepte que primo faciunt per ſe vnū. qȯ nō eſſet
niſi ipſa mā̄ pertineret ad quiditatem rei cōmuniter acce-
pte. ¶ P̄. qcquid ponit in diffinitione ſbe mālis ptinet ad
quiditatem eius. qꝛ ſbā non hꝫ diffōnem per additamēta.
ſed mā̄ ponit in diffōne ſbe mālis. ex 6°. huiꝰ. ergo ꝛc̄. ¶ 2ᵃ
ꝯcluſio ſit iſta. mā̄ ꝯtracta per indiuiduationem ptinet ad qdita
tem ſimul totius qȯ eſt indiuiduū ſubſtātie diſtinctū ꝯtra
vniuerſale. hanc oſtendo ſic. ſingularium ſunt cauſe ſingula-
res. ex quinto huiꝰ capitulo de cauſa. mā̄ aūt ꝛ forma ſunt
cauſe intrinſece rei. ergo indiuidui erunt cauſe indiuidue.
materia ergo indiuidua erat cā intrinſeca ꝛ quiditatiua ꝛ in
diuiduū ſubſtantie ſic accepte. ¶ 3ᵃ ꝯcluſio ſit iſta. materia
ꝯtracta per exiſtentiā pertinet ad quiditatem ſimul totius
exiſtentis. probatio huius. prima eſſentialia compoſiti exi-
ſtentis ſunt exiſtentia. non enim eſt intelligibile ꝙ ex nō exi
ſtentibus componit intrinſece aliquod exiſtēs. ſed materia
eſt pn̄ᵐ eſſentie rei. ergo compoſiti exiſtētis erit materia exi-
ſtens. ¶ 4ᵃ ꝯcluſio ſit iſta. materia accepta pro parte integra
li remota pertinet ad qditatem rei non ꝓprie ꝛ directe. ſed
per reductionem. ꝙ nō ꝓprie ꝛ directe oſtendo ſic. illud qȯ
nō intrat diffinitionē rei nō ptinet ꝓprie ꝛ directe ad qdi-
tatem eius. nam diffinitio eſt res includens qcq̄d eſt de qui
ditate rei. ſed materia accepta pro parte integrali remota nō
intrat diffinitionem rei. quia ſemicirculus nō eſt de diffini
tione circuli. vt dr̄ hic in lr̄a. ergo ꝛc̄. Sed ꝙ ptineat ad qui-
ditatem rei per reductionem oſtēdo ſic. nam quicq̄d princi
piat principiū principiat ꝛ principatū ſaltem per reductio
nem. quia qcq̄d eſt cā cauſe eſt cā cāti. ſed materia ſic accepta
eſt principium principij imediati. ſ. materie proxime ꝛ ime
diate nam circulus q̄ꝫtū ad ſuū eſſe materiale proximum
componit ex ſemicirculis ſicut paries ex lapidibꝰ. ergo ꝛc̄.
¶ Quinta concluſio ſit iſta. materia contracta per accidens
preter neceſſarium nullo modo pertinet ad quiditatē rei.
hanc oſtendo ſic. qȯ pōt pfecte eſſe ꝛ perfecte intelligi in ſua
quiditate ſine alio: nō dependet ab eo nec includit illud in

ſua q̄ditate.ſed ſillaba compoſita ex lr̄is cereis pōt pfecte eē ⁊ intelligi in ſua quiditate ſine cera vel lr̄is cereis.ergo cera vel lr̄e cerce non ptinet ad q̄ditatem ſillabe niſi dicas ſillabe ceree.ma.pȝ ⁊ minor etiam.q̄ꝛ hec ſillaba.ba.pōt eſſe ⁊ intelligi pfecte ſine.a.⁊ b.cereis.quia.b.⁊ a.pn̄t eſſe cupree vel ferree.vel ſine omni tali mā poſſet pferri hec ſillaba.ba. ¶Aduertendū tn̄ ꝙ mā ꝯcta quocūqȝ mō non eſt de rōne q̄ditatis ſpecifice.nam nā ſpecifica abſtrahit a quacunqȝ ꝯctione accepta ſm quatuoꝛ ꝯnes vltimas.⁊ ideo ſoluȝ mā accepta mō abſtracta ⁊ in vl̄i eſt de eſſentia ſpēi vt pma ꝯ pcedit.

Ad auctoritates phi i opp^m. ¶Ad pam cū dr̄ ꝙ oēs partes diffōnis ſunt forme.dōm ꝙ nō ſunt forme ſibi inuicē cōparate.ſed reſpcū diffiniti.q̄ꝛ de ipſo formalr̄ predicent̄. ¶Ad ſcōam: de ſcōo de aia cum dr̄ ꝙ for^a eſt ꝙ q̄d erat eſſe.dōm ꝙ hoc dicitur appropriate ex eo ꝙ forma eſt pncipalioꝛ cā ⁊ cōpletiua diffōnis ⁊ quiditatis rei non q̄n mā et ꝯcurrat. ¶Ad tertiā ꝙ aia eſt ſba animati.dōm ꝙ Ariſt.accipit ibi ſbam ⁊ ꝙ q̄d erat eſſe pro notiori pte diffōnis ⁊ nō p tota diffōne. quod pȝ per ipmmet gloſantē ſe ſtatim ifra.ſi qd̄ ait altera ⁊ nō eſt aia aial ⁊ ſic hoc q̄dem dōȝ.hoc aūt non dōm.ſicut ergo nō vult ꝙ aia ſit aial.ſic non eſt diffinitio aialis.ſed pncipalioꝛ ps ideo ſic dōm.ſic aūt nō.ita ꝙ vno^o dr̄ diffō.alio mō nō.

¶Abeūtes vero ex actu non palā vtrū quidē ſunt aut nō ſunt.ſed ſemꝑ dn̄r ⁊ cognoſcunt̄ vl̄is rōne.

Querit Utrū ſingulare ſit per ſe a nobis intelligibile.videt̄ ꝙ non per phm in lr̄a q dicit ꝙ abeūtib⁹ a ſenſu non eſt palā an ſint aut nō ſint. ¶Itē 2^o.d de aia dr̄ ꝙ ſenſus eſt ſingulariū.intellect⁹ vl̄ium. Ex his ſic arguit̄.ſicut ſe hȝ ſenſus ad ſuum obm ſic ſe hȝ intellectus ad ſuum.ergo pmutatim ſicut ſenſus ad intellectū ſic obm ſenſus ad obm intellectus.ſed ſenſus non eſt intellectus.ergo nec obȝ ſenſus quod eſt ſingulare eſt obm intellectus. ¶Confirmat̄.q̄ꝛ diuerſaꝝ potentiaꝝ ſunt diuerſa obiecta.ergo ſingulare quod eſt obm ſenſus non erit obm intellectus. ¶P̄.ꝙ quid eſt obm intellectus.ex tertio de anima.ſed ſingulare non hȝ ꝓprie quod quid eſt.ergo ⁊c̄.pbatio minoris.tum q̄ꝛ alias ſingulare eſſet diffinibile ⁊ de ipſo eſſet ꝓprie ſcia.quoꝝ vtrūqȝ eſt ꝯtra phm in hoc ſeptimo.tum q̄ꝛ infinite poſſent eſſe ſcie cū infinitas non repugnet ſingularibus.tum q̄ꝛ hn̄s notitiā perfectam de ſpecie ſpecialiſſima haberet imperfecam ⁊ impotentiam de quolibet ſingulari: ſicut hn̄s pfectam notitiam de gn̄e hȝ impfecte ⁊ in potentia notitiā de ſpē q̄libet ipſi⁹.ſed hoc ꝯn̄s eſt falſum.nā agēs p cognitionē non pōt pfectiſſime ſe dirigere in agēdo niſi perfectiſſime cognoſcat agibile q̄ꝫtum ſibi poſſibile eſt.ſed artifex per artē de domo tn̄ vl̄em pfectiſſime ſe dirigit in faciendo hāc domū pticulareȝ ita pfecte ſicut ſi eandem prius aut vidiſſet aut nouiſſet ergo domus facta non eſt apta pfectius cognoſci ab artifice q̄ȝ in vl̄i. ¶P̄.ad principale.ſi ſingulare per ſe intelligitur.g̃ vl̄e nō per ſe itelligit̄.ꝯn̄s eſt falſum.ergo ⁊ an̄s.pbatio ꝯn̄e.q̄ꝛ ſi vl̄e ⁊ ſingulare per ſe intelligant̄.aut ergo vl̄e itelligit̄ per eandē ſpēȝ per quā ſingulare.aut per aliā.nō per eādē.tū q̄ꝛ idē repn̄taret aliq̄d ſub rōne diſtincti ⁊ indiſtincti.tum q̄ꝛ ſi ſic.ſ.per eādem.aut vna ſpēs que eſt ipſi⁹ vl̄is eſſet oium ſingulariū.aut queciīqȝ eſt alicui⁹ ſingularis ꝓpria eſt ipſi⁹ vl̄is.nō p^o q̄ꝛ nulla ſpēs vnica eſt rō cog̃ſcēdi pl̄a vt pl̄a.nō ſcōo mō.q̄ꝛ tūc q̄t eēnt intellectiones ſingulariū tot eſſent vl̄ium.tū q̄ꝛ ambo.ſ.vl̄e ⁊ pticulare ſil̄ itelligerent̄ ſil̄:niſi itellectus vteret̄ ſpē nūc ad hoc nūc ad illō:⁊ illū vſuȝ oporteret ꝙ pcederet cognitio hui⁹ ⁊ illius.tū q̄ꝛ illa eādē ſpēs aut eſſet ipſi⁹ vl̄is pmo.⁊ ſic nō poſſet repn̄tare ſingularia.q̄ꝛ eēt idiſtincta ⁊ cōfuſa.vel ipſius ſingularis p^o ⁊ ex ꝯn̄ti vl̄is.⁊ tūc q̄t eēnt ſpēs ſingulariuȝ tot eſſent ſpēs vl̄ium.⁊ ſic ſpēs multiplicarent̄ in infi^m ſi debeant oia ſingularia cognoſci. Si vō detur alia ps ꝙ per aliā ſpēm cognoſcit̄.hoc nō vr̄.tum q̄ꝛ vtraqȝ ſpēs eſſet eque abſtracta cum ab eodē fantaſmate gignat̄ ⁊ vtute eiuſdem intellectus agentis.q̄re ergo vna erit magis vl̄is ⁊ alia pticularis non videt̄.tum q̄ꝛ ſi pmo gignat̄ ſpēs intelligibilis ſingularis ex fantaſmate.aut ergo gignet̄ alia vl̄is ex eodem vel etiam de illa ſpē:⁊ tūc tot erunt ſpēs vl̄es quot pticulares.⁊ ſic eiuſdem vl̄is eēnt infinite ſpēs.aut nō neceſſario gignet̄ ſpēs vl̄is.ſed tm̄ voluntate.ſed hoc eſt irrōnabile oīno.cum gignitio ſpēi ſit nāl̄is.aut ſpēs ſcōa.vl̄is redit in idem cum pma ⁊ auget eam.⁊ ſic cognoſco vl̄is poterit in infinitū intēdi.⁊ etiā ſequeret̄ ꝙ quanto pl̄a ſingularia vide tm̄ cog̃ſam pfecti⁹ ipm vl̄e quoꝝ vtrūqȝ eſt maniſeſte falſum. ¶Contra.itellect⁹ cōplexus pſupponit incōplexum.ſed intellectus cōponit vl̄e cum ſingulari dicendo.ſortes eſt hō.⁊ cog̃ſcit cōpōnem eē verā vel falſam ergo cognoſcit vtrūqȝ extremū icōplexū alias cōponeret igrans.

Rn̄deo Iſta qō eſt metha.q̄ꝫtū q̄rit de itellectione ſimplr̄ ſingulariū.⁊ eſt et aiaſtica.i.ptinens ad librum de aia q̄tenus querit de intellectione ſingulariū reſpcū intellectus nr̄i.pmo ergo qō ptractabit̄ vt metaphiſica ſcōo de aiaſtica. ¶Quātū ad p^m pmo pmittā tres diſtinctiones.2^o oſn̄dam tres ꝯnes. ¶De pmo ſit iſta pma diſtinctio ſingulare eſt triplex.qd̄dā abſtrahens ab exn̄tia.non.n.ſingulare determinat̄ q̄ꝫtum eſt de ſe ad exn̄tia ſicut nec vl̄e.⁊ tale pticulare eſt per ſe in gn̄e nihil includens preter nām ſpēi ⁊ proprietatem indiuidualeȝ per quā eſt hoc. quelibet aūt coordinatio pdicamenti abſtrahit ab exn̄tia.ſcōo ſumitur inq̄ꝫtum eſt exn̄s ſingulare ⁊ non includens aliq̄d accn̄s.⁊ tale ſingulare pōt dici ſimul totum vt dictum fuit ſupra: exn̄tia auteȝ non eſt de rōne alicuius nec inq̄ꝫtum q̄d nec inq̄ꝫtum pticipat q̄d:q̄ꝛ exn̄tia eſt oino extra q̄ditatem formalem ſaltem in creaturis.3^o ſumit̄ ſingulare inq̄ꝫtum includens non ſolum exn̄tiaȝ.ſed alia accn̄tia circūſtancia vt q̄ꝫtitatem q̄litatem locū tps ⁊ hō.⁊ ſic eſt ens aggregatū ⁊ vnuȝ per accn̄s. ¶Scōa diſtinctio eſt ꝙ intellectio eſt duplex.quedam que dr̄ q̄ditatiua ſeu abſtractiua.⁊ h abſtrahit ab exn̄tia reſpiciens ſolū q̄ditatem ei⁹ vt q̄ditas eſt.alia eſt intellectio que dr̄ intuitiua ⁊ viſio.⁊ hec reſpicit per ſe obm pn̄s in ſua exn̄tia.ita ꝙ eſt exn̄tis vt exn̄s eſt. ¶Tertia diſtinctio ſit iſta.obm intellectus qd̄dā eſt pmo itellectū.qd̄dā nō p^o.dr̄ obm p^o intellectū qd̄ adeq̄t actuȝ intelligendi.non pmo aūt itellectū dr̄ qd̄ non adequat.exēplum ſil̄i.q̄n videt̄ q̄ꝫtū bipedale ipm totū adequat viſioneȝ.lȝ aūt pars eius per ſe videat̄ non tn̄ adeq̄t viſionē.Sil̄r aūt eſt de itellc̄u cum intelligere ſpēs.puta homo ipa ſpēs tota intelligit̄ ⁊ adequat intellectionē ⁊ eſt p^o itellcm̄.ſed ptes ſpēi.puta genus ⁊ dr̄ia lȝ vtrūqȝ p ſe itelligit̄ nō p^o:q̄ꝛ neutꝝ adeq̄t p ſe itellectionē talē. ¶De 2^o ſit iſta p^a ꝯclō.Singulare q̄lȝ mō ſūptū ē p ſe intelligibile q̄ꝫtū ē ex nā ſua.hanc oſn̄do ſic ſingulare eſt ve ens.g̃ ve p ſe itelligibile.ꝯn̄tia pȝ.q̄ꝛ intelligibilitas abſolute ſeq̄t̄ entitatē cū ens ſit obm intellect⁹ vt pbatū fuit 6^o hui⁹ pbatio an̄tis.ſingulare icludit totā entitateȝ q̄ditatiuam ſupioꝝ:⁊ includit vltra h ꝓpetatē idiuidualē ⁊ exn̄tiā vel aliq̄d accn̄s q̄ꝝ neutruȝ diminuit.ſed addit ad entitatē.g̃ ad intelligibilitatē.ergo ⁊c̄. ¶P̄.pbat̄ de ſingulari p^o ſpal̄r.nam tale ſingulare nihil includit aliud vltra vl̄e niſi gradū vltime actualitatis ⁊ vnitatis que ipa dr̄ia idiuidualis.ſȝ a tali ſingulari nō excludit̄ intelligibilitas rōne alicui⁹ incluſi in vl̄i ſupiori.q̄ꝛ tūc vl̄e nō eēt per ſe itelligibile.nec rōne alicuius additi.q̄ꝛ tūc angelus pticularis nō eēt itelligibilis.nā ſi repugnaret ſingulari vt ſingulare eſt poſſe itelligi:angelus nō poſſet ſeipm itelligere.nec de⁹ ſeipm cuȝ ſit ſingulariſſimus. ¶Scōa ꝯ ſit iſta.Singulare q̄libet mō ſumptū eſt pmum intelligibile q̄ꝫtum eſt de ſe.hoc apparet ex ſignificato nois.qd̄ eſt p^o.qd̄cunqȝ.n.aliud a ſingulari intelligit̄ non includit ſingulare complete q̄ꝫtum ad quicquid itelligibilitatis eſt

in eo qꝛ non includit illum gradum ſeu differẽtiam indiuiduualé qua ſingulare eſt ſingulare. ſed ip̄m ſingulare includit cõplete quicquid eſt itelligibilitatis in quocũqꝫ ſup̄iori. cum icludit in ſuo ꝯceptu oīa ſup̄iora ⁊ non ecõuerſo. ſingulare ergo nõ eſt natũ itelligi vt pars incluſa in p̄mo intellecto. ſꝫ tñ vt p̄mũ in quo alia ſuperiora per ſe includunt̄. ¶ 3ª ꝯclo ſit iſta. Singulare p̄mo mõ eſt itelligibile per ſe reſpectu intellectiõis abſtractiue tñ: ⁊ ſingulare ſcdo ⁊ tertio modo eſt p̄mũ intelligibile intellectione ituitiua tñ. hec ꝯclo hꝫ duas partes vt patet ex ſcda diſtinctione. nã itellectio abſtractiua abſtrahit ab exñtia obti. intuitiua autẽ eſt exiſtentie obti vt eſt exiſtens. ergo ſingulare p̄mo mõ qd abſtahit ab exiſtẽtia eſt obm intellectionis abſtractiue ſolum. ⁊ ſingulare ſecundo modo ⁊ tertio modo. qꝛ includit exñtiam eſt obiectũ cognitionis intuitiue ſolum. ꝯñtia eſt euidens de ſe ex ſignificato terminorum.

Quantum ad ſcd̄m oñdaꝫ tres ꝯcl'ones. Prima ꝯclo ſit iſta. Singulare quocũqꝫ modo ſumptuꝫ eſt per ſe intelligibile a nobis pro ſtatu ipſo ſaltēꝫ itellectione abſtractiua. hanc oñdo ſic. nã cognoſcens per ſe dr̄iam extremoꝝ per ſe cognoſcit illa extrema dr̄ie. nã cũ dr̄ia ſit per ſe q̄dam relatio non pōt cognoſci non cognitis extremis. ſed intellectus noſter per ſe cognoſcit dr̄iam inter ſingulare ⁊ vl'e. ergo per ſe cognoſcit vtrũqꝫ extremuꝫ. Sic enim arguit Ariſt. ſcdo de aīa. de ſenſu cõmuni. ¶ P. intellectus diſcurrit a ſingulari ad vl'e ⁊ econuerſo. ergo cognoſcit vtrũqꝫ extremũ diſcurſus. ꝯñtia pꝫ. quia aliter diſcurreret ignorans. probatio ꝯñtie: qꝛ ſicut per ſyllogiſmuꝫ cogſcimus ꝯ̄nem. ita per inductioneꝫ p̄nª. ex p̄mo poſt. ſed nulla potentia arguit diſcurrendo inductiue niſi intellectus. ergo notiores ſunt ſibi p̄miſſe q̄ꝫ ꝯ̄nes. ergo per ſe intelligit ſingularia a qbus arguit diſcurrendo. ¶ P. intellectus non imponit noīa reb⁹ q̄s ignorat: ſed intellectus imponit ⁊ attribuit noīa ſingularibus qbus etiam attribuit ſcdas intentiones. puta ſingulare idiuiduũ ⁊ hmõi. de his facit etiam ꝓpõnes ⁊ opiniones que oīa ptinent ad itellectum. ergo intellectus noſter non ignorat ſingulare. ¶ P. icognita non poſſumus diligere. ſcd̄m Augu. ſed magis ⁊ plus diligimus ſingulare q̄ꝫ vl'e. qꝛ p̄ceptũ de dilectione magis eſt ſingularis q̄ꝫ vl'is. vnde p̄mo Joãnis. qui non diligit fratrẽ ſuũ quẽ videt. deum quẽ non videt quõ poterit diligere? ergo intelligim⁹ ſingulare. ¶ Confirmat̄: qꝛ niſi intellectus per ſe itelligeret ſingulare: voluntas non poſſet per ſe velle actum ſingularem. nec per ꝯñs poſſet peccare. ꝯñs eſt falſum. ꝯñtia pꝫ. qꝛ volũtas non pōt per ſe velle: niſi qd eſt per ſe actu ab itellectu cognitum. ¶ P. quicquid ꝑfectionis eſt in potentia iferiori. ſ. ſenſitiua: eſt in potentia ſup̄iori que eſt itellectus: ſed ꝑfectionis eſt in ſenſitiua cognoſcere ſingulare per ſe. ergo multo magis in itellectu. ¶ P. ſpẽs per ſe rep̄ñtat illud a quo gignit̄: ſed q̄libet ſpẽs itelligibilis gignit̄ a ſingulari. pꝫ. qꝛ non ab itellectu agẽte: qꝛ tũc eẽt ei⁹ ſpẽs ⁊ p̄nᵐ intelligendi ip̄m itellectum agentẽ. ergo per ſe rep̄ñtat ip̄m ſingulare. ¶ P. nullius eſt diſtincta memoria niſi cui⁹ p̄ceſſit diſticta appꝛ̄hẽſio. ſꝫ itell's hꝫ diſtinctã memoriã actuuꝫ ſuoꝝ qui nõ ſunt ſenſibiles. ⁊ ergo inq̄ꝫtũ ſingulares. pꝫ. ergo hꝫ diſtinctã notitiaꝫ eoꝝ qñ iſunt. ¶ 2ª ꝯclo ſit iſta. itellectus noſter pro ſtatu iſto nõ per ſe itelligit ſingulare ſub rõne propria ſingularitatis. nec ſenſus ſentiet. Hoc ꝓbat̄ ſic. oīs potẽtia cognoſcẽs aliqd obm ſub ꝓpria rõne pōt illud cognoſcere ⁊ ab alijs diſtinguere omni alio circũſcripto ipſo ſolo manente. ſed nec itellectus noſter nec ſenſus eſt hmõi reſpectu ſingularis. g̃ nec intellectus noſter nec ſenſus intelligit ſingulare ſub rõne ꝓpria ſingularitatis. maior eſt euidens. ſed prima pars minoris ꝓbat̄: qꝛ oīs potentia cognoſcens ſuũ obm ſm aliquaꝫ vnitatem pōt illud diſtinguere ab omni alio quod non eſt vnum tali vnitate. ſed intellectus noſter non pōt hoc reſpectu ſingularis. ꝓbatio hui⁹: qꝛ diſtictiſſima cognitio ſingularis videt̄ eſſe alicuius intentionis quam itellectus diſtincte cognoſcit. ſit illa a. ſed poſita illa ſola amota dr̄ia ⁊ temporis ⁊ loci. ⁊ amoto alio ⁊ alio gradu intentionis. ⁊ ſic de alijs accidentibus illi intentioni. non videt̄ ꝙ intellect⁹ ſciat diſtinguere ſi oſtendat̄ ſibi ſ'a quacũqꝫ alia re eiuſdem intẽtionis ⁊ eiuſdem ſpẽi. ergo intellectus non cognoſcit ſingulare ſm rõnem ſeu vnitatem ſingularitatis. 2ª pars minoris pꝫ per idem. qꝛ ſi hec albedo ponitur in eodem loco cuꝫ hac albedine: manet quidem hec hec. ⁊ illa illa. quia hec nõ eſt hec: nec diſtinguitur ab illa per eſſe in loco. nunq̄ꝫ tamen ſenſus diſcernit duas eſſe numero has albedines ſi ſint eq̄ intenſe. ſimil'r non diſtingueret intellectus inter duo ſingularia circũſcripta diſtinctione accñtali que eſt per locuꝫ. magnitudinem: ⁊ figuram. ⁊ hmõi. puta ſi eſſent ſimul tempore ⁊ haberent eandem figuram. ⁊ magnitudinem. ⁊ eundẽ colorem. talia. n. taꝫ intellectus q̄ꝫ ſenſus iudicaret eſſe vnũ. pꝫ etiam quia ſenſus non diſcernit diuerſitatem radiorum ſolarium. lꝫ ponantur cõmuniter continue variari. Ratio huius minoris p̄ncipalis aſſignatur. quia potentia cognitiua in nobis cognoſcit rem non ſm ſuaꝫ abſolutaꝫ cognoſcibilitatem. inq̄ꝫtum. ſ. in ſe eſt manifeſta. ſed ſolum inq̄ꝫtũ eſt motiua potentie: qꝛ potentia cognitiua pro iſto ſtatu mouetur ab obiectis. ſed nã ſingularis non mouet ſcd̄m gradũ ſingularitatis. tum quia ille gradus non eſt principiũ actionis ſed limitatiuus principiorum actionis. tum qꝛ ideꝫ eſt principium agendi ⁊ aſſimilandi. gradus autem ſingularitatis non eſt principiũ aſſimilandi. ſed magis p̄ncipium diſtinguendi. nullo aũt modo eſt p̄ncipiuꝫ aſſimilandi. ¶ Si arguas contra. qꝛ actiones ſunt p̄mo ſingulariũ. ¶ Rñdeo ſicut dcm̃ ſuit in p̄mo huius. ꝙ ſi intelligitur de p̄nº quo: ꝙ illud eſt nã. non tamen ſine ſingularitate. ita ꝙ ſingularitas concurrit ſicut cauſa ſine qua non eo modo quo color nõ videtur niſi in q̄ꝫtitate. ergo intellectus ⁊ ſenſus cognoſcũt ſingulare ſm vnitateꝫ nature. que vnitas eſt minor minor vnitate numerali: prior tamen vnitate vl'i. vt ꝓbatũ ſuit ſupra. non tamen ſine ſingularitate. ¶ 3ª ꝯclo ſit iſta. intellectus noſter pro ſtatu iſto intelligit ſingulare per lineam reflexam reflectendo ad fantaſmata. nam ſm Ariſt. tertio de aīa. intellectus intelligit ſingulare per lineam reflexam. Cõmẽ. vo hꝫ per lineam ſperalẽ. ⁊ ipſe ſic exponit. ꝙ intellectione ſingularitatis q̄ditas abſtrahit̄ a q̄ditate donec reſtat q̄ditas a qua non poſſit abſtrahi vlterius. ¶ Contra. qꝛ tũc eſſet linea recta ⁊ non ſperalis neqꝫ reflexa. ¶ Al'r ergo exponit̄ ꝙ ſicut nã in agendo non per ſe intelligit vl'e: qꝛ tunc corpore gñato qd eſt vl'ius q̄ꝫ aīal vel homo: nõ ꝓcederet vltra ad gñationem aīalis vel hoīs. nec intendit p̄mo indiuiduũ ſignatũ: qꝛ tunc gñato vno tali. puta ſorte. ceſſaret actio nãe. quod ẽ falſum: ſed intendit p̄mo inducere nãm in aliquo ſuppoſito. ⁊ hoc eſt indiuiduũ vagũ. Simil'r in ꝓpoſito. ſpẽs in fantaſia ad quam ſe ꝯuertit intellectus primo rep̄ñtat indiuiduũ vagũ in quod p̄mo fert̄ cognitio intellectus. quod pꝫ. qꝛ qñqꝫ intelligit̄ ſingulare ignorãdo in qua ſpẽ ſit. ⁊ in hoc p̄mo ſigno in ipſa fantaſia eſt ꝯfuſum ſubiectũ cũ accidentibus. vel mutuo accñia ſe mutuo ꝯ̄hẽtia. 2º rep̄ñtat nãm abſolute. ſ. qñ intellectus abſtrahit vl'e ⁊ fert̄ in nãm p̄ ſe non ꝯſiderãdo ei⁹ ſingularitatẽ. tertio reflectẽdo ꝯſiderationem nature ad circũſtantias ſignatas. vt. ſ. intelligat ſingulare. i. nãm que ieſt hꝰ componit ſubiectũ cũ accñtib⁹ ꝓprijs determinantib⁹ talẽ nãm. ⁊ per tales circũſtãtias. puta. qꝛ eſt hic. ⁊ nũc. ⁊ cũ tali figura. ⁊ cũ tali colore. hꝰ. ita ꝙ illius reflexionis terminus a quo ⁊ terminus ad quẽ eſt quid ꝯfuſum ⁊ in medio eſt diſtinctũ. nã g̃ itelligit̄ determinata iſtis. ⁊ ẽ ibi ꝯcept⁹ nõ ſimpl'r ſimplex. vt ens. nec ẽt ꝯcept⁹ ſimpl'r quiditatiu⁹. vt hõ. ſed nũ ꝯcept⁹ per accñs. ⁊ ille eſt determinatior ꝯcept⁹ ad quẽ deuenim⁹ in vita iſta. nã ad nullũ ꝯceptũ ſingularis deuenim⁹ in vita iſta cui ꝯ̄dictorie repugnat ineſſe alteri. ꝯcept⁹ aũt ſingularis ſꝫ rõnẽ ſingularitatis repugnat ꝯ̄dictorie ieſſe alteri. ſed illũ nõ habem⁹. ille g̃ ꝯcept⁹ per accidens eſt q̄ magis diſtincte poſſum⁹ intelligere ſingulare.

Ad argumenta In oppoſitū ad Ariſt. in lr̃a pꝫ ꝙ loquit̃ de ſingulari vt ex̃ñs eſt. ⁊ de tali verũ eſt ꝙ nõ eſt ſcia ꝓprie dicta. alias ſciẽtia fieret nõ ſcientia. q2 mutato obiecto mutat̃ ⁊ habit⁹ idẽ manẽs. ¶ Ad aliud de 2° de aia. ⁊ ad oẽs auctes ꝯſimiles. dicendũ ꝙ ſenſus eſt ſingulariũ cũ precſione. q2 nõ eſt vl'iũ. intellectus aũt eſt vtriuſqꝫ. ¶ Ad rõnem de mutata ꝓpoſitione. dicendũ ꝙ ille modus arguendi nõ valet in terminis ſe hñtibus ſm̃ ſupius ⁊ inferius. exẽplũ arguere ſic. ſicut ſe hꝫ hõ ad nõ hoiem. ſic aial ad nõ aial. ergo ꝑmutatiũ. ſic hõ ad aial. ſic nõ hõ ad non aial. ſed oĩs hõ eſt aial. ergo oĩs nõ hõ eſt nõ aial. qð eſt falſuꝫ. q2 aſinus eſt nõ hõ. nõ tñ nõ eſt non aial. ĩõ eſt fallã ꝯñtis arguẽdo a deſtructiõe añtis ad deſtructionẽ ꝯñtis. nam nõ hõ in plus ſe hꝫ q̃ꝫ nõ aial. Similiter in ꝓpoſito. q2 obm̃ intellectus eſt cõius q̃ꝫ obm̃ ſenſus cõitate vl'itatis ⁊ ꝑdicationis. q2 obiecta ſunt ſubordinata ſicut ⁊ potentie. ĩõ nõ põt inferri ꝙ ſic ſe habeat obm̃ ad obiectũ ſic potentie inter ſe. ſicut nec in alijs ſubordinatis ſm̃ ſub ⁊ ſupra. nã obiectũ ꝯtinet̃ ſub obõ. ¶ Ad ꝯfirmationẽ dicendũ ſic ſuit dcm̃ in ꝓmo hui⁹. ⁊ in 5° ca° de vno. ꝙ potẽtiarũ diſparatarũ ſunt oĩno obã diſpata. vt pꝫ de ſono ⁊ colore. reſpectu. ſ. viſus ⁊ audit⁹. ſed potentijs ſubordinatis opꝫ ꝙ ſicut potentie ſunt ſubordinate: ita ⁊ obiecta. ita ꝙ obiectũ potentie inferioris eſt ẽt obiectũ potentie ſupioris. ſic ſe habent ſenſus ⁊ intellectus. ¶ Ad 2m principale dicendum ꝙ ſingulare nõ hꝫ quod qd eſt ꝓpriũ diſtinctũ a qð qd eſt ſpẽi. q2 nõ hꝫ qð qd eſt per ſe ꝓmo. lꝫ nõ hẽat ꝓmo. hꝫ tñ per ſe. vt dcm̃ eſt. rõ ergo nõ plus ꝓbat niſi ꝙ ſingulare nõ intelligit̃ a nobis ſub rõne ꝓpria ſingularitatis. q2 nõ hꝫ aliud quid a quid ſpẽi. illud aũt quod addit vltra ſpẽm magis ptinet ad hecheitatẽ q̃ꝫ qditatẽ. ⁊ ſic cõcedo ꝙ ſingulare nõ eſt diffinibile nec ſcibile alia diffinitione vel ſcia q̃ꝫ ſpẽi. ⁊ ſic nõ ſequitur infinitas eſſe ſcias ſingulariũ infinitoꝝ. q2 vna eſt oĩum cõmunis. ¶ Cum etiã arguit̃ de notitia iperfecta ⁊ in po⁹. dicendũ ꝙ artifex ꝓmo intelligit domũ in ſuppoſito vago. ⁊ ex ꝯſequenti ⁊ per accidens intelligit domũ hanc. q2 nãꝫ dom⁹ per ſe intellectam ſequit̃ ſingularitas in eſſe. ⁊ ĩõ facit domũ ſingularẽ per accñs q2 per accñs facit qð nõ per ſe cognoſcit. cognito enĩꝫ vl'i per accñs ſingulare intelligit̃. ¶ Ad 3m nego ꝯñaꝫ. Ad ꝓbationẽ dĩ ꝙ per eandẽ ſpẽm cognoſcit̃ vl'e ⁊ ꝑticulare aliter tñ ꝯſideratã: q2 vt dĩnũ eſt illa ſpẽs ſiue ſit impreſſa intellectui ſiue in fantaſmate ſm̃ duas opiniones ꝓmo repreſentat nãm in aliquo ſuppoſito vago. 2° nãm abſolute. 3° ſingulare ſignatũ quod eſt ipſa nã circunſtantionata accñtibus. ⁊ tunc nõ habeo pro incõuenienti ꝙ eadẽ ſpẽs ſic ⁊ ſic accepta aliquid ſub rõne diſtincti ⁊ indiſtincti repñtet. ſicut ẽt eadẽ ſpẽs que eſt vl'is eſt oĩum ſingularium ita ꝙ eſt eadẽ ſpẽs ⁊ rõ cognoſcendi plura ſm̃ aliaꝫ ⁊ aliã rõnẽ. vel poſſet dari aliis para. ꝙ quecũqꝫ ſpẽs eſt alicuius ſingularis ſit ⁊ vl'ia. nec ſequit̃ tot eſſe intellectiones vl'ium quot ſingulariũ. nã oẽs ſpẽs ſingulariũ nõ rẽpſentãt niſi vnum vl'e. Quod ergo addit̃ ꝙ ambo vl'e. ſ. ⁊ ꝑticulare ſil' ſemꝑ intelliguntur. dico ꝙ nõ opꝫ. ſed per iperiũ voluntatis intellectus põt vti ſpẽ nũc ad hoc nunc ad illud. q2 intelligimus cũ volum⁹. ex 3° de aia: ⁊ cũ dicis ꝙ illũ vſuꝫ precedit cognitio huius ⁊ illius. dico ꝙ precedit ordine ꝑdicto. q2 illa ſpẽs ꝓmo repñtat nãm in ſuppoſito vago. ſcðo nãm abſolute. 3°. ſingulare ſignatũ. Cum addit̃ ꝙ illa ſpẽs eſt ipſius vl'ia ꝓmo ⁊c. pꝫ per idẽ qd ſit diccẽdũ. nã ꝓmo eſt ipſi⁹ indiuidui vagi. nec ex hoc ſequit̃ ꝙ quot ſunt ſpẽs ſingularium tot ſint vl'ia. q2 oĩa ſingularia nõ repreſentãt niſi vnũ vl'e. nec opꝫ ſpẽs multiplicari in infinitum niſi forſan ſucceſſiue. ſi oĩs ſingularia debent cognoſci ⁊ quodlibet intelligatur ꝓpria ſpẽ. 2° illa eadẽ ſpẽs repñtat illã nãm vl'eꝫ abſolute. ⁊ ex ꝯſequenti. ⁊ per accñs ipm̃ ſingulare ſignatũ mõ pre expoſito. ¶ Al'r dĩ ad hãc tertiã rõnẽ ꝙ vĩ ꝓbare ꝙ per nullam intellectioneꝫ quam modo habemus abſtrahendo ſit poſſibile dare modum quo vniuerſale per ſe intelligitur ⁊ ſingulare per ſe. ⁊ facit pro ſecunda concluſione ſecundi articuli principalis.

¶ Si ergo genus ſimpliciter non eſt preter eas que vt generis ſpecies aut ſi eſt quideꝫ vt materia eſt. Textu cõmẽti quadrageſimitertij.

Querit Utꝝ ꝯceptus gñis ſit ali⁹ a cõceptu ſpẽi. ¶ Videt̃ ꝙ nõ. naꝫ hic in lr̃a dĩ ꝙ genus nihil eſt ꝑter eas que ſunt gñis ſpẽs. ¶ P̄. ſi ſic. ergo gen⁹ nõ ꝑdicaret̃ de ſpẽ. ꝯſequens eſt falſuꝫ. ergo ⁊ añs. ꝓbatio ꝯñe. q2 tũc genus eſſet pars ſpẽi. ſed pars nõ ꝑdicat̃ formal'r de toto. ergo nec genus de ſpẽ. ¶ Cõtra. ſi nõ. aut ꝯcepus gñis eſt idẽ ꝯceptui vnius dĩe vel ſpẽi tm̃. aut ꝯceptui cuiuſlibet dĩe ⁊ ſpẽi. ſi ꝓmo mõ. ergo gen⁹ nõ ꝑdicat̃ niſi de vna ſpẽ tm̃. qð eſt falſum. ſi 2° mõ. ergo tot eſſent ꝯceptus gñis q̃t dĩaꝝ. vel ſi tm̃ eſt vnus ꝯceptus generis illi vni ꝯceptui erũt oĩno idẽ ꝯceptus dĩaꝝ. ergo inter ſe erunt idẽ. quoꝝ vtrũqꝫ eſt falſum. ergo neceſſario ꝯceptus gñis eſt alius a ꝯceptu dĩe. ⁊ per ꝯſequens ſpeciei.

Rñdeo In iſta qõne ꝓmo ꝑtractabo vnã opinionẽ. ſcðo aliter dicã ad qõnẽ. ¶ Quantũ ad ꝓmũ eſt vna opinio que dicit ptẽ negatiuaꝫ ꝑꝑ rõnes poſitas in pede qõnis. Modus ponẽdi eſt iſte gen⁹ ⁊ dĩa non ſunt ſynonima. differunt. n. penes modos ꝯcipiendi eũdẽ conceptũ. qui ſunt rõnes determinabilis ⁊ determinantis. ita ꝙ rõ gñis eſt rõ determinabilis. rõ dĩe vel ſpẽi eſt rõ determinãtis. ¶ Sed ꝯtra. q2 ſi ſic. ergo in diffõne eſt nugatio. ꝯñs eſt falſuꝫ. ergo ⁊ añs. ꝯña pꝫ. nã ſm̃ te idẽ ꝯcept⁹ dĩ per gen⁹ ⁊ dĩſm. ergo idẽ bis diceretur. ¶ Rñdet̃ ꝙ excuſatur nugatio ꝓpter diuerſos modos ꝯcipiendi. ¶ Contra. q2 tũc eſt nugatio qñ poſitis diffinitionibus pro noĩbus. idẽ bis dicit̃. vt ait ph̃s hic in lr̃a paꝝ poſt. ſed poſitis nominibus gñis ⁊ dĩe idẽ ꝯceptus bis dĩ nõ obſtante diuerſo mõ ꝯcipiendi. ergo erit nugatio. ¶ Cõfirmatur. q2 per ph̃m hic in lr̃a. paruꝫ poſt. hic eſt nugatio. bipes pedes habens. ⁊ tñ eſt alia rõ ꝯcipiendi. ergo diuerſa rõ ꝯcipiendi nõ excuſat nugationẽ. ¶ P̄. iſti modi cõcipiendi aut ſunt eſſentialiter intra ꝯceptũ generis ⁊ dĩe. aut nõ. ſed ſunt accidentales proprietates ſub qbus ꝯcipiũtur. ſi ſcðo mõ nõ vitat̃ nugatio. ex quo ille rõnes ſunt extra ꝯceptũ quẽ ponis vnuꝫ. ſi ꝓmo mõ. aut ergo vtraqꝫ rõ eſt eſſentialis intra ꝯceptuꝫ ſpẽi. aut nõ. ſi non. ergo diffõ eſſentialiter includit qð non ptinet ad ſpẽm eſſentialiter. ſi ſic. ergo conceptus generis ⁊ differentie ſunt ſimpl'r alij. q2 per alias rationes quas eſſentialiter includunt que ſunt de per ſe conceptu ſpẽi. ¶ P̄. diffinitio dicit̃ eſſe ꝓmo. i. adequate eadẽ cũ diffinito. ſed ꝯceptus iteratus non eſt primo ideꝫ. ergo alter ꝯceptus generis vel dĩe ſuperfluit in diffinitione quia alter ſufficeret. ergo illa reſpõſio non eſt bona. ⁊ ſtat ratio contra opinionem.

Quãtũ Ad 2m ꝓmo oñdaꝫ duas ꝯd'ones. ſcðo duo dubia excludaꝫ. ¶ De ꝓmo ſit iſta ꝓa ꝯcl'o: ꝯceptus gñis eſt in ſe vnus. Hanc oñdo ſic oĩs intellectus hñs in ſe certitudinẽ de aliquo. ⁊ dubitans de oĩbus determinantibus illud: hꝫ de illo de quo eſt cert⁹ ꝯceptũ vnũ alium ab alijs de qbus dubitat. aliogn eſſet certus de nihilo. q2 de nullo ꝯceptu. ſed intellectus põt eſſe certus de inherẽtis ꝯcept⁹ gñis alicui. dubitãdo de quocũqꝫ cõceptu ſpẽi. vt ſi per ꝓprietatẽ ꝯuertibilẽ cũ genere demonſtraret ipm̃ genus de aliquo demõſtratione q2 puta ſi per mouere demõſtraret de aliq ꝙ ſit aĩal de quo neſcit̃ aliqua ſpẽs gñis. ſed dubitat̃. ergo intellect⁹ hꝫ de illo gñe aliquẽ vnũ ꝯceptũ alium a ꝯceptib⁹ ſpẽꝝ de qbus dubitat. ¶ P̄. dĩe ſunt diuerſa aliqd idẽ entia. ex 5° hui⁹ ⁊ ex decimo. ita ꝙ magis vnuꝫ ſunt dĩe in illo in quo ꝯueniũt: q̃ꝫ ſũt in illo in quo dĩnt. aliogn non eſſent dĩa. ſed ꝓmo diuerſa. ergo illud in quo

ſunt idem eſt in ſe magis vnū .q̄z illa in q̄bus dr̄nt. ſed ſpēs gn̄is ꝓprie dr̄nt differentijs. ⁊ ſunt idē; gn̄e. ergo genus eſt magis vnū q̄z drie qb⁹ drnt. qḋ nō eſſet niſi gn̄is eēt vnus ɔcept⁹. nā ſi plēs. ita eēnt illi diuerſi ſicut ɔcept⁹ driaꝝ quo ad hoc ꝙ ſpēs nihil vnū eſſent. ℂP̄. gen⁹ ꝓprie ⁊ in qd p̄di caẗ de ſpē. ergo ſm aliquē ɔceptū. non eundē ſpēi. q̄ tūc eēt p̄dicatio eiuſdē de ſe. ergo ſcdm aliū ɔceptū a ɔceptu ſpēi. ⁊ ſilr̄ eſt de q̄cūq̄ ſpē. ſed ille ali⁹ a q̄cūq̄ ſpē eſt vn⁹ in ſe. alias tot eēnt gn̄a quot ſpēs qḋ eſt abſurdū. ℂCōfirmaẗ vltimo. q̄ alias nomē gn̄is non eſſet vniuocū niſi ſignificaret vnū ɔceptū. ℂSi queras. q̄ꝫ ɔceptus gn̄is eſt vn⁹? Reſpon deo. ꝙ gen⁹ dupl̄r ɔcipiẗ. vno mō per ſe primo vt obiectū adequans intellectū. Alio° per ſe non primo q̄n. ſ. ɔcipiẗ in aliq̄ ɔcepto adequāte intellectionē in quo genus includiẗ. puta in ſpē vel indiuiduo. p̄mo°. ɔcept⁹ gn̄is eſt vn⁹ nume ro ſic̄ intellectio eſt vna numero. ⁊ gn̄aliter ita vnica intelle ctione numero intelligiẗ magis vl'e ſicut min⁹ vl'e. 2° con ceptus gn̄is diſtinguiẗ in diuerſis. ita ꝙ lꝫ in ſe ſit vn⁹ nume ro: nō tn̄ vt ibi ɔcipiẗ. ſꝫ eſt tot numero in quot includiẗ. ita ⁊ ɔcept⁹ gn̄is natus eſt eſſe vn⁹ numero q̄n ɔcipiẗ per ſe pri mo ⁊ indifferēs ad oēs alios. ⁊ eſt diſtinct⁹ numero vt inclu ſus in alijs ⁊ ɔcipiẗ per ſe nō p̄mo. Et ſm hoc eſt verū illud qḋ dr̄ decimo hui⁹. ꝙ gen⁹ ſcdm ſe eſt diuerſum in diuerſis ſpēbus. ℂSecūda ɔclō ſit iſta. ɔcept⁹ gn̄is eſt ali⁹ a ɔceptu drie. Hoc ſtatim pꝫ. q̄ dria nō ꝑticipat gen⁹ nec econuerſo. ſed ſunt oīno alteri⁹ rōnis. vn̄ ɔcept⁹ gn̄is eſt ita alius a cō ceptu drie. ꝙ eſt p̄mo diuerſus in nullo ɔuenlens cū eo. vt patebit in ſequēti q̄one. ⁊ ex hoc ſequiẗ ꝙ eſt ali⁹ ɔcept⁹ a cō ceptu ſpēi ſicut partiale a totali. nā ſpēs eſſentialiter ⁊ forma liter icludit ɔceptū gn̄is ⁊ drie. ſi ergo eſt ali⁹ a ɔceptu drie. ſequiẗ ꝙ eſt alius a ɔceptu ſpēi. nō totaliter ſed partialiter.

De ſcdo eſt vnū dubiū ex p̄miſſis. ſ. qd determinate con cipiẗ per gen⁹. ⁊ qd per driam. ℂRn̄deo. per driam ɔcipiẗ vltim⁹ actus quo ſpēs eſt illud qḋ eſt. ⁊ per gen⁹ ɔci piẗ potentiale reſpcū illi⁹ actus vltimi. hoc declaro ſic nam per ph̄m caplō precedenti. ſicut rō. i. diffinitio ſe hꝫ ad rem: ſic ptes diffinitionis ad ptes rei. ⁊ etiā octauo huius diciẗ. ꝙ terminū. i. diffinitionem oportet eſſe orationē longam. ⁊ exprimere qd ⁊ quale. in ſpē autē que ꝓprie diffinitur non ſunt niſi due ptes eſſentiales. ſ. actus vltimus quo ſpecies eſt illud qḋ eſt. ⁊ potentiale reſpectu illi⁹ actus vltimi. ergo differentia vltima ſpecifica a qua eſt vnitas rei ⁊ diffōnis includit p̄ciſe de ſuo per ſe itellectu actū vltimū in re qui eſt cauſa vnitatis rei cōpletiua. gen⁹ aūt primū p̄ciſe includit per ſe ꝓpriū potentiale reſpectu illius actus.

Secundū dubiū occurrit. quid iſtis ɔceptib⁹ ge neris ⁊ drie correſpn̄det in re. ℂReſpon det q̄dā ꝙ in re ſufficit dria intentionis que q̄dē dria nul lam driā nec cōpoſitionē actualē ponit in re. ſed tantū po tentialem. ſic itelligendo ꝙ ipſa res eſt nata facere diuerſos ɔceptus in intellectu: ita ꝙ iſta dria actu eſt ſolū in intelle ctu ɔcipiēte. nec vt dicunt ſufficit ad hoc dria rōnis que eſt quādo res non eſt nata facere niſi vnū ɔceptū qui tn̄ ɔcipiẗ ſub diuerſis modis ɔſiderandi. vnde ſcdm iſtā opinionem dria rationis nō ſufficit ad driam gn̄is ⁊ drie vt argutū eſt in p̄mo articulo ɔtra p̄mā opinionem. ℂSed ɔtra. q̄ nec iſta dria intentionis ſufficit. nā ɔcipiendo genus aut ɔcipiẗ aliqd rei in ſpē aut nihil. ſil'r de dria. ſi nihil. ergo iſti ɔcept⁹ videnẗ ficticij nō reales nec per ɔn̄s dicunẗ de ſpē. Si aliqd aut idē aliquid. aut aliud. ſi idē. tunc erit idē ɔceptus gene ris ⁊ drie. qḋ eſt falſum. ſi aliud habeo ꝓpoſitum. ꝙ in re eſt aliqua dria prior dria ɔceptuum. ℂDices ꝙ aliquid rei cō cipitur ⁊ idē. nec ſequiẗ. ergo idē ɔceptus. q̄ eadē res nata eſt facere diuerſos ɔceptus. ℂContra vna res nata eſt face re vnū ɔceptū adequatum. q̄ alias non eſſet cognoſcibile. nec vnico actu cognoſcibile. ſed ſcdm illū ɔceptū ſibi ade quatū formando vi͛ immutare intellectum q̄ꝫū natū eſt ipm īmutare. ergo nō formabit niſi vnū cōceptū. ℂP̄. ad prin cipale. oīs dria prior naliter omni actu rōnis eſt dria ex na tura rei. ſed obiecta naliter p̄cedunt actus ⁊ diſtinctio obie ctoꝝ diſtictionē actuū. maxime q̄n hec illa cauſat. vt hic po niẗ. ergo dria intentionis que eſt in ɔceptib⁹ ɔcludit driā priorē in obiectis que eſt realis. vel ſaltē aliq̄ ex nā rei. ℂAli ter ergo dicendū ꝙ ne habeamus cōcedere ɔceptus ſimpl'r diuerſos gn̄is ⁊ drie eſſe ficticios. opꝫ ꝙ illis corn̄deant ali qua in re. realiter diuerſa vel diſtincta aliquo mō ex nā rei. ſic ꝙ circūſcripta omni opatione intellectus agētis vel poſ ſibilis ⁊ omni actu intellectus p̄ſuppoſito vel concomitan te eſt in re dria. ſed talis dria hꝫ gradus ſm ꝙ genus ⁊ dria poſſunt ſumi ab alia ⁊ alia re. puta. ſi ſint diuerſe forme in aliq̄ ſpē. ſicut in hoie. ita ꝙ ab vna ſumaẗ genus ⁊ ab alia differentia. vel poſſunt ſumi ab alia ⁊ alia realitate. puta. ſi ſit ſpēs ſimplex. vt albedo prima diciẗ dria realis. 2ª dicitur dria formalis. vtraq̄ tamen eſt ex natura rei.

Ad primū In oppoſitum. iam dictū eſt ſupra in ſinuando. q̄ auctoritas allegata eſt trū cata. vn̄ additur. aut ſi eſt qdē vt mā. ⁊ hec ſcda pars diſiun ctiue eſt vera. vt p̄dictū eſt. ℂAd ſcdm nego ɔn̄am. ad ꝓba tionē ɔcedo ꝙ ɔceptus gn̄is eſt partialis: pars aūt licet nō p̄diceẗ de toto per modū partis tn̄ ſignificata denominati ue p̄dicanẗ. gen⁹ aūt lꝫ ſit ps ſpēi. tn̄ denominatiue p̄dicaẗ. ⁊ ſic ſignificat totū vel ptē per modum totius vt ait Auicenna quinto metaphiſice. in abſtracto autem vltima abſtratione non predicaẗ. vnde iſta eſt falſa. homo eſt aīalitas. vel huma nitas eſt animalitas. ℂContra. q̄ p̄dicatio denominatiua excludit p̄dicationē in quid: ſed gen⁹ predicaẗ de ſpecie in qd. ergo ⁊c̄. ℂReſpōdeo duplex eſt denomiatio. vna ſubi ab accn̄tē. alia totius a pte eſſentiali. p̄ma impedit p̄dicatio nem in quid. ⁊ 2ª non excludit ipſam. ⁊ talis eſt denomina tio ſpeciei a genere. genus aūt eſt pars eſſentialis ſpeciei.

ℂItē animalis habentis pedes driam ſcire opꝫ in quātū habens pedes: quare nō eſt dicendū habētis pedes aliud ala tū aliud nō alatū: ſi quid eſt eſt bene di cit: ſed ꝓpter nō poſſe facit hoc: ſꝫ ſi aliō habēs sciſſos pedes: aliud nō ſciſſos pe des: he nāq̄ ſunt differentie pedis. nam ſciſſio pedis pedalitas quedam eſt. ⁊c̄.

Querit Utrū dria diuiſiua gn̄is infe rioris includat formal'r driā ſupiorē. ℂUideẗ ꝙ ſic. nam qḋ p̄dicaẗ de alio per ſe p̄mo mō: includit formal'r in il lo. ſꝫ dria ſupior eſt huiuſmodi reſpcū in ferioris. ergo ⁊c̄. minor ꝓbatur hic in l'ra. vbi diciẗ ꝙ in diuiſiōe gn̄is opꝫ ɔcedere per drias p ſe. ⁊ tūc 2ª diuidit priorē per ſe. nā ſiſſio pedū eſt pedalitas. qḋ aūt pre dicaẗ de alio in abſtracto p̄dicaẗ per ſe primo modo. ℂP̄. ſi nō. ergo drie ſpecifice eſſent p̄ma p̄dicata. ɔn̄s eſt falſum er go ⁊ aīs. ꝓbatio ɔſequentie. q̄ tūc nō haberent gen⁹ aliqḋ dictū de eis per ſe. q̄ gen⁹ ſupius nō p̄dicaẗ de eis. nec dria ſuperior per te. illa aūt ſunt p̄ma p̄dicata. ⁊ per ɔn̄s gn̄aliſſi ma. de q̄bus nō p̄dicanẗ p̄dicata priora per ſe. ⁊ tunc ſequiẗ. ꝙ ꝓpō negatiua negans driam vnā ab alia. puta rationa le nō eſt irrationale. eſt imediata. ℂP̄. q̄ ſi nō. ergo dria in ferior nō diuerſificat ipm genus per ſe. ɔn̄s eſt falſū. q̄ aīal h ipſum qḋ eſt. eſt diuerſum per drias diuerſas. vt dr̄ deci mo hui⁹. ꝓbō ɔn̄e. q̄ in gn̄e diuiſo ſi ſit inter mediū: nō eſt niſi gen⁹ ſupius. ⁊ dria ɔſtitutiua ei⁹. ſed gen⁹ ſupius nō in cludit in drijs ſupioribus: pꝫ. nec dria cōſtitutiua. puta ſen ſibile ɔſtituens aīal non diſtinguiẗ per drias vlteriores. q̄ ipſa nō includit in illis. ſcdm te. ergo gen⁹ intermediū ſe hꝫ ad ipſas drias inferiores ſicut potētia ad actū. ſꝫ potentiale

nõ diſtinguiẗ ſcḋm ſuã eſſentiã per actũ qui eſt ex rõne ei⁹.⁊ ecõuerſo.ergo ⁊c̃.¶Cõtra.q⁊ ſi ſic.ergo in differẽtijs erit ꝓceſſus in infinitũ.ꝯñs eſt falſum.ergo ⁊ añs:ꝓbatio ꝯñe.q⁊ ſi d̃rie inferiores includerẽt ſupiorẽ.ergo eſſent d̃rtes.nã d̃ria ſunt diuerſa aliqḋ idẽ entia.in aliquo ergo ꝯuenirent.ſ.in d̃ria ſupiori ⁊ differrent differẽtijs:⁊ tunc q̃raȝ de illis.vtꝝ includãt d̃rĩam ſupiorẽ.vel nõ.q̃re vel ꝓcediẗ in infinitum.vel ſtabiẗ ad aliq̃s d̃rias que in nullo ꝯueniũt nec includũt aliqḋ cõe.¶P̃.ſi ſic.ergo d̃ria inferior erit ſpẽs.ꝯñs eſt falſuȝ.q⁊ tũc eſſent plura gñ̃a q̃ȝ decẽ.cũ talis differentia nõ ſit ſpẽs alicui⁹ illoꝝ geneꝝ.ꝓbatio ꝯñe.omne quod h̄ȝ predicatũ de eo in quid ⁊ differentiam dictã in quale eſt ſpecies.q⁊ compoſitũ ex genere ⁊ differentia.ſed talis d̃ria inferior h̄ȝ ſupiorem dictã de ea in quid ſcḋm te.⁊ aliaȝ qua differt ab oppoſita d̃ria que diciẗ de ea in quale.ergo eſt vere ſpẽs.

Rñdeo Hic eſt vna opinio que dicit ꝙ d̃ria ſupior includiẗ in iferiori.qḋ ꝓbaẗ per textũ p̃hi.Tũ q⁊ hic di ꝙ vltima d̃ria ſeu finalis eſt ſuba rei.qḋ non eſſet niſi includeret alias p̃cedẽtes.aliter nõ eſſet ſuba rei.Tũ q⁊ hic diciẗ ꝙ in diffinitione nõ opȝ ponere alias d̃rias ſed ſolũmõ vltimaȝ.q⁊ ſi alie apponanẗ cũ prima erit nugatio.vt dicendo.aĩal bipes h̄ñs pedes trãſponẽdo diffinitiones.nã dicto bipede ſupfluũ eſt ponere h̄ñs pedes.Tũ q⁊ hic d̃r ꝙ in ſuba nõ eſt ordo.ſȝ ſi inferior d̃ria nõ includit ſupiorẽ erit ordo.q⁊ vna prior.alia poſterior.¶Contra iſtã opinionẽ arguere reducendo rõnes.⁊ p̃mo primã.qñ diciẗ ꝙ vltima d̃ria eſt ſuba rei.Contra.q⁊ diffinitio indicat ſubaȝ totã rei.ſȝ de ſuba diffiniti nõ ſolũ ſunt oẽs d̃rie ſed ẽt gen⁹.ergo genus vel eſt de per ſe itellectu d̃rie vltime vel gen⁹ ſupfluit in diffinitione.quoꝝ vtrũq̧ eſt falſuȝ.ergo illud ex quo ſeq̃tur.ſ.ꝙ finalis d̃ria ſit tota ſubſtãtia rei.¶P̃.oĩs diffinitio h̄ȝ partes:⁊ ſicut tota diffinitio totã rẽ exp̃mit:ſic pars partẽ.ſȝ d̃ria finalis eſt pars diffinitionis ergo exp̃mit partem rei.⁊ nõ totã ſubam rei.¶Cõfirmaẗ.q⁊ eodẽ mõ tractat hic p̃hs de diffinitione ⁊ in octauo hui⁹ vbi diciẗ ꝙ in diffinitione duo ponunẗ reſpcũ quoꝝ vnũ eſt vt mã.aliud vt forma.¶Ad formã dico ꝙ ſic dictũ eſt exponẽdo l̃raȝ.p̃hs nõ intelligit ꝙ d̃ria ſit tota ſuba rei niſi cõpletiue.q̃tenus ab illa d̃ria eſt tota ſuba rei cõpletiue.¶2⁹ rõ reduciẗ.ſ.ꝙ ad dicta ſua ſequiẗ nugatio.⁊ nõ nobis.nã oĩs diffinitio.vel daẗ per genus p̃mũ ⁊ d̃rias intermedias vſq̧ ad vltimã.vel per genus primũ ⁊ d̃riaȝ vltimã ſpecificã.ſi p̃mo nõ ſequiẗ cõtra te nugatio.q⁊ tũc d̃ria itermedia poneẗ in diffinitione.⁊ d̃ria vltima includit oẽs intermedias:vt tu dicis.ergo d̃ria intermedia di bis.ſemel in ſe:⁊ ſel' in vltima d̃ria.ſi 2°°.ſeq̃tur idẽ.nã gen⁹ pri^m^ includit d̃riaȝ ſuã ꝯſtitutiuã.⁊ vltima includit eã ſil'r.vt tu dicis.ergo bis diceẗ.puta dicẽdo aliter rõnale.q⁊ ſenſibile includiẗ in aĩali qḋ ꝯſtituit:⁊ ẽt in rõnali.ſm te.ergo bis diceẗ.¶Dices ꝙ diffinitio nõ ſic daẗ.ſed per gen⁹ p̃^m^ ⁊ d̃riã vltimã.Contra.tũ q⁊ eſt ꝯtra p̄hm hic in l̃ra.q⁊ oĩs diffinito vel dabiẗ per gen⁹ pri^m^ ⁊ vltimã d̃rtam vel per p̃mũ gen⁹ cũ alijs intermedijs.Tũ q⁊ l̄ȝ vult boeti⁹ exp̃ſſe libro diffõnum.vbi dicit.ꝙ p̃mo in diffinitione accipiendũ eſt gen⁹ cũ d̃ria.⁊ videndũ eſt de diffinitione ſi ſit cõuertibilis cũ ſpẽ diffinienda.⁊ ſi min⁹ fuerit:accipienda eſt alia d̃ria.⁊ gen⁹ cũ d̃ria prior erit loco generis.⁊ ſic quouſq̧ reddat ſpẽȝ diffiniẽdã.ergo nõ ſolũ p̃mũ gen⁹ ponendũ eſt cũ vltima d̃ria:ſȝ ẽt cũ oib⁹ itermedijs.¶Ad formã.dicẽdũ ſic dictũ eſt exponẽdo l̃ram.ꝙ nõ eſt intẽtio p̄hi qn ſine nugatione poſſet dari diffinitio per gen⁹ ⁊ d̃rias multas.ſȝ ꝙ vltima d̃ria eſt cõpletiua ⁊ pfectiua ſube rei.q⁊ ſi nõ.ſequiẗ nugatio vt dcm̃ eſt in exponẽdo l̃raȝ.¶Tertia rõ reduciẗ ꝓbando ꝙ in ſb̃a eſt ordo.nã oĩs ſb̃a diffinibilis cõponiẗ ex q̃d ⁊ q̃li.ex 8° hui⁹.⁊ forma eſt p̃or mã ⁊ magis ens vt dictũ eſt.s.⁊ act⁹ eſt p̃or po^a^:tpe ⁊ pfectione.ex.9°.hui⁹.ſȝ in diffinitione vnũ eſt po^a^.vt mã.aliud act⁹.vt for^a^.ergo ibi eſt ordo.⁊ per ꝯñs in ſb̃a diffinibili eſt ordo.¶Ad for^am^ iã dictũ eſt in exponẽdo l̃ram.ſ.ꝙ p̄hs itelligit ꝙ ali⁹ ⁊ ali⁹ ordo nõ facit nec tollit nugationẽ qn ſp ſeq̃ẗ nugatio negando l̄ȝ ꝙ ab vltima d̃ria ſit vnitas ⁊ ſb̃a rei cõpletiue.¶Al'r ergo dicendũ ad q̄õnẽ ꝙ d̃ria inferior nõ includit formal'r ſupiorẽ.pp rõnes tactas.tũ q⁊ eſſet ꝓceſſus in infinitũ in d̃rijs.tũ q⁊ d̃ria eſſet vna ſpẽs.tũ q⁊ ſemp nugatio eẽt in diffinitiõe.

Ad argumenta In oppoſitũ.¶Ad p̃^m^ dico ꝙ mior eſt falſa.Ad ꝓbationẽ.dico ꝙ auctoritas Ari.itelligẽda eſt.nõ p̃dicatiue.ſed diuiſiue.nõ.n.vult p̄hs niſi ꝙ d̃ria ſupior diuidaẗ p d̃rias iferiores p ſe.q⁊ fiſſio pedis ſolũ didit h̄ñs pedes.⁊ nõ pedalitas p̃dicaẗ de fiſſione pedis p ſe p̊ mõ.¶Ad 2^m^ nego conſeq̃tiã.Ad ꝓbationẽ dicẽdũ ꝙ h̄re p̃dicatũ in q̃d ꝯuenit dupl'r.formal'r ⁊ directe.vl' ſolũ denoiatiue ⁊ idirecte.d̃ria aũt nõ h̄ȝ p̃dicatũ in q̃d formal'r.q⁊ d̃rie nõ habẽt cõmune p̃dicatũ de eis in q̃d p ſe p̊.itellige de d̃ria que ſolũ eſt d̃ria naȝ oĩs talis eſt ſe tota diuerſa.ſȝ tñ d̃ria h̄ȝ predicatũ in q̃d non formal'r.ſȝ denoiatiue.ſ.ipm gen⁹.q̃tenus ſaltẽ indirecte eſt in gñe.⁊ ꝓpter hoc nulla d̃ria eſt gñaliſſimũ q⁊ eẽ in gñe quocũq̧ mõ repugnat gñaliſſimo.¶Ad 3^m^ nego ꝯñaȝ.ad ꝓbationẽ dicẽdũ.ꝙ gen⁹ ſiue iferi⁹ ſiue ſupius ſe h̄ȝ vt potentiale.⁊ diſtinguiẗ per d̃rias ſic materia per formã.nec reputo incõueniens imo neceſſariũ ꝙ potẽtiale diuidaẗ per actuale ⁊ quod eſt extra rationẽ eius.Et ſic ſit dictum ad q̄õnem.

¶Primũ.n.ſb̃a que vniuſcuiuſq̧ ꝓpria vniuſcuiuſq̧ que nõ ineſt alij:vl'e vero cõmunẽ eſt. Textu cõmẽti q̃dragẽſi.qnti.

¶Ampli⁹ ſuba dicitur que nõ de ſubiecto:⁊ vniuerſale de ſubiecto aliquo dicitur ſemp. Textu cõmẽti q̃drageſi. ſexti.

Querit Vtꝝ vniuerſale ſit aliq̃d in rebus.¶Videẗ ꝙ ſic.naȝ oẽ qḋ eſt tale p pticipationẽ reduciẗ ad aliq̃d tale per eſſentiã.aliogn tale per participationẽ erit primũ tale per eẽntiã.ſȝ ſingulare eſt tale per pticipationẽ.vt hic hõ per pticipationẽ hoĩs.aliogn hõ nõ p̃dicareẗ de ſingularib⁹.ergo hõ vl'is eſt hõ per eẽntiaȝ.⁊ per ꝯñs eſt in reb⁹.¶P̃.ſuba eſt p̃muȝ ens.vt dictũ fuit.s.⁊ eſt ens reale.q⁊ intellect⁹ nĩ nõ cauſat niſi accidens.ſȝ ſcḋa ſuba eſt ſuba.⁊ poniẗ vl'is.ergo vl'e eſt aliqḋ ens reale.¶Contra.p̄hs hic in l̃ra.Tum q⁊ ſubſtantia vniuſcuiuſq̧ eſt propria ſibi.⁊ non ineſt alteri.Tum q⁊ ſubſtantia non diciẗ de ſubiecto.vl'e autem ſic.Tum q⁊ alias logica que eſt de vl'i eſſet ſcientia realis.quod eſt falſum.

Rñdeo In iſta q̄õne p̃mo q̃ſdam opiniones ꝑtractabo.2° ad q̄õnẽ al'r rñdebo.¶Quantuȝ ad p̃^m^ eſt vna opĩo platonis ſcḋm ꝙ Ari.imponit ſibi.que ponit ideas ꝓpter triplicẽ rõnẽ.Tũ ꝓpter entitatẽ formaleȝ reꝝ.vt videtur ꝓbare p̃^a^ rõ de pticipatione poſita in pede.Tũ ꝓpter ſciam que eſt tantũ de necijs.ſingularia aũt ſunt corruptibilia.Tum ꝓpter gñationẽ.nã ſcḋm platonẽ gñans pticulare nõ ſufficit.¶Sȝ iſta opinio ſi ponat ideã eſſe quãdam ſubam ſepataȝ a motu ⁊ ab accñtibus per accñs nihil h̄ñs in ſe niſi nãm ſpecificã pfectã q̃ȝtũ põt eſt pfecta ⁊ paſſiones ſorte per ſe ſpẽi:aliogn de ipſa nihil ſciret.ſi inquam ſic ponat:nõ põt bene improbari.q⁊ nõ videẗ repugnare abſolute rõni entitatis tale ſingulare ſic nãm h̄ñs.nec abſolute l̄ȝ improbat Ari.ſȝ q̃tenus poniẗ incorruptibile ⁊ eiuſdẽ rõnis cũ corruptibilibus.vt arguit Ariſt.ꝯtra l̄ȝ in fine huius.ex l̄ȝ ꝙ corruptibile ⁊ icorruptibile differũt pluſq̧ gñe.ſȝ in 7° vt dictũ fuit.s.arguaẗ nõ ipoſſibilitas.ſȝ nõ necitas.q⁊.n.nihil nõ manifeſtũ ponendũ eſt a philoſophãtibus niſi necitate.iõ Ari.arguit ꝯtra ideas oſtendẽs ꝙ nõ ſunt necie.ꝓpter illa pp que ponunẗ.ꝙ.n.nõ ponunẗ pp entitatẽ.nec ponunẗ pp ſciaȝ.ꝓbatũ eſt.s.ca.4°.Vtꝝ aũt idẽ eſt.ꝙ añt nõ pp gñationẽ ꝓbaẗ.c.ſeq̃nti.Hoꝝ ãt que ſunt.⁊ ita ſimpl'r nõ

sunt ponēde idee. Si aūt vlteri⁹ ponat plato vt sibi iponit: ꝙ ocā idea est formalr̄ vl'e. ita ꝙ per idētitatē ꝑdicaꝛ de isto corruptibili ꝑdicatione dicēte h̄ est h̄. statī vr̄ icludere ꝯdictionē. s. ꝙ idē nūo sit qditas multoꝝ diuersoꝝ. ꝛ sit ex ipsa. qꝛ alr̄ nō esset icorrupti. Sm̄ ergo ꝑm modū illa opio si vr̄ ipossibilis. lꝫ nō sit necia. sꝫ 2° est ipossis. ¶Alia est opio loquēdo de vl'i sꝫ itētionē Ari. q̄ ponit ꝙ vl'e est in re. ¶Pro qua triplr̄ arguiꝛ. ꝑmo sic. vl'e est aptū natū dici de plibus. sꝫ res est apta nata dici de plib⁹. ergo vl'e est res. ꝓbatio minoris. qꝛ si nō. tūc talis aptitudo repugnaret rei nec possꝫ sibi ꝯferri ab itellectu. qꝛ tūc itellect⁹ posset dare sorti hāc aptitudinē. qđ est fl̄m. ¶P. 2° sic. vl'e ꝑdicaꝛ de re. s. de singlari ꝑdicatione dicēte h̄ est h̄. vt sortes est hō. sꝫ ipol'e est aliqd ꝑdicari de re nisi sit in re. ergo vl'e est aliquid in re. ¶P. 3° qđ qd est absolute sumptū est v̄e res. qꝛ est ꝑn[m] ꝛ cā. vt hētur infra. ca. seqnti. sꝫ ipm̄ qđ qd est absolute sūptū est vl'e. ergo vl'e est v̄e res. ꝓbatio minoris. qđ qd est absolute sumptū exprimiꝛ ꝑ diffonē. sꝫ diffō non est nisi vniuersalis. vt dcm̄ fuit. s. ergo ꝛc̄. ¶Modus ponēdi talis est ꝙ in re est gradus limitationis. ergo singlare est h̄. qꝛ est ipa ꝓꝑetas seu dr̄ia idiuidualis. est ēt ipa nā per ipꝫ gradū limitata. ꝛ illa nō solū est itelligibil' sine illo gradu idiuiduali: sꝫ ēt nā est ꝑor in re talī gradu. ꝛ vt sic ꝑor nō repugnat sibi eē in alio. qꝛ vt sic nō est adhuc limitata ad h̄ singlare. ꝛ nā vt sic ꝑor est vniuersalis.

Sed ꝯtra istā opionē argr̄ triplr̄. ꝑmo sic. vl'e est vnū obm̄ intell's nūo ꝛ vna itellectione nūo intellr̄. vt dcm̄ fuit. s. ita ꝙ itellect⁹ attribuēdo ipꝫ diuersis singlaribus attribuit idē obm̄ nūo ꝑles ꝯceptui vt ꝑdicatū diuersis subiꝫis: dicēdo h̄ est h̄. sꝫ ipol'e vr̄ ꝙ aliqd in re sit idē intelligibile nūero ꝛ sic attribuaꝛ diuersꝭ. ergo vl'e nihil est in re. ¶P. 2° cuicūqꝫ inest subm̄ sub rōne qua est subm̄: ei inest ꝛ passio. si ergo hō inest sorti sub ea rōne qua hō est v̄e vl'e. vt tu dicis. ergo sortes erit v̄e vl'e qđ est falsū. ¶P. 3°. si sic. sequiꝛ ꝙ sensus hꝫ ꝑ se obo vl'e. qđ est falsum. ꝓbatio ꝯn̄e. qꝛ nā nō mouet sensū inquātū h̄. lꝫ nō nisi h̄ vt dictū fuit de itellectione singlaris. vr̄ ēt ꝙ itellect⁹ agens oino superfluat: si oē vl'e iā est in actu in re ex se. ¶Contra modū ponēdi argr̄ duplr̄. Tū qꝛ sequiꝛ ꝙ tot sunt vl'ia quot singlaria. qꝛ quecūqꝫ nā in quocūqꝫ indiuiduo hꝫ illā rōnē vl'es que assignaꝛ. s. illā indifferentiā ad pl'a. Tū qꝛ in ꝑdicatione vl'is de singulari: idem predicaretur de seipso.

Alia est opio in extremo. ꝙ vl'e tātū est in intellectu. Pro qua arguiꝛ per cōmēta. ꝙ itellect⁹ est qui facꝫ vl'itatē in reb⁹. sꝫ intellect⁹ agēs nō est potētia factiua sꝫ actiua. ergo nihil cāt ex intellectū. ¶P. vl'e est vnū in mltis ꝛ de mltis. ex ꝑmo poste. ergo includit essentialr̄ cōꝑationē ad supposita: vt ꝑdicabile: ad subiꝫcibile. sꝫ talis cōꝑatio nō est in re sed tātū in itellectu cōꝑante. ergo ꝛc̄. ¶Sꝫ ꝯtra istā opionē arguitur. nā obm̄ nālr̄ ꝑcedit actū. sꝫ vl'e est obm̄ itellect⁹. ergo vl'e nālr̄ ꝑcedit itellectiōeꝫ q̄ intelligiꝛ. sed nō est actu in intellectu nisi per itellectionē. ergo vl'e nō est in intellectu tātū. ¶P. subm̄ scie inquātū subm̄ ꝑcedit intellm̄. sed subꝫ scie vt subm̄ est vl'e. ergo ꝛc̄. ꝓbō minoris. qꝛ subm̄ scie vt sic est ꝑmo tale cōꝑādo ad passioneꝫ. ꝛ si ꝑmo tale. ergo de oi. ꝛ sic pōt esse scientia de eo.

Quantū ad 2m ꝑo ꝑmittā aliqs distinctiones. 2°. iserā aliqs ꝯclones. ¶De ꝑmo sit ista ꝑa distinctio. duplex est intētio. s. ꝑa ꝛ 2a. Dico ꝑam itētionē ipaꝫ rē positā in eē itellecto. ꝛ cognitio di ꝑa qꝛ res dr̄ intētio nō q̄cūqꝫ mō res. sed vt itellecta ꝛ cognita. Uoco itētionē scđaꝫ quādā relationeꝫ seu cōꝑationē itellect⁹. qū intellect⁹ cōꝑarat vnā ꝑmā intentionē ad alterā. seu vnū intellectū alteri. ¶Exēplū. in itellect⁹ itelligēs hoīeꝫ ꝛ itelligēs aial: cōꝑarat vnū ad aliū sm̄ rōnē ꝑdicabilis ꝛ subiꝫcibilis. que cōꝑatio ex ꝑte aialis dr̄ gen⁹. ꝛ ex pte hoīs dr̄ spēs. ꝛ sic sm̄ diuersas cōꝑationes format diuersas intentiones scđas. puta gn̄is ꝛ spēi ꝛ indiuidui ꝛc̄. h̄ꝫ. ita ꝙ ois 2a intētio est formalr̄ relatio rōnis. ¶2a distinctio sit ista. ꝙ cū vl'e sit qđdā ꝯcretū: pōt accipi duplr̄. vno mō pro per se significatio: qđ est vl'itas. ꝛ 2a intentio que est qđdaꝫ relatio rōnis in ꝑdicabili ad illū de quo est ꝑdicabile. ꝛ hūc respectū rōnis significat h̄ nomen vl'e in ꝯcreto. ꝛ vl'itas in abstracto. Alio° sumiꝛ vl'e pro illo qđ denoiaꝛ ab illa intētiōe vl'itas que est aliq̄ res ꝑme itētionis. nā scđe itentiones applicanꝛ ꝑmis. ꝛ h̄ 2°°. pōt adhuc accipi dupliciꝛ. vno° pro illo qđ est q̄si subm̄ remotū denoiatū ab illa 2a intētione. ꝛ sic nā absolute sumpta dr̄ vl'e. q̄ten⁹ nō de se h̄. ꝛ iō nō repugnat sibi ex se dici de multis. ꝛ nā sic accepta est indeterminata priuatiue siue negatiue. Alio° pōt sumi pro ipso subo ꝓplnq̄ qđ est ipa nā indeterminata ꝯrie. vt. s. ꝯiuncta ideterminationi actuali q̄si habitui ꝯrio. ꝛ h̄ mō nō est vl'e nisi nā sit actu ideterminata. ita ꝙ sit vnū itelligibile nūo dicibile de oi supposito. ꝛ illud est cōplete vl'e. ¶Tertia distinctio sit ista. eē in intellectu ꝯtingit dupliciter. vno° subiue. vt spēs ꝛ habit⁹ sunt in aia. alio° obiue. sic nūc loqmur. ꝛ hoc mō pōt esse dupliciter. vno° habitualiter siue in actu ꝑmo. q̄n. s. est ibi per spēm manēiē in itellectu vt imediate motiuū ad intellectionem. alio° actualiter siue in actu scđo. q̄n. s. actu mouet ꝛ itelligiꝛ. scđs modus isert ꝑm. ꝛ nō ecōuerso. sic pꝫ. ¶De 2° sit ista ꝑa ꝯclusio ꝙ vl'e sumptū ꝑmo°. s. pro itētione nihil est in reb⁹. sꝫ in itellectu tātū. Hāc ꝓbo sic. puꝝ ens rōnis nihil est ex in reb⁹. sꝫ vl'e sic acceptuꝫ est hō. vt pꝫ ex dictis ergo ꝛc̄. ¶Pro ista ꝯclōne pōt itelligi opio pri⁹ recitata. nā ista cōꝑatio que est itētio scđa nō est nisi subiue in itellectu cōꝑante. ꝛ sic ꝯcludūt rōnes ibi posite pro opione. m̄ sic pꝫ h̄ opinio incōplete loquiꝛ de vl'i. sic ꝑcedunt rōnes ꝯtra eam. ¶Scđa ꝯclusio sit ista. vl'e sumptū scđo mō. s. pro subo remoto itētionis est aliqd v̄e in reb⁹. Hāc ꝓbo sic. illud qđ circūscripto oi actu itellect⁹ est v̄e. est aliqd in reb⁹. sꝫ vl'e sic acceptū est hō. nā circūscripto oi actu itellect⁹ nā lapidis que ex se nō est h̄ sꝫ indeterminata negatiue. ergo tale vl'e est aliqd in reb⁹. Et pro ista ꝯclusione pōt itelligi scđa opio recitata ꝑus. ꝛ sic ꝯcludūt rōnes ibi posite. m̄ h̄ opio incōplete loquiꝛ de vl'i qꝛ lꝫ nā sic sumpta sit indeterminata ꝑuatiue vel negatiue ꝛ ꝯdictoriē. nō tū ꝯrie. qđ reqriꝛ ad cōplemētū vl'is. sic ꝑcedūt rōnes ꝯtra opinionē. ¶Sꝫ iux istā ꝯclusionē oriꝛ dubiū. vtꝝ nā sic sumpta indeterminate ꝛ indifferēs que nō est de se h̄. hēat aliquā vnitatē realē minorē vnitate nūali. ex quo poniꝛ nō eē h̄. ¶Rn̄deo ꝙ sic. ꝓp qđ tertia cōclusio sit ista. vl'e sumptū 2° mō est vnū vnitate aliq̄ reali minori tū vnitate nūali. Hāc ōndo sic. vni⁹ potētie est vnū obꝫ. sꝫ potētia sensitiua. puta visus est vna potentia ergo habet vnū obm̄. nō vnū nūo. qꝛ tūc nō posset videre nisi vnū colorē nūo. nec vnū per itellectū. qꝛ ꝑcedit actū itellect⁹. sic ꝛ sensus. ergo est vnū aliq̄ alia vnitate reali. qꝛ sic obm̄ sensus inquātū obm̄ ꝑcedit itellectū: ita ēt scđꝫ suā vnitateꝫ realē ꝑcedit oēm actū itellect⁹. ¶Dices ꝙ obꝫ ꝑmū ꝛ adeqtū sensus est aliqd cōe abstractū per itellectū ab oibus aliꝫs ꝑticularibus obis. ꝛ ita nō hūt vnitatē nisi ꝯtinentia illa plura oba ꝑticularia. ita ꝙ obm̄ sensus respcā vni⁹ act⁹ vtiqꝫ ꝑcedit intellectū. ꝛ tūc est aliqđ singulare. tū obm̄ ꝑm sensus adeqꝫ est aliqđ vl'e abstractū ab oibus particularib⁹ per itellectū. ¶Sꝫ ꝯtra. qꝛ vni⁹ actionis sensus: est vnū obm̄ scđꝫ aliquā aliā vnitatē realē. vt ēt tu ꝯcedis. sꝫ nō ꝑꝫ vnitatē nūalē. ergo sm̄ aliā vnitatē realē que nō est nūalis. ꝓbatio minoris. qꝛ po⁹ cognoscēs obm̄ sm̄ aliquā vnitatē: distinguit ipꝫ ab oi alio qđ non est hac vnitate vnū. ꝑdicatū includiꝛ in subo. sꝫ sensus nō cognoscit obm̄ iquātū est distinctū a quolibꝫ qđ nō est vnū illa vnitate numerali. ergo sensus nō cognoscit obm̄ sm̄ vnitatē nūeralē. ꝓbatio assumpti. qꝛ null⁹ sensus discernit hūc radiū solis differre nūeraliter ab alio radio. lꝫ ꝯtinue varienꝛ in medio. q̄tenus accnīa nō migrāt. similiter si per po⁹ diuinā ponāꝛ duo corpa eq̄lia ꝛ oino similia in albedine. tūc visus nō distingueret illa duo alba: sꝫ iudicaret eē vnū albū tātū. sensus ergo nō cognoscit obm̄ sm̄ vnitatē numeralē. ergo sm̄ aliā vnitatē realem. ita ꝙ etiā vni⁹ act⁹ sensus non est vnū obm̄ sm̄ vnitatē nume-

ralem. ¶ P̄. ad p̄ncipale in oī gñe eſt vnū p̄mū qđ eſt menſura omniū que ſunt illi⁹ generis. ex decimo hui⁹. ⁊ illa vnitas eſt realis. aliogn nō eſſet menſura niſi ſcđʒ ꝯſiderationē rōnis. ergo etiā nō eſſent aliq̄ entia poſteriora que depēderēt a mēſura niſi eēt rō. ⁊ tūc eēt itellect⁹ poſſet attribuere alteri rōnē mēſure. ſʒ illđ tale nō eſt vnū nūo. tū qꝛ nullū ſingulare alicui⁹ generis eſt menſura oium illoꝝ que ſunt in illo gñe qꝛ in idiuiduis eiuſdē ſpēi nō eſt h̄ pri⁹. ⁊ h̄ poſteri⁹. ex 3° hui⁹. tū qꝛ ſub ſpē albedis pñt dari duo idiuidua eq̄ alba. ⁊ tūc vnū nō eēt mēſura alteri⁹. ergo illđ p̄mū qđ eſt mēſura eſt vnū aliq̄ vnitate reali que nō eſt vl̄s. ¶ P̄. idē ſil̄e ⁊ eq̄le fundaꝫ ſup vnū ex qnto hui⁹ ca°. de ad aliqd. ⁊c̄ ſic nullo itellectu exñte eſt ſil̄itudo realis hui⁹ albi ad illud albū ſcđm albedinē. ergo aliq̄ realis vnitas eſt ꝓximū fundamētū hui⁹ relationis. qꝛ talis relatio nō fundaꝫ ſup ens rōnis formalr̄. nō eſt aūt vnitas nūalis. pȝ. qꝛ. h̄ albū ⁊ illud albū nō ſunt idē nūo. qꝛ nihil vnū ⁊ idē eſt ſil̄e ſibiipi. ergo eſt aliqua alia. ¶ P̄. circūſcripto oī intellectu hic ignis gñat hunc ignē ſimilē ſibi in forma. qꝛ gñans gñat ſibi ſimile ꝓpter formā. vt dictū eſt in h̄ 7°. ⁊ illa gñatio eſt vniuoca. ſed gñatio vniuoca reqriꝫ vnitatē forme in gñante ⁊ gñato. illa vnitas nō eſt nūalis. ergo aliq̄ alia. ⁊ eſt realis. qꝛ circūſcripto oī intellectu vt dictū eſt. ¶ P̄. ſi oīs vnitas realis eſt nūalis. ergo oīs diuerſitas realis eſt nūalis. ꝯñs eſt fl̄m. ergo ⁊ añs. ꝓbatio ꝯñe. qꝛ vnū ⁊ multa. idē ⁊ diuerſuʒ ſunt oppoſita. ex decimo hui⁹. ⁊ totiēs dī vnū oppoſitoꝝ: q̄tiēs ⁊ reliquū. ex p̄° thopicoꝝ. ⁊ ſic ſi tantū eſt vnitas nūalis: tātuʒ eſt diuerſitas nūalis. ¶ Itē oē diuerſum eſt in ſe vnū: qꝛ vnū dī qđ eſt ab alio diuerſuʒ. ſic ergo eſt vnū: ſic ⁊ diuerſuʒ. ergo ſi vnū nūaliter. ⁊ diuerſuʒ nūaliter. ⁊ nō ꝓlus. falſitas ꝯñtis ꝓbaꝫ. Tū qꝛ oīs diuerſitas nūalis inquātū nūalis eſt eq̄lis. ⁊ tūc tantū differret ſortes a platone quātū a brunello. Tū qꝛ ſeqꝫ ex h̄ q̄ tūc itellect⁹ nō poſſet abſtrahere a ſorte ⁊ a platōe aliqđ cōe magis q̄ʒ a ſorte ⁊ a brunello. ⁊ tūc qđlibʒ vl̄e eēt pure ſictiū. Pro iſta ꝯcluſione ſunt etiā alie rōnes. ſʒ iſte nūc ſufficiāt. ¶ 4ª ꝯcluſio ſit iſta. vl̄e 3° mō ſumptū qđ eſt indeterminatū ꝯtīe nō eſt in itellectu actualiter de neceſſitate. Pro illa ꝯcluſione faciūt rōnes cōtra tertiaʒ opinionē. Tum. ſ. qꝛ obm nāliter p̄cedit actū. Tū qꝛ ſcđm ſciē inquātū ſcđm precedit intellectū ⁊ habitū. ¶ 5ª ꝯcluſio ſit iſta. vl̄e 3° mō ſumptū eſt in intellectu habitualiter de necitate. Pro illa ꝯcluſione faciūt rōnes ꝯtra ſcđaʒ opionē. ſpāliter p̄ª. ſ. q̄ vl̄e eſt vnū in itelligibile nūero. ¶ 6ª ꝯcluſio ſit iſta. vl̄e tertio mō ſumptuʒ ſcđm illud qđ eſt: eſt in reb⁹. ꝓbatio hui⁹. tū qꝛ relatio adduānāe qđ eſt eſſe in itellectu habitualiter hʒ fundari in re. qꝛ illud qđ eſt in re hʒ iſtaʒ relationē. ergo illud qđ eſt vl̄e eſt in re. tū qꝛ aliter cū ſcia ſit de vl̄ibus: ſciendo aliqua de vl̄ibus nihil ſcirem⁹ de rebus ſed tātū de cōceptib⁹ nrīs. ⁊ tūc opinio nrā nō imutareꝫ a vero in falſuʒ ꝓpter imutationeʒ in exiſtētia rei. vnde dici pōt q̄ vl̄e eſt in re ſi: accipiendo q̄ eadeʒ nā que eſt in exñtia determinata per gradū ſingularitatis eſt indeterminata negatiue ⁊ in intellectu obiue. ⁊ vt hʒ hanc relationem ad intellectū vt ad cognoſcentē eſt ideterminata ꝯtīe in determinatione ſibi addita per intellectum. ⁊ tunc eſt completum vniuerſale. ¶ Sic ad queſtionem.

Ad primū In oppoſitū. pȝ q̄ equocaꝫ de vniuerſali. vnde ꝯcedo totū argumētū. ꝯcludit eni de ipſa nā que ſcđm id qđ eſt vniqȝ eſt in reb⁹. ¶ Ad 2ᵐ per idē. nā ſba ſcđa eſt ſba. ⁊ eſt in re extra, ſcđm id qđ eſt in re. ¶ Ad alia in oppoſitū patet q̄ argumēta p̄hi ꝓcedūt cōtra opinionē Platonis. ⁊ ꝯcedo q̄ vniuerſale non eſt in rebus eo mō quo ponebat plato. ¶ Ad illud de logica dicendū. q̄ logicus nō ꝯſiderat res per ſe: niſi quatenus fundant ſecūdas intentiones quas logicus per ſe conſiderat. ⁊ ratione huius non dicitur artifex realis ſed intentionis.

¶ Manifeſtum eſt autem q̄ ſubſtantiarum eſſe exiſtimataruʒ plurime poteſtate ſunt vt ipſe partes animalium: nihil etenim ſeparatum ipſorum eſt: quando autem ſeparata fuerint: tūc entia ſunt vt materia omnia. ⁊c̄.

Queritur Utrꝫ diſtinctio formalis ptiū organicaꝝ aialis ſit ꝑ plures formas ſubales realiter aut ſpecifice diſtinctas. ¶ Videꝫ q̄ nō. nā ſi ſic ḡ man⁹ mortua nō eſſet man⁹ equoce. ꝯñs eſt falſuʒ vt patet ſupra hic in ſeptimo. ⁊ in 4° metheoroꝝ. ergo ⁊ añs. ꝓbatio ꝯñe. qꝛ quecunqȝ differunt realiter vno corrupto nō eſt neceſſarium reliquum corrumpi. ſed h̄ poſito forma toti⁹ ⁊ forma partis realiter ſunt diſtincte. ergo. corrupta forma tōi. puta aia vel quacūqȝ alia pōt remanere ꝓpria forma man⁹. ⁊ ſic eadē que prius. ¶ Cōtra. actio quelibet notificat formaʒ. qꝛ forma dat eſſe ⁊ agere. ergo diuerſe actiones ⁊ ſpecifice diſtincte arguunt formas ſpecifice diſtinctas. ſed partes aialis organice habent operationes ſpecifice diſtinctas. ergo ⁊ formas ſpecifice diſtinctas.

Rñdeo Licet iſta q̄ſtio poſſet hr̄e magnū tractatuʒ q̄ten⁹ q̄rit de multitudīe ⁊ pluralitate formaꝝ. de qua mā recolo me ꝓlixius dixiſſe in q̄dam q̄ſtione ordinaria. tū q̄ʒtū ad p̄ns ſufficit ſic ꝓcedā. p̄mo p̄mittā vnā opinionē. 2° dicā aliter ad queſtonē. ¶ Quātū ad p̄mū eſt vna opīo tenēs partē negatiuā. modus ponēdi eſt iſte. q̄ in bruto aut in quocūqȝ alio viuo eſto q̄ eſt aliq̄ forma mixti p̄cedēs aiam illa eſt vna realr̄. ſed plures virtualiter ꝯtinēs multas pfectiones ſcđm quas ꝯſtituit diuerſa organa que ſunt p̄ncipia imperfecta diuerſaꝝ opationū. vlterius etiam ſi deꝫ q̄ aia ꝯtinet talē formā mixti nō opʒ ponere p̄ter vnā formā. ſ. aiam que ſit diuerſaꝝ opationū ⁊ pfectionū virtualiter cōtentiua. ¶ Arguiꝫ aūt pro iſta opinione multipliciter. p̄mo qꝛ pluralitas nō eſt ponēda ſine neceſſitate. ſʒ in ꝓpoſito nulla eſt neceſſitas ponēdi tales formas plures: cum vna pfecta forma poſſit quicqd ille plures: quaꝝ eſt virtualiter cōtentiua. ¶ P̄. maior apparet diſtinctio in corporibus organicis inquātū aiata ſunt: q̄ʒ inquātū mixta ſunt. pȝ de videre. audire. ⁊ hȝ. ſed ꝓpter illam diuerſitateʒ nō ponunꝫ tales partiales forme integrantes vnaʒ animā ſenſitiuam. ergo nō opʒ ponere hanc diuerſitatē in formā mixti. ¶ P̄. diuerſa ſpecie nō ꝯtinuanꝫ. ſed aial eſt vnū cōtinuum. ergo non conſtat ex partibus ſpecifice diſtinctis. maior ꝓbaꝫ. qꝛ quelibet illaꝝ formaꝝ pficeret mām. que ergo eſſet rō continuandi. nō videꝫ poſſe dici. ¶ Confirmaꝫ. qꝛ ex duobus diſtinctis numero nō ſit vnū numero. vt pȝ. ergo multo min⁹ ex duobus ſpecifice diſtinctis que magis differūt. ¶ P̄. diuiſo v̇me vtraqȝ ps viuit. ſic pȝ. vel ergo eſt aia vni⁹ ſpēi in vtraqȝ pte. vel alteri⁹ ſpēi. ſi p̄mū. ergo in toto erat p̄us vna forma ſpē. ⁊ hr̄ ꝓpoſitū. Si 2° mō. ergo vnus vermis diuiſus erit multa aialia ſcđm ſpēm. qđ nō vr̄. ¶ P̄. ſicut aliquid eſt ens ſic eſt vnū. ⁊ pfectius ens pfectius eſt vnuʒ. ſʒ aial eſt pfectius ens q̄ʒ ignis. ergo pfectius eſt vnum. qđ nō videꝫ. ſi animal tot formas hʒ. ⁊ ignis niſi vnā. ¶ P̄. quelibet forma ſubalis cū ſua mā ꝯſtituit ſuppoſitū de gñe ſube. ergo aial vnū eſſet plura ſuppoſita: ſi tot hʒ formas ſubales ſpecifice diſtinctas. ſic. n. arguit p̄hs contra ponētes elementa manere in mixto ſcđm ſuas formas pfectas vel impfectas. qꝛ tūc mixtū eſt plura ſuppoſita. ¶ P̄. ex duob⁹ entib⁹ in actu nō ſit vnū. vt dictū eſt. ſ. ſed plures forᵉ ſunt plura in actu. nam forma eſſentialiter eſt actus. animal aūt eſt aliquod vnum. ergo nō pōt ꝯſtare ex plurib⁹ ptib⁹ hñtib⁹ plures formas.

Quantū ad 2ᵐ eſt alia opīo tenēs partē affirmatiuā quā reputo verā. ¶ Pro qua ſic argꝫ pars aliqua aialis pōt ſepari ab aīali ſine gñatione ſed nō manet in actu poſt ſeparationē per formā toti⁹. hoc eſt euidens. ergo per formā ꝓpriā quā habebat prius. maior pȝ p

ſenſum. vt ſi os abſtrahat a corpe aialis non pōt dici ꝙ noua forma gñet. q2 ita ſubito ſicut pōt eſſe illa abſciſio ſi fit in inſtanti nō pōt ab agente nāli noua forma itroduci ſine alteratione p̄cedēte. ℭDices ꝙ forma diuidit ſic in aīalibus annuloſis. ℭCōtra. q2 os nō viuit ſepatū. ergo nō hʒ formā aiati nec partē ei⁹. ℭDices ꝙ hʒ ptē forme mixti que nō eſt aīa. ℭCōtra. q2 diuerſe mixtiōes ſunt in diuerſis ptib⁹ que nō videnť eē ab eadē forma mixti: ſʒ ab alia ꝛ alia ſaltē partiali. ℭP̄. vna forma mixti nō videť poſſe iformare mām diſpoſitā ꝯ̄rijs ꝛ repugnātib⁹ mixtionib⁹. ſʒ in corpe aialis ſūt tales mixtiones. ex p̄mo de aīa. ꝛ pʒ. q2 cerebꝝ eſt frigidū ꝛ cor eſt calidū. ℭP̄. ſm viā Ari. libro de aialibus. cor aialis p̄us ēt tpē gñať q̄ʒ alie partes aialis. ꝛ ſic eſt aſſignare multas mutationes cōpletas vnā añ aliā in gñatione aialis terminatas ad plures formas. ergo ꝛc̄. ℭSi dicas ꝙ nō gñať niſi vna forma mixti. ſeqť ꝙ gñatio aialis eſt vn⁹ mot⁹ pliriſſimus. ꝛ ꝙ multe mutationes ꝯ̄īter ſe hūtes ad vnā formā terminenť. quoꝝ vtrūqʒ eſt falſum. ꝛ ſpecialiter 2ᵐ. q2 plurium mutationū numero plures ſunt forme terminantes.

Eſt aūt vnū dubiū. a q̄ forma aial hʒ vnitatē. eſt ne ſicut aceruus? Rn̄deo ꝙ hʒ vnitatē a forma mixti vel aiati que eſt vltima ꝛ ſpecifica. ſʒ magis vr̃ a forma mixti pp vnitatē cadaueris ꝑuādā corrupta aīa vel ſepata. ℭSʒ ꝯtra. q2 vni⁹ pfectionis eſt vnū pfectibile p̄ſuppoſitū. ita ꝙ vnitas pfectibilis p̄ſupponit vnitatē pfectionis nec eſt ab ea. ſed talē vnitatē nō pōt dare impfectibili p̄cedēte formā mixti. q2 illa vr̃ aceruus vel cumulus gdā. ℭConfirmať. q2 ſequēdo viā iſtā nō pōt improbari q̄re toti⁹ vniuerſi non eſt vna mā cōis ꝛ forma. vel quoruſcunqʒ diſparatoꝝ. ℭRn̄deo ad primū ꝙ ptes iſte māles p̄cedentes formā mixti nō habent tantā vnitatē q̄ʒtā hñt poſtea a forma. dico igiť ꝙ ſufficit vnitas ordinis in illis ptibus. ſ. ꝙ mā cum illis formis pluribus ordineť ad formā illam cōem aliqualiter illimitatā vt ad actū adequatū reſpectu cuius mā eaꝝ ſeorſū eſt potentia adequata. ℭAd ꝯfirmationem dicendum ꝙ non eſt ſimile. operatio. n. arguit formā. vbi igiť videmus vltra proprias operationes correſpondentes ptibus ſm ꝓprietas formas. aliq̄ʒ cōem ſicut in aiali ſenſatio: ibi neceſſario arguiť aliqua forma cōis actuans cōiter oēs formas. in toto aūt vniuerſo hoc nō apparet. que enim eſt opatio ignis preter ignire? aut que opatio cōis ignis ꝛ aq̄ ꝛ ſic de alijs? non videmus.

Dico ergo ad queſtionē ꝙ in quolibet viuo p̄ter formam aiati eſt alia for⁹ cōis corporis ꝛ mixti ꝛ p̄ter has que ſunt cōes toti aiali vel viuo ſunt alie partiales ſpecifice diſtincte tot quot organa diſtincta. nec rationes alterius opinionis cogunt.

Ad primū dico ꝙ ponere iſtas plures formas eſt nec̄itas vitande ꝯtradictionis: que eſt maxima neceſſitas. nā aliťr pars ſepata ſine gñatione vt p̄ma rō ꝓcedit ſimſ̄lis eſſet ꝛ nō eſſet. cū eſſe nō poſſit ſine for⁹ ꝓpria. ℭAd ſcōm cū dicit de maiore diſtinctione apparente in organis inquantū aiata ſunt ꝛc̄. dicendum ꝙ non eſt ſimile hic ꝛ ibi. nā ibi nō apparet neceſſitas vitāde ꝯ̄dictionis ſicut hic. que eſt neceſſitas ponēdi plures formas tales. ℭAd 3ᵐ cū dr̃ ꝙ diuerſa ſpē nō ꝯtinuantur. hoc aūt manifeſte falſū eſt. nā manus arida ꝯtinuať corpori viuo aialis. ꝛ ramus ſiccus ramo viuo in arbore cū tū mortuū ꝛ viuū ſpē diſtinguanť. ꝛ cū diciť ꝙ aial eſt vnū ꝯtinuū. dico ꝙ nō eſt vere ꝯtinuū niſi ſolū ſm lineā reſtexam. ga eius nō eſt neceſſario vnus mot⁹. pōt. n. moueri manus pede qeſcente. ſʒ eſt mediū iter ꝯtinuū ꝛ ꝯtiguū. Et cū q̄ris que forma eēt rō ꝯtinuandi. dico ꝙ forma cōis que eſt alia ab illis. ℭAd ꝯfirmationē cū dr̃ ꝙ ex duob⁹ iūo ꝛc̄. nego ꝯñam q2 q̄ʒto aliq̄ ſunt magis vnū vnitate idētitatis tāto min⁹ nata ſunt vniri ad ꝯſtituendū vnū per ſe. exēplū. albū ꝛ nigrū magis ſunt idem q̄ʒ mā ꝛ forma que ſunt oīno alterius rōnis. ꝛ tū ex mā ꝛ formā fit vnū per ſe. non aūt ex albo ꝛ nigro. lʒ ſint idē gñe primo. ℭAd 4ᵐ qđ ꝓcedit de verme diuiſio. dicēdum ꝙ ptes ſilr diuiſe hñt aīam eiuſdem ſpēi. ſed ſi forſan hñt organa diſtincta hñt formas diſtinctas p̄ter illā cōem: que gdē nō ſunt for⁹ aiati nec per ꝯñs vermis eſt plura aialia. ℭAd 5ᵐ dico ꝙ cōpoᵐ eſt veri⁹ vnū. ſed nō indiuiſius. duplex eſt. n. vnitas. ſ. pfectionis ꝛ indiuiſibilitatis. Et cum dicis ꝙ aial nō eſt pfectius vnū q̄ʒ ignis ſi tot hrẽt formas: dico ꝙ falſum eſt q2 maior vnitas nō ſp eſt magis ſimplex. ℭAd 6ᵐ gdē ꝓcedit de ſuppoſitis. dico ꝙ in eodē eſſe ſuppoſita plura ꝛ in poᵃ vt ſunt ptes in compoſito. ꝛ ſm aliā ꝛ aliā partē māe nō eſt incōueniēs. ſic eſt in ꝓpoſito. ſʒ bene argumentū ꝓcedit ꝯtra illā opinionē de mixtione. q2 tū quelibet pars mixti ſit mixta in qualibet pte mixti eſſent quattuor ſuppoſita ꝛ q̄tuor forme quaꝝ vna ad aliā nō ordinareť vt pfectibilis per eā. ℭAd vltimū cū diciť ꝙ ex duobus entibus in actu non fit vere vnū dico ꝙ veꝝ eſt quando ſunt in actibus vltimatis ꝛ non carent pfectiori actualitate. ſed non eſt ſic in ꝓpoſito. nam oīa precedentia ſunt in potentia reſpectu forme cōmunis ꝛ perfectioris.

Ad argumentū p̄ncipale cū iſerť ꝙ man⁹ mortua nō eēt man⁹ equo et cū viua. dicēdū ꝙ man⁹ pōt dupl̄r ꝯ̄ſiderari. ſ. vel manus vt man⁹ vel man⁹ vt organū officioſū ad exercendū op⁹ vite. ſic eſt de oculo ꝛ alijs ſilr. Si p̄mo°. dico ꝙ eſt man⁹ vniuoce q̄ʒdiu manet ſub forma manus. Si 2°° ſic eſt manus equiuoce. q2 ſine aīa nō pōt exercere opus vite. ſic nec oculus videre ſic intelligiť illud 4° methauroꝝ ꝛ ſeptimo metha. ſed hoc nihil contra nos. quare ꝛc̄.

ℭQuoniam vero cōpoſitū ex aliquo vt vnū ſit oē: ſʒ non vt cumulus ſed vt ſillaba: ꝛ ſillaba aut non eſt elementa: nec idē .b. ꝛ .a. nec caro: ignis ꝛ terra. diſſolutis quidem. n. his hec non adhuc ſunt vt caro: ꝛ ſillaba. eľa vero ſunt: ꝛ ignis ꝛ terra: eſt igitur aliquid ſillaba non ſolū elemēta ꝛc̄. vocalis vel conſonans ꝛc̄.

Querit Utrū cōpoſitū per ſe vnū dicat formalr̃ aliquā entitatem diſtinctā realiter ab entitate ptiū. vr̃ ꝙ nō ꝑ per cōmē. p̄mo phi. vbi vr̃ dicere ꝙ totū eſt aliud a q̄libet pte nō tū ab oib⁹ ſil' ſumptis. ℭP̄. ad idē ar. ſic. q2 ſi ſic. ergo diffō nō dicit totā gditatē diffiniti. ꝯñs eſt falſū. ergo ꝛ añs. ꝓbatio ꝯñe: q2 tūc in cōpoſito eſſent tres res. ſ. mā ꝛ forma vel gen⁹ ꝛ drĩa ꝛ illa 3ᵃ entitas quā ponis. Diffinitio aūt nō eſt niſi due res. ſ. mā ꝛ forᵃ vel gen⁹ ꝛ drĩa. ℭP̄. ſi ſic. ergo forᵃ vniť māe mediante 3ᵃ entitate. ꝯñs eſt falſū. q2 tūc vita vniretur viuo mediante. ꝛ per ꝯñs circularitas erit magis intrinſeca circulo q̄ʒ vita viuo. q2 illa circularitas non vniť circulo per mediū ſed vita vniť viuo per meᵐ. qđ eſt incōueniēs. ſequiť ēt ꝓceſſus in infiᵐ. q2 iter illā mām ꝛ entitatē eſt alia mediante qua mā vniť ſibi. ꝛ ſic vlteri⁹ in infiᵐ. ℭUnus aūt alius arguit ſic. q2 ſi ſic. ergo ternari⁹ erit q̄ternarius. qđ eſt euidenter falſū. ꝯña ꝓbať quia tūc ternari⁹ vltra tres vnitates que ſunt ptes ei⁹ habebit aliā q̄rtā quā tu ponis aliā a partib⁹ que eſt entitas toti⁹. ſʒ 4ᵃ vnitas addita trib⁹ fač q̄ternariū. ergo ternari⁹ erit q̄ternari⁹. ꝛ ſilr̃ pōt argui ꝙ quaternarius erit q̄nari⁹. ꝛ ſic de alijs. ℭContra phs ꝑin litteras: qui expreſſe vult ꝙ caro eſt aliquid aliud preter ignē ꝛ terram. ꝛ ꝙ hec ſillaba ab. eſt aliud ab elementis que ſunt. a. b.

Rn̄deo Ad vidēdū mentē phi in ꝑ declarabo tres ꝯcłones. q̄ꝝ p̄ᵃ eſt hec. Cōpoſitū p ſe. puta cōpoſitū ex mā ꝛ forᵃ: diť formalr̃ aliq̄ʒ entitatē diſtinctā realiter a ſuaꝝ ptiū entitate. hāc oñdo ſic. cōpoſitū ē termin⁹ generationis per ſe p̄. ergo dicit aliq̄ʒ entitatem realr̃ a ptibus

diſtinctaȝ.añs pȝ ex hoc ſeptimo ſupra.pbatio ꝯñtie.qꝛ terminꝰ gñatiõis hȝ aliquã ꝓpriã entitatẽ pductã p.gñationẽ aliogn terminaret ad nihil.¶ Cõfirmat.qꝛ ſi ambe ptes exiſterent nihil hoi eẽt pductio cõpoſiti.exẽplũ in reſurrectiõe. nam reſuſcitatio ꝛ ſiſr gñatio eſt ad eẽ cõpoſiti ꝛ non ad eſſe aĩe vel corpis.¶ P.entitates ptiũ pñt exiſtere corrupto cõpoſito.ğ diſtinguunt realr a cõpoſito.ꝯñtia eſt euidens.qꝛ alr idẽ ſil’ eẽt ꝛ nõ eẽt qd eſt oppoſituȝ pmi pncipij.ȝ añs pȝ p phm hic in lra de iſta ſyllaba ab.qua corrupta põt manere.a.ꝛ.b.Siſr eſt de toto cõpoſito ꝛ ptibꝰ eiꝰ vel realr vel ſaltez apud itellm ꝛ in ſua rõne nõ repugnat ptes manere:nõ manẽte toto cõpoſito.¶ P.cãe itrinſece cõpoſiti aliqd cãnt.nõ ſe nec altera alteram.qꝛ pnꝰ nõ ſunt ex alterutris.ex primo phi.ğ cãnt aliud.ſ.cõpoſitũ.ȝ oẽ cõpoſitũ cãtũ realr diſtinguit a cauſis.qꝛ nihil cãt ſeipm.ğ ꝛc.¶ P.ois ꝓpria paſſio ꝛ ꝓpa opatio hñt aliqd ſbm cui pmo inſunt.ȝ illud nõ eſt mã nec forª.pȝ.igit aliqd aliud.illud eſt cõpoſitũ.¶ P.h eſt expſſa itẽtio phi in pmo.phi.vbi pmo mouet dubiũ de pte ꝛ toto.vtrũ vnũ aut plura ſunt ptes ꝛ totũ.ſeqt ꝛ ſoluit ꝛ ſi toti vnũ vtrũqȝ.i.ſi vtraqȝ ps eſt vnũ.ꝛ idẽ cũ toto:eſt ſicut indiuiſibile.ſ.ipm totũ.qm eadẽ eiſdẽ.i.tũc ptes erũt idẽ iter ſe ſicut ſunt idẽ toti.q̈re ſeqt tãtũ eẽ idiuiſibile.cũ nõ habeat diſtinctas ptes.At vo ſi totũ eſt ſicut vnum idiuiſibile: nullũ erit q̈ztũ.neqȝ q̈le:qd eſt abſurdũ.¶ 2ª ꝯclo ſit iſta entitas cõpoſiti alia ab entitate ptiuȝ eſt entitas abſoluta.hoc apparet p rões pcedẽtes Tũ qꝛ gñatio nõ eſt p ſe ad reſpectũ.nec corruptio eſt p ſe a reſpectu.Tũ 3°.qꝛ abſolutũ ꝛ maxime itrinſecũ nõ cãt aliqd formalr reſpectiuũ.qꝛ abſolutũ nõ eſt ps eẽntialis reſpectiui.mã aũt ꝛ forma ſunt itrinſece ꝛ abſolute ptes cõpoſiti.¶ P.ſi nõ.ergo oĩa entia cõpoſita ſunt vniꝰ gñis.ꝯñs eſt ſalſuȝ.ğ ꝛ añs.ꝯña pbat.qꝛ reſpectꝰ a reſpectu itrinſecꝰ aduenĩete q̈lis eẽt iſte.nõ diſtinguit gñe.¶ Cõfirmat.qꝛ tũc oĩa entia eẽnt formalr reſpectiua.quod tanq̈ȝ incõueniẽs ifert phs q̈rto huiꝰ.ꝯtra opinionẽ de veritate apparẽtiũ.¶ P.ſi nõ.ğ nullũ cõpoſitũ erit per ſe vnũ ꝯñs eſt ſalſum.ergo ꝛ añs.ꝯñtia pbat.qꝛ ille reſpectꝰ etiã ſi ſit eẽntialis dependẽs nõ ſufficit ad vnitatez per ſe.qꝛ etiam ineſt vni p accñs.accñs.n.depẽdet eẽntialr ad ſbm.cuȝ quo facit vnũ per accñs.¶ Cõtra iſtã opionẽ arguit Aureolus. qꝛ omne abſolutũ põt deꝰ facere exiſtere ſine quocũqȝ alio a quo realr diſtinguit.ȝ cõpoſitũ eſt abſolutũ per ſe.ꝛ diſtinguit realr a mã ꝛ forma.ergo cõpoſitũ põt exiſtere ſine mã ꝛ forma qd eſt euidẽter falſum qꝛ tunc aliqd eſſet ignis vel igneum ſine forma ignis.¶ Rñdeo.ꝙ maior eſt vera ſi illud abſolutũ eſt pus nõ depẽdẽs eſſentialr ad aliud.ꝛ ſic in ꝓpoſito deus põt facere mãm ꝛ formã ſine cõpoſito.ȝ tunc minor eſt falſa.qꝛ cõpoſitũ eſt poſterius eẽntialr dependẽs. ¶ Cõtra.tũc deus nõ poſſet accñs facere ſine ſbto.qꝛ eſt poſterius ꝛ eẽntialr depẽdens ad ſbm.¶ Rñdeo ꝙ nõ eſt ſile. qꝛ accñs nõ hȝ ſbm ꝓ cauſa itrinſeca.ſicut cõpoſitũ hȝ mãm ꝛ formã.nullus aũt effectꝰ ſimplr dependet ad cãm extrinſecã pter q̈ȝ ad pmã.q̈tenꝰ oẽm cãlitatẽ extrinſecã põt deus ſupplere ſine cã ſcda.nõ ſic de itrinſecis.cũ cauſe itrinſece includunt impfectionẽ.ſ.eſſe partẽ cãti.iõ ad expõnẽ maioris illius.dico ꝙ nõ eſt verum ſi ſit poſterius eẽntialr ꝛ itrinſece ꝯſtitutũ ab abſoluto priori.¶ Tertia ꝯclo ſit iſta.entitas compoſiti diſtincta a partibꝰ eſt forma totiꝰ que eſt q̈ditas. ¶ Ad cuiꝰ euidentiã declarabo qnqȝ p ordinẽ.¶ Primuȝ dictũ eſt.ꝙ forma totius nõ eſt alia a forma partis.puta.in hoĩe ab aĩa que ſit ſupueniẽs illi ꝛ aliqd ipſiꝰ totius.ꝛ dicat eſſe forma totius eo ꝙ pfectiꝰ ꝯſtituit cõpoſitum q̈ȝ forma partis.pbatio huius.qꝛ tũc in hoĩe eſſet aliqua forma ꝯſtituens hoĩez que eſſet pfectior q̈ȝ aĩa itellectiua.qd eſt abſurdum dicere.¶ 2m dictũ eſt.ꝙ forma totius nõ eſt aliqd mediũ vniens mãm forme ad ꝯſtituendũ per ſe vnũ cum mã. ꝓbatio.qꝛ quero de illo q̃o facit per ſe vnũ cũ mã ꝛ forma partis.qꝛ nõ eſt dare mediũ.ȝ enã ipſa ex ſe vnit.ꝛ ſtandũ fuit in pmo.vel eſt pceſſus in ĩfinitũ.¶ 3m dictũ eſt ꝙ forma totius nõ eſt aliqua forma vltra formã partis.quaſi pficiẽs mãm ꝛ formam.pbatio huiꝰ.qꝛ oẽ qd pficit ab aliqua vna forma hȝ rõnẽ vniꝰ pfectibilis.ſed mã ꝛ forma nõ ſunt hmõi. ergo ꝛc.Tũ primo.qꝛ ſunt alterius rõnis.Tũ 2°.qꝛ vnũ eſt ꝓprie pfectibile.ꝛ aliud eſt actꝰ pficiẽs.ꝛ hec eſt rõ q̈re faciũt vnũ p ſe.ex 8° huiꝰ.ergo mã ꝛ forma nõ pficiunt ab aliqua vna forma cõi.¶ 4m dictũ eſt.ꝙ forma totiꝰ eſt ipſa tota nã ſiue q̈ditas ꝯſtituẽs totã entitatem.ita ꝙ nõ eſt forma iformãs.ſed forma qua ſuppoſitũ eſt ens q̈ditatiue.nõ ſic itelligendo ꝙ forma totius ſit cã ipſiꝰ totiꝰ q̈ſi cãns totũ cuȝ mã ꝛ forma partis.ȝ eſt ipm totũ pciſe ꝛ abſolute ꝯſideratũ.eo mõ quo loqt Auicẽ.5° metha.ꝙ eq̈tas eſt tñ eq̈nitas.¶ 5m dictũ eſt.ꝙ forma totiꝰ eſt alia realr a forma ptis.hoc apparet ex dictis.ꝛ ex pma ꝯñe.qꝛ totũ dicit aliã entitatem.ȝ illa entitas eſt forma totiꝰ.ergo ꝛc.¶ Sȝ ꝯtra iſta arguit Aureolus.q̈ro inqt quo mõ imaginaris iſtã entitatez.aut.n.ſic ꝙ ipſa fundetur ſuper materiam ꝛ forma partis.aut ſic ꝙ ſolum ſup mãm.ita ꝙ mã ſit eiꝰ pnm ſbtiuũ.ꝛ forma pnm formale.nõ pmo mõ.qꝛ tũc forma i cõpoſito entificaret ꝛ q̈ditaret.nõ aũt entificaret.qd vr falſuȝ.nec 2° mõ.qꝛ effectꝰ formalis nõ differt a forma partis cuiꝰ eſt effectꝰ.¶ Sȝ iſta rõ peccat multiplr.Tũ pmo.qꝛ querit fundamẽtũ illiꝰ cuiꝰ nõ eſt fundamẽtũ ꝓprie.Tũ 2°.qꝛ ego dico ꝙ fundamẽtũ eius nõ eſt mã ꝛ forma.nec alteꝝ illoꝝ.ȝ eiꝰ fundamẽtũ ꝓpriũ ꝛ ꝓximũ eſt ipm ſuppoſitũ vel cõpoſitũ.qd ꝓbatũ eſt eẽ aliud a partibꝰ.oĩ.n.entitati formali corrñdet adeq̈te aliqd ſicut corrñdet humanitati hoc qd dico hõ.nõ corpꝰ vel aĩa.ꝛ hoc dato:totꝰ pceſſus rõnis eſt nullus.Tum 3°.qꝛ dato ꝙ eiꝰ fundamẽtũ eẽt mã.ꝛ forma pnm formale.adhuc nihil probat.aſſumit enim ſalſum qñ dicit effectũ formalẽ nõ differre a forma.ois enim effectꝰ realr diſtinguit a ſua cauſa nihil enim cauſat ſe.vñ volo ꝙ effectꝰ formalis nõ ſeparat a forma.qꝛ ipoſſe eſt aliquid eſſe formalr albũ ſine albedine.ſed non ſequit.ergo non diſtinguuntur.Et ſic ad queſtionem.

Ad primũ In oppoſitũ.dico ꝙ cõmẽtator ibidẽ nõ diſtinguit inter illud quod eſt per ſe.ꝛ quod neccio ꝯcurrit.ſic aũt ſe hȝ vnio ptiũ.ꝛ eſſe totiꝰ.ꝙ neceſſario ꝯcurrũt nõ tñ opȝ ꝙ ſint idẽ.¶ Ad 2m diffõnẽ dr vno° ꝙ diffinitio dicit totã q̈ditatem diffiniti.nõ cõprehẽſiue.ſed explanatiue ꝛ indicatiue.q̈tenus explicat pnª itrinſeca eſſentialia diffiniti.¶ Aliter dicit.ꝙ diffinitio eſt q̃dã totũ hñs ptes.ſicut ꝛ diffinitũ.Sicut ergo partes diffõnis ſe hñt ad ptes diffiniti ſic totũ ad totũ.ſicut ſupra dictũ eſt in hoc ſeptimo.ꝛ ſic tota diffinitio eſt aliud a ſuis partibꝰ.tota ergo diffinitio indicat totã eſſentiã diffiniti.nõ obſtante ꝙ diffinitũ ſit aliud a ſuis ptibꝰ.¶ Ad 3m dõm.ꝙ procedit ex falſa imaginatiõe.nõ.n.forma vnit mãe mediante entitate totius.vt dictũ eſt in 2° dicto tertio ꝯñis.naȝ illa entitas ſequit vnionẽ cãrũ.ſicut effectꝰ cãȝ.nec illud qd addit eſt ꝓprie dictũ qꝛ tũc vita vniret viuo mediãte.nã vita nõ eſt forma que vnit.ȝ magis eſt ſequẽs vnionẽ aĩe cuȝ corpore.qꝛ viuere viuentibus eſt eſſe.ſcdm phm.in tertio de anima.
¶ Ad quartũ.nego ꝯñtiã.Ad pbationẽ dõm.ꝙ nõ ois vnitas addita facit aliũ nũm.ſed tñ vnitas partialis ꝛ mãlis. qualis nõ eſt vnitas totius.ꝛ ideo nõ ponit in numerũ cũ alijs.¶ Et hec de ſeptimo metaphiſice.

¶ Quod vero ſubſtãtia eſt materia palam: nã in omnibꝰ oppoſitis mutationibus eſt aliqd qd ſubijcit mutationibus: vtputa ſecunduȝ locum quod nunc hic: iterum ꝛ alibi:ꝛ ſecunduȝ augmentum quod nunc q̈dem eſt tantũ:iteꝝ minus: aut maius:ꝛ ſecundũ alterationẽ quod nunc q̈dẽ eſt ſanũ iterũ laborat.ꝛc.

Circa librum octauū metaphiſice. Querit̄ p̄mo. Utrū in motu alterationis op3 manere idē ſb̄m ſimpl'r ſub vtroq3 terminoꝝ. ¶ Videt̄ ꝙ ſic. per ph̄m hic in lr̄a. ⁊ h̄r idē primo de gn̄atiōe. vbi diſtinguit̄ gn̄atio ſimpl'r ab alteratione per hoc ꝙ in alteratiōe manet idē ſb̄m ſimpl'r ſub vtroq3 termino. nō ſic in gn̄atione. ſ3 totū traſmutat̄ in totū. ¶ Contra. nā ſi ex aq̄ gn̄et̄ ignis p̄cedit alteratio in mā tanq̄3 diſpō ad formā ignis. ſicut calefactio. illa alteratio durat vſq3 ad iſtās quo itroducit̄ gradus vltim⁹ forme ignis. illa aūt calefactio cū ſit mutatio finita op3 ꝙ termineť. vel ergo terminabit̄ in iſtāti quo itroducit̄ forma ignis. vel in alio iſtāti citra. ſi det̄ p̄mū: hēo ꝓpoſitū. q2 tūc eſt ignis ⁊ nō aq̄ que fuit ſb̄m alteratiōis in termino a quo. Si det̄ 2m. cū inter q̄libet duo iſtātia ſit tp̄s mediū ſeq̄t̄ ꝙ i iſto tp̄e itermedio cū ceſſet illa diſpō ſiue alteratio nō magis eſt diſpoſita mā aq̄ ad formā ignis q̄3 in p̄n°. qđ eſt icōueniēs. q2 tūc fruſtra fuiſſet alteratio. ¶ Vel ſi dicat̄ ꝙ manet diſpō iducta p alteratione. l3 alteratio ceſſet. hoc nihil valet. q̄re. n. nō ſtatim in fine alterationis itroducit̄ forma ignis cū facta ſit in mā pfecta diſpō. fruſtra. n. expectaret per illud tp̄s mediū. ¶ Dices ꝙ iſta alteratio terminat̄ in vltimo iſtāti quo icipit eē ignis: ⁊ in eodem deſinit eē aq̄. q2 nō eſt icōueniēs in eodē iſtāti vnū incipere eē. ⁊ aliud deſinere eſſe. ſine aliq̄ tp̄e medio imo l3 eſt neceſſariū in oī gn̄atiōe. q2 in eodē iſtāti in quo deſinit forma corrupti icipit forma gn̄ati. al'r eēt q̄nq3 dare mām ſine forma. ſil'r eſt in ꝓpoſito. nā iſta alteratio hēbit idē ſb̄m. ſ. aquā ſub vtroq3 termino. ¶ S3 nō euadis. q2 nō loquor de incipere ⁊ deſinere ſ3 de eē. q2 certū eſt ꝙ alterabile in termino alterationis nō deſinit eē: ſed deſinit eē tale. aliās mobile in termino motus ad quē. nō q̄ſceret. qđ eſt ꝯ ph̄m. 6° ph̄i. ꝙ aūt in eodē iſtāti idē ſit aq̄ ⁊ ignis eſt ipoſſ'e. ¶ P. ad p̄ncipale arguo ſic 2°. tota aq̄ calefit. ſit a. a. alterat̄ qdē. ⁊ t̄n nō fit cōtinua depditio ⁊ reſolutio ſb̄e aq̄. ita ꝙ deuenit̄ ad vltimā ptē ipſi⁹. a. ſit. b. certū eſt ꝙ. a. ⁊. b. nō eſt idē ſb̄m ſimpl'r ⁊ t̄n a. eſt termin⁹ a quo. ⁊. b. termin⁹ ad quē. ergo in iſta alteratione nō manet idē ſb̄m ſimpl'r ſub vtroq3 termino.

Rn̄deo Ad q̄ōnē ſic. Duplex eſt alteratio. q̄dā pura. cui non eſt annexa gn̄atio ſimpl'r. puta cū hō mutat̄ de albedine in nigredinē. ſine aliq̄ corruptiōe ſue ſb̄e. q̄dam eſt nō pura. cui eſt annexa ſimpl'r gn̄atio eo mō quo dicim⁹ ꝙ alteratio diſponit mām ad formā ſb̄alē: ⁊ ꝙ gn̄atio eſt termin⁹ alteratiōis. in p̄a alteratione manet idē ſb̄m ſimpl'r ſub vtroq3 termino. ⁊ ſic loq̄t̄ ph̄s primo de gn̄atiōe. ⁊ in iſto loco. in ſc̄da vō. nō. ſ3 hoc accidit alteratiōi vt alteratio eſt. q2 l3 eſt rōne gn̄atiōis annexe. ⁊ iō ph̄s vbicūq3 loquēs de alteratiōe ſimpl'r ⁊ de his que ſibi p ſe ꝯueniūt: nō curās de his que accidūt. ꝯcedit ſimpl'r ꝙ in alteratione manet idē ſb̄m ſub vtroq3 termino. l3 non maneat aliq̄n idē rōne gn̄ationis annexe. ⁊ ſic alteratio que eſt calefactio in exēplis ſupra poſitis nō terminat̄ ad calorē aque. ſ3 ad calorē ignis. ita ꝙ termin⁹ a quo eſt in aq̄. ſ3 termin⁹ ad quem eſt in igne gn̄ato. ¶ Cōtra. ſi ſic. vel accn̄s migraret a ſb̄o in ſb̄m vel gradus forme acq̄ſit⁹ in p̄n° alteratiōis nō erit idē nūo cum forma termināte alterationē. eo ꝙ accn̄s corrūpit̄ ad corruptionē ſb̄ti. ēt ſi ſit q̄litas ſimbola. corrupta ergo aqua corrūpit̄ gradus caloris p̄cedens. q̄r vtrūq3 vr̄ impoſſ'e. ¶ Rn̄deo. 2a pars diſiunctiōis eſt vera. nec reputo icōueniens in tali caſu ꝙ gradus precedens non ſit idem numero cum forma terminante.

¶ Quoniā pluribus modis dicunt̄ cauſe oēs op3 dicere cauſas contingētes vt hoīs: que cauſa niſi materia equidē mēſtrua: eius autem nihil manens equidē ſperma. Textu cōmenti duodecimi.

Querit̄ Utrū ad formationē corpis p̄lis m̄r actiue aliqđ cooperet̄. ¶ Videt̄ q2 nō. nā mā nihil agit ad gn̄ationē vel traſmutationē. nā vt dr̄ p̄mo ⁊ 12° hui⁹. mā nō ſeipſam traſmutat ad formā. ſ3 l3 h3 facere agēe. ſ3 m̄r non opat̄ ad formationē corporis p̄lis niſi mediāte mēſtruo qđ ſe h3 vt mā. vt ſ3 dr̄. ḡ ⁊ c̄. ¶ Cōtra. q2 ſi nō. ḡ nō magis eſſet m̄r p̄lis q̄3 alicui⁹ aīalis. puta vermis gn̄ati ex putrefactione in matrice. ꝯn̄s eſt euidēter falſū. ergo ⁊ aīs. ꝯn̄tia p3. q2 tūc equaliter ſe haberent hinc ⁊ inde in potentia pure paſſiua.

Rn̄deo In iſta q̄ōne ſunt due opiniones. ſb̄m ꝙ recitat Auicē. p̄ can. fen. p̄ma ca°. de mēbris. ¶ Una eſt Ariſ. 12°. de aīalib⁹. ꝙ femina in tali p̄lis gn̄atione nō coopat̄ actiue: ſ3 ſolū ſe h3 paſſiue. Modus ponendi eſt iſte. ꝙ ſolus pr̄ h3 rōnē actiui. ⁊ m̄r rōnem paſſiui. ita ꝙ ipſa miniſtrat totā mām p̄lis. ⁊ in ſolo ſemine p̄ris eſt vis actiua formatiua p̄lis. Unū ibidē. 15°. de aīalib⁹. cōpat virtutē in ſemine p̄ris arti. ⁊ mā3 miniſtratā a m̄re cōpat ligno de quo artifex facit ſtatuā. ſ3 hoc ḡ tota formatio actiua eſt a pte viri cui⁹ ſemē nō cedit in ſb̄am p̄lis. ſ3 ꝯuertit̄ in ſpm̄ ⁊ calorē qb⁹ mediātib⁹ agit in ſemē mulieris ad formationē p̄lis. ſeu ſemē aūt mulieris eſt tota ſb̄a p̄lis. ¶ S3 ꝯtra hāc opinionē arguit̄. nā formā eiuſdē ſpēi ꝯſeq̄t̄ po᷑ n̄alis eiuſdē ſpēi. ſ3 maſculus ⁊ femina ſunt eiuſdē ſpēi. ex. 10. hui⁹. ḡ ſi formā vni⁹ ꝯſeq̄t̄ gn̄atiua. ſil'r alteri⁹. ¶ Cōfirmat̄. q2 al'r po᷑ gn̄atiua hui⁹ ⁊ illi⁹ differēt ſicut actiua ⁊ paſſiua. ⁊ ita eēnt po᷑ alteri⁹ rōnis. ¶ P. pr̄ n̄al'r diligit filiū ſuū. ſicut vnuſq̄ſq3 diligit op⁹ ſuū. ex 4° ethi. ſ3 m̄r plus diligit filiū ſuū. ex 8° ethi. ergo vr̄ ꝙ fili⁹ ſit aliq̄ mō opus ei⁹. ¶ P. fili⁹ q̄nq3 plus aſſilat̄ m̄ri q̄3 p̄ri. ḡ in m̄re eſt aliq̄ virt⁹ actiua. aīs p3. ſ3 ꝯn̄tia pbat̄. q2 agēs itēdit aſſilare ſibi effectū. ita ꝙ effect⁹ nulli aſſilat̄ niſi pp aliq̄3 ei⁹ actionē. ¶ Alia eſt opio Galieni quā puto verā. ꝙ m̄r eſt cā actiua cū p̄re reſpectu formationis corpis p̄lis. t̄n min⁹ p̄ncipalis ⁊ ſc̄daria. que cū p̄re integrat vnā cā3 totalē. ¶ S3 ad hoc itelligēdū diſtinguo de plib⁹ cauſis ꝯcurrētib⁹ ad eundē effectū. q̄dā. n. ex equo cōcurrūt. ſicut duo hoīs trahētes aliqđ idē corp⁹. puta nauē. q̄dā ꝯcurrūt nō ex equo ſ3 hūtes ordinē eēntialē. qđ pōt eſſe dupl'r. vno°. ꝙ cā ſupior moueat iferiorē. ita ꝙ iferior nō agat niſi q2 mota a ſupiori. exēplū. de po᷑ motiua que eſt i manu ⁊ baculo mouētib⁹ aliqđ idē corp⁹. Alio° ſic ꝙ cā ſuperior nō moueat iferiorē nec dat ei v̄tutē qua mouet: ſ3 ſuperior h3 de ſe v̄tutē pfectiorē agēdi ⁊ iferior ipfectiorē quā nō recipit a cā ſupiori que eſt v̄tutis pfectioris. exēplū hui⁹ eſt in ꝓpoſito. q2 virt⁹ actiua m̄ris ⁊ po᷑ actiua p̄ris ꝯcurrūt in gn̄atiōe p̄lis vt due cāe p̄ciales. ordinate qdē. q2 altera eſt pfectior reliq̄. nō t̄n iperfectior recipit cāłitatē a pfectiori. nec etiā tota cāłitas eſt in cā pfectiori ſ3 aliqđ addit cā imperfectior ita t̄n ꝙ effect⁹ pōt eſſe pfectior a cā pfectiori cum imperfecta. ⁊ nō pōt eſſe a ſola perfectiori. Hanc opinionē teneo ꝓpter rationes ꝯtra primam factas.

Ad argumentū In oppoſitū factū. dōm ad minorē. ꝙ mēſtrua nō ſolū ſunt mā. ſic ꝙ in eis nulla ſit vis actiua. Ad ph̄m exponit̄ ꝙ m̄r nō eſt cā agēs p̄ncipalis. ipſa. n. miſtrat mā3 p̄lis. q2 corp⁹ p̄lis plus formať de mā miſtrata a m̄re. q̄3 de mā miniſtrata a p̄re. ⁊ pp l3 appropriate mēſtrua dr̄ mā p̄lis al'r negat̄ ph̄s in ꝓpoſito. q2 Galien⁹ q fuit magis exptus in talib⁹ dicit oppoſitū. ⁊ ita expertis magis credēdum eſt.

¶ Duplicit er eniȝ hoc ex hoc: aut quia principium erit: aut quia ex reſoluto in principium ⁊c̃. Textu cõmenti. xi.

Querit Utrũ in oĩ gñatione ⁊ corruptiõe ſimplr̃ fiat reſolutio vſqȝ ad mãm ꝑmã. ¶ Videt̃ ꝙ nõ. qꝛ vel in eodẽ iſtãti eẽt in mã for̃ corrupti ⁊ for̃ gñati. vel in alio ⁊ in alio. ſi i eodẽ. ergo ſiƚ erũt ꝯrie forme in mã. qđ eſt abſurdũ. ſi in alio ⁊ i alio. cũ iter q̃libet duo iſtãtia ſit tp̃s mediũ: eẽt aliqđ tp̃s in quo mã ꝑma eẽt ſine oĩ forma. ⁊ cũ ip̃a de ſe ſit ĩdifferẽs ad oẽs formas nõ magis gñaret̃ ex vna for̃ q̃ȝ alia. ⁊ ꝑ ꝯñs nã fruſtra egiſſet ad diſponẽdũ mãm in toto tp̃e ꝑcedenti. ¶ Sed ꝯtrarium videtur velle pħs hic in littera.

Reſpõdeo ꝙ in oĩ gñatiõe ⁊ corruptiõe ſimplr̃ opȝ fieri reſolutionẽ vſqȝ ad ꝑmam mãȝ. ⁊ hꝫ ſtatiȝ. vl̃ nõ ſtati. ſtatiꝫ qdẽ in hñtibꝰ tm̃ vnã formã. ſȝ nõ ſtatim in hñtibꝰ plr̃es formas. In hoĩe. n. in quo non dubito eẽ plr̃es formas ſepata vltima forma ſpecifica ⁊ corrupto hoĩe. puta in morte remanet mã ſub forma icõpleta corpis que nõ eſt in aliq̃ ſpẽ ſpãliſſima. ſȝ eſt nãlr̃ in ꝯtinuo fluxu vſqȝ ad mãȝ ꝑmã anteq̃ȝ de illa mã aliqđ ſpecifice diſtinctũ gñet̃. qua corruptiõe cõpleta priꝰ o idie nãe itroducit̃ ab agẽte nãli forma aliq̃ ſpecifica. puta forma v̓mis vel plãte. ¶ Sȝ ꝯ. gñatio vniꝰ eſt corruptio alteriꝰ. ſȝ hõ in morte corrũpit̃. g̃. ſtatiȝ aliqđ gñat̃. q̃re ſcđm te non opȝ fieri reſolutionẽ vſqȝ ad mãȝ ꝑmã. ¶ Rñdeo. ꝙ hõ in morte nõ corrũpit̃ corruptiõe vltimata. ſ. quãtũ ab oẽ illud qđ eſt aliqđ eiꝰ. qꝛ adhuc remanet for̃ aliq̃ que fuit de eẽntia hoĩs. ꝑfecta aũt vltimata corruptiõe neẽo aliud gñat̃ qꝛ mã nãlr̃ nõ exiſtit ſine forma. ⁊ ſic corruptio vniꝰ eſt gñatio alteriꝰ. ⁊ ꝯuerſo. ſȝ in hñtibꝰ vnaȝ ſolã formã nõ opȝ tm̃ expectare. ſȝ corrupto aere ſtatim gñat̃ ignis. ſi ignis debeat ex aere gñari. ¶ Ad aliud qđ obijcit̃. dicẽdũ ꝙ ꝓcedit ex falſa imaginatiõe. nõ. n. eſt itelligendũ ꝙ in eodẽ iſtãti vel alio ⁊ alio fuit in mã forma corrupti ⁊ forma gñati. ſȝ in eodẽ iſtãti vna deſinit eẽ. ⁊ alia icipit ꝑmo eẽ. nec ex hoc ſequit̃ ꝙ in eode iſtanti ſint in mã forme ꝯrie. ſȝ qꝛ in vno iſtanti vna icipit ⁊ alia deſinit. ⁊ ĩđ nõ eſt dare iſtans vel tp̃s in quo ſit mã ſine forma. nec per ꝯñs nã fruſtra agit. qꝛ in illo iſtãti mã eſt ita diſpoſita ad vnã formã ꝙ nõ ad aliã. nec eſt dare mãm nudam.

¶ Nec omnis materia eſt: ſed quoꝝ generatio eſt ⁊ tranſmutatio adinuicẽ: quecũqȝ autẽ ſine tranſmutatione ſunt: hoꝝ autẽ nõ eſt materia. ⁊c̃.

Querit Utrũ ſbã corpis ſempiterni. puta celi ſit v̓e cõpoſita ex mã ⁊ forma. ¶ Videt̃ ꝙ ſic. nã in eo qđ mouet̃ opȝ imaginari mãȝ. ex 2° huiꝰ. motꝰ. n. docuit mãȝ. ſȝ celũ vt pȝ. mouet̃. g̃ celũ hꝫ mãȝ. ¶ Pꝫ. corpꝰ celeſte eſt aĩatũ. g̃ cõpoſitũ ex mã ⁊ for̃. aña pȝ. ꝑ pħm. 2° de celo ⁊ mũdo. ⁊ cõmẽ. ibidẽ. ⁊ 12° metha. ex itentiõe ſilr̃ Auicẽ. 9° metha. ſue. expſſe dicit ꝙ celũ eſt aĩatũ. ꝯñtia pȝ. 2° de aĩa. qꝛ aĩa eſt actꝰ corpis phicí. ⁊c̃. ¶ Cõtra. hꝫ dr̃ in textu. ꝙ nec oĩs rei eſt mã. ſȝ quoꝝ eſt gñatio ⁊ trãſmutatio adinuicẽ. q̃cũqȝ. n. ſine trãſmutari ſũt: ẽt nõ eſt hoꝝ mã. tũc ſic. illa que nõ ſunt trãſmutabilia adinuicẽ nõ hñt mãm. ſed corpora celeſtia ſunt hꝫ. pȝ ergo ⁊c̃.

In iſta qõne ꝑp argumẽta facta ſunt duo videnda. Primo vtrũ corpus celeſte ſit v̓e cõpoſitũ ex mã ⁊ for̃. 2° vtrũ ſit aĩatum. ¶ Ad vtrũqȝ iſtoꝝ põt duplr̃ rñderi. ſ. ſȝ viã Ari. ⁊ ſcđm viã theologoꝝ. ¶ Si ſcđm viaȝ Ari. ſic dico duas ꝯnes. Prima ꝯclo ſit iſta. In celo non eſt cõpõ ex mã ⁊ forma. Hanc oſtendo ſic. oĩs poᵃ paſſiua mãe eſt in poᵃ ꝯdictiõis. ex 9°. huiꝰ. ſȝ nec celũ nec aliqđ i celo eſt in poᵃ ꝯdictiõis. g̃ in celo nõ eſt mã. ꝓbõ mioris. nullũ ſempiternũ eſt in poᵃ ꝯdictiõis. qꝛ qđcũqȝ ſempiternũ eſt nc̃cũ ex 9° huiꝰ. ſȝ celũ eſt ſempiternũ. ſȝ pħm in plibꝰ locis. g̃. celũ nõ eſt in poᵃ ꝯdictiõis. nec aliqđ qđ ſit in ip̃o. ¶ Cõfirmat̃ rõ. qꝛ ſi mã ſit in celo. g̃ celũ eſt nãlr̃ corruptibile. ꝯñs eſt falſum. ⁊ ꝯ pħm ꝑ celi ⁊ mũdi. ꝯñia ꝓbat̃. qꝛ mãe eſt annexa ꝑuatio q̃ ſp machinat̃ ad maleficiũ. ꝑ phi. mã ẽt ẽ q̃ res põt eẽ ⁊ nõ eẽ ex 7° huiꝰ. ca° 7°. ¶ Rñdet̃ vno° ꝙ i celo eſt mã. nõ tñ eſt corruptibile. qꝛ nõ hꝫ ꝯriũ agẽs qđ poſſit ip̃m corrũpere. ⁊ ĩđ remanet icorruptibile. qꝛ oẽ qđ corrũpit̃ a ſuo ꝯrio corrũpit̃. ¶ Cõtra duplr̃. Tum qꝛ illa ſolutio non euacuat qn celũ ſit corruptibile q̃ꝫtũ eſt de ſe. qꝛ hꝫ i ſe ꝑnᵐ corruptiõis. ſ. mãȝ. qua res põt eẽ ⁊ nõ eẽ. ſicut ignis. eſto ꝙ nõ corrũpat̃. qđ pħs negaret. Tũ qꝛ ſm pħm oĩ poᵉ paſſiue rñdet in nã aliq̃ poᵃ actiua. ſi igit̃ celũ eſt corruptibile de ſe. vt hẽs ꝯcedere ponẽdo ibi mãm. opȝ in nã dare aliqđ agẽs qđ poſſit ip̃m corrũpe. ¶ Alr̃ rñdet̃. ꝙ in celo eſt mã. nõ tñ eiuſdẽ rõnis cũ mã iſtoꝝ iferioꝝ. ⁊ ĩđ illa mã nõ eſt in poᵃ ꝯdictiõis. nec põt q̃ꝫtũ eſt de ſe trãſmutari ab vna for̃ in aliã. ¶ Cõtra. qꝛ ſi ſic. g̃ erũt due mãe ꝑme: alteriꝰ ⁊ alteriꝰ rõnis ꝯñs eſt falſum. g̃ ⁊ aña. ꝓbõ falſitatis ꝯñtis. Tũ qꝛ nõ ſunt duo fines ꝑmi. nec duo efficiẽtes ꝑmi alterius rõnis. g̃ ſilr̃ nec due mãe alteriꝰ rõnis. Tũ qꝛ dubiũ eſt. vñ ſit illa alteritas in hac mã ⁊ illa. cũ ſola forma diſtinguat ⁊ ſepet. ex 7°. huiꝰ. Tũ. qꝛ ꝯceſſa hac alteritate faltẽ illa mã i celo eſt in poᵃ ad hãc formã quã hꝫ. ⁊ ad ꝑuationẽ huiꝰ forme. ⁊ ita de ſe erit in poᵃ ꝯdictiõis. ſȝ mã nõ eſt de ſe rõ corruptibilitatis in q̃ꝫtũ eſt in poᵃ ad aliã formã ab ea quã hꝫ ſȝ in q̃ꝫtũ eſt in poᵃ ad ꝑuationẽ forᵉ quã hꝫ. g̃ celuȝ eſt corruptibile. ¶ Alr̃ rñdet̃. ꝙ i celo eſt mã ⁊ eiuſdẽ rõnis. nõ tñ eſt in poᵃ ꝯdictionis. qꝛ forma eiꝰ cõplet ⁊ ſatiat totũ ſuũ appetituȝ. ⁊ ĩđ iſta ſibi ſufficit. ¶ Cõtra. qꝛ nulla for̃ cõplet appetituȝ ſue mãe reſpectu alteriꝰ forme: niſi qꝛ dat actũ oppoſitum ꝑuationi iſtiꝰ forme. ſȝ forma celi nõ dat actũ oppoſitũ ꝑuatiõi forme ignis. pȝ. alr̃ celũ eẽt formalr̃ ignis. g̃ for̃ celi nõ cõplet appetitũ ſue mãe reſpectu forme ignis. maior pȝ. qꝛ ſi mã in celo eſt eiuſdẽ rõnis eſt capax forme ignis ⁊ cuiuſꝫ. ¶ Pꝫ. nulla forma cõplet appetitũ ſue mãe. niſi formalr̃ vel ſaltẽ virtualiter ꝯtineat in ſe oẽs formas qbꝰ ſua mã eſt ꝑuata. ſȝ forma celi nõ eſt hꝫ. g̃ ⁊c̃. ꝓbõ minoris. qꝛ nõ formalr̃. pȝ ẽt ꝙ non virtualr̃. pȝ de aĩa itellectiua. nullũ. n. ipfectiꝰ ꝯtinet v̓tualr̃ pfectiꝰ ſe. aĩa aũt itellectiua eſt for̃ ipfectiſſima oĩuȝ. ¶ 2ᵃ ꝯ ſit iſta. corpꝰ celeſte ſm viã phi nõ eſt aĩatũ. Hoc appet eſt ꝑᵃ ꝯne. qꝛ ſi ſic. neẽio hꝫ mãm. cũ aĩa ſit actꝰ corpis. ⁊c̃. ¶ Pꝫ. vel eẽt aĩatũ formalr̃ aĩa itellectiua tm̃. vel cũ hoc alia aĩa. puta ſenſitiua. q̃cq̃d detur ſeqt̃ ꝙ hꝫ mãm. cũ aĩa ſit actus corpis. vt dictũ eſt. ⁊ per ꝯñs corruptibile: vt deducit ꝑma ꝯclo. ¶ Pꝫ. vel celũ eẽt mĩ aĩa. ſ. itellectiua. qꝛ phi nõ ponerẽt ibi aĩaȝ niſi itellectiuã vel ꝑter aĩam que eſſet de eẽntia celi erit aliqđ aliud ꝑ ſe pfectibile ꝑ aĩaȝ. nõ põt dari ꝑᵐ. qꝛ cũ celuȝ ſic ſpȝ ſit formalr̃ q̃ꝫtũ: ſeqt̃ ꝙ ſolus itellꝰ erit q̃ꝫtꝰ: qđ nõ ẽ itelligibile. nec põt dari 2ᵐ. qꝛ tũc celũ eẽt i poᵃ paſſiua ⁊ i poᵃ ꝯdictionis. ergo nõ erit ſempiternũ ⁊ nc̃cũ. ¶ Sed cõtra. pħs 2° de celo ⁊ mũdo. dicit celũ eſſe animatum.

Rñdeo ſi Ari. ſiue cõmẽtator ponat celuȝ aĩatũ formalr̃: aĩa que ſit ꝑ ſe de eẽntia celi: ſtatiȝ recedit a ꝑma ꝯne ⁊ ꝯdicit ſibi ip̃ſi. exponit̃ tñ. ¶ Ubi ſciẽduȝ ꝙ aĩa hꝫ duplex officiũ reſpcũ corpis. ſ. iformãdi ⁊ mouẽdi naȝ eſt forma corpis. ⁊ eſt motrix corpis. vbicũqȝ ergo pħs vocat aĩam celi: exponẽdũ ſm ꝯditionẽ qua aĩa eſt motrix ⁊ nõ forma. ⁊ illa aĩa eſt itelligẽtia ꝓpria ꝯiuncta huic orbi in rõne mouẽtis. ⁊ nõ in rõne iformãtis. Et ꝙ hꝫ ſit itentio phi vr̃ poſſe ꝓbari ex 8°. phi. vbi dicit pħs ꝙ ꝑmũ mobile diuidit̃ in duo. quoꝝ vnũ ꝑ ſe mouet̃. ⁊ aliđ eſt ꝑ ſe mouẽs imobile oĩo ⁊ ꝑ ſe ⁊ ꝑ accñs. illud qđ mouet̃ eſt celũ. ſȝ mouens imobile eſt itelligẽtia. ſȝ ſi itelligẽtia eẽt forma celi tũc moueret̃ ſaltẽ per accñs. ſ. ad motuȝ celi. ſm aũt viã theolo.

dico duas ɔ̃nes. Prima ɔclo ſit iſta. corpus celeſte eſt vere
cõpoſitũ ex mã ꝛ forma. nã ſcðm eos illud chaos qð ab eis
ponit attigiſſe vſqꝫ ad celũ empyreũ erat mã oĩuꝫ corrupti-
biliũ ɔtẽtoꝝ ſub celo empyreo. ꝛ iſta mã ꝙtum eſt de ſe eſt
eiuſdẽ rõnis in oib⁹. vñ illud Gen. pmo. In pn° creauit de⁹
celũ ꝛ terrã. ꝛc. celũ illud fuit celũ empyreũ plenũ angelis. ꝛ
terrã. i. mãm iformẽ oĩuꝫ de terra vſqꝫ ad celũ empyreũ. ita
ꝙ de iſta terra de⁹ fecit pmo lucẽ. ꝛ ſic de alijs ſcðm opa ſex
dieꝝ. ¶ Sꝫ nũc eſt dubiũ. qñ celũ ſit corruptibile. ſi habeat
mãꝫ eiuſdẽ rõnis. ¶ Rñdeo. ꝙ celũ ſimplr loquẽdo eſt cor
ruptibile. cũ hẽat mãꝫ qua põt eẽ ꝛ nõ eẽ. Vñ theologi hñt
diſcordare a pho in ꝓpõne illa. ꝙ celũ eſt neccĩũ ꝛ icorrupti
bile. qꝛ ꝙtũ eſt ex nã ſua eſt ſimplr corruptibile. qꝛ ſibi ĩeſt
po^a ad actũ ɔ̃riũ. tñ eſt icorruptibile ſcðm qd. qꝛ corpus cele
ſte nõ hꝫ ɔ̃riũ agẽs ꝛ ita nõ põt corrũpi a ɔ̃rio agẽte. Tũ. qꝛ
forma celi eſt alterius rõnis a formis elemẽtoꝝ. ꝛ iõ celũ nõ
eſt capax qlitatũ ɔ̃riaꝝ. ꝛ iõ nõ eſt alterabile nec corruptibi-
bile per nãm. Tũ. qꝛ forma que non põt ꝓduci a nã. nõ põt
corrũpi a nã. ſꝫ forma celi eſt hm̃. ergo ꝛc. eſt. n. pfectiſſima in
ter oẽs formas corpales. excludẽdo corp⁹ humanũ. cui⁹ aia
nõ põt cãri a nã. ſicut ergo for^a celi a ſolo deo creat. ſic a ſolo
deo põt corrũpi. vñ Dam. 4°. de trini. ca°. decimo: dicit.
ꝙ celũ de ſe eſt corruptibile tñ volũtate dei eſt incorruptibi
le. qꝛ de⁹ diſpoſuit illud nõ corrũpi ſꝫ ppetuo ɔſeruari. ꝛ iõ
tñ ſubeſt volũtati diuine. vñ ſi'l nõ elementa quãtuꝫ ad ſe
tota põt dici icorruptibilia. tũ qꝛ nõ hñt ɔ̃riũ agẽs corrum-
pens totã formã elemẽti. tũ. qꝛ de⁹ diſpoſuit elementa ppe-
tuo ɔſeruari: lꝫ ſint corruptibilia ſcðm ptes ſuas ꝛ etiaꝫ to-
taliter quãtũ eſt de ſe. ¶ 2^a ɔclo eſt iſta. corpus celeſte nõ eſt
cõpoſitũ ex corpe ꝛ aia: ꝙ ita ſit aiatũ. Hoc pꝫ Dam. caplo
12°. vbi dicit expſſe ꝙ corpa celeſtia ſunt inaiata. Similiter
Jero. ſup illud Yſaye. Audite celi. ꝛ auribus percipe terra.
dicit ibi glo. ꝙ propheta non alloquitur inaiata. ſ. celũ ꝛ ter
ram. ſed habitatores celi ꝛ terre.

Ad primũ in oppoſitũ. dðm ꝙ phs ſicut nunꝗ̃
poſuit formã niſi quã arguit opatio:
ita nõ poſuit mãm niſi põt quã argueret mot⁹. in celo auteꝫ
ſcðm ipm nõ eſt motus ad formã. ſꝫ tñ ad vbi. ergo in celo
nõ eſt mã niſi que eſt in po^a ad vbi ꝛ vñ quo. vt dr. 12° hu-
ius. ꝛ cõmen. de ſba orbis ſꝫ talis po^a non eſt mã que eſt al-
tera pars cõpoſiti. talis enim mã eſt idẽ qð eſſe ſbm ſuſcepti
bile mot⁹. ꝛ ideo talis mã eſt in pura forma. ſi pura forma.
puta angelus ſit per ſe mobilis. ſꝫ nõ loquimur hic de tali
mã. ¶ Ad 2^m nego añs. Ad ꝓbõnẽ. dicendũ ꝙ phs. cõmẽ.
ꝛ Auicẽ. vel ſunt negandi ɔ̃dicentes ſibi. vel ſunt exponẽdi
modo predicto in cor^e queſtionis.

¶ Quoniã vero q̃dã ſine gñatione ꝛ corruptione ſunt ꝛ nõ ſunt: vt puncta ſiquidem ſunt: ꝛ totaliter ſpẽs ꝛ forme: nõ. n: album fit: ſed lignum album. aut ex aliquo: ꝛ oẽ aliud quod fit: fit. ꝛc.

Querit Utrũ accñs ſit cõpoſitũ ex par
tibus eſſentialiter diſtinctis.
¶ Videt ꝙ ſic. naꝫ oẽ gñabile ꝛ corruptibi-
le eſt cõpoſitũ ex mã ꝛ forma. ſed accidẽtia
ſunt corruptibilia. ergo ꝛc. maior pꝫ. ex 7°
huius. vbi dr ꝙ mã eſt q̃ res põt eẽ ꝛ nõ eẽ.
¶ P. ſi accidẽs eſt forma ſimplex. ergo eſt perfectius q̃ꝫ ſba.
ɔñs eſt falſuꝫ. ergo ꝛ añs. ꝓbatio ɔñtie. qꝛ ſimplicitas eſt ſim
pliciter pfectiõis in entib⁹. vñ deo ſũme attribuit. ergo qð
eſt ſimplici⁹ eſt pfecti⁹. ſi ergo accñs eſt oĩno ſimplex erit pfe
ctius ſimplr q̃ꝫ ſba cõpoſita ex mã ꝛ forma. ¶ Cõfirmat. qꝛ
cã ꝛ cãtũ diuidunt ens ſicut pfectũ ꝛ impfectũ. ita ꝙ cãtũ te
net ibi rõnem impfecti. q̃ꝛ eius eſt dependens. qð ergo ma
gis cãtum: eſt impfectius. Sꝫ poſito ꝙ accñs ſit pura forma
ſba cõpoſita erit magis cãta. qꝛ. ſ. itrinſece ꝛ extrinſece. accñs
aũt tñ extriſece. ergo ſba cõpoſita erit impfectior. ¶ Cõtra.
phs hic in lr̃a vult ꝙ accñtia nõ hñt mãꝫ ex q̃. ſꝫ in q̃. ¶ Itẽ
auctõ. 6. pn°ꝝ dicit ꝙ forma eſt ſimplici eſſentia ɔſiſtens.

Rñdeo In iſta q̃õne ſic ꝓcedã. pmo vnã opi. ptra-
ctabo. 2° ad q̃õnẽ alr. rñdebo. ¶ Quãtum
ad pmũ eſt vna opinio que dicit ꝙ accñs eſt realr cõpoſitũ
ex duob⁹. ¶ Pro iſta opinione argr. nam ſimplr ſimplex a
quocũqꝫ diſtinguit. vt eẽ pmo diuerſuꝫ. ꝛ nõ drñs. vt pꝫ de
mã reſpectu forme. ſꝫ accñtia nõ ſunt hm̃. g ꝛc. maior pꝫ. ex ſi-
gnificato vocabuli. qꝛ alias eẽt drñs nõ pmo diuerſuꝫ. mi-
nor pꝫ de duab⁹ ſpẽbus accñtis. nã albedo ꝛ nigredo realr
drñt per drĩas ꝓpas. ꝛ realr ɔueniunt in gñe. ſ. in colore. g
ſunt drñtes ꝛ nõ p° diuerſe. ¶ P. oẽ diffinibile eſt vẽ cõpoſi-
tum. ſꝫ accñs eſt vẽ diffinibile. ergo ꝛc. maior pꝫ in li 8° ſu-
perl⁹. vbi ɔcludit phs ɔ̃ platonẽ ꝙ idee ſi ſint forme ſimpli
ces nõ ſunt diffinibiles. qꝛ opꝫ diffõnẽ eẽ orõneꝫ longã. ꝛ hm̃
eẽ vt mãm. illud võ vt formã. minor pꝫ. ex 7° hui⁹. vbi oſtẽ
dit ꝙ accñtia ſunt diffinibilia. nec obſtat ꝙ diffiniant ex ad
ditione. qꝛ hoc nõ eſt pp ſimplicitatem. ſꝫ pp depẽdentiã ad
ſbaꝫ. ¶ P. 7° hui⁹ dr. ꝙ cõpoſitũ per ſe gñat. ꝛ hꝫ eſt veꝝ de
oĩ gñatione. ergo ꝛ in gñe q̃litatis. ſꝫ illud compoſitum nõ
eſt tantum ex accidente ꝛ ſubiecto. cũ illud ſit ens p accñs. ꝛ
p ɔñs nõ erit p ſe termin⁹ alicui⁹ mot⁹. qꝛ oĩs mot⁹ p ſe ter-
minat ad rẽ alicui⁹ gñis p quã eſt in eodẽ gñe. ens aũt p ac-
cidẽs nõ eſt p ſe in gñe. g oꝫ ꝙ accñs ſit aliqd cõpoſitũ itrin-
ſece. qð p ſe gñet. ¶ P. 10. hui⁹. ca°. 10. vult phs ꝙ for^e que
hñt adinuicẽ trãſmutationẽ. cuiuſmodi ſunt ɔ̃ria ꝛ media
ſũt eiuſdẽ gñis phici. ꝛ ꝙ nõ eſt trãſmutatio iter formas al-
teri⁹ gñis phici. ꝛ drñ forme eiuſdeꝫ gñis phici. que hñt ſu-
ſceptiuũ pm̃. ex 7° hui⁹. tale g ſuſceptiuũ hñt media ꝛ ɔ̃ria i-
ter ſe idẽ. ꝛ nõ idẽ cũ alijs alteri⁹ ɔ̃rietatis. puta colores hñt
idẽ ſuſceptiuũ iter ſe. ſꝫ nõ idẽ cũ saporib⁹. Sꝫ qðcũqꝫ ſbm ſi
ue potẽtiale alteri⁹ gñis a gñe q̃litatis ſumat illð ſicut eſt idẽ
coloꝝ. ſic ẽt eſt ideꝫ coloꝝ ꝛ ſapoꝝ. vt pꝫ de ſba ꝛ q̃ꝫtitate. qꝛ
vtraqꝫ ſubeſt eidẽ colori ꝛ ſapori. g eidem ſuſceptiuũ penes
qð diſtinguunt gñia phica eſt aliqð itrinſecũ ipſis eſſentijs
ipſoꝝ accñtiũ. ꝛ hr ꝓpoſitũ. ¶ Sꝫ ɔ̃ iſtã opinionẽ arguit tri
plr pmo ſic. ſi accñs eſt cõpoſituꝫ eẽntialr. accipio grã exẽpli
albedinẽ cui⁹ pn^a ſint. a. ꝛ. b. ita ꝙ. a. ſit pn^m põle. b. actuale.
tũc ſic. cũ albedo iformet ſbm: aut tñ. a. iformat illud ſbm.
aut tñ. b. aut vtrũqꝫ pmo. aut neutrũ. ſi neutruꝫ. ergo nihil
iformat ſbm. ſi. b. tñ vel. a. ergo albedo nõ iformabit ſe tota
ꝛ tunc ꝓpria paſſio. puta iformare nõ ineſt pmo ſbo ſuo.
ſed tñ per partẽ ſui. nec vtrũqꝫ p°. ꝓbo p° de. a. qð ponit pn^m
mãle. qꝛ ſi ſic. tũc mã ſbe. cũ ſit pfectior q̃ꝫ. a. poterit aliqd iſor
mare. ꝛ ſic ꝓcedit in iſinitũ. ꝓbo. 2° de. b. qꝛ act⁹ adeq̃t⁹ mãe
ꝓprie nõ põt dũ ipm iformat aliud iformare. alr nõ eẽt ade
quat⁹. ſꝫ. b. iformat. a. cui⁹ capacitas adequat actualitati. b.
alr nõ fieret vnum ex eis. ergo actualitas. b. nõ extẽdit ſe ad
ſbam. ¶ P. 2° ſic. iter illa põt eẽ mot⁹ que hñt idẽ ꝓpriũ ſu-
ſceptiuũ circũſcripto q̃cũqꝫ alio ſuſceptiuo accñtali. ſed due
forme duaꝝ ſpẽꝝ ɔ̃riaꝝ. ſcðm te. hñt idẽ ſuſceptiuũ ꝛ p ſe. qꝛ
eiuſdẽ gñis vt tu dicis. ergo circũſcripto ſbo qð eſt ſuſcepti
uum aliud ꝛ accñtale. eis poterit eẽ mot⁹ iter ɔ̃rias ſpẽs. ꝛ p
ɔñs ex albedine fit nigredo. ſicut ex aere fit aq̃. qð eſt contra
phm in multis locis q vult ſbm ita eẽ neccĩũ in tranſmuta-
tione accñtali: ſicut mãm in trãſmutatiõe ſbali. ꝛ ꝙ ex albe-
dine nõ fit nigredo. ſꝫ ex albedo fit nigrũ. ex pmo phi. ¶ P.
3°. oẽ illud qð eſt imediatũ pn^m agẽdi. ſ. quo pmo agẽs agit
eſt tñ act⁹. ita ꝙ nõ icludit duo. ſ. po^am ꝛ actũ. qꝛ tũc nõ eẽt
quo pmo agit. ſꝫ ageret per partẽ que eſt actũ. aliqð aũt acci
dens. puta calor. ponit imediatũ pn^m quo p° agẽs agit in
aliq̃ actione. vt calefactiõe. ergo tale accñs eſt tantũ actus.

Quantũ Ad 2^m pmo pmittã vnã diſtõnẽ. 2° oñdã
duas ɔ̃nes. ¶ De p° ſit iſta p^a diſtinctio
ꝙ compõ que eſt ex nã rei circũſcripta illa que eſt rõnis eſt
duplex. q̃dam eſt rei ꝛ rei: ꝛ hec cõpõ põt dici realis. alia eſt

realitatis ꝛ realitatis.ꝛ h̄ cōpō dr̄ ſcḋm rōnes reales ꝛ ſcḋm formalitates. Uoco aūt cōpōnē rei ꝛ rei iſtā que eſt ex aliqb⁹ quaꝝ ſepatio mutua nō icludit repugnātiā ex terminis. q̄lis eſt cōpō ex mā ꝛ for⁹. vel ex ſbto ꝛ accn̄te. Uoco āt cōpōnē realitatis ꝛ realitatis iſtā q̄ eſt ex aliqb⁹ quaꝝ ſepatio icludit ꝯdictionē pp eoꝝ realē idēitatē. tn̄ vnū nō eſt aliud formalr̄. ita ꝙ vnū icludat in alio. in p̄ mō dicēdi p ſe. ita ꝙ pn̄t eē diſticta oīa formalia ꝛ diſticta ꝯceptibilia diſtincte terminātia actū itell'ſ. q̄lis eſt cōpō ex gn̄e ꝛ drīa. vbi ēt ſpēs eſt realitas ſimplex. ¶ De 2° ſit iſta pma ꝯclō. accn̄s eſt forma ſimplex ſimplicitate oppoſita pme cōpōni. Probat hec p rōnes factas ꝯtra pmā opinionē. ¶ Cōfirmat. qꝛ nō eſt ponēda pluralitas ſine necītate. q̄n. ſ. p paucitatē pn̄t ſaluari apparētia. iuxta sniaꝫ phi pmo phi. vbi cōmēdat Empe. p̄ Anara. pp paucitatē pn̄⁰ꝝ. Rō hui⁹ eſt. qꝛ nā nihil facit fruſtra. ſꝫ nihil apparet in accn̄tib⁹ pp qḋ necio debeant poni cōpoſita ex duab⁹ ptib⁹ realr̄ diſtinctis. vt patebit rn̄dēdo ad argumēta. ¶ 2ª ꝯclō ſit iſta. accn̄s nō eſt forma ſimplex ſimplicitate oppoſita ſcḋe cōpōni. ſꝫ eſt cōpoſitū ex realitate gn̄is ꝛ realitate drīe. Hāc pbāt due rōnes p̄o pma opinione. tuꝫ qꝛ. ſ. accidētia nō ſunt pmo diuerſa. tū qꝛ ſunt diffinibilia.

Ad primū in oppoᵐ. dōm ꝙ gn̄abile ꝛ corruptibile dr̄ dupl'r. ſ. p ſe. ꝛ p accn̄s. Per ſe gn̄abile eſt illud cui⁹ aliqḋ pfuit qḋ poſtea eſt ps geniti. ex 7° hui⁹. ca°. 7°. Sil'r corruptibile p ſe eſt cui⁹ manet aliqḋ poſt corruptionē qḋ fuit ps cōpoſiti. ꝛ h̄ mō cōpoſitū gn̄at tm̄ ꝛ corrūpit in oī gn̄atiōe. ꝛ h̄ eſt cōpoſitū qḋ ꝯſtat ex iſta forma que p gn̄ationē iducit. ꝛ p corruptionē expellit. ꝛ ex illo qḋ trāſmutat. qḋ qdē in trāſmutatiōe ſbali eſt mā. in accidētali eſt ſbm. ꝛ ita cōpoſitū ex ipō ſbto ꝛ for⁹ ſbali eſt p ſe gn̄abile ꝛ p ſe corruptibile. cōpoſitū ex ſbto ꝛ accn̄te eſt p ſe corruptibile eo mō quo eſt p ſe. accn̄s āt nō eſt ſic corruptibile ſine ſbto. p accn̄s aūt pōt dici corruptibile: vocādo corruptibile qcqḋ p trāſmutationē nālē pluſq̄ fuit. ꝛ ſic accn̄s eſt corruptibile. ꝛ ēt forᵃ ſbalis mālis. ¶ Ad 2ᵐ nego ꝯn̄tiā. Ad pbōnē. dōm ꝙ nō eſt incōueniēs ꝙ aliqḋ qḋ eſt ſimpl'r pfectiōis abſolute loquēdo nō ſemp icludat illḋ eē ſimpl'r pfecti⁹ in quo eſt excellenti⁹ illud ꝯtū ad aliqḋ. ſꝫ tm̄ ſcḋm qḋ. exᵐ. ſapiētia in ſe ꝛ abſolute accepta eſt ſimpl'r pfectiōis. tn̄ ſi aliqs canis eēt ſapiēs ꝛ cū ſapiētia nō poſſet hr̄e rabieꝫ ꝯuenientē cani: eēt canis imperfectioꝛ cane nō ſapiente. ſꝫ nō eēt ens imperfecti⁹. qꝛ canis eſt limitatū ens ꝛ pōt repugnare cani illud qḋ in entitate ponit nobilitatē. Sil'r i ꝓpoſito. ſꝫ ſimplicitas ſit pfectiōis ſimpl'r loquēdo ꝛ abſolute. tn̄ in rebus corruptibilib⁹ cōiter ſimplicib⁹ eſt imperfecti⁹ nō pp maiorē ſimplicitatē. cū illa ſit pfectiōis. ſꝫ qꝛ talis nā. ſ. corruptibilis nō pōt hr̄e tantā actualitatē cū ſimplicitate q̄ꝫtā cū cōpōne. ꝛ actuali⁹ vl'r eſt imperfecti⁹. ¶ Ad ꝯfirmationē p ideꝫ. ſꝫ. n. cātū ſit ſimpl'r imperfectū. qꝛ depēdēs. tn̄ illud ens limitatū cui⁹ entitas ꝓpa reqrit necio ꝙ ſit cāū pōt eē ipfecti⁹ ens ſi eſt a p'rib⁹ cātū q̄ꝫ aliud ens qḋ eſt paucioꝛib⁹ cātuꝫ. qꝛ. ſ. nō recipit tantā pfectionē. nā in depēdētib⁹ pōt bn̄ dependens eē pfecti⁹ qḋ depēdet a pl'ibus a quoꝝ qōlibet recipit aliq̄ꝫ pfectionē ad quā nullū per ſe ſufficeret. vn̄ cōiter cāta pfectioꝛa que nō imediate ſunt a deo: a pl'ib⁹ cauſis dependent. qꝛ pp eoꝝ maiorē pfectionē nō ſufficiūt ad cādū ita pauce cāe ſicut ad cādū alia imperfecta. ¶ Ad pmū. ꝛ ad 2ᵐ pro p̄ma opinione. dicēdū ꝙ faciūt p 2ª ꝯne. vt iaꝫ dictū eſt. ſufficit. n. ad ſaluandū iſta ponere cōpōnē ex realitate ꝛ realitate. nec opꝫ ponere cōpōnē ex re ꝛ re. ¶ Ad 3ᵐ dicēdū ꝙ ſꝫ ens per accn̄s nō ſit vnum ſicut ſba. nō tn̄ eſt nullo mō vnū. nec ita multa. ſicut q̄n ſbm ꝛ accn̄s manēt ſepata. vt hr̄ 7° hui⁹. ca°. de vnitate diffōnis. ſicut. n. eſt vnitas aliq̄ꝫta ſi lud totū eſt aliqḋ ens. ꝛ iſti⁹ toti⁹ eſt gn̄atio. ꝛ h̄ p ſe. ſicut in illo gn̄e eſt gn̄atio p ſe. ꝛ tm̄ p accn̄s reſpectu gn̄ationis ſbe que eſt ſimpl'r p ſe. ſicutᵉ totū eſt ens per accn̄s reſpectu ſbe. ¶ Ad 4ᵐ. dōm ꝙ ſꝫ idē ſit ſbm in ſe acceptū reſpectu coloꝝ ꝛ ſapoꝝ. puta ſba. tn̄ differt vt eſt ſbm hoꝝ ꝛ iſtoꝝ ſcḋm diuerſuꝫ modū mixtiōis. nā cū vnūqḋq̄ꝫ elemētū mixtas hēat q̄litates. iō ſcḋm diuerſaꝫ mixtionē iſtaꝝ q̄litatū elemētariū ꝯſequit imediate aliud ꝛ aliud gen⁹ q̄litatū mixtaꝝ. puta. ſi cōmixtionē ignis inq̄ꝫtū lucens cū terra inq̄ꝫtū terminata: ꝛ aere ꝛ aq̄ inq̄ꝫtū pſpicua ꝯſequat gen⁹ coloꝝ. ſꝫ cōmixtioneꝫ ignis ꝛ aeris in q̄ꝫtū calida digerētia humorē aqueū cō mixtuꝫ terreſtri ſicco: ꝯſequit gen⁹ ſapoꝝ. ꝛ ſic de alijs nō. ḡ opꝫ q̄rere aliud ꝛ aliud ſbm. puta. itrinſecū coloꝝ ꝛ ſapoꝝ. ſed ad hoc ſufficit idē ſbm extrinſecū. puta ſba. qḋ ſit pmū ꝛ ꝓpriū hoꝝ ꝛ illoꝝ ſcḋm diuerſaꝫ mixtionē q̄litatū diuerſarum elementariū. ꝛ ſic ſaluat Ariſto. decimo huius.

¶ Palaꝫ autē: qꝛ ſi ſint aliqualr̄ numeri ſube ſicut ſunt: ꝛ nō: ſunt vt qdaꝫ dicunt vnitatum: nā diffinitio numerus qdā diuiſibilis: qꝛ. n. ꝛ in īdiuiſibilia: nō. n. īfinite rōnes ꝛ numer⁹: aut tale. ꝛ quēadmodum nec a numero ablato aliquo aut addito ex qb⁹ numer⁹ eſt nō adhuc idē numerus eſt: ſꝫ alter quāuis minimū auferatur aut addat: ſic nec diffō nec qōqd erat eē. nec adhuc erit ablato aliquo aut addito. ꝛc̄. Textu cōmēti decimi.

Querit Utrū i q̄ditate formaꝝ nāliū ſucipiētiū magis ꝛ minus ſit dare gradus eēntiales itrīnſecos ſcḋꝫ quos ipſa ſuſcipiat magis ꝛ minus. ¶ Videt ꝙ nō. nā hic in l'ra dr̄. ꝙ forme ſūt ſicut nūi. ꝛ ſicut nūs ſtat īdiuiſibili. ita ꝙ nihil pōt ſibi addi vel diminui qn̄ mutet ſpēm. ſic eſt de forma. ꝛ per ꝯn̄s nō hꝫ gradus. ¶ Itē. ille gradus addit⁹ vel ptinet ad q̄ditatē ſpecificā forme. vl' nō. ſi ſic. ergo albedo remiſſa nō eſt pfecta in ſpē albedinis. qḋ eſt falſum. ſi nō. ergo itēſa albedo erit vnū p accn̄s. qꝛ icluderet gradū q nō ptineret ad eēntiā ei⁹. Itē ſpēs nō diceret totā eēntiā īdiuidui. cuꝫ ille gradus nō ptineret ad ſpēm. ¶ Cōtra. ipo'e eſt aliq̄ꝫ formā cōicare ſe alicui ſcḋm magis ꝛ min⁹: niſi in ſua eēntia hēat gradus. alioqn̄ ſcḋm eundē gradū participaret a quocūq̄ꝫ ſbto. ſed forma de qua querit cōicat ſe alicui ſcḋm magis ꝛ minus. ergo in ſua eſſentia habet gradus.

Reſpondeo Iſta q̄ſtio magnū hꝫ tractatū. ſupponit etiaꝫ aliq̄s formas ſuſcipe magis ꝛ min⁹. ꝛ eſt dubiū que forma ſint tales. Utruꝫ forma ſbalis. de quo alias. ꝛ ſpāl'r de forma ſbali diceret forſan aliqd in. 11° libro. Tum. qꝛ de iſta mā recolo me ꝓlixi⁹ dixiſſe alibi in quadā q̄ōne ordinaria. ideo q̄ꝫtū ad pn̄s ſufficit ſic pcedā. pmo pro iprobatiōe q̄rūdaꝫ opinionū ꝯnes aliquas declarabo. 2° ad q̄ſtionē aliqualr̄ rn̄debo. ¶ Quātum ad pmū ſit iſta pma ꝯclō approximatio vel remotio a ſuo ꝯrio nō eſt cā ſuſcipiēdi magis ꝛ min⁹. Hāc oſtēdo ſic. qꝛ ſi ſic. ergo vbi nullū eſt ꝯriū: ibi non eſt magis ꝛ minus. ꝯn̄s eſt falſum. ergo ꝛ an̄s. ꝯn̄tia pꝫ. falſitas ꝯn̄tis pbat. tuꝫ qꝛ lumē in medio pōt eē ſcḋm magis ꝛ min⁹. ꝛ cū in medio nullū eſt ꝯriū luminis. Tū ſcḋo. qꝛ eandē virtutē pn̄t diuerſi participare ſcḋm magis ꝛ minus. non participando aliqd de vitio ꝯrio. puta. temperantiā vel iuſtitiā. Tum. qꝛ in ſtatu inocētie ſcḋm magis ꝛ min⁹ fuiſſet grā in diuerſis. ꝛ eſt hodie de facto in beatis: vbi tamen nullum eſt cōtrarium peccatū. Tum. quia hic ſeparamur ab inuicē in predicamēto habitus. vbi ſecundū auctorē ſex princip. loꝝ: nullum eſt contrarium. ꝛ tn̄ ſcḋm eundem. habitus. ſuſcipit magis ꝛ minus. qꝛ armatioꝛ eſt eques: pedite. ¶ Itē. ad principale. accipiat albedo permixta nigredini. ſiat intēſioꝛ ꝛ perfectioꝛ.

⁊ tollaꝛ nigredo. tūc ſic. aut illa albedo itendiꝛ per aduentū aliciꝰ poſitiui. vel tm̄ per remotionem nigredinis. ſi pmū hꝛ ꝓpoſitū. ſi 2m. ꝯtra. q2 nulliꝰ effectꝰ poſitiui pōt eē cā ꝓuatiua. ſ3 itendi eſt effectꝰ poſitiuꝰ. amotio autē nigredinis eſt tm̄ cā ꝓuatiua. ergo illa nō pōt eē cā illiꝰ itenſiōis. ¶ Cōfirmaꝛ. q2 motꝰ denoīaꝛ a termino ad quē. ex 5° phi. ſ3 illa intenſio albedinis eſt dealbatio. ex eodē 5°. ergo terminꝰ eius eſt aliq̄ albedo. ⁊ per ꝯn̄s nō iſta ſeparatio nigredinis. ¶ 2a ꝯcl'o ſit iſta. nulla forma ſuſcepit magis ⁊ minꝰ ſcd̄m diſpōnem ſbti. vel ſcd̄m eē in ſbto remanēte eius eēntia imutata. Hāc oſtēdo ſic. q2 illud eē ſeu diſpō vel eſt idē cū eēntia forme. vel nō. ſi idē. hꝛ ꝓpoſitū. q2 cū illa diſpō ſit maior ⁊ minor. ergo ⁊ eēntia forme cui poniꝛ eē idē ſuſcipit magis ⁊ minus. ſi nō eſt idē. q̄ro de illo vtrū ſcd̄3 ſuā eēntia ſuſcipiat magis ⁊ minꝰ. vel nō. ſi ſic. hꝛ ꝓpoſitū. ſi nō. hꝛ ꝑcſſus in infinitū. ¶ P. habito termino ſub rōne qua terminꝰ ceſſat motꝰ. q2 habitibus ꝑn̄tibꝰ in mā ceſſat ōis motꝰ ⁊ gn̄atio. ꝓmo de gn̄atiōe. ſ3 ꝑ te in ꝓncipio calefactiōis hꝛ caliditas ſcd̄m rōnē qua eſt terminꝰ calefactiōis. ergo in ꝓn° ceſſabit motꝰ. qd̄ eſt abſurdū dicere. ꝓbatio minoris. q2 oē qd̄ mouetur h3 aliqd de termino a quo. ⁊ aliqd de termino ad quē. ex 6° phi. ergo in ꝓn° calefactiōis in ipſo calefactibili eſt aliqd de eēntia caloris. ſi igiꝛ eēntia caloris non ſuſcipit magis ⁊ minus: in ꝓncipio erit calor pfectiſſimꝰ. ſcd̄m quē modū eſt terminꝰ motꝰ. ¶ Dices. ꝙ calor nō eſt terminꝰ ſcd̄m pfectionem eſſentie. ſed ſcd̄m pfectius eē in ſubiecto. Cōtra. q2 ſi motꝰ eſt ad pfectiꝰ vel ad pfectū eē in ſbto. illud qd̄ eſt eē in ſbto vel eſt idē cum eēntia caloris aut aliud. ſi idem. ergo ſi illud eſſe nō eſt pfectū. ergo nec eſſentia caloris. ⁊ ſic habetur ꝓpoſitū. ſi eſt aliud ⁊ accidēs: cum illud ſuſcipiat magis ⁊ minus: habeꝛ ꝓpoſitū. ¶ Cōfirmaꝛ. q2 iter calorem maiorē ⁊ minorē eſt per ſe motꝰ. ex 5° phi. ſed calor maior ⁊ minor ſunt q̄dam forme de gn̄e q̄litatis. ergo aliqd de gn̄e q̄litatis eſt per ſe terminꝰ motus. ⁊ tūc idē qd̄ ꝓus. ¶ 3a ꝯcl'o ſit iſta. radicatio maior vel minor forme in mā nō eſt cā ſuſcipiendi magis ⁊ minus. hāc oſtēdo ſic. q2 illa radicatio vel eſt qd diſtinctū a forma vel nō. ſi nō. hꝛ ꝓpoſitum. q2 cum iſta radicatio ſit maior ⁊ minor. ergo ⁊ forma. ſi eſt aliqd diſtinctū vel eſt forma abſoluta vel reſpectiua. ſi abſoluta habeꝛ ꝓpoſitū. ſi reſpectiua ſilr habeꝛ ꝓpoſitū. q2 magis ⁊ minꝰ in forma reſpectiua oriꝛ ex magis ⁊ minꝰ in abſoluta. ¶ P. ſi ſic. ergo vbi forma eſt magis radicata ibi ſbm eſt magis tale. ꝯn̄s eſt falſum. nā ſm̄ medicos febris ethica eſt magis radicata q̄3 tertiana tn̄ tertiana eſt itenſior. ideo tertianarius eſt magis febricitans. ſilr verecūdus eſt q̄n̄q3 rubicūdior. ⁊ tn̄ rubor eſt in eo minus radicatus q̄3 in aliquo qui nō eſt tam rubeus. puta ſanguineus.

Quantū ad 2m primo ad euidentiā tituli aliqua ꝓmittunꝛ. 2°. ex dictis veritas q̄n̄is concludeꝛ. ¶ De ꝓmo q2 poniꝛ in q̄ōne vtrū in qditate forꝰ ⁊c. Notandū. ꝙ duplex eſt qditas. q̄dam ſpecifica. q̄dam idiuidua. Ad cuiꝰ euidētiam notādū ꝙ in hac albedine indiuidua eſt tria ꝯſiderare. ꝓmo nām ſpecifica3. ſcd̄o gradū idiuidualē eēntialē que eſt q̄ntitas eēntie idiuidui. 3° dr̄iā idiuidualem qua indiuidui albedo eſt hec. ¶ Poniꝛ ſecūdo ꝙ ſit dare gradus. ⁊ quia gradus arguit q̄ntitatem: notādum ꝙ triplex eſt q̄ntitas. ſ. q̄ntitas mobilis vel dimēſiōis: ⁊ q̄ntitas pfectiōis que reſpicit eſſe rei. ⁊ q̄ntitas virtualis que reſpicit agere. ⁊ forte ſecūda coincidit cū tertia quatenus agere ſequiꝛ eſſe. ¶ Hoc viſo de gradibus forme de qbus q̄riꝛ. ꝓmo vidēdū eſt an iſti gradus ſint. ſcd̄o qui ſint. tertio quales ſint. ¶ Si q̄ritur an ſint. probo ꝙ ſic. na3 impoſſibile eſt eandē formam eſſe ſimul in diuerſis ſcd̄m aliā ⁊ alia3 rōnē participatā niſi illa forma compatiaꝛ ſecum pluralitate3 illarum rōnum. ſed aliq̄ forma. puta albedo participaꝛ a diuerſis ſcd̄m aliā ⁊ aliā rōnē. ergo ⁊ illas rōnes dico eē gradus. ¶ P. impoſſibile eſt aliq̄3 formā ſimul pluribus communicari niſi in ſe ſit aliqualiter illimitata. exēplū de eſſentia diuina que vna exiſtens cōicaꝛ tribꝰ. ſ3 oē illimitatu3 h3 rōnē q̄ntitatis gradualis. ergo ōis forma que ſimul pluribꝰ cōicaꝛ h3 gradus. ¶ P. ōis forma que in realr̄ diſtinctis realiter diuidiꝛ. eſt in ſe realr̄ diuiſibilis. Sed aliq̄ forma. puta albedo realr̄ diuidiꝛ in plibꝰ indiuiduis albedinis realr̄ diſtinctis. ergo ipſa eſt in ſe realr̄ diuiſibilis. ⁊ partes illas in quas diuidiꝛ voco gradus. ¶ Si q̄riꝛ qd ſint iſti gradus aſſigno talē rōnē. gradus forme de quo nūc eſt ſermo eſt portio pfectionalis forme ſpecifice extra eiꝰ ꝯceptū qditatiuu3 ipſam formā ſpecificā īfra ſuū ꝯceptū eēntialr̄ includēs inclusa realr̄ itra ꝯceptū idiuidui. iſta deſcriptio eſt ſatis euidens ituēti. ¶ Si q̄ras iſti gradus q̄les ſunt. Notandu3 ꝙ gradus q̄dā ſunt formaꝝ. q̄dā eſſentiaꝝ. q̄dā pfectionū vniuiue ꝯtentarū in aliquo vno. ⁊ hoc vltimo mō itelligo gradus. de qbꝰ nūc q̄riꝛ. ¶ Ex his ꝯcludiꝛ ꝙ diuerſitas horu3 graduū nō diuerſificat ſpēm ſicut portiones eiuſdē forme ſpecifice. ¶ Itē ꝙ forma ſpecifica eſt idiuiſibilis q̄ntū ad gradū ſpecificū. diuiſibilis vō q̄ntū ad gradū pfectionalē. ¶ Itē ꝙ pluralitas hoꝝ graduū nō eſt poſitiue īfra ꝯceptu3 poſitiuū ſpecificū forme ſpecifice ſed ſolū pmiſſiue. ſed īfra conceptū indiuiduoꝝ poſitiue reddēdo ſingula ſingulis p3 ꝙ indiuiduū cōpoſitum ex forma ſpecifica ⁊ ꝓprietate indiuiduali ꝯtinet vniuiue iſtos gradus. ¶ Poniꝛ tertio magis ⁊ minꝰ vbi ſciēdū ꝙ magis ⁊ minꝰ ⁊ maiꝰ ⁊ minꝰ ꝯueniunt ⁊ dr̄nt. ꝯueniūt duplr̄. Tū q2 vtrobiq3 ē q̄dā cōparatio. Tū 2°. q2 vtrobiq3 eſt cōparatio diſcōperantie. ex diſſormitate extremorum. Sed differunt multiplr̄. q2 maius ⁊ minꝰ important cōparationē vnius ad vnū in ſe ꝓciſe. ſed magis ⁊ minus important cōparationē vniꝰ ad alterū nō preciſe. ſ3 in comparatione alicuius tertij quod participant. puta alicuius forme. 2° q2 magis ⁊ minus ſunt aduerbia. ideo diſtinguunꝛ ſicut modi. ſed maius ⁊ minus ſunt noīa. iō ſumunꝛ nō modalr̄. ſed noīalr̄: ⁊ ſignificāt formas nō modos forme. 3° q2 magis ⁊ minꝰ nō dicunꝛ de forma participata. ſed de ipſis participantibꝰ. ſ3 maiꝰ ⁊ minꝰ ecōuerſo ſicut p3. 4° q2 magis ſemp ꝓſupponit in forma maiꝰ. ſed nō ecōuerſo. ſicut p3 de q̄ntitate. q2 aliqd nō dr̄ magis q̄ntū q̄n̄uis maiorē hēat q̄ntitatē. ¶ De ſcd̄o dico ad q̄ōnem ad ꝑtē affirmatiuā. ſ. ꝙ forma ſuſcipiens magis ⁊ minꝰ h3 itrinſece diſtinctos gradus: dico etia3 ꝙ ꝓcioſa rō ſuſcipiēdi magis ⁊ minus eſt latitudo graduū in forma: ſiue qd̄ idē eſt illimitatio forme que participaꝛ. ꝓbatio huiꝰ. Tū ex iprobatiōe oīum opi. ꝓcedētiū. nec vr̄ aliq̄ via ꝓbabilis niſi iſta. Tū q2 īpoſſe eſt formā ꝑticipari ſcd̄m magis ⁊ minꝰ niſi in ſe ſit aliqualr̄ illimitata. q2 oppoſitū ꝓdicati iſert oppoſitū ſbti. dato. n. ꝙ nō ſit illimitata q̄uo ꝑticipabiꝛ ſcd̄m aliū gradū ⁊ aliū. Tū 3°. q2 ſm̄ Simpliciū ſup ꝓdicamenta caplo de q̄litate. vbi recitat multas opi. de cauſis ſuſcipiēdi magis ⁊ minꝰ ⁊ eas improbans cōmēdat opi. Archite dicēs ſic. Mirabilr̄ Architas breui ſermone cām eius qd̄ eſt magis ⁊ minꝰ iſinuat dicens. qualitas enim q2 īfinitatē q̄ndā participat. ideo ſm̄ rōnem eius eſt ꝙ ſuſcipiat magis ⁊ minus ⁊ nō ex participantibus. ⁊ ſic ad queſtionem.

Ad primū in oppoſitum dicendū ꝙ phs loquiꝛ de forma ſeu de qditate in q̄ntū expriniꝛ per diffōnem. hec eſt qditas ſpecifica. que vt ſic abſtrahit ab oī gradu vt dictū eſt ꝓus. vn̄ parū poſt ſubdit Ari. ⁊ queadmodū nec nūs h3 magis ⁊ minus nec que h3 ſpēm ſba. ſed ſiquidem cum mā. ita ꝙ ſi ſi qde3 vel eſt due dictiones vt ſit ſenſus quod ſi forma ſpecifica h3 magis hoc qde3 eſt cum mā. vel eſt vna dictio: ⁊ tunc ſnſus eſt. ſiqdem cum mā. i. inferioribꝰ indiuiduis que reſpectu eius ſunt mālia. nulla igiꝛ maioritas eſt in qditate vt qditas. q2 vt ſic abſtrahit ab oī ꝯditione mālī ⁊ indiuiduali. ¶ Ad 2m dicendū ꝙ iſte gradus nō ptinet ad quiditatē ſpecificam vt dictum eſt. ⁊ cum dr̄. ergo forma intenſa erit vnū per accn̄s nō ſequiꝛ. q2 iſti gradus ⁊ ſi nō ſint de eſſentia ſpeciei ſunt tn̄ de eēntia indiuidui vt predictū fuit. vlterius cu3 inferꝛ. ergo ſpēs nō

dicit totã eẽntiã indiuidui nõ ſeqꝛ ꝙ nã ſpecifica ⁊ ſi in ſuo ↄceptu abſtrahit a qͣlibet gradu tñ eſt idem cũ qͣlibet gradu realiter ⁊ includitur realiter in quolibet gradu.

¶ Palã itaqꝫ: qꝛ ſic qdẽ acceptãtibus vt ↄſueuerũt diffinire ⁊ dicere nõ ↄtingit reddere ⁊ ſoluere dubitationeꝫ: ſi aũt vt dicimꝰ hoc qdẽ materia: illõ võ forma: ⁊ hoc qdem potẽtia: illud vero actus: non adhuc dubitatio vtiqꝫ videbitur eſſe qõ queritur. Textu cõmenti decimiquinti.

q **Uerit** Utꝝ ex mã ⁊ forᵃ ↄſtituaꝛ per ſe vᵐ. vr ꝙ nõ. nã ex duobꝰ in actu nõ fit vnũ per ſe ex 7°. hꝰ. ſꝫ mã ⁊ forᵃ ſunt duo in actu. ergo ⁊c. pbõ minoꝛis de forᵃ pꝫ. qꝛ forᵃ eſt actus. de mã ẽt pꝫ ex 7° hꝰ qõne de entitate mãe. ¶ P. q̃ magis diſtãt minus ſunt nata facere vnũ. ſed mã ⁊ forᵃ maxime diſtant cum ſint alterꝰ rõnis. ergo ex eis minime eſt natũ fieri vnũ. pbõ maio. qꝛ partes ↄtinui faciũt per ſe vnũ que ſunt eiuſdem rationis. ptes autem in toto etherogeneo minꝰ faciunt vnũ. qꝛ non ſunt eiuſdem rationis. ¶ Cõtra. pħs in littera.

Rñdeo ad qõnẽ dĩo cũ pħo ꝙ ſic. cuiꝰ nõ ẽ alia cã niſi qꝛ hͦ ẽ actꝰ. illõ võ poᵃ. vt. d. p. ¶ Ad cu- ius euidentiã ſciẽdũ ꝙ ſicꝰ vnũ in cõi imediate ↄſeqꝛ ens in cõi ita ꝙ illa ꝓpõ. ens eſt vnũ. eſt imediata. qꝛ nullũ eſt meᵐ nobis notꝰ ad hͦ demrandũ: nec forte aliqõ mediũ aliud in re a qditate extremoꝝ. vt dcm̃ ſuit pmo hꝰ. q. pᵃ. ita ſingula entia ſm ꝓpꝛos gdus entitatis ↄſeqꝛ imediate ꝓpa vnitas. nec eſt alia rõ diuerſe vnitatis niſi alia entitas quã ↄſeqꝛ imediate. exᵐ. ſimplicia ſunt vnũ. ⁊ cõpõita ſunt vnũ. tñ alr ⁊ alr. qꝛ alia ⁊ alia eſt entitas. ſic ergo oĩno ſimplex ſe toto eſt ens ⁊ vnũ. ita cõpoſitũ eſt ens ⁊ vnũ ex pncipijs eẽntialibꝰ cuiuſmodi ſunt mã ⁊ forᵃ que ſola nata ſunt aliqõ ens per ſe ↄſtituere. vñ tale cõpoᵐ eſt per ſe vnũ ꝓpa vnitate alteꝰ rõ nis ab vnitate ſimplicis ſic ⁊ eiꝰ entitas eſt alia ab alia entitate. ¶ Si ergo q̃raꝛ q̃re ex mã ⁊ forᵃ fit vnũ per ſe. dĩm ſic dic. p. qꝛ hͦ eſt poᵃ illõ võ actꝰ. ¶ Si aũt q̃ras q̃re ex mã ⁊ forma fit vnũ per ſe ⁊ nõ ex ſubõ ⁊ accñte. cũ ſbm ſit vt poᵃ: accidẽs võ vt forᵃ ⁊ actꝰ. Rñdeo ꝙ ſic in gñali nõ eſt rõ q̃re ens eſt ſic vnũ. ita etiaꝫ nõ eſt cã q̃re ex iſtis ptibꝰ fit hͦ vnũ niſi qꝛ ſunt tales ptes. q̃re. n. ex q̃tuoꝛ elĩs natum eſt fieri mixtũ ſm vnã opi. ⁊ ex lapide ⁊ carne non eſt natũ fieri: nõ eſt cã. ſ. niſi qꝛ iſte ſunt ptes tales: ⁊ ille tales. ¶ Sic ergo in ꝓpoſito ex mã ⁊ forᵃ fit vᵐ per ſe. qꝛ forᵃ ſbalis eſt talis actꝰ ⁊ mã tale põle. ex ſubõ aũt ⁊ accñte fit vnũ p accñs qꝛ accñs eſt talis actꝰ. ſba talis poᵃ. ita ꝙ actꝰ ⁊ poᵃ itelligaꝛ ꝓportionabilr vnitati ſi p ſe: p ſe. ſi p accñs: p accñs. ſꝫ q̃re ille actꝰ eſt per ſe actꝰ. ⁊ ille p accñs. non eſt niſi qꝛ iſta eſt forᵃ ſbalis ⁊ ille accñtalis ⁊ he ſunt ꝓpões p ſe pmo note. ⁊ iõ nõ eſt q̃rendũ pp qd. i. aliqua cã intrinſeca. ſed ſolũ extrinſeca. vꝫ agens vt. d. p. in lra.

Ad primũ in oppᵐ dĩꝫ ꝙ ex duobꝰ in actu formali ⁊ pfcõ nõ fit vnũ per ſe ⁊ ſic intelligit p. mã aũt licet ſit ens in actu entitatiuo ex eo ꝙ eſt aliqõ ens ẽt nihil vt oñſũ eſt in 7°. eſt tñ ens in poᵃ oppoſita actui formali. ⁊ iõ ex tali poᵃ ⁊ actu oppoſito pt fieri vnũ vt poñſum eſt. ¶ Ad 2ᵐ dicẽdũ ꝙ vnitas eſt duplex. q̃dã vnionis. q̃dã idẽtitatis. cũ ergo dr ꝙ q̃ magis diſtãt minꝰ faciũt vnũ. dico ꝙ falſuꝫ eſt de vno vnitate vniõis. imo q̃ꝫto aliq̃ ſunt magis diuerſaꝝ rõnũ tãto magis ſunt nata facere tale vnũ. Si aũt maioꝛ itelligaꝛ de vno vnitate idẽtitatis: ſic pt ↄcedi totũ argᵐ. ⁊ tũc nihil ↄtra nos. qꝛ q̃ꝫto ſũt magis vniꝰ rõnis tãto ſũt minꝰ vnibilᵃ vt ex eis fiat vnũ. ⁊ iõ minꝰ fieret vnũ ex duabus formis vniꝰ rõnis q̃ꝫ ex mã ⁊ forᵃ que ſũt alterꝰ rõnis lꝫ forte fieret magis vᵐ vnitate idẽtitatis. ¶ Cõtra. qꝛ totũ hõ- geneũ cuiꝰ ptes ſũt vniꝰ rõnis eſt magꝭ vnũ ẽt vnitate vniõis q̃ꝫ totũ etherogeneũ cuiꝰ ptes ſunt alterius rõnis. ⁊ ſic ꝓcedebat pbõ maioꝛis. ¶ Rñdeo in toto hõgeneo lꝫ ↄtingat qõ dr: m p ſe ptes in q̃s eſt diuiſio totꝰ que ꝓpꝛie dñr eẽntiales. ſicut potẽtiale ꝓpꝛiũ ⁊ actuale: nunq̃ꝫ pñt eẽ vniꝰ rõnis. ſꝫ nccio ſunt pmo diuerſe. q̃cũqꝫ aũt ſunt vnius rõnis: ſunt tm̃ itegrales ⁊ ↄtinenꝛ oẽs ſub vna parte eẽntiali. ſ. ſub mãli: ⁊ potẽtiali vt in ꝓpoſito de ptibꝰ hõgeneis que oẽs ſe tenẽt ex pte mãli ⁊ potẽtiali. ⁊ nõ ſub illo qõ eſt aliqd actuale a quo eſt vnitas compoſiti completiue.

¶ Quapropter iq̃ꝫtũ ſilꝛ natũ ẽ nihil patiꝛ ipm a ſeipõ: vnũ. n. ⁊ nõ aliud eſt ⁊c.

c **Irca librũ nonũ methaphiſice.** Queriꝛ pº. Utrũ aliqd poſſit moueri a ſe ipſo. vr ꝙ nõ. Tũ qꝛ dr in lra ꝙ nihil aptũ eſt pati ipm a ſe ipõ. vnũ. n. ⁊ nõ aliud eſt. Tũ. ex diffõnibꝰ poᵉ actiue ⁊ paſſiue. nã poᵃ actiua eſt pnᵐ trãſ mutãdi aliud inq̃ꝫtũ aliud: ⁊ poᵃ paſſiua ab alio inq̃ꝫtum aliud. ¶ P. ſi ſic: tũc tale ſemp ageret in ſe ipꝫ. ↄñs eſt falſũ. g ⁊ añs. pbõ ↄñe. qꝛ actiuo nãli ⁊ paſſiuo ſufficiẽter approximatis ⁊ nõ impeditis nccio ſequiꝛ actio vt dr infra caº. 3º ſed ſic eẽt in propoſito ſm te. qꝛ actio illa nõ dependeret ab extra ex quo idem eſt agẽs ⁊ paſſum. ¶ Cõtra pħs 8º phi. vult ꝙ omnia aĩalia moueant ſeipſa.

Rñdeo in iſta qõne pº vnã opi. ptractabo. 2º ad qõnẽ alr rñdebo. ¶ Quãtũ ad pᵐ ẽ vna opi. q̃ gñalr tenet illã ↄ̃nẽ negatiuaꝫ. ꝙ. ſ. nihil mouet ſe niſi forte p ptẽ. ex eo. ſ. ꝙ vna ps mouet aliã. ⁊ hͦ non eſt qꝛ aliqua ps eẽntialis mouet aliã ſꝫ qꝛ vna ps q̃ꝫtitatiua mouet aliã diſtinctã loco. ¶ Pro iſta opi. arguiꝛ tripłr. pº p rõnẽ ſumptã ex 7º phi. vbi dr ꝙ nihil mouet a ſeipo. qꝛ tũc nõ q̃ſceret ad q̃tẽ alterꝰ. ſꝫ qõlꝫ mobile q̃ſcit ad q̃tẽ alterꝰ. qꝛ ad q̃tẽ pris. nã oẽ mobile hꝫ ptẽ q̃ q̃ſcẽte pꝫ ꝙ totũ nõ moueꝛ. g nihil moueꝛ a ſeipo pº. ¶ P. 2º. ipoſſe eſt ideꝫ ſm idẽ eẽ ſilr in ſm poᵃ ⁊ in actu. ſꝫ mouẽs mouet iq̃ꝫtuꝫ eſt in actu ⁊ mobile nõ moueꝛ niſi inq̃ꝫtũ eſt in poᵃ vt pꝫ ex diffõne motꝰ. g impoſſe eſt ꝙ idẽ moueat ſeipm. ¶ Cõfirmaꝛ qꝛ agẽs ⁊ patiẽs ſunt ↄ̃ria. ex pº de gñatiõe. ſꝫ idẽ nõ ↄ̃riaꝛ ſibi ipi. ¶ P. 3º. impoſſe eſt relões reales oppoſitas fũdari i fundamẽto vno limitato. ſꝫ actiuũ ⁊ paſſiuũ ſiue motiuũ ⁊ mobile referunꝛ ſm relões reales ⁊ oppoſitas ptinẽtes ad 2ᵐ modũ relatiuoꝝ. vt pꝫ ex 5º huꝰ. caplo de ad aliqd. ergo ipoſſe eſt idẽ eẽ actiuũ ⁊ paſſiuũ ſiue motiuũ ⁊ mobile. maioꝛ declaraꝛ. qꝛ fundare relões reales oppoſitas attribuiꝛ eſſentie diuine. rõne ſue illimitationis. ¶ Ex hac ↄ̃ne gñali dr in ſpãli per ordinẽ pmo ꝙ nullũ ſbm eſt effectiuũ ſui accñtis ſiue ſit accidẽs coeuũ ⁊ p ſe. ſiue p accñs. 2º ꝙ nihil mouet ſeipm ad vbi. 3º nihil mouet ſe ad q̃ꝫtitatẽ. vñ aĩata vegetatiua non mouẽt ſe in nutritione vel augmẽtatiõe. ſꝫ mouẽt alimẽtũ qõ in ſe ↄuertũt. ¶ 4º ꝙ nihil mouet ſe ad q̃litateꝫ vñ nec aq̃ calida fit frigida a ſe effectiue. nec ſemẽ aĩati alterat ſeipꝫ. ſꝫ ſemẽ maris diſtinctũ loco ⁊ ſbto agit in ſemẽ a mrẽ miniſtratũ. ¶ 5º. ꝙ nulla poᵃ cognitiua eſt pnᵐ actiuũ cognitionis. ſꝫ tm̃ paſſiuũ. obm aũt eſt actiuũ. idẽ dr de poᵃ appetitiua ⁊ ad ſingula ipoꝝ adducunꝛ diuerſa. ¶ Quãtum ad 2ᵐ eſt alia opi. quã teneo. q̃ tenet ptẽ affirmatiuã ad cuiꝰ euidẽtiã declaro tres ↄ̃nes: pᵃ ↄclo ſit iſta gñalis. poſſe eſt ꝙ aliqd agat in ſe ipm. q̃ ↄclo eſt ↄ̃dictoria pᵉ ↄ̃nis alterꝰ opi. hanc oñdo ſic. extrema actiui ⁊ paſſiui ſunt adeq̃ta. ſic itelligẽdo ꝙ qõcũqꝫ actiuũ reſpicit p pº obto tale paſſiuũ. vbi gr̃a. taꝫ calefactiuũ in cõi q̃ꝫ qõcũqꝫ calefactiuũ pticulare reſpicit p pmo obto calefactibile in cõi ⁊ nõ hͦ vel illud. Ex his hꝛ iſta

ꝓpõ.ꝙ qðlibet ꝯtētū ſub ꝑmo obĩto alicui⁹ eſt per ſe obm
eiuſdē lʒ nõ ꝑmo.vt qðcūqʒ calefactiuū reſpicit qðcūꝙ cale
factibile ꝓ p ſe obto.ꝛ ecōuerſo qðcūqʒ calefactibile reſpicit
qðcūqʒ calefactiuū.hucuſqʒ.maior.ſʒ poſſe eſt ꝙ aliquid ſit
actiuū ſm a.eo mõ quo aliud eſt actiuū ſm.a.vt p.a.intelli
gaſ forma ꝓducibilis.idē etiā ſit paſſiuū ſm.a.ſicut qðcūqʒ
aliud paſſiuū ſʒ a.ergo illud rõne actiui ita hʒ ſeipm ꝓ obo
in rõne paſſiui.ſicut qðcūqʒ aliud.ḡ ita põt in ſeipʒ agere ſi
cut in aliud.maior eſt manifeſta ex h̃ ꝙ relo actiui ꝛ paſſi-
ui in cõi hñt extrema cõia adeq̃ta.ꝓbõ minoris.multi effe-
ct⁹ ſunt nati ꝓduci ab actiuo equoco ꝛ non vniuoco.vt pʒ
de leuitate in igne gñato.iſtā for^am^ actiuā equocā opʒ pone
re formā ſbalē aut aliq̃ʒ aliā q̃litatē.hñs ḡ iſtā formā eſt p ſe
leuificatiuū.i.effectiuū leuitatis.ſʒ forma põt eē in aliq̃ leui-
ficabili vt pʒ in ex° ꝑdicto de igne.naʒ q̃cūqʒ forma in igne
gñante poneref actiua reſpectu leuitatis:eadē eſt in igne ge
nito ꝛ eſt ꝑor nālr ipſa leuitate.pʒ.cū ſit ꝑ^m^ actiuū.ḡ non eſt
ꝯdictio ꝙ ipſa in ſit igni genito leuitate nõ exñte.ꝛ tñ pʒ ꝙ
põt in eē illi.ḡ ſine ꝯdictiõe idē põt eē leuificatiuū ꝛ leuifacti
bile.Rñdef ad mi.ꝙ ipa conceſſa negaf vltima ꝯñtia.ex eo
ꝙ agēs dr̃ eē approximatū paſſo ꝛ ita diſtinctū ſitu.ſicautē
nõ põt ſe hr̃e idē ad ſeipm.Cõtra.tum.qꝛ hec approxima-
tio nõ vr̃ neccia ad agēdū vt icludit diſtictionē ſitus niſi qñ
maior ꝑñtia nõ eſt poſſi iter actiuū ꝛ paſſiuū.ſi ergo hec pre
ſentia ſufficit.ergo multo magis maior ꝑñtia ſufficit.iſta.ſ.
que eſt ſine diſtinctione ſitus.tuʒ.qꝛ alioqn ſi poneref ignis
inexiſtēs aque ſicut angelus inexiſtēs celo lʒ non vt forma:
tūc nec ignis calefaceret aquā nec angelus moueret celum
que ſunt abſurda.tū.qꝛ nõ opʒ agens eſſe pñs patienti niſi
qꝛ virtus agētis nõ põt attingere indiſtantiā iproportiona-
tā vt aliqd pficiat.ſʒ ſi paſſum eēt ſecū pfectius attingeref a
virtute agentis.ſicut ergo idē eſt veri⁹ ſibi pñs ſi eſt actiuū ꝛ
paſſiuū ſʒ idē q̃ʒ aliud poſſet eē ſibi pñs:ſic veriſſime ſaluaf
illa ꝯditio ꝓp quā appropinquāt.realr.n.nõ põt eē maior
ꝑñtia q̃ʒ eiuſdē ad ſe.ergo veriſſime erit actio.ſtat igif rõ quā
reputo achillē.ex qua rõne ſi attēdis deſcendo in gñalia.pʒ
ꝙ rõ dicta nõ ꝓbat idez poſſe in ſe agere niſi rõne equoca:ꝛ
h̃ qñ eſt capax forme que nata eſt terminare actionē equocā
me actiue iam habite.ꝛ ſic itelligēdum eſt regulariter ꝙ ſo-
luʒ tūc ꝛ vlr põt aliqd in ſe agere qñ ꝯcurrūt illa duo.ſ.qñ
hʒ formā que eſt ꝑn^m^ agēdi equoce ꝛ qñ cū h̃ eſt capax talis
actiõis.℄2^a^ ꝯclo ſit iſta.nihil põt ſe mouere cāndo in ſe for
mā ſbalē.hāc oſtēdo:nullū impfectius eſt ꝑn^m^ actiuū reſpe
ctu pfectioris.qꝛ ſiue ſit actio equoca ſiue vniuoca ſemp ꝑn^m^
actiuū eſt eq̃ pfectū vel pfecti⁹ termino ꝓducto.ſʒ nulla for-
ma ſbalis poteſt nouiter aduenire vt faciat cõpoſitū per ſe
vnū qn illa ſit pfectior q̃cūqʒ entitate ꝑcedēte ipſam.qꝛ i for
mis ſbalib⁹ ſemp vlterior eſt pfectior.ergo nihil põt ſe mo-
uere cāndo in ſe formā ſubalem.℄3^a^ ꝯclo ſit iſta.nihil põt
in ſe aliqd agere q̃cūqʒ vniuoca actiõe.hāc oſtendo.qꝛ ſi ſic.
ergo duo idiuidua abſoluta ꝛ eiuſdē ſpēi poſſunt ſimul eē
in eodē.ꝯñs eſt falſum vt pʒ qnto hui⁹.ꝓbatio ꝯñtie.qꝛ tūc
rõ ſeu ꝑn^m^ quo agēdi ꝛ termin⁹ actionis eſſent eiuſdē ſpēi.
ex quo ponif actio vniuoca.ꝛ tñ differrēt nũo qꝛ nihil eſt
ꝑn^m^ agēdi ſe.ꝛ pʒ ꝙ vtrūqʒ tā rõ agendi ſe q̃ʒ termin⁹ actio
nis eēt for^a^ abſoluta.℄Ex dictis ꝯcludo correlarie ꝑ° ꝙ cū
augmētatio ꝛ mot⁹ ad vbi ſit ab agente ſiue mouēte equi-
uoco quatenus nec q̃ʒtitas aliqua nec vbi eſt forma actiua.
cum etiā multe alterationes ſint ab agēte equiuoco.vt vlr
ille que ſunt ad qualitates nõ actiuas ſtricte loquendo de
actiuis.oīs etiā qualitas põt eſſe ab agente equiuoco licet
aliqua poſſit eſſe ab vniuoco.qꝛ inq̃ʒtuʒ ſic eſt.ſequif ꝙ in
gñe non repugnat alicui ſbe cāre in ſe q̃ʒtitatem ꝛ qualita-
tem ꝛ vbi.ꝯcurrētib⁹ aūt duab⁹ ꝯditionib⁹ ſupradictis in
prima ꝯne cābit.ꝛ hoc vel accñs coeuū ſibi ꝛ ita ſine muta-
tione.vel non coeuum ſibi ꝛ ita per motū vel mutationeʒ.
℄Scdõ deſcēdo ad ſpālia ꝛ dico ꝙ ſbm cāt in ſe ꝓpriā paſ-
ſionem ꝓpter cām dictā.ꝛ addif alia rõ.qꝛ oīs potētia pu-
re paſſiua eſt in potētia ꝯdictiõis.vt dr̃ in hoc 9°.iſra:ſʒ ſbʒ
non eſt in potentia ꝯtradictionis ad paſſionem:aliter ineēt
ei ꝯtingēter ꝛ per ꝯñs nõ eēt ſcibilis ꝑ demr̃ationē.igif ꝛc.
hʒ ergo ſubm aliq̃ʒ potentiā actiuā intrinſecā reſpectu paſ-
ſionis.℄2° dico ꝙ grauia ꝛ leuia mouent ſe ad vbi effecti-
ue.aīalia etiā mouent ſe ad vbi motu ꝓgreſſiuo ſicut pʒ ex
dictis.℄3°.ꝙ animatū mouet ſe effectiue ad q̃ʒtitatē motu
augmentationis.℄4°.ꝙ aqua calefacta ſeipſam frige-
facit.ꝛ ſemen ſeipſum alterat effectiue.℄Quinto potentia
appetitiua ꝛ cognoſcitiua mouent ſe ad actum ſaltē ꝑtialr
ꝯcurrente obo vt alia cauſa ꝑtiali.de qbus omnib⁹ diſcur-
rere per ſingula eſſet ꝓlixuʒ nimis ꝛ ideo ſufficiat ſic ea bre-
uiter tetigiſſe.pʒ ergo ex oībus his.improbatio prime opi.
nec ei⁹ rõnes cogūt.℄Ad ꝑmā que ſumif de 7° phi.dicen
dū ꝙ equocat de ꝑmo.nā ꝑmo duplr̃ dr̃ vt dcm̃ eſt 7° hu-
ius.vno mõ vt diuidif ꝯtra ꝑtē.ꝛ iõ qð ſic ineſt ꝑmo remo-
uef ab eo cui ineſt.ſi remouef ab eo qð eſt aliqd eius.ꝛ ideo
nihil.ſic ꝑmo mouef ſi aliq̃ ei⁹ pars quieſcat.Alio mõ dr̃ pri
mo vt dicit ꝑciſā adeq̃tionē eē eo mõ quo triāgulus hʒ tres
ꝑmo.qð aūt ſic ineſt ꝑmo alicui nõ remouef ab eo ſi remo-
ueref ab eo qð eſt aliqd ei⁹.nā triāgulus nihil min⁹ hʒ tres.
lʒ ꝑtes triāguli.puta vnus angulus nõ habeat tres.Eſt er-
go ibi intētio phi.ꝙ nihil mouet ſeipm ꝑmo vtraqʒ ꝑmita
te.qꝛ ſeq̃ref ꝯdictio.ſ.ꝙ q̃ſceret ad quietē ꝑtis ꝛ nõ q̃ſceret.
nā q̃ſcēte ꝑte nõ põt moueri ꝑmo ꝑma ꝑmitate.ꝛ tñ nõ re-
pugnaret ſibi moueri ꝑmo ſcða ꝑmitate.vt pʒ ex dictis.ſed
ex h̃ nihil mali ſeq̃tur ꝯtra nos.qꝛ poterit aliqð moueri a ſe
ꝑmo ſcða ꝑmitate vt puta qꝛ hʒ in ſe v̓tutē qua põt ſe mo-
uere effectiue ꝛ equoce.qð.n.ſic ꝑmo mouef nõ oʒ ꝙ q̃ſcat
ad q̃etē ꝑtis que eſt aliqd ei⁹.℄Ad 2^m^ dicendum ꝙ duplex
eſt act⁹.ſ.formalis ꝛ v̓tualis.Ex^m^ ꝑmi.ignis eſt actu calidus
formalr.ex^m^ ſcði.ſol eſt actu calidus nõ formalr.ſʒ v̓tualr.pʒ
qꝛ ſol in v̓tute eſt calidus.iſti aūt duplici actui rñdet duplex
po^a^ paſſiua.ſ.formalis ꝛ v̓tualis.℄Ad formā cū dr̃.impoſ-
ſibile eſt idē ſm idē ſil eſſe in po^a^ ꝛ in actu.ꝯcedo iſtā accipi-
endo actū ꝛ po^am^ vniformiter.ſi formalr formalr.ſi v̓tualr
virtualr.tūc minor eſt falſa in ꝓpoſito.nā qñ aliqd mouet
ſe cū ſit actio equoca nõ vniuoca nõ põt dici ꝙ ſit in actu for
mali.ſed eſt in actu v̓tuali.ꝛ in po^a^ formali.ꝛ illa non repu-
gnat.bñ aūt reputo impoſſe idē eē in actu ꝛ in potentia vni-
formiter accipiēdo.℄Ad ꝯfirmationē dicēdū per idē.nā cū
agēs ꝛ patiēs dicanf eē ꝯ̃ria:itelligēdū eſt de agēte vniuoco.
ſic enim agens ꝛ patiēs habent formas ꝯtrarias formaliter.
ꝛ tūc nihil ꝯtra nos.℄Ad tertiū dicēdum ꝙ non eſt incon-
ueniens relationes reales oppoſitas fundari in eodem fun
damento non ſimplr̃ ſed aliqualiter illimitato.vbi notan-
dū ꝙ quedā ſunt relationes reales oppoſite que ſunt incõ-
poſſibiles in eadē nā ꝛ ſuppoſito vt ſunt relationes cāe ꝛ cā
ti.huius ratio eſt.qꝛ cātū dependet realiter a cā.idē aūt non
põt eſſentialiter dependere a ſeipſo.Quedam ſunt relatio-
nes reales oppoſite que ſunt incompoſſibiles in eodē ſup-
poſito non tñ in eadē nā illimitata vt ſunt relationes ꝓdu-
centis ꝛ ꝓducti.patet in diuinis.ratio huius incõpoſſibili-
tatis eſt quia ꝓducens eſt prius origine q̃ʒ ꝓductum.idem
aūt ſuppoſitum non põt eſſe prius origine ſeipſo.Quedaʒ
ſunt relationes oppoſite reales que neutro modo ſunt in-
cõpoſſibiles.vt ſunt relationes mouentis ꝛ mobilis.cuius
rõ eſt.qꝛ omnis incõpoſſibilitas relationū realiū reducēda
eſt ad aliq̃ʒ priorē.ꝛ vbi iſta prior non inuenitur.ibi nec illa
poſterior concludif.nunc incõpoſſibilitas in illis duobus
membris reducif ad ordinē ſeu dependentiaʒ eſſentialem
vel originis.ſed in illo tertio modo reducif dependentia ta
lium relatiuoꝝ ad dependentiā accidentalem.non eſt autē
inconueniens idem ſuppoſitū depēdere a ſe accidentaliter.
℄Ad formā dicendū ꝙ fundamentū relationū mouentis
ꝛ mobilis qñ aliquid mouet ſe lʒ nõ ſit ſimpliciter illimita-
tū:eſt tamen aliqualiter illimitatum quatenus idem habet
rationem mouentis ꝛ mobilis aliter ꝛ aliter.

Ad primũ in oppoſitũ dicẽdũ ꝙ ille auctoritates ſoluũt ſeipſas. nã in pma addit. inq̃z tũ ſiꝛ natũ eſt. ⁊ in ſcđa inq̃ztũ aliud. lꝫ. n. idem moueat ſe: tñ ſm aliã ⁊ aliã rõnez mouet ſe ⁊ moueꝛ. vt pꝫ ex dictis. ¶ Ad rõnez que addiꝛ nego ɔñaz. Ad pbationẽ dicẽduꝫ ꝙ actiuo ⁊ paſſiuo approximatis nõ ſemꝑ ſeqꝛ actio. qđ põt cõtinge re ex quinq; cauſis. pmo ꝙ habito termino agens nõ agit. exẽ plũ. graue qñ eſt in termino nõ põt ſe mouere. 2° qñq; etiã nõ habito termĩo põt ĩpediri ne agat ꝑꝑ v̾tutẽ ɔ̃riã fortiorẽ. exẽplũ. aq̃ bulliẽs pñte igne calefaciẽte nõ frigidefaꝛ ſeipſaz. 3° ſi nõ eſt totalis cã actiua ſꝫ aliđ cũ ipo ſi illud aliud nõ ad ſit nõ agit. exẽplũ. tenẽdo ꝙ in potẽtijs cognitiuis obꝫ agat cũ potẽtia nõ poterit potẽtia agere ſine obo. 4° ſi aliq̃ actio nãiꝛ ꝑſupponaꝛ ſue actioni. qꝛ illa nõ poſita nõ aget. exem plũ. nihil itelligẽs nihil vult. ex eo ꝙ act⁹ volũtatis ꝑſuppo nit nãiꝛ actũ itellect⁹. 5° ſi ſit agẽs liberꝝ cũ ex ſe põt nõ agere. exm. intellectu oñdẽte aliqđ: volũtas põt illud non velle ꝑꝑ ſui libtatẽ. dato ergo ꝙ idẽ agat vel moueat ſeipſuz: nõ ſeq̃ tur ꝙ ſemꝑ agat. qꝛ põt impediri aliquo dictoꝝ modoꝝ.

¶ Palã qꝛ ⁊ potẽtiaꝝ alie erũt irrõabi les: alie cũ rõne. q̃propter oẽs artes ⁊ ſcie factiue potẽtie ſũt. pncipia nãq; pmutati ua in alio: aut inq̃ztũ aliũ: ⁊ q̃ qdẽ cũ rõne oẽs ɔtrarioꝝ ſunt eedẽ: ⁊ q̃ irrõnabiles vna vni⁹: vt calidũ calefaciẽdi ſoluꝫ. Te xtu cõmẽti tertij. Jtẽ textu cõmẽti. x. Ta les q̃ dẽ potẽtias nece q̃ñ vt pñt actiuũ ⁊ paſſiuũ appropinq̃t: hoc qdẽ facere: illõ vo pati: illas vero nõ neceſſe: he qdẽ. n. oẽs vna vni⁹ factiua: ille aũt ɔtrarioꝝ. ⁊c̃.

Veriꝛ Utrũ dr̃ia quã aſſignat phs inter potẽtias rõnales ⁊ irrõnales ſit ɔueniens. ſ. ꝙ ille ſint oppoſitoꝝ. ille vo vnius oppoſiti tñ. vꝛ ꝙ nõ. ⁊ pmo de rõnalib⁹. qꝛ ſi ſic. ergo aliqs põt ſiꝛ agere oppoſita: ɔñs eſt falſum vt dꝛ h̾ in lr̃a. ergo ⁊ añs. pbatio ɔñe qꝛ hñs potẽtiã põt illud cui⁹ eſt illa poa. ergo hñs potentiaz ad oppoſita põt ſimul ad oppoſita. ¶ Ꝓ ſcđo. nulla eſt poa que nõ põt in aliqđ. ſꝫ poa rõnalis cũ non poſſit ſiꝛ in oppoſita nõ vꝛ poſſe in aliqđ niſi determineꝛ vt dꝛ hic in lr̃a. determinata aũt nõ vꝛ eſſe niſi vnius oppoſiti. ¶ Scđo ɔtra aliđ mẽbꝝ arguiꝛ. ſ. de potẽtijs irrõnalib⁹. pº ſic. poa ſolis eſt poa irrõnalis. pꝫ. ſꝫ poa ſolis eſt oppoſitoꝝ. ergo poa irrõnalis eſt oppoſitoꝝ nõ vni⁹ tñ. pbõ minorẽ. qꝛ ſol põt in oppoſitos effect⁹. diſſoluit. n. glaciẽ ⁊ idurat lutũ. ¶ Cõfirmaꝛ: qꝛ inferi⁹ in h̾ nono dꝛ ꝙ oĩs potẽtia ɔ̃dictionis eſt. ⁊ declarat h̾ phs etiã in actiuis. ¶ Ꝓ. ſm Ariſto. potentia irrõnalis poniꝛ eſſe oppoſitoꝝ. frigus. n. nõ tñ ifrigidat. ſed etiã eſt cã per accñs caloris. vt dꝛ q̃rto phiſi. ſimiliter ꝓijciẽs pilã ad parietez eſt cã reſilitionis: videꝛ ergo ꝙ dicta differentia non ſit ɔueniens. ¶ Contra. phs hic in littera.

Rñdeo tenẽdo cũ pho dr̃iã eẽ bñ aſſignatã. Jn iſta q̃õne ſic ꝓcediꝛ. qꝛ pº q̃ño ſit intelligẽda hec dr̃ia exponeꝛ. 2° de cã hui⁹ dr̃ie inq̃reꝛ. ¶ Quantum ad pm dico tria. pmũ dcm̃ eſt ꝙ iſta dr̃ia intelligẽda eſt de potentijs actiuis tñ. vt ſit ſenſus ꝙ poa actiua irrõnalis cuicũq; cõpareꝛ ſiue actiõi quã elicit ſiue termino quẽ pducit. ſic eſt illi⁹ ꝙ manente eadẽ nã ipa nõ põt eſſe actiua alteri⁹ q̃z ei⁹ cui⁹ ex ſe põt: frigiditas. n. manẽs frigiditas nõ põt eſſe pductiua caloris nec elicitiua calefactionis. ſi tñ eſt de ſe actiua. nã qcqđ circa ipſaz frigiditatẽ fieret: lꝫ illud poſſit aliquid facere ad eſſe caloris: nũq̃z tñ frigiditas faceret ad h̾. Similiter potentia rationalis ſic eſt actiua oppoſitoꝝ: ſiue ſint ɔtraria ſiue ɔtradictoria: ꝙ manẽs nã vna q̃ztũ eſt de ſe: eſt ſufficiẽs pductiuuꝫ oppoſitoꝝ pductoꝝ: ſi eſt oppoſitoꝝ pductoꝝ. ⁊ ſufficiens elicitiuũ oppoſitaꝝ actionũ: ſi eſt oppoſitaꝝ actionum. ¶ 2m dcm̃ eſt in qđ illa dr̃ia eſt ſic intelligẽda vt pꝫ ex pmo dicto. ꝙ poa rõnalis ſit oppoſitaꝝ actionũ ſiue actiõis ⁊ negationis ei⁹. ſ. ꝙ poſſit agere ⁊ nõ agere. Si aũt actio accipiaꝛ ẽt pro re acta vel pducta. tũc ſic eſt oppoſitoꝝ actoꝝ ſic eſt oppoſitaꝝ actionũ. pmo tñ mõ itelligẽda eſt h̾. vt. ſ. eſt actionis ⁊ negatiõis. vt patebit in ſeq̃nti articlo. ¶ 3m dcm̃ eſt. ꝙ poa actiua accipiẽda eſt nõ ꝓ reſpctũ poc que eſt ad oppoſitos effect⁹ ſꝫ pro fundamento reſpect⁹ qđ eſt pnm actionis.

Quantũ ad 2m. ſuppoſita illa cã que vꝛ phi poſita ſupi⁹ in 2a le. hui⁹ noni. Ad maiorẽ adhuc euidẽtiã pmo videndũ eſt de dr̃ia in ſe. 2°. de intẽtione phi circa ipſã. ¶ De pmo ſciẽdũ eſt ꝙ pa diſtinctio poc actiue eſt ſm diuerſuꝫ modũ eliciẽdi opationez: ꝙ. n. poa agat circa h̾ obm vel circa illud lꝫ aliquo° diſtinguat ⁊ oñdat diſtinctionẽ poaꝝ. nõ tñ ita imediate. nõ. n. poa cõpaꝛ ad obm circa qđ opaꝛ niſi mediãte opatione quã elicit h̾ vel illo mõ. Jſte aũt modus eliciendi ꝓpriã opationẽ nõ põt eſſe in gñe niſi duplex. nã poa actiua aut eſt de ſe determinata ad agendũ. ita ꝙ q̃ztũ eſt ex ſe nõ põt nõ agere qñ nõ impediꝛ ab extrinſeco. aut nõ eſt ex ſe determinata. ſꝫ põt agere hũc actũ vel oppoſitũ. põt etiaꝫ agere vel nõ agere. pma poa dꝛ cõiter nã. 2a vo dꝛ voluntas. vñ pa diuiſio pncipioꝝ actiuoꝝ eſt in nãm ⁊ voluntatẽ ſeu ꝓpoſitũ. ſic pꝫ. ex 2° phi. vbi phs ponit duas cãs mouẽtes per accñs. ſ. caſuꝫ iuxta nãz. ⁊ fortunã iuxta ꝓpoſitũ ⁊ volũtatẽ. Si ergo queraꝛ cã hui⁹ dr̃ie q̃re. ſ. nã eſt vni⁹ tñ determinate. ſ. cuiuſcũq; vel q̃rũcũq; eſt determinate eſt ex ſe illi⁹ vel illoꝝ: volũtas eſt oppoſitoꝝ. i. ex ſe indeterminate eſt hui⁹ actiõis vel oppoſite aut actiõis vel nõ actionis. pro q̃zto põt agere vel nõ agere. Dicendũ ꝙ hui⁹ nulla eſt cã. ſic. n. effect⁹ imediat⁹ ad cãm cõpaꝛ ex ſe ⁊ pmo ſine cã media. alioqn ireꝛ in iñm. ita cã actiua vꝛ imediate ſe hre q̃ztũ ad ſuã actionẽ inq̃ztũ ipꝫ elicit. nec eſt dare aliq̃z cãm q̃re ſic elicit niſi qꝛ eſt talis cã. ſꝫ h̾ eſt illud cui⁹ cã q̃rebaꝛ. Sic ergo calidũ calefacit qꝛ calidũ. nec iſta ꝓpõ. calidũ calefacit. eſt mediata. ſꝫ eſt imediata in 2° vel 4°°. per ſe. ſic ⁊ hec. calidũ ex ſe determinate calefacit. Siliꝛ iſta. volũtas vult ⁊ volũtas nõ vult indeterminate determinatiõe ex ſe vel itra ſe. ¶ Sꝫ h̾ eſt vnũ dubium. q̃ño volũtas reduciꝛ ad actũ ſi eſt indeterminata ex ſe ad agẽdũ ⁊ nõ agẽdũ. ¶ Rñõ. duplex eſt indeterminatio. vna eſt que eſt ex inſufficiẽtia. que eſt ex põlitate ⁊ defcũ actualitatis ſic mã nõ hñs formã eſt indeterminata ad actũ forc. Alia eſt indetermiatio ſupabũdãtis ſufficiẽtie que eſt ex illimitatõe actualitatis vꝛ ſimpliꝛ vꝛ q̃dãmõ. pº indeterminatũ nõ reducit ad actũ niſi pri⁹ determineꝛ ꝑ formã ab alio. 2°°. idterminatũ põt ſe determinare. ſi. n. h̾ poſſꝫ hñdo actũ limitatũ mlto magis ſi hꝫ illimitatũ. qꝛ tũc nõ caret aliq̃ qđ fuit ſimpliꝛ pnm agẽdi. alioqn deus q eſt ſũme indeterminat⁹ ad q̃zcũq; actionẽ idetermiatõe illimitatõis. nõ poſſet aliqđ agere. qđ eſt falſuꝫ: idetermĩatio aũt que poniꝛ in volũtate nec eſt mãlis nec ipfectõis inq̃ztũ ipa eſt actiua. ſed eſt excellẽtis pfectiõis ⁊ poc aliq̃liꝛ illimitate nõ alligate ad determiatũ actũ. ⁊ tõ põt ſeipaꝫ determinare. ¶ De 2°. vꝛ. dubium q̃ño ea q̃ dcã ſunt faciãt ad itẽtionẽ phi. nã ipe nõ ponit dictã dr̃iaꝫ iter nãꝫ ⁊ volũtatẽ. ſꝫ iter poãm rõnalẽ ⁊ irrõnalẽ ꝑ rõnalẽ itelligẽs ſolã itellm vꝛ ſciaꝫ. pꝫ in lr̃a. ¶ Rñõ. intells ⁊ volũtas pñt cõpari ad act⁹ ꝓpos q̃s eliciũt. vel ad act⁹ aliarũ poaꝝ iferioꝝ in q̃b⁹ hñt aliq̃z cãlitatẽ. puta intellect⁹ oñdẽdo ⁊ dirigẽdo. volũtas vo in volẽdo ⁊ iperãdo. ⁊ pꝫ ꝙ pa cõpatio eſt eẽntialioꝝ. pmo° itellect⁹ cadit ſub nã. ẽ. n. de ſe determinat⁹ ad itelligẽdũ. ⁊ nõ hꝫ in ptãte ſua itelligere ⁊ nõ itelligere: aſſẽtire ⁊ nõ aſſentire ꝓpoſito obo. volũtas aũt oppoſito mõ ſe hꝫ ad ꝓpꝛiũ actũ eliciendũ ⁊ nõ eliciẽdũ: ⁊ ꝑꝑ h̾ in diuiſis ponunꝛ due pductiões. vna ꝑ modũ nãe cui⁹ pncipiũ eſt itellect⁹. ita ꝙ itellect⁹ eſt idẽ pncipiũ cũ nã. alia poniꝛ

per modum voluntatis. loquendo ergo ſic intellectus cadit ſub potentia irrõnali. nihil. n. ſormalr eſt liberꝫ niſi voluntas. ſm hãc pmã cõpationẽ nõ loquitꝛ phs hic de itellectu. ¶ Scda vo cõparatio vr qſi accñtalis: qꝛ ille potẽtie nõ cõparanꝛ ad act⁹ aliaꝫ potentiaꝫ niſi mediãtib⁹ actib⁹ ppꝛijs. vt vr. qꝛ ppꝛij illis alijs ſunt poies: ꝛ hꝫ mõ nunꝗ intellectus eſt principiũ alicui⁹ opationis exterioꝛis ſine voluntate ꝯcurrente ꝛ determinante intellectum: ꝛ hꝫ mõ loquitꝛ hic phs de intellectu ꝛ alibi frequenter. vñ de voluntate nunꝗ vel paꝝ loquitꝛ phs vt diſtinguit ab intellectu practico qui eſt principiuꝫ opationis exterioꝛis dirigẽdo potentias exequentes vbi ſemp ꝯcurrit voluntas imperãs executionem opis. vñ phs aliqñ diſtinguit nãm ꝯtra artẽ ꝛ ꝯtra intellectu. aliqñ ꝯtra ppoſitũ ſeu voluntatẽ. per qꝺ pꝫ. ꝙ per oĩa illa intelligit vnũ principiũ in artificialib⁹. nã ad opus artis ꝯcurrũt illa tria integrãtia vnũ principiũ pſcm̃ artificialiuꝫ. Ex quo pꝫ ꝙ potẽtia rõnalis duplr põt ſumi. ſ. incõplete ꝛ cõplete. incõpleta qdẽ potẽtia rõnalis eſt intellect⁹ vel ars vt pcedũt volũtatẽ. ꝛ de tali videtꝛ hic loq phs cuꝫ dicit. ꝙ opꝫ illã determinari per volũtatẽ vel p heresim. volũtas aũt determinatiua intellect⁹ eſt potẽtia rõnalis cõpleta vel ſaltem ꝯcurrit ad cõpletã. ꝛ ſic veꝝ eſt potẽtiã rõnalẽ eẽ oppoſitoꝝ mõ pexpoſito. qñ ergo phs hic allegat in textu. pꝫ ꝙ loquitꝛ de potentia rõnali incompleta. ¶ Ad pm̃ in oppoſitũ nego ꝯñam. potẽtia. n. rõnalis put dr eſſe volũtas eſt ꝯrioꝝ nõ ſil facendoꝝ. ſꝫ põt ſe determinare ad alterutrũ. ¶ Ad pbationẽ dicendũ ſicut. Ari. rñdet in lra ꝙ hñs potentiã rõnalem nõ hꝫ potentiã faciẽdi oppoſita ſil. ¶ Cõtra in illo nunc in quo eſt vnũ oppoſitoꝝ. qro aut eſt potẽtia ad alteꝝ oppoſitoꝝ. aut non. ſi ſic. hr ppoſitũ vt videtꝛ qꝛ põt oppoſita ſimul. ſi nõ. ergo potentia illa in hꝫ nũc nõ eſt niſi vnius oppoſiti. ¶ Rñdeo ꝙ in eodẽ nũc põt agere ad oppoſitũ nõ in ſenſu cõpõnis ſꝫ in ſenſu diuiſionis. qꝛ ſic ꝯtingẽter ſe hꝫ ad vnũ. ita ad reliquũ. ſic in eodẽ nũc quo ſoꝛtes ſedet: põt nõ ſedere in ſenſu diuiſionis. nã ꝯtingẽter ſedet: ꝛ iõ nõ ſequitꝛ ꝙ poſſit in oppoſita ſil. ¶ Ad 2m dicẽdũ ꝙ ſi arguitꝛ de volũtate illa põt in actũ nulla determinatiõe in illa pcedente actuꝫ. ita ꝙ pa determinatio ꝛ tpe ꝛ nã eſt in poſitiõe act⁹. Cũ dr ꝙ nihil põt niſi pri⁹ determinetꝛ. falſuꝫ eſt de volũtate. ſi aũt arguitꝛ de intellectu cognoſcẽte oppoſita qui eſt potẽtia rõnalis incõpleta: tũc eſt veꝝ ꝙ reſpcu extrinſeci nõ põt aliqd niſi determinetꝛ aliũde. qꝛ illoꝝ exñe eſt per modũ nature non potẽs ſꝫ ad alteꝝ determinare: vel ergo amboaget vel nihil. ſꝫ ſi de itellectu ꝯcludatꝛ ꝙ nõ eſt ſufficiẽs potẽtia rõnalis ꝯcedit ſm pdicta. imo ſi per impoſſe ſolus itellect⁹ eẽt cũ ꝟtutib⁹ inferioꝛib⁹ ſine voluntate nihil poſſet fieri niſi determinato mõ nãe. qꝛ nulla eẽt potẽtia ſufficiẽs ad faciẽdũ alteꝝ oppoſitoꝝ. ¶ Ad aliud argumentũ de ſole. iã ſupi⁹ dcm̃ eſt ꝙ foꝛa ſolis ꝛ qcũqꝫ foꝛa nãlis ſi eſt illimitata ꝛ pncipiũ oppoſitoꝝ in diuerſis materijs: ſic eſt illoꝝ determinate: ſic illa foꝛa que eſt vni⁹ eſt illi⁹ determinate. nã nõ eſt in ptãte ſua alterutruꝫ illoꝝ agere pñte paſſo receptiuo forme hui⁹ ꝛ illi⁹. ſic nec ſi eſſet vni⁹ tm̃. vñ ſol pſente paſſiuo liqfactibili ſic liqfacit ꝙ nõ põt nõ liqfacere. ſilr eſt pſente paſſiuo ꝯſtringibili. potẽtia aũt rõnalis. puta volũtas agẽs ſiue circa hꝫ oppoſituꝫ in qꝺ põt ſiue circa illud. nõ eſt pncipiũ determinatũ ad vnũ. ſꝫ indrñter eſt determinatiuuꝫ ſui ad alterutrũ. etiam ita ꝙ circa qꝺlibet põt agere ꝛ nõ agere. ¶ Ad ꝯfirmationeꝫ ſicut dicetꝛ inferi⁹ oẽs potẽtie paſſiue ſunt ex ꝯtradictionis. actiue vo ſic ibidẽ dic phs nõ ex ſe. ſꝫ qſi per accñs ꝛ aliunde qtenus paſſiuũ põt ad eſſe vel nõ ad eſſe. ſꝫ hꝫ accidit potentie actiue. nã ſi ſit irrõnalis neccio agitꝛ pſente paſſo ꝛ remoto oĩ impedimento nõ ſit potẽtia rõnalis. ¶ Ad vltimũ pꝫ ex primo articulo ꝙ frigus nunꝗ facit ad eſſe caloꝛis per ſe. facit tñ aliqd quo facto aliqd aliud põt magis caleſacere. puta qꝛ ꝯſtringit poros ne caloꝛ interioꝛ diffundatꝛ ꝛ exalet. ꝛ ita caloꝛ vnit⁹ magis caleſacit. frigus aũt nũꝗ caleſacit directe. De pꝛiectione pꝛie dicendũ ꝙ mouẽs violẽter aliqd ad vbi. mouet ad omne vbi poſſibile acquiri per illum motuꝫ ꝛ ſi indirectũ põt. ſic mouetꝛ ſi nõ redit. ꝛ hꝫ donec ſcũs fuerit motus pportionabilis poe mouẽtis. hꝫ aũt nullã talem indifferentiã ponit vl ꝯtingẽtiã: qlis eſt in poa rõnali. pꝫ ex dictis.

¶ Omni itaqꝫ tali pꝛioꝛ eſt actus ratione ꝛ ſubſtãtia. Textu cõmẽti tredecimi.

Verit Utrꝫ veꝝ ſit ꝙ act⁹ ſit pꝛioꝛ poa ſm rõnem. vr ꝙ nõ reducẽdo

q

rõnẽ phi. nã illud vr prius aliq diffõne per qꝺ aliud hꝫ diffiniri. ſꝫ nõ ſolũ potentia diffinitur per actũ ſꝫ act⁹ per potentiã. ergo ꝛc. pbõ minoꝛis. nã actus ꝛ poa referunꝛ. opꝫ ẽt in relatiuis in vtroꝛũqꝫ rõnib⁹ vtriſqꝫ vti. ſm poꝛphiriũ. ¶ Cõtra phs h in lra. ¶ Dicẽdũ ꝙ ſic pꝫ ex 5° hui⁹ relatiue. oppoſita pñt duplr intelligi. ſ. vel mutuo: vel nõ motuo illa. qdẽ motuo referuntꝛ qꝝ vtrũqꝫ hꝫ habitudineꝫ per ſe ad alteꝝ: nõ mutuo referunt illa qꝝ vnũ per ſe hꝫ habitudineꝫ ad alteꝝ ꝛ nõ ecõuerſo. ¶ Ad ppoſitũ dico ꝙ act⁹ ꝛ poa non opponunꝛ relatiue pmo°. nã cuꝫ talia ſint ſil nã ꝛ diffõne ſequeret ꝙ act⁹ nõ eſſet pꝛioꝛ rõne ꝗ poa. nec rõ poe ſumeretꝛ ab actu magis ꝗ ecõuerſo. qꝺ eſt ꝯtra phm in lra. Opponunꝛ aũt 2°°. Nã poa dic oꝛdinẽ ad actũ. ꝛ ille oꝛdo eẽntialr eſt reſpect⁹ ad actũ. ꝛ non ecouerſo qꝛ rõ act⁹ eſt abſoluta. qlr aũt poſſꝫ eſſe per ſe relatio ad aliqd abſolutũ. pꝫ 5° h⁹. ca°. de ad aliqd. de ſcia que eẽntialr refert ad ſcibile ꝛ nõ ecõuerſo. nã nõ idẽ eſt referri ꝛ relationẽ terminare. imo vbi ꝯcurrũt in eodẽ videnꝛ per accñs ꝯiuncta ſic foꝛſan eſt in relatiõib⁹ mutuis. hꝫ 2°°. põt dici creaturã referri ad deũ ſine oĩ coꝛrelatione in deo. vñ poa ꝛ act⁹ deus ꝛ creatura ꝛ oĩa ſilia videntur ptinere ad 3m moduꝫ relatiuoꝝ. qꝛ igr poa eſſentialr ad actũ dedendet ꝛ nõ ecõuerſo. iõ hꝫ diffiniri per actũ ꝛ non ecõuerſo. ꝛ per ꝯñs vt dicit phs act⁹ eſt pꝛioꝛ poa rõne ꝛ non ecõuerſo. ¶ Ad argm in oppm dicendũ ꝙ minoꝛ eſt neganda. ad pbationẽ dico ꝙ poꝛphirius loquitꝛ de relatiuis que mutuo referuntur cuiuſmodi non ſunt actus ꝛ potentia.

¶ Quoꝛũcũqꝫ igitur aliquid alteruꝫ eſt qꝺ ſit pter vſum. hoꝝ act⁹ in facto eſt: vt edificatio in edificato ꝛ contextio in ꝯtexto: ſimiliter aũt ꝛ in alijs: ꝛ totalr mot⁹ in eo qꝺ mouetꝛ. ꝛc. Textu cõmẽte. xvj.

Verit Utrꝫ actio ſit in paſſo. ſic in ſbo vr ꝙ ſic p phꝫ i lra q dic ꝙ edi

q

ficatio eſt in edificato. ꝛ ꝯtextio in contexto. hoc idẽ dic expſſe in 3° phi. ¶ Cõtra. paſſio eſt in paſſo. ergo actio eſt in agẽte. ꝛ per ꝯñs nõ in paſſo. ꝯña pꝫ a ſili. qꝛ foꝛma vr eſſe in eo qꝺ denoiat. actio aũt nõ denominat paſſum. ſed agens.

Rñdeo in iſta qõne pmo pmittã duplicẽ diſtinctionẽ. 2° dndã triplicẽ ꝯneꝫ. ¶ Quantum ad pmũ ſupponẽdo diſtinctionẽ de actione quã ponit phs de trãſeũte ꝛ imanẽte. Sit iſta pma diſtinctio. ꝙ actio qꝫtuꝫ ad pñs ſpectat triplr dr. vno° pro reſpecũ trãſmutãtis ad trãſmutatũ iuxta illaꝫ deſcriptionẽ libri ſex pncipioꝝ. actio eſt ſm quã in id qꝺ ſubijcitꝛ agere dicimur. ꝛ hec eſt actio pductiua de gñe actiõis q eſt pdicamentũ p ſe. q foꝛmalr eſt foꝛa reſpectiua fũdata ſup pnm qꝺ eſt poa actiua. vñ phs 5° metha. ꝛ ẽt. 9. deſcribit poãm actiuã: ꝙ eſt pnm trãſmutatiõis in alio inqꝫtũ aliꝺ. per qꝺ dat itelligere ꝙ actio p quã poa actiua agit eſt reſpect⁹ trãſmutantis ad trãſmutatũ. alio mõ dr actio de opatione imanente. put viſio ꝛ itellectio ꝛ volitio dr actio. vt fuit iã dcm̃. ꝛ actio iſto mõ ſũpta eſt foꝛa abſoluta ꝛ acta ſeu pducta p actionẽ pmo° dictã. vñ in intellectu ꝛ ſilr volũtate diſtinguitꝛ duplex actio. vna pductiua ꝛ de genere actionis. que in intellectu vocatꝛ dicere: ꝛ in voluntate

vocaẗ ſpirare. alia acta ſeu ꝓducta que eſt forma abſoluta. q̄
in itellectu vocaẗ itellectio in volūtate v̄o vocaẗ volitio ſeu
amor. ¶Alioº ſumiẗ actio pro opatione trāſeūte. que qn̄qꝫ
ēt eſt fora abſoluta ⁊ acta ⁊ ꝓducta ꝑ motū ⁊ actuꝫ de gn̄e ac
tiōis. puta q̄ꝫtitas aut q̄litas aut vbi. ſꝫ vbi ſit for respectiua.
¶2a diſtinctio ſit iſta. ꝙ reſpectꝰ eſt duplex in gn̄e. vnꝰ intrin
ſecꝰ aduenies. aliꝰ extrinſecꝰ adueniēe. voco reſpcm̄ intrinſe
cū adueniētē illū qui nec̄io ſeqẗ ſuū fūdamētū poſito termi
no: ⁊ talis reſpectꝰ eſt de gn̄e relatiōis: voco aūt reſpcm̄ extri
ſecū adueniētē. qui nō ꝯſeqẗ nec̄io extrema ambo ſil' poſita
in actu ⁊ ſub h̄ mēbro cadūt illa ſex ꝑncipia de qbꝰ agit ille
auctor. pꝫ. n. de actiōe ⁊ paſſione. q: poſſe eſt actiuū ⁊ paſſiuū
eē: ⁊ ēt approximata: ⁊ tn̄ nō h̄re iſtū reſpcm̄. ſ. ꝙ agēs ſit illō
a quo trāſmutaẗ: nec paſſiuꝫ ſit illō qō ab ipo trāſmutaẗ. pu
ta ſi ſit aliqō impediēs: ⁊ pro tāto illa ſex principia nō ſunt
ſpēs relationis. q: relatio dicit reſpcm̄ intrinſecus adueniē
tem. illa vero dicunt reſpectus extrinſecus aduenientes.

Quārtū ad 2m ſit iſta pa ꝯclō: actio accepta pº que eſt
reſpectꝰ de gn̄e actiōis eſt in agēte ſbiue nō in
paſſo: h̄ac oñdo ſic. in eodē ē reſpectꝰ in quo ē fūdamētū. h̄ ap
paret ex rōne fūdamēti. nec oppoſitū eſt itelligibile. ſꝫ poa ac
tiua que eſt fūdamētū hꝰ reſpectꝰ ⁊ actiōis eſt in agēte. ſic eui
dēs eſt. ḡ talis actio ⁊ reſpectꝰ eſt in agēte nō alr q̄ꝫ ſbiue. pꝫ.
¶P. in q̄cūqꝫ eſt fora aliq̄ formalr. illud eſt ſimpl r tale ꝑ iſtā
foram. ipoſſē. n. eſt eſſcm̄ formalē ſepari a fora: ⁊ ꝙ fora ſit in ali
quo formalr: ⁊ ꝙ nō ꝯſtituat ipꝫ iformatū ſꝫ ipaꝫ. ḡ ſi actio
eſt formalr in paſſo ſeqẗ ꝙ paſſiuꝫ erit formalr agēs: qō oino
eſt ex̄ rōnē. ḡ erit in agēte. ¶P. ipoſſē eſt reſpectꝰ oppoſitos eē
ſil' nec̄io in eodē. ſꝫ paſſio vel reſpectꝰ paſſionis vlr eſt in paſ
ſo. ḡ nō nec̄io erit in eodē reſpectꝰ oppoſitꝰ q eſt actio. ¶Sic
ḡ itelligo ꝯnē. ꝙ actio eſt reſpectꝰ extrinſecꝰ aduenies in agē
te vt in ſuppoſito vel ſubo. in fora aūt que dr poa actiua vt in
fūdamēto primo. ſilr paſſio dicit reſpcm̄ oppoſitū corrn̄dētē
iſti. que eſt in paſſo vt in ſuppoſito ⁊ ſubo: in poa paſſiua vt
in fundamēto. ¶2a ꝯclō ſit iſta. actio accepta 2º. mō que eſt
opatio ⁊ fora imanēs abſoluta: eſt in agēte vt in ſbo. h̄ appet
ꝑ ph̄ꝫ hic q dic̄ ꝙ viſio eſt in vidēte ⁊ ſpeculatio in ſpeculā
te. ¶P. ꝑ rōnē. ois pfectio ꝓducta ꝑ actionē de gn̄e actōis eſt
ipſcᵉbili qō eſt in poa ad ipſaꝫ. nō. n. eſt intelligibile ꝙ aliqd
ſit in poa ad aliq̄ꝫ foram que nō ſit in ipo qn̄ eſt ꝓducta. ſꝫ ac
tio ſeu opatio 2º. mō dicta eſt hꝰ. ⁊ ipm̄ agēs ſiue operās eſt
pſectibile: qō eſt in poa ad ipam. ḡ qn̄ eſt ꝓducta eſt in agēte.
mi. pꝫ. q: talis actio eſt pfectio agētis. puta viſio vidētis ⁊ ſpe
culatio ſpeculatis. ¶Aduertēdū m̄ ꝙ reſpcū talis opatiōis
ipꝫ operās hꝫ rōnē agētis ⁊ paſſi. tn̄ ſm aliā ⁊ aliā rōnē: oñ
ſū. n. fuit ſupra i q̄dā q̄one ꝙ, qn̄ in agēte eſt aliq̄ foa que eſt
ꝑnm actiōis equoce ⁊ cū h̄ eſt capax teri illiꝰ actōis pōt ſe ip
ſaꝫ mouere ad ipſaꝫ foram que eſt nata terminare actionē ta
lē. ⁊ ꝑꝑ h̄ in itellectu diſtiguunẗ itellectꝰ agēs ⁊ poſſis vt per
vnū ipa aia ſit ꝓductiua intellectiōis ⁊ ꝑ aliud ſit receptiua
eiuſdē. Silr in volūtate ⁊ in ſēſu pōt diſtigui agēs ⁊ patiēs
de quo alias ⁊c̄. ¶3a ꝯclō ſit iſta. actio accepta 3ºº. que eſt
opatio ⁊ fora tranſiēs abſoluta ſeu reſpectiua eſt in paſſo: vt
in ſbo. h̄ appet ꝑ rōnē fcāꝫ ad ſcdāꝫ ꝯclōnē. nā talis actio ſeu
opatio eſt ipa fora acta ſeu ꝓducta per motū ⁊ lō nec̄io eſt in
ipo paſſo ⁊ mobili qō moueẗ ⁊ dū eſt fluens eſt idē vt puto
cū ipo motu. nā motꝰ eſt fora fluēs. motꝰ aūt in mobili ex. 3.
phi. ¶Ad argm in oppm dicēdū ꝙ ph̄s. 9. metha. ⁊ in. 3. phi.
loqẗ de actiōe ſm tertiā acceptionē que eſt ipa fora acta ſeu ꝓ
ducta. ⁊ h̄ facit ꝓ tertia ꝯne. nō aūt loquiẗ de actione ꝑmo
mō que eſt p̄dicamentū ⁊ formaliter reſpectus. talis autem
actio eſt in agente ſubiue. ¶Et hec de nono methaphiſice.

¶Quare ſiqd eſt in paſſionibꝰ: ⁊ in q̄li
tatibꝰ: ⁊ in q̄ꝫtitatibꝰ: ⁊ in motu numeris
exn̄tibus ⁊ vno aliquo in oibꝰ numeris:
q: q̄rūdā: ⁊ ipꝫ vnū aliqd vnū: ſꝫ nō hoc
ipſius ſuba: ⁊ in ſubſtantijs neceſſe eſt ſi
militer ſe h̄re. ⁊c̄. Textu cōmētiꝰ ſeptimi.

Jrca libruꝫ de
cimuꝫ methaphiſice. occurrit
dubiuꝫ. que ſit ſba illa vna q̄
eſt pa ⁊ mēſura oium ſubaꝝ.
Dicit a q̄dam expoſitore ⁊ eſt
ſnia cōmē. 10. commento. vbi
ph̄s dicit eſſe vnā ꝑmā ſubaꝫ
que ſit menſura alioꝝ. ⁊ vult
cōmē. ꝙ illa eſt deus vel ꝑmꝰ
motor. ſꝫ hec expō nulla ē. Tū
q: non videẗ h̄re intētionē Ari. qui ſicut pꝫ ex littera querit
an in ſubſtātijs ſit aliqō vnū qō eſt mēſura alioꝝ. ⁊ an h̄ ſit
ipꝫ vnū ꝓbat ex intentione ꝯtra Platonē ꝙ nō ſit ipꝫ vnū.
ſed aliqd cui ꝯuenit ipm̄ vnū. ſic eſt in oibꝰ alijs gn̄ibꝰ. ⁊ cō
cludit in fine q̄re ſi qd eſt in paſſonibꝰ ⁊ q̄litatibꝰ ⁊ q̄ꝫtitati
bus ⁊ ipm̄ vnū aliqd vnū. ſꝫ nō h̄ ipſiꝰ ſba ⁊ in ſubīs nec̄e
eſt ſilr ſe h̄re. ſupra quā līaꝫ ponit cōmētator v̄ba ꝑallegata:
ſꝫ ſi ꝑmus motor ponaẗ mēſura ipſiꝰ gn̄is ſube: h̄ ipm̄ vnū
poneret mēſura. q: ꝑmus motor ꝑꝑ ſuaꝫ ſimplicitatē mul
to veriꝰ eſſet h̄ ipm̄ vnū q̄ꝫ idea platonis. Tū q: ſi ſic. ergo ſic̄
in alijs gn̄ibus ꝑm eſt aliqd illiꝰ gn̄is. ita ꝑmus motor eſſet
aliqd de gn̄e ſube qō eſt erroneū. q: deus nō cadit in gn̄e ꝑꝑ
ſui infinitatē. qd ergo eſt menſura pa illius gn̄is. Rn̄deo ali
qua ſuba illius gn̄is ꝑma cui ꝯuenit vnitas ſit. a. non aūt
ꝑmus motor eſt mēſura intrinſeca illiꝰ gn̄is ſicut nec alioꝝ.

¶Opponunẗ aūt vnū ⁊ multa ſꝫ pl'es
mōs quoꝝ vno vnū ⁊ ml'titudo: ⁊ idiuiſi
bile ⁊ indiuiſibile: qō qdē. n. diuiſum aūt
diſibile ml'titudo q̄dā dr̄ indiuiſibile v̄o
ut nō diſū vnū. Qm̄ ergo q̄tuor modis
oppōnes dūr. ⁊ hoꝝ ſꝫ ꝑuationē dr̄ alte
rū: ꝯtraria vtiqꝫ erūt: ⁊ nꝫ ꝯtradictio ⁊ nꝫ
vt aliquid dcā. ⁊c̄. Textu cōmenti noni.

Querit Utꝝ vnū ⁊ ml'ta opponanẗ vt
ꝯ̄ria. ¶Videẗ ꝙ nō. nā vnum
ꝯ̄lō nō ꝯſtituit aliō ꝯ̄riū in eſſe. ſꝫ vnū ꝯſti
tuit ml'ta in eſſe. q: vnitas eſt ꝑs ⁊ ꝑnm mul
titudinis. ergo ⁊c̄. ¶P. vnū ⁊ multa oppo
nunẗ relatiue. ergo nō ꝯ̄rie. aūs pꝫ. q: h̄nt ſe
ſicut menſura ⁊ mēſuratū. ꝯn̄a ꝓbaẗ. q: alīter fruſtra pone
renẗ quatuor ſpēs oppōnis diſtincte. ſi vna coincideret cuꝫ
alia. ¶Cōtra. ph̄s hic in līa. ⁊c̄.

Rn̄deo ⁊ dico duo. Primū ē. ꝙ ꝯ̄ria dr̄ut ſꝫ foram
ſub eodē gn̄e. vt diceẗ ifra. ⁊ iō cū aliq̄ dūr eſſe ꝯ̄ria qōlꝫ coꝝ
ſumēdū eſt ſꝫ ꝙ hꝫ foram. ⁊ nō ſꝫ ꝙ eſt ꝑs h̄ntis foram. ¶2m
dcm̄ eſt. ꝙ nō ē icōueniēs aliq̄ eē oppoſita vnoº. puta. ſi ꝯſi
derent ſꝫ ſe vt h̄nt formas ſuas ꝓpas. ⁊ alioº. nō eſſe oppo
ſita ſi ꝯſiderent vt alteꝝ icludiẗ in altero. ⁊ eſt ꝑs alterius. ſic
. n. eſt ꝑs h̄ntis foram. exēplū. corpꝰ ſm ſe ⁊ vt eſt abſqꝫ aia ꝯſi
deraẗ vt h̄ns aliq̄ꝫ formā ꝓpriā. ⁊ h̄ mō opponiẗ aiali ſicut
inaiatū aiato. ſm v̄o ꝙ ꝯſideraẗ vt pars aialis ⁊ informatū
aia. ſic nō opponiẗ aiali. ſꝫ eſt eius mālis pars. ¶Silr eſt de
duabꝰ ſpēbꝰ numeri. puta q̄ternario vel ternario. nā q̄ter
nariꝰ ꝯſideratꝰ ſm ſe ⁊ ſuā formā ꝓpriam eſt diuerſa ſpēs a
gnario. ſi v̄o ꝯſidereẗ vt icludiẗ in gnario ⁊ eſt pars ipſiꝰ. ſic
nō diſtinguiẗ ſpecie ab ipſo. ¶Ad ꝓpoſitū dico ſilr ꝙ ipſuꝫ
vnū in ſe acceptū vt h̄ns formā ſuā ꝓpriaꝫ: opponiẗ multi
tudini. q: nec vnū eſt multa: nec ecōuerſo. opponunẗ auteꝫ
nō alr q̄ꝫ ꝯ̄rie. vt poſtēſuꝫ ſuit per diuiſionē. ſi vero vnū ꝯſi
dereẗ vt qōdā incōpletuꝫ. ⁊ vt includiẗ in multitudine ⁊ eſt

pars ipſius. ſic nõ opponit̃ ſibi. ⁊ hoc mõ ꝓcedit p̃mũ argumentũ. ¶ Ad 2m nego ꝯñaꝫ. Ad ꝓbationem dico q̃ nõ eſt incõueniẽs diuerſas ſpẽs oppõnis ꝯcurrere i eodẽ ſubiectiue. q̃ten⁹ idẽ diuerſimode ſũptũ põt diuerſis oppõnib⁹ oppõi. tñ ille diuerſe oppõnes erũt iter ſe formalr̃ diſtincte.

¶ Quare ratione prior multitudo indiuiſibili propter ſenſum. ⁊c̃.

q **Uerit** Utrũ pluralitas ſeu diuiſibile ſit pri⁹ indiuiſibili ſcḋz rõnem. ¶ Uidet̃ q̃ nõ. q2 ſi ſic. g̃ erit circulus in rõnib⁹. ꝯñs ẽ falſũ. q2 tũc idẽ eẽt noti⁹ ⁊ ignotius eodẽ. g̃ ⁊ añs. ꝓbõ ꝯñe. q2 indiuiſibile ⁊ vnũ ẽ de rõne multitudinis. nã m̃ltitudo diffinitur. q̃ eſt aggregatio vnitatuꝫ. ¶ Cõtra. philoſophus hic in littera.

Reſpõdet ⁊ dr̃ ſatis bñ. q̃ nihil ꝓhibꝫ aliqḋ ſcḋz rõnẽ eẽ pri⁹ ⁊ poſteri⁹ eodẽ. alr̃ tñ ⁊ alr̃ ꝯſideratũ. m̃ltitudo igr̃ põt ꝯſiderari vl̃ q̃ꝫtũ ad aliḋ qḋ m̃ltitudo ẽ. vel q̃ꝫtũ ad ipſaꝫ diuiſionẽ quã ꝯſequit̃. rõe diuiſionis m̃ltitudo ẽ poſ ſcḋz rõnẽ q̃ꝫ vnũ. nã vnũ diffinit̃. q̃ ẽ illud qḋ nõ diuidit̃. ſcḋz aũt illḋ q̃ m̃ltitudo ẽ: ſic ẽ poſterius ſcḋm rõnẽ q̃ꝫ ipm vnũ. nã multitudo diffinit̃. q̃ ẽ aggregatio vnitatũ. ¶ Aduertendũ tñ q̃ vt dicebat̃ 5°. h⁹. diuiſio q̃ ꝑſupponit̃ rõni ſeu diffõni vni⁹. qḋ ꝯuertit̃ cũ ente: nõ ẽ diuiſio ꝯtinui q̃ ꝑintelligit̃ vni qḋ ẽ p̃nm numeri. ſꝫ ẽ diuiſio quã cãt ꝯdictio. ſ. q̃ hoc ens ⁊ illḋ ens dñr diuiſa. eo q̃ hoc ens nõ ẽ illḋ ens. ẽ g̃ iſte ordo ex nã rei q̃ in p̃ ſigno itelligit̃ ipꝫ ens ⁊ i 2°. ipa diuiſio. ⁊ i 3°. ipꝫ vnũ q̃ ꝓuat diuiſionẽ. ⁊ in 4°. ipa m̃ltitudo q̃ ex vnitatib⁹ aggregat̃. lꝫ. n. ea q̃ diuiſa ſũt m̃lta ſint. nõ tñ hñt rõnẽ m̃ltoꝝ niſi poſtq̃ꝫ iſti ⁊ illi attribuit̃ q̃ ſit vnũ. ¶ Ad argumẽtũ i oppoſitũ pꝫ qḋ dicẽdum ſit ex p̃dictis. ¶ Notãdũ tñ q̃ lꝫ vnũ ⁊ multa. diuiſibile ⁊ indiuiſibile vt ſic nõ opperantur relatiue. tñ ſm q̃ hñt rõem mẽſure ⁊ mẽſurati. ⁊ vnũ mẽſurat multa. ⁊ indiuiſibile diuiſibile. ſic vtiq3 opponuntur relatiue.

¶ Si itaq3 gñatiões ipi materie ex cõtrarijs ſũt: aut ex ſpẽ ⁊ ex ſpeciei habitu: aut priuatiõe aliq̃ ſpeciei ⁊ forme palaꝫ. q2 ꝯtrarietas priuatio ⁊ quedã vtiq3 oĩs. priuatio vero nõ omnis forſam cõtrarietas ⁊c̃. Textu comenti decimiſexti.

q **Ueritur** Utrũ ſit poſſis tranſmutatio a ꝓuatiõe i hitũ. vr̃ q̃ nõ. nã a ꝓuatiõe i hitũ nõ ẽ trãſit⁹ vt dr̃ in p̃dicamẽtis. ¶ Cõfirmat̃: q2 in oi trãſmutatiõe ſit trãſit⁹ a termino a q̃: ad terminũ ad quẽ. ſꝫ ꝓuatio nõ põt eẽ termin⁹ a q̃ reſpcũ hitus. nã termin⁹ a quo ꝓcedit terminũ ad quẽ. ſꝫ ꝓuatio nõ ꝓcedit hitũ. ſed ecõuerſo. g̃ non poterit eſſe trãſmutatio a ꝓuatione i hitũ. ¶ Cõtra. ꝓ hꝫ h in lr̃a q̃ dicit q̃ mutatiões ſũt nõ ſolũ ex for^a ſeu hitu for^e ad ꝓuationẽ. ſed et ecõuerſo a ꝓuatiõe ſpẽi ⁊ for^e ad hitũ. ¶ Cõfirmat̃ q2 5° phi. dr̃ q̃ ẽ aliq̃ mutatio a ñ ſubo i ſubꝫ. i. a ꝓuatõe i hitũ.

Rñdeo ⁊ p̃ declarabo tres diſtictiões. 2° rñdebo ad qõnẽ. ¶ Quantũ ad p̃mũ ſit iſta p̃n^a diſtinctio. q̃ mot⁹ ẽ duplex. qdã acqſitiu⁹. qdã depditiu⁹. dr̃ motus acqſitiu⁹ ille p quẽ aliqḋ poſitiue acqrit̃. ⁊ ille largo mõ dr̃ gñatio: puta ſiue ſit ad ſubaꝫ: vt cũ gñat̃ ignis: ſiue ad accidẽs vt cũ gñat̃ albũ. ⁊ ſic de alijs. mot⁹ ãt depditiu⁹ dr̃ ille p quẽ aliqḋ depdit̃ ⁊ nihil acqrit̃ poſitiue: vt mot⁹ q̃ eſt ab albo i nõ albũ. ⁊ ille mot⁹ largo mõ dr̃ corruptio. ſiue ſit in ſuba ſiue i accñte. ẽ ãt drĩa iter iſtos duos mot⁹ q̃ꝫtũ ad termios: nã i motu acqſitiuo termin⁹ a q̃. ẽ ꝓuatio. ⁊ termin⁹ ad quẽ ẽ hit⁹. i motu aũt depditiuo ẽ ecõuerſo. pꝫ. ⁊ ideo q2 motus dnoiat̃ a termio ad quẽ ille dr̃ acqſitiu⁹. ille võ depditiu⁹. ¶ 2a. diſtictio ſit iſta. termi mot⁹ ſumunt̃ duplr̃. naꝫ qdã ſũt p̃mi. qdã ꝯcomitãtes p̃mos. t'mini p̃mi ſũt hit⁹ ⁊ ꝓuatio. ⁊ de iſtis dr̃ 5°. phi. q̃ ſũt icõpoſſes. termi ãt ꝯcomitãtes dñr q̃ ãnectunt̃ iſtis vt ſũt duo ꝯria albũ ⁊ nigrũ. nã nigredini ẽ ãnexa ꝓuatio albi ⁊ ecõuerſo. qñ g̃ aliqḋ ſubꝫ fit d nigro albũ: ſi illi mot⁹ ꝯſiderent̃ penes termios p̃mos. dr̃et̃ eẽ a nõ albo i albũ ⁊ ecõuerſo a nõ nigrũ i nigrũ. Si võ ꝯſiderent̃ penes termios ꝯcomitãtes: dr̃et̃ eẽ a nigro i albũ ⁊ ecõuerſo. ¶ 3a diſtictio ſit iſta. ꝓuatio ẽ duplex. qdã q̃ hꝫ imediatũ ordinẽ ad ſubꝫ nec reſpĩc ſubꝫ mediãte for^a. exẽplũ tenebra reſpĩc mediũ iſto mõ. qdã ẽ ꝓuatio q̃ hꝫ ordinẽ ad ſubꝫ nõ tñ niſi mediãte for^a q̃ten⁹ ẽ qdã corruptio ill⁹ forme. exẽplũ. cecitas reſpĩc oculũ iſto°. mediante viſu ⁊ mors corp⁹ mediãte vita nõ ſic ẽ de ꝓuatiõe p̃°. nã dato q̃ aer nũq̃ꝫ fuiſſet luminoſus nihilomin⁹ eẽt tenebroſus.

Quãtũ ad 2m dcꝫ q̃ loquẽdo de ꝓuatiõe p̃ mõ ſic ẽ trãſit⁹ vel mot⁹ ab hitu i ꝓuatõeꝫ: ſic põt eſſe ecõuerſo. aer. n. d lucido fit tenebroſ⁹: ⁊ lucid⁹ de tenebroſo ſic mã trãſit d for^a ignis ad ꝓuationẽ ⁊ a ꝓuatiõe ad formã igni. vñ dato qḋ nulla aliqñ fuiſſꝫ for^a i mã nihilomin⁹ mã eẽt ſuſcepti^a for^e cuiuſcũq3. ⁊ ꝓuata q̃cũq3. ⁊ ſilr̃ e d̃q̃cũq3 for^a q̃ põt acqri p mutatiõeꝫ nãlẽ. loq̃ndo ãt d ꝓuatõe 2°°. ſic nõ ẽ trãſit⁹ a ꝓuatõe i hitũ niſi forte p reſolõnẽ vſq3 ad p̃mã mãꝫ vt dcꝫ ẽ 4° h⁹. ¶ Ad argm. i oppm dcꝫ q̃ phs loqt̃ i p̃dicamẽtis d ꝓuatõe 2°°. ¶ Ad ꝯfirmationẽ dcꝫ. q̃ ñ ſp̃ ꝓuationẽ p̃cedũ hit⁹. loq̃ndo de hitu q̃ p motũ acqrit̃. vñ 5°. phi. ꝓbat phs. q̃ geſ ẽ ꝓuatio mot⁹ ñ ilia q̃ ẽ i terio ad quẽ. ſꝫ q̃ ẽ i terio a q̃. clarũ ẽ q̃ ꝓuatio q̃ ẽ i terio a q̃ ꝓcedit motũ ſi g̃ illa ꝓpõ q̃ hit⁹ ꝓcedit ꝓuationẽ pꝫ vitatẽ: itelligẽda ẽ d ꝓuatiõe 2°°. ¶ Alr̃ dr̃. q̃ ꝓuatio ẽ poſterior hitu ſꝫ cognitõnẽ: nã ꝓuatõ hꝫ cogſci p hitũ. lꝫ ieẽ q̃nq3 ꝓuatio ꝓcedit hitũ. ¶ Sꝫ ꝯ rões phi quã h̃ iduci lr̃a argr̃. nã vr̃ arguere i q̃ttuor termis. q2 termi ex qb⁹ arguit ñ eodẽ mõ ſumunt̃ i maiori ⁊ i miori. q2 i maiori ſumũt̃ termi ꝯcõitãtes. i miori võ teri p̃mi. ut patꝫ. ¶ Rñdeo q̃ ꝯria ñ ſũt termi mot⁹. niſi i q̃ꝫtũ icludũt hitũ ⁊ ꝓuationẽ. cũ ergo dr̃ in maiori. q̃ contraria ſũt ex qb⁹. accipiunt̃ vt includũt priuationẽ ⁊ hituꝫ. ⁊ ſic habent rõnẽ terminoruꝫ. ergo vniformiter. nec arguit ex q̃tuor termis.

¶ Qm̃ ãt ꝯtrarioꝝ ꝯtigit mediũ eẽ aliqḋ: ⁊ quorũdã ẽ neceẽ ex cõtrarijs eẽ: oĩa nãq3 media i eodẽ ſunt gñe: ⁊ quoꝝ ſunt media: media. n. hec dicim⁹ i q̃cũq3 ꝑmutari pri⁹ ẽ neceẽ q̃ ꝑmutant̃. Textu ꝯmẽ. xxij. ¶ Jtẽ. oĩa vtiq3 ex ꝯtrarijs media erunt. Textu cõmen. xxiij. ¶ Jtem qḋ quidem ergo media in eodẽ genere oĩa ⁊ intermedia cõtrarioꝝ: ⁊ cõponunt̃ ex cõtrarijs omnia palã. Textu ꝯmẽ. xxiiij.

Q **Uerit** Utrũ media ꝯrioꝝ ſint vẽ ꝯpoſita ex terie. ¶ Ur̃ q̃ ſic. p phꝫ h i lr̃a. ⁊ idẽ dĩ i d ſenſu ⁊ ſenſato. ca° d coloꝝ. q̃ mediũ coloꝝ ſt̃ ꝯpoſiti ex extrẽis. idẽ ⁊ ẽt dr̃ ibidẽ d ſaporib⁹ ⁊ odorib⁹ medijs. ¶ Jtẽ p rõeꝫ. illḋ qḋ ꝑticipat aliq̃ ſꝫ magſ ⁊ min⁹ ẽ ꝯpom ex illis. ſꝫ media ꝯrioꝝ ſt̃ hõ reſpcũ extremoꝝ g̃ media ꝯrioꝝ ſt̃ ꝯpoſita ex extremis. ¶ Cõtra q2 auctor ſex p̃ncipioꝝ dĩc. q̃ for^e ꝯpõni ꝯtigẽs ſimp^ci ⁊ iuariabili eẽn^a ꝯſiſtẽs. ſꝫ media ꝯrioꝝ ſt̃ qdã for^e. g̃ ſt̃ ieẽn^a ſimp^ci ñ ꝯpoſita.

Rñdeo ⁊ p̃mittã p̃ aliq̃s diſtictiões. 2° dndã aliq̃s ꝯnes. ¶ Quãtũ ad p̃m ſit iſta p̃^a diſtictio. q̃ ꝯpõ ẽ duplex. qdã total'r ⁊ eẽntial'. qdã ptial'. Uoco ꝯpõneꝫ totalẽ ⁊ eẽntialẽ illã q̃ aliqḋ cõponit̃ ex aliqb⁹ eſſentialiter ⁊

totaliter. Sed voco ꝯpõnē ꝑtialē illā qua aliqd ꝯponit̄ ꝗ͂tū ad ſui ꝑtē, ⁊ nõ ꝗ͂tū ad ſui totū. Exēplū ꝑmi. hõ ꝯponit̄ ex aīa ⁊ corpe. Exēplū ſcd̄i. hõ ꝯpõit̄ ex carnibꝰ ⁊ oſſibꝰ. manibus ⁊ pede. ⁊c̄. que nõ ꝯponūt niſi ꝑtē hoīs. ſ. corpꝰ. ¶ 2ª diſtinctio ſit iſta. ꝯpõ eēntialis totalis ē duplex. ſ. q̄dā ex ꝑtibus realiter diſtinctis vel eēntialr̄ diſtinctis. q̄dā ex ꝑtibus formaliter tantū diſtinctis. Exemplū ꝑmi. ꝯpõ ſubē ex mā̄ ⁊ forma. puta hoīs ex aīa ⁊ forma ⁊ corpore. Exemplū ſcd̄i. ꝯpõ ſpeciei accn̄tis ex gn̄e ⁊ dr̄ia. ¶ 3ª diſtinctio ſit iſta. ꝯpõ ꝑtialis eſt duplex. q̄dā hõgenea. vt caro hoīs q̄ cõponit̄ ex partibus que etiā ſunt carnes. q̄dā etherogenea. ⁊ hec eſt duplex: vna ex ꝑtibꝰ diſtinctis formalr̄ ⁊ ſitu. alia ex ꝑtibꝰ ꝯdiſtinctis formalr̄ ſed nõ ſitu. Exēplū ꝑmi. ꝯpõ manꝰ hoīs ex oſſibus neruis ⁊ carnibus. Silr̄ ꝯpõ parietis que eſt pars domus: ex cemēto ⁊ lapidibꝰ. Exēplū ſcd̄i. ꝯpõ elementoꝝ in mixto. ſcd̄m opinionē que ponit miſcibilia manere in mixto. tunc. n. ipſa elementa diſtinguunt̄ formalr̄. vt patet. non tamē ſitu. eo ꝙ q̄ʒlibet pars mixti eſt mixta. p̄mo de generatõe. ¶ His dictis. q2 ꝯpõ opponit̄ ſimplicitati. ⁊ quot modis dr̄ vnū oppoſitoꝝ tot modis ⁊ reliquum. ex ꝑmo thopicoꝝ. ideo pn̄t dari diſtinctiões de ſimplicitate corn̄dētes iſtis. ¶ Et ſit iſta ꝑma. ꝙ ſimplicitas eſt duplex q̄daꝫ ꝑuās ꝯpõnē totalē eēntialē. quedā ꝑuās ꝯpõnē ꝑtialē. que poteſt dici ſimplicitas ꝑtialis. Exēplū ꝑmi. aīa ſcd̄m ſe ſūpta. Exēplū ſcd̄i. ſpecies accn̄tis. puta albedo. cuius ꝑtes. ſ. genus ⁊ dr̄ia ſunt ſimiliter ſimplices. ſaltē dr̄ia. qcq̄d ſit de gn̄e. ¶ 2ª diſtinctio ſit iſta. ſimplicitas eſſentialis vel totalis ē duplex. quedā ꝑuās ꝯpõnē ex ꝑtibꝰ realr̄ ⁊ eēntialiter diſtinctis. q̄dam ꝑuans ꝯpõnē ex ꝑtibꝰ formalr̄ diſtictis. ꝑmo mõ ſpēs accn̄tis eſt forma ſimplex. 2° mõ. dr̄ia vltia ſpecifica q̄cunqꝫ ſit: eſt forma ſimplex iſto mõ. cū hēat ꝯceptū ſilr̄ ſimplicem. ¶ 3ª diſtinctio ſit iſta. ſimplicitas ꝑtialis eſt duplex. quedaꝫ que p̄uat ꝯpõnē ex partibꝰ hõgeneis: vt eſt vnitas vl̄ pūctus. quedā que ꝑuat ꝯpõnē ex ꝑtibus etherogeneis tantū vt ignis ⁊ alia elementa. ⁊ generaliter q̄ʒlibet totū hõgeneū. Ex p̄dictis infero correlarium. q̄ʒ idē põt dici ſimplex ⁊ cõpoſitum ſcd̄m diuerſos modos. Exemplū. ignis ⁊ q̄ʒlibet aliud elementum eſt corpus ſimplex ſimplicitate oppoſita mixtioni. ⁊ tamen eſt vere compoſituꝫ ex materia ⁊ forma vnde phūs ſepe vocat elementa corpora ſimplicia.

Quantum ad 2ᵐ ſit ꝑma ꝯclo iſta. forme medie ꝯrioꝝ nõ ſunt ꝯpoſite ꝯpõne eſſentiali totali q̄ eſt ex ꝑtibꝰ realr̄ ⁊ eēntialiter diſtinctis. ꝓbatio huius. nam omne ꝯpoſitū iſto mõ eſt de gn̄e ſubē gn̄abile ⁊ corruptibile ꝑ ſe. nam oē tale hꝫ mām̄ partē ſui: q̄ põt eſſe ⁊ nõ eē. ex ſeptimo metha. ſed forme medie ꝯrioꝝ non ſunt hmõi. pꝫ. n. ꝙ nõ ſunt de gener̄ ſubē. nec ſunt ꝑ ſe gn̄abiles ⁊ corruptibiles. ſicut nec ipſe forme extreme. vt pꝫ ſeptimo ⁊ octauo metha. ſed ſunt ⁊ non ſunt ſine gn̄ari ⁊ corrūpi. ergo tales forme medie non ſunt ꝯpoſite iſto mõ. Ex h̄ infero vnū correlarium. ꝙ media ꝯrioꝝ ſunt ſimplicia ſimplicitate oppoſita iſti ꝯpõni. ¶ 2ª cõcluſio ſit iſta. forme medie ꝯrioꝝ ſunt res ꝯpoſite ꝯpõne totali eēntiali q̄ eſt ex ꝑtibus ſaltem formalr̄ diſtinctis. ꝓbatio huius. nā qcq̄d eſt ꝑ ſe in gn̄e eſt ꝯpoſitū iſto modo. cū oē tale ſit ſpecies. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝯpoſitū ex gn̄e ⁊ dr̄ia q̄ ſunt ſaltem formaliter diſtincta. ſed forme medie ꝯrioꝝ ſunt per ſe in gn̄e. vt pꝫ decimo metha. ḡ erunt ꝯpoſite iſto mõ. ¶ Ex h̄ infero correlarie. ꝙ media ꝯriorum non ſunt ſimplicia ſimplicitate oppoſita iſti ꝯpõni. ¶ 3ª ꝯclo ſit iſta. forme medie ꝯrioꝝ nõ ſunt compoſite aliquo modo. q̄cunqꝫ ꝯpõne ꝑtiali. ꝓbatio huiꝰ. q2 oē ſic ꝯpoſitū. vel ē ꝗ͂titas ꝯtinua. vel hn̄s ꝗ͂titatē. ſed forme ꝯrioꝝ nõ ſunt hmõi. q2 ꝗ͂titati nihil eſt ꝯriū. vt dr̄ in p̄dicamētis. ḡ tales forme medie nõ erūt ꝯpoſite ꝯpõne partiali q̄cūqꝫ. ¶ Ex hoc infero correlariū. ꝙ media ꝯrioꝝ ſunt ſimplicia ſimplicitate oppoſita iſti ꝯpõni. ⁊ ꝑ ꝯn̄s vlterius ꝙ forme medie nõ ſunt vere ꝯpoſite ex extremis imo ſunt eq̄ forme ſimplices ſicut extrema. extrema. n. nõ ſe hn̄t vt genꝰ ⁊ dr̄ia reſpcū medioꝝ vt ſic poſſent dici ꝯponi ex extremis ꝯpõne eis poſt ⁊ ꝯpotēte. ¶ Ad ꝓbm in oppoſitū. dicendū ꝙ decimo metha. ⁊ libro de ſenſu. ⁊ ſenſato accipit ꝯpõnē ꝓ q̄daꝫ ꝯuenientia ⁊ q̄ſi ꝯtinētia v̄tuali. eo ꝙ magis conueniunt cum extremis ꝗ͂ extrema inter ſe. eo modo quo ſcd̄m aliuꝫ opinionē mixtū dr̄ ꝯponi ex elemētis nõ ꝙ maneāt in mixtis ſcd̄m eē itenſū nec remiſſū. ſed q̄ʒlibet mixtū hꝫ maiorē ꝯueniētiā cū elementis ꝗ͂ elementa habeāt inter ſe. vn̄ ⁊ forme elemētoꝝ dicunt̄ v̄tualiter mārere in forma mixti vt in ꝑfectiori. ¶ Ad rõnē ꝯcedo maiorē. ſi ſit vera participatio ⁊ tunc minor ē falſa. q2 medie forme nõ vere ꝑticipāt extrema ſcd̄m magis ⁊ minꝰ. niſi tn̄ ꝓp ꝯueniētiā p̄dictā. q̄re ⁊c̄.

¶ Dico eniꝫ generis dr̄iaꝫ diuerſitateꝫ que diuiſuꝫ facit hoc ipſum. ꝯtrarietas igit̄ erit hec: palam aūt ⁊ ex inductione: oīa eniꝫ diuidunt̄ oppoſitis ⁊ ꝙ ꝯtraria in eodem genere ſunt oſtenſuꝫ eſt. nam contrarietas erat differentia ꝑfecta. ⁊c̄.

Querit̄ Utrꝫ formalis repūgnantia q̄ ē inter formas ſubales ſit repugnātia ꝯrietatis. ¶ Videt̄ ꝙ nõ. nāa ꝯrio i ꝯriū deuēit̄ ꝑ mediū ⁊ motū. ſꝫ i ſubā nõ eſt motꝰ. ex 5° phi. ḡ nec ꝯriuꝫ maior pꝫ ſupra. in ꝑcedēti caᵒ. huiꝰ decimi. ¶ Confirmatur. q2 5°. phi. ꝓbat phūs ꝙ in ſubā non eſt motus: ꝓpter non eſſe ſubē ꝯrium. ¶ Contra: oē qð corrūpitur a ſuo ꝯrio corrūpit̄. ex p̄ celi ⁊ mūdi. ⁊ ex p̄ de gn̄atone. ſed in ſubſtantia eſt vera corruptio. ḡ ꝯrietas. ¶ Confirmat̄. q2 cū forma corrūpenda a mā expellit̄. q̄ro a quo? nõ a ſe. nec ab aliquo ſimili. pꝫ. relinqtur ergo a ꝯtrario.

Reſpondeo In iſta q̄õne ē vna opinio cõis tenēs ꝑtē negatiuā. ¶ Pro q̄ ſic arguit̄. ꝯrietas eſt q̄dā maxima diſcõuenientia hn̄s quādā cõtinuitatē vt ab extremo nõ ꝑueniat̄ i extremū niſi trāſeūdo ꝑ oīa media. rūc ſic. a ꝯrio in ꝯriū nõ ꝑuenit̄ niſi ꝑ mediū ſꝫ nulle due forme ſubales ſunt hꝫ. ḡ nõ ſunt ꝯrie. ꝓbatio minoris. q2 mā exuta vna forma ſubali imediate poteſt indui q̄cūqꝫ alia. vnde 2°. de gn̄atiõe dr̄. ꝙ ſi ex igne ſiat aq̄ vel terra nõ oꝫ trāſire ꝑ media elementa. ¶ P. a ꝯrio in ꝯrium deuenit̄ p mediū ⁊ motū. ſed in ſubſtantia nõ eſt motus. ḡ nec ꝯrium. ꝓbatio minoris. q2 ſi ſic. in medio motu. puta ſi ex igne ſiat aer. mā ſubiecta tm̄ haberet de forma ignis ꝗ͂tum de forma aeris. ⁊ ſequunt̄ duo incõueniētia. Primū. ꝙ erit aliqð corpus qð nõ eſt in aliq̄ ſpecie determinata ſcd̄m ꝙ ipm erit ipm. nā in illo medio punctali aer non eſt aer. nec ignis erit ignis. ¶ P. ꝯria ſunt circa idē. ſed forme ſubſtantiales nõ ſunt circa idē. ergo non ſunt ꝯrie. ꝓbatio minoris q2 mā ſub diuerſis forma non eſt eadeꝫ ſimplr̄ ſed diuerſa. cū habeant diuerſa eē. ¶ Cõfirmat̄. q2 ꝓpter hoc ꝙ ſubſtantie nihil eſt ꝯriū. mutatio ſubſtantie dicit̄ eē a nõ ſubiecto i ſubiectū. vel econuerſo. vt habet̄ ex gn̄io phiſicoꝝ. ¶ Sed iſta opio nõ placet: ſi abſolute ⁊ vlr̄ itelligat̄: nec rões ꝯcludūt. inferiꝰ oñdet̄. ¶ Ad q̄õnē igr̄ alr̄ dicendū. Ad cꝰ euidētiā declarabo ꝑ vnā diſtinctionē. 2°. ꝓbabo duplicē ꝯnē.

Quantum ad ꝑmū ſciēdū ꝙ ꝯrietas duplr̄ p̄t ſumi. ſ. ſtricte ⁊ large. ſi ꝯrietas accipiat̄ ſtricte. ſic videt̄ hr̄e ſex ꝯditiones. vt poteſt colligi ex predicamētis. ⁊ ex hoc decimo methaphiſice. ¶ Prima. ꝙ ꝯtrarietas eſt oppoſitio diſtinctoꝝ ſpecie. eorūdē aūt genere ꝯtraria aūt dicunt̄ q̄ ſunt ſub eodem genere: ⁊ maxime diſtant. ¶ Secunda ꝯditio eſt. ꝙ contrarietas eſt differentia extremoꝝ dicentiū naturā poſitiuā. ⁊ per hoc diſtinguit̄ ab oppoſitione priuatiua. vbi alterꝝ extremum ſcilicet ꝑuatio nihil ponit. ſed eſt formaliter pura negatio. ¶ Tertia eſt. ꝙ cõtrarietas eſt maxima diſtantia. vt dicebat̄ in littera. ibi. qm̄

aũt differs. ⁊c. ⁊ ex h infert ibi phs. ꝙ eſt dr̃ia perfecta. qꝛ ſi maxima. ergo pfecta. ¶ 4ª eſt. q̃ ſequit̃ ex 3ª. ꝙ vnũ vni ↄ̃riat̃ ſolũ. vt ſupi⁹ dcm̃ eſt. ibi. multiplr̃ dictis ↄ̃rijs. ⁊c. ¶ Quinta ē. ꝙ ↄ̃cietas eſt oppoſitio eoꝝ q̃ circa idē ſuſceptibile non ſimul: ſed viciſſim exiſtunt. ⁊ mutuo ſe expellũt. niſi alteꝝ inſit determinate a nã. vt caliditas igni. licet hoc poſſit ſaluari ꝙ viciſſim inſunt ſi referant̃ ad primaclum ſubm. qḋ eſt materia prima. ¶ Sexta cõditio. ꝙ in ↄ̃trarijs habentibus medium non perueniᷓtur ab extremo in extremum. niſi trãſeundo p omnia media. vt ſuperius dictum fuit. ⁊ declaratum per exempla tam in ſonis q̃ʒ in coloribus. ibi. qm̃ aũt cõtrarioꝝ. ¶ Si aũt ↄ̃trarietas accipiat̃ large. ſic dicitur contrarietas cui deficit aliqua iſtaꝝ ↄ̃ditionũ. iſto mõ ē in ſuba ↄ̃rietas. qꝛ eſt ibi repugnantia q̃ tñ nõ eſt ↄ̃dictio. nec ſcðm priuationē nec habitũ. nec ſcðm relationē. ⁊ ideo neceſſario hꝫ reduci ad oppoſitionē ↄ̃rietatis. ſi diuiſio ſpẽꝝ oppoſitionis quã ponit phs ſit ſufficiens.

Quantum ad 2ᵐ ſit ita pª ↄ̃cl̃o. ¶ Repugnãtia formaꝝ ſubaliũ nõ eſt repugnãtia ↄ̃rietatis ſtricte accepte. hãc oñdo ſic. illa oppõ nõ eſt ↄ̃rietas ſtricte accepta cui deficit aliqua cõditio de predictis. ſed oppõ ſeu repugnantia formaꝝ ſubaliũ eſt hmõi. ergo ⁊c. minor pꝫ diſcurrendo p ſingulas cõditiones. Prima qdem vel 2ª nõ deficit. qꝛ due forme ſubales repugnãtes pñt accipi ſub eodem genere primo. ⁊ vtraqꝫ dicit aliquid poſitiuũ. deficit tamē tertia ⁊ quarta. nõ. n. ē accipere duas formas ſubales ſub eodē gñe que maxime diſtant. ita ꝙ claudãt in medio oēs alias eiuſdē generis. qꝛ ſicut arguit Ariſto. tñ vnum vni ↄ̃riat̃. qḋ eſt falſuꝫ in ꝑpoſito. ꝓbatio. qꝛ cũ ois gñatio ſit ex ↄ̃cijs vel medijs. ſequitur ꝙ terre contrarient̃ iſta oia ⁊ econuerſo. pmo phiſi. ⁊ ex terra generetur ignis ⁊ aqua ⁊ aer. ⁊ etiã econuerſo. ⁊ oia elementa ⁊ oia gñabilia ⁊ corruptibilia ↄ̃riant̃ ſibi inuicē iſto modo. ⁊ ſic multa vni. qꝛ igit̃ q̃rta ↄ̃dicio ſequit̃ ex tertia: cui nõ ineſt q̃rta. nec tertia. a deſtructione ↄ̃ñtis. Quinta aũt ↄ̃dicio ↄ̃petit formis ſubalibus vno modo. alio mõ nõ. nã ſi idẽtitas ſuſceptiui accipiatur p idẽtitate ſimpliciter: etiã entis in actu pfecto; ſibi non ↄ̃petit. qꝛ mã nõ hꝫ idē eſſe pfectũ ſub diuerſis formis: ſi aũt accipiat̃ p idẽtitate ſubali quocunqꝫ mõ ↄ̃petit ſic. qꝛ materia vna numero in eſſentia manet ſucceſſiue ſub vtraqꝫ forma. Sexta aũt cõditio. ſi forme ſubales hñt mediũ: nõ ↄ̃petit eis qꝛ vt arguebatur. mã ſub vna forma immediate põt informari q̃cunqꝫ alia. nec oꝫ forſaꝫ trãſire per media. ſi aũt diceret̃ ꝙ forme ſubales ſunt ↄ̃ria immediata: tũc illa ↄ̃ditio nihil eſt ad ꝑpoſitũ. ¶ 2ª ↄ̃cluſio ſit iſta repugnãtia formaꝝ ſubaliũ eſt repugnãtia ↄ̃rietatis largo modo ſumpte. Hanc oñdo ſic. nã 2° de generatione. capl̃o illo. Oia autem mixta. vbi ꝓbat̃ omnia elemẽta ↄ̃currere ad generationem mixti: dicit̃ ſic. aer aũt ⁊ ignis ſunt ↄ̃cia terre ⁊ aqua. terra ãt aeri. aqua autē igni ↄ̃ria eſt. vt ↄ̃tingit ſubam ſubſtãtie eſſe ↄ̃trariaꝫ. ita ꝙ ly vt: videt̃ additio diminuẽs. nõ diſtrahẽs oino. ¶ P. pº phi dr̃. ꝙ in genere ſubſtãtie vna pma ↄ̃trarietas. ad quã oēs reducunt̃. ¶ P. hic in lr̃a ꝓbat phs ex intentione. ꝙ dr̃ia ſcðm ſpẽm eſt dr̃ia ↄ̃rietatis. qḋ ꝓbat inductiue ⁊ ſillogiſtice. vt dcm̃ eſt in exponẽdo lr̃am. ¶ Rñdetur ad has auctoritates ⁊ ſiles ꝙ Ariſto. loquit̃ de ↄ̃trariete vt reducit̃ ad ꝑuationē ⁊ habitũ. q̃tenus vna forma hꝫ rõnem iperfecti ⁊ ꝑuationis reſpectu alterius. ¶ Contra: qꝛ priuatio nihil eſt formalr̃. ſed due forme ſunt formalr̃ aliquid poſitiuũ. ergo cũ formalr̃ opponant̃ oportet ꝙ alr̃ forme opponãtur q̃ʒ priuatio ⁊ habit⁹. licet. n. vna forma includat priuationem alterius. non tamen preciſe. ſed aliquid vltra addit. ¶ Confirmatur. qꝛ hoc etiam modo omnia oppoſita ſe habent vt habitus ⁊ priuatio. ⁊ vt contradictoria. quatenus vnum extremum includit priuationem ⁊ negationem alterius. ſed hoc dicitur improprie. nam aliter nõ eſſent quatuor ſpẽs oppoſitionuꝫ realiter diſtincte. ¶ P. ad principale. due forme ſubales opponunt̃. ergo aliq̃ ſpecie oppoſitionis. ſed vt apparet diſcurrendo. nulla alia oppõne opponũtur. ergo relinquit̃ ꝙ ↄ̃rie opponunt̃. ¶ Dices forte ꝙ iſte forme nõ ſũt oppoſite. ſꝫ diſparate. ¶ Contra. qꝛ vel ſunt diſparate vt duo indiuidua eiuſdem ſpeciei. vel vt diſparata diuerſaꝝ ſpẽꝝ. vel diuerſoꝝ generꝝ. nõ pmũ. qꝛ nullus phs diceret quin plus opponat̃ forma ignis aque. q̃ʒ fortes platoni. nec 2ᵐ. qꝛ plus opponuntur due forme q̃ʒ fortes ⁊ brunellus. nec tertiũ. qꝛ plus opponunt̃ q̃ʒ lapis ⁊ albedo. pꝫ. ¶ P. ad principale. ↄ̃cloꝝ motuũ ſeu mutationũ ſunt ↄ̃rij termini. ex 5° phiſi. ſed gñatio ⁊ corruptio ſunt cõtraria. ergo ⁊ eorum termini q ſunt forme ſubales generande ⁊ corrumpende. ¶ P. cõtrariorũ ſunt cõtrarie cauſe. 2° de generatione. ſed calor ⁊ frigiditas ſunt cõtraria. ergo ⁊ earũ cauſe que ſunt forme ſubales. nam materia cum forma eſt cauſa oium accidẽtium. ex primo phiſicoꝝ.

Ad primum alteri⁹ opinionis ē dicẽdũ. ꝙ maior ē vera: vbi forme habẽt medium. ſed forme forſan ſubales ſunt ↄ̃cia immediata. ⁊ iõ nihil ad ꝑpoſitũ. ¶ Alr̃ põt dici ꝙ argumẽtũ ꝓcedit de ↄ̃rietate ſtricte ſumpta. vt pꝫ ex pmo articulo. ⁊ ideo nihil facit cõtra ſcðam ↄ̃cl̃onē. Ad 2ᵐ nego minoreꝫ. qꝛ in ſuba eſt vere motus. vt oñdam. 11°. hui⁹. ⁊ ↄ̃cedo ꝙ in medio pũctali mã eq̃lr̃ hr̃et de vtraqꝫ forma. ⁊ cum infert pmũ inconueniẽs. ꝙ aliqḋ corp⁹ nõ eſt in aliqua ſpecie determinata. dico ꝙ hoc non ē iconueniẽs: imo neceſſariũ q̃ʒdiu eſt in fieri ⁊ in fluxu. ſicut etiã ↄ̃cedit̃ de embrione quouſqꝫ ꝑueniat ad formam ſpecificã vltimatã. que eſt aia. 2ᵐ iconueniens nego. imo eo mõ quo eſt: eſt ipm. nõ ſimplr̃. ſed ſcðꝫ qd. ignis ergo in illo pũcto ſcðm qd nõ eſt ipm ſimplr̃. ⁊ aq̃ ſilr̃. ſicut de ſcuto cuius medietas eſt alba: ⁊ medietas nigra eſt dicendũ ꝙ nec eſt albũ nec nigrũ ſimplr̃. ſed vtrũqꝫ ſcðm qd. pꝫ primo elenchoꝝ. Ad 3ᵐ nego minorē. qꝛ tunc mã circa quaꝫ ſunt forme ſubſtanciales licet nõ ſit idē ſuſceptiuũ in eſſe formali ⁊ ſpecifico vt eſt ſub diuerſis formis. eſt tñ idē ſcðm eē ꝑpriuꝫ: q̃tenus vna mã ſcðm eẽntiã eſt ſuſceptiua oium formaꝝ. ¶ Ad confirmationē dicendũ. ꝙ in ſba dr̃ eē mutatio a non ſubo in ſubm vel ecõuerſo appropriate. nõ qn poſſit ſic eſſe in q̃libꝫ mutatione ſi ↄ̃ſiderent̃ termini pmi mutatiõis q ſunt habitus ⁊ ꝑuatio. vt 11° h⁹ ampli⁹ oñdã. ¶ Ad ꝓbatiõnē de q̃nto phiſicoꝝ dicẽdũ. ꝙ phs loquit̃ de ſuba appropriate ꝙ in ea nõ ſic mot⁹. vt etiã patebit i vndecimo hui⁹. licet in ſuba vere ſit motus. loquit̃ etiã de ↄ̃rietate ſtricte ſumpta de qua cõcedo ꝙ nõ eſt in ſuba. vt dcm̃ eſt. q̃re ⁊c.

¶ Quoniã vero ↄ̃traria diuerſa ſpẽ: corruptibile autē ⁊ icorruptibile contraria. priuatio. n. in potẽtia determinata: neceſſe diuerſuꝫ eſſe genere corruptibile ⁊ incorruptibile. ⁊c. Textu cõ. vigeſimiſexti.

Queritur Utrũ corruptibile ⁊ icorruptibile differãt genere. ¶ Videt̃ ꝙ nõ nã ſunt i eodē ꝑdicamento. ergo in eodē genere. ↄ̃ña eſt euidens. probatio

q

añtis. qꝛ ſuba ꝑdicamẽtalis diuidit̃ per corporeã ⁊ icorporeã. aliq̃ aũt corporea eſt corruptibilis. ois aũt icorporea eſt incorruptibilis. ¶ P. qḋ ꝑdicat̃ vniuoce de aliquo nõ diſtinguitur genere ab eo. alioqn nõ ꝑdicaret̃ vniuoce de eo. ſed ſuba predicat̃ vniuoce de corruptibili ⁊ incorruptibili. ergo ⁊c. ¶ Contra. phs hic in littera.

Rñdeo pmo pmittã vnã diſtinctionē. ſcðo oñdã duplicē ↄ̃cluſionē. ¶ Quãtũ ad pmũ ſciẽduꝫ ꝙ duplex eſt genus. quoddã eſt phicũ. quoddam logicum. Primũ gen⁹ dr̃ ſubijcibile. 2ᵐ dr̃ ꝑdicabile. Uoco genus phicũ ſiue ſubijcibile ipſam mãm ſiue ſubm. vñ illa dñr eadē gñe iſto° q̃cũqꝫ hñt idē ſubm vel eandem mãꝫ cõem cir-

ca q uam pñt hr̃e trãſmutationẽ: ꝛ que nõ hñt nõ ſunt idez
gñe iſto°. vnde ſupert⁹ in hoc decio dictũ eſt. ꝙ gñe dr̃nt. q2
nõ eſt cõia mã. Uoco aũt genus logicũ vel pdicabile. aliqđ
cõe qđ eſt pdicabile i qđ de plib⁹ ſpẽ dr̃ntib⁹. vñ illa dñr idẽ
gñe hoc mõ que ↄtinent ſub aliq̃ tali cõi pdicabili in qđ de
ipſis. Ex hoc ifero correlarie. ꝙ nõ eſt icõueniẽs aliq̃ eẽ idez
gñe logico: ꝛ differre pho: ſed nunq̃ꝫ ↄtingit ecõuerſo.

Quantũ ad ſcđm ſit iſta pᵃ ↄclo. corruptibile ꝛ in-
corruptibile dr̃nt gñe phico. pbõ hui⁹. il
la ſunt idẽ gñe pho que hñt idẽ ſbm vel mãꝫ circa quã pñt
viciſſim trãſmutari: ſed corruptibile ꝛ incorruptibile non
ſunt hmõi. ğ ꝛc̃. maior pꝫ ex dictis. pbatio minoris: q2 icor-
ruptibilia vel nõ hñt mãꝫ ſm viã phoꝝ. vt dictũ eſt octauo
hui⁹. ꝛ hr̃ ppoſitũ. vel ſi hñt non tñ hñt talẽ circa quaꝫ poſ-
ſint cum corruptibilib⁹ hr̃e tranſmutationẽ: q2 laꝫ nõ eſſent
incorruptibilia. ğ ꝛc̃. ¶ Scđa ↄclo ſit iſta. corruptibile ꝛ in
corruptibile nõ dr̃nt gñe logico. Hoc pꝫ: q2 hñt aliqđ cõmu
ne predicabile de eis in qđ. puta ſuba. ergo ſunt idẽ gñe lo-
co. ↄña pꝫ ex dictis ꝛ intelligit̃ de corruptibili cauſato ꝛ fini
to ad excludendũ primũ ens. quod ratione ſue illuminatio
nis eſt oĩno extra genus.

Ad argumenta In oppoſitũ. pꝫ ꝙ conclu-
dũt de gñe logico: ꝛ faciunt
pro 2ᵃ ↄ̊ne. ¶ Et hoc decimo metha.

**¶ Qm̃ aũt oĩs mot⁹ ꝑmutatio q̃dã. per-
mutatiões aũt tres dicte. haꝝ aũt q̃ ſm
gñationẽ ꝛ corruptionẽ nõ motũ. he aũt
ſũt q̃ ſꝫ ↄtradictionẽ. neceẽ aũt eã que ex
ſbto in ſbum mutationẽ eẽ ſola ꝛc.**

Circa librum
vndecimum methaphiſi-
ce. Querit̃. Utrum genera
tio ꝛ corruptio ſit muta-
tio ſucceſſiua. ¶ Uidetur
ꝙ nõ: quia ſi ſic. ergo gña-
tio eſt motus. ↄñs eſt fal-
ſuꝫ. vt pꝫ in lr̃a. ergo ꝛ añs.
ↄña pꝫ. q2 motus ꝛ muta
tio videtur differre penes
ſucceſſiuũ ꝛ inſtãtaneũ. nã
motus eſt in tpe: mutatio
vero in inſtanti. ¶ Contra
nullũ agẽs cui⁹ ſba eſt i tpe
agit in nõ tpe. vt dr̃ penultia ↄpõne de cãis: ſꝫ ſba gñantis
eſt in tpe. ergo ꝛ agit in tpe: ꝛ per ↄña gñatio mẽſurat̃ tẽpo-
re. ergo erit ſucceſſiua.

Rñdeo In iſtã qõne qdã tenẽt ꝙ nõ. qdã tenẽt ꝙ
ſic. ꝑ ğ ptractãda eſt opĩo negatiua. 2° opĩo
affirmatiua. ¶ Quantũ ad pmũ. dr̃ ꝙ forᵃ ſuballis itrodu-
cit̃ in iſtãti: ꝛ per ↄñs gñatio erit in iſtãti. idẽ itelligẽdum eſt
de corruptiõe. Modus ponẽdi eſt iſte: q2 ſi ex aq̃ gñet̃ ignis
in toto tpe p̃cedẽti p̃ceſſit alteratio. puta calefactio diſpoſiti-
ua mãe aque ad itroductionem forme ignis ꝛ in vltimo in
ſtanti alterationis forma ignis introducit̃. ꝛ forma aque re
mouet̃ vel corrũpit̃: ita ꝙ gñatio ignis eſt terminus altera
tionis precedẽtis. ¶ Pro 1ˢ ↄ̊ne ar. ſic. q2 ſi gñatio eſt ſucceſſi
ua. vel eſſet ex pte mãe que ſubijcit̃. vel ex pte forme que acq
rit̃. nõ ex pte mãe: q2 ipſa eſt idiuiſibilis. nec ex parte forme.
Tum q2 ipſa eſt ſimplici ꝛ inuariabili eſſentia ↄſiſtẽs. ſꝫ au
ctorẽ ſex pncipioꝝ. Tum q2 forme ſunt ꝛ numeri. ex octauo
hui⁹ ſicut ergo ratio nũi ſtat in indiuiſibili. ita ꝙ nihill põt
addi vel diminui a nũo qn mutet̃ ſpẽs ſic de forᵃ. vt ibi dici
tur. Tũ q2 ſucceſſio in motu ſm Cõmẽ. 4° phicoꝝ. caplo de
vacuo vel eſt ex reſiſtentia mobilis ad motorẽ. vel mediȷ ad
mobile: ſed in gñatione non poteſt dari pmum: q2 mobile
eſt ipſa mã que non hꝫ de ſe vnde reſiſtat. cum forma vniat̃
mãe ſũme ꝛ vltimate diſpoſite. nec 2ᵐ poteſt dari. q2 nulluꝫ
eſt medium in gñatione forme. Tuꝫ q2 forma imediate vni
tur mãe. ꝛ agens imediate paſſo iungit̃. Tuꝫ q2 termini ge-
nerationis ſunt ↄ̃dictorij. ſ. eſſe ꝛ non eſſe. vt dr̃ hic in lr̃a: ſꝫ ſi
eſt ſucceſſio. ergo medium. inter ↄ̃dictoria aũt non eſt medi
um. ex decimo hui⁹. ergo in gñatione nõ erit ſucceſſio. ¶ P̄:
ad pncipale: q2 ſi ſic. ergo forma ſuballis ſuſcipit magis ꝛ mi
nus. ↄñs eſt falſum. ğ ꝛ añs. probatio ↄñe. q2 ſi gñatio talis
forme eſſet ſucceſſiua: neceſſario illa forma hr̃et gradus. ꝛ p
ↄñs poteſt pticipari ſꝫ magis ꝛ minus. falſitas ↄñtis pꝫ per
phm in predicamẽtis caplo de ſba. vbi dicit ꝙ ſba nõ ſuſci-
pit magis ꝛ minus. ¶ P̄. ſi ſic. ğ forme ſubali eſt aliquid ↄ̃ri
um. ↄñs eſt falſum. vt dr̃ in lr̃a paruꝫ poſt. probatio ↄñe. q2
gñatio eſſet motus. omnis aũt mot⁹ eſt inter ↄ̃ria vel media.
vt dictũ eſt ſupra. ¶ Sed iſtam opinionẽ nõ teneo. cui⁹ ipro
batio q̃tum ad ↄ̊nem patebit ex ↄfirmatione opinionis ſe
quentis. ¶ Contra modum ponẽdi ar. ſic. q2 ſi ſic. ergo accñs
naturalr̃ eſt ſine ſubto. ↄña eſt falſuꝫ. ğ ꝛ accña. pbatio ↄñe:
q2 alteratio vel forma iſta ſm quã eſt alteratio p̃cedẽs ſi fun
dat̃ in aliquo ſubiecto hoc erit mediante forma ſubali. calor
ergo p̃cedens formã ignis ſm te fundabit̃ in mã aque me-
diante aliqua forma ſubali. quero mediante qua? non me-
diante forma aque: q2 cum forma aque repugnet calori: ma
gis erit cã corrũpendi calorem q̃ꝫ eſſendi ipſuꝫ in mã aque.
nec eſt ibi mediante forma gñanda ignis: q2 illa nõ dũ eſt: ꝛ
etiam q2 accña eſt poſterius forma ſubali mediãte qua fun-
dat̃ in ſubiecto. calor autem iſte precedit formã ignis. ſm te.
ergo erit ſine ſubiecto. nec rationes huius opinionis cogunt.
¶ Ad cuius euidentiam. eſt notandũ ꝙ mot⁹ poteſt accipi
dupl̃r. cõiter. ſ. ꝛ ↄ̃cte. eo° quo loquit̃ pħs primo thopicoꝝ.
de ꝓprio: nam ꝓprium ſm eũ ibi cõiter acceptuꝫ conuenit
diffoni ꝛ proprie paſſioni. ꝛ tamẽ illud nomẽ cõe ↄ̃ctum ap
propriat̃ proprie paſſioni ꝛ retinet nomẽ cõe: ꝛ dicit̃ appro-
priate ꝓprium. diffõ autem nominat̃ terminus. Simil̃r in
propoſito mot⁹ quandoq̧ ſumit̃ cõiter ad oẽꝫ mutatiõeꝫ. ſi
cut hic iferi⁹: ꝛ in 3° phicoꝝ vbi diffinit̃ mot⁹ ꝙ eſt act⁹ entis
in potẽtia ꝛc̃. vnde 3°. phi. explanans Ari. diffõnem mot⁹
per exempla: exẽplificat de gñatione ꝛ alteratione. ꝛ omni
alia mutatione: qñq̧ aũt accipit̃ mot⁹ ↄ̃cte. vt diſtinguitur
ↄtra gñationem ꝛ corruptionẽ: vt hic ꝛ in 5° phicoꝝ. ¶ Et
notandũ: ꝙ gñatio ꝛ mot⁹ ↄ̃cte accept⁹ non dr̃nt penes ſuc-
ceſſiuũ ꝛ inſtãtaneũ: ſed tm̃ penes terminos. ¶ Ubi ſciendũ
ꝙ termini cuiuſcũq̧ mutatiõis dupl̃r poſſunt ſumi. ſ. vt ter
mini pmi. vel termini ↄcomitãtes. termini pmi in quacũq̧
mutatiõe dñr habit⁹ ꝛ puatio. exẽplũ: ex non albo fit albũ ꝛ
econuerſo. ꝛ ex non igne fit ignis ꝛ ecõuerſo: ſed termini cõ
comitãtes dicunt̃ q2 ambo ſunt affirmatiui. q2 m̃ vnũ iclu-
dit puationẽ alteri⁹ dicunt̃ ↄcomitãtes pmuationẽ ꝛ hitũ.
qui ſunt termini pmi. exẽplũ ex nigro fit albũ ꝛ ecõuerſo: ꝛ
ex aq̃ fit ignis: ꝛ ecõuerſo. Ad ꝓpoſitũ. oĩs mutatio dr̃ gña-
tio accipiẽdo terminos pmos. illa. n. eſt mutatio a nõ ſubto i
ſubm. vel ecõuerſo. que ab Ari. gñatio ꝛ corruptio noiat̃ in
q̃cũq̧ gñe ſit. oĩs ẽt mutatio dr̃ mot⁹ accipiẽdo terminos con
comitãtes: ꝛ illa eſt muta° a ſbto in ſbꝫ. que ab Ari. dr̃ mo-
tus: ꝙ aũt gñatio ꝛ mot⁹ nõ diſtinguant̃ penes ſucceſſiuũ ꝛ
iſtãtaneũ. pꝫ p Ari. 5° phi. vbi diſtiguẽs gñationẽ a motu col
locat mutationẽ a nõ albo in albũ ſub gñatiõe. q̃ tñ muta°
eſt alteratio ꝛ per ↄñs ſucceſſiua. nullo dubitante. ¶ Contra
igit̃ oĩs mot⁹ eſt gñatio. ſi ſumant̃ termini pmi q ſunt hit⁹ ꝛ
puatio: ꝛ ecõuerſo oĩs gñatio eſt mot⁹: ſi ſumant̃ termini cõ
comitãtes. qui ſunt ambo affirmati. ¶ Rñdeo. ↄcedo ꝙ in
fert. ¶ Cõtra. q̃l̃r ğ in ſba ſpãl̃r negat̃ eſſe mot⁹ hic i lr̃a. ꝛ 5°
phicorum pluſq̃ꝫ in alijs gñib⁹. cum in q̃libet gñe poſſit di
ci eſſe generatio ꝛ motus ſm terminos ſic vel ſic acceptos?
¶ Rñdeo ꝙ ſbm generatiõis ſballis. ſ. mã eſt minus ens q̃ꝫ
in alijs mutatiõibus. vñ hic ꝛ ꝑ de gñatiõe. mã dr̃ eẽ nõ ens

ſimplr.ideo in ſba dr magis appropriate mutatio a nõ ſub
iecto in ſbm.vel ecõuerſo.q̃z in alijs gñib⁹ pp hoc nõ ita pfe
cte in ſba dicit eẽ mot⁹ qui eſt iter duos terminos poſitiuos
ↄ̃rios.diſtinguẽdo ergo motuz a gñatione penes terminos
dico vt pdixi.q in ſba eſt mot⁹ ⁊ gñatio.⁊ ſimilr in q̃litate ⁊
q̃ztitate.excepto in ſba eſt gñatio ſimplr.⁊ in alijs ſm qd.vt
dr in lra.¶Ad pmã rõnem dico q põt eẽ ſucceſſio ex parte
vtriuſqz.cũ dr de mã q ipſa eſt indiuiſibilis.dico q veꝝ eſt
de ſe.tñ eſt diuiſibilis per accñs rõne q̃ztitatis.cuz poſtea dr
de forma q eſt indiuiſibilis ⁊ ſimplex.dico q eſt indiuiſibi-
lis ſm eſſe ſpecificũ.q̃ ſic abſtrahit ab omni gradu.⁊ ſic itel-
ligit ille auctor.⁊ Ari.8° hui⁹.vt ibidẽ dictũ fuit.ſed hoc nõ
obſtãte ipſa hz gradus idiuiduales eẽntiales ſm q̃s põt in-
trinſece pticipari.¶Ad ſcðam probationẽ.dico q ſucceſſio
põt eſſe in propoſito tam ex pte mãe q̃z forme.cũ arguit de
mã q nõ hz vnde reſiſtat.dico q veꝝ eſt de ſe.ſz tñ vt eſt ſub
forma ⁊ diſpõne ↄ̃ria forme iducende hz vñ agenti reſiſtat.
⁊ ſic eſt reſiſtentia mobilis ad motorem.eſt ẽt reſiſtentia me-
dij ad mobile.prout diſpõ ↄ̃ria tenet locũ medij. Cũ aũt ad
dit.q forma imediate vnit mãe ⁊c̃.dico q veꝝ eſt corrupta
pma forma.verũtñ pus ſex nã rei corrũpit pma q̃z ſcða itro-
ducat: ⁊ illud pus mediat iter formã ⁊ formã.⁊ agens ⁊ paſ
ſum.¶Ad q̃rtam pbationẽ cum dr q termini gñationis
ſunt ↄ̃dictorij.dico q falſum eſt.ſed ſunt priuatio ⁊ habit⁹.
vñ per eſſe ⁊ nõ eſſe itelligit Ari.puationẽ ⁊ hñũ.vt declara
tũ fuit 4° hui⁹ in q̃dã q̃one.¶Ad rõnem ſcðaz pncipalez.
cũ iſert.q̃ forma ſbalis ſuſcipit magis ⁊ minus.ↄcedo ↄñs.
¶Ad illud de predicamẽtis.q ſba nõ ſuſcipit magis ⁊ mi-
nus intelligendum eſt de ſba ſm eſſe ſpecificum.⁊ nõ ſm eẽ
indiuiduale.q̃ ſi ſic.includũ gradus.vt probabit.¶Ad 3m.
dico q ſbe eſt aliquid ↄ̃rium accipiendo large ↄ̃rietatem.vt
fuit oſtenſum decimo huius. Ad probationem dicendum
q loquitur de cõtrarietate ſtricto mõ.vt ibidem dictũ fuit.

Quantum ad 2m vt melius appareat opinio af-
firmatiua.declaro tres ↄ̃nes.¶Pria
ſit iſta.q forma ſbalis hz gradus intrinſecos eſſentiales ſm
quos ſuſcipit magis ⁊ minus ⁊ intrinſecam diuiſionẽ.Hãc
oſtendo ſic.pmo ex q̃litate propria comparata ad ſbm cui⁹
eſt.⁊ arguo ſic.calidũ intendit ⁊ remittit.ergo ignis.⁊ habet
ppm.añs pz ad ſenſũ.pbatio ↄñtie.cã nãli ſilr ſe hñte: ⁊ cã-
tũ ſilr ſe hz.ſz calor in diuerſis indiuiduis ipſi⁹ ignis non ſilr
ſe habet.nã vnus calor eſt intenſior alio.pz ergo q ignis qui
eſt cauſa nãlis caloris non ſimilr ſe habet.ſed vnus eſt intẽ
ſior q̃z alius.maior pbatur.q̃ omnis cauſa nãlis agit q̃ztũ
poteſt ⁊ ſm vltimuz potentie.⁊ ſic omnis cauſa eque pfecta
cauſabit effectum eque pfectũ.ergo a deſtructione ↄñtis: ef-
fectũ nãli non eque pfecte ⁊ non ſimilr ſe hñte.nec cauſa nã-
lis ſimilr ſe habebit.¶Sed diceres.q diuerſitas caloris cã
ti accidit pp ↄ̃rium agens impediens.nam ipſe ignis q̃ztuz
eſt de ſe ſemper cauſaret calorem eque intẽſum.ſed impedit
per ↄ̃ria.ideo q̃ñqz intẽſum.q̃ñqz remiſſum cãt.¶Cõtra.ex-
cludat omne ↄ̃rim pz q indiuidua ignis ſibi derelicta non
ſunt eque calida.q̃ maior ignis calidior eſt paruo igne.cete-
ris parib⁹.¶Aliter dicit negando minorem.q̃ calor nõ cã-
tur ab igne effectiue: ſed ignis eſt in ſola potentia paſſiua re-
ſpectu caloris.maior autem rõnis hz vitatem de cauſis nãli-
bus effectiuis.¶Contra q̃ omnis potentia mãe paſſiua eſt
ↄ̃dictionis 9°.hui⁹.ſed ignis non eſt poa ↄ̃dictionis ad for-
mã caloris.alr.n.poſſet eſſe calidus ⁊ non calidus ergo non
eſt in poa mãe paſſiua ad calorem.ergo erit cã ei⁹ effectiua.⁊
tũc idẽ qð pri⁹.¶2° principalr arguit ad idẽ.ex q̃litate pro-
pria cõparata ad aliud ſbm ſic.in alteratiõe precedente corru-
ptionẽ aque in ignẽ itroducit calor.q̃ ⁊ forma ignis.nõ pfe-
cta.q̃ remiſſa.⁊ ſic hr ppoſituz.añs ẽt pz ſm eos.pma ↄñtia
probat.Tũ q̃ nulluz propriũ accñs eſt ſine propria fora ſui
ſbi.vñ corpora in aq̃ vel aere non tãgunt ſe imediate.quia
humiditas aeris nõ eſt ſine aere.nec aq̃ ſine aq̃ ex ſecũdo de
anima: ſed calor eſt propriũ accñs ignis: ⁊ maxie calor gñat⁹

in alteratione facta ab igne.Tum q̃ eadem rõne totus calor
igneus poſſet eſſe in aq̃ ſine forma ignis.qð videt oino ex rõ-
nem.2a ↄña pncipalis probat: q̃ forme ſpecifice repugnan-
tes impoſſibile eſt q ſint in eadem mã ſm eſſe intẽſuz.ergo
hñt ibi eſſe ſz eſſe remiſſuz.puta forma aque ⁊ forma ignis
in propoſito.¶P.3° ar.ſic.omne qð mutat ptiz eſt in termi-
no a quo.⁊ ptim eſt in termino ad quẽ ex ſexto phicoꝝ.vbi
dicit Cõmẽ.q hz vitatem in quatuor gñibus.⁊ per ↄñs in
mutatione ſbali.aliter non eſſet niſi in tribus tũc quero.li
ptim ⁊ ptim: aut accipit pro diuiſibilitate forme ſm quã eſt
mot⁹: aut pro diuiſibilitate ſbti quod mouet.ſi primũ: ha-
bet propoſitũ: q̃ forma ſbalis eſt diuiſibilis.ſi 2m ↄtra.Tũ
q̃ ppõ phi erit falſa.nã illa vna ps mobilis ſit a.puta peda
lis.illud a.pmutat.⁊ tñ ſm rem nõ eſt ptim ſub vtroqz ter-
mino: ſed in altero ſolũ. Tũc q̃ ↄtingit aliquod totũ ſimul
alterari.ex octauo phicoꝝ.⁊ in de ſenſu ⁊ ſenſato.igit in tali
alteratione ptiz ⁊ ptim nõ poſſunt accipi ex pte mobilis. Tũ
q̃ Ari.peteret pnm.vult enim ibi probare q omne mobile
eſt diuiſibile.accipet enim qð vult probare.nam ſi mobile
habet ptim ⁊ ptim eſt diuiſibile.¶P.quarto arguit ſic.om-
nis pfectio que poteſt nũari in pluribus maiorez pfectiõiez
dicit in pluribus q̃z in vno.ſm Aug.quarto de trinitate.ca
pitulo primo: ſed forma ignis eſt numerabilis in plurib⁹ in
diuiduis.patet.ergo ⁊c̃.ſi igitur duo ignes iungantur ⁊ fiat
vnus.quis deberet ambigere quin ille vnus ignis pfectio-
rem ⁊ intenſiorem formam habeat q̃z duo ex quib⁹ compo-
nit ſeorſum ſumpti: naz duo pfecta pfecti⁹ aliquid ponunt
q̃z vnum tñ.ceteris parib⁹. ¶Secunda cõcluſio ſit iſta.for
ma ſubſtãtialis nãlis eſt actu extenſa.habens ptem ex ptez.
Hanc oſtendo ſic.omnis forma que non reſpicit mãm indi
uiſibilr.extenditur ad extenſionem materie: ⁊ habet ptez ex
tra ptem: ſed quedã forma ſubſtãtialis nãlis eſt hmõi.q̃ ⁊c̃.
maior pz.q̃ de anima brutorum de quib⁹ forte minus vi-
detur.dixit Ariſt.primo ⁊ ſcðo de anima.q diuidit ad diui
ſionem corporis.ſicut inducit in animalib⁹ anuloſis.que di
uiſa in ptes ſentiũt ⁊ mouentur: ⁊ per ↄñs anima diuidit in
eis.Dico autem formã ſubſtantialẽ nãlẽ: que eſt de mã edu
cibilis per naturã: ad excludendã animaz rõnalẽ: quia illa
non eſt extenſa ne diuiſibilis in eſſentia. ¶Tertia conclu-
ſio eſt iſta.generatio forme ſubſtantialis eſt ſucceſſiua. Hoc
pz ex predictis: quia cũ habeat gradus ⁊ ſit extenſa habens
partem extra ptem: non poteſt induci in iſtanti.¶P.tertio
phi.data diffinitione mot⁹ exẽplificat phs de generatione ⁊
corruptione: q̃.ſ.generatio eſt actus generabilis in q̃ztũ ge-
nerabile: ⁊ corruptio act⁹ corruptibilis in q̃ztum corruptibi
le: tũc ſic.omnis mot⁹ eſt ſucceſſiua trãſmutatio: ſed genera-
tio eſt motus.vt dicit Ariſt.3° phicoꝝ ergo.⁊c̃. ¶Sed di-
ces q Ari.tertio phi.loquit de motu large pro omni muta
tione: ſed diuidit eaz in ſpẽs quinto phi.⁊ ibi ſeparat gene-
rationẽ a motu probans q generatio que eſt a nõ ſubto in
ſubiectũ nõ eſt mot⁹ qui eſt a ſubiecto in ſubiectũ.¶Cõtra.
q̃ ſi ſic.ergo vſqz ad locũ illũ vbi diuidit mutationẽ in ſuas
ſpẽs loquit de mutatione large ⁊ cõiter: ſed pri⁹ ante illud
caplm dicit iuxta principiũ gnẽi ⁊ hr hic in lra: q in omni
motu requirit tps.q̃ in omni mutatiõe: ⁊ per ↄñs ois mu-
tatio erit ſucceſſiua: ⁊ ſic hr propoſitũ. Pro iſta ↄ̃ne habent
multe auctoritates taz in ſexto q̃z in ſeptimo phiſi.quas cã
breuitatis omitto.Recolo enim me hanc mãm prolixi⁹ per
tractaſſe in quadam q̃one ordinaria: ⁊ itellige de corruptio-
ne qð dcm̃ eſt de gñatiõe in illa q̃one: q̃ eadẽ rõ eſt vtriuſqz.

Ad argumẽtũ in oppoſitũ.cũ infert q gñatio eſt mot⁹.
ↄcedo ↄñam ⁊ ipm ↄñs p mõ expoſito in corpe q̃o-
nis: ⁊ ibidem dictum eſt ad id quod allegabatur de philo-
ſopho hic.⁊ in quinto phiſicorum.¶Et hec de vndecimo
methaphiſice.

¶Poſtea q̃ quecũqz ex vniuoco fit ſub
ſtãtia: nã ⁊ que natura ſunt ſuba.⁊ alia ⁊c̃.

Circa librum duodecimum methaphiſice. Queritur primo. Utrum ois productio vel inductio cuiuſcūqʒ forme ſit vniuoca. ¶ Uidetur ꝙ non. naʒ omnis productio vniuoca requirit ſimilitudineʒ forme inter producentes ⁊ productuʒ. per hoc. n. diſtinguitur ab equiuoca. ſed non ois productio forme eſt huiuſmodi. ergo ⁊c. mior. pʒ in ꝓductione caloris vel plāte facte a ſole. ¶ Cōtra phs h̄ in littera. ⁊ idē h̄r ſeptimo hui⁹.

Rn̄deo. primo ꝑmittā triplicē diſtinctionē. 2° cōcludā vnā ꝯcl'onem. ¶ Quātū ad pmū cū ois ꝓductio vniuoca nec̄io reqrat ſilitudinē forme aliq̄ mō inter ꝓducēs ⁊ ꝓductū ſit iſta pª diſtictio. ꝙ ſilitudo real' eſt duplex. q̄dā formalis. ⁊ q̄dā v̄tual'. Pria ē qn̄ agēs hʒ formā quā ꝓducit formal'r i ſe vt hō gn̄at hoīeʒ equ⁹ equū. 2° eſt qn̄ agēs hʒ formā quā ꝓduc in ſe v̄tualr. nō formalr. vt cuʒ ſol gn̄at calorē in medio. ¶ 2ª diſtictio ſit h. ſilitudo formal' ē duplex q̄dā ꝑm ſpēʒ. q̄daʒ ꝑm aliq̄d cōius. exēplū primi hō gn̄at hoīeʒ. exm̄ ſcdi. cū equ⁹ gn̄at mulū qb⁹ ē ſorte gen⁹ aliq̄d cōe puta iumētū vel aliq̄d tale i q̄ ꝯueniūt equ⁹ ⁊ mulus. vt dicebat 7° h⁹. ¶ 3ª diſtictio ſit h. ſilitudo ꝑʒ ſpēʒ ſpāliſſimā eſt duplex. q̄dā i forma ⁊ mō eēndi forme. q̄dā i forma ſolū ⁊ nō i mō eēndi forme. Exm̄ ꝑmi hō gn̄at hoiem. pʒ exm̄ ſcdi artifex ꝓducēs archā. nā lʒ forma arche ſit i vtroqʒ. tn̄ in artifice exiſtit ꝑm modū intētionalē. in archa āt ꝑm modū realē. ¶ Ex his pn̄t hēri q̄tuor gradus i ſilitudine ⁊ gn̄atiōe vniuoca. primus eſt pfectiſſimus. qn̄. ſ. eſt ſilitudo iter gn̄ans et genitū in forma. ⁊ in mō eſſendi forme. 2⁹ aliquātuluʒ deficit a primo. qn̄. ſ. eſt ſilitudo in forma non aūt in mō eēndi. 3⁹ qn̄ eſt ſilitudo in forma nō ꝑm ſpēm ſpāliſſimā. ſʒ ꝑm aliquid cōius. quartus eſt qn̄ eſt tm̄ ſilitudo v̄tualis ⁊ nullo formalis. talis vniuocatio eſt impropriſſime dcā. ⁊ ꝑm' q̄d. ¶ Ex his cōcludo correlariū ꝙ aliqua ꝓductio eſt vniuoca ꝑm vnū gradū. ⁊ tn̄ equiuoca ꝑm aliū gradū inquantuʒ deficit ab alio. Cuius rō eſt. q2 qn̄ iter duo extrema ponunt plura media: q̄to medium recedit ab vno extremo: tanto accedit ad alterum. ⁊ ecōuerſo. nūc aūt vniuocatio ⁊ equocatio ſtricte ſumpta ſunt q̄dam extrema inter q̄ cadunt ꝑdicti gradus vniuocationis vt media. ⁊ iō q̄to aliq̄s gradus recedit ab vniuocatiōe ſtricte ſumpta q̄ eſt ꝑm pmū gradū: tanto accedit ad equocationē q̄ eſt ꝑm vltimum gradū. ⁊ iō gn̄atio muli ex eq̄ pōt dici equoca ſi cōparet ad gn̄ationem hoīs ex homine. poteſt etiaʒ dici vniuoca ſi comparetur ad generationem plante ex virtute ſolis.

Quantum. Ad 2m ſit iſta ꝯ° rn̄ſiua ad q̄oneʒ. ꝙ ois productio cuiuſcūqʒ forme eſt vniuoca accipiendo large vniuocationē ꝑm aliquē gradū predictorū. ⁊ ſic intelligit phs. ¶ Ad argm in oppm. concedo maiorem accipiendo vniuocationē ſtricte. Aliter neganda eſt vt patet ex dictis.

¶ Monet autem vt amatum: moto vero alia mouet ⁊c. Textu cōmenti trigeſimiſeptimi.

Queritur. Utrū pmuʒ celū moueat imediate a p̄ pn°. ¶ Dōʒ ſcdʒ rei v̄itatē. ꝙ pm mobile hʒ duo mouentia. vnū ſepatū q̄d ē de⁹ mouēs i rōne amati ⁊ deſiderati. aliud ꝯiūctū. q̄d ē itelligētia 2ª imediata p⁹ deū ⁊ q̄ imediate mouet in rōne amātis. ⁊ mediāte illa de⁹ celū mouet. ⁊ h̄ eēxpſſa ſnia Auic. 9. metha. ¶ Sʒ q̄d de intētiōe Ar. dixit vnus expoſitor ꝙ ſnia ſua eſt ꝙ celū mouet imediate a p̄ pn° q̄d ē deus Sʒ h̄ nō v̄r valere. q2 ſupi⁹ dixit ꝙ pm mouēs mouet pn uʒ motū in rōne amati. ꝯ ergo ꝙ ſit aliq̄d mouēs q̄d moueat in rōne amātis. de quo dixit. ſ. ꝙ ipſuʒ ꝯſeq̄t maxīa dlectaº ex h̄ ꝙ itell'it ⁊ amat pm mouēs. ⁊ illud ē alia 2ª intelligētia q̄ vocat aīa celi nō in rōne informātis. ſʒ i rōne mouētis. vt ōn̄ſuʒ ē 8° h⁹. ⁊ h̄ ē expſſa ſnia ꝯm̄. 8°. phi. vbi expōit pbʒ aſſignās p̄ celi' duplex mouēs. vnū cōiūctuʒ. ⁊ aliud ſepatum h̄ ēt v̄r expſſa ſnia Ari. 8° phi. ꝙ poª ifinita nō pt mouere corp⁹ i tpe. q2 ſic alia poª finita poſſʒ mouere i eq̄li tpe. eo ꝙ augmētata v̄tute motiua minuit tps i q̄ mouet ſʒ h̄ ḡ h̄r ꝙ de⁹ nō pt imediate cāre motū ꝓpter dictū q̄ nec̄io erit i tpe. poſuit ḡ duo mouēª ordināta q2 p pm motū mediāte: q2 dat v̄tutem 2° ⁊ q2 ꝑpetuo dat iſtā v̄tutē. iō ē cā ꝑpetuitatis in motu. ſinitas āt v̄tutis recepte ſi fª ſit. q̄ nō ē aliud a nā āgeti q̄ ē 2m mouēs eſt cā ſucceſſionis i motu. q2 illi v̄turi. ſi poª fª pōt eē aliqua reſiſtētia imobili. q̄ nō poſſet eē v̄tutis infinite. h̄ v̄r intētio Ar. ipſe tn̄ vtrūqʒ mouēs v̄r accipe p vno ⁊ illud ꝑtermittere in cōputatiōe ſubaꝝ māliū: quaruʒ numerus accipit ꝑm nemerū mobiliuʒ celeſtiū. vt patet infra.

¶ Oñſuʒ ē aūt ⁊ q2 nō ꝯtigit hēre hanc ſubaʒ magnitudinē vllā veꝝ ſine pte īdiuiſibilis: mouet. n. per infinitū tps: ⁊ nō habet potentiam infinitam finitum ⁊c. Textu commenti quadrageſimiprimi.

Ueritur Utrū Ar. poſuerit oēs intelligētias v̄tutis infinite. ⁊ per ꝯn̄s q̄ſdā deos. ¶ Uī ꝙ ſic. nā ſupius c° 4° repetit ōn̄ſuʒ eē 8° phi. ꝙ nō cōuenit pm mouēs habere magnitudinē ex eo ꝙ hʒ poªm infinitā. ⁊ poª ifiª nō pōt eē in magnitudine fª vel infiª. ¶ Jtē poſt illud capl'ʒ ſtati in pn°. 5. cap. q̄rit vtrū ponēm ſit tn̄ vnā talē ſbaʒ eē. aut plēs. ⁊ determinat ꝙ plures ꝑm nūm lationū. ḡ v̄r eē itētio ſua cōparando ꝯnē pcedentē ad ꝯnē ſequētē ꝙ plēs ſunt ſbe ſine magnitudine: q2 plures poᵉ ifinite. ¶ P. in eodē 5° ca. poſt pm dicit. ꝙ tot ſbas eſt nec̄e eē nā ſempiternas ⁊ imobiles ꝑm ſe ⁊ ſine magnitudine pp ꝑdictā cām. ſ. q̄ dcā fuit in 4° c°. q̄ ē hēre poªm ifinitā: q2 illa nō pt eē in magnitudie fª vl ifiª. ⁊ h̄ mōſuit lrā ꝑus expoſita. ¶ P. in fi. h⁹. c. ꝯ. ꝙ ſi q̄s accipiat h̄ ſolū a pmis phīs ꝙ prias ſbas deos exiſtimauert. diuine itaqʒ dcʒ eē putabit ⁊ ſʒ vi ſilitudinē. i qb⁹ v̄bis v̄r approbare iniam illoꝝ qui ſbas ſepatas poſuert deos eē. ⁊ p ꝯn̄s poᵉ infinite. ¶ P. 4°. q2 p. in ꝓlogo. ⁊ 6° h⁹ vocat iſtā ſciam theologiā ⁊ diuā: q̄ten' eſt de ſbīs ſepatis a motu ⁊ a mā. nō ſolū ſʒ cōſideratiōnē: ſʒ ēt ꝑm eē. q̄d nō valet nec v̄r valere niſi oēs ille ſbe eēnt dij. pp iſtas auctēs q̄dā tn̄ tenēt ptē affirmatiuā h⁹ q̄onis. ¶ Cōtra: q2 nulli auctori v̄r eſſe iponenda falſa ſnia niſi expreſſe habeat ex dictis ſuis vel euidenter ſeq̄tur ex dictis ſuis: ſed intelligentiā ſeu angelū eē poᵉ ifinite ſeu ens infinitū ⁊ a ſe ⁊ q̄dā nec̄e eē ſiue deū. nō ſolū eſt falſum ſʒ valde abſurdū: q2 ei⁹ oppom pōt demſrari. vt patebit ifra. nec illud ſequit ex lrā phi. ḡ non v̄r hoc ſibi rōnabilr iponendū.

Rn̄deo ſeq̄ndo doctrinā ſcoticā ꝯclaro duas ꝯnes. ¶ Pria ꝯ ſit iſta. intelligētias alias a pª non eē poᵉ ifiᵉ eſt veꝝ q̄d pt demſrari. pbō h⁹. i poſſe ē eē plēs deos. ḡ plēs nās ſimplr ifinitas. ān̄s ſupponit p nc̄: q2 iferi⁹ in fine h⁹ opis dʒ demſrari p. 6. vias. q̄ oneō vnitate pncipis vniuerſi. ꝯn̄a eſt euidēs: q2 glʒ de⁹ ſi eēnt plēs hērent poªm infinitā ⁊ eēi q̄dā nec̄e eē. ¶ 2ª ꝯ ſit fª. n eē plēs deos ſeu plēs ſbas poᵉ ifinite eſt veꝝ ex itētiōe phi ꝯceſſuʒ. Hāc oūdo q̄druplr pmo ex itētiōe ei⁹ in h̄ 12° met. nā iferi⁹ ca. vlti. ꝯcedit oia entia hēre iter ſe ordinē ad vnū pnm. ſed ifim itēſiue non pōt eē ſubordinatū eēntialr alicui alteri. nec ſic ad ſinē: q2 bonū infinitū nō eſt pp aliū. ſʒ bonū toti⁹ vniuerſi vtroqʒ mō ſe hʒ. ſ.

⁊ in ordine entiũ iter ſe. ⁊ in ordine eoꝝ ad optiᵐ ſepatũ. nec
infiᵐ pōt eſſe alteri ſubordinatũ vt ꝓncipati. qꝛ ſpȝ hȝ ṽtu-
tē infinitā. ⁊ iñ ƀȝ Ari. in fine hᵘ. 12. entia nō volūt male dſ-
ſponi. vnꝰ ergo ꝓnceps. ⁊ ꝑ ꝯñs nō erũt plura infiᵃ. qꝛ non
eēnt ordinata dictoᵒ. ¶ Rñdeꝛ ꝙ Ari. ꝯcedit ordinē in enti-
bus ſepatis. qꝛ cā 2ᵃ depēdet a ꝑma. ſȝ nō fit cāl'r ab ea ſic eſt
in ſpēbus figuraꝝ ⁊ nũeroꝝ. qꝛ poſterior ſpēs nũi ⁊ figure
nō eſt cāl'r a priori ſpē. lȝ depēdeat ab ipa. ¶ Cōtra. qꝛ nihil
eſt depēdens ab alio in eſſendo: a quo nō hēat eē in aliq̄ gñe
cāe. oppᵐ ꝑdicati vꝛ ſiſ ferre oppᵐ ſubi: ⁊ ꝯſil'r de ꝑmanētia.
nec ob. illō de numeris. qꝛ nũs minor māl'r ⁊ pōl'r acceptus
eſt ps nũi maioris. ps aũt hȝ rōnē māe vt pȝ 5ᵒ hᵘ. c. de cā ꝑ-
tes ingt totiꝰ vt ex quo cāe ſunt. ⁊ ibidē. hoꝝ aũt ƀ q̄ſi ſbm. ſ.
mā vt ptes. nũs ṽo minor actual'r ⁊ formaliter acceptꝰ nō eſt
ps minoris. nec ab ipo ſic accepto depēdet maior nũs in eēn-
do. ¶ Ꝓ. ſupiꝰ ca. 4ᵒ. dic de ꝑᵒ mouēte. qō mouet ſic appeti
bile ⁊ intelligibile mouet nō motũ. ſic aũt mouet itelligētiā
ſibi ꝑmā. ergo cāt intelligere eiꝰ. ſȝ illud itelligere ƀȝ Ari.
ca. ſequēti eſt idē cũ ſuba intelligētie. ergo cāt ſubaȝ 2ᵉ intel-
ligentie. ⁊ per ꝯñs intelligētia eſt cāta ab ipo ergo nō eſt deꝰ
nec pōe infiᵉ. ¶ Dices ꝙ illud mouere primi eſt methapho
ricũ. ⁊ nō eſt ꝓprie aliquid cāre. ¶ Cōtra. oēs intellectio que
nō eſt eadē obo cauſaꝛ ab obo. ⁊ vꝛ ꝙ effectſue. per cōmen.
qui vult ꝙ balneũ in mēte mouet vt efficiēs. ¶ 2ᵒ ꝓbaꝛ idē
ex intēione Ari. 8ᵒ phi. vbi ꝓbat ꝙ mouēs pōe infinite nō
pōt imediate mouere. celuȝ ergo moueꝛ imediate ab aliquo
mouēte infinito. illō eſt intelligētia ꝓpa motrix. vl'r ergo ꝙ
itelligētia ſit finita. ⁊ per ꝯñs nō deꝰ. ¶ Ꝓ. ibidē 8ᵒ phi. vult
ꝙ mouēs poᵉ infiᵉ mouet celũ motu ifinito. ⁊ nō imediate.
vt dcm̄ eſt. ergo mediāte itelligētia. ⁊ hāc aſſerit cōmē. eſſe in
tētionē eiꝰ in ƀ 12ᵒ. ſ. ꝙ mouēs fiᵐ mouet imediate. ſunt er-
go illa duo mouētia ordinata. tūc ſic. q̄ncūq̄ ſũt agētia eēn-
tialiter ordinata. aut 2ᵃ accipit eſſe a ꝑmo. exᵐ de celo ⁊ agēte
ꝑticulari corruptibili aut accipit aliq̄ȝ influētiā a ꝑmo. exᵐ.
baculus accipit motū a manu vt moueat lapidē. aut 3ᵒ. am
bo agētia attingũt eũdeȝ effectũ imediate. exᵐ de p̄re ⁊ m̄re
reſpecu gñatſonis ꝓlis. vt dcm̄ ſuit 8ᵒ huiꝰ. q̄ro ergo quo
iſtoꝝ triũ mōꝝ ſe hñt illa duo agētia i mouēdo celū. nō 3ᵒᵒ.
qꝛ ſtatiȝ ſeqꝛ ⁊ in eq̄li tpe. imo ſn eodē moueret ṽtus finita ⁊
infinita. qō eſt ꝯtra ſuppᵐ. Si deꝛ 2ᵐ hꝛ ꝓpoſitũ cū ƀm Ari.
nihil recipiaꝛ in itelligētia aliud ab eiꝰ nā. ſi deꝛ ꝑmũ pȝ euſ-
dēter ꝙ hoc eſt ꝓpoſitũ. pȝ ergo ꝙ Ari. ſic itellexit illa agētia
ſic ordinata ꝙ 2ᵐ ƀm eē dependeat a ꝑmo. ⁊ tūc ꝑᵐ mouet
mediate qꝛ dat eſſe ⁊ ṽtutē ꝑmo mouēti: ⁊ qꝛ ꝑpetuo dat
eſſe illō ⁊ ṽtutē. iō eſt cā ꝑpetuitatis in motu. finitas aũt ṽtu
tis recepte que nō eſt aliō a nā angeli. eſt cā ſucceſſiōis in mo
tu. qꝛ illi ṽtuti pōt eē aliq̄ reſiſtētia in mobili que nō poſſet
eſſe reſpecũ ṽtutis ifinite vt ſā ſupiꝰ dcm̄ fuit exponēdo. l'raȝ.
¶ 3ᵒ ꝓbaꝛ idē per cōmē. qui de intētione Ari. loquēs in de
ſuba orbis. ca. 3ᵒ. dic ꝙ corpꝰ celeſte nō indiget tm̄ ṽtute mo
uēte in loco. ſȝ ēt ṽtute largiēte ſn ſe ⁊ in ſba ꝑmanētiaȝ eter-
nā: ⁊ ſeqꝛ. dixerūt aũt ipȝ. ſ. Ari. nō dicere cām agentē totũ. i.
celū. ſȝ tm̄ cām mouētē. ⁊ tm̄ illō. ſ. celū dixit eſſe formaliter ne
ceſſariũ vt pȝ. 9. hᵘ ca. 7. eſt aũt nihil in poᵃ ſempiternũ. ergo
iſta poᵃ pōt ſtare cū intētione phi ꝙ dō eēt cā eſſe ⁊ ſube ſpſiꝰ
intelligētie ſic ƀm cōmē. fuit itētio eiꝰ de celo. ¶ 4ᵒ ꝓbaꝛ idē
per Aui. 9. met. ca. 4. qui vult ex itētione ꝙ oīs intelligētia
creata eſt a ꝑᵃ. ſȝ ƀm quēdā ordinē. nā ſcdaȝ intelligentiā eſſe
cātā a ꝑᵃ ⁊ 3ᵃᵐ a 2ᵃ. ⁊ ſic de alijs. ⁊ forte in ƀ nō ſolū nō ꝯdicit
ꝑ ƀo. ſȝ explicat illō de mō ⁊ ordine ꝓductōis qō Ari. nō ex-
plicat. vel ſi dicaꝛ Ari. poſuiſſe oēm intelligētiā eſſe imediate
ꝓductā a ꝑmo. tūc Aui. ꝯdicit ſibi q̄ȝtū ad ordinē quē pōit.
ſȝ in ꝓpoſito ꝯcordat. ſ. ꝙ intelligentia ſit ꝓducta. ⁊ per ꝯñs
nō eſt deꝰ nec poᵉ infinite. de mō aũt illiꝰ cātionis ƀm intē-
tionē Ari. ⁊ Aui. nō eſt p̄ntis ſpeculationis ingrere. ſufficit
. n. hr̄e intentionē Ari. q̄ȝtū ad ꝯcl'onē de qua q̄rit qō. ¶ Ad
ꝑmā auc̄tē que allegaꝛ dicēdũ ꝙ vltima ꝯcl'o illiꝰ. 4. ca. nō
eſt iſta. ꝙ ꝑmũ mouēs eſt ſine magnitudine ⁊ poᵉ infinite. ſȝ

poſt iſtam ſequitur alia. ꝙ. ſ. ſubſtātia imālis eſt impaſſibi-
lis ⁊ inalterabilis. oēs. n. alij motꝰ ſunt poſteriores eo qui
eſt ƀm locũ. hic aũt eſt maior ⁊ ſuppleꝛ minor ꝙ illa ſba nō
eſt mobilis ƀm locũ vt hꝛ ex ꝑdictis. ⁊ ſequiꝛ ꝯcl'o. ergo nō
eſt mobilis aliq̊ motu poſteriori ⁊ ita ialterabilis: ⁊ ita ſeqꝛ
ꝑnᵐ. 5. c. Vltꝑ aũ vnā talē ⁊c̄. ita ꝙ illa qō referēda eſt ad ſbaȝ
inalterabilē de qua imediate p̄ceſſit ƀmo. ⁊ nō ad illā ſubaȝ
que eſt poᵉ ifinite de qua fuit ƀmo p̄iꝰ. nūc ꝯcedo ſubas in-
alterabiles eē plures iux nũm lationũ ƀȝ itētionē. phi. ¶ Ad
ſcdaȝ auc̄tatē dicendũ ꝙ. neq̄ alicuiꝰ pōt ꝯcludi de aliq̊ ꝑꝑ
qd per ioi media. q̄t p̄nt eē cāe in ipo repugnāte ad affirma
cionē oppoſitā. ꝙ ſi vnuȝ ſit cā adeq̄ta repugnantie illō erit
mediū adeq̄tũ ad oñdēdū talē negationē. exᵐ. ad oñdendũ
ꝙ hō nō eſt lapis pōt ſumi ꝑ medio. qꝛ hō eſt aial qꝛ eſt riſi-
bilis. qꝛ eſt rōnale. ⁊ forte rōnale qō eſt dr̄ia ſpecifica hoīs eſt
hꝰ negatiōis ⁊ repugnātie cā adeq̄ta. ¶ Ad ꝓpoſitũ dico ꝙ
infinitas intēſiua eſt cā vna repugnātie ad hr̄e magnitudi-
nē. ſȝ nō adeq̄ta. puꝝ. n. intellectuale nō pōt hr̄e magnitudi-
nē. qꝛ forᵃ itellectualis nō eſt extēſibilis. ſȝ ſi aliqō intellectua
le ſit q̄ȝtũ. hȝ māȝ que ꝑficiꝛ a forᵃ itellectuali. ⁊ tūc recipit q̄ȝ-
titatē nō rōne itellectualitatis. ſȝ rōne māe quā ꝑficit forma
intellectualis ſic eſt in hoie. opȝ ergo illa duo ꝯiūgi. ſ. intel-
lectualitatē ⁊ imālitatē ad hñdū mediũ ſufficiēs. qꝛ ſicut nō
ſufficit ſola itellectualitas vt pȝ in hoie. ſic nec ſola imālitas
vt pȝ in celo qō nō hȝ māȝ ƀm itētē Ari. vt ꝓbatũ eſt. 8. hᵘ. ƀ
ergo ꝓpō eſt ṽa. hñs infinitā poᵃᵐ nō hȝ magnitudinē: ⁊ ƀ
eſt ṽa. itellectuale nō hñs māȝ nō hȝ magnitudineȝ. ibi igiꝛ
ṽſus finē. 4. c. ꝓbaꝛ nō hr̄e magnitudinē per hr̄e poᵃᵐ ifini
tā. ſȝ illō nō eſt mediũ adeq̄tū reſpcũ ꝑdicati vt dcm̄ eſt ſupi
us. ⁊. c. 5. poſt ꝑnᵐ. de ſepatis ſubijs hꝛ ꝙ opȝ eas ſine mā eē.
ſempiternas. n. eē opȝ. ſi ⁊ aliqd aliō ſempiternũ actu ſgiꝛ. ⁊
poſtea in ꝑnᵒ. 4. c. hꝛ quō ille ſube mouētes ſunt itellectua-
les nāe. qꝛ oēs a ꝑᵃ mouenꝛ ⁊ appetētes ⁊ itelligētes. Ex iſtis
ergo duobꝰ hꝛ vnũ mediū ad remouendũ magnitudinē ꝙ
eſt itellectualitas ſine mā. ⁊ ƀ eſt meᵐ adeq̄tuȝ reſpectu huiꝰ
ꝑdicati qō eſt nō hr̄e magnitudinē. qñ ergo dꝛ. ca. 5. ꝙ oȝ tot
eſſe ſbas ſine magnitudie ꝑꝑ cām ꝑdictā. ƀ oȝ itelligi de illa
cā adeq̄ta que eſt itelligibilitas ſine mā que dcā eſt in ꝑn. 3.
⁊. 4. c. Et ƀm ƀ iſta l'ra aliter exponēda eſt q̄ȝ expoſita ſit pri
us in ſniando l'raȝ. ſ. ꝙ nō oȝ referri ad illā ꝓpōnē que tacta
eſt in fine. 4. c. de infinitate poᵉ. qꝛ hr̄e poᵃᵐ infinitaȝ vel nō
eſt cā vel falſē nō eſt adeq̄ta. qꝛ ꝑdicatū ꝯuenit oī itelligētie.
hr̄e aũt poᵃᵐ ifinitā ſoli deo ꝯuenit. ¶ Ad tertiā auc̄tē dicē
dū ꝙ illō nō dic aſſertiue. qꝛ ſi q̄s ingt ƀ accipiat putabit di-
uine eē dcm̄. logꝛ ergo nō ꝙ ipe ƀ intēdat. ſȝ ꝙ aliq̄s aliꝰ for-
te ƀ putabit diuine eē dcm̄. qꝛ multi antiq̄ ⁊ maxime vulga
res vt ibidē inuiꝛ putauerunt q̄ſdā hoīes ſepatos deos eſſe.
¶ Ad q̄rtā dicenduȝ ꝙ iſta ſcia dꝛ diuina ſeu theologia. qꝛ
eſt de ſubijs ſepatis: nō ꝙ oēs ſint qdā dij ꝑter p'mũȝ mo-
uens niſi forte denominatiue q̄teñꝰ ille ſube ſunt ꝓpinquio-
res deo in ordine entiũ. ſȝ dꝛ theologia ⁊ diuina ꝓprie qua
tenus eſt de primo mouente qui ſolus ⁊ vnus eſt deus.

¶ Deīde palā qꝛ aliō aliqd erit ꝯdigniꝰ
q̄ȝ itell's. ſ. itellectiuū: eteni itelligere ⁊ in
telligētia erũt idigniſſimũ itelligēti q̄re
fugiēdũ hec eadē. eteni ñ vidē qdē q̄dā
digniꝰ q̄ȝ vidē: vt ſi ſit optimũ itelligētia
⁊c̄. Textu cōmēti quinquageſimiprimi.

Querit Vltꝑ intellectus primi mouen
tis intelligat aliud a ſe. vꝛ ꝙ
non per rōnem phi in textu: qꝛ ſi ſic. ergo
aliquid aliud eſt nobilius eo. ꝯñs eſt fal-
ſum. ergo ⁊ antecedens. falſitas ꝯñtis pa-
tet qꝛ ſpȝ eſt nobiliꝰ q̄cū q̄ȝ. ꝯña ꝓbaꝛ. qꝛ oē
mouēs vt ſic eſt nobiliꝰ ⁊ p'aꝰ moto. obȝ aũt ē mouēs poᵃᵐ.

¶ P̄. po^a h̄ns aliqd ꝓ obo adeq̄to nõ põt in aliqd vltra. qꝛ alr̄ eēt adeq̄tū ſi po^a excederet obm̄. ſꝫ itell's p̄mi geſt de^9 hꝫ eēntiā ſuā ꝓ obo adeq̄to ḡnõ itelligit aliud ab eſſentia ſua. ¶ Cõtra. ſicut ſe hꝫ itell's artificis ad artificialia: ſic itell's diuinus ad oīa creabilia. nā de^9 oīuꝫ ē artifex oēꝫ ꝫn̄s vtutē ⁊c̄. ſꝫ itell's artific's itelligit artificialia oīa que ab ipo ꝓducunt cū opet ꝑ cogn̄ē. ergo itell's diuin^9 itellīt oīa creabilia ab eo. ¶ P̄. ſi nõ: nõ erit itell's īfinit^9. ꝯn̄s eſt falſum: vt pꝫ ex dictis. ꝯn̄tia pꝫ. qꝛ alr̄ poſſet itelligi excedi ab aliquo intellectu qui oīa intelligit. ⁊ per ꝯn̄s nõ eēt intellectus infinitus.

Rñdeo circa iſtā mãꝫ. 6. ꝯnes declarabo. ¶ Prima ꝯcl'o ſit iſta. p̄mū mouēs eſt formalr̄ intelligens. hāc oſtēdo ſic. oē agēs. per ſe agit pp finē ex 2°. phi. vbi p̄bs hoc ꝓbat de nā de qua min^9 vr̄. ſꝫ p̄^m agens per ſe agit aliogn nõ eēt p̄mū qꝛ oī cā per acc̄ns eſt p̄or aliq̄ cā per ſe. ex 2° phi. ergo agit pp finē. tūc ſic oē agēs pp finē vl̄ cognoſcit finē vel ab alio determinat ad finē. ſꝫ p̄mū agēs nõ põt determinari ad finē ab aliquo. qꝛ illud determinās eēt p̄us ⁊ nobili^9 eo. ergo ip̄m eſt formalr̄ intelligēs. ¶ Cõfirmat. ⁊ eſt. q. idē. qꝛ p̄mū efficiens dirigit effectū ſuū ad finē. ergo vel nālr̄ dirigit nõ cognoſcēs vt ignis. vel cognoſcēdo finē. nõ p°. qꝛ nõ cognoſcēs nõ dirigit niſi vtute cognoſcētis. qꝛ ſapientis eſt alia ordinare. ex p̄mo hui^9. in ꝓlogo. ſꝫ p̄mū efficiēs in nullius vtute dirigit ſicut nec cāt. qꝛ alr̄ nõ eſſet p̄^m ergo dirigit cognoſcēs ⁊ intelligēs formalr̄ ip̄m finē. ¶ 2^a ꝯcl'o ſit iſta. primū mouēs eſt formalr̄ volēs. hāc oſtendo ſic. p̄mū mouens agit pp finē: vt dictū eſt. aut ergo finis mouet ip̄m vt amat^9 tm̄ nālr̄. aut vt amat^9 actu volūtatis. nõ põt dari primū. qꝛ primū agēs nõ amat nālr̄ finē aliū a ſe. ſicut graue dr̄ appetere ſiue amare centrū nālr. ⁊ mā formā. qꝛ p̄mū agēs eēt iſto mõ ad finē. qꝛ inclinat^9 ad iſtū finē qui eēt ali^9 a ſe. qđ eſt impoſſ'e qꝛ ſic eēt impfect^9 carēs aliq̄ pfectiōe extra ſe. nec amat tm̄ nālr̄ finem qui eſt ipſe. qꝛ hoc nihil aliud eſt q̄ȝ ip̄m eſſe ip̄m. nec hoc videt ſaluare rōnē cauſe in ipſo. ergo opꝫ dare primū. ſ. ꝙ finis mouet agens primū vt amat^9 actu volūtatis. ⁊ hr̄ ꝓpoſitū. ¶ P̄. aliqd cātur in reb^9 ꝯtingēter. ergo prima ꝯtingenter cāt. ergo volens formalr̄ cāt. ań s eſt euidēs. ꝓbatio ꝯn̄tie p̄me. q̄libet cā 2^a cāt inq̄ꝫtū mouet a p̄ma. ḡ ſi prima cā necio mouet: q̄libet alia necio mouet. ⁊ q̄lꝫ necio cāt. ſi igit aliq̄ cā 2^a ꝯtingēter mouet. ſequit ꝙ p̄ma cā ꝯtingenter cāt. qꝛ ſcđa cā nõ cāt niſi in virtute p̄me qꝛ inq̄ꝫtum mouet ab ipſa. ꝓbatio ꝯn̄tie ſcđe. qꝛ nullū eſt p̄n^m ꝯtingēter operādi niſi volūtas vel aliqd ꝯcomitās voluntatē qꝛ q̄đlibet aliud agit necitate nāe. ſi igit p̄ma cā ꝯtingēter cāt ſequitur ꝙ volens. ¶ 3^a ꝯcl'o ſit iſta volitio p̄mi volētis reſpectu ſui vt obti nõ eſt aliud ab ei^9 eēntia. hāc oſtēdo ſic. cālitas finis eſt ſimplr̄ p̄ma. ergo cālitas p̄mi finis eſt ſimplr̄ incābilis. ań s pꝫ per Auī. 6. metha. qui dicit ꝙ ſi de q̄libet cā eēt ſcientia: illa que eēt de cā finali eēt p̄ma. ꝯn̄tia pꝫ. qꝛ ſi eēt cābilis ab aliquo nõ eēt p̄ma nec p̄mi finis. eſt ergo penit^9 icābilis ſm̄ q̄ȝcūq̄ꝫ cātionē in quolꝫ gn̄e cāe: tūc ſic. cālitas p̄mi finis eſt mouere p̄mū efficiēs ſicut p̄mū amatū. ſꝫ idē eſt p̄mū finē mouere p̄mū efficiēs vt amatū ab ipſo qđ eſt p̄mū efficiens amare p̄mū finē. qꝛ nihil aliud eſt obm̄ amari a volūtate q̄ȝ volūtatē amare obm̄. ergo p̄mū efficiēs amare p̄mū finē eſt penit^9 incābile: ⁊ per ꝯn̄s ex ſe neċe eē. ⁊ ita erit idem p̄me nāe. ¶ Cõfirmat qꝛ ſi primū amare eſt aliud a nā p̄mi. ſequit ꝙ illud eſt cābile. ⁊ per ꝯn̄s eſt effectibile. ergo ab aliquo ꝑ ſe efficiēte amāte finē. ⁊ ſic ante p̄mū amare eēt aliud amare. qđ eſt impoſſ'e. ¶ Ex hoc iſero correlariuꝫ. ꝙ voluntas p̄mi eſt idē ſue nāe ⁊ eēntie. ꝓbatio huius. Tum qꝛ volitio pſupponit voluntatē. qꝛ velle nõ eſt niſi volūtatis. ergo ſi volitio eſt incābilis. multo magis volūtas cui^9 eſt iſta volitio ergo erit neċe eſſe. ⁊ ita idem nāe p̄me. ergo magis ipſa volūtas que pintelligit vt ꝓpingoꝛ ipſi nāe p̄me. ¶ 4^a concluſio ſit iſta. itellectio p̄mi mouētis reſpectu ſui vt ſui obti nõ eſt aliud ab ei^9 eēntia. hāc oſtēdo ſic. volitio p̄mi reſpectu ſui eſt idē eēntie ſue. ergo intellectio. ań s pꝫ ex 3^a ꝯne. ꝯn̄tia ꝓbat. qꝛ nihil amat niſi cognitū. ergo itellectio p̄mi itelligit vt ꝓpingoꝛ illi nature q̄ȝ volitio. ergo ſi amare ſe eſt ex ſe neceſſe eē. ⁊ per ꝯn̄s idē nāe p̄me ſequit ꝙ intelligere ſe eſt neceſſe eſſe ⁊ idē illi nature. ¶ P̄. per rōnē p̄bi in textu. qꝛ ſi nõ. ergo p̄mū nõ eſt optima ſb̄a. ꝯn̄s eſt falſum. ergo ⁊ ań s. ꝯn̄tia ꝓbat. qꝛ per intelligere eſt venerabile ⁊ honerabile. ⁊ declarat ſic. qꝛ oīs entis in actu p̄mo vltima pfectio eſt in actu 2°. quo ꝯiūgit optimo maxime ſi ſit actiuū ⁊ nõ tm̄ factiuū. ſed p̄mū mouēs eſt nāe intellectualis. ⁊ per ꝯn̄s actiuū. ergo vltima ei^9 pfectio eſt in actu 2°. ſi ergo ille act^9 nõ ſit ei^9 ſb̄a. ſequit ꝙ ei^9 ſb̄a nõ erit optima qꝛ aliqd aliud eſt ſuūꝫ optimū. ¶ Alia rō eſt p̄bi qꝛ ſi nõ. ergo laborioſa eēt cõtinuatio intellectionis. hoc declarat ſic. qꝛ po^a ſoluꝫ receptiua eſt po^a ꝯdictionis. ad po^am aūt ꝯdictionis ſequit labor ſm̄ ipſum. ¶ Sꝫ iſta rō nõ eſt demõſtratiua: ſꝫ tm̄ ꝓbabilis. vt ipemet. p. dicit. ⁊ dictū eſt in exponēdo lr̄aꝫ. ¶ Ex hac 4^a ꝯne iſero duplex correlariū. ꝙ intell's p̄mi eſt idem ſue eēntie. qđ ꝓbat ſicut p̄us de volūtate. qꝛ pintelligit vt ꝓpingoꝛ eēntie q̄ȝ intellectio. qꝛ intelligere nõ eſt niſi ipſi^9 itell's. ſi ergo itellectio eſt incābilis ⁊ idē eēntie p̄mi multo magis intell's. ¶ 2^m eſt ꝙ rō intelligēdi ſe eſt idē nature p̄me. qđ pꝫ. qꝛ ſi ip̄m itelligere eſt ex ſe neċe eē ⁊ idē eēntie p̄mi multo magis rō intelligendi ſe. cū pintelligat ex nā rei ipſi actui itelligēdi vt intellectui ꝓpinquior. ¶ 5^a ꝯcl'o ſit iſta. nullū ītelligere reſpectu cuiuſcūq̄ꝫ obti põt eē acc̄ns eēntie ſeu nāe p̄me. hāc oſtendo ſic. primū mouens eſt primū effectiuū. ergo ex ſe hꝫ vn̄ poſſit cāre qđcūq̄ꝫ cābile circūſcripto oī alio a ſe. ſaltem vt p̄ma cā illius cābilis. ſꝫ circūſcripta itellectione illius non haberet vnde poſſit illud cābile cauſare. ergo itellectio cuiuſcūq̄ꝫ alterius non eſt aliud a nā ſua. ꝓbatio minoris qꝛ nihil põt cāre niſi ex amore finis velit illud aliogn nõ ageret ꝓpter finem. nec per ꝯn̄s eēt per ſe agēs. ſꝫ ipſi velle alicui^9 ꝓpter finem pintelligit ip̄m itelligere. ergo ſequit ꝙ ante primū ſignum in quo itelligit cāns ſiue volens pintelligit neċio intelligens. ⁊ per ꝯn̄s circūſcripta itellectione nõ poſſet illud cauſabile cāre. ¶ P̄. oēs intellectiones eiuſdē intell's habēt ſilem habitudinē ad intell'm ſm̄ idētitatē eſſentialē vel accidentalem. ſicut pꝫ de oī intellectu creato ⁊ de eius itellectionibus. cui^9 rō eſt. qꝛ videnṫ pfectiones eiuſdem gn̄is. ergo ſi vna eſt idem eēntialr̄. ⁊ oēs. ⁊ ſi vnū eſt acc̄ns. ⁊ oēs. ſed aliq̄ intellectio non põt eē accidēs alis in p̄mo. vt illa que eſt ſui ipſius eſt 4^a ꝯne. ergo nulla alia erit ſibi accidēs. ¶ 6^a concluſio eſt iſta. intellectus primi mouentis intelligit ſemꝑ ⁊ neċio oīa intelligibilia actu diſtincto ⁊ p̄rius nālr̄ q̄ȝ illa ſint in ſe. h̄ ꝯcluſio eſt directe ad q̄ōnē. p̄ma pars. ſ. ꝙ intelligit qđcūq̄ꝫ itelligibile: ꝓbat ſic. qꝛ hoc eſt pfectionis in intellectu poſſe diſtincte ⁊ actu cognoſcere qđcūq̄ꝫ intelligibile. hoc igit attribuendū eſt intellectui primo. ſed intellect^9 primi nullā põt h̄re itellectionē niſi eadem ſibi. ex 5^a ꝯne. ergo cuiuſlibet intelligibilis hꝫ intelligere ⁊ actuale diſtinctuꝫ. ⁊ per ꝯn̄s neċio cū illud ſit idē ſibi. ¶ 2^a pars. ſ. ꝙ p̄rius nālr̄ q̄ȝ illa ſint in ſe. ꝓbat ſic. qꝛ qcq̄d eſt idem ſibi eſt neceſſe. ⁊ ꝑ ꝯn̄s p̄rius nāliter omni intelligibili alio a ſe. cum nullū tale ſit neceſſe eſſe. ſed intelligere reſpectu cuiuſcūq̄ꝫ eſt idem ſibi. igitur eſt p̄rius nāliter q̄ȝ qđcūq̄ꝫ aliud intelligibile ſit in ſe. ¶ Cõfirmat tota ꝯcluſio qꝛ artifex diſtincte cognoſcit oē agendū anteq̄ȝ fiat. alr̄ nõ pfecte operaret. qꝛ cognoſco eſt menſura iuxta quam operat. ſed de^9 eſt pfectiſſimus artifex omnium aliorum a ſe. ergo omnium ꝓducibiliū a ſe hꝫ noticiam diſtinctam ⁊ actualem ⁊ p̄riorem eis.

Ad primū in oppoſitū nego ꝯn̄tiā. Ad ꝓbatiōnē dicēdū ꝙ nullū aliud a deo hꝫ rōnem motiui nec pficiētis reſpectu intell's diuini. ⁊ h̄ mõ intellīt p̄bs ꝙ intell's primi nõ itelligit aliud a ſe. qꝛ tūc viliſceret. ⁊ tm̄ h̄ nõ obſtāte itelligit oīa alia a ſe itelligēdo eēntiā ſuaꝫ in q̄ vtualr̄ ⁊ eminētiſſime ꝯtinenṫ ⁊ intellectui diuino clariſſime ⁊ diſtinctiſſime pſentanṫ vt tactū eſt in exponēdo lr̄am. ¶ Ad ſcđm ꝯcedo maiorē ſic intelligendo ꝙ ſit aliqd qđ ſub

ſbto eiꝰ adeq̄to nec formal'r nec virtual'r ꝯtinet: ⁊ tūc minor eſt falſa: q: nec in eēntia diuina oē aliud a ſe ⁊ v̄tual'r ⁊ eminē tiſſime ꝯtinet. ¶ Notan. ꝙ itell'a primi entia ꝑciſe intelligit ſeipƺ vt obm adequatū. ⁊ itelligēdo ſe itelligit qđcūqƺ aliud nobiliori etiā mō q̄ƺ hēant eē in ſe. nā eēntia diuina virtualiter ꝯtinet ꝑfectionē ⁊ entitatē cuiuſcūqƺ rei. vñ etiā res ſimpliciter loquēdo nobiliꝰ eē hñt in eēntia diuina q̄ƺ i ſeipſis. ⁊ iō ꝑfectiſſime ⁊ diſtinctiſſime pñtant itellectui diuino in eēntia vt in ſpeculo ꝑfecto: ⁊ iō ipſe res create lƺ forte terminent actū itell's diuini: nō tñ mouent ipm ad intelligendū. q: hoc argueret imꝑfectionē in ipſo itellectu. q: oē mouens vt ſic eſt prius ⁊ dignius ipſo moto.

¶ Entia v̄o nolūt male diſponi: nec bonū pl'alitas ꝑncipatiū. vnꝰ ergo ꝑnceps.

Queritur Utrum ꝑncipatiui ⁊ regno vniuerſi ꝑſit tm̄ vnꝰ ꝑnceps: q̄ eſt oeꝰ bñdictꝰ. vr̄ ꝙ nō. ⁊ ar. ſic. oeꝰ eſt. ḡ dij ſunt. ꝓbō ꝯñie. q: ſingulare ⁊ pl'ale idē ſignificant lƺ differāt in mō ſignificādi. ⁊ icludūt idē ſignificatū ꝓportiōal'r. ergo ſicut ſingulare icludit ſingularitatē. ita pl'ale pl'alitatē. Si ḡ eē ꝯuenit deo ſingulariter: ꝯuenit dijs pl'al'r. ¶ P̄. oē ens ꝑ ꝑticipationē reducit ad aliqđ tale ꝑ eēntiā. ſƺ idiuidua cuiuſcūqƺ ſpēi create ſūt entia ꝑ ꝑticipationē: q: al'r nō eēnt pl'a. ḡ reducunt ad aliqd tale ꝑ eſſentiā. erit ergo aliqs hō ꝑ eēntiā ⁊ nō ꝑ ꝑticipationē. ſƺ qcqd eſt ens ꝑ eēntiā ⁊ nō ꝑ ꝑticipationē eſt deus. ḡ ſunt pl'es dij. ¶ P̄. q̄cūqƺ ſunt meliora ſunt ponēda in vniuerſo. ſƺ pl'es deos eē eſt melius q̄ƺ paucos. q: pl'a bona ſunt meliora paucioribꝰ bonis. ḡ pl'es dij ſunt ponēdi in vniuerſo. ¶ Contra ph̄s hic in l'ra ⁊ ſupius vbi ꝓbat vnitatē prime cauſe ex vnitate primi mobilis.

Reſpondeo in iſta q̄ōne ꝯclō affirmatiua eſt certa ⁊ ſm̄ fidē ⁊ ſm̄ ph'iaƺ: vñ ad ꝓbādū iſtā ꝯnē ꝑmo ꝑmittā multiplicē ſuppōnē. 2° ex illis ſuppōnibꝰ deducā vnā ꝯnē. ¶ Quātū ad primū ꝑª ſuppō eſt ꝙ deꝰ eſt itell's īfinitꝰ ⁊ īfinitū itelligibile. vt patere pōt ex capl'o ꝑcedēti. ¶ 2° ſuppono ꝙ deꝰ eſt volūtas īfinita ⁊ infinitū diligibile. h̄ appet. q: eſt formal'r volēs ⁊ eſt īfinitū bonū. vt pƺ ex ꝑdictis in h̄. 12. ¶ 3ᵐ qđ ſuppono eſt qđ deꝰ eſt infinitū bonū. q: īfinitū ens ⁊ ꝑfectiſſimū. ¶ 4ᵐ qđ ſuppono eſt ꝙ deꝰ eſt īfinite poᵉ vt pƺ ex. 8°. ph'i. ⁊ ex hoc eodē. 12. ſup̄. ¶ 5ᵐ. qđ ſuppono eſt ꝙ deꝰ eſt nec̄e eē. h̄ oſtēſum fuit ⁊ ꝓbatū ſupra. ¶ 6ᵐ qđ ſuppono eſt ꝙ deꝰ eſt oīpotēs: vt pƺ ex ſcriptura ſacra. Iſte aūt ſex ſuppōnes ſunt q̄ſi vie ad probandū ꝯcluſionem q̄ōnis vt patebit.

Quantum ad 2ᵐ eſt ꝑma via arguit ſic. ſi nō eſt tm̄ vnꝰ deꝰ. da oppoſitum. ſint duo. ſint a. ⁊ b. tūc arguit ſic. duo ſunt dij. ergo itell's īfinitꝰ nō intelligit oē itelligibile q̄ƺtū itelligibile eſt. ꝯñs eſt falſum. ḡ ⁊ añs. falſitas ꝯñtis pƺ. q: itell's īfinitꝰ cog̃ſcit qđcūqƺ ꝑfectiſſime q̄ƺtū in ſe itelligibile eſt. al'r nō eſt itell's ꝑfectꝰ ⁊ infinitꝰ. ꝓbō ꝯñtie. ipm a. itelligit b. ḡ per eēntiā iſtiꝰ b. vel nō. ſi nō. ergo cū b. ſit itelligibile per eēntiā. ipm a. nō cog̃ſcit ꝑfectiſſime ipm b. q̄ƺ m̄ eſt cognoſcibile. nihil. n. itelligibile per eēntiā ꝑfectiſſime cognoſcit niſi cognoſcat ꝑ eēntiā vel ꝑ aliqd ꝑfectiꝰ in quo ſua eēntia icludat ꝑfectiꝰ q̄ƺ ipſa ſit in ſe. eēntia aūt ipſiꝰ b. in nullo icludit ꝑfectiꝰ q̄ƺ b. alioq̄n nō erit deꝰ. ſi aūt cognoſcit. b. per eēntiā ipſiꝰ b. ergo actꝰ itelligēdi ipſiꝰ a. erit poſterior nāl'r eēntia ipſiꝰ. b. q: actꝰ cognoſcēdi q̄ nō eſt idē obto eſt poſterior obto. nō. n. eſt ꝑor neqƺ ſil' nā cum tali obto. q: tūc poſſet actꝰ itelligi ſine obto ſicut ecōuerſo. ſequit ergo ꝙ ipm a. nō eſt deꝰ. q: cū ſuus actꝰ itelligēdi ſit idē ſimpl'r ipſi a. ſi ille actꝰ eſt poſterior b. ⁊ ipm a. eſt poſteriꝰ. ⁊ per ꝯñs nō eſt deꝰ. ¶ Dices ꝙ itell'it ipm b. ꝑ eēntiā ipſiꝰ a. que ſil's eſt ipſi b. aut ꝙ a. itelligit ipm b. in rōne ſpēi cōis ipſi a. ⁊ b. Cōtra. q: cognoſco alicuius ſiue in ſingl'i tm̄ ſiue in vl'i. nō eſt cog̃ſco ꝑfectiſſima. q: non eſt ītuitiua ipſiꝰ rei in ſe. ⁊ ita. a. nō cog̃ſceret b. intuitiue nec ꝑfectiſſime. neutra ḡ rñſio ſaluat ꝙ a. itelligit ꝑfectiſſime ipm b. ⁊ hr̄ ꝓpoſitum. ¶ P̄. ex eadē via arguit 2° ſic. duo ſunt dij. ḡ vniꝰ actꝰ itelligēdi ſunt duo obā adeq̄ta. ꝯñs eſt falſum. ḡ ⁊ añs. falſitas ꝯñtis pƺ. q: tūc actꝰ adeq̄ret alicui obo ſub aliq̄ rōne qua ſubſtracta nō minꝰ adeq̄ret q: adhuc remaneret aliud obm adeq̄tū. ꝓbō ꝯñtie. q: a. eſt obm adeq̄tū ſuo itellectui cū ſit in īfiᵐ itelligile. ⁊ b. eſt obm adeq̄tū eidē. ſi a. poſſet ſil' itelligere ipm b. impoſ'e eſt ergo ꝙ itelligat vnica itellectiōe ſimul. a. ⁊ b. ꝑfecte. ¶ Dices ꝙ a. hƺ itellectiōes duas real'r diſtinctas. ita ꝙ alia intellectione intelligit ſe. ⁊ alia intelligit ipm b. ¶ Cōtra. q: tūc a. nō eſt deꝰ. impoſ'e eſt. n. dare in deo duas intellectiones diſtictas real'r. q: h̄ nō ſtat cū ſūma ſimplicitate. ¶ Ex 2ª via ar. ſic. duo ſūt dij. ergo volūtas īfinita nō diligit oē diligibile q̄ƺtū diligibile eſt. ꝯñs eſt falſum. ḡ ⁊ añs. falſitas ꝯñtis pƺ. q: volūtas īfinita eſt recta. ergo diligit qđlƺ diligibile q̄ƺtum diligibile eſt. ꝓbatio ꝯñtie. ſi a. eſt vnꝰ ⁊ b. eſt aliꝰ deꝰ. ergo b. eſt diligēdū in īfinitū cū ſit obm īfinitū a volūtate potente diligere īfinitū q̄lis eſt volūtas ipſiꝰ a. ſƺ h̄ eſt impoſ'e. q: a. nāliter plus diligit ſe q̄ƺ b. ꝓbatio huiꝰ. q: vnūqđqƺ nāliter plus diligit eē ſuū q̄ƺ eē alteriꝰ cuiꝰ nō eſt ps vel effectꝰ. rōne primi. dr̄ ꝙ pars nāl'r plus diligit totū q̄ƺ ſeipſam. nā ꝓ ſalute ipſiꝰ totiꝰ cuiꝰ eſt pars: exponit ſe ꝑiculo. rōne ſcđi creatura plus dƺ etiā nāl'r diligere deū q̄ƺ ſeipſam. ſƺ a. nihil eſt ipſiꝰ. b. nec pars nec effectus. ergo plus diligit ſe q̄ƺ ipm. b. ſƺ volūtas libera q̄ñ eſt recta ꝯformat voluntati nāli. alioq̄n volūtas nālis nō eēt ſemꝑ recta. ergo ſi hƺ voluntatē liberā rectā plus diligit ſe actu elicito q̄ƺ ipƺ. b. ergo nō ar. ſic. ſi duo ſint dij. ſ. a. ⁊ b. aut a. fruit b. aut vtit. ſi vtit: ergo volūtas inordinata q: vtit fruendo. ſi fruit ergo a. eſt btūs tam in b. vt in obto q̄ƺ in a. ⁊ ita eſt btūs in duobꝰ obtis quoꝝ neutrum ab altero depēdet. ſƺ hoc ꝯñs eſt falſum ⁊ impoſ'e. q: nihil pōt eē actu beatū in duobꝰ obtis btificis totalibꝰ. q: vtroqƺ eoꝝ deſtructo nihilominꝰ eſt btūm. ergo in neutro btificat. videt etiā nec̄iū ꝙ total'r q̄etatū in vno obto adeq̄to nō poſſit total'r in alio obo q̄etari. ¶ Ex 3ª via arguit ſic. duo ſunt dij. ergo bonū īfinitū nō pōt q̄etare ꝑfecte volūtatē nr̄am. ꝯñs eſt falſum q: hoc eſt ꝯtra rōnē boni īfiniti ꝙ nō ſit q̄etatiuū cuiuſcūqƺ volūtatis. ꝓbatio ꝯñtie. q: volūtas ordinata pōt appetere maiꝰ bonū. ſƺ pl'a bona infinita ſi ſint poſ'ia plꝰ icludūt bonitatē q̄ƺ vnū īfinitum. ergo volūtas poſſet ordinate plus amare pl'a bona īfinita q̄ƺ vnū bonū īfinitū ⁊ ꝑ ꝯñs vnū bonū īfinitū nō poſſet eā q̄etare. ¶ Ex 4ª via ar. ſic. duo ſunt dij. ergo eiuſdē effectꝰ ſunt due cauſe totales in eodē ordine cauſe. ꝯñs eſt falſum. ergo ⁊ añs. falſitas ꝯñtis ꝓbat. q: tūc aliqd poſſet eē ſemꝑ cā alicuiꝰ a quo non ſemꝑ depēderet. nihil. n. eēntial'r depēdet ab aliq̄ quo nō exiſtēte nihilominꝰ erit. ſi ḡ. c. hƺ duas totales cās. ſ. a. ⁊. b. in eodem gn̄e ⁊ ordine. tūc deſtructo a. nihilominꝰ erit ipm. c. ab ipſo. b. ⁊ ſil'r deſtructo. b. ipƺ. c. erit ab ipſo. a. ex quo vtrūqƺ ponit cā totalis eiꝰ. ꝓbatio ꝯñtie. q: poᵃ īfinita eſt totalis cā reſpectu cuiuſcūqƺ effectꝰ. ſi ergo a. ⁊ b. ſunt dij q̄lꝫ eſt poᶜ infinite. ⁊ per ꝯñs cā totalis cuiuſcūqƺ effectꝰ. ⁊ per ꝯñs erunt due ꝑme cāe totales in eodē ordine cauſe. ¶ Ex 5ª via ar. ſic. duo ſunt dij. ergo per nec̄itatē ſunt infiniti nūo. ꝯñs eſt euidenter falſum. ergo ⁊ añs. ꝯñtia ꝓbat. q: ſpēs multiplicabiles ſiue plurificabiles in indiuiduis non determinant ex ſe ad certū nūm indiuiduoꝝ. ſƺ q̄ƺtū eſt ex ſe nō repugnat ſibi eē in īfinitis indiuiduis ſicut pƺ de ſpē humana ⁊ de alijs oībꝰ corruptibiliū ſpēbꝰ. ergo ſi rō ipſiꝰ deitatis ſit plurificabilis in idiuidus nō determinat ſe ad certum terminū. ſƺ q̄ƺtū eſt ex ſe cōpatit ſe cū infinitatē. ſed ſi pñt eſſe īfinita nec̄e eē: per nec̄itatē ſunt infinita. alias nō eēnt neceſſe eē: ſƺ poſ'ia eē. ergo erūt īfiniti dij quoꝝ q̄lƺ eſt nec̄e eē. ¶ P̄. ex eadē via ar. ſic. ſi ſint plures dij. ⁊ per ꝯñs plura nec̄e: opƺ ꝙ aliq̄bus ꝑfectionibꝰ realibꝰ diſtinguant. ſint a. ⁊ b. tūc ſic. aut illi duo dij diſtincti per a. ⁊ b. ſunt formal'r nec̄e eē per a. ⁊ b. aut nō. ſi nō. ergo a. ⁊ b. nō ſunt formal'r rōnes eſſendi nec̄io. ergo

 52

per ꝯñs.nec de⁹ includens.a.eſt nec̃e eẽ.ꝓbatio.qꝛ includit aliq̃ꝫ entitatẽ que formalr̃:nõ eſt entitas nec̃itas eẽndi:nec nec̃ia ex ſe.ſ.ipm a.ſilr̃ eſt de deo includente b.¶Si vo illi duo dij diſtincti ſunt formalr̃ nec̃e eẽ per a.ꝛ b.ꝛ vltra hoc vtrũqꝫ eſt nec̃e eẽ per illud in quo ꝯuenit vnũ cũ alio.qꝛ ex quo ambo ſunt dij in aliq̃ ꝯueniũt ꝛ in aliq̃ dr̃nt.ğ vterqꝫ de⁹ hꝫ in ſe duas rõnes q̃ꝝ vtraqꝫ eſt nec̃e eẽ.ſꝫ h̃ eſt ipoſe qꝛ neutra iſtaꝝ icludit alterã.ğ vtraqꝫ circũſcripta:de⁹ ille eſſe nec̃e eẽ p reliq̃ꝫ.ꝛ ſic aliqd eẽt formalr̃ nec̃e eẽ p aliq̃ꝫ rõnem q na circũſcripta nihilomin⁹ eẽt nec̃e eſſe.qd̃ eſt ipoſe. ¶Ex 6ᵃ via ar.ſic.oipotens eſt q ſuo velle põt qd̃cũqꝫ poſe facere eẽ vel nõ eẽ.ita q ſuo velle põt ꝓducere oẽ poſe.ꝛ ſuo velle põt ipedire oẽ poſe vel deſtruere oẽ poſe ſi tã hꝫ eẽ ꝯm ſniaꝫ Rich.2° de tri.ca°.vltimo.tũc ſic.duo ſunt dij.ğ nullus iſtorũ eſt oipotẽs.ꝯñs eſt euidẽter falſuꝫ.ꝓbatio ꝯñtie.qꝛ a.põ ſuo velle ꝓducere oĩa in eẽ ex quo ponit oipotens.ſꝫ nõ eſt nec̃e q b.velit oĩa illa eẽ que velit a.qꝛ volũtas ipſi⁹ b.ꝯtingẽter ſe hꝫ ad illa:ſicut volũtas ipſi⁹ a.ex quo de⁹ eſt.ğ.b.põt nolle illa eẽ.ꝛ p ꝯñs nullũ iſtoꝝ erit.ğ ſi duo ſunt oipotẽtes vterqꝫ faceret aliũ nulli potẽtẽ ꝓhibẽdo.ſ.per ſuũ velle qcqd ali⁹ vellet eẽ.¶Dices q ambo ꝯcordant in volũtate ſua.ſꝫ nõ de nec̃itate.ſꝫ q̃ſi fecerũt pactuꝫ vt qcqd velit vnus velit ali⁹.¶Sꝫ ꝯ.Tu pmo qꝛ illud pactũ nõ eſt nec̃iũ.ğ per ꝯñs põt ſe alr̃ hr̃e.vt.ſ.diſrũpat pactũ.ꝛ tũc idẽ qd̃ pus.Tu 2° qꝛ eſto adhuc ſequit q neuter eoꝝ eẽt oipotẽs.nam ſi a.eſt oipotẽs põt ꝓducere ſuo velle oẽ poſe.ꝛ.b.ſilr̃.qd̃ eſt impoſe. nam impoſe eſt duas cãs totales eẽ eiuſdẽ effectus.vt pꝯtẽſum eſt.ergo ſequit q b.nõ eſt oipotẽs.ꝛ ſic ad q̃onem.

Ad primũ in opp^m nego ꝯñtiã.Ad ꝓbõnẽ dd̃m q in grãmatica nũs nõ eſt talis mod⁹ ſignificãdi q̃les ſunt alij modi grãmaticales.nã alij dñt pcſe modũ ꝯcipi abſqꝫ aliquo reali correſpõdẽte tali mõ ꝯcipiendi.ſꝫ nũs ve icludit reꝫ ſubſtratã.vñ ſequit hoies ſunt.ergo realr̃ plẽs hoies ſunt.ğ plã aĩalia rõnabilia ſunt.ſꝫ nõ ſeqt. de⁹ eſt gñis maſculini.ğ de⁹ realr̃ eſt maſculin⁹.qꝛ ad maſculinitatẽ ſufficit aliqd in re quo ille modus poſſit accipi.puta actiuitas.dico ergo.plurale ꝯm q icludit illa duo icludit rõnẽ q̃ſi in ſe falſam.ꝛ dico q illud ſolũ ex parte ſbti qd̃ dr̃ dij:icludit ꝯdictionẽ.vt ꝓbatuꝫ eſt per plẽs rões:ꝛ iõ modus ꝯcipiẽdi repugnat ei qd̃ concipit ſub modo.cum ergo probat ꝯñtia.qꝛ idem ſignificat plurale ꝛ ſingulare.ꝛ idem includit.dico q nõ eſt ſilẽ.qꝛ ſingulare includit conceptum:ꝛ modũ concipiendi ſine repugnantia:ꝛ ideo ſingulare includit quaſi in ſe rõnem veram put includit ꝯceptũ ꝛ modum ꝯcipiendi:plurale aũt prout includit illa duo icludit quaſi in ſe rõnẽ falſam.cui⁹ partes repugnãt ꝛ iõ nõ ſequit q plurale ſit verũ de plurali ſicut ſingulare de ſingulari.qꝛ de ſbto cui⁹ rõ de ſe eſt falſa nihil vere põt p̃dicari iſta enim eſt falſa.homo irrõnalis inſenſibilis currunt:ꝛ ſic de alijs ſilibus.¶Ad 2^m dicẽdũ cũ dr̃ q oẽ ens per pticipationẽ reducit ꝛc̃.dicẽdũ q illa ꝓpõ maior nõ eſt po^a.ſed reducit ad iſtã.oẽ ens impfectũ reducit ad pfectũ.ſꝫ qꝛ oẽ ens per pticipationẽ eſt impfectũ.ꝛ tm̃ illud ens eſt pfectũ qd̃ eſt ens per eſſentiaꝫ.iõ ſeqnit illa maioꝛ q oẽ ens per pticipationẽ ꝛc̃. illa autẽ ꝓpõ.oẽ impfectũ reducit ad pfectũ:ſic intelligẽda eſt.nã aliqd eſt impfectũ duplr̃.vno mõ ſꝫ pfectionẽ ſimplr̃ que.ſ.nõ nec̃io hꝫ impfectionẽ annexã.qꝛ nõ includit in ſe limitationẽ:vt h̃ bonũ:ꝛ h̃ vnũ:h̃ ens:h̃ ſapiẽs.ꝛ ſilĩa.alio mõ eſt aliqd impfectũ nõ ꝯm pfectionẽ ſimplr̃.ſed ꝯm perfectionẽ que.ſ.de rõne ſui includit limitationẽ vt hic hõ.h̃ bos hic aſin⁹ ꝛc̃.ꝛ iõ nec̃io hꝫ annexã imperfectionẽ.imperfectũ pmo mõ reducit ad pfectũ eiuſdeꝫ rõnis.puta ad bonum:ad vnũ:ad ens:ad ſapiẽs.que importãt pfectionẽ ſimpliciter.ꝛ iſta põt dici reductio vniuoca.ſꝫ impfectũ 2^{do} nõ reducit ad pfectũ per eſſentiã eiuſdẽ rõnis.puta ad rõnem ſpecificã.qꝛ ipſa aliqd includit impfectionis qꝛ limitationẽ.ꝛ ideo ꝯm illã nõ põt eſſe aliqd pfectuꝫ ſimplr̃ pp limitationẽ.ſed reducit ad pfectũ primũ qd̃ eſt pfectũ ſimplr̃.equocetũ ꝛ eminẽter includens illã pfectionẽ.ꝛ iſta ponit reductio equoca.bonũ ergo impfectum reducit ad bonũ pfectũ.ſꝫ h̃ homo qui eſt impfect⁹ ꝛ ſilr̃ h̃ bos nõ reducunt ad hoiem vel bouẽ ſimplr̃ pfectũ.ſꝫ ad ſummũ ens ꝛ ſummũ bonum qd̃ eſt deus qui illã pfectionẽ vtnaliter includit.nõ ergo eſt dare hoieꝫ nec bouẽ per eſſentiã qui dij poſſunt appellari. ¶Ad 3^m qñ dr̃ q q̃cũqꝫ ſunt meliora ſunt ponẽda in vniuerſo.dico q veꝝ eſt ſi illa poſitio ſit poſſibilis ꝛ nõ incõpoſſibilis.ſed eſſe plures deos eſt incõpoſſibile ꝛ includẽs repugnantiã vt oñſum eſt multiplr̃.ꝛ iõ nõ eſt meli⁹ eſſe plẽs deos.qd̃.n.nõ eſt meli⁹ niſi ex põne incõpoſſibiliũ nõ eſt melius.imo nec bonũ ſimplr̃.ſicut illud qd̃ nõ eſt niſi ex põne impoſſibili ꝛ repugnãtiã includẽte eſt oĩno.ſꝫ nõ impoſſibile eſt ipꝫ eẽ vel poni in eẽ.Vñ ergo ꝯcludit phs qd̃ non eſt bonũ in vniuerſo plalitas pncipatuũ.vn⁹ ergo eſt pnceps totius vniuerſi qui eſt Deus bñdictus viuens ꝛ regnans ſup vniuerſam creaturam a ſeculo vſqꝫ in ſeculum.Amen.

¶Expliciunt q̃ones ſubtiliſſime ſup.12.libris meth.Ariſt. excellentiſſimi artium ꝛ ſacre theologie doctoris.Antonij Andree ordinis minorum.accuratiſſime emendate per doctiſſimum ſacre theologie bachalarium formatum fratrem Lucam de ſubereto eiuſdem ordinis ꝛ prouincie thuſcie.

Regiſtrum.

a	vacat		¶Rñdetur		ſemine
	¶Altiſſimi	d	ꝯm quid	g	Ad argumenta
	deum eſſe		quid ſit		non diſtinguit
	conceptum		cauſas		ralem.¶P.
b	demõſtrabilis	e	Similiter	h	dicit totam
	nõ ptinebũt		pater dicitur		Ad primum
	practica		Queritur		vocatur
c	rationes nec	f	diffinitionis		totaliter
	nõ neceſſariũ		virtus actiua		Finis

INC 1508